

Abdullah Efendi'nin Mi'râcü'n-Nebî'si

[İnceleme-Metin]

Ahmet KAVAKLIYAZI

ABDULLAH EFENDİ'NİN Mİ'RÂCÜ'N-NEBİ'Sİ
(İNCELEME-METİN)

AHMET KAVAKLIYAZI

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
YAYINCI SERTİFİKASI NUMARASI
44040

ABDULLAH EFENDİ'NİN MİRÂCÜ'N-NEBİ'Sİ (İNCELEME-METİN)

AHMET KAVAKLIYAZI

Bu kitabın bütün yayın hakları Palet Yayınlarına aittir.
Yayınevinin yazılı izni alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği tanıtımlar ve akademik çalışmalar
haricinde, kısmen veya tamamen kitaptan alıntı yapılamaz.
Eser, matbu yahut dijital ortamda kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Editör:

Öğr. Gör. Dr. Hidayet DUYAR

ISBN: 978-625-6345-97-3

BASKI

SEBAT OFSET

Fevzi Çakmak Mah. Hacı Bayram Cad. No: 57 Karatay / Konya
MATBAA SERTİFİKASI NUMARASI: 74481

Konya, Mart 2025

PALET YAYINLARI

Mimar Muzaffer Cad. Rampalı Çarşı No: 42 Meram / Konya
Tel. 0332 353 62 27
www.paletyayinlari.com.tr

ABDULLAH EFENDİ'NİN Mİ'RÂCÜ'N-NEBİ'Sİ
(İNCELEME-METİN)

AHMET KAVAKLIYAZI

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	7
KISALTMALAR.....	10
GİRİŞ.....	11
Manzum Mi‘râc-nâme ve Mi‘râciyeler	13
Mensur Mi‘râc-nâme ve Mi‘râciyeler	14
1. BÖLÜM – ABDULLAH EFENDİ’NİN Mİ‘RÂCÜ’N-NEBÎ’Sİ.....	17
1.1. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR.....	17
1.2. ESER VE MÜELLİF HAKKINDA	18
1.3. BÖLÜMLER VE İŞLENEN KONULAR	19
1.4. DİL VE ÜSLUP ÖZELLİKLERİ	33
1.5. KAYNAKLAR.....	38
2. BÖLÜM – METİN	41
2.1. NÜSHA TAVSİFLERİ	41
2.1.1. Süleymaniye Kütüphanesi Laleli No. 00667/001 (L).....	41
2.1.2. Beyazıt Kütüphanesi Beyazıt No. B5293 (B)	43
2.1.3. Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi No. 01818 (H).....	44
2.2. NÜSHALARIN İMLA ÖZELLİKLERİ	45
2.3. NÜSHALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	47
2.4. METNİN KURULUŞUNDA İZLENEN YÖNTEM	50
2.5. TENKİTLİ METİN	54
SONUÇ	235
KAYNAKÇA.....	239
EKLER.....	243
METİNDE GEÇEN AYET VE HADİSLER.....	245
ÖZEL ADLAR DİZİNİ	251

ÖN SÖZ

İslamiyet'in kabulünden sonra millet olarak kültürel boyutta yaşadığımız değişim ve dönüşümün bugüne taşan en önemli yönü, edebiyat sahasında ortaya konan eserlerdir. Edebiyat ve din bu süreçte birbirini destekleyen ve geliştiren iki unsur olarak kendini göstermiştir. Eser kaleme almak, ilk başlarda yalnızca yeni dinî inanç sisteminin ilkelerini öğretmek ve benimsetmek gayesine matuf olsa da zamanla dinî motivasyonun yeni edebî türlerin ortaya çıkışına vesile olduğu da görülmüştür.

Klasik Türk edebiyatında dinî-edebî türler denilince ilk olarak Hz. Peygamber ile ilgili olanlar akla gelmektedir. Zira bu türler, insan ve toplum yaşamının pek çok cephesine yön vermesinin yanında çeşitlilik bakımından da dikkate şayan bir durum arz etmektedir. Aynı şekilde Hz. Peygamber'i konu edinen türler içerisinde de bazıları öne çıkmış ve diğerlerinden daha çok beğenilmiştir. İşte bu nitelikteki türlerden biri de İslam peygamberinin isra ve mi'râc mucizesini işleyen mi'râc-nâme ve mi'râciyelerdir.

Mucize anlatıları içerisinde mi'râcın ayrı bir yeri ve önemi vardır. Zira anlamı, muhatabı ve etkisi diğerlerinden farklıdır. Mi'râc, Hz. Peygamber'in bir gece Mescid-i Harâm'dan Mescid-i Aksâya gidişini ve oradan da Hak katına yükselişini ifade eder. Bir peygamberin ve nihayetinde bir insanın yedi kat göğü aşarak Cenab-ı Hakk'ın huzuruna yükseldiği, bu yükselme esnasında olağanüstü hâllere şahit kılındığı, rüyetullahın bütün peygamberlerce arzulandığı hâlde yalnızca İslam peygamberine nasip olduğu, cennet ve cehennem onun tarafından dünyadayken temaşa edildiği, dinin iki temel ibadeti olan namaz ve orucun Müslümanlara bu gece farz kılındığı yönündeki inanışlar bu mucizeyi farklı kılan hususlardır. Dolayısıyla Hz. Peygamber konulu türler arasında da mi'râc-nâme, her daim çok sevilen ve beğenilen bir tür olarak kendini göstermiş; bu türün olağanüstü unsur ve motiflerle süslenen anlatıları Müslüman okuyucuların muhayyilesini süslemiştir. Başlangıçtan günümüze değin hemen her dönemde şair ve nâsirlerin mi'râc-nâme/mi'râciye yazmaları bu ilgi ve sevginin bir tezahürüdür.

Edebiyatımızda mi'râc konulu eserlerin manzum ve mensur olmak üzere temel iki formu bulunmaktadır. Manzum eserler, müstakil olanlar ve başka bir türün

bünyesinde yazılanlar şeklinde iki ana gruba ayrılabilir. Mensur mi‘râc-nâmeler ise müstakil yapıdadır. Manzum mi‘râc-nâme ve mi‘râciyeler sayıca çoğunluğu teşkil ederken mensur olanlardan günümüze ulaşanlar ancak iki elin parmakları sayısındadır. Dolayısıyla akademik çalışmalar da manzum eserler üzerine yoğunlaşmıştır.

Bu çalışma, mensur mi‘râc-nâmeler arasında yer alan Abdullah Efendi’ye ait *Mi‘râcü’n-Nebî* isimli eserin tenkitli metninin hazırlanmasını ve incelenmesini konu edinmektedir. Çalışmayla ilk kez Metin Akar’ın tanıtımını yaptığı ve sonraki bazı çalışmalarda nüshalarına temas edilen eserin gün yüzüne çıkarılması amaçlanmıştır.

Çalışmamız; giriş, iki ana bölüm, sonuç, ekler, ayet-hadis ve özel adlar dizinlerinden oluşmaktadır. Giriş bölümünde edebî gelenek içerisinde mi‘râc konulu eserler ve “*mi‘râc, mi‘râc-nâme, mi‘râciye*” kavramlarının anlamları üzerinde durulmuş; edebiyatımızda manzum ve mensur mi‘râc-nâme ve mi‘râciyelerin genel özellikleri ve bunlarla ilgili çalışmalardan söz edilmiş, neşri yapılan mensur mi‘râc-nâmeler tanıtılmıştır.

Birinci bölümde Abdullah Efendi’nin *Mi‘râcü’n-Nebî*’si ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. İlk başlık altında bu eserden bahseden çalışmalar üzerinde durulmuş, bu çalışmalardaki bilgiler değerlendirilmiştir. İkinci başlık altında çalışmamızın konusunu oluşturan eserin adı, müellifi ve yazılış tarihi hakkında elde bulunan bilgilere dayanılarak bazı tespitlerde bulunulmuştur. Neticede eser isminin *Mi‘râcü’n-Nebî* olarak belirlendiği, müellifinin “Bodiç” lakaplı Abdullah Efendi olduğu ve eserin yazılış tarihininse 1720 yılı veya daha öncesi olabileceği üzerinde durulmuştur. Üçüncü başlık altında eserde ele alınan konular, ana bölüm ve alt bölümler şeklinde belirlenerek tablo hâlinde sunulmuştur. Dördüncü başlık altında eserin dil ve üslup özellikleri maddeler hâlinde tespit edilmeye çalışılmıştır. Beşinci başlık altında ise *Mi‘râcü’n-Nebî*’nin muhteva kaynakları üzerinde durulmuş, metinde ismi geçen kaynaklar hakkında kısaca bilgi verilerek hangi konu dolayısıyla bu kaynaklara atıf yapıldığı belirtilmiştir.

İkinci bölümde eserin tenkitli metninin kurulması üzerinde durulmuştur. İlk başlıkta eserin tespit edilen üç nüshasının tavsifleri yapılmıştır. İkinci başlıkta nüshaların imla özellikleri karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Üçüncü başlıkta *Mi‘râcü’n-Nebî* nüshaları istinsah tarihleri, imla özellikleri, eksik/fazla kısımlar, benzerlik ve farklılıklar bakımından kıyaslanarak muhtemel nüsha şecereleleri ortaya konmuştur. Dördüncü başlıkta tenkitli metin oluşturulurken takip edilen usüller belirtilmiştir. Beşinci başlıkta eserin tenkitli metnine yer verilmiştir.

Sonuç bölümünde, elde edilen bulgular ışığında müellif ve eser hakkında bazı değerlendirmelerde bulunulmuştur. Netice olarak *Mi'râcü'n-Nebî*'nin neşri yapılan mensur mi'râc-nâmelerin en hacimli, içerdiği motifler ve rivayetler bakımından muhteva yönünden en zengini olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bölümden sonra nüshaların ikisinde bulunan; ancak metne dâhil edilmeyen kısımlar “fevâid” olarak Ekler başlığı altında sunulmuş, metinde geçen ayet ve hadislerin mealleri verilmiş, eserde geçen özel adların dizini oluşturulmuştur.

Mi'râcü'n-Nebî'nin tenkitli metninin hazırlanmasında Türkiye Yazma Eserler Kurumundan temin edilen Süleymaniye Kütüphanesi Laleli 00667/001, Beyazıt Kütüphanesi Beyazıt B5293 ve Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi 01818 numaralı yazma nüshalar kullanılmıştır. Bu çalışma hazırlanırken önemli desteğini gördüğüm ve birikimiyle her zaman ufkumu açan Prof. Dr. Murat AK'a, bütün bölümleri okuyarak düzeltmeler yapan ve çalışmayı şekillendiren Öğr. Gör. Dr. Hidayet DUYAR'a, kapak tasarımları ve mizanpajları ile çalışmalarımıza değer katan Öğr. Gör. Harun YILDIZ'a ve bu çalışmanın kitap olarak yayımlanmasını sağlayan Konya'nın beyefendi yayıncısı Palet Yayınevi sahibi Muhammed Ali ÇELİK'e can u gönülden teşekkür ederim. Ayrıca beni okutup yetiştiren kıymetli anne-babam ile bu yorucu süreçte bana sabır gösteren sevgili eşim ve kızlarıma şükranlarımı sunarım.

Ahmet KAVAKLIYAZI
Konya-22 Mart 2025

KISALTMALAR

a	(Sayıyla birlikte) yazma nüshalarda varağın ön yüzü
AS	aleyhi's-selam
b	(Sayıyla birlikte) yazma nüshalarda varağın arka yüzü
b.	bin (oğlu)
B	Beyazıt Kütüphanesi Beyazıt No. B5293
C	Cilt
Çev.	Çeviren
DS	Derleme Sözlüğü
Ed.	Editör
H	Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi No. 01818
Haz.	Hazırlayan
Hz.	Hazret-i
L	Süleymaniye Kütüphanesi Laleli No. 00667/001
mm	milimetre
no.	numara
öl.	ölüm tarihi
RA	Radıyallâhu anh/anhâ
s.	sayfa
SAV	sallallahu aleyhi ve sellem
SK	Süleymaniye Kütüphanesi
ss.	sayfa aralığı
TS	Tarama Sözlüğü
vb.	ve benzeri
vd.	ve diğerleri

GİRİŞ

İslamiyet etkisiyle şekillenen ve gelişen edebî gelenekte Hz. Peygamber’i konu edinen türler sayıca çoğunluk teşkil etmenin yanında hem muhtevaları itibarıyla hem de diğer sanat dallarının gelişimine katkı sağlamaları bakımından dikkate değer bir öneme sahiptir. İslam peygamberinin doğumundan ölümüne kadar hayatının hemen her safhasını konu edinen bu türler ona duyulan derin muhabbeti, iştıyakı ve bağlılığı çeşitli formlarda ortaya koymakla birlikte dinî-edebî metinler olarak da dil, edebiyat ve nihayetinde kültür için önemli unsurları bünyelerinde barındırır. Bunlar içerisinde geçmişten günümüze şair ve nâsirlerin en çok ilgi ve teveccüh gösterdiği türlerden biri de mi’râc-nâmelerdir.

Mi’râc konusuna gösterilen ilgi ve rağbet, müstakil olsun veya olmasın pek çok eser veya manzume kaleme alınmasına vesile olmuş; böylece mi’râc-nâme yazmak bir gelenek hâline gelmiştir. Bir konuda eser vermenin gelenek olarak belirmesinde elbette ki sürekli biçimde şair ve yazarı motive eden bir duygunun, onu yazmaya yönelten bir ihtiyacın bulunması gerekir. Ayrıca okuyucu ve toplum nazarında da bir karşılığının bulunması elzemdir. Hz. Peygamber konulu türler içerisinde özellikle siyer, mevlid, kırk hadis, na’atlar vb. etrafında gelenek teşekkül etmesi bu bağlamda değerlendirilebilir. Söz gelimi şairleri kırk hadis türünde eser vermeye yönelten sebebin bir hadis-i şerif olduğu malumdur. Na’at yazmak peygambere duyulan derin sevgi ve iştıyakın bir tezahürü olup şairliğin şükranesi gibi görülmüştür. Mi’râc-nâme yazımının da gelenekleşmesinde bu türün bir mucize anlatısına dayanmasının etkili olduğu söylenebilir.¹ Zira mucizeler olağanüstü hadiseler olması sebebiyle hem şair ve nâsirlerin, hem de okuyucunun ilgisini ve merakını çekmiş, onların hayal dünyalarını süslemiştir. Dolayısıyla mi’râc, müelliflerin hemen her devirde kayıtsız kalamadıkları bir konu olarak karşımıza çıkar.

¹ Mi’râc-nâme yazmanın yanı sıra okumanın da bir gelenek hâline geldiği; bu metinlerin mi’râc gecesinde (Receb ayının 27. gecesi) mi’râchanlar tarafından cami ve tekkelerde merasimle okunduğu, dinleyenlere de Mevlid Kandili’ndeki şerbet ve şeker yerine süt dağıtıldığı kaydedilmektedir (Pala, 1986, ss. 372-372; Pakalın, 2004, s. 539). Bu gelenek hakkında daha ayrıntılı bilgi için Metin Akar’ın mi’râc-nâmeler konulu çalışmasının “*İçtimâî Hayâtımızda Mi’râc*” başlıklı bölümüne (1987, ss. 83-87) bakılabilir.

Mi'râc hadisesi Arap, Fars ve Türk edebiyatlarının müşterek konuları arasındadır. Ancak kaleme alınan eser ve manzumelerin sayısına bakılarak Türk edebiyatında mi'râc-nâmelerin daha çok rağbet gördüğünü söylemek mümkündür.² Edebiyatımızdaki mi'râc-nâmelere geçmeden önce mi'râc, mi'râc-nâme ve mi'râciye kavramlarının hangi manalara geldiği üzerinde durulması yararlı olacaktır.

Arapça bir kelime olan “mi'râc”a sözlüklerde genellikle “*merdiven, çıkacak yer*” manaları verilmiştir. Örneğin *Kâmûsu'l-Muhît Tercümesi*'nde “*nerdübâna denir sullem manasına ve çıkacak yere denir mas'ad manasına*” (Mütercim Âsım Efendi, 2013, s. 1014) şeklinde açıklanır. Redhouse lügatinde ise “*yükselme yeri, merdiven, basamaklar, özellikle ruhların ve meleklerin cennete yükseldiği merdiven*” (2006, s. 1906) manaları verilmiştir. Çalışmamıza konu olan *Mi'râcü'n-Nebî*'de de kelimenin âlet ismi olduğu, üzerinden çıkılacak âlet anlamına geldiği “*lafz-ı mi'râc ism-i âletdür üzerinden 'urûc olunacak âlet dimekdür*” (Abdullâh Efendi, 1132, s. 30b) şeklinde belirtilmiştir. Terim olarak mi'râc “*İslâm inancına göre Hz. Muhammed'in, Cenâbıhakk'ın dâveti üzerine yedi kat semâyı aşır Allah'ın huzûruna yükselerek O'nunla görüşmesi mucizesi*” (Ayverdi, 2011a, s. 2107) demektir. İslâmî kaynaklara göre bu mucize iki aşamada gerçekleşmiş olup Hz. Peygamber'in bir gece Mescid-i Harâm'dan Mescid-i Aksâ'ya yaptığı yolculuğa “isrâ”, oradan da göklere yükselmesine ise “mi'râc” denilmiştir. Kaynaklar her ne kadar böyle bir ayrıma gitse de Türkçede “mi'râc” denildiği zaman her ikisi de kastedilir (S. S. Yavuz, 2020, s. 132). Hz. Peygamber'in isrâ ve mi'râc mucizeleri esas olarak *Kur'ân-ı Kerîm*'deki İsrâ ve Necm surelerinin bazı ayetlerine dayanmaktadır. Ancak zengin motiflerle süslenmiş mi'râc anlatılarının ayrıntıları daha çok hadis ve siyer kaynaklarına göre şekillenmiştir. Bu mucizelere ilişkin en kapsamlı rivayetler sahih hadis külliyyatı *Kütüb-i Sitte*'de bulunmaktadır (Taşkent, 2021, ss. 48-49).

Edebiyatımızda Hz. Peygamber'in mi'râc mucizesini konu alan eserleri ve manzumeleri ifade etmek için genellikle mi'râc-nâme ve mi'râciye terimlerinden yararlanılır. Bu konuyu genellikle mesnevi veya kaside nazım şekillerinde ele alıp işleyen kısa manzumelere mi'râciye, daha ayrıntılı bir biçimde anlatan eserlere de mi'râc-nâme denilmektedir. Ancak bu tanımlar da kesinlik ifade etmemekte olup söz konusu terimlerin birbirinin yerine kullanıldığı örnekler görülür (Akar, 1987, s. 6).

² Bu konuda özellikle Arap edebiyatındaki mi'râc-nâmelerin tamamının mensur olması ve Ka'b bin Zühayr'ın *Kaside-i Bürde*'sinde geçen on bir beyit dışında mi'râc konulu başka bir manzumenin bulunmaması (Akar, 1987, ss. 92-93; Arslan, 2019, s. 17) dikkat çekicidir. Nitekim bunun dışında Arapça tek manzum örnek de Osmanlı sahasında kaleme alınan Edirne müftüsü Mehmed Fevzi Efendi'nin *Kudsiyyü'l-Minhâc fî İcmâli Bahsi'l-Mi'râc*'dir (Uzun, 2020, s. 137).

Başlangıçtan XX. yüzyıla gelinceye kadar Türk edebiyatında mi'râcı konu edinen pek çok eser yazılmıştır. Bu eserlerin manzum ve mensur olmak üzere iki temel formu bulunmaktadır. Her bir form ayrı ayrı olmak üzere bu eserlerin genel çerçevesine ve ilgili çalışmalara ana hatlarıyla şöyle temas edilebilir.

Manzum Mi'râc-nâme ve Mi'râciyeler

Klasik Türk edebiyatının diğer türlerinde olduğu gibi mi'râc-nâmelerde de şiirle söylemek nesirle söylemeye göre daha çok tercih edilmiştir. Dolayısıyla bu alandaki külliyatın büyük çoğunluğunu manzum mi'râc-nâme ve mi'râciyeler oluşturur. Söz konusu formdaki eserleri konu edinen akademik çalışmalar da buna mukabil çoğunluktadır. Manzum mi'râc-nâme ve mi'râciyelerle ilgili gerek metin neşri olarak gerekse de inceleme ve tahlil hüviyetinde önemli çalışmalar yapılmıştır. Burada konuya dair bütüncül özellikteki belli başlı çalışmalara değinilmekle yetinilecektir.

Manzum mi'râc-nâmeler denildiğinde ilk akla gelen çalışma, Metin Akar'ın (1980) *Türk Edebiyatında Manzum Mi'râc-Nâmeler* başlıklı doktora tezi olup bu çalışma daha sonra (1987) Kültür Bakanlığınca yayımlanmıştır. Mi'râc kavramının anlamı, birtakım sanat dallarında ele alınışı, çeşitli milletlerin edebiyatına konu oluşu, Anadolu sahasında yazılan mensur ve manzum mi'râc-nâmeler, manzum mi'râc-nâmelerde işlenen motifler gibi konuların ayrıntılı bir biçimde ele alınması itibarıyla mi'râc mevzuuyla ilgili kapsamlı ve öncü çalışma olma özelliğini taşımaktadır. Akar (1987, ss. 112-202), manzum mi'râc-nâmeleri müstakil olanlar ve olmayanlar şeklinde ikiye ayırır. Müstakil mi'râciyeler bölümünde 13 mi'râc-nâme hakkında bilgi vererek inceleyemediği bazı eserler bulunduğunu da belirtir. Müstakil olmayanları ise üç grupta ele alır: sire(t), mevlid, hilye ve mucizât-nâme gibi eserlerde bir bölüm teşkil eden mi'râciyeler, bazı mesnevilerde bir bölüm teşkil eden mi'râciyeler, mürettep divanlardaki mi'râciyeler.

Reyhana Keleş'in (2018) *Divan Şiirinde Mi'râciyye Kasideleri* başlıklı çalışması da bütüncül bir diğer çalışmadır. Çalışmada isrâ ve mi'râcın kavramsal alanı, bu iki kavramla ilgili rivayetler ve İslami Türk edebiyatında mi'râciye konuları ele alındıktan sonra divanlardan tespit edilen 46 şaire ait 50 mi'râciye kasidesi şekil ve muhteva özellikleri ile tanıtılmış, şairleri hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Daha sonra da bu kasidelerde geçen isrâ, mi'râc ve diğer kavramların tahlilleri yapılmıştır. Çalışmanın sonunda tespiti yapılan kasidelerin eski harfli metinleri de verilmiştir.

Konuyla ilgili önemli bir çalışma da Mehmet Arslan'ın (2019) *Manzum Mi'râc-nâme ve Mi'râciyyeler* başlıklı iki ciltlik hacimli eseridir. Çalışmada önce Arap, Fars ve Türk edebiyatında mi'râc ile ilgili eserlere dair genel bilgiler sunulmuş, sonra

mi'râciyelerle ilgili bazı tespit ve düzeltmeler ortaya konmuştur. Daha sonra da mi'râc hadisesinin gerçekleşme biçimi aktararak tespiti yapılan eserlerin/manzumelerin metinlerine yer verilmiştir. İki ciltlik çalışmadaki eserlerin/manzumelerin pek çoğu mevcut çalışmalardan alıntılanırken bir kısmı yazma nüshalardan okunarak verilmiştir. Çalışma bu hâliyle alanının en hacimli külliyatıdır. Arslan, söz konusu eserleri beş grupta incelemiştir: müstakil mi'râciye ve mi'râc-nâmeler (21)³, divanlardaki mi'râc-nâmeler (105), mesnevilerdeki mi'râciyeler (81), mevlidlerdeki mi'râciyeler (39), muhtelif eserlerdeki mi'râciyeler (19). Ayrıca ulaşamadığını belirttiği mi'râciyelerin de listesini⁴ vermiştir (2019, ss. 17-23).

Mustafa İsmet Uzun (2021) da "*Hak katına yükselişin şiiri: Türk-İslam edebiyatında mi'râciye ve mirâcnâme*" başlıklı çalışmasında konunun teorik arka planına etraflıca yer verdikten sonra mi'râc-nâme ve mi'râciyeleri beş grupta incelemiştir: müstakil mi'râc-nâmeler (24), Hz. Peygamber'le ilgili eserlerde ya da dinî-tasavvufî mesnevilerdeki mi'râciyeler (14), lâdini mesnevilerdeki mi'râciyeler (14), divanlardaki mi'râciyeler (21) ve mi'râcla ilgili beyitler.

Mensur Mi'râc-nâme ve Mi'râciyeler

Mi'râc konusunu işleyen mensur eserler, ne yazık ki ilmî neşirlerinin yapılması bakımından ikinci planda kalmıştır. Bunda hacimli oluşları, müelliflerinin bilinmeyişi vb. sebeplerin etkili olduğu düşünülebilir. Elbette manzum eserlere daha çok rağbet gösterildiği gerçeğini de unutmamak gerekir. Mensur eserlerin tespiti konusuna birkaç çalışmada temas edilmiştir. Metin Akar (1987, ss. 105-111), manzum mi'râc-nâmeleri konu edinen çalışmasında mensur 4 mi'râc-nâme hakkında da bilgi vermiştir. Reyhan Keleş (2018, ss. 37-38), 17 mensur mi'râc-nâmenin/mi'râciyenin isimlerini, biliniyorsa müelliflerini ve yazma nüshalarının kütüphane arşiv bilgilerini listelemiştir. Kadriye Hayır (2022, ss. 26-37), 12 mensur

³ Parantez içindeki sayılar incelenen veya tespiti yapılarak metni neşredilen mi'râc-nâme/mi'râciye sayısını göstermektedir.

⁴ Mustafa İsmet Uzun (2021, s. 68), konunun eski uzmanlarından Cemalettin Server Revnakoğlu'nun mi'râciyeleri günümüze ulaşmamış bazı isimlerden bahsettiğini söyler. Bu isimler arasında bulunan Simkeşzâde Feyzî Efendi'nin *Mi'râcnâme-i Resûl-i Ekrem* adlı manzumesinin Ali Osman Coşkun (1997, ss. 193-208), Erzurumlu Şeyh Osman Sirâceddin Efendi'nin *Hayâl-i Bâl* adlı mi'râciyesinin de Ramazan Ekinci (2013) tarafından neşredildiği tespitini yapar. Bu iki eser Akar ve Arslan'ın listesinde de bulunmaktadır. Yine söz konusu listede olan Salâhî Abdullah Efendi'nin *Manzûme-i Mi'râciye*'si Melek Gerek (2017) tarafından yüksek lisans tezi olarak hazırlanmış, Lebîb Efendi'nin *Mi'râciye*'si ise Emrah Gündüz (2022) tarafından neşredilmiştir. Söz konusu listede yer almayan, ancak tespit veya neşri yapıldığı görülen birkaç mi'râc-nâme/mi'râciye daha vardır: Numân Sâbit'in *Mi'râc-i Resûl*'ü (Yekbaş, 2011), Mustafa Fevzî bin Numan'ın *Mi'râc-nâme*'si (Kapıcıoğlu, 2017), Zuhri'nin *Nûr-nâme-i Muhammed* adlı mi'râc-nâmesi (Uçar, 2023).

eserin yazma nüshalarının tanıtımlarını yaparak bu eserler hakkında kısa açıklamalarda bulunmuştur.⁵

Bugüne kadar neşri yapılan mensur mi'râc-nâmeler tespit edilebildiği kadarıyla şöyle sıralanabilir:

▪ **Mi'râc-ı Muhammed:** Gizem Uluscu (2013) tarafından yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Uluscu (2013, s. 6), eserin yazma nüshasının Süleymaniye Kütüphanesi Özel bölüm 297.9 numarada bulunduğunu belirtmektedir. Ancak bu numara, arşiv numarasını ifade etmemektedir. Reyhan Keleş'in (2018, s. 37) işaret ettiği ve adı geçen kütüphane kataloğunda 00601 (1b-54a) numarada kayıtlı eser, Uluscu'nun neşrettiği eser olmalıdır. Eserin müellifi ve telif tarihi bilinmemektedir. Ancak yazma nüshası, 18 Cemaziye'l-Evvel 1167 (13 Mart 1754) tarihinde Nakkaş Hacı Ali tarafından istinsah edilmiştir (Uluscu, 2013, s. 228).

▪ **Risâle-i Mi'râciyye:** Ayşe Nur Sır (2013) tarafından makale olarak neşredilmiştir. Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Kütüphanesi no. Y.3/3 kayıtlı yazmanın 101a-119a yaprakları arasında bulunmaktadır.⁶ Eserin müellifi ve müstensihisi bilinmemektedir. Sır (2013, s. 2261), yazmanın istinsah tarihinin katalogda 18. yüzyıl olarak belirtildiğini; ancak dil özellikleri itibarıyla eserin daha önce kaleme alınmış olabileceğini söylemektedir.

▪ **Mi'râcu'n-Nebî:** Mehmet Türkan (2021) tarafından yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Yazma nüshası Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi No. 150'de kayıtlıdır. 59 varaklık nüshanın istinsah tarihi 1217 (1797-98) olup eser 1b-31b sayfaları arasında bulunmaktadır. Eserin müellifi bilinmemektedir.

▪ **Mi'râc-nâme:** Kadriye Hayır (2022) tarafından kitap olarak neşredilmiştir. Eserin müellifi Musa b. Ahmed el-Antakî, telif tarihi ise 13 Şa'ban 1094'tür (7 Ağustos 1683). Yazma nüshası Millî Kütüphanede 06 Hk 4377 numarada kayıtlıdır. Nüshanın istinsah tarihi 1116 (1703), müstensihisi ise Mehmed b. Ali'dir. Eser, nüshanın 80a-161a sayfaları arasında bulunmaktadır (2022, s. 39).

▪ **Mi'râc-nâme:** Abdullah Mert (2023) tarafından kitap olarak neşredilmiştir. Çağatay Türkçesiyle yazılan eserin 1436 yılında Uygur harfli olarak istinsah edilen ve Paris Bibliothèque Nationale supplement turc. 190'da bulunan nüshası *Şahrüh Mi'râc-nâmesi* olarak bilinir. Çalışmada eserin bu nüshası ile Süleymaniye Kütüphanesi Fatih Bölümü No. 2848'de ve Londra Private Collection'da bulunan

⁵ Hayır'ın çalışması, *Türk Edebiyatında Mensur Mi'râc-nâmeler ve Musa b. Ahmed Antakî'nin Mensur Mi'râc-nâmesi* başlığını taşımakta olup esasen yüksek lisans tezinin neşridir.

⁶ Bu yazmanın yeni arşiv numarası YZ1613/3'tür.

nüshaları karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır (2023, ss. 13-17). Bu mi'râc-nâme, türünün ilk örneklerinden biri olmasının yanı sıra nüshalarının içerdiği minyatürler bakımından da dikkat çekicidir.

1. BÖLÜM – ABDULLAH EFENDİ’NİN Mİ’RÂCÜ’N-NEBÎ’Sİ

1.1. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Mensur mi’râc-nâmelere temas eden çalışmalarda Abdullah Efendi’nin *Mi’râcü’n-Nebî*’sine de yer verilmiştir. Eserden ilk bahseden Metin Akar’dır. Beyazıt Kütüphanesindeki nüshayı inceleyen Akar (1987, ss. 107-109), esere dair önemli çıkarımlarda bulunmuştur. Her ne kadar müellif, telif tarihi, müstensih ve istinsah tarihi gibi hususlarda herhangi bir kayıt bulunmasa da nüsha tavsifini yaparak giriş bölümünde ele alınan konuyu özetler, diğer mi’râciyelerde olmayıp da bu eserde bulunan motiflere dair tespitlerini sıralar. Eserin muhteva bakımından dikkat çeken yönlerine, dil ve üslubu ile bazı anlatım özelliklerine değinir. Söz konusu *Mi’râcü’n-Nebî*’nin, kendisinin incelediği mensur eserlerin en güzeli ve en ayrıntılısı olduğunu, mi’râcın bütün motiflerine geniş biçimde yer verdiğini; mensur mi’râciyelerin güzel bir örneği olmasının yanı sıra dil ve üslup tarzı bakımından da incelenmeye değer olduğunu ifade eder.

Kadriye Hayır (2022, ss. 27, 31), mensur mi’râc-nâmelerle ilgili çalışmasında Abdullah Efendi’nin *Mi’râcü’n-Nebî*’sinin iki nüshasının (SK Hacı Mahmud Efendi 1810 ve SK Laleli 667/1) tanıtımını yapmıştır. Ancak bunların aynı esere ait olduğu belirtilmemiştir. Hayır, ikinci nüshanın Metin Akar’ın yukarıda bahsedildiği üzere çalışmasında tanıttığı esere ait olduğunu; ancak kendisinin Beyazıt Kütüphanesinde bu eseri bulamadığını ve Laleli koleksiyonunda tesadüf ettiğini belirtmektedir. Hayır’ın *Mi’râcü’n-Nebî*’nin Beyazıt nüshasını bulamayışının sebebi arşiv numarasından kaynaklanmaktadır. Çünkü Akar’ın 529 numarada kayıtlı olarak gösterdiği nüsha, aslında 5293 numarada kayıtlıdır.

Reyhan Keleş (2018, ss. 37-38) mi’râciye kasideleriyle ilgili çalışmasında mensur mi’râc-nameleri listelediği tabloda *Mi’râcü’n-Nebî* nüshalarına da işaret etmiştir. Ancak doğrudan çalışmanın konusunu teşkil etmediği için üç nüshaki bağlantıya değinmemiştir.

1.2. ESER VE MÜELLİF HAKKINDA

Çalışmanın konusunu teşkil eden *Mi'râcü'n-Nebî*'ye ve müellifine dair kaynaklarda herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Dolayısıyla ortaya konacak tespitler yalnızca metne ve yazma nüshalardaki kayıtlara dayanmak durumundadır. Nüshalar içerisinde müellifin kimliğine dair tek kayıt, L nüshasının zahriyesinde bulunmaktadır:

*Merhûm Bodiç Abdullah Efendi'nin kütüb-i mu'teberâtdan
ihrâc ve cem' [u] tertîb eylediği mi'râc-ı şerîfin tafsîlidir
kendi hattıdır rahmetullâhi 'aleyh rahmeten vâsi' aten"*

Bu kayıt nüshanın istinsahından sonra düşülmüş olmalıdır, çünkü yazı stili nüshadakinden farklıdır. Buna göre kaydın düşüldüğü tarihte eserin müellifi Bodiç Abdullah Efendi hayatta değildir. Bodiç Abdullah Efendi'nin güvenilir kitaplardan elde ettiği bilgileri bir araya getirerek tertip etmiş olduğu bu eser mi'râc konusu ayrıntılı biçimde anlatmaktadır. Ayrıca eser onun eliyle yazılmıştır.

Söz konusu kayıta geçen bodiç (بودیج) kelimesini sözlüklerde bulmak mümkün olmasa da bu kelimenin dönüştüğü boduç, *Tarama Sözlüğü*'ne (Türk Dil Kurumu, 2009b, s. 627) göre “*emzikli su kabı, çömlek*” anlamına gelir. Ancak kişi isimlerinin başına bu anlamdaki bir kelimenin getirilmesi uygun düşmeyecektir. Zira söz konusu kelime bir ünvan ifade etmelidir. Buna uygun olarak *Derleme Sözlüğü*'nde (Türk Dil Kurumu, 2009a, s. 720) boduç kelimesine “*kısa boylu, ufak yapılı, cüce, bodur, tıknaz*” anlamları da verilmiştir. Dolayısıyla “Bodiç” Abdullah Efendi'nin lakabı olmalıdır. Nüshalarda veya eserde başka bir kayıt bulunmadığına göre Abdullah Efendi'nin müellif olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

Eserin adı konusuna gelince yine nüshalara ve metne bakmak icap etmektedir. Kataloglara bakıldığında eserin L nüshasında *Kitâbü'l-Mi'râc*, B nüshasında *Mi'râcu'n-Nebî*, H nüshasında ise *Risâle-i Mi'râcü'n-Nebî* adlarıyla kayıtlı olduğu görülür. L ve B nüshalarındaki başlıklar katalog bilgilerini düzenleyenler tarafından eserin konusuna göre takdir edilmiş olmalıdır. Zira her iki nüshada da bu yönde bir kayda rastlanmamaktadır.

Katalog kayıtlarının aksine L nüshasının zahriyesinde yukarıda değinilen kaydın hemen altında “*Mi'râc Hakkında Türkçe Kitap*” manasına gelen *Kitâbu Türkî fi'l-Mi'râc* ibaresi yazılmıştır. Ancak hem nüshadan hem de yukarıda sözü edilen kayıttan farklı bir stille yazılan bu başlık, muhtemelen sonradan eklenmiştir. B nüshasında ise 1b'de ser-levhanın geleceği kısma nüshadakinden

farklı bir yazı tarzıyla “Mi’râc Beyân İder” yazılmıştır. Sonradan eklendiği aşikâr olan bu başlığı da eser adı olarak kabul etmek güçtür.

H nüshasının kataloğunda ise eser adı olarak *Risâle-i Mi’râcü’n-Nebî* kayıtlıdır. Nitekim bu nüshanın tezhipli bir mihrabiyesi bulunmakta olup ser-levhasına “*Hâzâ Risâle-i Mi’râcü’n-Nebî Salla’llâhü ‘Aleyhi ve [Sellem]*” yazılmıştır. Ser-levhadan hareket edilirse eser adının *Risâle-i Mi’râcü’n-Nebî* veya risale/kitâb gibi kelimelerin çoğunlukla eser adlarına dâhil olmadığı ve tanımlayıcı bir kelime olarak kullanıldığı düşünülürse *Mi’râcü’n-Nebî* olması gerekmektedir.

Eserin metnine bakıldığında ise yalnızca H (64b) nüshasında bulunan bir varyantta “*Ma’lûmdur ki dîbâce-i risâledeki...*” ibaresi geçmektedir. Buna mukabil L (88a) ve B (89a) nüshalarında da, H de bulunmayan, “*dîbâce-i mi’râciyyede ise...*” varyantı yer alır. Ancak bu kelimelerin de eserin özel adı yerine mi yoksa türünü ifade etmek için mi kullanıldığını kestirmek zordur.

Netice olarak B ve H nüshalarının katalog bilgilerinin birbiriyle örtüşmesi ve H nüshasındaki varyantın ser-levha bilgisini teyit etmesi sebebiyle, mi’râc konulu eserlerin adlandırılmasında “mi’râciyye”nin daha çok mesnevi veya kaside biçimlerinde yazılmış kısa manzumeleri ifade ettiği de göz önünde bulundurulurak Abdullah Efendi’nin eseri için *Mi’râcü’n-Nebî* adının tercih edilmesi daha uygun görünmektedir.

Telif tarihine dair eserden herhangi bir çıkarım yapmak mümkün olmamaktadır. En eski tarihli nüsha olan L’nin 1720 yılında istinsah edildiği düşünülürse, eğer bu tarih nüshanın Abdullah Efendi’nin kendi hattı olmasından ötürü telif tarihi değilse, daha önceki bir tarihte yazılmış olmalıdır.

1.3. BÖLÜMLER VE İŞLENEN KONULAR

Muhteva ve başlıklar dikkate alınarak *Mi’râcü’n-Nebî*’nin bölümlendirilmesi ve bu bölümlerde ele alınan konuların tespiti şöyle yapılabilir:

Ana Bölüm	Alt Bölüm / İşlenen Konular
Besmele, hamdele ve salve	Geleneğe uygun biçimde esere besmele ile başlama, Cenab-ı Hakk’a hamdetme, Hz. Peygamber’e salat ve selam getirme
Sebeb-i te’lif	Mi’râc konusunun, Hz. Muhammed (SAV) ümmetinin bilip öğrenmesi gereken en önemli dinî meselelerden biri olduğunun belirtilmesi

Ana Bölüm	Alt Bölüm / İşlenen Konular
Mi'râcın sebebinin anlatılması	* Hz. Muhammed'in (SAV) şecerresinin verilmesi * Çeşitli kaynaklardan hareketle mi'râcın sebepleri arasında en önemlisi olarak ifade edilen ve mi'râcdan üç gün önce gerçekleşen hadisenin anlatılması⁷
Mi'râc öncesindeki hadiseler / Mi'râc hazırlıkları	* Mi'râcın yeri ve zamanı * Mi'râc için yapılacak hazırlıkların ve Hz. Peygamber'in uykusundan nasıl uyandırılacağıın Cenab-ı Hak tarafından Cebrail'e bildirilmesi * Cennetten bir burak seçilerek süslenmesi, Hz. Peygamber için hazırlanan hediyeler (hulle, kemer, imame, na'leyn) * Cebrail'in burak ve hediyelerle birlikte Hz. Peygamber'in kaldığı yere gelişi, onun içinde bulunduğu yoksulluk hâlini görüp ağlaması * Hz. Peygamber'in uykudan uyandırılması konusundaki ilahi ikazdan ötürü Cebrail'in endişelenerek gecikmesi, Cenab-ı Hak tarafından kendisine yol gösterilmesi, yüzünün beyaz kâfurdan yaratılmasının hikmetini o gece öğrenmesi * Cebrail'in peygamberi uyandırması ve ilahi daveti ona iletmesi * Hz. Peygamber'in abdest almak istemesi, Cebrail'in gerekli malzemeleri (taşt, ibrik, pîş-amel, makrame) cennetten getirmesi * Hurilerin vasıflarının anlatılması * Cebrail'in abdest malzemelerini cennete geri götürdüğü esnada hurilerin toplanması, abdest leğenindeki suyu ellerine yüzlerine sürmeleri

⁷ Önemine binaen bu hadise şöyle özetlenebilir: Mi'râcdan birkaç gün evvel bir gece Cebrail (AS) Hz. Peygamber'e gelerek onu Arafat dağına yakın Bathâ-i Mekke denilen sahraya götürür. Burada Hz. Peygamber'e kıyamete kadar gelecek olan ümmetinin ruhları gösterilir. Ayrıca ümmetten ortaya çıkacak iyilikler ve kötülükler nurlu ve karanlık hâller şeklinde kendisine arz edilir. Hz. Peygamber, ümmetinin işleyeceği iyi amellerin çokluğunu görünce şükreder; ancak kötü amellerin çokluğunu görünce hüzünlenecek ağlamaya başlar ve Cebrail'den (AS) bunun çaresi nedir diye sorar. Bu esnada İsrâ suresinin 79. ayet-i kerimesi nazil olur. Buna göre Hz. Peygamber kıyamet gününde ümmetinin günahkârlarının bir bölümünün cehennemden kurtulmasını istiyorsa gecelerin üçte birini, iki bölümünün kurtulmasını istiyorsa üçte ikisini, tamamının kurtulmasını istiyorsa gecelerin tamamını ihya eylemeli, afklarını istemelidir. Bunun üzerine Hz. Peygamber ümmetin günahkârlarının mahşerde kurtulması için geceleri sabaha kadar namaz kılmaya, niyaz ve istiğfar etmeye başlar; ancak kıyamda uzun süre durmaktan ayakları şişer ve ızdırap verici bir hâle düşer olur. Onun bu hâlini gören ulu melekler günahsız bir kulun günahkâr ümmet için bu derece feryat etmesi, mübarek bedenlerinin incinmesi reva mıdır diyerek Cenab-ı Hak'a niyazda bulunur. Bununla ilgili olarak Tâ Hâ suresinin ilk iki ayeti nazil olur ve Hz. Peygamber günahkâr ümmetinin affı için niyazda bulunmaktan feragat ettirilir. Ümmetinin günahlarının çokluğu karşısında ilahi rahmetin sonsuzluğunu görerek teselli bulması için de Cenab-ı Hak tarafından mi'râca çağılır.

Ana Bölüm	Alt Bölüm / İşlenen Konular
	* Hz. Peygamber'in ikinci defa göğsünün yarılması (şakku's-sadr), ilki hakkında bilgi verilmesi * Burakın Hz. Peygamber'in önüne çekilmesi ve tam binecekken huysuzlanması * Burakın fizikî özelliklerinin anlatılması, daha önce farklı kaynaklarda yapılan burak tavsiflerinin belirtilmesi * Burakın Hz. Peygamber'le konuşması ve dileğini arz etmesi * Hz. Peygamber'in buraka binecekken ümmetini düşünerek hüzünlenmesi, bununla ilgili ayet nazil olması * Söz konusu ayetin kurban bağlamında yorumlanması, kurban kesenlerin mükâfatları ve kesemeyecek durumda olanlara tesbih-i şerif bahşedilmesi
Mekke'den Kudüs'e yolculuk	* Hz. Peygamber'in buraka binmesi, İsrail'in onun gâşiyedarlık (yağmurluk taşıyıcısı) hizmetini üstlenmesi * Cebrail'in yolculuk esnasında karşılaşabileceği bazı hâller konusunda Hz. Peygamber'i uyarması * Hz. Peygamber'in, sağından ve solundan bir ses duyması ve karşılıklarına bir kadının çıkması * Yolculuk esnasında içinden su çıkan delikli bir taşa rastgelinmesi; bu taşın içinden çıkan suyun geri girmek istemesi, ancak bir türlü girememesi * Yaşlı (pîr), orta yaşlı (kehel) ve genç (civan) olmak üzere üç kişi görülmesi, Hz. Peygamber'in genç olana yönelmesi * Hz. Peygamber'e biri süt ve diğeri şarap olmak üzere iki kadehin bir örtüyle kapatılmış şekilde sunulması ve onun sütü tercih etmesi * Hz. Peygamber'e biri bal ve biri su olmak üzere iki kadeh sunulması, onun ikisini birlikte içmesi * Bir süre yolculuktan sonra Taybe'ye gelinmesi, Cebrail'in işareti ile Hz. Peygamber'in orada iki rekât namaz kılması; Taybe'nin kendisine hicret yeri olacağını söylenmesi * Tûr-ı Sînâ'ya ve Hz. İsa'nın doğum yerine (Beytüllahm) gelmeleri, Cebrail'in işareti ile Hz. Peygamber'in o yerlerde de ikişer rekât namaz kılması * Bir yük odunu bağlayıp götürmeye çalışan, ancak kaldıramayan;

Ana Bölüm	Alt Bölüm / İşlenen Konular
	buna rağmen yüküne daha da fazla odun ekleyen bir adamın görülmesi * Kuyuya kova sarkıtan, ancak boş çıkaran bir adamın görülmesi
Kudüs'e varış / Mescid-i Aksâ'ya ve sahreye uğrama	* Hz. Peygamber'in Kudüs'e varması, meleklerle Mescid-i Aksâ'yı teşrifi, orada buraktan inmesi ve Cebrail'in burakı önceki peygamberlerin bağladıkları halkaya bağlaması * Hz. Peygamber'in Mescid-i Aksâ'da bütün peygamberlere iki rekât namaz kıldırması * Namazdan sonra Hz. İbrahim, Hz. Musa, Hz. Davud, Hz. Süleyman ve Hz. İsa'nın kendilerine verilen nimetleri sayarak Cenab-ı Hak'a hamdetmeleri; aynı şekilde Hz. Muhammed'in de hamd ve şükürde bulunması * İsmi geçen peygamberlerin Hz. Peygamber'e, ümmeti için ibadet ve yükümlülükler farz kılındığı takdirde bunların kolaylaştırılmasını/hafifletilmesini Cenab-ı Hak'tan talep etmesini salık vermeleri * Cebrail'in Hz. Peygamber'i sahre taşının üzerine getirmesi, "mi'râc"ın anlamı ve vasıflarının anlatılması
Mi'râcdan birinci semaya yükseliş ve bu esnada görülen hâller	* Hz. Peygamber ve Cebrail'in göğe yükselmeleri, burakın bağlandığı yerde kalması, sahre taşının ise onların peşinden göğe doğru yükselmeye başlaması ve Cebrail'in onu durdurması * Bütün meleklerin ve Azrail'in semadan zemine inerken ve zeminden semaya çıkarken kullandıkları elli makamın gözlemlenmesi, bu makamların birbirine olan mesafesi, her makamın melekleri ve onlara tâbi olan melekler ile bu meleklerin tesbihleri * Mi'râcın başında çok büyük bir melek görülmesi, bu meleğin vasıfları ve tesbihi * Kâsiyye isiminde çok derin, havada asılı gibi duran ve yeryüzündeki bütün hayvanların aynısını içinde bulunduran bir deniz görülmesi * Rüzgârlar hazinesinin görülmesi * Aslında deniz olan, göğün onun üzerinde bulunduğu ve etekleri bir perde gibi yeryüzüne uzanan bir feleğe varılması

Ana Bölüm	Alt Bölüm / İşlenen Konular
	* Kâsiyye'nin ve birinci semaya yakın denizlerin Hz. Peygamber'in geçişi için ikiye ayrılması ve bu denizlerdeki acayip ve garayiplerin seyredilmesi
Birinci sema ve orada görülen hâller	* Birinci semanın kapısının vasıfları ve ismi (Bâbü'l-Hıfz), kapıcısının ismi (İsmâil), kapının çalınması ve Cebrail ile İsmâil arasında geçen konuşma (soru-cevap faslı) * Birinci semanın kapısından içeriye giriş, İsmâil'e tâbi ve etbâ meleklerin sayısı ve bunların görülmesi, İsmâil'in ve meleklerin tesbihi * Birinci semanın hangi mücevherden yaratıldığı, ismi (Refi'â), derinliği; halkının sureti ve cinsi, neden yaratıldıkları, ibadet biçimi ve tesbihi * Hz. Peygamber'in birinci sema halkının ibadet biçimini (kıyam) beğenmesi ve bunu kendi ümmeti için de Cenab-ı Hak'tan dilemesi ve namazda kıyamın buyrulması * Hz. Âdem'le görüşme, zürriyetlerinin ruhlarının ona gösterilmesi, Hz. Âdem'in tesbihi * Hz. Âdem'in sağından ve solundan birer kapı görülmesi, sağdaki kapıdan iyi ve soldaki kapıdan kötü koku gelmesi * Kıyamet gününde isyankârlara edilecek azabın şekilleri, azap etmekle görevli melekler ve işkence aletlerinin gösterilmesi; azap meleklerinin tesbihleri * Bahrü'l-Hayât isminde suyu süttten beyaz, dalgaları dağlar gibi ve ölülerin tekrar dirilme zamanı geldiğinde oradan yeryüzüne yağmur gibi yağdırılacağı büyük bir deniz görülmesi
İkinci sema ve orada görülen hâller	* Önceki usül üzere kapının çalınması ve ikinci semanın kapısından içeriye giriş * İkinci semanın hangi mücevherden yaratıldığı, ismi (Kaydûm), kilidinin cinsi, kapıcısının ismi (İsrâfil), İsrâfile tâbi ve etbâ meleklerin tesbihleri * İkinci sema meleklerinin sureti, ibadet biçimi, Hz. Peygamber'in bu ibadet biçimini (rükû) beğenmesi ve kendi ümmeti için de Cenab-ı Hak'tan dilemesi ve namazda rükû buyrulması * Hz. İsa ve Hz. Yahya ile görüşme, onların tesbihleri

Ana Bölüm	Alt Bölüm / İşlenen Konular
	* Canlıların rızıklarını taksim eden Kâsım isimli meleklerle görüşme ve onun tesbihi
Üçüncü sema ve orada görülen hâller	* Önceki usül üzere kapının çalınması ve üçüncü semanın kapısından içeriye giriş * Üçüncü semanın hangi mücevherden yaratıldığı, kapı ve kilidinin cinsi, ismi (Zeylûm), kapıcısının ismi (Sa'dâyîl), Sa'dâyîl'e tâbi ve etbâ meleklerin sayısı ve tesbihleri * Üçüncü sema meleklerinin sureti ve ibadet biçimi, Hz. Peygamber'in bu ibadet biçimini (secde) beğenmesi ve kendi ümmeti için de Cenab-ı Hak'tan dilemesi, dileğinin makbul olarak namazda secde buyrulması * Hz. Yusuf'la görüşme ve onun tesbihi * Hz. Davud ve Hz. Süleyman ile görüşme, bu iki peygamberin Hz. Muhammed'e, ümmeti için ibadet ve yükümlülükler farz kılındığı takdirde bunların kolaylaştırılmasını/hafifletilmesini Cenab-ı Hak'tan talep etmesini salık vermeleri; o ikisinin tesbihleri * Dünyada büyüklük taslayan (mütekebbirîn) ve zorbalık edenlere (cebbârîn) kıyamette azap edecek meleklerin, işkence aletlerinin ve işkence usüllerinin görülmesi; azapla görevli meleklerin başının ismi (Savhâyîl) ve azap meleklerin tesbihi
Dördüncü sema ve orada görülen hâller	* Dördüncü semanın büyüklüğü, hangi mücevherden yaratıldığı, kapısının ve kilidinin cinsi, kapıcısının adı (Mûzîyâyîl), Mûzîyâyîl'e tâbi ve etbâ meleklerin sayısı ve tesbihleri * Dördüncü sema meleklerinin sureti ve ibadet biçimi, Hz. Peygamber'in bu ibadet biçimini (ka'de-i ahîre) beğenmesi ve kendi ümmeti için de Cenab-ı Hak'tan dilemesi ve namazda ka'de-i ahîre buyrulması * Hz. Musa ile görüşme, Hz. Peygamber'e, ümmeti için ibadet ve yükümlülükler farz kılındığı takdirde bunların kolaylaştırılmasını/hafifletilmesini Cenab-ı Hak'tan talep etmesini salık vermesi; Hz. Musa'nın bu görüşmeden sonra ağlaması * Hz. Musa'nın, Hz. İsa'nın anneleri ve Âsiye (RA) ile görüşme; onların cennetteki köşklerinin tasvir edilmesi * Azrail ile görüşme

Ana Bölüm	Alt Bölüm / İşlenen Konular
	* Beytü'l-Ma'mûr'un görülmesi, Hz. Âdem ve Hz. Havvâ'ya kıblegâh oluşu, tufanda göğe çekilmesi, Hz. Peygamber'in imamlığında iki rekât namaz kılmak için meleklerin orada toplanması * Beytü'l-Ma'mûr'da namaz için toplanan büyük kalabalığı görünce Hz. Peygamber'in ümmeti için de böyle bir kalabalığın olmasını dilemesi, Cenâb-ı Hakk'ın ona vaadi * Hz. Peygamber'e cuma gününün has kılınması ve ümmeti için cuma namazı buyrulması * Beytü'l-Ma'mûr'da her cuma meleklerin namaz kılması ve bu namazın sevaplarından bazı kimselerin hissedar kılınması, Cenab-ı Hakk'ın bu cömertliğe mukabelesi * Güneş'in ve Güneş sistemindeki diğer gezegenlerin (Kamer, Utarid, Müşteri, Zühre, Merrih, Zühal vd.), yıldızların ve burçların bütün özellikleriyle görülmesi
Beşinci sema ve orada görülen hâller	* Beşinci semanın büyüklüğü, ismi (Elbiyânîfkûn ?/Retkâ), kapıcısının ismi (Saktâyîl), Saktâyîl'e tâbi ve etbâ meleklerin sayısı ve onların tesbihi * Beşinci semanın hangi mücevherden yaratıldığı, meleklerinin sureti ve ibadet biçimi; Hz. Peygamber'in bu ibadet biçimini (kıyamdaki iken huzû ve huşû içinde olma) beğenmesi ve kendi ümmeti için de Cenab-ı Hak'tan bunları dilemesi ve namazda huzû ile huşû buyrulması * Hz. İbrahim, Hz. İsmail, Hz. İshak ve Hz. Yakub ile görüşme * Hz. İbrahim'in Hz. Peygamber'e, ümmeti için ibadet ve yükümlülükler farz kılındığı takdirde bunların kolaylaştırılmasını/hafifletilmesini Cenab-ı Hak'tan talep etmesini salık vermesi * Müşriklerin ve teslis inancında olanların ahiretteki hâllerinin görülmesi, onlara azap etmekle görevli meleklerin tesbihi
Altıncı sema ve orada görülen hâller	* Önceki usûl üzere kapının çalınması ve açılması, altıncı semanın kapısından içeriye giriş * Altıncı semanın kapıcısının ismi (Rev'âbil), bu semanın büyüklüğü, Rev'âbil'e tâbi ve etbâ meleklerin sayısı ve bunların

Ana Bölüm	Alt Bölüm / İşlenen Konular
	tesbihi * Altıncı semanın ismi (Refî'â); meleklerinin sureti, ibadet biçimi ve tesbihi * Kâinat ile cehennem arasında perde olan Bâbü'l-Emân'ın görülmesi; bu kapının ötesindekilerin, cehennem meleği Mâlik'in, azap yerlerinin, işkence aletlerinin ve zebanilerin görülmesi; Mâlik'in tesbihi * Hz. İdris ve Hz. Nuh ile görüşme, o ikisinin tesbihleri * Mikâil ile görüşme ve onun tesbihi * Yeryüzündeki bütün yeşilliklerin kaynağı olan, yeşil nurdan yaratılmış Bahr-ı Ahdar'ın görülmesi, o denizin melekleri ve bu meleklerin tesbihi * Sayıları bilinmeyecek derecede çok meleğin bulunduğu bir deniz görmeleri, o meleklerin tesbihi
Yedinci sema ve orada görülen hâller	* Önceki usül üzere kapının çalınması ve açılması, yedinci semanın kapısından içeriye giriş * Yedinci semanın kapıcısının ismi (Rûhâbîl), Rûhâbîl'e tâbi ve etbâ meleklerin sayısı, onların tesbihi * Yedinci semanın neden yaratıldığı, ismi (Garîbâ), meleklerinin sureti ve ibadet biçimi * Bu semada ulu bir melek görülmesi, bu meleğin tesbihi; bu büyük meleğin her gün Nehrü'n-Nûr adındaki bir nehre gelip yedi yüz bin kere dalıp çıkması, her çıktığında kanatlarını açması ve kanatlarından düşen her damladan bir melek yaratılması; yaratılan bu meleklerin tesbihi * Üç tane yüzü (insan, yırtıcı hayvan ve kuş) olan bir melek görülmesi, her bir yüzün ayrı ayrı tesbihleri * İsrâfil ile görüşme, onun nitelikleri ve tesbihi * Hz. İbrahim ile görüşme, Hz. Peygamber'e ümmetinin cennette fidan dikmelerini tavsiye etmesi ve bu isteğin manası * Kanat açıp yüce âleme doğru uçan bir bölük melek görülmesi, bu meleklerin hakikatinin araştırılması
Yedinci semadan sidreye yükseliş	* Sidrenin anlamı ve mahiyeti * Sidrenin fizikî olarak tasvir edilmesi ve sidre melekleri

Ana Bölüm	Alt Bölüm / İşlenen Konular
	* Cebrail'in mihrabı ve bu mihrabın önündeki kürsünün vasıfları, Hz. Peygamber'in bu kürsüye oturması * Söz konusu kürsünün etrafında Tevrat, İncil, Zebur ve Kur'an okuyan hafız meleklerin görülmesi * Cebrail'in, Hz. Peygamber'den kendi makamında da iki rekât namaz kılmasını istemesi, sidre-i münteha melekleri ile o mahalde namaz kılınması * Sidrenin dibinde ikisi dışarıya ikisi içeriye akan dört ırmak görülmesi * Sidre civarında büyük bir nehir ve bu nehrin etrafında şakıyan yeşil kuşlar görülmesi, görülen bu nehrin Kevser havuzu olduğunun belirtilmesi; Kevser'in vasıfları, Hz. Peygamber ve Cebrail'in Kevser'den içmeleri * Sidrenin altından akan Selsebil çeşmesinin ve bundan bölünen iki çeşmenin görülmesi; söz konusu çeşmelerden birinin Kevser havuzuna akması, diğerinin ise Nehrü'r-Rahme adını taşıması, Nehrü'r-Rahme'nin etrafında yüzleri ak ve değişen iki topluluk görülmesi * Hz. Peygamber'e içlerinde süt, bal ve şarap olan üç tabak sunulması * Sidrede Ramazan ayı hürmetine oruçluların affedildiğini gösteren beratların sandıkları ve bunları koruyan meleğin görülmesi * Namaz vakitlerini haber veren ak horoz suretindeki meleğin görülmesi * Cebrail'in Hz. Peygamber'i kendi mihrabından sidrenin üzerine kadar getirmesi, sidreden öteye geçmeye izninin olmadığını belirtmesi, buna rağmen Hz. Peygamber'in onu beraberinde götürmeye çalışması ve neticede Cebrail'in makamına geri dönmesi
Sidreden arşa yükseliş	* Hz. Peygamber'in, kılavuzluğuna devam etmesi için Cebrail'e ısrar etmesi, Hz. Peygamber önde Cebrail arkada yolculuğa devam edilmesi * Altın dokuma bir perdeye (hicaba) erişilmesi, perde ardındaki meleğin gelenlerin kimler olduğunu sorması, Hz. Peygamber'in

Ana Bölüm	Alt Bölüm / İşlenen Konular
	ismini duyunca ezanın sözlerini tekrar etmesi * Cebrail'in o mahalde kalması, perdenin ötesinden bir ulu meleğin Hz. Peygamber'i eli üzerine alarak ve sayısız perdelerden geçirerek en yüce makama götürmesi * Hz. Peygamber'in önüne Refref'in getirilmesi, bununla yetmiş bin perde aşarak arşın perdedarlarına ulaşması, geçilen perdelerin vasıfları ve bu perdelerde görevli meleklerin büyüklüğü; Hz. Peygamber ile arş arasında tek bir perde kalınca Refref'in de kaybolması * Hz. Peygamber'in önüne at şeklinde, inciden, ak ve cansız bir cismani suret çıkması, bununla kalan son perdeyi de geçip arşa ulaşması, sonrasında atın da kaybolması * Ululuk perdesini (hicâb-ı kibriyâ) geçmek için Hz. Peygamber'in binitisiz kalması, bu esnada "<i>Ey habibim gel, geç</i>" diye bir hitap duyması ve son perdeyi de geçmesi
Hicâb-ı kibriyânın ötesi / Huzûr-ı ilahîde yaşananlar	* Hz. Peygamber'in Cenab-ı Hak'tan aracısız biçimde bin defa "<i>Bana yaklaş!</i>" hitabını duyması, her duyuşunda bir adım atarak O'na yaklaşması * Cenab-ı Hakk'ın Hz. Peygamber'e selam vermesi⁸, Hz. Peygamber'in buna nasıl mukabele edeceğini düşünürken Cebrail'in peygambere beklemesini ilham etmesi⁹ * Cenab-ı Hakk'ın kendi zatını tesbih etmesi ve bunun müminler için manası * Hz. Peygamber'in Cenab-ı Hakk'a tahiyatla¹⁰ karşılık vermesi * Cenab-ı Hakk'ın aynı selamla karşılık vermesi üzerine Hz. Peygamber'in cevabı¹¹ * Tahiyat duasından hareketle müminlere nasihatte bulunulması * Meleklerin tahiyat ahvâline şahitlik etmeleri ve kelime-i şehadeti söylemeleri, tahiyat duasının büyüklüğü * Cenab-ı Hakk'ın, Hz. Peygamber'in ümmetine mi'râc armağanı olarak tahiyat duasını götürmesini ve bu duanın namazların

⁸ "*Es-selâmü 'aleyke eyyühe'n-nebiyyü ve rahmetu'llâhi ve berekâtuhu*".

⁹ "*İsbir yâ Muhammed fe-inne Rabbeke yüsebbih*".

¹⁰ "*Et-tahiyâtü li'llahi ve's-salavâtu ve't-tayyibât*".

¹¹ "*Es-selâmü 'aleynâ ve 'alâ 'ibâdi'llâhi's-sâlihîn*".

Ana Bölüm	Alt Bölüm / İşlenen Konular
	ka'delerinde okunmasını buyurması * Tahiyat konusunda müminlerin dikkat edeceği hususlar * Hz. Peygambere dört keramet (nübüvvet, rahmet, berekât, selâmet) verilmesi * Cenab-ı Hakk'ın Hz. Peygamber'e kendisine yeryüzünden ne hediye getirdiğini sorması, Hz. Peygamber'in ise iki avucunu yumarak birinde ümmetinin ibadetteki kusurlarını, diğerinde ise kötülüklerini getirdiğini söylemesi * Cenab-ı Hakk'ın, ümmet-i Muhammed'in ibadetlerdeki kusurlarını kendi rahmetiyle affetmesi, kötülüklerini de Hz. Peygamber'in şefaati ile bağışlaması * Ümmetinin günahlarının bağışlanmasını niyaz eden Hz. Peygamber'e icabet olarak Amene'r-Resûlü ayetlerinin ihsan buyrulması * Önceki ümmetlere ağır gelen ve “<i>ve lâ tahmil 'aleynâ ısrân</i>” ayet-i kerimesiyle kaldırılan bazı yükümlülükler * Necd suresindeki “<i>fe-evhâ ilâ 'abdihi mâ evhâ</i>” ayetinin yorumlanması, “<i>mâ yûhâ</i>”nın hakikatinin araştırılması * Hz. Peygamber'e gerek kendisi gerekse ümmeti için her ne isterse kabul edileceğinin bildirilmesi ve onusa ümmetinin günahlarının bağışlanmasını istemesi * Ümmetin kusurlarının bağışlanacağına dair verilen ilahi vaat ile Hz. Peygamber'in neşe bulması * Hz. Peygamber'e ayağının altına bakmasının buyrulması, bakınca bir avuç toprak görmesi * Hz. Peygamber'in o mahalde hiç tesbih ve takdis sesi duymadığını söylemesi ve bunun sebebini öğrenmeyi Cenab-ı Hak'tan niyaz etmesi * Hz. Peygamber'e ayağını kaldırmasının buyrulması, kaldırıncaya ayağına bir şeyin dokunduğunu hissetmesi, bunun arş olduğunun belirtilmesi * Hz. Peygamber'in, kıyamet günü amellerin tartılması işinin kendisine emanet edilerek ümmetin hesaplarını görmeyi Cenab-ı Hak'tan talep etmesi

Ana Bölüm	Alt Bölüm / İşlenen Konular
	* Necm suresinin “<i>fe-evhâ ilâ ‘abdihi mâ evhâ</i>” ayetindeki “<i>mâ yûhâ</i>”nın hakikatının açıklanması * Hz. Peygamber’in cemalullahı gördüklerine dair hadis-i şerifin yorumlanması, bu hadisenin gerçekleştiğinin dile getirilmesi * Dört büyük meleğe dört yüz bin seneden beri çözemedikleri meseleleri Hz. Peygamber’den sorup öğrenmelerinin buyrulması, meleklerin tek tek soru sormaları ve Hz. Peygamber’in cevaplaması; mi’râcın bir sebebinin de bu husus olduğunun belirtilmesi
Huzûr-ı ilâhiye giderken görülen hâller	* Mi’râcın bir sebebinin ise gökyüzü ile yeryüzü arasındaki üstünlük kurma mücadelesi olduğunun anlatılması * Göklerdeki bütün varlıkların, meleklerin, hurilerin Hz. Peygamber’in yoluna dizilmesi; ancak peygamberin onlara iltifat etmemesi * Hz. Peygamber’e neye nazar edeceğinin, ilgi göstereceğinin sorulması * Hz. Peygamber’in etrafa nazar etmemesinden çıkarılacak dersler * Cenab-ı Hakk’ın huzuruna giderken Hz. Peygamber’in bir cimcime (terlik) sesi duyması * Muhammed ümmeti için her sene 6 ay oruç, gece ve gündüzde 50 vakit namaz buyrulması, Hz. Peygamber’in isteği ile 3 ay oruç ve 25 vakit namaza karar verilmesi; buna dair bazı düşünceler
Cenneti temaşa	* Hz. Peygamber’e “Cenneti görmek ister misin?” diye sorulması * Cebrail ve Rıdvan’ın Hz. Peygamber’i cennete götürmeleri * Tuba ağacının, ırmakların, kuşların ve diğer güzelliklerin görülmesi; cennetlerin derece derece seyredilmesi * Adn Cenneti’nde gezerken, aniden beliren bir duvar ve duvarın üzerindeki kilitli kapıyla karşılaşılması * Kapının besmele ile açılacağıının ilham olunması ve kapıdan içeriye girilmesi * Kapıdan içeri girilip biraz gidildiğinde devasa bir denizin ortaya çıkması * Denizi seyrederken ansızın sahile yakın bir ada, adanın üzerinde bir ağaç ve ağacın tepesinde de serçe kadar bir kuşun belirmesi;

Ana Bölüm	Alt Bölüm / İşlenen Konular
	adanın her tarafından dağlar gibi dalgaların gelip ada, ağaç ve kuşu yok etmesi * Deniz, ada, ağaç ve kuşun ne manaya geldiğinin Cenab-ı Hak tarafından Hz. Peygamber'e bildirilmesi * Cenneti gördükten sonra ilahi huzura dönüş ve Cenab-ı Hak'la söyleşme * Rıdvan'ın tesbihi; huri, vildan ve gılmanların şarkısı
Cehennemi temaşa	* Cehennemi görmesi için İsrail'in Hz. Peygamber'i Cebrail'e, onun da cehennem bekçisi Mâlik'e götürmesi * Mâlik'in Hz. Peygamber'den ayağını kaldırmasını istemesi, bunun üzerine yedi göğün yarılması ve yeryüzünün görünmesi * Cehennemi elinde tutan meleğin, kapısını ve örtüsünü açarak onu Hz. Peygamber'e göstermesi * Hz. Peygamber'in cehennemden yedi tabakasını, hangi günahlarla oralara gidileceğini, cehennem ehlini, azap ve işkence aletlerini görmeleri * Hz. Peygamber'in Cenab-ı Hakk'ın huzuruna dönmek için Cebrail'in izin almasını talep etmesi
Huzûr-ı ilahîye tekrar dönüş	* Cenab-ı Hakk'ın, cennet ve cehennemden gösterilmesinden maksadın ne olduğunu Hz. Peygamber'e bildirmesi * Cenab-ı Hak'ın özellikle yapılması istenen bazı buyrukları (ibadetler, emir ve yasaklar vb.) Hz. Peygamber'e bildirmesi * Kıyamet gününde arasat meydanında vuku bulacak hâllerin Hz. Peygamber'e gösterilmesi * Kıyamet günü herkes "<i>Nefsî nefsi</i>" derken Hz. Peygamber'in "<i>Ümmetî ümmetî</i>" demesi hususunun anlatılması * Hz. Peygamber'e kıyamet ahvalinin gösterilmesinin hikmeti ve Hz. Musa örneğinin anlatılması * Arasat meydanını seyir esnasında arşın solunda ve cehennem yolunda bir minber ve makamın gösterilmesi * Muhammed ümmetinin mi'râcı büyük bir talih saymalarının gerekliliği * Hz. Peygamber'in, Cenab-ı Hak'tan mi'râc ahvâlini Kureyş'e açıklayıp açıklamayacağını sorması

Ana Bölüm	Alt Bölüm / İşlenen Konular
Mi'râcdan dönüş	* Hz. Peygamber'in önce arşa, oradan da sidreye gelmesi, Cebrail'in ondan olup biteni öğrenmek istemesi * Sidretü'l-müntehadan Cebrail'le gök katlarını, içindikileri, arasındakileri seyrederek dördüncü kat gökte Hz. Musa'nın makamına geliş * Hz. Musa'nın ibadet konusunu sorması, Hz. Peygamber'in durumu anlatması ve sonrasında yaşananlar; günde beş vakit namaz ve senede bir ay orucun kararlaştırılması
Yeryüzüne iniş	* Hz. Musa ile vedalaşma * Hz. Peygamber'in kendisine verilen ihsanlar için, Cebrail'in de Hz. Peygamber'e kılavuzluk etmek dolayısıyla hamdetmeleri * Cebrail ve Hz. Peygamber'in gök katlarının kapıcılarıyla, melekleriyle selamlaşarak, acayip ve garayibi seyrederek, mi'râc hakkında sohbet ederek, gelirken uğradıkları makamlara tekrar uğrayarak ve o makamların melekleriyle selamlaşıp vedalaşarak gökyüzüne çıktıkları mi'râcdan yeryüzüne inmeleri ve Beytü'l-Makdis'e gelmeleri * Burakı bağladıkları halkada bulmaları * Cebrail'in işareti ile Hz. Peygamber'in Mescid-i Aksâ'da iki rekât şükür namaz kılması * Cebrail'in Hz. Peygamber'e diğer ulu peygamberlerin tasvirlerini göstermesi, hatta kendisinin Hz. Ebubekir ve Hz. Ömer ile olan tasvirini de göstermesi * Mescid-i Aksâ'dan dışarı çıkmaları ve Hz. Peygamber'in buraka binerek yola koyulması
Mescid-i Aksâ'dan sonra görülen yerler ve taifeler	* Biri doğuda biri batıda iki büyük şehre (Câbüлка ve Câbülsa) gelmeleri, Hz. Peygamber'in o şehirlerin halkını dine davet etmesi * Cenab-ı Hakk'tan başkasını düşman tanımayan üç bölük halka uğramaları, Hz. Peygamber'in onları dine davet etmesi * Hz. Musa'nın ümmetinden bir topluluğa uğramaları, Cebrail'in Hz. Peygamber'i onlara tanıtmaları ve onların da iman etmeleri; bu kavmin Hz. Peygamber'den istekleri * Ye'cüc ve Me'cüc ile cin taifelerine uğramaları
Mekke'ye dönüş	* Mekke'ye gelirken Zî-Tuva'da Hz. Peygamber'in Cebrail'e

Ana Bölüm	Alt Bölüm / İşlenen Konular
ve mi'râcın duyurulması	mi'râc konusunda kendisini kimin doğrulayacağını sorması * Mekke'ye dönüşte yolda bazı kabilelere rastgelmeleri * Cebrail ile Ümmü Hani'nin evine gelmeleri, buraktan ayrılış ve Cebrail'in sidretü'l-müntehaya geri dönmesi * Mi'râcın süresi * Hz. Peygamber'in mi'râc ahvalini Ümmü Hani'ye anlatması * Hz. Peygamber ve Ebu Cehil arasında mi'râcla ilgili geçen konuşmalar * Mi'râcın Mekkelilere anlatılması * Ebu Bekir'in Hz. Peygamber'i tasdik etmesi * Hz. Peygamber'in mi'râc ahvalini Hz. Ebu Bekir'e ayrıntılı bir şekilde anlatması * Mi'râcı yalanlayan ve tasdik eden hakkında inen ayet-i kerimeler * Mi'râcı inkâr edenlerin hükmü * Arasat meydanında mi'râcı kabul edenler ve reddedenler için dikilecek iki sancak * Bir kısım Mekkelilerin mi'râcı inkâr ederek dinden dönmeleri ve Hz. Peygamber'den Kudüs'e gittiğini ispatlamasını isteyerek o bölgedeki kabileleri sormaları * Hz. Peygamber'in Kudüs ve kabileler hakkında verdiği tüm haberlere ve bu haberlerin doğruluğuna rağmen mi'râcı inkâr edenlerin bu görüşlerinde ısrar etmeleri

1.4. DİL VE ÜSLUP ÖZELLİKLERİ

Mi'râcü'n-Nebî, XVIII. yüzyılda kaleme alınmış bir eser olarak genel anlamda Klasik Osmanlıca devresinin dil hususiyetlerini taşımaktadır. Bu çerçevede eserin belli başlı dil özelliklerini şöyle sıralamak mümkündür:

i. *Mi'râcü'n-Nebî* tamamen mensurdur, içerisinde manzum herhangi bir kısım bulunmamaktadır. Bu sebeple bütünüyle nesir dili özelliklerini taşır.

ii. Farsça ve Arapça yapıtlı tamlamalar eserin genelinde yaygın bir biçimde görülür. Dolayısıyla bu dildeki kelimelerin yoğun olarak kullanımı söz konusudur. Zincirleme tamlamalardan da sıkça istifade edilmiştir: *ṭāvūs-ı mülemma^c-ı per-i*

sidre-niṣīn (L2b)¹², *hātemü'l-enbiyā'i ve'l-mürselīn* (L1b), *Mekke-i mükerrreme-i mehbaṭ-ı vahy u dāru'l-hidāyet* (L2b).

iii. Farsça ve Arapça tamlamalar özellikle tasvir veya tavsif için kullanılmıştır: *ol seyyid-i sādāt-ı beşer ve ol şeft-i 'uṣāt-ı 'arşa-i mahşer* (L22a-b), *ol menba' -i 'ulümü'l-evvelīn ve'l-āhirīn ve efdālū'l-enbiyā'i ve'l-mürselīn* (L27b).

iv. Arapça yapıtlı tamlamalar daha çok saygı belirten ifadelerde kendini gösterir: *Cibrīl-i emīn 'aleyhi selāmu'llāhi rabbū'l-'ālemīn* (L2b), *cenāb-ı İzed-i müte'āl celle 'ani'ş-şibhi ve'l-miṣāl* (L10b), *'aleyhi't-teslīmātu ve't-tahiyyet* (L21b).

v. Farsça ve Arapça tamlama yapısının bir arada kullanıldığı çok sayıda örnek bulunmaktadır: *meclis-i hāşşu'l-hāşş* (L44a), *aḥvāl-i kābīzu'l-ervāh* (L45a), *cenāb-ı seyyidü'l-ülā ve'l-uḥrā* (L46b).

vi. Az da olsa Türkçe kelimelerle kurulmuş Farsça yapıtlı tamlamalara tesadüf edilir: *tutuḡ-ı kibriyā* (L18a), *yığınaḡ-ı 'azīme* (L37a), *kışkanc-meşreb* (L99a), *yaş-ı ḥasret* (L117a).

vii. Eserin Türkçe söz varlığına bakıldığında Eski Anadolu Türkçesi devresinde görülen bazı kelimelerin hâlen kullanıldığı anlaşılmaktadır:¹³ **ardca** (< artca: geriden, arkadan) [L14a], **bile** (birlikte, beraber) [H31a, B117a, L119b], **çın** - چین (sıra, an)¹⁴, **duş** (uğrama, tutulma, müptelâ olma)¹⁵ [L17b], **işmarla-** (tembih etmek) [L5b], **ķanda** (nereye?) [L25a, L57a], **ķanḡı** (hangi?) [L22a, B57a, L56a, L56b, L106a], **ne ara** (nere) [H48a, L57a, L57b], **şagış** - صاغش (sayı, adet, miktar, hesap)¹⁶, **şın-** (kırılmak) [B125a], **şucaḡız** - صوجاغز (< sucuḡaz: az miktarda su) [B26a], **ķurma** (durmadan, mütemadiyen) [L10a], **tutuḡ** (perde) [L18a], **uyar-** (uyandırmak) [L9a, L9a, L9a B11b], **yayalıķ** (yaya olma durumu)¹⁷, **yayanca** (yaya olarak) [L83a], **yedek** (yedekte görülen at) [L21a, L21a], **yid-** (çekmek, yedekte götürmek) [L21a], **zūḡrtlük** (parasızlık)¹⁸ [L85a].

¹² Metindeki yeri gösterilen örnek, nüshaların en az ikisinde varsa sadece L nüshasındaki yeri belirtilmiştir. L nüshasında olmayanlar içinse buldukları nüshalara işaret edilmiştir.

¹³ Kelime anlamları *Tarama Sözlüğü*'ne göre verilmiştir. Bu sözlükte bulunmayan veya başka sözlüklerden verilen anlamlar ayrıca belirtilmiştir.

¹⁴ H42b'deki haşiyede geçmektedir ve bu anlamıyla *Tarama Sözlüğü* (TS) ile *Derleme Sözlüğü*'nde (DS) bulunmamaktadır. Söz konusu metinde geçtiği cümle şöyledir: "Cebra'ılden taleb eyledüm ki ol kapunuñ arında ne vardur görem ol çında fermān-ı ilāhī vārid oldı".

¹⁵ Bu anlam, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*'ten (Ayverdi, 2011b, s. 795) alınmış olup TS ve DS'de bulunmamaktadır.

¹⁶ H55b'deki haşiyede geçmektedir.

¹⁷ TS ve DS'de bulunmamakta olup metinde iki yerde geçmektedir: (1) *şagāyir u kebāyir-i seyyi'ātıları arķalarında üftān u hīzān ve pūyān u cūyān yayalıķ ile ol ānda hāl-i perīşānları nice olur* (L19b) (2) *rūz-ı 'araşātuñ ol uzun güninde yayalıķ ve kezālik şırāt kōprüsini geçmeklik zahmetini duymayalar* (L22a).

¹⁸ TS'de bulunmamaktadır.

viii. Halk ağzı veya yerel söyleyiş denilebilecek türden bazı sözlerin az da olsa kullanıldığı görülür. Bunlardan birkaçı müellifin kelime türetmede başarılı olduğunu gösterir türdendir: *zemîn-i ğamgîn ğüyâ ħ^vâb-ı ħacâletden bîdârsı* [uyku sersemi] *baş kaldırıp* (L87b), *şahretu'llâh kudret-i ilâhiyye ile çayır çayır [çayır çayır]¹⁹ zemînden* (L32a), *vâkı'â bârân-ı rahmet nâzil olacak degül a* (L23a), *yâ Cebrâ'îl önce sen ğitseñe didiler* (L65a), *Rıdvân dahı ħazne-i [hazine] behiştten* (L7a-b), *Cebrâ'îl 'aleyhi's-selâm ħazretlerini muntazırsı* [bekler hâlde] *gördiler* (L110a), *'âlem-i dünyâ zemîni menendi türâbısu* [toprak gibi] *bir mikdâr yir* (B97a), *'arşuñ şolluğu* [solu, sol tarafı] *ve düzağ yolluğu* [yolu, yolu üzerinde] (B108a).

ix. *Mi'râcü'n-Nebî*'de ekler bakımından eserin yazıldığı döneme göre eski sayılabilecek bazı kullanımlara/yazımlara tesadüf edilmektedir: *göndür-* (L20a), *göstür-* (L3b); *itmezsiz* (L86b), *olmazsuz* (H49b)²⁰, *idiş-* (L35b); *kibriyâ-ız* (L76b), *melâ'ike-iz* (L56b), *degül-iz* (L56b); *olmadın* (H66a).

x. Sayı sıfatından sonra çoğul eki gelmeyeceğine dair günümüzde geçerli kuralın istisnası sayılabilecek örnekler bulunmaktadır. Arapçanın tesirinin hissedildiği bu örneklerin sadece “iki” sayısı ile sınırlı olduğunu belirtmek gerekir: *iki bölükler* (L3b), *iki eller* (L9b), *iki kânatlar* (L16a), *iki aşılımış rikâblar* (B17a), *iki cânibler* (H27a).

Mi'râcü'n-Nebî, mensur bir eser olması itibarıyla “sade, süslü ve orta nesir” şeklindeki gruplandırmaya (İz, 1996, s. V-XVII) göre orta nesir grubuna dâhil edilebilir. Eserde dikkat çeken üslup özellikleri şöyle sıralanabilir:

i. Mensur eserlerin pek çoğunun olmazsa olmazı durumundaki seciler *Mi'râcü'n-Nebî*'de de önemli bir yer tutar. Aslında eserde Arapça ve Farsça kelimelerin yoğun şekilde kullanımının bir sebebinin de bu seciler olduğu söylenebilir: *Ħamd ü şenâ ve şükr-i bî-nihâ ol zât-ı yek-tâ olan cenâb-ı ħazret-i Mevlâ celle ve 'alâ ħazretlerine olsun ki* (H1b), *maĥzûn ve ğamgîn bir köşede aşığa egmiş başın şöyle ki işi nâlân u ğiryân gözi yaşı ruĥsârına olmuş revân* (L7a), *ol cedd-i buzurgvâr-ı Ħasen ü Ħüseyn ve ol manşûr u muzaffer-i Bedr u Ħuneyn*

¹⁹ TS ve DS'de bulunmamaktadır. Ses taklidi bir söz olan ve “(yanmak ve yırtılmak fiilleriyle) yanış ve yırtılıştaki şiddeti belirten” (Ayverdi, 2011b, s. 467) çayır çayır kelimesinin eski şekli olmalıdır. Metindeki bağlamı düşünüldüğünde bu söze “çatır çatır” anlamının verilmesi daha uygundur.

²⁰ Verilen bu iki örnekte geçen -mezsiz/-mamsuz eklerinin bağlamdan hareketle “-maksızın/-meksizin, -madan/-meden” zarf-fiilleri anlamında kullanıldığı anlaşılmaktadır: (1) *cihât-ı sitte ka'fâ nazâr ve iltifât itmezsiz teveccüh ve 'azîmetlerinde* (L86b); (2) *bir ferd mâ-beynlerinde olmazsuz bi'z-zât cenâb-ı Bârî* (H49b).

maḥbūb-ı ḥazret-i Ḥālīku'l-berreyni ve'l-bahreyn Muhammed-i nebiyyü's-şakaleyn (H13b).

ii. Eserin genelinde tahkiye tarzı hâkimdir. Zira eser, muhtevası itibarıyla bir mi'râc anlatısı olup olay eksenlidir. Tasvirlerin yapılmadığı ve saygı sözlerinin kullanılmadığı kısımlarda nispeten daha sade bir anlatım görülür: *daḥı ol vaḳt lâbis oldukları ḥırka-i hümayūnlarınıñ mübârek şağ kollarınıñ yeñleriniñ üç düğmesi ilikli idi düğmenüñ birin ilikden çıkarmışlar birin daḥı ilikden çıkarurken Cebrâ'îl 'aleyhi's-selâm gelüp hâzır oldılar* (L11b-12a).

iii. Tahkiye tarzı ile birlikte eserde yer yer istitrat yapıldığı, yani asıl konunun dışına çıkıldığı görülür. Özellikle af ve mağfîret konularındaki açıklamalar ile bazı ayet ve hadislerin yorumlanması istitrat örnekleri olarak gösterilebilir. Ayrıca müellifin araya girdiği ve kendi görüşlerini dile getirdiği kısımlar da bu kapsama alınabilir. Müellif, bazen konu dışı anlatımın sona erdiğini belirtmek ve asıl konuya dönmek amacıyla “gelelim sadede” sözünü kullanır.

iv. Müellif zaman zaman “*hulâsa, bu ma'nâda îzâh budur ki, bu ma'nâda hulâsa budur ki*” gibi söz kalıplarını kullanarak özetleme tekniğinden yararlanır. Bu sayede mevcut konuyu toparlayarak yeni konuya geçişi sağlar. Konular arası geçişi sağlamak için “*pes, imdi, ba'dehu*” gibi kelimelerden de sıklıkla istifade edilir.

v. Eserde ele alınan konuya dayanak oluşturması ve söylenenlerin desteklenmesi amacıyla sık sık ayet ve hadislerden iktibaslarla bulunulur. Mi'râc konusuyla ilgili ayetler ve hadisler belli olduğu için söz konusu iktibaslar çok geniş bir çerçeve teşkil etmez. Bu nedenle yer yer aynı alıntıların tekrarlandığı görülür. Hadis iktibaslarında bunların hangi kaynak veya kanaldan geldiğine dair bir ayrıntı verilmez.

vi. Müellif, konunun daha iyi anlaşılması için yer yer bazı kelime ve kavramların açıklanması yoluna gider. Örneğin şu cümlelerde kelime anlamları açıklanmaktadır: *ya'c nî sermâda ve şedâyidde sermâ ki gâyet kış eyyâmı soğuk günlerde şedâyid ise zahmetli günlere dirler* (H70a), *ğâşiyedârlık ḥidmetiyle rikâb-ı hümayūnlarına girdiler ğâşiyedâr diyü kibârūñ yağmurluk kîsesin taşıyana ıtlâk olunur* (L23a). Bazen anlam vermekten ziyade ilgili kavramın tanımlaması yapılır: *mi'râc ıtlâk olunan şey ise ol ḥâlâ mu'allak ṭuran şahretu'llâh dibinden tâ semâ-i evvele varınca kudret-i ḥazret-i Rabbü'l-izzet ile kurulmuş bir nerdübândur* (B30a). Çok nadir de olsa ilgili kelimenin i'râbına da yer verilir: *şuḥḥ şîn-ı mu'cemenüñ dammıyla ve ḥâ-i mühmele ile buḥl dimekdür muṭâ mîmüñ dammıyla ve ṭâ-i mühmele iledür şuḥḥun muṭâ un dimek ya'c nî iṭâ'at olunmuş buḥl dimekdür* (L86a). Ayrıca nüshalarda der-kenar olarak

da kelime anlamlarının açıklandığı görülür. Örneğin “tutuk, ezhâr, esmâr, sedyeyye, va'd, va'id” gibi kelimelerin anlamları der-kenar olarak verilmiştir.

vii. Müellif, iktibasta bulunduğu ayet ve hadislerin bazılarını tercüme eder ve açıklar. Bunu, açıklayıcı anlatım tarzının bir yansıması olarak değerlendirmek mümkündür. Bazı ayetler üzerinde daha çok durulmuş, bunlarla ilgili ayrıntılar “*bu âyet-i kerîmeden murâd budur ki, ya 'nî, (...) âyet-i kerîmesi bu ma'nâ'î miş'irdür*” gibi sözlerle belirtilmiştir. Hadisler ve Hz. Peygamber'in mi'râc gecesinde sarf ettiği sözlerle ilgili açıklama yapılacaksa yine “*ya nî*” sözü kullanılır. Bir kısım hadislerin tercümesinde ise kırık tercüme yönteminden istifade edilmiştir.

viii. Bir mucize anlatısı olması dolayısıyla olağanüstülük unsurunun sürekli biçimde gözlemlendiği eserde en çok başvurulan tekniklerden biri de tasvirlerdir. Hz. Peygamber, burak, mi'râc (merdiven), melekler, mi'râcda görülenler ve yaşananlar vd.nin tasvirleri çok canlı ve ayrıntılı, bazen de abartılı bir biçimde yapılmıştır: *Ve bu semâda bir melek gördiler ki şöyle 'azametde ki başı 'arşa ve ayakları tâ zemîne ulaşmış eger emr olsa heft zemîn ü heft âsumânı kemâl-i 'azamet ve ululuğundan bir loğma ide idi* (L53b). Bazen tasvirlere sembolik bir anlatım eşlik eder. Örneğin mi'râc dönüşünde Hz. Peygamber'in nail olduğu büyük lütuf ve ihsanı ifade etmek noktasında şöyle bir anlatıma yer verilmiştir: *ol habîb-i hazret-i Rabbü'l-enâm 'aleyhi's-şalâtu ve's-selâm hazretleri cenâb-ı Bârî-i zi'l-celâli ve'l-ikrâm hazretlerinden deryâdan katre ve hurşîdden zerresi ta'rif ü tavşîfi beyân u 'ayândan berî mazhar oldukları i'zâz u ihtirâmlar ile şâdgâm ve muhaşşilü'l-merâm olup hum-hâne-i vahdetden çendîn hezâr cur'a-i ser-püşîde câm-ı meveddet ve şahbâ-yı mahabbetler nûş eyledükde* (L109b).

ix. Müellifin üslubunun en bariz özelliklerinden biri de saygı ifade eden sözleri sürekli biçimde kullanmasıdır. Cenab-ı Hak, Hz. Peygamber, diğer peygamberler, melekler vd. bazı şahsiyetlere duyulan hürmet hemen her seferinde bu sözler vasıtasıyla dile getirilir.

x. Eserde yer yer bazı tasvirlerin, tanımlamaların ve saygı sözlerinin tekrarlandığı görülür. Bunun sebebi ilgili şahsiyet veya durumun defalarca geçmesidir. Dolayısıyla müellifin her defasında farklı ve yeni bir söyleyiş ortaya koyamaması doğal karşılanmalıdır. *ol şâh-ı Mekke vü Yeşrib ve ol sulţân-ı maşrık u mağrib* (L13b) / *ol şâh-ı Mekke vü Yeşrib ve ol sulţân-ı maşrık u mağrib* (L89a).

xi. Yer yer diyalog tekniğinden de istifade edilmiştir. Ancak bunların çoğu aktarma ifadeleriyle iç içe kullanılmıştır: *Ebū Cehl-i la'în dahı bir gicede ya'nî*

varduñ ve geldüñ mi didükde ol hazret dahı na^cam diyü buyurdılar Ebü Cehl-i la^cin eytdi bu sözi kavmüñ yanında dahı söyler misiñ na^cam söylerem (L118a).

xii. Eserde kronolojik sıraya uygun bir anlatım bulunmaktadır. Ancak bir yerde olay akışına uyulmaması ve geriye dönülmesi söz konusudur. “(...) *Āşiyâne-i Minhu Bedā ve İleyhi Ye^cūd^c Ālemine Cihāt-ı Sitte Kaṭ^cā Nazar ve İltifāt İtmezsiz Teveccüh ve Āzîmetlerinde Müşāhede Eyledükleri Hâletlerdür*” başlıklı kısımda böyle bir geriye dönüş bulunmaktadır. Ayrıca Metin Akar’ın (1987, s. 109) da işaret ettiği üzere Hz. Peygamber’e süt ve şarap sunulmasının iki defa anlatılması gibi bazı motiflerin tekrar edilmesi söz konusudur.

1.5. KAYNAKLAR

Edebiyatımızda kaleme alınmış mi‘râc-nâme türü eserlerin kaynaklarını genel olarak Kur‘ân-ı Kerîm, hadis kitapları, siyer ve İslam tarihi türündeki eserler oluşturmaktadır. Hemen her eserde bu temel kaynaklar esas olmakla birlikte işlenen motiflere bağlı olarak dinî-edebî ve tasavvufî türde yazılmış eserlerden de yararlanılmıştır. Bu husus elbette ki *Mi‘râcü’n-Nebî* için de geçerlidir. Müellif üzerinde durduğu konuyla ilgili olarak yer yer bazı kaynakların ismini zikretmiştir. Söz konusu eserler şunlardır:

- ***Me‘âricü’n-Nübüvve***: Molla Miskin lakabıyla tanınan Muînüddîn el-Miskîn Muhammed Emîn b. Şerefiddîn el-Hâc Muhammed el-Ferâhî el-Herevî’nin (öl. 907/1501-1502) siyer türündeki Farsça eseridir. Tam adı *Me‘âricü’n-Nübüvve fî Medârici’l-Fütüvve*’dir. 1462’de yazımına başlanılan bu eser 1486’da tamamlanmıştır. Eserin Türkçeye iki tercümesi bulunmaktadır. İlki Celâlzâde Mustafa Çelebi (öl. 975/1567) tarafından *Delâil-i Nübüvvet-i Muhammedî ve Şemâil-i Fütüvvet-i Ahmedî* adıyla yapılan ve 1552-1557 yılları arasında tamamlanan çeviridir. İkincisi ise Altıparmak Mehmed Efendi’nin (öl. 1033/1623-24) *Meâricü’n-Nübüvve Tercümesi* adlı eseridir. Bu çeviri, mütercimine nispetle *Altıparmak* adıyla şöhret bulmuştur. İlk defa 1257/1841’de İstanbul’da basılan eser 1976’da M. Faruk Meyan tarafından sadeleştirilerek yayımlanmıştır (Karaismailoğlu, 1989; Kerslake, 1993; Y. Ş. Yavuz, 2003; Şenel, 2020). *Mi‘râcü’n-Nebî*’de üç yerde *Me‘âricü’n-Nübüvve* ile *Delâil-i Nübüvvet-i Ahmedî ve Şemâil-i Fütüvvet-i Muhammedî* bir arada zikredilmiştir. Dolayısıyla söz konusu tercüme kastedilmiş olmalıdır. Mi‘râcın sebepleri, Hz. Peygamber’in göğsünün ilk kez yarılması hadisesi ve Azrail hakkındaki bilgiler konusunda bu eserlere göndermede bulunulmuştur.

- ***Şevâhidü’n-Nübüvve***: Molla Câmî’nin (öl. 898/1492), Hz. Muhammed’in (SAV) peygamberlik alametleri konusunu işleyen Farsça eseridir. 1480 yılında

kaleme alınmıştır. Eser Senâî Mehmed Efendi, Ahîzâde Abdülhalim ve Bursalı Lâmiî Çelebi²¹ tarafından Türkçeye tercüme edilmiştir (Öz, 2010, ss. 19-20). *Mi'râcü'n-Nebî*'de mi'râcın sebepleri konusunda kaynak gösterilen eserlerden biri de *Şevâhidü'n-Nübüvve*'dir.

▪ **Dürretü't-Tâc:** Veysî'nin (öl. 1037/1628) siyer konulu eseridir. Tam ismi *Dürretü't-Tâc fî Sîreti Sâhibi'l-Mi'râc*'dir. *Siyer-i Veysî* adıyla meşhur olan eser, ilk Türkçe telif siyer kitabı olarak genel kabul görmektedir. Nev'î-zâde Atâyî ve Nâbî gibi meşhur Divan şairlerinin yanı sıra başka bazı isimler tarafından da zeyilleri yazılmıştır (Erkan, 1994, ss. 33-34). *Mi'râcü'n-Nebî*'de bu eser "Veysî Târîhi" adıyla ve Hz. Peygamber'in mi'râca davet edilmesinin sebepleri ile ilgili olarak anılmıştır.

▪ **Taberî Tarihi:** Muhammed b. Cerîr et-Taberî'nin (öl. 310/923) genel tarih konulu Arapça meşhur eseridir. *Târîhü'r-Rûsûl ve'l-Mülûk* veya *Târîhü'l-Ümem ve'l-Mülûk* adlarıyla da bilinmektedir. 903 yılında yazılmaya başlanan eser 915-16 yılında tamamlanmıştır. Eserde kâinatın yaratılışından 915 yılına kadarki olaylar anlatılır (Fayda, 2011, s. 92). İslam tarihinin önemli kaynaklarından biri olan *Taberî Tarihi*'nin ismi *Mi'râcü'n-Nebî*'de bir defa geçer. Hz. Âdem ile Hz. Havva'nın ayrılık zamanları (eyyâm-ı firâk) konusuyla ilgili olarak bu esere atıfta bulunulmuştur.

Mi'râcü'n-Nebî'de bunların hâricinde başka eserlerin de ismi geçmektedir. Ancak bunlar doğrudan mi'râc konusuyla bağlantılı değildir. Genellikle konu dışı anlatımlar ile haşiyelerde adı geçen söz konusu eserler ve bunların ilgili oldukları konular şöyledir: Hâce Muhammed Pârsâ'nın (öl. 1420) *Faslu'l-Hitâb*²² adlı eseri tayy-i zaman konusuyla ilgili olarak H nüshasındaki bir haşiyede anılmıştır. *Miftâhu'l-Cenne*²³, Hz. Peygamber'in ilk kez göğsünün yarılması (şakku's-sadr) hadisesinin ayrıntılı olarak anlatıldığı bir eser olarak zikredilmiştir. Sa'lebî'nin (öl. 427/1035) peygamberler tarihine dair *Arâyis* isimli Arapça eseri²⁴, H nüshasındaki

²¹ Lâmiî Çelebi'nin *Şevâhidü'n-Nübüvve Tercümesi* üzerine Erdem Can Öztürk tarafından doktora tezi hazırlanmış ve bu çalışma daha sonra yayımlanmıştır (Öztürk, 2015).

²² Hâce Muhammed Pârsâ, Nakşibendiliğin kurucusu Bahaeddin Nakşibendî'nin önde gelen halifelerindendir. *Faslu'l-Hitâb*, onun "tevhid, fütüvvet, fena, beka, müşâhede, ricâlü'l-gayb, Ehl-i Beyt ve sahabe muhabbet" gibi bazı tasavvufî konuları ele aldığı Farsça eseridir. Yazımı 1409 yılında tamamlanmıştır. Türkçeye ilk tercümesi Musa b. Hacı Hüseyin İznîkî (öl. 1434?) tarafından yapılan eser, Ali Hüseyin tarafından *Tevhîde Giriş: Faslu'l-Hitâb Tercemesi* adıyla günümüz Türkçesine de aktarılmıştır (İbrahimioğlu, 2022, ss. 1118-1127).

²³ *Miftâhu'l-Cenne* denilince akla ilk olarak *Mızraklı İlmihal* ve Ahmed-i Dâ'î'nin bu isimdeki eseri gelmektedir. Ancak bahis konusu eserlerde şakku's-sadr hadisesine dair bir anlatım bulunmamaktadır. *Mi'râcü'n-Nebî*'de *Miftâhu'l-Cenne*'den bir tarih kitabı olarak söz edilmiştir.

²⁴ Eserin tam ismi *Arâisü'l-Mecâlis*, müellifinin tam künyesi ise Ebû İshak Ahmed b. Muhammed es-Sa'lebî'dir. Eserin Mehmed b. Yûsuf el-Çerkezî (*Kıyas-ı Enbiyâ* adıyla) ve Mûsâ b. Hacı

“Ahvâl-i Âfitâb” başlıklı haşiyede geçmektedir. Birgivî Mehmed Efendi’nin *Risâle-i Birgili*’si ve Cüneyd-i Bağdâdî’nin *Risâle-i Küfriyye*’si elfâz-ı küfür konusuyula ilgili olarak ismi geçen eserlerdir.²⁵ Selam verip alma konusuyula ilgili olarak Ebu’l-Leys-i Semerkandî’nin *Mukaddime*’sinin *Tavzîh-i Karamânî* adlı şerhinden bahsedilmiştir.²⁶ Mi’râcî inkâr eden kişinin kâfir olacağı düşüncesi, İmam-ı A’zâm’a atfedilen *Fıkh-ı Ekber*’in Ebu’l-Müntehâ şerhine dayandırılmıştır.²⁷

Hüseyn el-İznîkî tarafından yapılmış iki Türkçe tercümesi bulunmaktadır (Tümer, 1991, ss. 265-266).

²⁵ Elfâz-ı küfür tabiri, vahye dayanan kesin dinî hükümleri inkâr edici sözleri ifade etmek için kullanılır (Kılavuz, 1995, s. 26). *Risâle-i Birgivi* daha çok *Vasıyyet-nâme* adıyla bilinmektedir. 1562-63 yılında yazılmış Türkçe bir ilmihâl kitabıdır (Demir, 2017, ss. 201-204). *Risâle-i Küfriyye* ismiyle anılan eserle Cüneyd-i Bağdâdî’nin *er-Resâ’il* adıyla günümüze kadar gelen mektupları (Ateş, 1993, s. 121) kastedilmiş olmalıdır.

²⁶ *Mukaddime fi’s-Salât*, *Mukaddimetü Ebi’l-Leys* gibi isimlerle anılan, namaz ve akaid gibi konulara yer veren eserin Muslihuddin b. Mustafa b. Aydoğmuş tarafından yapılan *et-Tavzîh alâ Mukaddimetü’s-Salât li-Ebi’l-Leys es-Semerkandî* adlı şerhi (Yazıcı, 2009, s. 474) kastedilmiş olmalıdır.

²⁷ Şarihin ismi Ebu’l-Müntehâ el-Mağnisavî, söz konusu şerhin ismi ise *Şerhu’l-Fıkhî’l-Ekber*’dir. Yazımı 1523 yılında tamamlanan şerh, Türkçeye iki defa çevrilmiş olup bunların ilki Sabit Ünal, ikincisi ise Ahmet Karadut’a aittir (Gölcük & Bebek, 1995, s. 546).

2. BÖLÜM – METİN

2.1. NÜSHA TAVSİFLERİ

Mi‘râcü’-n-Nebî’nin şimdiye kadar üç nüshası tespit edilmiş olup bunların ikisi Süleymaniye Kütüphanesinde (Abdullâh Efendi, 1132; *Risâle-i Mi‘râcü’-n-Nebî*, t.y.) biri ise Beyazıt Kütüphanesinde (*Mi‘râcü’-n-Nebî*, t.y.) bulunmaktadır. Bu nüshaların tavsifleri ilgili kütüphane kataloglarında verilen bilgilerin de yardımıyla şöyle yapılabilir:

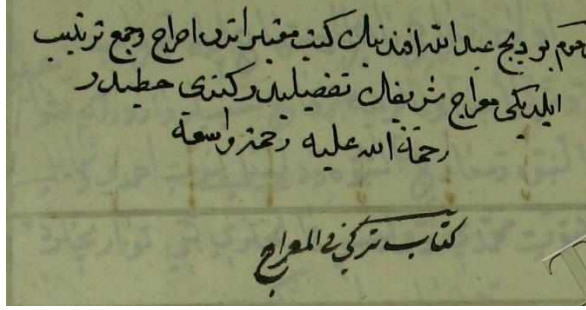
2.1.1. Süleymaniye Kütüphanesi Laleli No. 00667/001 (L)

Eser adı *Kitâbü’l-Mi‘râc*, müellif ismi ise Abdullâh Efendi olarak kayıtlıdır. 667 numaralı yazmanın tamamı 154 yaprak olup eser 1b-124b varak-sayfa aralığındadır. Esasen metin 123a’da sona ermekte olup sonrasındaki kayıtlar fevayid kabîlindedir. Yazmada eserden başka “*Kadızzâde kuddise sırruhu’l-azîz hazretinin sıfâtullah hakkında tahrîr eyledikleri risâlelerinin tercemesidir*” (124b-132a), “*İffitâh tekbîrinden sonra okunan senânın Türkî tercemesidir*” (132a-135a), “*Tahiyyâtın Türkî tercemesi*” (135a-140a) ve “*Vitr namâzında okunan Kunût’un Tercemesidir*” (140b-154b) başlıklarıyla pek hacimli olmayan risaleler yer alır. 154b sayfasının sonunda “sene 1132” kaydına tesadüf edilir. Buna göre yazmanın istinsah tarihi 1720’dir. *Mi‘râcü’-n-Nebî* ve diğer risalelerin aynı kalemden çıktığı rahatlıkla fark edilebilir. Müstensihe dair bir bilgiye rastlanmaz.

Nüshanın kâğıt boyutu 220x140 mm, yazı alanı boyutu ise 160x190 mm’dir. Kahverengi deri cilt üzerinde ebru kaplama bulunmaktadır. Her sayfa 15 satırdan oluşmaktadır. Metin harekesiz nesih hatla yazılmıştır, ancak yer yer bazı kelimelerin, ayet ve hadisler ile tesbihatların harekelendiği görülür. Mihrabiyesi ve serlevhası boş bırakılmıştır. Eser başlangıcındaki ilk iki sayfada cetveller yaldızlı, diğer sayfalarda ise kırmızıdır. Ayetlerin, hadislerin ve tesbihatların üzeri de kırmızıyla çizilmiştir. Varaklarda çoban bulunmakta olup Arap rakamları ile numara verilmiştir. Hemen hemen her satırda bazı kelimelerin üzerinin kırmızıyla çizilmesi nüshanın kontrolden geçtiğini düşündürmektedir. Bu durumda bu çizgileri de birer durak olarak kabul etmek gerekir. Yer yer der-kenar düzeltmelere de tesadüf edilir. Bu tashihlere

genellikle tı (ط) ve mim (م) harfleriyle işaret edilir, bazen de “beyandur” sözüne yer verilir.

Nüshanın zahriyesinde eserin Abdullah Efendi’ye ait olduğunu ve onun kaleminden çıktığını ifade eden bir kayıt bulunmaktadır: “*Merhûm Bodiç Abdullah Efendi'nin kütüb-i mu'teberâtdan ihrâc ve cem' [u] tertîb eylediği mi'râc-ı şerîfin tafsîlidir kendi hattıdır rahmetullâhi 'aleyh rahmeten vâsi'aten Kitâbu Türkî fi'l-Mi'râc*”. Bu durumda 667 numaralı yazmadaki diğer risalelerin de Abdullah Efendi'nin kaleminden çıktığı sonucuna ulaşılır. Yine zahriyede “*Nemekahu'l-fakîr Feyzullah Basmacı-zâde Feyzî*” kaydı göze çarpar. Bu kayıtları düşen müstensihthen farklı biri olmalıdır, çünkü yazı karakteri nüshadakinden farklıdır. Sözü edilen aidiyet kaydı şöyledir:

Resim 1: L nüshasının zahriyesindeki kayıt

Zahriyede ayrıca Sultan III. Mustafâ adına bir de vakıf mührü bulunmaktadır. A'râf suresinin 43. ayetinden iktibas yapılan mührün metni şöyledir: “*El-hamdü li'llâhi'llezî hedânâ li-hâzâ ve mâ künnâ li-nehtediye lev lâ en hedâna'llâh* vakf-ı Mustafâ Şâh bin Ahmed Hân-ı Sâlis el-muzaffer dâ'imâ: Allah'a hamdolsun. **Eğer Allah bizi doğru yola iletmeseydi biz doğru yolu bulamazdık. Her zaman galip gelen Mustafâ Şâh bin Ahmed Hân-ı Sâlis'in vakfidir.**” (Kut & Bayraktar, 2021, s. 69).

Resim 2: L nüshasının zahriyesindeki mühür

Nüşanın başı: Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm el-ḥamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn ve's-şalâtu ve's-selâmü °alâ nebiyyinâ ve rasûlinâ Muḥammedin ve °alâ cemî'î'l-enbiyâ'i ve'l-mürselîn ve °alâ âlihi ve aşḫâbihi rıḍvânu'llâhi °aleyhim ecma'în imdi ümmet-i Muḥammed ehl-i sünnet ve'l-cemâ'ate ma'lûm olması ehemm olan mesâ'il-i şer'iyeye-i elzemiyedendir ki (...)

Nüşanın sonu: (...) cenâb-ı Muḥammed şalla'llâhu te°alâ °aleyhi ve sellem ḥazretleri râst söyler ki şahrâda berḳ-ı ḥâṭıf gibi yanımızdan geçdi birimizüñ ḳolundan kemân düşdi idi yirden ḳaldırıp kemânı bize virdiler didiler ḥulâşa bu kadar şevâhid-i ḳâṭı°alar ki var iken ol münkirin ḥâlât-ı mi°racı inkârda işrâr üzere olup *mâ ḥazâ illâ siḥrun mübîn* diyü inkârda ḳaldılar

2.1.2. Beyazıt Kütüphanesi Beyazıt No. B5293 (B)

Mi'râcu'n-Nebî adıyla kayıtlıdır. Nüşanın varak sayısı 125'tir. Ancak başında (zahriyede) iki ve sonunda üç olmak üzere beş varak ilavesi bulunur. İki varaklık zahriyede Hâkî'nin müseddesi, Nahîfi'nin muhammesi ve bir de hamdele-salvele yazılmıştır. Ser-levhanın geleceği kısımda "*Mi'râc Beyân İder*" başlığı yazılmıştır, ancak sözü edilen şiiirlerin ve bu başlığın farklı bir kaleminden çıktığı ve sonradan eklendiği anlaşılmaktadır. İstinsah tarihine ve müstensihe dair bir kayda rastlanmaz. Bununla birlikte nüşanın sonlarındaki yapraklarda bazı vezir-i azamların göreve geliş tarihleri ile İstanbul'da çıkan bir yangının tarihi yazılmıştır.²⁸ Bunlar içerisinde en erken tarih "*1153 Rebî'ü'l-Evvel 28 Perşembe gün vezîr-i a'zam oldı Ahmed Paşa*"²⁹ kayıdır. Bu tarih dikkate alındığında nüşanın 23 Haziran 1740 tarihinden önce istinsah edilmiş olması gerektiği söylenebilir. Ayrıca bu nüşanın yazı karakteri L nüshasınınki ile hemen hemen aynı gibidir. Dolayısıyla büyük ihtimalle aynı kaleminden çıkmadır.

Nüşanın kâğıt boyutu 200x150 mm, yazı alanı boyutu ise 145x85 mm'dir. Her sayfa 15 satırdan oluşmaktadır. Metin harekesiz nesih hatla yazılmıştır; ancak yer yer bazı kelimeler, ayet ve hadisler ile tesbihatlar harekelenmiştir. Varaklarda çoban bulunmakta olup Arap rakamları ile numara verilmiştir. Sayfalarda cetvel bulunmamaktadır. Ayetlerin, hadislerin ve tesbihatların üzeri kırmızıyla çizilmiştir. L nüshasında olduğu gibi bu nüshada da hemen her satırda bazı kelimelerin üzerinin kırmızı çizgiyle işaretlenmesi nüşanın kontrolden geçtiğini, bu çizgilerin de

²⁸ "*Bîn yüz altmış üç senesi Saferü'l-hayrın yigirmi beşinci çehârşenbe [3 Şubat 1750] gicesi sâ'at beş buçukda Küçükpazardan Dolap sokağından bir ihrâk zuhûr idüp on iki sâ'at yanıp hattâ Süleymâniye 'imâretinde tokuz kubbe hedm olmuştur*"

²⁹ İsmi geçen Osmanlı sadrazamı Şehlâ Ahmed Paşa'dır (öl. 1753). 22 Haziran 1740'ta sadrazamlığa getirilmiştir (Emecen, 1989, s. 114). Nüşada verilen tarihte sadece bir günlük fark bulunmaktadır.

durakları ifade ediyor olabileceğini düşündürmektedir. Nüshada yer yer der-kenar olarak düzeltmelere ve bazı kelimelerin anlamlarının verildiğine tesadüf edilir. Nüshanın bazı sayfalarında “Kütüb-hâne-i ‘Umûmî-i ‘Osmânî” mührü bulunmaktadır.³⁰

Nüshanın başı: Bismi’llâhi’r-raḥmâni’r-raḥim el-ḥamdü li’llâhi rabbi’l-‘âlemîn ve’ş-şalâtu ve’s-selâmü ‘alâ nebiyyinâ ve rasûlinâ Muḥammedin ve ‘alâ cemî‘i’l-enbiyâ’i ve’l-mürselîn ve ‘alâ âlihi ve aşḥâbihi riḍvânu’llâhi ‘aleyhim ecma‘în imdi ümmet-i Muḥammed ehl-i sünnet ve’l-cemâ‘ate ma‘lûm olması ehemmiyetli olan mesâ‘il-i şer‘iyye-i elzemiyedendir ki (...)

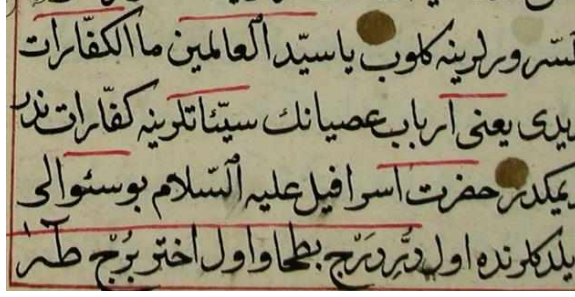
Nüshanın sonu: (...) cenâb-ı Muḥammed ‘aleyhi’ş-şalâtu ve’s-selâm ḥazretleri râst söyler şahrâda berḳ-ı ḥâṭıf gibi yanımızdan geçdi birimizün ḥattâ kolundan kemân düşdi ḳaldırıp kemânı bize virdiler didiler el-ḳışşa bu ḳadar şevâhid-i ḳâṭı‘a ki var iken ol münkirin umûr-ı mi‘râcı inkârda ısrâr üzere oldılar *mâ ḥazâ illâ siḥrun mübîn* didiler mim mim mim

2.1.3. Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi No. 01818 (H)

Risâle-i Mi‘râcü’n-Nebî adıyla kayıtlıdır. Varak sayısı 87 olup eser, nüshanın 1b-85b varak-sayfa aralığındadır. 86a-87a aralığında Fethî ve Ulvî mahlaslı şairlere ait şiirler bulunmakta olup bunlar farklı bir kalemden çıkmaz. Zahriyede 1280 (1860) ve 87a’da 1127 (1812) tarihleri kayıtlı olsa da bunların temellüğe dair sonradan düşülmüş tarihler olması muhtemeldir. Dolayısıyla istinsah tarihinin bu tarihlerden önce olduğu tahmininde bulunmak mümkünse de kesin olarak belirlemek mümkün değildir. Müstensihin kimliğine dair bir kayıt da bulunmamaktadır.

Nüshanın kâğıt boyutu 205x145 mm, yazı alanı boyutu ise 150x90 mm’dir. Her sayfa 15 satırdan oluşmaktadır. Harekesiz nesih hatla yazılmıştır; ancak yer yer bazı kelimeler, ayet ve hadisler ile tesbihatlar harekelenmiştir. Mihrabiyesi tezhipli olup ser-levhaya “*Hâzâ Risâle-i Mi‘râcü’n-Nebî Salla’llâhü ‘Aleyhi ve [Sellem]*” yazılmıştır. Varaklarda çoban bulunmakta olup sonradan günümüz rakamları ile numara verilmiştir. Eser başlangıcındaki ilk iki sayfada cetveller yaldızlı, diğer sayfalarda ise kırmızıdır. Ayet ve hadisler, tesbihatlar ve konular arasındaki geçişi bildiren “pes, ba‘dehu” gibi sözler kırmızı mürekkeple yazılmıştır. L ve B nüshalarında görülen hemen her satırda bazı kelimelerin kırmızı çizgiyle işaretlenmesi uygulaması bu nüshada da mevcuttur. Ancak bu nüshada duraklar aşağıdaki resimde görüleceği üzere ayrıca yaldızlı bir işaretle belirtilmiştir:

³⁰ Nüshanın âharlı, beyaz ve filigranlı kâğıda istinsah edildiği; cildinin de basit bir kartonla yapılarak bezle kaplandığı Metin Akar’ın (1987, s. 107) tavsifinden öğrenilmektedir.

Resim 3: H nüshasındaki duraklar

H nüshasında diğer iki nüshada bulunmayan pek çok haşiyeye yer almaktadır.³¹ Bu haşiyeler metinde temas edilen, ancak sözü uzatmamak için ayrıntıya girilmeyen konularla ilgili olarak yazılmıştır. Bunlara genellikle kırmızı mürekkeple “haşiyeye” yazılarak işaret edilmiş, bazı haşiyeler ise cetvel içine alınmıştır. Haşiyelerin bir kısmında başlık bulunmaktadır.

B nüshasında dikkat çeken bir husus da bazı yaprakların kopuk olmasıdır. Hem çobanlardan hem de koparılan yapraklardan geriye kalan parçalardan bu durum fark edilebilmektedir. 48b, 74b, 76b ve 85b'den sonra kopuk sayfalar bulunmaktadır. Hâliyle nüshada metin olarak eksik kısımlar bulunmaktadır.

Nüşanın başı: Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm ḥamd ü şenâ ve şükr-i bî-nihâ ol zat-ı yek-tâ olan cenâb-ı ḥazret-i Mevlâ celle ve °alâ ḥazretlerine olsun ki bu °âlemleri ve cemî°-i maḥlûkâtı °ademden vücûda getürüp ḥalk eyledi ve şalavât [u] taḥiyyât-ı zâkiyât cenâb-ı ḥazret-i resûl-i Kibriyâ ve sultân-ı enbiyâ ve şefî°-i rûz-ı cezâ ve maḥbûb-ı cenâb-ı ḥazret-i Ḥudâ Muḥammed Muştafâ şalla'llâhu te°âlâ °aleyhi ve sellem ḥazretlerine olsun ki (...)

Nüşanın sonu: (...) ve dest-perverde-i dâye-i sa°âdet serveri şalla'llâhu te°âlâ °aleyhi ve sellem ḥazretleri böyle taḥrîk-i silsile-i münâcât-ı cenâb-ı ḥazret-i Kâdıyu'l-Ḥacât itdiler ki ey Ḥudâvend-i kerîm v°ey pâdişâh-ı raḥîm ḥaṭâ-püşâ Ḥudâvendâ İlâhâ °aṭâ-püşâ kerîmâ pâdişâhâ ol dem pesîn-na°rehâ-yı İsrâfîl tenbîh-i kıyâm-ı maḥşer kıla ve zemzeme-i nâḳûr-ı zü'l-celâl ḳubbe-i kâ°inâta (...)

2.2. NÜSHALARIN İMLA ÖZELLİKLERİ

Nüşaların birbirine benzeyen veya birbirinden farklılık gösteren bazı yazım özellikleri göze çarpmaktadır. Bunların tespiti istinsah edildikleri dönemlerin imla hususiyetlerini yansıtmalarının yanı sıra nüshalar arasında şecere ilişkisi

³¹ Haşiyelerin bulunduğu varak-sayfa numaraları şöyledir: 14a, 30b, 31a, 36a, 38a, 38b, 39a, 40b, 42a, 42b, 43a, 43b, 46a, 50a, 52b, 53a, 54b, 55b, 56b, 68b, 73a, 75b, 76a, 85a.

kurulabilmesi bakımından da önemlidir. Dikkat çeken bir kısım imla özelliklerini şöyle sıralamak mümkündür:

i. Belirtme/yükleme hâl ekinin esreli hemze (ε) ile yazımı süreklilik göstermese de nüshaların üçünde de görülür: Kināne³i (B6a, H6b), sipāriş-i İlähiyye³i (L6b, B6b, H7a), perde³i (L67b, B69b, H49b), şefā^cat-i ^cuzmā³i (L97b, B99b), nesne³i (L122a, B124a, H82a).

ii. Bazı Arapça kelimelerdeki hemzelerin ye (ع) harfine dönüşmesi genellikle nüshaların üçünde de görülür: şedāyid (H5b), şemāyil (H14b), kavāyim (L16b, B17b, H16a), leṭāyif (L18b, B19b, H18b), ḥavāyic (L20a, B19b), cāyiz (B42a), dāyir (H65b). Bununla birlikte kimi kelimelerde hemze ve ye harfinin birlikte kullanımı da yaygındır.

iii. Farsça tamlamaların bir kısmında tamlanan (muzāf) elifle (ā) bittiği zaman ye (ع) harfi ilave edilmesi gerekirken bunun yerine hemze (ε) getirilmesi nüshalarda sıkça görülür: zu^cafā³-i ümmet (L44a, B43b, H37a), semā³-i sādise (L52a, B52b, H44a), rızā³-i cenāb/ḥazret (L52b, B53b, H44b), müheyyā³-i Sübhānī (L93a, B95b), ilkā³-i ^caşā (L105b, B107b, H83b).

iv. Nüshalar harekesiz hatla yazılmasına rağmen ayet ve hadisler, tesbihatlar ve Arapça ibareler dışında yer yer bazı kelimeler de harekelenmiştir. Bunda ilgili kelimenin okunuşunun karışmasını önleme niyetinin bulunduğu düşünülebilir: maḳdemiñden (L34b), berere (L65a) meşelidür (L96b), muşarraḥ (L115b), na^cam (L118a); Zeylūmdur (B41a), Retḳādır (B49a), muvaḳḳıt (B64b), Medenī (90a), Şavḥā³il (B103a), sürādıḳ (B109a); delik (H23b), lā-yu^cad (H26b), ḥizlān (H65a), izāle (H70a), miyāne-revlik (H71b).

v. Farsça bazı kelimelerde XV. yüzyıla kadar yaygın olan ve daha sonra da görülmeye devam eden dal (ذ) yerine zel (ذ) kullanımı “ümiz” kelimesi örneğinde görülür. Nüshalarda çoğunlukla bu yazım tercih edilmiştir.

vi. L ve B nüshalarında bazı kelimelere getirilen eklerde günümüz imlasına uyan kullanımlar dikkat çeker. Bu hususta H nüshası zikredilen iki nüshadan ayrılır: ucun (L12b, B13a), şoñu (L26a), ḳurulu (L60b, B62b), sūdü (L61b, B63b), yolu (L64b, B66b).

vii. Bazı geniş zaman çekimlerinde teklik ikinci şahıs ekinin yazımında nüshalar arasında belirgin bir ayrım bulunur. L ve B nüshaları -siñ (سك) yazımını benimserken, H nüshası ise -sin (سين) yazımını benimsemiştir: sensiñ (L75b, B77b) - sensin (H60a), maḥbüb-terinsiñ (L77a, B78b) - maḥbüb-terinsin (H62a).

viii. Bazı kelime ve eklerin yazımında L-B nüshaları H'den farklılık gösterir. Örneğin göster-, gönder- fiilleri L-B nüshalarında çoğunlukla göstür-, göndür- biçiminde yazılmıştır. Aynı şekilde H nüshasında diğer ikisinden farklı olarak -dın/-din ayrılma hâli ekinin tercih edildiği görülür.

ix. Nüshalar birtakım yazım hatalarında müştereklik gösterir. Örneğin °âlemiyân kelimesi üç nüshada çoğunlukla °âlemiyân biçiminde yazılmıştır. Aynı şekilde sıra anlamına gelen şaff kelimesi L ve B nüshalarında çoğunlukla şāf (صاف) şeklinde yazılmıştır. Bu hususta H nüshasında bazı yerlerde doğru yazıldığına şahit olunur. Buna benzer bir yazım hatası da aitlik bildiren -ki'de görülür. L ve B nüshalarında çoğunlukla Farsça bağlaç olan ki (کي) gibi yazılmıştır. H nüshasında -ki eki ile ilgili yazım hatası az sayıdadır.

x. Bazı kelimelerin bilinen telaffuzlarından farklı biçimlerde harekelendiği görülmektedir: micmerlerini > mücmerlerini (H6a), şibhi > şibehi (B11a), şakḳ-ı > şıḳḳ-ı (B15b), zīn > zeyn (B17b, H16b), °inān-ı > °anān-ı (L67b), dürc-i > derc-i (B84a, H69b), re°fet > rü°fet (L111b), āsumān > āsimān (L113b).

xi. L nüshasında izafet kesresinin ve atif edatının (و) gereksiz kullanımından kaynaklı yazım hataları bulunmaktadır: mā°-i vü tīn (L10a), ḥiṭāb-ı vü dil-nüvāz (L69a), mükevvenāt-ı vü mevcūdāt (L76b), maḥabbet-i vü °ināyetler (L81b), vücūd-ı bihbūd-ı vü mes°ūd (L90a).

2.3. NÜSHALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

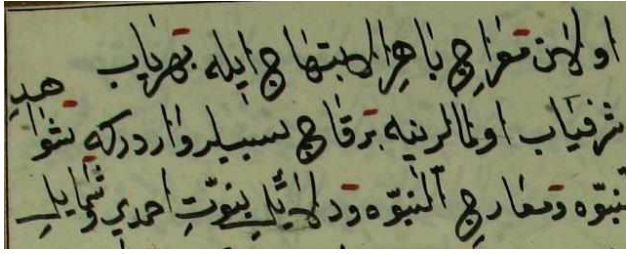
Bu başlık altında *Mi'râcü'n-Nebî* nüshaları istinsah tarihleri, imla özellikleri, eksik/fazla kısımlar, benzerlik ve farklılıklar bakımından kıyaslanacaktır. Bu sayede nüsha şeceresinin belirlenebilmesi için önemli ipuçları elde edilmiş olacaktır.

İstinsah tarihleri yönüyle bakıldığında en eski nüsha, 1720 tarihli L nüshasıdır. Diğer iki nüshada ise istinsaha dair bir tarih kaydı bulunmamakla birlikte fevayid kayıtlarında geçen tarihlerden hareketle B'nin 1740, H'nin ise 1812'den önce yazıldığı tahmininde bulunulabilir. Bu tarihlere göre L ve B'nin istinsahları birbirine yakınlık gösterirken H nüshası bu ikisine nispetle daha yeni tarihli bir nüsha olarak dikkat çeker. İstinsah tarihi en eski olan nüshanın müellif hattı nüshaya en yakın nüsha olması beklenir. Ancak bu husus bir nüshanın tek başına diğerlerinden önde tutulması için yeterli değildir.

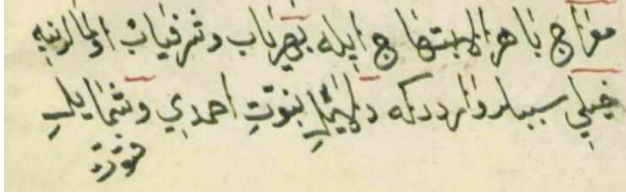
İmla cephesinden meseleye yaklaşıldığında ilk olarak L nüshasının zahriyesindeki kayıt üzerinde durulması gerekir. Bu kayıtta *Mi'râcü'n-Nebî*'nin Abdullah Efendi'ye ait olduğu söylenilerek bizzat onun kaleminden çıktığı "kendi hattıdır" ifadesiyle belirtilmiştir. Buna dayanarak L nüshasını müellif hattı nüsha

olarak kabul etmek gerekir. İstinsahının diğer nüshalardan daha eski tarihli olması da bunu desteklediğine göre metin tesisinin tek başına L nüshasına dayanılarak yapılması gerektiği veya söz konusu nüshanın tek başına yeterli olacağı düşünülebilir. Ancak nüshalar arasında metin yönünden yapılan az bir karşılaştırma dahi bunun böyle olmadığını anlaşılması için yeterli olmuştur.

L'nin müellif hattı nüsha olması hususunun sorgulanması noktasında ilk olarak bu nüshanın B ile olan yazı benzerliği üzerinde durulmalıdır. Zira iki nüshanın yazı karakteri neredeyse birbirinin aynısı gibidir. Ayrıca varak sayılarının hemen hemen aynı olması, istif bakımından yazı alanını kullanma biçimi, bir önceki başlık altında da ele alındığı üzere imla özellikleri cihetinden de benzer tasarrufların görülmesi, yazım hatalarındaki müştereklik L ve B nüshalarının aynı kaleminden çıkmış olabileceğini düşündürmektedir. Aşağıdaki örnek, nüshaların yazı karakterinin benzerliğine dair bir fikir verebilir:

Resim 4: L nüshası 2a sayfası

Resim 5: B nüshası 1b sayfası

Şu hâlde B nüshasının da müellif hattı nüsha hüviyeti taşıyıp taşımadığı, bir eserin birden fazla müellif hattı nüshasının olup olamayacağı soruları gündeme gelir. Ayrıca L ve B nüshalarının ikisi de müellif hattı ise istinsahı bunlardan daha geç tarihli olan B nüshasındaki farklılıkların nüsha farklılığı mı, yoksa müellifin eserini yeniden kalem alması olarak mı değerlendirilmesi gerektiği; klasik edebiyat geleneğinde bunun başka bir örneğinin bulunup bulunmadığı akla gelen diğer sorulardır. Bu sorulara cevap arayabilmek için eksik/fazla kısımlar, benzerlik ve farklılıklar bakımından nüshaların nasıl bir görünüm sergilediğine değinilmelidir.

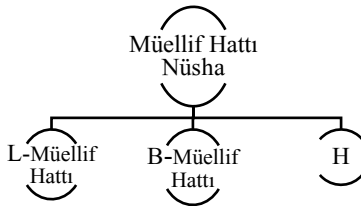
Bir nüshada olup da diğer nüshada bulunmayan kısımlar açısından bakıldığında her bir nüshanın diğer ikisinde bulunmayan varyantlar ihtiva ettiği görülür. Dolayısıyla hiçbirinin metin yönüyle tek başına tam bir nüsha özelliği göstermesi söz konusu değildir. Bu noktada B ve H nüshalarının L'de bulunmayan, ancak metnin akışına göre olması gereken bazen müşterek bazen de birbirinden farklı pek çok varyanta sahip olduğunu belirtmek gerekir. H nüshası L ve B'nin eksik kısımlarını tamamlamasının yanı sıra diğer iki nüshada bulunmayan, eserle aynı üslupta ve metindeki konuyla doğrudan bağlantılı haşiyeler barındırması ayrıca dikkate değer bir husustur. Bu durumda B ve H nüshalarının, müellif hattı olduğu belirtilen L nüshasından metin yönüyle farklı veya daha ileride olmaması gerekirdi. Ayrıca yazı benzerliğinden ötürü L ve B'nin aynı kaleminden çıktığı kabul edilirse bu iki nüshanın birbirinden büyük farklar taşımaması ve yine H nüshasının da bu ikisini metin bakımından geride bırakan bir nitelikte olmaması gerekirdi.

Nüsha kıyaslamasında bir diğer mühim husus da benzerlikler ve farklılıklardır. Hatalarda müşterekliğin nüshaları birbirine yaklaştırdığı düşünüldüğünde ilk olarak L ve B nüshalarının, daha önce imla özellikleri kısmında da değinildiği üzere, benzer yazım hatalarına sahip oluşu dikkat çeker. Yani imla yönünden L ve B'nin bariz bir şekilde birbirine yakınlaşması ve H'den farklılaşması söz konusudur. Ancak bu hataların müşterekliğini, L ve B nüshalarının aynı kaleminden çıkmış olabileceği durumuyla da birlikte değerlendirmek gerekir. Eğer L ve B nüshalarını aynı kişi yazmışsa benzer imla hatalarının görülmesi beklenen bir durumdur. Bu hâlde hemen akla aynı kaleminden çıkan iki nüshanın neden varyantlar bakımından birbirinden önemli farklılıklara sahip olduğu sorusu gelmektedir. Çünkü B'nin varyantlar yönüyle H nüshasına ciddi bir yakınlaşması söz konusudur. Dolayısıyla L ve B'nin aynı kaleminden çıksa bile farklı nüshalardan istinsah edilmiş olması ihtimali doğmaktadır.

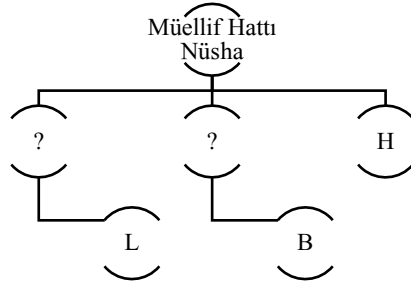
Mi'râcü'n-Nebî nüshalarının birbirinden ayrıldıkları önemli bir nokta da metnin akışında görülen farklılıktır. L ve B nüshaları anlatımda genellikle aynı sırayı takip ederler, ancak eserin sonlarına doğru bazı bölümlerin sıralaması farklıdır. H nüshası ise pek çok yerde L ve B'den farklı bir anlatım sırası takip etmektedir ki bu husus tenkitli metin kurmayı ciddi derecede zora sokmaktadır. Anlatımda görülen bu sıralama farklılığı da nüshaların birbirinden yakınlık ve uzaklığı konusunda fikir vermektedir.

Buraya kadar ortaya konulan tespitlerden hareketle özet olarak iki muhtemel durumdan söz edilebilir. İlk olarak L'deki "kendi hattıdır" kaydı dikkate alındığı

takdirde B nüshasının da aynı müstensihin kaleminden çıktığı kabul edilmelidir. Zira yazı benzerliğini ve diğer ortaklıkları göz ardı etmek doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Ancak bu husus bu nüshaların birinin veya ikisinin de ana metin olarak kabul edilmesi anlamına gelmemektedir. Çünkü başka bir müstensihin kaleminden çıkmış olan H'nin bu nüshalardan ciddi farkları ve artıları bulunmaktadır. Şu hâlde L ve B'nin de başka bir nüshadan kopyalanmış olma ihtimali ortaya çıkmakta, eser sahibi olarak zikredilen Abdullah Efendi ise hem müellif hem müstensih konumuna geçmektedir. Yani Abdullah Efendi kendi eserini ana metinden iki defa istinsah etmiş, bu istinsahlar esnasında da metinde bazı değişiklik ve düzeltmeler yapmış olmaktadır. İkinci muhtemel durum ise L'deki kaydın hatalı olabileceğidir. Abdullah Efendi müellif değil de müstensih kabul edildiği takdirde B nüshasının da onun kaleminden çıkması tabii olacak, nüshalar arasındaki farklılıklar da varyantlaşma ile açıklanabilecektir. Bunun daha kuvvetli bir ihtimal olduğu aşikârsa da şu anda doğruluğunu kanıtlayacak herhangi bir veri bulunmamaktadır. Neticede kesin bir sonuca ulaşmak mümkün olmamışsa da *Mi'râcü'n-Nebî* nüshalarının muhtemel şeceresini bu söylenenler ışığında iki şekilde çizmek mümkündür:

Şekil 1: Nüsha Şeceresi (1. İhtimal)

Şekil 2: Nüsha Şeceresi (2. İhtimal)

2.4. METNİN KURULUŞUNDA İZLENEN YÖNTEM

Metnin düzeni, nüsha farklarının gösterilmesi ve nüsha farkı olarak değerlendirilmeyen hususlarla ilgili olarak takip edilen uygulamalar maddeler hâlinde şöyle sıralanabilir:

- i. Metinde klasik transkripsiyon sistemi kullanılmıştır.
- ii. Nüshaların varak ve sayfa numaraları, rumuzlarla birlikte köşeli parantez içinde gösterilmiştir. Bazen numaralar, metne alınmayan ve nüsha farkı olarak dipnotta gösterilen varyantların içerisinde verilmek durumunda kalınmıştır.
- iii. Metindeki başlıklar her kelimenin ilk harfi büyük olacak şekilde ve koyu yazılmıştır.

iv. Metnin mensur olması varyant takibini zorlaştıracığından mümkün olduğu kadar tek bir olay veya düşüncüyü ele alacak biçimde paragraflara bölme yoluna gidilmiştir. Bununla hem metin tenkidinde hem de okuyucunun takibinde kolaylık sağlanması amaçlanmıştır. Esasen L ve B nüshalarında da belli bir metin bölümlenmesine gidildiğini, örneğin saygı ifadelerinin satır başından başlatılarak yazıldığını belirtmek gerekir.

v. Metinde geçen ayet ve hadisler, tesbihatlar ve diğer Arapça ibareler Latin harfli olarak transkribe edilmiş ve eğik yazılmıştır. Ayet ve hadisler ayrıca koyu olarak belirtilmiş ve bunların tam meallerine çalışmanın sonunda yer verilmiştir.

vi. Bir nüshada olup da diğerlerinde bulunmayan kelime ve kelime grupları ile cümleler dipnotta (–) işareti ile gösterilmiştir.

vii. Bir nüshada olup da diğerlerinde bulunmayan, ancak metne de alınmayan varyantlar dipnotta artı (+) işareti ile gösterildi. Söz konusu varyant, dipnot verilen kelime veya kelime grubundan önce ise artı işaretinden önce, değilse artı işaretinden sonra yazılmıştır.

viii. Metinde anlam gereği yapılması gereken ekleme ve düzeltmeler köşeli ayraç ([]) içinde gösterilmiştir. Okunuşundan emin olunamayan kelimeler yay ayraç içinde soru işareti (?) ile belirtilmiştir.

ix. Sonu çift ünsüzle biten bazı Arapça kelimelere ek geldiğinde telaffuzu zorlaştırmamak için türetilen ünlüler yay ayraç içerisinde gösterilmiştir. Örneğin °ağ(ı)llar, eh(i)llerinüñ, ec(i)rlerin, vağ(i)tleri.

x. Verilen bir dipnot, bir önceki dipnota kadar olan kısmın tamamını ilgilendiriyorsa o kısım aşağıya tekrar yazılmamış, sadece varyant farklılıkları gösterilmiştir.

xi. Varyant farklılıklarını göstermek için dipnota alınan ibare eğer uzunsa başından ve sonundan bazı kelimeler alınarak arada alınmayan kısım parantez içindeki üç nokta (...) ile gösterilmiştir.

xii. Bir nüshada diğerlerinden farklı sıralamaya sahip kelime ve kelime grupları aralarına kısa çizgi (-) konularak ve “takdim-tehirli” oldukları belirtilerek gösterilmiştir.

xiii. Nüshalarda müstensihlerin yaptığı düzeltmeler ve açıklamalar dipnotta gösterilmiştir.

xiv. Nüshaların herhangi ikisinde benzer olan ve metne alınan bir varyant ile ilgili olarak dipnotta önce bu ikisinden farklı olan üçüncü nüshanın varyantı verilmiş, sonrasında noktalı virgül (;) konularak benzerlik gösteren söz konusu iki nüshanın

kendi içindeki farklar gösterilmiştir. Eğer dipnota birbirine benzeyen iki nüshanın varyantı alındıysa bu ikisi arasındaki farklar > işareti ile gösterilerek verilmiştir.

xv. Dipnotlarda nüsha farklarının gösterilmesinden başka bir açıklama yapılacaksa veya haşiyelere yer verilecekse iki dik çizgi (||) kullanılarak ayırım sağlanmıştır.

xvi. Tenkitli metnin kurulmasında hiçbir nüsha tek başına esas olarak alınmamıştır. Metindeki olay ve düşünce akışına göre anlam bakımından hangi nüshadaki varyant doğru ise metne o alınmıştır. Anlamdan sonra dikkate alınan bir unsur da metindeki secilerdir. Eğer anlam yönünden her üç nüshadaki varyant da doğru ise nüshaların ittifak ettiği varyant, ittifak söz konusu değilse genellikle istinsah tarihi daha eski olan L nüshasındaki biçim tercih edilmiştir.

xvii. Nüshaların sadece birinde olan bölümler metne alınmış, ancak H nüshasındaki haşiyeler dipnotta gösterilmiştir.

xviii. Düşünce veya olayın akışına göre nüshalarda görülen yer farklılıkları ile metinde hangi nüsha/nüshaların anlatıma esas tutulduğu ilgili paragrafın başına dipnot verilerek belirtilmiştir.

xix. Anlam ve seci bakımından bir farklılık göstermeyen saygı ifadelerinde, H nüshasının genellikle belli bir veya iki biçimi benimsemesi dolayısıyla, çoğunlukla L ve B nüshalarının varyantları tercih edilmiştir.

xx. Metni hazırlarken klasik imlaya uyulmaya çalışılmış, ancak nüshalarda özellikle harfle gösterilen yazımlar varsa bunlar da dikkate alınmıştır. Eğer bir nüshada ilgili varyantın daha eski bir şekli varsa genellikle o tercih edilmiştir. Örneğin göstür- / göster- biçimlerinden ilki metne alınmıştır.

xxi. Bazı kelimelerde görülen, ancak anlamı değiştirmeyen hareke farklılıkları dipnotta “(hareke)” şeklinde belirtilmiştir.

xxii. Bazı edat ve bağlaçların (ile, ise, idi vb.) yazımlarındaki farklılıklar nüsha farkı olarak değerlendirilmemiştir. Ayrıca Cebrā³il/Cebre³il, ümīz/ümīd yazımlarından ilki tercih edilmiş, diğeri gösterilmemiştir.

xxiii. Nüshalarda görülen harf hataları, uzun olmayan ünlülerin uzun yazılması ve diğer yazım yanlışları dipnotta gösterilmemiştir.

xxiv. Bazı Arapça zincirleme tamlamalarda görülen hareke uyumsuzluğunu giderebilmek için Arapça tamlamaların Farsça tamlama ile harmanlandığı bir yazım biçimi benimsenmiştir. Bu usül her ne kadar Arapçanın kurallarına uymasa da eser özelinde müstensihlerin alışkanlığı ve genelde klasik imlanın gelişim süreci düşünüldüğünde kabul edilebilir görünmektedir. Örneğin *ḥabīb-i rabbi'l-^cālemīn*

tamlamasının Arapçanın kuralları gereği *habībū rabbi'l-°ālemīn* şeklinde yazılması gerekirdi, ancak nüshalarda bu yazıma çok az rastlanmaktadır. *Qur°ān-ı °azīmü'ş-şān* gibi örneklerin çoğunlukta olduğu düşünülerek söz konusu tamlama ve benzerleri *habīb-i rabbū'l-°ālemīn* şeklinde okunmuştur.

2.5. TENKİTLİ METİN

[L1b]/[B1b]/[H1b]

HĀZĀ RİSĀLE-İ Mİ^cRĀCŪ'N-NEBĪ^cŞALLA'LLĀHU ^cALEYHİ VE
SELLEM³²

Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

El-ḥamdü li'llāhi rabbi'l-^cālemīn ve's-şalātu ve's-selāmü ^calā nebiyyinā ve resūlinā Muhammedin ve ^calā cemi^ci'l-enbiyā^ci ve'l-mürselīn ve ^calā ālihi ve aşhābihi rıdvānu'llāhi ^caleyhim ecma^cin³³

Ḥamd ü şenā ve şükr-i bī-nihā ol zāt-ı yek-tā olan cenāb-ı ḥazret-i Mevlā celle ve ^calā ḥazretlerine olsun ki bu ^cālemleri ve cemi^c-i maḥlūkātı ^cademden vücūda getirüp ḥalk eyledi ve şalavāt [u] taḥiyyāt-ı zākiyāt cenāb-ı ḥazret-i resūl-i Kibriyā ve sultān-ı enbiyā ve şefī^c-i rüz-ı cezā ve maḥbūb-ı cenāb-ı ḥazret-i Ḥudā Muhammed Muştafā şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi ve sellem ḥazretlerine olsun ki bu kevn ü mekân anuñ mübārek yüzi şuyı ḥürmetine ḥalk olup rahmet-i ^camme-i ^cālemiyān oldılar şalavātu'llāhi selāmuḥu³⁴

[H2a] İmdi³⁵ ümmet-i Muhammed ehl-i sünnet ve'l-cemā^cate ma^clūm olması ehem³⁶ olan mesā'il-i şer^ciyye-i elzemiyedendür³⁷ ki ol ḥātemü'l-enbiyā^ci ve'l-mürselīn ve ḥabīb-i rabbü'l-^cālemīn cenāb-ı³⁸ Muhammed ^caleyhi's-şalātu ve's-selām³⁹ ḥazretlerinin ḥasretü'l-enbiyā^ci ve'l-mürselīn [L2a] olan mi^crāc-ı bāhiru'l-ibtihāc⁴⁰ ile behr-yāb u şeref-yāb olmalarına birkaç⁴¹ sebebler vardır ki Şevāhidü'n-Nübüvve ve Me^cāricü'n-Nübüvve ve Delāyil-i Nübüvvet-i Aḥmedī ve

³² – L, B.

³³ – H.

³⁴ – L, B.

|| B nüshasının zahriyesinde şöyle bir hamdele-salvele yer almaktadır: *Ḥamd-ı bī-ḥad ve şükr-i lā-yu'ad ol Ḥayy u Dā'im ü Ebed ü Kā'im ü Şamed ü lem yelid ve lem yüled ve lem yekun lehu küfüven eḥad ḥazretinin zāt-ı pāk-i sermedine lāyıkdur ki beyne'l-enbiyā ve'l-aşfiyā ^caleyhimü's-şalātu ve't-taḥiyyāda ḥabīb-i muḥterem ü mükerremi olan ḥātem-i enbiyā ve efdāl-i aşfiyā Muhammed Muştafā ^caleyhi's-şalātu ve't-teslīmāt ḥazretlerini rāh-ı rızā^c-i ^caliyye ve şirāt-ı müstaḥime hādī-i ebed-peyvend ve mi^crāc-ı bāhiru'l-ibtihācların ümmet-i ^cālī-himmetlerine maḥzā sebeb-i meded ve dünyā vü ^cuḳbā iki cihān devlet ü sa^cādet vuşūline sened [ü] mesned eyledi.*

³⁵ imdi: pes + H.

³⁶ ehem: + ü elzem H.

³⁷ şer^ciyye-i elzemiyedendür: şer^ciyyedendür H.

³⁸ cenāb-ı: + ^cālī-cenāb H.

³⁹ Muhammed Muştafā ^caleyhi şalavātu'llāhi ve teslīmātu rabbi'l-erbāb H.

⁴⁰ bāhiru'l-ibtihāc: bā-ibtihāc H.

⁴¹ birkaç: ḥayli B.

Şemâyil-i Fütüvvet-i Muḥammedî ve *Veysi târiḥleri*⁴² gibi tevârîḥlerde⁴³ mestûr u mezkûrdur cümleden ehemmi olan sebep-i elzemi⁴⁴ taḥrîr u taḥrîr⁴⁵ eyleyelim budur ki⁴⁶

Ol imâmü'l-kibleteyn ve sultânü'l-ḥarameyni'ş-şerîfeyn ve nebiyyü's-şakaleyn ve resülü'l-kevineyn⁴⁷ Muḥammed bin °Abdu'llâh bin °Abdu'l-Muḥtalib bin Hâşim bin °Abdi Menâf bin Kuşıyy bin Kilâb bin Mürre bin Ka°b bin Lu[°a]y bin Ğâlib bin Fihri bin Mâlik bin Naşr bin Kinâne bin Huzeyme bin Müdrike bin İlyâs bin Muḍar bin Nizâr bin Ma°ad bin °Adnân⁴⁸ °aleyhi selâmu'llâhi ve şalavâtu'r-raḥmân⁴⁹ **[L2b]** ḥazretlerinüñ⁵⁰ cenâb-ı sa°âdet-me°âblarına ol şeb-i mükerrrem ve leyle-i mu°azzamada⁵¹ da°vet-i cenâb-ı Rabbü'l-°izzet⁵² mevlid-i pâkleri olan⁵³ Mekke-i mükerrreme-i mehbaḥ-ı vahy u dâru'l-hidâyetde⁵⁴ vâkı° olmuşdur

Lâkin⁵⁵ °urûc-ı sa°âdet-vülûclarından⁵⁶ birkaç gün evvel bir şeb-i firûz u sâ°at-efrûzda⁵⁷ ol tâvûs-ı mülemma°-ı per-i sidre-nişîn olan Cibrîl-i emîn °aleyhi selâmu'llâhi rabbü'l-°âlemin⁵⁸ ḥazretleri fermân-ı ḥazret-i Raḥmân celle şānuhu ile⁵⁹ ol pâdişāh-ı enbiyā ve şehinşāh-ı aşfiyā⁶⁰ **[B2b]** °aleyhi şalavâtu'llâhi te°âlā ḥazretlerine⁶¹ gelüp yine Mekke-i mükerrremde küh-i⁶² °Arafâta qarîb Baḥâ°-i Mekke ta°bîr olunur bir şahrâ°-i bî-pâyāna⁶³ müşāhede olınacaq ḳudret-i ilāhiyye

⁴² *Şevāhidü'n-Nübüvve (...)* *Veysi Tāriḥleri: Delāyil-i Nübüvvet-i Aḥmedî ve Şemâyil-i [B2a] Fütüvvet-i Muḥammedî* gibi ve *Şevāhidü'n-Nübüvve ve Veysi Tāriḥi ve Me°āricü'n-Nübüvve B, Delāyil-i Nübüvvet-i Aḥmedî ve Şemâyil-i Fütüvvet-i Muḥammedî* gibi ve Monlā Camî ḳuddise sirruhunuñ *Şevāhidü'n-Nübüvve* tercümesi *Me°āricü'n-Nübüvve* H.

⁴³ tevârîḥlerde: + cümleten L.

⁴⁴ ehemmi olan sebep-i elzemi: ehemmi ü elzem sebep-i lâzime°i H, + pes L.

⁴⁵ taḥrîr - taḥrîr: H'de takdim-tehirli.

⁴⁶ budur ki: - H.

⁴⁷ ol cenâb-ı maḥbûb-ı ḥazret-i Muḥammed Muştafâ H.

⁴⁸ - H. || B'de bu künye kısmı başka bir yerde (4b'de) geçmektedir.

⁴⁹ şalla'llāhu te°âlā °aleyhi ve sellem B, H.

⁵⁰ - B, ḥazretlerine H.

⁵¹ cenâb-ı sa°âdet-me°âblarına şeb-i mu°azzam ve leyle-i mükerrremde B, - H.

⁵² da°vet ila'llāh H.

⁵³ olan: - L, B.

⁵⁴ Mekke-i mükerrremde B, H.

⁵⁵ lâkin: ancak B.

⁵⁶ şeb-i mi°râcdan H.

⁵⁷ şeb-i firûz-ı sâ°at-efrûzda: şeb-i firûz-ı sa°âdet-efrûzda B, bir gice H.

⁵⁸ peyk-i **[H2b]** ḥazret-i celîl Cibrâ'il şalavâtu'llâhi °alā resûlinā ve °aleyhi H; Cibrîl-i: + cenâb-ı B; °aleyhi selâmu'llâhi rabbi'l-°âlemin: °aleyhi's-selâm B.

⁵⁹ fermân-ı ḥazret-i Raḥmân celle şānuhu ile: - L, B.

⁶⁰ ol şāhib-i sa°âdeti H.

⁶¹ °aleyhi'ş-şalātu ve's-selâm ḥazretine B, - H.

⁶² küh-i: cebel-i L, B.

⁶³ şahrâ°-i bî-pâyāna: şahrāya L, B.

içün⁶⁴ teşrîf ile me^omürsuz yâ resûla'llâh diyüp ol fezâ^o-i mezkûreye teşrîflerinde nâ-gâh bir zemzeme zâhir oldu şöyle ki zemîn ile âsumân beyni doldı⁶⁵ ol şâhib-i sa^oâdet ^oaleyhi's-selâmu ve't-taḥiyyet ḥazretleri⁶⁶ bu ḥâlet nedür diyü⁶⁷ su^oâl buyurduklarında⁶⁸ Cebrâ^oîl ^oaleyhi's-selâm ḥazretleri daḥı yâ resûla'llâh⁶⁹ bu zemzeme ricâl ü nisâ şulb-i peder ü raḥm-i mâderden toḡup inḳırâz-ı ^oâleme dek bu cihâna gelecek⁷⁰ cenâbuñuza⁷¹ maḥşuş ümmet-i **[L3a]** ^oâlî-himmetüñüz ervâḥıdur⁷² diyü ifâde eylediler⁷³ resûl-i ekrem şalla'llâhu te^oâlâ ^oaleyhi ve sellem ḥazretleri daḥı⁷⁴ çeşm-i im^oân-ıla nazâr buyurduklarında⁷⁵ zemîn ile âsumân beyni memlû⁷⁶ izdiyâd ile bî-ḥadd **[H3a]** ü bî-pâyân⁷⁷ müşâhade buyurup⁷⁸ ḥamd-i lâ-yu^oad⁷⁹ eylediler

Ba^odehu⁸⁰ nâ-gâh ol ervâḥdan⁸¹ bir nürânî aḥvâl şöyle zâhir u bâhir oldu ki⁸² maḥzâ cihân yüzi pür-nür u pür-ziyâ oldu⁸³ şâhib-i sa^oâdet şalla'llâhu te^oâlâ ^oaleyhi ve sellem ḥazretleri⁸⁴ nedür bu yâ Cebrâ^oîl diyü⁸⁵ su^oâl buyurduklarında⁸⁶ Cebrâ^oîl ^oaleyhi's-selâm daḥı yâ ḥabîba'llâh bu cihâna gelecek ümmet-i merḥümeñüzden eyyâm-ı ḥayâtlarında zuhûra gelecek a^omâl-i şâlihaları nürıdur diyü cevâb virdüginde⁸⁷ ol ḥazret ḥasenâtların ziyâd ber-ziyâd görüp ḥamd-i firâvân u şükr-i bî-pâyân eylediler⁸⁸

64 – L, B.

65 şöyle ki zemîn ile âsumân beyni doldı: – L; beyni: mâ-beyni H.

66 – B, ḥazret-i sultân-ı kevneyn şalla'llâhu te^oâlâ ^oaleyhi ve sellem H.

67 keyfiyyetinden Cebrâ^oîl ^oaleyhi's-selâm ḥazretinden L, nedür bu yâ Cebrâ^oîl diyü H.

68 buyurduklarında: eyledüklerinde H.

69 – L.

70 – L, B.

71 cenâb-ı sa^oâdet-me^oâbuñuza B, – H.

72 ervâḥıdur: ervâḥlarıdur B, H.

73 ifâde eylediler: ḥaber eylediler B, cevâb virdiler H.

74 – L, B.

75 buyurduklarında: eyleyüp L, eyledüklerinde H.

76 – B, H.

77 bî-ḥadd L, B.

78 buyurup: eylediler ve L, eyleyüp H.

79 lâ-yu^oad: firâvân H.

80 ba^odehu: ba^ode'l-müşâhede H.

81 – L, B.

82 aḥvâl şöyle zâhir u bâhir oldu ki: ḥâlet zâhir olup L, B.

83 – L, B.

84 – L, B.

85 keyfiyyetinden L, B.

86 buyurduklarında: eyledüklerinde L.

87 ümmetden şudür eyleyecek ḥaseneleri nürıdur diyü Cebrâ^oîl ^oaleyhi's-selâm ḥazretleri ifâde eylediler L, B.

88 – L, B.

Ba^cdehu yine⁸⁹ bir zulmānī aḥvāl nümāyān⁹⁰ ve bir mertebe keşret-i 'iṣyān u bu^cd-i ḥizlān müşāhede eylediler ki ta^cbīri bir vech ile mümkin degüldür⁹¹ bu kerre nedür bu yā Cebrā'īl diyü⁹² [B3a] su'āl buyurduklarında Cebrā'īl 'aleyhi's-selām daḥı yā resūla'llāh bu zulmānī aḥvāl ki müşāhede ideyorsız⁹³ [H3b] 'uṣāt-ı ümmetüñ seyyi'ātlarıdır⁹⁴ diyü cevāb virdüklerinde⁹⁵ ol raḥmet-i 'ālem⁹⁶ ve resūl-i ekrem⁹⁷ şalla'llāhu te'ālā 'aleyhi ve sellem ḥazretleri daḥı⁹⁸ 'ināyet ile ḥātır-ı şerīfleri maḥzūn olup āh iderek ve bükā eyleyerek⁹⁹ yā Cebrā'īl bu aḥvāle¹⁰⁰ çāre nedür diyü su'āl buyurduklarında¹⁰¹ süre-i İsrāda¹⁰² *E'üzü bi'llāhi mine's-şeytāni'r-racīm bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm*¹⁰³ [L3b] *Ve mine'l-leyli fe-tehecced bihi nāfileten leke 'asā en yeb'aseke rabbuke maḥāmen maḥmūdā* āyet-i kerīmesi nāzil oldı

Bu āyet-i kerīmeden¹⁰⁴ murād budur¹⁰⁵ ki ya^cnī ḥabībüm cenābuñı ki¹⁰⁶ bu bī-ḥadd ümmete nebiyy-i mükerrrem ve resūl-i mu'azzam idüp¹⁰⁷ Baḥḥā'-i Mekkece cenābuña maḥşuş olan ümmetüñi saña göstürdüm ve her biri ki şulb-i peder ü raḥm-i māderden 'ālem-i mişāle gelüp eyyām-ı 'ömr ü ḥayātlarında ecel-i müsemmaları gāyetine gelince her birinden zuḥūr eyleyecek seyyi'e ve ḥasenelerin saña müşāhede itdürdüm¹⁰⁸ ḥasenelerin firāvān¹⁰⁹ gördüñ ammā seyyi'eleri aḥvālinde 'iṣyān u bu^cd-i ḥizlānların bī-pāyān¹¹⁰ gördüñ eger ki¹¹¹ ferdā rüz-ı cezāda 'uṣāt-ı ümmetüñüñ¹¹² bir böliginüñ [H4a] düzaḥdan [B3b]

⁸⁹ yine: – L, B.

⁹⁰ aḥvāl nümāyān: ḥālet de bāhir olup L, B.

⁹¹ – L, B.

⁹² keyfiyyetinden L, B.

⁹³ – L, B.

⁹⁴ ümmetüñ seyyi'eleri āşārıdır L, seyyi'eleri āşārıdır B.

⁹⁵ cevāb virdüklerinde: yine Cebrā'īl 'aleyhi's-selām ḥazretleri ifāde eyledüklerinde L, ifāde eyledüklerinde B.

⁹⁶ 'ālem: 'ālemiyān H.

⁹⁷ ve resūl-i erḥam B, – H.

⁹⁸ daḥı: – H.

⁹⁹ – L, B.

¹⁰⁰ Cebrā'īl 'aleyhi's-selām ḥazretlerine L, Cebrā'īle B.

¹⁰¹ buyurduklarında: eyledükde L.

¹⁰² – L, B.

¹⁰³ – H.

¹⁰⁴ bu āyet-i kerīmeden: – L, B.

¹⁰⁵ budur: bu L, B.

¹⁰⁶ ki: – H.

¹⁰⁷ idüp: irsāl + L, eyledüm H.

¹⁰⁸ cenābuña maḥşuş (...) müşāhede itdürdüm: ümmetüñi ve ḥasene vü seyyi'elerini cenābuña göstürdüm L, B.

¹⁰⁹ firāvān: bī-pāyān H.

¹¹⁰ seyyi'eleri (...) bī-pāyān: seyyi'elerin ki bī-pāyān B, seyyi'elerin ki firāvān H.

¹¹¹ eger ki: imdi L, – B.

¹¹² ümmetüñüñ: ümmet-i merḥūmenüñ H.

fevz ü necâtları¹¹³ maqşûduñ ise gicelerüñ bir bölügin ihyâ eyle iki¹¹⁴ bölüginüñ necâtları¹¹⁵ maqşûduñ ise iki¹¹⁶ bölüklerin¹¹⁷ ihyâ eyle cümle-i °uşâtuñ fevz ü necâtları¹¹⁸ maqşûduñ¹¹⁹ ise giceleri şubha dek ihyâ ve °afv u necâtların¹²⁰ şefâ°at ü recâ¹²¹ eyle ma°nâsına âyet-i kerîme ki nâzil oldu ise¹²² ol çâre-cüy-ı derdmendân-ı ümmet¹²³ °aleyhi°t-teslîmatu ve°t-tahîyyet¹²⁴ hazretleri [L4a] dañı be-her gice¹²⁵ şubha dek dîvân-ı °araşâtda¹²⁶ necât-ı °uşât-ı ümmet için¹²⁷ namâz ve istiğfâr u niyâza bir mertebe¹²⁸ âgâz ider oldılar ki dâñil-i şalâtda itâle-i kıyâmdan mübârek ayakları şişüp verem bağlama mertebe ıztırâba varmış idi¹²⁹ hattâ melâ°ike-i kirâm °aleyhimü°s-selâm¹³⁰ hazretleri yâ rabbenâ nedür bu bî-günâh bu kadar¹³¹ günâhkârân için nâle vü zâr eyler habîb-i muhterem ve resül-i mükerremüñdür¹³² vücud-ı bihbüdları¹³³ tâ bu kadar dil-âzâr¹³⁴ olmaq sezâ-yı rabbânî ve şâyeste-i sübhânî midür [H4b] diyü dergâh-ı çâre-sâza¹³⁵ °arz-ı niyâz ider oldılar bu ma°nâda hattâ¹³⁶ cenâb-ı sa°âdet-me°âblarına [B4a] *Tâ Hâ mâ enzelnâ °aleyke°l-°Kur°âne li-teşķâ illâ tezkiraten li-men yahşâ*¹³⁷ âyet-i kerîmesi nâzil olup °uşât-ı ümmet için °afv u mağfirete mazhar olmaları hakkında¹³⁸ zâr u niyâzda ferâğ ile ikrâm u i°zâz¹³⁹ olundılar

¹¹³ °afv u necâtları B, °afv u mağfiretleri H.

¹¹⁴ iki: eger + H.

¹¹⁵ necâtları: °afv u mağfiretleri H.

¹¹⁶ iki: gicelerüñ + H.

¹¹⁷ bölügin H.

¹¹⁸ cümle-i °uşâtuñ fevz ü necâtları: cümle-i °uşât-ı ümmetüñ B, cümle-i °uşât °afv u mağfiretleri ve necâtları H.

¹¹⁹ eger murâduñ L, maqşûd H.

¹²⁰ necâtların: mağfiretlerin H.

¹²¹ şefâ°at - recâ: H°de takdim-tehirli.

¹²² ise: B°de unutulmuş, der-kenar olarak eklenmiş.

¹²³ ol şâhib-i sa°âdet H.

¹²⁴ °aleyhi°ş-şalâtu ve°t-tahîyyet L, şalla°llâhu °aleyhi ve sellem H.

¹²⁵ be-her gice: giceler H.

¹²⁶ dîvân-ı °araşâtda: – B, H.

¹²⁷ necât-ı °uşât için B, – H.

¹²⁸ namâz u niyâza ve istiğfâra H.

¹²⁹ dâñil-i şalâtda (...) varmış idi: – L, B.

¹³⁰ °aleyhimü°s-selâm: °aleyhimü°ş-şalâtu ve°s-selâm B, H.

¹³¹ kadar: deñlü B.

¹³² habîb-i muhterem ve resül-i mükerremüñdür: habîb-i mükerrem ve muhteremüñdür H.

¹³³ – L.

¹³⁴ derdnâk H.

¹³⁵ çâre-sâza: ehadîyyete H.

¹³⁶ hattâ: – B.

¹³⁷ *illâ tezkiraten li-men yahşâ*: – L.

¹³⁸ °uşât-ı ümmet için (...) olmaları hakkında: – L, H.

¹³⁹ zâr u niyâzda hattâ ferâğ ile ikrâm u i°zâz L, istiğfâr u niyâz u nâzda tahfîf ile ikrâm H.

Bu ma^cnāda hūlāşa-i¹⁴⁰ īzāh budur ki ya^cnī ḥabībūm Baḥḥā²-i Mekke cenābuña ümmet ^carzında¹⁴¹ uşāt-ı ümmetden ki bī-ḥadd¹⁴² ü bī-pāyān keşret-i ^cişyān u bu^cd-i hizlān¹⁴³ müşāhede eyledūñ¹⁴⁴ seyyi²āt¹⁴⁵ mübārek gözleriñe çok göründi imdi ḥabībūm¹⁴⁶ [L4b] seni serā-perde-i eḥadiyyet ve bezmgāh-ı şamediyete¹⁴⁷ da^cvet-i ḥāşşu'l-ḥāşş idelüm¹⁴⁸ ol maḥal¹⁴⁹ çeşm-i¹⁵⁰ ḥaḥ-bīnāñ ile nazār eyle ol vaḫt baḫ gör¹⁵¹ uşāt-ı ümmetūñ ^cişyānları mı firāvāndur¹⁵² yoḥsa benüm deryā-yı raḫmetüm mi bī-pāyāndur¹⁵³ tesellīñi bul¹⁵⁴ diyü ^can-aşlin mi^crāca da^cvete sebep¹⁵⁵ bu ma^cnādur

İmdi aḥvāl-i mi^crāc ol zātu zi'l-ibtihāca¹⁵⁶ ne vech ile oldı¹⁵⁷ i^cānet-i ḥazret-i Rabb[B4b]ü'l-^cizzet cellet ^cazametuhu ile taḫrīr u taḫrīr¹⁵⁸ eyleyelüm [H5a] vaḫtā ki ol gül-i gülzār-ı nübüvvet ve ol ^candelīb-i ezhār-ı risālet¹⁵⁹ ḥazret-i Muḥammedü'l-Muşāfā¹⁶⁰ şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi ve sellem¹⁶¹ ḥazretleri ki¹⁶² mevlid-i pākleri olan¹⁶³ Mekke-i mükerrermede ^cömr-i ḫudsīleri ḫırka bāliḡ ve¹⁶⁴ ḫil^cat-i nübüvvet ü tāc-ı risālet ile behr-yāb olup¹⁶⁵ ahālī-i Mekke ve ḫabāyil-i ^cArabı on üç sene dīn-i İslāma da^cvet eyleyüp hidāyet-peḫīr olanlara ne devlet-i kübrā ve ne sa^cādet-i ^cuzmā hidāyet-peḫīr olmayan eşrār u küffārdan ol cenāb-ı seyyidü'l-evvelīn ve'l-āḫīrīn şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi ve sellem ḥazretleri bir

¹⁴⁰ bu ma^cnāda hūlāşa-i: hūlāşa bu ma^cnāda L, bu ma^cnāda hūlāşa B.

¹⁴¹ cenābuña ümmet ^carzında: – H.

¹⁴² bī-ḥadd: firāvān L.

¹⁴³ keşret-i ^cişyān u bu^cd-i hizlān: keşret-i ^cişyān ki B, bu^cd-i hizlān u keşret-i ^cişyān ki H.

¹⁴⁴ gördüñ H.

¹⁴⁵ – L, B.

¹⁴⁶ ḥabībūm: – B, H.

¹⁴⁷ serā-perde-i eḥadiyyet ve bezmgāh-ı şamediyete: – B, H.

¹⁴⁸ da^cvet idelüm L, da^cvet-i ḥāşş eyleyem H.

¹⁴⁹ ol maḥal - çeşm-i ḥaḥ-bīnāñ ile: L'de takdim-tehirli.

¹⁵⁰ devlet-serāy-ı behişt-i ^canber-siriştde + L.

¹⁵¹ ol vaḫt baḫ gör: ve tesellī bul baḫ gör H.

¹⁵² firāvāndur: çokdur L.

¹⁵³ yoḥsa deryā-yı raḫmetümüz mi çokdur L.

¹⁵⁴ – B, H.

¹⁵⁵ sebep: bā²iş H.

¹⁵⁶ zātu zi'l-ibtihāca: bāhiru'l-ibtihāca L, B.

¹⁵⁷ oldı: B'de unutulmuş, der-kenar olarak eklenmiş.

¹⁵⁸ taḫrīr - taḫrīr: L'de takdim-tehirli.

¹⁵⁹ vaḫtā ki ol imāmü'l-ḫibleteyn ü sulṫānu'l-ḫaremeyni²-ş-şerīfeyn ü nebiyyü²-ş-şakāleyn ü resülü'l-kevineyn H. || B'de ise H'deki ibarenin aynısı yazılmışsa da sonra üzeri çizilmiş ve der-kenar olarak “*ol menba^c-ı cüybār-ı nübüvvet ve ol maḫla^c-ı āfitāb-ı risālet*” ibaresi eklenmiştir. || B'de Hz. Peygamber'in künyesi bu ibareden sonra verilmektedir.

¹⁶⁰ – L, B.

¹⁶¹ ^caleyhi²-ş-şalātu ve²-t-taḫiyyet L, B.

¹⁶² ḥazretlerinin L.

¹⁶³ – L.

¹⁶⁴ ve: olduḫda L, olup H.

¹⁶⁵ behr-yāb olup: behr-yāb u şeref-yāb olup H.

meretebe şedâyid-i mihen-i rûzgâr çekmişler idi ki taḫrîr u taḫrîr olunur degüldür¹⁶⁶ dâru'l-hicreti'l-°aliyye Medîne-i münevvere-i tayyibeye [L5a] hicret ile me°mür olmağa şeref-yâb olduğu seneye ḫarîb sene-i mübârekenün¹⁶⁷ mâh-ı Recebû'l-mürecebbinün yigirmi yedinci bâzâr irtesi gicesi ki ezvâc-ı tâhirâtdan [B5a] hemşire-i °Aliyyü'l-Murtezâ¹⁶⁸ [H5b] Ümmü Hânî raḏıya'llâhu te°âlâ °anhumānuñ¹⁶⁹ nevbet-i firâşları¹⁷⁰ hücre-i hümâyünlerinde olup çeşm-i mübârekleri hÿâbda ve gönülleri cenâb-ı ḫazret-i Ḳuddûs ü Vehhâbda ve naẓar-ı °ayn-ı °inâyetleri hem-vâre tefekkür-i aḫvâl-i ḫâksârân-ı ümmet-i muḫtâc-ı rahmet-i ḫazret-i¹⁷¹ Rabbü'l-erbâbda idi ki peyk-i ḫazret-i Celîl emînü'l-vaḫy Cebrâ°île¹⁷² ḫiṭâb-ı müsteṭâb öyle vârid oldu ki ey¹⁷³ Cebrâ°îl bu gice şavma°a-i tã°ati ve zâviye-i °ibâdeti ḳo evrâd-ı tevḫîd u temcîdi mevḳûf eyle perr-i tãvûsı ve ecniḫa-i muraşşâ°-i ḫuddûsı tezyîn eyle ḫıdmetkârlık kemerini ḳuşan fermânberdârlık külâhını¹⁷⁴ başına al Mikâ°île emr eyle keyl-i [L5b] erzâkı elden bıraḫsun ve¹⁷⁵ İsrâîlile¹⁷⁶ fermân ilet¹⁷⁷ bu gice şurdan ferâġat itsün¹⁷⁸ ve¹⁷⁹ Melekü'l-Mevte emr eyle¹⁸⁰ ḳabz-ı ervâḫdan destin teḫî ḳılsun¹⁸¹ ferrâşân-ı [B5b] nûr u ziyâya söyle eṭbâḳ-ı semâvâtı [H6a] çârüb-ı nûr ve miknese-i °ıyş u sürür ile süpürsünler ve¹⁸² şıdḳ u şafâ nevbetçilerine ışmarla aḳtâr u eknâf-ı °âlem-i °alâda¹⁸³ ḫabîbüm ḳudûmini iş°âr için cûd u °aṭâ kûslarını çalsunlar ve¹⁸⁴ ḫâzin-i cinân¹⁸⁵ Rıdÿâna fermân eyle derecât-ı behişt-i berîne zeyn ü âyîn vîrsün ve¹⁸⁶ Mâlike buyur dâru'l-mehâliki¹⁸⁷ ḫilm ü teskîn kilîdleri ile muḳaffal

¹⁶⁶ – L, B.

¹⁶⁷ bi°set-i risâletlerinün on üçüncü sene-i mübâreke H.

¹⁶⁸ °Aliyyü'l-Murtezâ: Murtezâ L, ḫazret-i Murtezâ B.

¹⁶⁹ °anhumānuñ: °anhumā ḫazretlerinün L, °anhānuñ H.

¹⁷⁰ – H.

¹⁷¹ ḫazret-i: – B.

¹⁷² Cebrâ°île: Cebrâ°îl °aleyhi°ş-şalātu ve°s-selâma H.

¹⁷³ ey: yâ L.

¹⁷⁴ külâhını: tãcını H.

¹⁷⁵ ve: – L, B.

¹⁷⁶ + daḫı H.

¹⁷⁷ ilet: eyle L.

¹⁷⁸ şurdan bu gice ferâġat itsün L, bir sã°at şurdan ferâġat eylesün H.

¹⁷⁹ – L, B.

¹⁸⁰ Melekü'l-Mevte söyle B, °Azrâ°île söyle H.

¹⁸¹ destin teḫî ḳılsun: elin çeḳsün H.

¹⁸² ve: – L, B.

¹⁸³ °âlem-i °alâda: °âlem-i °ulâda B, °âlemde H.

¹⁸⁴ ve: – L, B.

¹⁸⁵ cinân: + olan H.

¹⁸⁶ ve: – L, B.

¹⁸⁷ dâru'l-mehâliki: dergâh-ı düzaḫı L, derekât-ı düzaḫı H. || B'de der-kenar, derekât-ı düzaḫı ibaresinin üzeri çizilmiş.

eylesün¹⁸⁸ deryâlar mevcinden sâkin olsunlar ve¹⁸⁹ rûzgârlar esmekden tursunlar sâbitât u seyyârât¹⁹⁰ kevkebler ve felekler¹⁹¹ seyr ü sülûkden ârâm eylesünler sirâce-i huld-i berîn hürîlerine söyle¹⁹² °üd-ı Kımārî micmerlerini¹⁹³ yakup ve cevâhir tabağların¹⁹⁴ habîbüm mübârek başına¹⁹⁵ nişâr u işâr¹⁹⁶ için cennet [L6a] şerefelerinde¹⁹⁷ şaflar bağlasunlar ve¹⁹⁸ hamele-i °arşa tenbîh eyle felek-i Aţlasa libâs-ı muqaddes geyürüp ve kürsî başına tâc-ı [B6a] muqaddes qosunlar ve¹⁹⁹ Âdem şafıyyu'llâh Nûh necıyyu'llâh İbrâhîm halîlu'llâh Dâvûd halîfetu'llâh Mûsâ kelîmu'llâh [H6b] °İsâ rûhu'llâh şalavâtu'llâhi ve selâmuhu °aleyhim²⁰⁰ ecma°in²⁰¹ hâzretlerine²⁰² haber irgür²⁰³ ervâh-ı bā-efrâhlarını²⁰⁴ revâyih-ı quds ile mu°atţar eylesünler ve²⁰⁵ dañı sen de²⁰⁶ yâ Cebrâ°il yetmiş biñ ferîştehler²⁰⁷ ile behîşt-i °anber-sirişte var mer°â-yı cennâtda²⁰⁸ cennât-ı °aliyât²⁰⁹ burâklarından bir burâk ihtiyâr eyle ba°dehu zemîne in meşâriķ u meğârib-i °âlemde olan merķadistânda²¹⁰ erbâb-ı °azâbdan °azâbı ref° u def° eyle²¹¹ ser-tâ-ser dünyâyı °ıtr-ı maħabbet ve buħûr-ı meveddet ile²¹² mu°atţar u mubaħħar eyle²¹³ ve²¹⁴ mağrib-i zemîn tarafından²¹⁵ tarîķ-ı Şâma²¹⁶ var Şâmdan Yeşrib'e iriş Yeşribden Hırâya var²¹⁷ Hırâdan kabîle-i Qaħţâna gûzer kıl²¹⁸ Qaħţândan kabîle-i Benî

¹⁸⁸ muqaffal eylesün: kilîdlesün H.

¹⁸⁹ ve: – L, B.

¹⁹⁰ sâbitât u seyyârât: – H.

¹⁹¹ kevâkibât u eflâkât L, felekler H.

¹⁹² söyle: tenbîh eyle L.

¹⁹³ micmerlerini: mücmerlerini H (hareke).

¹⁹⁴ tabağların: tabağlarını H.

¹⁹⁵ başına: başlarına L.

¹⁹⁶ u işâr: – H.

¹⁹⁷ şerefelerinde: şerefelerine H.

¹⁹⁸ ve: – L, B.

¹⁹⁹ ve: – L, B.

²⁰⁰ şalavâtu'llâhi ve selâmuhu °aleyhim: °aleyhimü's-şalâtu ve's-selâm L.

²⁰¹ – L, B.

²⁰² hâzerâtına H.

²⁰³ teblîğ eyle L, B.

²⁰⁴ efrâhların: ifrâhların L. || B'de *efrâhlarına* yazılmış, der-kenar olarak *efrâhlarını* şeklinde düzeltilmiş.

²⁰⁵ ve: – L, B.

²⁰⁶ sen de: – H.

²⁰⁷ ferîştehler: ferîşteh L.

²⁰⁸ cennâtda: cennetde H, behîşt L.

²⁰⁹ – L.

²¹⁰ meşâriķ (...) merķadistânda: maşriķdan mağribe varınca rûy-ı zemîne olan mezâristânda H.

²¹¹ ref° eyle: L, kaldır H.

²¹² °ıtr-ı maħabbet - buħûr-ı meveddet: L'de takdim-tehirli.

²¹³ mu°atţar - mubaħħar: L'de takdim-tehirli.

²¹⁴ ve: – L, B.

²¹⁵ tarafından: – H.

²¹⁶ Şâm-ı cennet-meşâmma: L.

²¹⁷ var: – L.

Kināne²¹⁹ i ihtiyār eyle²¹⁹ Kināneden [L6b] kabīle-i Muḍara var²²⁰ [B6b] Muḍardan Ḳureyşe Ḳureyşden Benī²²¹ Hāşime var²²² Benī²²³ Hāşimden āl-i °Abdu'l-Muṭṭalib içinde²²⁴ bir zāt-ı melekiyyü's-simāt u ḳudsiyyü'ş-şifāt²²⁵ vardur serv²²⁶-ḳad māh-ḥad °Uṭārid-manzar Zühre-peyker [H7a] Zehrā-duḥter Āfitāb-°alem Behrām-ḥaşem Müşteri-dīdār Keyvān-mikdār dest-i sāķi-i rūzgārdan²²⁷ miḥnet cāmını²²⁸ nüş itmiş başını endüh-ı ğam ve enbüh-ı elem °ibādesine²²⁹ çekmişdür²³⁰ ādāb ile serv²³¹-ḳaddine var bālīnine teḳarrüb eyle ve ḥālā ḥabībüm ḥvāb-ı rāḥatdadur kemāl-i rıfḳ ile bīdār eyle ya°nī kim²³² ḥabībümü²³³ bīdār eyledükde²³⁴ ürküdesiñ °azamet-i ulūhiyyetüm ḥakkıyçün²³⁵ meleküt defterinden nāmuñ²³⁶ maḥv iderem diyü Cebrā°ile ḥiṭāb-ı müsteṭāb vārid oldı²³⁷

Pes²³⁸ Cebrā°il °aleyhi's-selām ḥazretleri daḥı cümleten sipāriş-i ilāhiyye°i icrā idüp²³⁹ ve burāḳ için mer°ā°-i behište gelüp cennet merġzārlarında²⁴⁰ otlar kırık biñ burāḳ gördi ki alınlarında nām-ı Muḥammed²⁴¹ °aleyhi [L7a]'ş-şalātu [B7a] ve's-selām²⁴² yazılmış ancak içlerinde bir burāḳ gördiler²⁴³ ki maḥzün ve ğamġin bir köşede aşığa egmiş başın²⁴⁴ şöyle ki²⁴⁵ işi²⁴⁶ nālān u giryān²⁴⁷ gözi²⁴⁸

²¹⁸ kı: eyle L.

²¹⁹ Ḳaḥṭāndan Kināneye L.

²²⁰ var: – L.

²²¹ Benī: Benū L, B.

²²² var: – L.

²²³ – L, B.

²²⁴ içinde: içinden L.

²²⁵ bir civān H.

²²⁶ serv: servi L, B (hareke).

²²⁷ rūzgārdan: rūzgār-ı zür-kār-ı nā-hemvār-ı kec-refṭārdan L.

²²⁸ cām-ı miḥnet L.

²²⁹ °ibādesine: °ibāvesine (?) H.

²³⁰ + ki: L, B.

²³¹ serv: servi B (hareke).

²³² kim: – L, B.

²³³ + ki: L, B.

²³⁴ – L, B.

²³⁵ °azamet-i ulūhiyyetüm ḥakkıyçün: – L, B.

²³⁶ nāmuñ defter-i melekütan L, nāmuñ meleküt defterinden B.

²³⁷ oldı: olmuşdur H.

²³⁸ – B, bu kerre H.

²³⁹ idüp: – H.

²⁴⁰ cennet merġzārlarında: cennāt-ı °āliyāt merġzārında L.

²⁴¹ + resūlu'llāh L.

²⁴² şalla'llāhu °aleyhi ve sellem H.

²⁴³ gördiler: gördi H.

²⁴⁴ aşığa - başın: H'de takdim-tehirli.

²⁴⁵ ki: – H.

²⁴⁶ – L, H.

²⁴⁷ giryān olup ağlamakdan H.

²⁴⁸ gözünüñ H.

yaşı ruhsârına olmuş **[H7b]** revân²⁴⁹ Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm hazretleri ol burâkı intihâb eyleyüp yanına varup istifsâr-ı hâl²⁵⁰ eyledükde burâk dağı tekellüme başlayup yâ Cebrâ'îl kırk biñ yıldur²⁵¹ ki ben halk olundum ve²⁵² bir kerre nâm-ı Muhammed °aleyhi's-şalâtu ve's-selâm²⁵³ hazretlerini işitdüm varlık rahtını anuñ²⁵⁴ °aşk u maħabbeti serâyına çekdüm ol gün ki kulağum ol sultân-ı ins ü cân²⁵⁵ °aleyhi şalavâtu'llâhi ve teslîmâtu'r-raħmân hazretlerinüñ²⁵⁶ nâm-ı pākini²⁵⁷ işitdi gönülüm ta°âm u²⁵⁸ şerâba meyl itmedi didi Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm hazretleri²⁵⁹ dağı hâzin-i cinân Rıdvan °aleyhi selâmu'r-raħmân hazretinden²⁶⁰ ol²⁶¹ burâkuñ bisât ve licâmın²⁶² istedükde²⁶³ Rıdvan dağı hazne-i²⁶⁴ **[L7b]/[B7b]** behiştten burâkuñ²⁶⁵ bisât ve licâmın²⁶⁶ virüp²⁶⁷ burâkı tezyîni eyledi kezâlik ol şehriyâr-ı nübüvvet ve ol tâcdâr-ı risâlet ve²⁶⁸ maħbûb-ı cenâb-ı Rabbü'l-°izzet cellet °azametuhu²⁶⁹ °aleyhi's-selâmu ve't-taħiyyet²⁷⁰ hazretlerine²⁷¹ ol bârgâh-ı eħadiyyet ve bezmgâh-ı şameddiyyete²⁷² hîñ-i da°vetde²⁷³ geyinüp ve kuşanmaları için **[H8a]** âmâde-i ilâhî ve müheyyâ-i nâmütenâhî olunan²⁷⁴ ol²⁷⁵ hulle-i *mâ lâ-°aynun ra°et* ve kemer-i *lâ-üzünün semi°at* ve °imâme-i *ve*²⁷⁶ *lâ-ħařara °alâ ħalbi beşer(in)* ve na°leyn-i zümürüdîn-i²⁷⁷ pür-°anberîni alup her²⁷⁸ bir rîşî bir dürlü cevâhir ile mücevher

²⁴⁹ olmuş - revân: H'de takdim-tehirli.

²⁵⁰ istifsâr-ı hâl: istiħbâr-ı hâl ü etvâr L.

²⁵¹ yıldur: senedür L.

²⁵² - H.

²⁵³ °aleyhi's-şalâtu ve's-selâm: ħabîbu'llâh şalla'llâhu °aleyhi ve sellem H.

²⁵⁴ anuñ: - L, B.

²⁵⁵ sultân-ı ins ü cân: şâhib-i sa°âdetün H.

²⁵⁶ - H.

²⁵⁷ nâmını L, B.

²⁵⁸ ta°âm u: ta°âma ve B.

²⁵⁹ hazretleri: - L, B.

²⁶⁰ °aleyhi selâmu'r-Raħmân hazretinden: °aleyhi's-selâm hazretlerinden H.

²⁶¹ - L, B.

²⁶² bisât ve licâmın: bisâtın H.

²⁶³ isteyüp L, B.

²⁶⁴ ħazne-i: ħazene B (hareke), ħazine-i H.

²⁶⁵ burâkuñ: ol + H.

²⁶⁶ bisâtın H.

²⁶⁷ çıkarup virüp: L'de unutulmuş, der-kenar olarak eklenmiş.

²⁶⁸ ve: + ol B, - L.

²⁶⁹ - L.

²⁷⁰ °aleyhi't-teslîmâtu ve't-taħiyyet L, - H.

²⁷¹ hazretlerine: ħazretine L, B.

²⁷² - L; şameddiyyete: vaħdâniyyete H.

²⁷³ ol şeb-i ekrem ve leyle-i a°zamda L, da°vetde H.

²⁷⁴ olunan: olan L.

²⁷⁵ - H.

²⁷⁶ ve: - H.

²⁷⁷ zümürüdeyn-i: - H.

²⁷⁸ her: ve + L.

ve bir nev^a zevāhir ile müzevher²⁷⁹ rivāyet-i şaḫīḥa üzere²⁸⁰ şöyle ki²⁸¹ altı kerre yüz biñ perr ü şeh-bāl ve²⁸² cenāhların kemāl-i ḳudret-i ḫazret-i Fettāḫ celle celāluhu ile feth eyleyüp irsāl olunan libās ve burāḳ ile med^uuvv-i ḫazret-i Raḫmān ^oazze şānuhu olan ḫabīb-i ḫazret-i Sübhān²⁸³ ve raḫmet-i ^oamme-i²⁸⁴ ^oalemiyān şalla'llāhu [B8a] te^oālā ^oaleyhi ve sellem ḫazretlerinin devlet-serāy-ı [L8a] hümāyūn-ı sa^oādet-maḫrūnlarına²⁸⁵ hübūt u nüzül idüp²⁸⁶ burāḳı licāmıyla ḫalka-i²⁸⁷ bāb-ı sa^oādet-me^oāb-ı ḫücre-i hümāyūn-ı Ümmü Hānī raḫīya'llāhu te^oālā ^oanhāda²⁸⁸ bağlayup dāḫil-i ḫücreye duḫūl eylediler *Allāhu ekber*²⁸⁹

Cibrīl-i emīn ^oaleyhi's-selām ḫazretleri²⁹⁰ ol maḫal bakup gördiler ki [H8b] cihān ḫayşerleri ve ekāsirleri şehriyār u şāhān-ı tācdārları olur olmaz sincāb u semmūr üstine oturmağa ^oār iderler ol iki cihān ^oalemiyānı yüzi şuyına ḫalk olunan²⁹¹ menba^o-ı cūybār-ı nübūvvet ve ol maḫla^o-ı āfitāb-ı risālet ve ol maḫbūb-ı ḫazret-i Rabbū'l-^oizzet²⁹² ^oaleyhi efdalü's-şalavāt ve't-taḫiyyet²⁹³ ḫazretlerinin cenāb-ı sa^oādet-me^oāblarına nāzil²⁹⁴ olan²⁹⁵ *ḫul metā^ou'd-dünyā ḫalīlun ve'l-āḫiratu ḫayrun li-meni't-teḫā* ve bir de²⁹⁶ *Ve le'l-āḫiratu ḫayrun leke mine'l-ūlā*²⁹⁷ āyet-i kerīmesi²⁹⁸ mūcibince cāme-h^vāb-ı rāḫat-me^oābları *El-faḫru faḫrī ve bihi eḫtaḫuru* döşemesiyle²⁹⁹ pür-zīb ü ziyet ve³⁰⁰ ol tārik-i mā-sivā ve ḫālib-i rızā^o-i Ḥudā³⁰¹ [B8b] ^oaleyhi's-şalātu ve's-selām [L8b] ḫazretleri³⁰² devlet-i müste^oār-ı dünyeviyye üzerine³⁰³ sa^oādet-i ber-ḫarārī-i uḫreviyye^o³⁰⁴ terciḫ

²⁷⁹ müzevher: + ile H.

²⁸⁰ – L, B.

²⁸¹ – H.

²⁸² perr ü şeh-bāl ve: – B, şeh-per ü şeh-bāl ve H.

²⁸³ ḫabīb-i ḫazret-i Sübhān: ol sulḫān-ı ins ü cān H.

²⁸⁴ ^oamme-i: – L, B.

²⁸⁵ hümāyūn-ı sa^oādet-maḫrūnlarına: hümāyūnlarına H.

²⁸⁶ idüp: – B, + ve L.

²⁸⁷ ḫalka-i: – L.

²⁸⁸ ^oanhāda: ^oanhā ḫazretlerinde H.

²⁸⁹ Allāhu ekber: – L, B.

²⁹⁰ Cebrā'īl ^oaleyhi's-selām H.

²⁹¹ cihān ḫayşerleri (...) ḫalk olunan: – L, B.

²⁹² ol maḫla^o-ı āfitāb-ı nübūvvet ve menba^o-ı cūybār-ı risālet ve ol maḫbūb u nāzenīn-i cenāb-ı ḫazret-i Rabbū'l-^oizzet H; ve ol maḫbūb-ı ḫazret-i Rabbū'l-^oizzet: – L.

²⁹³ ^oaleyhi's-şalātu ve't-taḫiyyet L, ^oaleyhi's-şalātu ve's-selām ve't-taḫiyyet B.

²⁹⁴ nāzil: vārid H.

²⁹⁵ + vaḫy-ı ilāhī H.

²⁹⁶ – L, ve bir yirde daḫı H.

²⁹⁷ – L.

²⁹⁸ āyet-i kerīmesi: – H.

²⁹⁹ libāsıyla L.

³⁰⁰ ve: – L, H.

³⁰¹ ol şāḫib-i sa^oādet H; ve: + ol L.

³⁰² ^oaleyhi selāmu'llāhī te^oālā ḫazretleri L, – H.

³⁰³ üzerine: üzere L, B.

buyurmuşlar³⁰⁵ dīde-i ḥaḳ-bīnāları ḥvāb-ı rāhatda³⁰⁶ ve ḳalb-i bīdārları *Yenāmu °ayneyye ve lā yenāmu ḳalbī* ḥadıṣ-i şerīfleri mūcibince³⁰⁷ cenāb-ı ḥazret-i Ḥudā-yı eḥadiyyetde ve naẓar-ı °ayn-ı °ināyet-i³⁰⁸ risāletleri tefekkür-i³⁰⁹ ümmet-i muḥtāc-ı rahmet ü şefā°atde olup³¹⁰ [H9a] ḥulāşa Cebrā°īl °aleyhi's-selām ḥazretleri³¹¹ ol rükn-i rekīn-i Ka°be-i dīn³¹² ve³¹³ ol vücūd-ı mes°ūd-ı şādīḳu'l-va°di'l-emīn³¹⁴ °aleyhi selāmu'llāhi te°ālā ve şalavātu rabbi'l-°ālemīn³¹⁵ ḥazretlerinüñ cāme-ḥvāb-ı hümāyūnların bu siyāḳda gördükde³¹⁶ vāfir³¹⁷ bükā eylediler

Ba°dehu³¹⁸ muḳaddemā cenāb-ı Bārī te°ālā³¹⁹ ḥazretleri Cebrā°īle ki³²⁰ ḥabībüm ḥālā³²¹ ḥvāb-ı rāhatdadur zinhār³²² rıfḳ ile bīdār eyle [B9a] ya°nī ki ürküdesiñ nāmuñi³²³ defter-i melekūtdan³²⁴ maḥv iderem ḥitāb-ı müsteṭāblarına binā°en Cebrā°īl °aleyhi's-selām³²⁵ ol [L9a] nāzenīn-i sāye-perver-i rabb-i °izzet ve ol muḳarreb ü maḥbūb-ı ḥazret-i eḥadiyyet³²⁶ şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem ḥazretlerini³²⁷ °aynıyla³²⁸ ḥvāb-ı rāhatda bulup rıfḳ ile uyarmaḳ aḥvālinde āyā³²⁹ ne gūne bīdār eylesem diyü °azīm endīşe vü tefekkürde³³⁰ iken meger Cibril-i emīn³³¹ °aleyhi's-selāmuñ³³² vücūd-ı bihbūdlarınuñ³³³ her bir °uzv-ı

³⁰⁴ ber-ḳarāri-i ḥreḳviyye°i: ber-ḳarāri°i L.

³⁰⁵ buyurmuşlar: eylemişler L.

³⁰⁶ ḥvāb-ı rāhatda: ḥvāb L.

³⁰⁷ *yenāmu °ayneyye* (...) mūcibince: – H.

³⁰⁸ °ināyet-i: – L.

³⁰⁹ tefekkür-i: – H.

³¹⁰ olup: – L, B.

³¹¹ ḥazretleri: – L.

³¹² – H.

³¹³ – H.

³¹⁴ şāḥib-i sa°ādet H; vücūd-ı mes°ūd-i: cenāb-ı L.

³¹⁵ şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem H; selāmu'llāhi te°ālā ve: – L.

³¹⁶ gördükde: ki görüp L.

³¹⁷ °azīm L.

³¹⁸ – L.

³¹⁹ te°ālā: celle celāluhu L.

³²⁰ ki: – H.

³²¹ ḥālā: – H.

³²² zinhār: var H.

³²³ nāmuñi: nāmuñ L, B.

³²⁴ melekūt defterinden H.

³²⁵ Cebrā°īl °aleyhi's-selām: – L, ḥazret-i Cebrā°īl H.

³²⁶ ol sulṭān-ı enbiyā vü maḥbūb-ı cenāb-ı ḥazret-i Ḥudā H; sāye: risālet L; ḥazret-i: cenāb-ı L.

³²⁷ °aleyhi's-şalātu ve't-taḥiyyeti L.

³²⁸ – L, B.

³²⁹ āyā: – B.

³³⁰ endīşe ve tefekkürde: mülāḥazada H.

³³¹ emīn: – L, H.

³³² + ḥazretinüñ L, + ḥazretlerinüñ B.

³³³ cenāb-ı Rabbül-°ālemīn °azze şānuhu ḥazretleri + B; – L, vücūd-ı şerīflerinüñ H.

şerifleri³³⁴ bir dürlü cevherden halk olunup³³⁵ ve ne için halk olunduğumuñ sırr u³³⁶ hikmetlerine [H9b] birer takrib ile³³⁷ vâkıf olmuşlar³³⁸ ammâ ki³³⁹ çehre-i mübarekleri beyâz kâfûrdan nûrdan halk olunup şeb-i mi^c râca dek³⁴⁰ sırrına vâkıf olmamışlar idi

Uyarmaçlıkda³⁴¹ ğažab-ı Bārī [B9b] ^cazze ve celle³⁴² hâzretlerinden emīn olmağ- için ^cazīm endiše³⁴³ vü tefekkürde iken hiṭāb-ı müsteṭāb vārid oldı ki³⁴⁴ yâ Cebrā³il neye³⁴⁵ tefekkür ve ḥabībi³⁴⁶ uyarmada te³ḥīr idersin senün³⁴⁷ yüzün beyâz³⁴⁸ kâfûrdan nûrdan³⁴⁹ halk eyledük ki bu āna dek sırrına vuḳūfiyyet talebinde idün hikmet budur ki³⁵⁰ kâfûrda ṭab^c-ı [L9b] bāridī³⁵¹ vardur ḥabībüm ḥ^vāb-ı rāḥatdadur vücūd-ı pür-cüdları³⁵² ḥāliyə³⁵³ ḥarāret üzeredir³⁵⁴ yüzün üzre çok ḥabībümün³⁵⁵ mübarek ṭabanlarına yüzün sür kâfûrdaki bürüdet ḥabībümün ḥarāretli ṭabanlarına yüzün sürerken te³ṣīr eyleyüp rıfḳ ile uyansunlar rızā³-i hümāyūnumuz bu ma^cnādadur yüzünüñ kâfûrdan halk olunduğumuñ sırr u³⁵⁶ hikmeti bu maḥal³⁵⁷ bu ḥıdmet-i bīdāriyyet³⁵⁸ içündür diyü Cibrīl-i emīne³⁵⁹ bu hiṭāb-ı müsteṭāb³⁶⁰ vārid olduḳda [H10a] Cebrā³il ^caleyhi's-selām³⁶¹ hâzretleri daḥı³⁶² melekût beyninde ben ḥıdmet-i [B10a] hümāyūn ile³⁶³ müstaḥdem ü

³³⁴ şerifleri: şeriflerin B.

³³⁵ olmup: eyleyüp B.

³³⁶ sırr u: – L, H.

³³⁷ birer takrib ile: – L.

³³⁸ olmuşlar: olup B, olmuş idi H.

³³⁹ lākin: – L; ki: – H.

³⁴⁰ şeb-i mi^c rāca dek: ol vaḳte degin H.

³⁴¹ uyarmaçlıkda: uyarmak aḥvālinde L, vech-i bīdāriyyetde H.

³⁴² ^cazze ve celle: ^cazze şānuhu L, celle ve ^calā H.

³⁴³ endiše: ḥazer L, – H.

³⁴⁴ hiṭāb-ı müsteṭāb vārid oldı ki: – L, B.

³⁴⁵ neye: ne L.

³⁴⁶ ḥabībi: – L, H.

³⁴⁷ senün: yâ Cebrā³il + B.

³⁴⁸ beyâz: – L.

³⁴⁹ nûrdan: – L.

³⁵⁰ ki bu āna (...) budur ki: – H; sırrına: hikmetine L.

³⁵¹ ṭab^c-ı bāridī: bürüdetlik ṭabi^cati B, bürüdetlik H. || bāridī: L9b'nin başında sehven tekrar yazılmış.

³⁵² pür-cüdları: bihbüdları L.

³⁵³ – L.

³⁵⁴ ḥarāretdedür L.

³⁵⁵ ḥabībümün: – L.

³⁵⁶ sırr u: – L, B.

³⁵⁷ bu maḥal: bu gice L, – B.

³⁵⁸ ḥıdmet-i bīdāriyyet: ḥıdmet H.

³⁵⁹ Cibrīl-i emīne: Cibrīle H.

³⁶⁰ müsteṭāb: ilāhī ki L, hâzret-i Vehhāb H.

³⁶¹ ^caleyhi's-selām: ^caleyhi'ş-şalātu H.

³⁶² daḥı: de L.

³⁶³ ḥıdmet-i hümāyūn ile: – L, B.

mükerrerem olundum diyü huşûşâ gâzab-ı Bārî celle ve °alâ hazretlerinden emîn oldum diyü³⁶⁴ hamd ü şenâ ve şükr-i bî-nihâlar eyleyerek ol maḥal dizi üzerine çöküp³⁶⁵ ol çeşm-i çerâğ-ı düdmân-ı °Adnân ve ol sülâle-i silsile-i ḥalîlu'r-raḥmân³⁶⁶ şalla'llâhu te°alâ °aleyhi ve sellem³⁶⁷ hazretlerinüñ mübârek pây-ı kudsîlerin iki elleriyle ta°zîm ile **[L10a]** tûtip şalavât-ı zâkiyât ve teslîmât-ı vâfiyât ve taḥiyyât-ı şâfiyât getürerek eş-şalâtu ve 's-selâmu °aleyke yâ seyyide'l-evvelîn ve 'l-âḥirîn ve yâ ḥâtîme'l-enbiyâ'i ve 'l-mürselîn ve yâ ḥabîbe rabbi'l-°âlemîn diyerek³⁶⁸ mübârek ṭabanlarına tekrîm ile yüzün ve gözün sürerek³⁶⁹ Cebrâ'îl °aleyhi's-selâmuñ³⁷⁰ mübârek çehrelerinde muzmer olan kâfüruñ bürüdet-i ṭabî'îsi³⁷¹ ol sülâle-i silsile-i izdivâc-ı mâ° u ṭîn ve ol gonca-i nev-ḥîz-i gülistân-ı dîn-i mübîn³⁷² °aleyhi's-şalâtu ve 's-selâm³⁷³ hazretlerinüñ **[B10b]** ḥarâretli mübârek ṭabanlarına te°şîr eyleyerek telezzüz-i rûḥânî ile ḥ'âb-ı râḥatlarından uyanup ḳalkup oturdılar ve baḳup gördiler ki Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm hazretleri âsumândaki³⁷⁴ melekîyyet şıfatıyla ḳadem-i kudsîlerin ṭurma bûs eyleyüp³⁷⁵ ve şalavât getürerek mübârek ṭabanlarına³⁷⁶ yüzün ve gözün süreyor şâhib-i sa°âdet şalla'llâhu te°alâ °aleyhi ve sellem hazretleri³⁷⁷ itme böyle yâ Cebrâ'îl ne ḥaber diyü su°âl eyledüklerinde Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm³⁷⁸ daḥı yâ resûl-i kerîmü'l-ḥışâl **[L10b]** v'ey sipîhr-i câh-ı celâl³⁷⁹ cenâb-ı sa°âdet-me°abuña bir ikrâm ile tekrîm ve bir i°zâz ile ta°zîm olunmañuz³⁸⁰ için tebsîr ü tefhîme³⁸¹ geldim ki °arşdan ferşe melikden mülke mâhdan mâḥiye dek °ulvî ve süflî³⁸² evvelîn ü âḥirînden huşûşâ cünüd-i enbiyâ ve ma°şer-i **[B11a]** aşfiyâ

³⁶⁴ huşûşâ (...) oldum diyü: – L; huşûşâ: ve H; ve °alâ: celâluhu H.

³⁶⁵ ol maḥal dizi üzerine çöküp: Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm yüzleri üzere çöküp L, Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm hazretleri yüzleri üzere çöküp B.

³⁶⁶ ol maḥbûb-ı hazret-i Ḥudâ ve nâzenîn-i cenâb-ı Mevlâ celle ve °alâ H.

³⁶⁷ °aleyhi's-şalâtu ve 's-selâm L, – H.

³⁶⁸ eş-şalâtu (...) diyerek: – L, B.

³⁶⁹ yüzün ve gözün mübârek ṭabanlarına tekrîm ü ta°zîm ile sürerek H.

³⁷⁰ °aleyhi's-selâmuñ: °aleyhi's-selâm hazretlinüñ L, °aleyhi's-selâm hazretlerinüñ H.

³⁷¹ kâfüruñ bürüdet-i ṭabî'îsi: bürüdet-i kâfür L, kâfüruñ bürüdeti B.

³⁷² ol şâhib-i **[H10b]** sa°âdet H; dîn-i mübîn: – B.

³⁷³ °aleyhi şalavâtu rabbi'l-°âlemîn L, şalla'llâhu te°alâ °aleyhi ve sellem H.

³⁷⁴ âsumândaki: sidre-i münteḥâdaki L, âsumânda sidre-i münteḥâdaki B.

³⁷⁵ eyleyüp: – L.

³⁷⁶ şalavât getürerek - mübârek ṭabanlarına: H'de takdim-tehirli.

³⁷⁷ şâhib-i sa°âdet (...) hazretleri: – L, B.

³⁷⁸ °aleyhi's-selâm: – L, B.

³⁷⁹ yâ resûl-i (...) celâl: yâ ḥabîba'llâh H.

³⁸⁰ bir i°zâz ile ta°zîm olmañuz: – H; olunmañuz: olmañuz B.

³⁸¹ tebsîr ü tefhîme: tebsîre H.

³⁸² °ulvî ve süflî: – H.

°aleyhimü'ş-şalātu ve's-selām hazretlerinden³⁸³ bile bir ferde bu ana dek³⁸⁴ bu ikrām olmamışdır ve ebeden³⁸⁵ olmaz da

[H11a] İmdi³⁸⁶ ey şāh-ı serā-perde-i ikbāl v'ey ḥabīb-i cenāb-ı Zū'l-Cemāli ve'l-Celāl³⁸⁷ cenāb-ı İzed-i müte°āl celle °ani'ş-şibhi³⁸⁸ ve'l-miṣāl hazretleri³⁸⁹ cenāb-ı ḥamīdū'l-ḥiṣāliñi³⁹⁰ dergāh-ı eḥadiyyet ve bārgāh-ı şamediyete³⁹¹ da°vet³⁹² ider cenāb-ı hazret-i Ḥallāk³⁹³ muntazır u müştākuñdur cenāb-ı °ālī-cenābuña³⁹⁴ ilbās için ḥulle-i kerāmet ve kemer-i maḥabbet ve °imāme-i sa°adet ve na°leyn-i °izzet ve süvār olmañuz için burāk-ı seri°u'l-ḥareket [L11a] getürdüm diyü tebşir eyledüklerinde ol Zühre-i mäh-tāb-liķā ve ol Süheyl-i Āfitāb-semā³⁹⁵ şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem hazretleri daḥı³⁹⁶ şulb-i peder ü raḥm-i māderden tevellüd ü cilveger olduklarından beri leyl ü nehār bunca rüzgār āh u³⁹⁷ nāle vü zār eyleyerek çeşm-i eşk-bār ile ğavvāş-ı °aşkı olup tālib ü rāġıbları oldukları dürer-i vişāl-i Ḥudā-yı ma°būd-ı vācibū'l-vücūd celle celāluhu ve °amme nevāluhu hazretlerine vāşıl oluram recāsiyla³⁹⁸ [B11b] cāme-ḥvāblarından kılķup bu devlet-i °uzmā ve sa°adet-i °ulyāya³⁹⁹ ḥāmiden ve şākiren feraḥ u sürür⁴⁰⁰ izḥārı maḥal bükā idüp⁴⁰¹ ol gül-berg-i nāzük-mizāc şeref-i şeb-i mi°rāc-ı bāhiru'l-ibtihāca karşılık⁴⁰² dīde-i ḳudsīlerinden⁴⁰³ seyl-āb-ı eşk-bār eylediler⁴⁰⁴ böyle maḥalde⁴⁰⁵ bükā ise şer°an⁴⁰⁶ bükā°-i şevķ u neşātıdır ve °inde'l-erbāb maḳbūl-i ülü'l-elbābdur⁴⁰⁷ ḥulāşa yā Cebrā°ıl āb-ı vuzū lāzımdur

³⁸³ °aleyhimü'ş-şalātu ve's-selām hazretlerinden: °aleyhimü's-selām ve şalavātu'llāhi te°ālā hazretlerinden L, °aleyhimü'ş-şalātu ve's-selāmdan H.

³⁸⁴ bu ana dek: – L, H.

³⁸⁵ ebeden: – H.

³⁸⁶ – L, B.

³⁸⁷ yā ḥabība'llāh H; zū'l-cemāli ve'l-celāl: zi'l-celāl L.

³⁸⁸ şibhi: şibehi B (hareke).

³⁸⁹ hazretleri: – L.

³⁹⁰ ḥiṣāliñi: me°abuñı H.

³⁹¹ – H; dergāh-ı: serā-perde-i B; bārgāh-ı: bezmgāh-ı B.

³⁹² da°vet-i ḥāşş-ı iḥtişāş B.

³⁹³ cenāb-ı hazret-i Ḥallāk: – B, H.

³⁹⁴ °ālī-cenābuña: sa°adet-me°abuña H.

³⁹⁵ ol Zühre-i (...) Āfitāb-semā: ol gül-i gülzār-ı nübüvvet ve ol °andelīb-i ezhār-ı risālet H.

³⁹⁶ daḥı: de L.

³⁹⁷ āh u: – H.

³⁹⁸ çeşm-i eşk-bār (...) recāsiyla: – L, B.

³⁹⁹ – H; ve: + bu L. || kılķup: L'de der-kenar.

⁴⁰⁰ feraḥ u sürür: şevķ-i ḥubūr ve neşāt-ı sürür L.

⁴⁰¹ bükā idüp: – L, B.

⁴⁰² – H; bāhiru'l-ibtihāca: bā-ibtihāca B.

⁴⁰³ – H.

⁴⁰⁴ [H11b] vāfir gözyaşı döktiler H.

⁴⁰⁵ – H.

⁴⁰⁶ şer°an: – L, B.

⁴⁰⁷ maḳbūl-i ülü'l-elbābdur: maḳbūl-i ülü'l-eḃşārdur B, maḳbūldür H.

Ümmü Hānī'yi bīdār eyleyem⁴⁰⁸ didüklerinde⁴⁰⁹ Cebrā'īl daḥı yā resūla'llāh Ümmü Hānī'yi uyarmak⁴¹⁰ ḥācet degüldür tevaḳḳuf buyuruñ⁴¹¹ āb-ı vuzū'yi⁴¹² ben **[L11b]** getüreyim⁴¹³ diyüp altı kerre yüz biñ kanatların açup⁴¹⁴ şöyle ki⁴¹⁵ ol tāvūs-ı ḥāzret-i ḳuds-i ilāhī uçup tārketü'l-^cayn içre cināna varup Rıdván ^caleyhi's-selām ḥāzretlerine geldüklerinde *Allāhu ekber* ḥūru'l-^cin ü vildān u ğilmān ḥabīb-i ḥāzret-i Raḥmān biledür gelmişlerdür ve ^cazamet-i cāh-ı celāl-i Aḥmedī ma^clūmları oldığından taḥassür çekdiler cemāl-i Muḥammedīlerin ğörelüm ma^cnāsına Cebrā'īle ğulüvv eyledüklerinde Cebrā'īl daḥı⁴¹⁶ Rıdvána tīz ol yā Rıdván ḥāzret-i⁴¹⁷ seyyidü'l-evvelīn ve'l-āḥirīn⁴¹⁸ ḥāliyā ḥvābdan bīdār oldılar⁴¹⁹ āb-ı vuzū lāzımdur didükde Rıdván⁴²⁰ daḥı **[H12a]** bī-ḥadd ü bī-pāyān s[ī]nīn⁴²¹ ü ezmāndan beri **[B12a]** şeb-i mi^crācda tevezzā'-i ḥabību'llāh ^caleyhi's-şalātu ve's-selām ḥāzretleri⁴²² için cevāhir u zevāhir-i behişt ile mücevher ü müzevher müşg-i ezferden ḥalḳ u āmāde olunan taşt⁴²³ u āb-ı Tesnīm ile tolu ^caynı⁴²⁴ ibriḳ ve mā'-i müsta^cmel üzerlerine şıçramaya⁴²⁵ diyü pīş-^camel kezālik⁴²⁶ ba^cde'l-vuzū silinmek için maḳrame'yi⁴²⁷ ḥazne-i⁴²⁸ behiştten çıkarup Cibrīl ^caleyhi's-selām ḥāzretine⁴²⁹ teslim idüp tārketü'l-^cayn içre⁴³⁰ ol maḥalde geldiler ki cenāb-ı risālet-me'āb ^caleyhi şalavātu'l-meliki'l-vehhāb⁴³¹ ḥāzretleri daḥı ol vaḳt⁴³² lābis oldukları ḥırḳa-i⁴³³ ḥümāyūnlarınıñ⁴³⁴ **[L12a]** mübārek⁴³⁵

408 āb-ı vuzū lāzımdur - Ümmü Hānī'yi bīdār ideyim: H'de takdim-tehirli.

409 didükde H.

410 - L, H.

411 ḥācet degüldür - tevaḳḳuf buyuruñ: L ve B'de takdim-tehirli.

412 - H.

413 getüreyim: L11b'nin başında sehven tekrar yazılmış.

414 kanatların açup: kanatlarıyla H.

415 - H.

416 Rıdván ^caleyhi's-selām (...) Cebrā'īl daḥı: - L, B.

417 ḥāzret-i: cenāb-ı L.

418 ve'l-āḥirīn: + ^caleyhi's-şalātu ve's-selām ḥāzreti L.

419 bīdār oldılar: uyandılar H.

420 Rıdván: + ^caleyhi's-selām L.

421 s[ī]nīn: sinīn L, B, H.

422 ^caleyhi's-şalātu ve's-selām ḥāzretleri: - H.

423 taşt: legen H.

424 ^caynı: - H.

425 şıçramaya: şıçrayup toḳınmaya H.

426 kezālik: ve L, B.

427 maḳrame'yi: āb-dest maḳramesi H.

428 Rıdván ^caleyhi's-selām ḥāzretleri + L, B; ḥızāne-i H.

429 ^caleyhi's-selām ḥāzretine: ^caleyhi's-selāma H.

430 tārketü'l-^cayn içre: - L.

431 ^caleyhi şalavātu'l-meliki'l-vehhāb: şalla'llāhu te'ālā ^caleyhi ve sellem H.

432 ol vaḳt: - B.

433 ḥırḳa-i: cübbe-i B.

434 ḥümāyūnlarınıñ: mübārekleriniñ H.

435 - H.

sağ kollarınıñ yeñlerinin üç düğmesi iliklü⁴³⁶ idi düğmenüñ birin ilikden çıkarmışlar⁴³⁷ birin dahı ilikden çıkarurken Cebra³’ıl ‘aleyhi’s-selām⁴³⁸ gelüp hāzır oldılar⁴³⁹ ne kudret-i ilāhī ve kuvvet-i nā-mütenāhīdür⁴⁴⁰ **[B12b]** *āmennā ve şaddaknā inne’llāhe ‘alā külli şey’in kadīr*⁴⁴¹ bu ahvāl-i mi‘rācdā böyle hāriku’l-‘āde hāletler ne‘üzü bi’llāhi te‘ālā ‘aql-ı kâşırlara ve kütah-nazarlara muhāl gelür ammā gelmemek farzdur zīrā ki ‘ilm-i ilāhī ve irāde-i ilāhī ve kuvvet-i ilāhīde hayāl kadar ‘acız yoqdur evvelā ulūhiyyet-i hāzret-i Vācibü’l-Vücūdda bir ‘acız yoqdur ve bir de buhl yoqdur ‘acız ile buhl maḥlūk işidür cenāb-ı Bārī celle celāluhu hāzretleri ise gerek zāt-ı yek-tāları ve gerek şifāt ve gerek esmāları maḥlūka müşābeheden mine’l-ezeli ile’l-ebed munezzeh ü muḥaddeslerdür cenāb-ı Bārī ‘azze şānuhu hāzretlerinin kemāl-i kuvvet ü kudretlerinde ḳalīl de birdür keşir de birdür ḳarīb de birdür ba‘īd de birdür gelelim şadede⁴⁴²

Pes tevezzā³dan⁴⁴³ şoñra **[B13a]** Cebra³’ıl ‘aleyhi’s-selām hāzretleri getürdükleri levāzım-ı vuzū³’i alup yine tārketü’l-‘ayn içre⁴⁴⁴ behište varup Rıdvān ‘aleyhi’s-selāma⁴⁴⁵ teslīm eyledüklerinde havāşş-ı muḳarrebīn-i serā-

⁴³⁶ iliklü: ilikli H.

⁴³⁷ çıkarmışlar: çıkarup H.

⁴³⁸ Cebra³’ıl ‘aleyhi’s-selām: – L, B.

⁴³⁹ hāzır oldılar: yitişdiler H.

⁴⁴⁰ – L.

⁴⁴¹ – L; inne’llāhe: + te‘ālā B.

⁴⁴² – L, bu maḥalde **[H12b]** i’tikādiyyāta göre taḳrīr u taḥrīr olacaḳ kelimāt-ı levāzımāt vardır ‘avn-i Bārī ile āhirinde beyān u ‘ayān olunur H. || H’de 14a sayfasında (3. satırda) yukarıdaki ayet-i kerime üzerine “şerḥ” kaydı düşünmüş ve der-kenar olarak bu kısım yazılmıştır. || kuvvet-i kudret [ü] H; yoqdur: + āmennā ve şaddaknā imdi H; ulūhiyyet-i: cenāb-ı H; Vücūdda: Vücūd celle şānuhuda H; bir ‘acız yoqdur ve bir de buhl yoqdur: iki şifāt yoqdur biri ‘acız biri buhl H; ‘acız ile buhl: zıkr olunan şifātlar H; işidür: şifātidür H; celle celāluhu: ‘azze şānuhu H; şifāt ve gerek esmāları: şifāt u esmāları H; ḳalīl de birdür keşir de birdür ḳarīb de birdür ba‘īd: ḳalīl ü keşir ḳurb u ba‘īd birdür H; birdür: + hayāl kadar ‘acızden munezzeh ve muḳaddesdür H; gelelim şadede – H.

|| H14a’da yine bu konuyla ilgili bir haşiye bulunmaktadır: “**Tayy-i Zamān Şeyḥ Rükneddīn ‘ulemā’i’d-devle ḳuddise sırruhu’l-‘azīz hāzretleri eydür ekşer evḳātum böyle geçürdüm ki sabāḥ namāzın ḳilup evrād [u] ezḳārumı okudukdan şoñra teveccüh itdüm bu ‘āleme müte’allik olan eşyādan çıkup bir gayrı ‘āleme vardum ol ‘ālemede tamām yüz yigirmi biñ yıl ‘ibādete iştiḡāl itdüm şöyle ki her yıl üç yüz altmış gündür her gün beş vaḳt namāzı ḳilup ve her sene otuz gün Ramazān-ı şerīf orucın tutardum şöyle ki edā-yı sünneti bi’t-tamām ri’āyet iderdüm çünküm teveccühden başum ḳaldırduḳda güneş yā toḡmış bulunur yāḥud işrāk vaḳti olmuş olur bu kelām[i] fehm müşkildür lākin aşāb-ı bāḥın katında güneşden rüşendür bundan āḡreb vāḳi’ olmamışdur H’āce Muḥammed Pārsā Faşlu’l-Hiḫāb nām kitābda tayy-ı zamān ve tayy-i mekān işbātında getirür ḳışsa-i mi’rāci işbāt itdükden şoñra eydür Şeyḥ Cüneyd ḳuddise sırruhu müridlerinden biri Dicle kenārında ḡusl itmege gelüp şuya talduḡı gibi kendüyi Hindistānda bulduḡı ve Sultān Maḥmūd-ı Gāznevī ḫikāyeleri meşhürdür”**

⁴⁴³ tevezzā³dan: tevezzā³larından B.

⁴⁴⁴ yine tārketü’l-‘ayn içre: göz yumup açınca yine L; yine: – B.

⁴⁴⁵ ‘aleyhi’s-selāma: ‘aleyhi’s-selām hāzretlerine H.

perde-i eḫadiyyet meleklerinden ol maḫal⁴⁴⁶ bir melek gelüp yâ Cebrâ'îl⁴⁴⁷ bir miḫdâr tevâḫḫuf buyuruñ müşâhede olunacaḫ ḫudret-i ilâhiyye vardur diyüp⁴⁴⁸ Rıḫvâna da yâ Rıḫvân fermân-ı ḫazret-i Raḫmân-ı 'azîmü's-şân budur ki⁴⁴⁹ vildân u ḫûru'l-^cin ü⁴⁵⁰ ḡılmâna şalâ⁴⁵¹ eyle cem^c olsunlar diyüp⁴⁵² bir vâsi^c maḫalde cem^c oldılar⁴⁵³

Vaşf-ı Ḥürî

Meşelâ dünyâda⁴⁵⁴ ba^czı vaḫt hevâda bulut olmayup⁴⁵⁵ ve âfitâbda da⁴⁵⁶ ziyâde⁴⁵⁷ berrâḫ u⁴⁵⁸ şeffâflıḫ olup⁴⁵⁹ cihân⁴⁶⁰ bir başḫa pür-nûr u pür-ziyâ olduḡı⁴⁶¹ rûz-efrûzda [H13a] ḫûru'l-^cinden [L12b] meşelâ ednâ⁴⁶² mertebe ḫüsnde⁴⁶³ bir ḫürî şol elinüñ şırça parmaḡınıñ tırnaḡınıñ ucını⁴⁶⁴ [B13b] dünyâ göḡinüñ bir maḫallinden⁴⁶⁵ taşra çıkarup göstürse güneş tölünup Şirvân-ı maşrıḫdan Ḳırvân-ı maḡribe varınca cihân bir başḫa pür-nûr u⁴⁶⁶ fûrüzân⁴⁶⁷ ola idi yâhud dünyâda yedi deryâ birbirine ḫarışsa ne mertebe çok⁴⁶⁸ ola idi ve ḫuşûşâ⁴⁶⁹ deryâlar ne mertebe acıdur fi'l-vâḫı^{c470} ol ḫürî meşelâ ol deryâlara tükürse idi⁴⁷¹ ol ḫürinüñ lu^câbı⁴⁷² şehd ü ḫalâvetinden⁴⁷³ ve râyiḫa-i ḫayyibesinden⁴⁷⁴ ol deryâlaruñ⁴⁷⁵ bir ḫatresi bile içilmeye idi⁴⁷⁶ Ḳur'ân-ı

⁴⁴⁶ ḫavâşş-ı muḫarrebîn-i (...) ol maḫal: ḫavâşş-ı muḫarrebîn meleklerinden L, ol maḫal bârgâh-ı eḫadiyyetden ḫavâşş-ı muḫarrebîn H.

⁴⁴⁷ yâ Cebrâ'îl: – L.

⁴⁴⁸ diyüp: + ve H.

⁴⁴⁹ fermân-ı ḫazret-i Raḫmân-ı 'azîmü's-şân budur ki: ḫazret-i Raḫmân 'azze şânuhu ḫazretlerinüñ fermân-ı 'azîmü's-şânlarıdır ki H; 'azîmü's-şân budur: 'azîmü's-şândur L.

⁴⁵⁰ ḫûru'l-^cin ü: ḫûru'l-^cine ve L.

⁴⁵¹ şalâ: nidâ vü + L.

⁴⁵² diyüp: dinüp L.

⁴⁵³ ve ḫattâ bir vâsi^c maḫalde ki cem^c olduklarında B, cem^c olduklarında H.

⁴⁵⁴ dünyâda: – H.

⁴⁵⁵ olmayup: yoḫ L, B.

⁴⁵⁶ ve güneşde de H.

⁴⁵⁷ ziyâdesiyle H.

⁴⁵⁸ berrâḫlıḫ ve L.

⁴⁵⁹ olup: olur L, B.

⁴⁶⁰ meşelâ + L.

⁴⁶¹ olduḡı: – L, B.

⁴⁶² ednâ: bir + H.

⁴⁶³ ḫüsnde: – L.

⁴⁶⁴ ucını: ucun L, B.

⁴⁶⁵ göḡinüñ bir maḫallinden: göḡinden B, H.

⁴⁶⁶ pür-nûr u: –L.

⁴⁶⁷ pür-ziyâ H.

⁴⁶⁸ çok: – H.

⁴⁶⁹ ḫuşûşâ: – L, B.

⁴⁷⁰ fi'l-vâḫı^c: – L.

⁴⁷¹ ol ḫürinüñ tükürünüñ bir ḫatresi düşse H; meşelâ: – B, deryâlara: deryâya L.

⁴⁷² – H.

⁴⁷³ ḫalâvetinden: ḫulvinden H.

⁴⁷⁴ – H.

°azîmü'ş-şānda hūru'l-°in ü vildān-ı behištūn kemāl-i țarāvet ü melāhat ü lețāfetleri haqqında āyāt-i beyyināt vardır⁴⁷⁷ hūlāşa⁴⁷⁸ ol taşt ki⁴⁷⁹ ortaya konulup⁴⁸⁰ ve⁴⁸¹ ol bī-ħadd ü bī-pāyān olan havrā-yı °in⁴⁸² u vildān⁴⁸³ ol legenün ețrāfında nizā° u kırā°suz⁴⁸⁴ oturup elleri ayaların ol legendeki āb-ı vuzū°-i habību'llāh [H13b] °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām⁴⁸⁵ ĥazretlerinden⁴⁸⁶ ıřladup yañaqlarına⁴⁸⁷ sūrdiler *Allāhu ekber*⁴⁸⁸ ĥudret-i⁴⁸⁹ [B14a] rabbū'l-°izzet cellet °azametuhu⁴⁹⁰ ile [L13a] āsār-ı vuzū°-i habību'llāh⁴⁹¹ hūrmetine ol⁴⁹² legendeki āb-ı vuzū⁴⁹³ ol bī-ħadd ü bī-pāyān olan hūru'l-°in ü vildāna kifāyet eyledi ve⁴⁹⁴ hūru'l-°in ü vildān u ġilmānuñ⁴⁹⁵ hūs(ü)nleri⁴⁹⁶ kemāl-i lețāfet ü țarāvetde iken⁴⁹⁷ melāhatleri⁴⁹⁸ bir mertebe ziyād ber-ziyād⁴⁹⁹ oldı⁵⁰⁰ ki⁵⁰¹ rüz-ı cezāda ehl-i imān fazl u kerem-i °aliyye⁵⁰² ile va°d-i ĥazret-i Kerīm ü Raħmān olan⁵⁰³ cinānda ol hūs ile hūrīlere⁵⁰⁴ telāķi⁵⁰⁵ olınuş sād⁵⁰⁶ u ĥandān olmaķ⁵⁰⁷ olsa gerekdür *Allāhümme yessir lenā*⁵⁰⁸

475 ol deryālaruñ: – L; deryālaruñ: deryānuñ B.

476 içilmeye idi: içilmege imkān olmayadı H.

477 – L, B.

478 pes H.

479 ol legendür L, ol legen H.

480 konulup: konup L.

481 – L, B.

482 havrā-yı °in: hūru'l-°in H.

483 + u ġilmān L.

484 kırā°suz: fezā°suz H.

485 °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām: şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem H.

486 ĥazretinden L.

487 yañaqlarına: + ki H.

488 *Allāhu ekber*: – L.

489 + ĥazret-i H.

490 cellet °azametuhu: – H.

491 habību'llāh: + °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām L.

492 ol: – L.

493 āb-ı vuzū: ābdest şuyu B, şu H.

494 ve: + hem L.

495 hūrīleruñ B, – H.

496 hūs(ü)nlerinde H.

497 ta°rīf ve tavşifden ĥāric iken L, – H.

498 țarāvet ve melāhatleri L, kemāl-i lețāfet ü melāhat ü țarāvetleri de H.

499 bir mertebe ziyād L.

500 L'de sehven tekrar yazılmış.

501 + ĥattā L.

502 fazl u kerem-i °aliyye: fazl-ı °aliyye-i ĥazret-i Kerīm ü Raħmān L, fazl-ı °aliyye B.

503 ile va°d olunan L.

504 hūrīlere: hūru'l-°in ü vildāna L, – H.

505 mülāķi H.

506 sād: şādān B.

507 olmaķ: olunmaķ L, olmaķlık H.

508 – L, B.

Pes Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm hazretleri bu kudret-i ilâhiyye'î müşâhade eyleyüp⁵⁰⁹ ol cedd-i buzurgvâr-ı Hâsen ü Hüseyn ve ol manşür u muzaffer-i Bedr u Huneyn maḥbûb-ı hazret-i Hâliḳu'l-berreyni ve'l-bahreyn Muhammed-i nebiyyü's-saḳaleyn⁵¹⁰ şalla'llâhu te°âlâ⁵¹¹ °aleyhi ve sellem hazretlerinüñ⁵¹² ḥuzûr-ı pür-nûr-ı hümâyûnlarına⁵¹³ bir maḥalde⁵¹⁴ nüzûl ü duḥûl eylediler ki **[H14a]** mübârek gönleklerinüñ⁵¹⁵ sağ yeñin indürmişler şol yeñin⁵¹⁶ indiriyorlar **[B14b]** idi gelüp⁵¹⁷ hâzır oldılar

Ba°dehu ol şâh-ı Mekke vü Yeşrib ve ol sultân-ı maşriḳ u mağrib şalla'llâhu⁵¹⁸ °aleyhi ve sellem hazretleri Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm⁵¹⁹ ile irsâl⁵²⁰ olınan⁵²¹ ol⁵²² ḥulle-i kerâmet ve kemer-i maḥabbet ve tâc-ı⁵²³ sa°âdet ve na°leyn-i °izzeti⁵²⁴ ol ân⁵²⁵ geyinüp ve kuşanup⁵²⁶ ol dürr-e-i tâc-ı⁵²⁷ serveri ve ol⁵²⁸ pîrâye-i iklîl-i peygamberî şalla'llâhu °aleyhi ve sellem⁵²⁹ hazretleri evvelde de maḥz-ı nûr-ı Hudâ zât-ı melekiyyü's-ş⁵³⁰-şifâtlarında bir mertebe daḥı⁵³¹ °azamet ü⁵³² leṭâfet ü şevket ü melâḥat zâhir u bâhir oldı ki⁵³³ Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm hazretleri ol zât-ı **[L14a]** ḥuceste-şifâtı⁵³⁴ ol tarâret⁵³⁵ ü sa°âdet⁵³⁶ ü celâletde⁵³⁷ gördüklerinde⁵³⁸ ey sultân-ı °âlî-şân-ı heft iḳlîm v'ey şâri°-i şer°-i garrâ-yı

⁵⁰⁹ eyleyüp: + ve Rıdvâna ve sükkân-ı cinâna L.

⁵¹⁰ maḥbûb-ı (...) nebiyyü's-saḳaleyn: – L, B.

⁵¹¹ te°âlâ: – L.

⁵¹² hazretlerinüñ: hazretlerine B.

⁵¹³ – L, B.

⁵¹⁴ kudûm-i hümâyûnlarınuñ qarîb oldıḡın haber virüp ve yine Cebrâ'îl **[L13b]** °aleyhi's-selâm hazretleri + L.

⁵¹⁵ gönleklerinüñ: pîrehenlerinüñ L, B.

⁵¹⁶ yeñin: yeñilerin L.

⁵¹⁷ gelüp: Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm hazretleri + B, – L.

⁵¹⁸ şalla'llâhu: + te°âlâ L.

⁵¹⁹ °aleyhi's-selâm: + hazretleri B.

⁵²⁰ irsâl: cenâb-ı hazret-i Zü'l-celâl celle celâluhudan + L.

⁵²¹ buyrılan: – L.

⁵²² – H.

⁵²³ tâc-ı: °imâme-i H.

⁵²⁴ °izzet L.

⁵²⁵ – L, H.

⁵²⁶ kuşanup: + şöyle ki maḥzâ L, kuşandukda H.

⁵²⁷ tâc-ı: + sa°âdet L.

⁵²⁸ ol: – H.

⁵²⁹ şalla'llâhu °aleyhi ve sellem: °aleyhi's-şalâtu ve's-selâm L.

⁵³⁰ melekiyyü's-: kudsiyyü's- L.

⁵³¹ mertebe daḥı: mertebede L, B.

⁵³² – L, B.

⁵³³ ki: + meşelâ L.

⁵³⁴ ḥuceste-şifâtı: melekiyyü's-simât °aleyhi't-teslîmâtu ve't-taḥiyyâtu L.

⁵³⁵ tarâret: – B, tarâvet H.

⁵³⁶ – H.

⁵³⁷ + ki L.

⁵³⁸ müşâhede eyledükde H.

müstakīm °aleyke't-taḥiyyetü ve't-teslīm⁵³⁹ [B15a] °ämme-i °ālemyān-ı dü cihān āb-ı rüy-ı enverüñ ḥürmetine ḥalk̄ olundığı kadar vardur⁵⁴⁰ diyü şalavāt-ı zākiyāt [H14b] ve teslīmāt-ı vāfiyāt⁵⁴¹ getirerek⁵⁴² Cibrīl °aleyhi selāmu'llāhi'l-celīl ḥazretleri⁵⁴³ ğayrı⁵⁴⁴ ḥıdemāt-ı⁵⁴⁵ rehberiyeti icrāya başlayup öñe düşüp devlet-i iḳbāl gibi ardca da ḥabīb-i ḥazret-i İzed-i müte°āl celle °ani'l-°adīli ve'l-miṣāl⁵⁴⁶ ḥücre-i ḥümāyündan çıḳup evvelā⁵⁴⁷ ḥarem-i muḥterem Ka°be-i mükerremeye geldiler⁵⁴⁸ ve Beyt-i ekremi yedi kerre ṭavāf idüp sāye-i Ḥaṭīmde bir miḳdār istirāḥat [L14b] eylediler ol maḥalde fermān-ı ḥazret-i Raḥmān °azze şānuhu⁵⁴⁹ ile Cebra°īl °aleyhi's-selām⁵⁵⁰ ḥazretleri ol māh-ı tābān-ı leyle-i İsrā⁵⁵¹ ve ol āfītāb-ı⁵⁵² dıraḥşān-ı şubḥ-ı *Ve'd-duḥā* ḥazretlerinüñ⁵⁵³ yine şaḳḳ-ı şadrına⁵⁵⁴ meşġül oldılar ol zāt-ı ekrem ve vücūd-ı a°zam⁵⁵⁵ şalla'llāhu te°ālā⁵⁵⁶ °aleyhi ve sellem ḥazretlerine⁵⁵⁷ eyyām-ı ḥayāt-ı ḳudsıyyü's-şifātlarında⁵⁵⁸ şaḳḳ-ı⁵⁵⁹ şadr iki def°a vāḳı° [B15b] olmışdur def°a-i evvel⁵⁶⁰ ol ḥātem-i yemīn-i nübüvvet ve ol ḥātime-i şeref-nāme-i risālet °aleyhi's-şalātu ve's-selām ḥazretlerinüñ⁵⁶¹ sinn-i ḳudsīleri üçde iken ruḳā°an vālide-i muḥteremeleri Ḥalīme Ḥātūn ile Benī Sa°d⁵⁶² ḳabilelerinde idiler ne ğüne vāḳı°⁵⁶³ olduğu mufaşşalan *Delāyil-i Nübüvvet-i Aḥmedī ve Şemāyil-i Fütüvvet-i Muḥammedī* gibi ve *Me°āricü'n-Nübüvve* ve *Miftāhu'l-*

⁵³⁹ yā ḥabība'llāh H; °ālī-şān: kerīm B; şer°-i ğarrā: şerī°at-i B; taḥiyyeti: taḥiyyāti B.

⁵⁴⁰ vardur: + yā ḥabīb-i ḥazret-i Raḥmān L.

⁵⁴¹ teslīmāt-ı vāfiyāt: teslīmāt u taḥiyyāt H.

⁵⁴² B'de unutulmuş, der-kenar olarak eklenmiş.

⁵⁴³ Cebra°īl °aleyhi's-selām H; selāmu'llāhi'l-celīl: selāmu'llāhi'l-cemīli'l-celīl L; ḥazretleri: ḥazreti L.

⁵⁴⁴ – H.

⁵⁴⁵ ḥudemāt-ı B (hareke).

⁵⁴⁶ öñe düşüp (...) ve'l-miṣāl: – B, H.

⁵⁴⁷ evvelā: – H.

⁵⁴⁸ geldiler: gelüp B.

⁵⁴⁹ şānuhu: + ḥazretleri H.

⁵⁵⁰ °aleyhi's-selām: °aleyhi's-şalātu ve's-selām B.

⁵⁵¹ İsrā: esrā L, B (hareke).

⁵⁵² āfītāb-ı: ḥurşid-i H.

⁵⁵³ ḥazretlerinüñ: şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem + L.

⁵⁵⁴ yine: – L; şaḳḳ-ı: şıḳḳ-ı B (hareke); şadrına: şad(ı)rlarına L.

⁵⁵⁵ ol zāt-ı ekrem ve vücūd-ı a°zam: ol sultān-ı menba'u'l-cenāb-ı şaḳaleyn ve ol şadr-niṣīn-i miḥrāb-ı ḳıbleteyn B, ol vücūd-ı mükerrem H.

⁵⁵⁶ te°ālā: – L.

⁵⁵⁷ ḥazretlerine: cenāb-ı sa°adet-me°āblarına L.

⁵⁵⁸ – L, H.

⁵⁵⁹ şıḳḳ-ı B (hareke).

⁵⁶⁰ def°a-i evvel: bir def°a H.

⁵⁶¹ – H; ve's-selām: ve't-taḥiyyet B.

⁵⁶² Sa°d: Sa°id B (hareke).

⁵⁶³ vāḳı°: – L.

Cenne [H15a] gibi⁵⁶⁴ kütüb-i tevārīhde beyân u °ayân olunmuşdur⁵⁶⁵ def°a-i sâniye de⁵⁶⁶ bu leyle-i mi°râcda⁵⁶⁷ vâkı° olmuşdur⁵⁶⁸

[L15a] Pes⁵⁶⁹ keyfiyyet-i şakḳ-ı şadr öyle oldu ki⁵⁷⁰ Cebrā°îl °aleyhi's-selâm⁵⁷¹ ḥazretleri⁵⁷² ol gül-i gülzâr-ı nübüvvet ve ol °andelîb-i ezhâr-ı risâlet⁵⁷³ °aleyhi'ş-şalātu ve't-taḥiyyet⁵⁷⁴ ḥazretlerini⁵⁷⁵ mübârek arḳaları üzerine yaturdılar ve sîne-i bî-kînelerini yarup dil-i tãhirlerin⁵⁷⁶ çıkardılar Mîkã°îl °aleyhi's-selâm⁵⁷⁷ ḥazretleri⁵⁷⁸ âb-ı Kevşer ile tolu üç taşt⁵⁷⁹ getürmişler idi sîne-i ḳudsîlerinüñ içini ve °urûḳını ol⁵⁸⁰ şu⁵⁸¹ ile yudılar dil-i tãhirlerin ise⁵⁸² Cebrā°îl °aleyhi's-selâm ḥazretleri⁵⁸³ yudu [B16a] ḥâl-i beşeriyyet⁵⁸⁴ ḥâl-i derün-ı nür-efzünlarında ne ḳadar ki⁵⁸⁵ °alâyıḳ-ı dünyeviyye⁵⁸⁶ var idi cümleten iḥrâc olup ve⁵⁸⁷ muḳaddemâ ḥikmet ü °irfân u mekremet-i îmân⁵⁸⁸ tolu bir taşt⁵⁸⁹ daḥı⁵⁹⁰ getürilmiş idi ol legendeki ḥikmet-i °irfân ve mekremet-i îmân ḥabîb-i ekremün⁵⁹¹ derün-ı nür-efzünlarına toldurıldı [H15b] Mîkã°îl⁵⁹² ve İsrâfîl °aleyhimü's-selâm ḥazretleri⁵⁹³ ile yetmişer⁵⁹⁴ biñ melã°ike °aleyhimü's-selâm [L15b] bile⁵⁹⁵ gelmişler idi bu ḥâleti müşâhede eyledüklerinde⁵⁹⁶ şaflar bağlayup

⁵⁶⁴ mufaşşalan (...) Miftâḥu'l-Cenne gibi: – L, B.

⁵⁶⁵ tevārīhlerde meşûrdur L, B.

⁵⁶⁶ sâni de B, bir def°a da H.

⁵⁶⁷ leyle-i mi°râcda: şeb-i mi°râc-ı bâ-ibtihâcda H.

⁵⁶⁸ olmuşdur: oldu L.

⁵⁶⁹ – L, B.

⁵⁷⁰ keyfiyyet şöyle ki B; öyle: eyle H (hareke); oldu: – L, B.

⁵⁷¹ – H.

⁵⁷² – L, H.

⁵⁷³ ol seyyid-i °âlem ve güzîde-i benî Âdem H.

⁵⁷⁴ şalla'llâhu °aleyhi ve sellem H.

⁵⁷⁵ ḥazretin B.

⁵⁷⁶ tãhirlerin: tãhirlerini B.

⁵⁷⁷ °aleyhi's-selâm: °aleyhi'ş-şalātu ve's-selâm B.

⁵⁷⁸ ḥazreti L.

⁵⁷⁹ taşt: legen şu H.

⁵⁸⁰ ol: – B.

⁵⁸¹ şu: âb-ı Kevşer L, B.

⁵⁸² ise: – H.

⁵⁸³ ḥazretleri: – L.

⁵⁸⁴ beşeriyyet: – L.

⁵⁸⁵ ki: + meşelâ ol ân L.

⁵⁸⁶ dünyeviyye: beşeriyye L, B.

⁵⁸⁷ ve: – L, B.

⁵⁸⁸ mekremet-i îmân: mekremet ü maḥmedet ile ve îmân L.

⁵⁸⁹ taşt: legen H.

⁵⁹⁰ daḥı: – L, H.

⁵⁹¹ ol legendeki (...) ḥabîb-i ekremün: – L, B.

⁵⁹² ve + L.

⁵⁹³ ḥazretleri: – L.

⁵⁹⁴ yetmişer: yetmiş H.

⁵⁹⁵ bile: ma°an L, ile B.

ol rāzdār-ı serā-perde-i ğayb-ı resūl-i kerīm ve ol sultān-ı aşfiyā *Ve inneke le-^calā huluḳın ^caẓīm*⁵⁹⁷ ^caleyhi'ş-şalātu ve't-teslīm⁵⁹⁸ ḥazretlerine⁵⁹⁹ şalavāt u taḥiyyāt ve teslīmāt u şeniyyāt⁶⁰⁰ eylediler şaḳḳ-ı şadr aḥvāli ber-ṭaraf olduḳdan sonra⁶⁰¹ Cebrā'īl ^caleyhi's-selām ḥazretleri⁶⁰² ḥabīb-i ekremūn⁶⁰³ mübārek eline zümür-rūd-i sebzden bir ḳamçı virüp ve⁶⁰⁴ süvār olmaları için ḥuẓūr-ı müstevcibü's-sürūrlarına burāḳ-ı pür-iştiyāḳı⁶⁰⁵ çeküp süvār oluñuz⁶⁰⁶ yā ḥabība'llāh [B16b] melā'ike-i mele'³ a'lā muḳarrebān-ı ^cālem-i bālā ḳudūm-i ḥümāyünüñuza muntazır u müştāḳlardur ey mahbūb-ı⁶⁰⁷ ḥazret-i Ḥudā⁶⁰⁸ didiler ol ḥulāşa-i kāf u nūn-ı kevneyn ve ol fātiḥ u manşūr-ı Bedr ü Ḥuneyn⁶⁰⁹ şalla'llāhu te'ālā⁶¹⁰ ^caleyhi ve sellem [H16a] ḥazretleri daḥı⁶¹¹ burāḳa süvār olmağ-ı için [L16a] mübārek ḳadem-i⁶¹² muḥteremlerin⁶¹³ ki rikāb-ı burāḳa başmağā ḳaldırduḳlarında⁶¹⁴ burāḳ⁶¹⁵ ser-keşlik idüp⁶¹⁶ *Fe-ve ^cizzeti rabbī lā yerkebünī ille'n-nebiyyū't-Tühāmiyyū'l-Ebṭaḥiyyū'l-Ḳureyşī Muḥammedi'bni ^cAbdi'llāhi şāhibu'l-Ḳur'ān* didi

Vaşf-ı Burāḳ

Ḳaṭırdan küçük ḥımārdan büyük⁶¹⁷ yüzi ādem şüreti⁶¹⁸ gibi ḳulaḳları fıl ḳulağı ve⁶¹⁹ yelesi at yelesi gibi⁶²⁰ ḳuyruğı deve ḳuyruğına şebīḥ ayaḳları⁶²¹

⁵⁹⁶ eyledüklerinde: idüp L.

⁵⁹⁷ ol rāzdār-ı (...) *huluḳın ^caẓīm*: ol cenāb-ı risālet-me'āb H; *ve inneke le-^calā huluḳın ^caẓīm*: ve maḥz-ı raḥmet-i raḥmān u raḥīm L.

⁵⁹⁸ ^caleyhi şalavātu'l-meliki'l-vehhāb H.

⁵⁹⁹ – L.

⁶⁰⁰ şalavāt u taḥiyyāt - teslīmāt u şeniyyāt: B'de takdim-tehirli; taḥiyyāt u tekrīmāt ve teslīmāt u ta'ẓīmāt H.

⁶⁰¹ şaḳḳ-ı şadr aḥvāli ber-ṭaraf olduḳdan sonra: bu eşnāda L, – B.

⁶⁰² ḥazretleri: ḥazreti L.

⁶⁰³ – L, B.

⁶⁰⁴ ve: + burāḳı H.

⁶⁰⁵ burāḳ-ı pür-iştiyāḳı: burāḳı B, – H.

⁶⁰⁶ oluñuz: oluñ L.

⁶⁰⁷ mahbūb-ı: ḥabīb-i L, + cenāb-ı B.

⁶⁰⁸ + celle ve ^calā L.

⁶⁰⁹ fātiḥ u manşūr-ı Bedr ü Ḥuneyn: cedd-i buzurgvār-ı Ḥasen ü Ḥüseyn B, ṭayif-i matāf-ı ^calemeyn H.

⁶¹⁰ te'ālā: – L.

⁶¹¹ daḥı: de L.

⁶¹² ḳadem-i: pāy-i H.

⁶¹³ mükerremelerin L.

⁶¹⁴ ḳaldırduḳlarında: + licām Cebrā'īlün elinde L.

⁶¹⁵ burāḳdur B.

⁶¹⁶ ser-keşlige başlayup L.

⁶¹⁷ Ḳaṭırdan küçük - ḥımārdan büyük: H'de takdim-tehirli.

⁶¹⁸ şüreti: yüzi L.

⁶¹⁹ ve: gibi L.

⁶²⁰ gibi: – L.

⁶²¹ ayaḳları: + ise L.

[B17a] şığır ayağına beñzer tırnaqları şığır tırnağına beñzer uylukları üzerine⁶²² şarkmış iki kıanatları var sâkların örtmiş açdukdâ maşrıka mağribe yayılır yumdukdâ pehlûlarına berâber olur sînesi yâkût-ı sürhden arkası dürre-i beyzâdan⁶²³ [L16b] kavâyimi zümürüd-i sebzden kıuyruğı mercândan başı ve boynı [H16b] yâkûtđan eğeri cennet eğerlerinden iki aşılımış rikâblar⁶²⁴ yâkût-ı sürhden⁶²⁵ alınđa⁶²⁶ *Lâ ilâhe illâ'llâh Muĥammedün resûlu'llâh* yazılımış şöyle sebük-reftârdur ki medd-i başarı⁶²⁷ irişđiđi yiri bir adım ider ve⁶²⁸ erbâb-ı işârât⁶²⁹ ol⁶³⁰ burâkı bu vech ile de ta^crîf ve tavşîf eylemişler ki

Burâk-ı melek-âsây felek-peymây âsumân-meydân Keyvân-cevlân Ĥurşîd-peyker Ķamer-efser şihâb-çeşm Behrâm-ĥaşem Zühre-cebhet °UĤârid-fiĥnat [B17b] Cevzâ-şemâyil Süreyyâ-fezâyil kıuĥb-şebât Süheyl-ĥarekât muraşşa^c-bâl mülemma^c-yâl °anber-düm lü⁹lü⁹-süm sünbül-müy kıaranfıl-büy âdemî-rüy ferişteh-hüy bostân-çer reyĥân-h^vâr cennet-merta^c Kevşer-meşra^c faşîĥ-zebân °Arabî-lisân melîĥ-beyân serî^cu's-seyr keşîru'l-ĥayr tîr-gâm tünd-râm zümürüdîn-licâm zebercedî⁶³¹sinâm yâkût-zîn⁶³² sitâre-cebîn [L17a] girân-rikâb sebük-şitâb bād-pây âteş-rây [H17a] âb-reftâr °anber-ğubâr tîr-güş çâpük-hüş ĥoş^c-inân müşg-efşân zerrîn-na^cl bergestü-la^cl ĝâşiye nür mâşiye ĥür dendân dür şadef âĥür berişem-rîg endîşe-teg⁶³³ ergavân-şuheyl er^cavân (?)cüdeyl⁶³⁴ müdevver-kefel⁶³⁵ mu^catĥtar-bağal müstevî-de^câyim münĥanı-ķavâyim nazar ber-ķadem ķadem ber-nazar

Burâk ki bālâda⁶³⁶ zıkr olunan⁶³⁷ °Arabî kelimâti⁶³⁸ lisânıyla⁶³⁹ tekellüm [B18a] eylediginde Cebra⁹il °aleyhi's-selâm ĥâzretleri⁶⁴⁰ daĥı ey burâk bu ser-

⁶²² üzerine: üzerlerine B.

⁶²³ dürre-i beyzâdan: beyâz incüden H.

⁶²⁴ iki aşılımış rikâblar: rikâbları aşılımış L, rikâb aşılımış H (der-kenar).

⁶²⁵ kıızıl yâkûtđan H.

⁶²⁶ burâkuñ + L, B.

⁶²⁷ başarı: başarı B, H.

⁶²⁸ – L, B.

⁶²⁹ işârât: ülü'l-elbâb L.

⁶³⁰ – L.

⁶³¹ zebercedî-: zeberced- H.

⁶³² zîn: zeyn L, H (hareke).

⁶³³ berişem-rîg endîşe-teg: – L, B.

⁶³⁴ – L, B.

⁶³⁵ kefel: *kişl* B, H (hareke).

⁶³⁶ bālâda: – B, H.

⁶³⁷ mezkûr – L.

⁶³⁸ kelimâti: kelimât-ı mezkûre⁹i B, H.

⁶³⁹ – L, B.

⁶⁴⁰ ĥâzretleri: – H.

keşlige bā^ciş nedür⁶⁴¹ bu ān saña süvār olacaq zāt-ı melekiyyü’ş-şifāt olan⁶⁴² evlād-ı Ādemün⁶⁴³ sülālesi ve⁶⁴⁴ on sekiz biñ °ālemün hūlāşası maṭla^c-ı envār-ı *sūbhāne’llezī esrā* ve⁶⁴⁵ mehbaṭ-ı esrār-ı *Fe-evḥā ilā °abdihi mā evḥā* °ālī^c-ilm-i *denā fe-tedellā* ve ilā ḥarem-i *Fe-kāne kūbe ḳavseyni ev ednā* ṭabīb-i bīmārān-ı günāh enīs-i bīdārān-ı şeḥergāh edīb-i mü°eddebān-ı dergāh [L17b] ḥabīb-i [H17b] muḳarrebān-ı *lī ma°a’llāh* mu°allem bā^c-⁶⁴⁶ ta°līm-i *Fa°lem ennehu lā ilāhe illa’llāh*⁶⁴⁷ mükerrēm bā^c-⁶⁴⁸-tekrīm-i *ve kefā bi’llāhi ṣehīden Muḥammedün resūlu’llāhdur*⁶⁴⁹ diyü burāḳa⁶⁵⁰ vaşf eylediginde burāḳ daḥı ey emīn-i vaḥy-i ḥazret-i ilāhī v°ey peyk-i cenāb-ı Ḳuddūs-i ṣehinşāhī bu cenāb-ı⁶⁵¹ seyyidü’l-evvelīn ve’l-āḥirīn ve ḥabīb-i rabbü’l-°ālemīn şalla’llāhu te°ālā [B18b] °aleyhi ve sellem ḥazretlerinden⁶⁵² mes°ül u me°mülüm⁶⁵³ vardur didiginde ol ḥabīb-i cenāb-ı⁶⁵⁴ ḥazret-i Ḥallāḳ ḥācetüni taḳrīr⁶⁵⁵ eyle ey burāḳ diyü burāḳa tekellüm-i °ināyet buyurdılar burāḳ daḥı yā ḥabība’llāh bu gice ki⁶⁵⁶ devlet-i⁶⁵⁷ müşāhede-i cemāl-i Muḥammedün ile şeref-yāb olup⁶⁵⁸ sa°ādet-i⁶⁵⁹ ravḥ-ı rūḥ-efzā ve melāḥat-i⁶⁶⁰ rāyiḥa-i ṭayyibe-i cān-āsāñ-ıla behr-yāb oldum bu şeb-i fīrüz u sā°at-efrüzda⁶⁶¹ şeref-i vişāl-i cemāl-i Aḥmedün ile⁶⁶² ḡayrı⁶⁶³ teslīm buldum⁶⁶⁴ lākin ben henüz derde duş oldum ki cenāb-ı sa°ādet-me°ābuñı gördüm şöyle ki [L18a] maḥabbetüm yā ḥabība’llāh bir iken biñ oldı⁶⁶⁵ ferdā rüz-ı cezā ki ola⁶⁶⁶

⁶⁴¹ ey burāḳ: H°de “bā^ciş nedür”den sonra.

⁶⁴² zāt-ı melekiyyü’ş-şifāt olan: – L, B.

⁶⁴³ Ādemün: Ādem °aleyhi°s-selām L.

⁶⁴⁴ ve: – L, B.

⁶⁴⁵ ve: – L, B.

⁶⁴⁶ bā^c:- be- H.

⁶⁴⁷ fa°lem ennehu lā ilāhe illa’llāh: lā ilāhe illa’llāh H.

⁶⁴⁸ bā^c:- be- H.

⁶⁴⁹ resūlu’llāhdur: resūlu’llāh şalla’llāhu °aleyhi ve sellem ḥazretleridür L.

⁶⁵⁰ burāḳa: + Cebrā°īl °aleyhi°s-selām ḥazretleri H.

⁶⁵¹ cenāb-ı: – L.

⁶⁵² ḥazretlerinden: ḥazretinden L.

⁶⁵³ me°mülüm ve mes°ülüm H.

⁶⁵⁴ ḥabīb-i cenāb-ı: cenāb-ı ḥabīb-i L.

⁶⁵⁵ taḳrīr: °arz L.

⁶⁵⁶ bu gice ki: – L, B.

⁶⁵⁷ + sa°ādet-i H.

⁶⁵⁸ olup: + ve L, B.

⁶⁵⁹ – H.

⁶⁶⁰ melāḥat-i: – H.

⁶⁶¹ şeb-i fīrüz u sā°at-efrüzda: – H; şeb-i: + İsrā°-i L.

⁶⁶² bu ḳadar şeref-i müşāhede-i cemāl-i vişāl-ile H; şeref-i: °izzet-i L; Aḥmedün: Muḥammedün B.

⁶⁶³ gerçi: L.

⁶⁶⁴ ārām ṭutaram H.

⁶⁶⁵ – B, H.

⁶⁶⁶ rüz-ı cezā ki ola: ki rüz-ı cezā olup ḥayāt-baḥş olduḡunuzda L.

maḥzā⁶⁶⁷ ḥāk-i pāyūñüze⁶⁶⁸ kırık biñ burāk-ı berķ-āsā-yı °ālem **[H18a]** çekeler nā-gāh⁶⁶⁹ anlara⁶⁷⁰ iltifāt eylesiz de benüm şūrīde-ḥālīme nazar buyurmayup⁶⁷¹ ol demde⁶⁷² beni zāyi° eylesiz yā ḥabība'llāh⁶⁷³ aña⁶⁷⁴ ṭākat getürmezem⁶⁷⁵ bu demde⁶⁷⁶ murādum ḥāşıl eyle⁶⁷⁷ ba°dehu rikāba ḳadem baş⁶⁷⁸ diyü °arz-ı aḥvāl eylediginde⁶⁷⁹ **[B19a]** ol luṭf ile aḥbābına firīb ve ḳahr ile a°dāya ḳıyāmet-nehīb olan şehinşāh-ı iḳlīm-i⁶⁸⁰ cūd ve ol pāk-terīn-i mükerrerrem-vücūd ki⁶⁸¹ sāye-nişīn-i tutuḳ-ı⁶⁸² kibriyā ve maẓhar-ı elṭāf-ı Ḥudā cenāb-ı Muḥammed Muşṭafā⁶⁸³ °aleyhi şalavātu'llāhi te°ālā⁶⁸⁴ ḥazretleri daḥı⁶⁸⁵ burāk-ı pür-iştiyāḳuñ⁶⁸⁶ recāsın ḳabül buyurup⁶⁸⁷ rüz-ı cezāda saña süvār olalum diyü ol şādıḳu'l-va°di'l-emīn burāk-ı pür-firāḳuñ⁶⁸⁸ ḥarāret-i maḥabbet ü firḳatine āb-ı va°d-i süvāriyyet ile⁶⁸⁹ **[L18b]** tesellī ve teskīn⁶⁹⁰ virdiler burāk⁶⁹¹ daḥı *ḥamden li'l-kerīmi'l-ḥallāk*⁶⁹² ḥaberüm aldum⁶⁹³ °ale'l-ıtlāk diyüp⁶⁹⁴ **[H18b]** ser-keşlikden fāriḡ olup cenāb-ı Bārī celle celāluhu ḥazretlerine ḥāmiden ve şākiran⁶⁹⁵ ol ḳurretü'l-°ayn-ı rüsül ve ol refīḳ-ı şefīḳ-i sübül °aleyhi's-şalātu ve's-selām ḥazretlerinüñ⁶⁹⁶ süvār olmaları içün maḳām-ı teslīme yanaşup ṭurdı⁶⁹⁷

667 – B, H.

668 ḳadem-i şerīfūne H.

669 nā-gāh: ol dem L, – B.

670 ol burāḳlara L.

671 buyurmayup: eylemeyüp B, H.

672 – L.

673 yā ḥabība'llāh: – B, H.

674 bu aḥvāle L.

675 getüremem: getüremem L.

676 demde: ān L, gice H.

677 eyle: buyuruñuz da L.

678 baş: vaz° eylesiz L.

679 °arz-ı aḥvāl eylediginde: °arz-ı aḥvāl-i mā fi'l-bälde L.

680 iḳlīm-i: eḳālīm-i H.

681 ki: – H.

682 B'de der-kenar olarak “*Tutuḳ perde dimekdür*” notu düşülmüş.

683 cenāb-ı Muḥammed Muşṭafā: – L, B.

684 şalla'llāhu °aleyhi ve sellem B, H.

685 daḥı: – L, B.

686 pür-iştiyāḳuñ: – H.

687 – L; recāsın: me°mülin H.

688 – L; firāḳuñ: iştiyāḳuñ H.

689 āb-ı va°d-i süvāriyyet ile: va°d-i āb-ı ruküb u süvāriyyet H.

690 tesellī ü teskīn: teskīn [ü] tesellī H.

691 burāk: + -ı pür-firāk H.

692 ḥallāk: + celle celāluhu ve °amme nevāluhu H.

693 cevābum aldum L, aldum ḥaberüm H.

694 diyüp: diyü L, B.

695 cenāb-ı Bārī (...) şākiran: – L, H.

696 – H; refīḳ - şefīḳ: L'de takdim-tehirli.

697 yanaşup ṭurdı: yanaşdılar H.

Pes ol şadr-nişin-i dīvān-ı enbiyā ve ol ser-hayl-ı aşfiyā ḥabīb-i [B19b] ḥazret-i Ḥudā⁶⁹⁸ şalla'llāhu te'ālā⁶⁹⁹ °aleyhi ve sellem⁷⁰⁰ ḥazretleri daḥı rikāb-ı burāka başmaq için pāy-ı mübāreklerin ki⁷⁰¹ ḳaldurmak murād-ı hümāyūnları olduḳda bu °avātıf-ı celiyye-i sübhāniyye ve bu leṭāyif-i °aliyye-i rabbāniyye²i müşāhede eyledükleri⁷⁰² maḥalde re°fet-i Muḥammedī ve şefkat-i Aḥmediyyelerinden⁷⁰³ ol nāşiru'l-kerem ve şākiru'n-ni°am [L19a] şalla'llāhu te'ālā °aleyhi ve sellem ḥazretlerinin⁷⁰⁴ ḥāṭır-ı şerīf ve efkār-ı laṭīflerine ḥāksārān-ı ümmet-i derdmendānları gelüp⁷⁰⁵ važ°-ı ḳadem-i rikābda⁷⁰⁶ tevaḳḳuf eyleyüp⁷⁰⁷ bükāya başladılar ol maḥal⁷⁰⁸ sebep-i tevaḳḳuf u te°ḥīr ve bā°iş-i bükā⁷⁰⁹ nedür⁷¹⁰ diyü su°āl eylemesiçün⁷¹¹ Cebrā°ıl °aleyhi's-selāma⁷¹² ḥiṭāb-ı müsteṭāb vārid olduḳda⁷¹³ fermūd-resen-i rabbü'l-°ālemīn⁷¹⁴ cenāb-ı Cibri'l-i emīn⁷¹⁵ daḥı⁷¹⁶ ey sultān-ı nev-tesḥīr-i heft iḳlīm °aleyke[B20a]'ş-şalātu ve't-taḥiyyātu ve't-teslīm⁷¹⁷ cenāb-ı İzed-i müte°āl celle °ani'ş-şibhi⁷¹⁸ ve'l-mişāl ḥazretlerinden burāka⁷¹⁹ süvāriyyetde sebep-i tevaḳḳuf [H19a] u te°ḥīr ve bā°iş-i bükā nedür istiḥbār ile me°mūram beyān buyuruñ didüklerinde⁷²⁰ ol nebiyy-i °ažimü'l-huluḳı ve ḥamīdü'l-ḥiṣāl ve ol ḥabīb-i ḥazret-i Zü'l-Celāl⁷²¹ °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām⁷²² fi'n-nehāri ve'l-leyāl⁷²³ ḥazretleri daḥı ey cenāb-ı şedīdü'l-ḳuvā ve emīn-i esrār-ı vaḥy-i Ḥudā⁷²⁴[L19b] Perverdīgārumuñ⁷²⁵ kerem-i °aliyye

⁶⁹⁸ ol beyne'l-verā Muştafā ve *esrā bi-°abdiḥi leylen mine'l-Mescidi'l-Ḥarāmi ile'l-Mescidi'l-Aḳşā* H; ser-hayl-ı aşfiyā - ḥabīb-i ḥazret-i Ḥudā: B'de takdim-tehirli; ḥazret-i - L.

⁶⁹⁹ te'ālā: - B.

⁷⁰⁰ sellem: + fi'l-ülā ve fi'l-uḥrā H.

⁷⁰¹ pāy-ı mübāreklerin ki: ḳadem-i muḥteremlerin ki L.

⁷⁰² eyledükleri: buyurdıkları H.

⁷⁰³ re°fet-i Muḥammedī ve şefkat-i Aḥmediyyelerinden: - B, H.

⁷⁰⁴ - H; nāşiru'l-kerem: nāşır-ı kerem B; şākiru'n-ni°am: şākir-i ni°am B; te'ālā: - L.

⁷⁰⁵ ḥāksārān-ı ümmet-i derdmendānları efkār-ı laṭīf ve ḥāṭır-ı şerīflerine gelüp H.

⁷⁰⁶ ref° u važ°-ı ḳademde L, ref°-i ḳademde B.

⁷⁰⁷ tevaḳḳuf u H; + ol maḥal B.

⁷⁰⁸ ol maḥal: - L, B.

⁷⁰⁹ sebep-i tevaḳḳuf ve bā°iş L.

⁷¹⁰ ne içündür B.

⁷¹¹ su°āl eyle diyüp: - L, B.

⁷¹² Cebrā°ıle L, B.

⁷¹³ ḥiṭāb-ı sübhāni ve nidā-yı rabbāni vürüdında L.

⁷¹⁴ - H

⁷¹⁵ cenāb-ı: - B; Cebrā°ıl H; + °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām ḥazretleri L.

⁷¹⁶ + ol maḥal L.

⁷¹⁷ yā resūla'llāh H.

⁷¹⁸ °ani'ş-şibhi: °ani'l-°adīli L.

⁷¹⁹ burāka: - H.

⁷²⁰ didüklerinde: diyü istifsār eyledüklerinde H.

⁷²¹ nebiyy-i erḥam u resül-i ekrem H; nebiyy-i: resül-i L; ve ol ḥabīb-i ḥazret-i Zü'l-Celāl: - L.

⁷²² °aleyhi's-selām L, şalla'llāhu °aleyhi ve sellem H.

⁷²³ - H.

⁷²⁴ ey cenāb-ı (...) Ḥudā: - H.

ve elṭâf-ı celiyyeleri⁷²⁶ var olsun ben bende-i dîrîne vü °abd-i⁷²⁷ kemîneleri ki bu ümmet-i °âlî-himmete⁷²⁸ nebiyy-i mükerrem ve resûl-i mu°azzamam bu leyle-i mufahḥamda⁷²⁹ bu kadar ikrâm u ihtirâm⁷³⁰ ile ki muhteremem⁷³¹ bu gice⁷³² ikrâm olunduğum gibi ferdâ rûz-ı cezâda da ma°lûmumdur ki ihtirâm olunuram ancak elem ü bükâ vü ğamum ümmetüm içündür ki nefḥ-ı şûr⁷³³ ḥayât olup evvelîn ü âḥirîn nev-ḥayât bulup⁷³⁴ ḳab(i)rlerinden **[B20b]** ba°s⁷³⁵ olunduğlarında elli biñ sene imtidâdlı yevmü'l-mi°ad⁷³⁶ önlerinde ve mürûr u °ubûr⁷³⁷ otuz biñ yıllık şîrât köprisi ki bârîk ü târîk düzaḥ üzere çekilmiş ol bî-bizâ°at fuḳarâ⁷³⁸ ümmet⁷³⁹ **[H19b]** bu mesâfetleri niçe ḳat° eyleyeler ḥuşûşâ şağâyir u kebâyir-i seyyi°atları arḳalarında üftân u ḥizân ve püyân u cüyân⁷⁴⁰ yayalık ile ol ânda⁷⁴¹ ḥâl-i perîşânları nice olur diyü burâḳa binmede⁷⁴² tevaḳḳuf ve bükâmüñ aşlı budur diyü Cebrâ°îl °aleyhi's-selâm⁷⁴³ mâ fi'z-zamîrden **[L20a]** ḥabîr eyledüklerinde ol cenâb-ı⁷⁴⁴ Semî° u Başîr olan Kerîm ü Ḳadîr °azze şânuhu⁷⁴⁵ ḥazretlerinden ümmet-i merḥûmeleri⁷⁴⁶ ḥaḳḳında da⁷⁴⁷ *Yevme naḥşuru'l-muttaḳîne ile'r-raḥmâni vefdâ* âyet-i kerîmesiyle tebşîr olundılar ya°nî ey benüm ḥabîbüm ve resûlüm⁷⁴⁸ ḥâtîr-ı feyz-^{749c}âṭırûña endûh-ı ğam ve enbûh-ı elem getürme her kimse⁷⁵⁰ ki benüm nazâr-ı °inâyetime mazhar oldu bu gice ki⁷⁵¹ burâḳ-ı **[B21a]** kerâmeti ki bâb-ı ḥücre-i hümâyûnuña Cebrâ°îl ile⁷⁵² irsâl

⁷²⁵ Perverdigârum cenâb-ı ḥazret-i Mevlânüñ L.

⁷²⁶ ve elṭâf-ı celiyyeleri: – B, H.

⁷²⁷ °abd-i: efgende-i L.

⁷²⁸ °âlî-himmete: bî-nihâyeye H.

⁷²⁹ leyle-i mufahḥamda: şeb-i mi°râc-ı bâ-ibtihâda H.

⁷³⁰ ikrâm u ihtirâm: tekrîm ü ta°zîm H.

⁷³¹ ki muhteremem: mufahḥam u muhteremem H.

⁷³² bu ân L, şîmdi H.

⁷³³ şûr: + ba°s u L.

⁷³⁴ evvelîn ü âḥirîn nev-ḥayât bulup: – L.

⁷³⁵ ba°s: ḥaşr L.

⁷³⁶ yevmü'l-mi°ad: yevm-i mi°ad H.

⁷³⁷ ve mürûr u °ubûr: – H.

⁷³⁸ – L, B.

⁷³⁹ + ki L.

⁷⁴⁰ ve püyân u cüyân: – H; ve: – L.

⁷⁴¹ ol ânda: – L, B.

⁷⁴² burâḳa binmede: süvâriyyetde B, rükûbiyyetde H.

⁷⁴³ Cebrâ°îl °aleyhi's-selâm: Cebrâ°îli L, B.

⁷⁴⁴ cenâb-ı: + ḥazret-i H.

⁷⁴⁵ °azze şânuhu: – H.

⁷⁴⁶ merḥûmeleri: °âlî-himmetleri L.

⁷⁴⁷ da: – H.

⁷⁴⁸ ve resûlüm: – H.

⁷⁴⁹ feyz: – H.

⁷⁵⁰ kimse: kim L.

⁷⁵¹ ki: – L.

⁷⁵² Cebrâ°îl ile: H'de “bu gice ki”den sonra.

eyledüm⁷⁵³ ise⁷⁵⁴ ferdā yevmü'l-ba^cşde de⁷⁵⁵ ümmet-i ^cālī-himmetüñ⁷⁵⁶ her birisinüñ kabrine birer burāḳ göndüreyim ki cümleten bir uğurdan⁷⁵⁷ şırāt köprüsinden fazl u ^cināyetüm ile geçeler ve elli biñ yıl⁷⁵⁸ imtidādı [H20a] rāh-ı yevmü'l-mī^cādı kemāl-i i^cānetüm ile ıarfetü'l-^cayn içre tayy eyleyeler ve va^cd-i kerīmümüz olan devlet-serāy-ı behişt-i ^canber-sirişte irişeler [L20b] va^cd-i ^caẓīmini⁷⁵⁹ müş^cir āyet-i kerīme vürüdiyla⁷⁶⁰ ol ḥabīb-i ḥazret-i Ḥudā-yı ma^cbūd ḥātır-ı mes^cūd olup ḡayrı⁷⁶¹ burāḳa süvār oldılar

Lākin bu āyet-i kerīme ki *Yevme nahşuru'l-muttaḳīne ile'r-raḥmāni vefdād*dur bu āyet-i kerīmede *vefdād*dan murād ^cıyd-i eḏḥāda eḏḥıyyedür⁷⁶² zīrā ḥadīs-i şerīfde *‘Azzümü ḏahāyāküm fe-innehā ‘ale’ş-şırāfi meḗāyāküm* vārid olmuşdur⁷⁶³ ya^cnī ey benüm ḥāzır [B21b] u ḡā³ib şahābem ve ümmetüm⁷⁶⁴ ḥadd-i bülūḡa irdüḡüñüzden şoñra müsā^cade-i ^cömr ile⁷⁶⁵ be-her sene māh-ı Zī'l-ḥicce ^cıyd-ı eḏḥāya irdüḡüñüzde⁷⁶⁶ gerek müte⁹ehhil ve gerek ^cazüb ḥavāyic-i aşıyyeden zāyid nişāb ki⁷⁶⁷ bu eḏḥıyyede meşelā yalıñuz üç biñ aḳçaya ki mülkiyyet ola ḥāle göre kütüb-i fiḳhiyyede muşarraḥ beyān u ^cayān olunmuşdur⁷⁶⁸ şer^ca taṭbīḳ ḥāle göre zebīḥañuzı eyleñüz ki⁷⁶⁹ rüz-ı cezāda şırāt köprüsünde size binek olsa gerekdür ḥattā eyyām-ı ḥayātda be-her sene [L21a] terk eylemeyüp āḥir-i ^cömr dek⁷⁷⁰ ḳurbān idenlerüñ ḳurbānları rüz-ı cezāda cümleten⁷⁷¹ bisāṭ u licām-ı behişt ile⁷⁷² müzeyyen oldıḡı ḥālde luṭf-ı Ḥudā ile⁷⁷³ yevmü'l-ba^cş olduḡda⁷⁷⁴ her biri⁷⁷⁵ raḡş-ı cihān-peymā mānendi⁷⁷⁶ melekler ile⁷⁷⁷

⁷⁵³ gönderdüm H.

⁷⁵⁴ – H.

⁷⁵⁵ yevmü'l-ba^cşde de: rüz-ı cezāda da H.

⁷⁵⁶ ümmetüñ⁷⁵⁶ L.

⁷⁵⁷ cümleten - bir uğurdan: B' de takdim-tehirli; bir uğurdan: – L.

⁷⁵⁸ yıl: sene L.

⁷⁵⁹ ^caẓīmini: ^caẓīmi L, kerīmi H.

⁷⁶⁰ müş^cir bu āyet-i kerīme ki cenāb-ı sa^cādet-me⁹āblarına nāzil oldı ise L, B.

⁷⁶¹ ḡayrı: ba^cdehu H.

⁷⁶² lākin bu (...) eḏḥıyyedür: ve feẓā³-i ^caraşāt-ı cezāda süvāriyyet ile behr-yāb olnup yayalık zaḥmetinden ḥalāş u rehāya bir kerem-i ilāhī ve luṭf-ı nā-mütenāhī daḡı ve icābet-i İslāmdan olmaḳ üzere ^cıyd-i eḏḥāda ḳurbāndur ki H; āyet-i kerīme: āyeti L.

⁷⁶³ ḥadīs-i şerīfi eḏḥıyye ḥaḳḳında vārid olmuşdur ki H.

⁷⁶⁴ – H.

⁷⁶⁵ ḥadd-i bülūḡdan zükür u ināş āḥir-i ^cömr dek H.

⁷⁶⁶ māh-ı Zī'l-ḥicce ^cıyd-ı eḏḥāya irdüḡüñüzde: ^cıyd-ı eḏḥāda H; eḏḥāya: + ki L.

⁷⁶⁷ ḡināya vācibdür H; aşıyyeden: aşıyyeñüzden B.

⁷⁶⁸ – H; yalıñuz: – B; mülkiyyet: müsā^cade-i rüzḡār B; ḥāle göre: – L; muşarraḥ: – L.

⁷⁶⁹ zebīḥañuzı şer^ca taṭbīḳ ^cuyūbdan berī büyücek eyleñüz ki zīrā B, – H.

⁷⁷⁰ ḥattā (...) ^cömr dek: – H.

⁷⁷¹ idenler cümlesi B; ḳurbān idenlerüñ: şer^ca muṭābīḳ + H; cümleten: – H.

⁷⁷² cennet bisāṭ u licāmıyla H.

⁷⁷³ – H.

⁷⁷⁴ – B, H.

[H20b] zükür u inâş ehl-i ĩmānuñ ĩab(i)rlerine getirilüp⁷⁷⁸ birine süvār ve ol birleri önce⁷⁷⁹ yedekler gibi yidilüp⁷⁸⁰ şāhibi murādınca yedek deġişerek ve⁷⁸¹ süvār olarak⁷⁸² ĩaĥ-ı⁷⁸³ rāh-ı °araşāt ve mürür-ı [B22a] cısr-ı⁷⁸⁴ şırāt müyesser⁷⁸⁵ olsa gerekdür⁷⁸⁶ bālāda zıkr olınan ĥadıs-i şerif bu kerem-i °aliyye°i müş°ir ve muĥbirdür⁷⁸⁷ ĥattā mi°rāc-ı bāhirü'l-ibtihācdan °avdetlerinden soñra aşĥāb-ı kirām rıđvānu'llāhi te°ālā °aleyhim ecma°in ĥazretlerine aĥvāl-i mi°rācı taķrİRde bu aĥvāl-i edĥıyye°i beyān buyurduķlarında aġniyā°-i şāĥābe şādān u ĥandān oldılar ĥattā ol meclisde sultānü'l-fuķarā Ebu'd-Derdā ve sāyir fuķarā yā resül-i Ĥudā aġniyā ġināları sebebiyle [L21b] ĥurbān iderler bizler bu luĥf-ı Ĥudādan rüz-ı cezāda maĥrüm u bi°nevā mı ĩaluruz diyü feryād u vā-veylā eyledüklerinde ol tũti-i şekker-şiken-i nübüvvet ve ol °andelīb-i gül-i gülzār-ı risālet °aleyhi°t-teslīmātu ve°t-taĥıyyet ĥazretleri⁷⁸⁸ fuķarā°-i şāĥābeye de⁷⁸⁹ kemāl-i re°fet-i nebeviyye ve şefķat-i Muştafiyyelerinden⁷⁹⁰ erbāb-ı ġināların ĥurbānları zebĥ olunup⁷⁹¹ ĩanları aķarken⁷⁹² teveccüh-i tām ile bir kerre ibtidā ne°üzü besmele ve ta°zīm ile⁷⁹³ *sübĥāna'llāhi ve'l-ĥamdü li'llāhi ve lā ilāhe illa'llāhu va'llāhu ekber* bu tesbĥ-i şerifi bir kerre oķuna diyü buyurdılar⁷⁹⁴

[B22b] Bu ma°nāda ĩzāĥ budur ki⁷⁹⁵ rüz-ı cezāda fuķarā°-i ehl-i ĩmān da ba°s olunup [L22a] ĩab(i)rden ĩalkılınca maĥşergāha gelinüp ve şırātdan da geĥilse

775 – H.

776 mānendi: + ĩab(i)rden ba°s olınınca H.

777 melekler ile - zükür u inâş ehl-i ĩmānuñ: L ve B'de takdim-tehirli; zükür u inâş ehl-i ĩmānuñ: herkesüñ H.

778 getirilüp: gelüp L, B; + fi'l-vāķı° L.

779 önce: öñinde H.

780 yedekler gibi yidile ve B, yedek yidilüp H.

781 murād eylediginde B, – H.

782 süvār olduķları ĥālde H.

783 – H.

784 cısr-i: –H.

785 müyesser: – L, B.

786 gerekdür: gerek L.

787 ma°nā°-i ĥadıs-i şerif ü laĥif budur L₂ – B.

788 – H; te°ālā: – B; aĥvāl-i mi°rācı taķrİRde: va°z u naşĥatlerinde B; beyān buyurduķlarında: taķrİRde B; oldılar: olup B; aġniyā: erbāb-ı ġinā B; Ĥudādan: Mevlādan B.

789 ĥattā faķr-ı fāķa sebebiyle ĥurbān idemeyen fuķarā ĥaķķında H.

790 – H.

791 tamām-ı erbāb-ı ġinā ĥurbānların zebĥ idüp ĥurbānların H.

792 + fuķarālar da ol maĥal H.

793 ibtidā ne°üzü besmele ve ta°zīm ile: – B, H.

794 bu tesbĥ-i şerifi bir kerre oķuna diyü buyurdılar: – H; bu: diyü + B; kerre: + ta°zīm ü tekrīm ile B; diyü: – B.

795 – H; ma°nāda: aĥvālde B; ĩzāĥ: + u luĥf B.

gerekdür bu tesbîh-i şerîfe vech-i meşrûh üzere mülâzemet idenlere⁷⁹⁶ mükâşefe vâkı° olup va°d-i kerîm ile⁷⁹⁷ ebedü'l-âbâd⁷⁹⁸ cây u me°vâsî⁷⁹⁹ kaçığı cennette ise bu tesbîh-i şerîfden ötürü⁸⁰⁰ halk u âmâde olanan gerek ezhâr ve gerek esmâr ğars olınan nihâl-i nev-resler ve maķâm-ı °âliyât ve derece-i refî°ât gösterilüp⁸⁰¹ °âlem-i dünyâda⁸⁰² faķrumuz sebebi ile **[H21a]** edhîyye idemedük⁸⁰³ ise tesbîh-i şerîf muķâbelesinde şöyle maķâm-ı °âliye ve derecât-ı refî°aya⁸⁰⁴ vâşıl u nâ°il olsaķ geregüz⁸⁰⁵ diyü ol zevķ u şevķ ile⁸⁰⁶ rüz-ı °araşatüñ ol uzun güninde yayalık ve kezâlık şırât köprüsini geçmeklik⁸⁰⁷ zaķmetini duymayalar⁸⁰⁸ diyü va°d-i kerîm olunmuşdur ki *ħamden lehu te°âlâ* âşârî müşâhede olunur⁸⁰⁹

[B23a] Ĥulâşa tamâm⁸¹⁰ ol seyid-i sâdât-ı beşer **[L22b]** ve ol şefî°c-i °uşât-ı °arşa-i⁸¹¹ maķşer şalla'llâhu te°âlâ °aleyhi ve sellem ħazretleri⁸¹² burâķa süvâr oldılar ħattâ öyle buyurdılar ki *İn ħarrektuhâ ħâret ve in teraktuhâ sâret* ma°nâ°-i şerîf budur bâlâda zıkr olundu ki Cebrâ°îl °aleyhi's-selâm ħazreti ki mübârek ellerine zümürrüd-i sebzdenden bir kaççı virmişler idi ki *in ħarrektuhâ ħâret* ya°nî burâķa kaççı ile vurup ve uyluk şıķarsam uçar ki omuzları başında kaçatları var beyân olınmışdur *ve in teraktuhâ sâret* ya°nî kendi ħâline ķorsam yürür dimekdür⁸¹³ ħattâ burâķa süvâr olunca nâ-gâh⁸¹⁴ İsrâfîl °aleyhi's-selâm ħazretleri⁸¹⁵ ħâzır olup⁸¹⁶ ve rikâb-ı ħümâyünların **[L23a]** būs idüp ol ħazrete⁸¹⁷

⁷⁹⁶ bu tesbîh-i şerîfi be-her edhâda aĝniyâlaruñ ķurbânları zebħ olunup kaçları açarken okuyanlar şür-ı ħayâtta ba°ş olunup °âlem nev-ħayât bulduķda H; kaçılınca: kaçılınca B; gelinüp: gelinse gerek B; geçirse: mürür olsa B; tesbîh-i şerîfe: tesbîħe B.

⁷⁹⁷ luġf-ı Ĥudâ ile B, – H.

⁷⁹⁸ ebedü'l-âbâd: ebeden B, – L.

⁷⁹⁹ maķâmı H.

⁸⁰⁰ tesbîh-i şerîfden ötürü: tesbîħ muķâbelesinde L; tesbîh-i şerîf muķâbelesinde H.

⁸⁰¹ cennet iġşân olınacak derecât-ı âliyât H; gerek ezhâr ve gerek esmâr ğars olınan nihâl-i nev-resler – L; ve maķâm-ı °âliyât - derece-i refî°ât: L'de takdim-tehirli; gösterilüp: müşâhede olunup L. || ezhâr-esmâr: B'de der-kenar olarak “*Ezhâr çiçek esmâr mîve dimekdür*” notu düşülmüş.

⁸⁰² – B.

⁸⁰³ ķurbân eyleyemedük H.

⁸⁰⁴ maķâm-ı °âliye ve derecât-ı refî°aya: derecât-ı refî°a ve maķâm-ı °âliye B; derecât-ı °âliyâta H.

⁸⁰⁵ vâşıl olacaĝuz H; vâşıl: – B; geregüz: gerek B.

⁸⁰⁶ ol zevķ u şevķ ile: – H.

⁸⁰⁷ râh-ı °araşât ve mürür-ı şırât zaķmetin L, B.

⁸⁰⁸ zaķmetin çekmeyeler L; zaķmetini: zaķmetin B.

⁸⁰⁹ ki *ħamden lehu te°âlâ* âşârî müşâhede olunur: *ħazâ efđalu'llâhi'l-°aẓîm ve'l-ħamdü li'llâhi'l-kerîm* B, – H.

⁸¹⁰ ħulâşa ĝayrı L; ħulâşa: – H.

⁸¹¹ °uşât-ı °arşa-i: °arşa-i rüz-ı L.

⁸¹² şalla'llâhu te°âlâ °aleyhi ve sellem ħazretleri: °aleyhi's-şalâtu ve's-selâm ħazretleri L.

⁸¹³ – H; oldılar: olduklarında B; ħattâ öyle buyurdılar ki: – B; bir: – B; idi ki: idi B; omuzları başında: – B; beyân olınmışdur: – L; dimekdür: + ħattâ medd-i başarı irdiği yiri bir adım ider L.

⁸¹⁴ – H; ħattâ burâķa: – B; olunca: olduklarında L; nâ-gâh: – L.

⁸¹⁵ ħazret-i İsrâfîl °aleyhi's-selâm H.

⁸¹⁶ olup: oldılar L.

gâşiyedârlık hıdmetiyle rikâb-ı hümâyünlarına girdiler gâşiyedâr diyü kibârûñ yağmurlık [B23b] kîsesin taşıyana ıtlâk olunur ke-ennehu ol habîb-i Hudâ ve nâzenîni cenâb-ı hazret-i Mevlâ °aleyhi selâmu'llâhi te°âlâ Mekke-i mükerrermeden Beytül-Makdise devlet-i ikbâl ve sa°âdet-i iclâl ile gideyorlar vâkı°â bârân-ı rahmet nâzil olacak degül a ancak maqşûd cümle-i ikrâmı tekmiöldür ve İsrâfîl °aleyhi's-selâm da gâşiyedârlık hıdmeti ikrâmıyla mükerrerrem olmasıdır⁸¹⁸

Lâkin İsrâfîl °aleyhi's-selâm hazretlerinün⁸¹⁹ gâyet ululıklarından⁸²⁰ rikâb-ı hümâyünların bûs eylediginden⁸²¹ ol hazret-i °aleyhi's-selâmu ve't-tahıyyete⁸²² şerm ü hayâ geldi ammâ⁸²³ İsrâfîl °aleyhi's-selâm hazretleri de⁸²⁴ ol hazrete °özü h°vâhlık idüp [L23b] ey şâh-ı nev-sikke-i yek-dil sipâh şallâ ve selleme °aleyke'l-ilâh⁸²⁵ ben dîrine vü kemîne cenâb-ı sa°âdet-me°âbuñuñ⁸²⁶ bu gice gâşiyedârlık hıdmet-i °aliyyeñ ile behr-yâb u şeref-yâb olmaqlığıma⁸²⁷ bî-ğadd ü lâ-yu°ad sene⁸²⁸ dergâh-ı hazret-i Kâdıyü'l-Hâcât ve müyessiru'l-murâdâta⁸²⁹ °ibâdât u tã°ât ile⁸³⁰ vâşıl u nã°il⁸³¹ [H21b] oldum şöyle ki⁸³² °arş-ı mecîd altında bî-ğadd⁸³³ ü [B24a] bî-pâyân °ubüdiyyet-i hazret-i Rahmân °azze şânuhuda oldum⁸³⁴ bu eşnâda °ubüdiyyetün kabûl-i hazretümüzdür muqâbelede ne güne hil°at istersin yâ İsrâfîl diyü hitâb-ı müsteşâb vârid olup⁸³⁵ İlâhî ihşân-ı hümâyün olunacak⁸³⁶ hil°ati ol şâhib-i sa°âdetün⁸³⁷ hâksârân-ı ümmet-i

⁸¹⁷ + °aleyhi's-şalâtu ve's-selâma B; ol hazret-i °aleyhi's-selâmu ve't-tahıyyete L.

⁸¹⁸ gâşiyedâr diyü (...) mükerrerrem olmasıdır: - H; gâşiyedâr diyü kibârûñ yağmurlık kîsesin taşıyana ıtlâk olunur: - L; ke-ennehu (...) selâmu'llâhi te°âlâ: ol şâhib-i sa°âdet °aleyhi's-şalâtu ve't-tahıyyet hazreti B; devlet-i ikbâl ve sa°âdet-i iclâl: - B; vâkı°a: fi'l-vâkı° B; bârân-ı rahmet nâzil olacak: yağmur yağacak B; ikrâmı: ikrâm u i°zâzı B; ve İsrâfîl °aleyhi's-selâm (...) olmasıdır: - B.

⁸¹⁹ °aleyhi's-selâm hazretlerinün: °aleyhi's-selâmuñ B.

⁸²⁰ ziyâdesiyle ululığından H.

⁸²¹ - B, H.

⁸²² ol hazrete H; °aleyhi's-selâmu: °aleyhi't-teslîmâtu L.

⁸²³ ammâ: ancak L.

⁸²⁴ de: - H.

⁸²⁵ ey şâh-ı (...) °aleyke'l-ilâh: - H.

⁸²⁶ dîrine vü kemîne cenâb-ı sa°âdet-me°âbuñuñ: - H.

⁸²⁷ bu gice sentün gâşiyedârlığına H; bu gice: B'de "dîrine vü kemîne"den sonra; olmaqlığıma: olmama L.

⁸²⁸ niçe biñ yıl H.

⁸²⁹ - H, dergâh-ı hazret-i İlâha L.

⁸³⁰ °ibâdât - tã°ât: B'de takdim-tehirli; tã°ât: tã°âtlar H.

⁸³¹ vâşıl - nã°il: H'de takdim-tehirli.

⁸³² şöyle ki: hattâ + B, - H.

⁸³³ bî-ğadd: firāvân L, B.

⁸³⁴ °ubüdiyyet-i hazret-i Rahmân °azze şânuhuda oldum: hıdmetler eyledüm H.

⁸³⁵ bu eşnâda hitâb-ı °izzet geldi ki hıdmetün maqbüldür ne güne hil°at istersin diyü ilhâm irişdükte H; müsteşâb: °izzet B.

⁸³⁶ ihşân-ı hümâyün olunacak: bu H.

derdmendānlarına⁸³⁸ ṭīṣār⁸³⁹ eyledim ki ol zāt-ı qudsiyyü'ş-şıfātuñ nāmı cenāb-ı ḥāzretüññ nāmıyla⁸⁴⁰ sāk-ı °arşda yazılmışdur cenāb-ı [L24a] ḥāzret-i eḥadiyyetden⁸⁴¹ temennī iderem ki ol bende-i pesendīde ki⁸⁴² °ademden °ālem-i vücūda geldükde bir sâ°at añā⁸⁴³ ḥıdmet-i kerāmet tevḫīk⁸⁴⁴ eyle diyü tazarru° u niyāz eyledigümde dergāh-ı çāre-sāzda ḳabūl-ile i°zāz olunup öyle⁸⁴⁵ fermān-ı ilāhī⁸⁴⁶ vārid oldu ki yā⁸⁴⁷ İsrāfīl⁸⁴⁸ ḳabūl eyledüm⁸⁴⁹ bir gice ki anuñla⁸⁵⁰ ḳurb-ı kerāmet olsa gerekdür⁸⁵¹ ol zāt-ı ḥuceste-şıfāt⁸⁵² ol gicede⁸⁵³ noḳtağāh-ı zemīnden eflāk-i berīne rücu°⁸⁵⁴ eylese gerekdür⁸⁵⁵ ḥāzāyin-i cūd ḳapularını mefātīḥ-i şühūd ile açup⁸⁵⁶ Mekke-i mükerrermeden⁸⁵⁷ Mescidü'l-Aḳşāya⁸⁵⁸ gelüp ba°dehu⁸⁵⁹ eflāke [L24b] ḳadem başa yā İsrāfīl⁸⁶⁰ saña destūr virdüm⁸⁶¹ Mekkedden Beytü'l-Maḳdise gelince⁸⁶² gāşiyedārı olasin diyü bu luṭf-ı °azīm [H22a] ve kerem-i besīmi⁸⁶³ İsrāfīl °aleyhi's-selām cenāb-ı risālet-me°āb °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām ḥāzretlerine⁸⁶⁴ taḳrīr buyurup⁸⁶⁵ rikāb-ı hümāyūnlarına girdiler ve burāḳ da ğayrı⁸⁶⁶ ḥarekete āğāz üzere iken yetmiş biñ

837 şāhib-i sa°ādetüñ: rahmet-i °ālemiyān ḥāzretlerinüñ L.

838 ḥāksār-ı ümmetlerine H.

839 nişār H.

840 ol zāt-ı (...) nāmıyla: anuñ ismi senüñ nāmuñla H.

841 ḥāzret-i eḥadiyyetden: ḥāzretten H.

842 ki: kim H.

843 añā: ol vücūd-ı bihbūda L.

844 tevḫīk: – L.

845 diyü tazarru° (...) i°zāz olunup: – H; eyledigümde: + niyāzum L; ḳabūl-ile: ḥattā + L; olunup: olundum L.

846 fermān H.

847 yā: ey H.

848 + anuñla bir gice ki yā ḥabība'llāh ol şeb-i mev°ūd bu gicedür [B24b] şöyle ki üç yüz biñ senedür ki bu şeb-i mükerrime muntazırım *fe-li'llāhi'l-ḥamdü ve'ş-şükr* ki °ömr vefā eyleyüp bu şeb-i mu°azzam ile behr-yāb u şeref-yāb oldum L, B; senedür: yıldur B; bu şeb-i mükerrime: – B; ve'ş-şükr: – L.

849 – L, B.

850 anuñla bir gice H.

851 gerekdür: + ki B.

852 – B, H.

853 gicede: şeb B, gice H.

854 rücu°: mercü° L.

855 gerekdür: gerek H.

856 açup: açsa gerekdür L, aç H.

857 Mekkedden H.

858 Mescid-i Aḳşāya H.

859 ba°dehu: andan H.

860 yā İsrāfīl: – B, H.

861 virdüm: – L; ki + L.

862 gelince: varınca L.

863 luṭf-ı °azīm ve kerem-i besīmi: va°d-i keremi L; besīmi: besīm H.

864 – H; risālet: sa°ādet L; ḥāzretlerine: ḥāzretine L.

865 ifāde eyleyüp H.

866 da ğayrı: daḳı artuḳ H.

melek burākuñ şağında⁸⁶⁷ ve yetmiş biñ⁸⁶⁸ melek de⁸⁶⁹ şolında ve her bir melegüñ⁸⁷⁰ ellerinde nürdan **[B25a]** birer⁸⁷¹ şem^c-i tábān ve meş^cāle-i fūrūzān şöyle ki şa^cşalarından ^carşa-i Baḥā nūr-ı cemāl ile münevver olmuş⁸⁷² dāru'l-celāle dönüp nefehātından meşāmm-ı cān-ı kudsīyān mu^caṭṭar olur⁸⁷³ ba^cdehu ol ^cāzim-i ilāllāh ve maḥrem-i esrār-ı *lī ma^ca'llāh*⁸⁷⁴ şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi ve sellem⁸⁷⁵ ḥāzretleri burākuñ ^cinānın çeküp yürütmek murādları olduḡda Cebrā'īl ^caleyhi's-selām ḥāzretleri⁸⁷⁶ yā ḥabība'llāh⁸⁷⁷ ^cināni sizler mübārek eliñüzde şöyle tutuñuz ki⁸⁷⁸ **[L25a]** burāk⁸⁷⁹ me^cmürdur ḡanda gidecegin bilür diyü revān oldılar

Ba^cdehu⁸⁸⁰ Cebrā'īl ^caleyhi's-selām ḥāzretleri⁸⁸¹ ol şem^c-i şeb-i kerāmet ve ol şubḡ-ı rüz-ı kıyāmet ^caleyhi't-teslīmātu ve't-taḥīyyet⁸⁸² **[H22b]** ḥāzretlerine buyurdılar ki eger eşnā^c-i rāhda bir āvāze işidürseñüz ḡaṭ^cā iltifāt eylemeyesiz ve kimsene sizi da^cvet iderse⁸⁸³ icābet eylemeyesiz ve her ne ki cenābuñuza su^cāl olunursa⁸⁸⁴ ḡaṭ^cā⁸⁸⁵ **[B25b]** cevāb virmeyesiz ve beni Beytü'l-Maḡdisde bulursız didi

Pes⁸⁸⁶ ol sefir-i memālik-i melekūt ve ol debīr-i mesālik-i ceberūt şalla'llāhu ^caleyhi ve sellem⁸⁸⁷ ḥāzretleri bu gūne şevket-i iḡbāl ve sa^cādet-i iclāl ile rev be-rāh olduḡlarında *Yā Muḡammed lā ta^ccel fe-inneke eḡṭā^cte't-tarīḡa* diyü şaḡ cāniblerinden bir āvāz **[L25b]** istimā^c eylediler ancaḡ⁸⁸⁸ iltifāt eylemediler ve şol

⁸⁶⁷ şağında: şaḡ L.

⁸⁶⁸ biñ: – B.

⁸⁶⁹ de: – H.

⁸⁷⁰ melegüñ: meleklerüñ H.

⁸⁷¹ birer: bir H.

⁸⁷² olmuş: – L, B.

⁸⁷³ cihān cihān + L.

⁸⁷⁴ ol ^cāzim-i (...) *lī ma^ca'llāh*: ol sulṭān-ı serīr-i *ḡābe ḡavseyñ* ve ol ḡulāşa-i kāf [u] nūn-ı kevneyñ H.

⁸⁷⁵ ^caleyhi's-selām L.

⁸⁷⁶ murādları olduḡda: murād eyledüklerinde H.

⁸⁷⁷ yā resūla'llāh H.

⁸⁷⁸ sizler mübārek eliñüzde şöyle tutuñuz ki: şöyle ḡoyuñuz H.

⁸⁷⁹ burāk: ol H.

⁸⁸⁰ – B.

⁸⁸¹ ḥāzretleri: ḡāzreti L.

⁸⁸² ^caleyhi't-teslīmātu ve't-taḥīyyet: şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi ve sellem B, şalla'llāhu ^caleyhi ve sellem H.

⁸⁸³ da^cvet iderse: isterse B, L.

⁸⁸⁴ olunursa: iderler ise H.

⁸⁸⁵ aḡlā L.

⁸⁸⁶ ba^cdehu tamām H.

⁸⁸⁷ şalla'llāhu ^caleyhi ve sellem: ^caleyhi's-şalātu ve's-selām L.

⁸⁸⁸ ancaḡ: – L.

cāniblerinden de⁸⁸⁹ °aynıyla bālāda taḥrīr olındığı vech üzere⁸⁹⁰ bir āvāze daḥī⁸⁹¹ istimāc° eylediler aña daḥī⁸⁹² iltifāt eylemediler⁸⁹³ ba°dehu bir °avret ki envāc°-ı zīver ile vücūdın ārāste eylemiş ḥattā burākuñ önüne gelüp tırdı yā Muḥammed⁸⁹⁴ bir miḳdār⁸⁹⁵ tevaḳkuf eyle ki senūñle sözüm vardur didükde seyyidü'l-ebrār °aleyhi şalavātu'l-meliki'l-gaffār⁸⁹⁶ ḥazretleri iltifāt eylemeyüp⁸⁹⁷ burāḳı ta°cīl ile sürdiler

Ba°dehu Cebrā°īl [B26a] °aleyhi's-selām ḥazretlerinden bu ḥāletler nedür diyü su°āl eylediler Cebrā°īl °aleyhi's-selām daḥı yā Muḥammed ol āvāze eyleyen āyīn-i⁸⁹⁸ Yehūd idi eger cevāb vireydünüz ümmet Yehūd dīnine meyl iderler idi sāñi⁸⁹⁹ āvāze iden⁹⁰⁰ āyīn-i⁹⁰¹ Naşārā idi eger cevāb vireydünüz⁹⁰² ümmet⁹⁰³ dīn-i Tersāya mā°il olurlar idi ve⁹⁰⁴ ol °avret⁹⁰⁵ dünyā idi eger ol °avrete⁹⁰⁶ [L26a] nazār u i°tibār⁹⁰⁷ eyleye idinüz ümmet kemāl-i tama° u ḥırşlarından⁹⁰⁸ dünyā°i āḫiret üzerine ihtiyār ideler idi diyü tefsīr eylediler⁹⁰⁹

Ba°dehu ol cenāb-ı ḥabīb-i ḥazret-i eḫadiyyet °aleyhi't-teslīmātu ve't-taḫiyyet⁹¹⁰ esnā°-i rāḥda⁹¹¹ bir büyük taşa rāst geldiler ortasında bir delik var ki⁹¹² ol delikten⁹¹³ bir şucağız çıkarıyor⁹¹⁴ yine girü⁹¹⁵ girmek ister [H23b] çāre

⁸⁸⁹ de: daḥı H.

⁸⁹⁰ °aynı öyle L, °aynıyla öyle B.

⁸⁹¹ āvāz L, āvāze B.

⁸⁹² aña daḥı: – L, B.

⁸⁹³ lākin + L; mültefīt olmadılar B. || olmadılar: B°de der-kenar olarak düzeltilmiş.

⁸⁹⁴ yā Muḥammed: [H23a] ve eytdi ki + H.

⁸⁹⁵ miḳdār: pāre H.

⁸⁹⁶ seyyidü'l-ebrār °aleyhi şalavātu'l-meliki'l-gaffār: ol seyyid-i °ālem ve güzīde-i benī Ādem şalla'llāhu °aleyhi ve sellem H.

⁸⁹⁷ eylemeyüp: buyurmayup H.

⁸⁹⁸ āyīn-i: – H.

⁸⁹⁹ sāñi: ba°dehu ikinci H.

⁹⁰⁰ iden: eyleyen H.

⁹⁰¹ – B, H.

⁹⁰² eger cevāb vireydünüz: icābet itseñüz L, B.

⁹⁰³ ümmetüñ H.

⁹⁰⁴ ve: – L, B.

⁹⁰⁵ + ise maḥz°-ı L.

⁹⁰⁶ ol °avrete: – L, B.

⁹⁰⁷ u i°tibār: – H.

⁹⁰⁸ ümmet kemāl-i tama° u ḥırşlarından: ümmetüñ gāyet ḥırşlarından H.

⁹⁰⁹ tefsīr eylediler: taḫrīr eylediler H.

⁹¹⁰ – H; cenāb-ı ḥabīb-i ḥazret-i eḫadiyyet: – B;

⁹¹¹ – B, H.

⁹¹² ki: – B, H.

⁹¹³ – L, H.

⁹¹⁴ şu çıkar L, bir küçük şu içerüden çıkar H.

⁹¹⁵ girü: –L, H.

bulup⁹¹⁶ giremez Cebrâ'îl⁹¹⁷ °aleyhi's-selâma su'âl eylediler Cebrâ'îl eytdi yâ habîba'llâh⁹¹⁸ ol taş [B26b] dehân şeklidür ve ol delik lisândur ve ol şu kelâmdur cenâbuñuza⁹¹⁹ ve ümmetüñüze ma'cânâ yüzinden ta'limdür ki⁹²⁰ ya'ni bir söz ki ağızdan çıkar⁹²¹ soñra tekellümine nedâmet⁹²² hiç⁹²³ fâyide virmez ol söz girü dehân içine⁹²⁴ giremez mümkün degüldür dimekdür didiler⁹²⁵ bir sözüñ soñu mülâhaza ve tefekkür olunup ba°dehu tekellüm gerekdür ki hattâ ba°dehu şâhibi zahmet ve nedâmet çekmeye *evvel endîş vâñ-geh* [L26b] *guftâr* ki Şeyh Sa°dî kudîse sırruhunuñ kelâmıdır ki mücibiyle °amele muhtâcdur ki hâmyâzesi çekilmeye⁹²⁶

Ba°dehu ol hâzretüñ nazâr-ı °aliyyelerine⁹²⁷ üç şahş zâhir oldı⁹²⁸ biri pîr biri kehel biri civân ol pîr ve kehele iltifât eylemeyüp⁹²⁹ civâna meyl buyurdılar⁹³⁰ Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm⁹³¹ *eşabte yâ Muhammed* didiler⁹³² ol pîr devlet-i dünyâ⁹³³ ve kehel maḥabbet-i dünyâdur⁹³⁴ civân ise °âkıbetdür⁹³⁵ devlete⁹³⁶ ve maḥabbete nazâr buyurmayup⁹³⁷ °âkıbet ki dü⁹³⁸ cihânüñ⁹³⁹ ni°metine sebebdür diyü tevcîh-i kelâm⁹⁴⁰ eylediler

Ba°dehu ol⁹⁴¹ çerâğ-ı tâbân-ı eblâğ ve ol şem°-i [H24a] nümâyân-ı *mâ zâğ*⁹⁴² °aleyhi şalavâtu'llâhi te°âlâ⁹⁴³ hâzretlerine⁹⁴⁴ incülü örtü ile örtülü biri leben ve

⁹¹⁶ bulup: olup H.

⁹¹⁷ Cebrâ'îl: Cebrâ'île B.

⁹¹⁸ Cebrâ'îl eytdi yâ habîba'llâh: – L, B.

⁹¹⁹ cenâbuñuza: cenâb-ı sa°âdet-me°âbuñuza H.

⁹²⁰ ki: –L.

⁹²¹ çıkar: çıka H.

⁹²² tekellümine nedâmet: – H.

⁹²³ – L, B.

⁹²⁴ dehân içine: dehâna L, ağız içine H.

⁹²⁵ dimekdür didiler: – L.

⁹²⁶ – B, H.

⁹²⁷ ol hâzretüñ nazâr-ı °aliyyelerine: huzûr-ı pür-nûrlarına H; hâzretüñ: hâzret-i °aleyhi's-selâmu ve't-tahîyyetüñ L; °aliyyelerine: kudsîlerine L.

⁹²⁸ zâhir oldı: geldi H.

⁹²⁹ eylemeyüp: buyurmayup L.

⁹³⁰ meyl buyurdılar: iltifât eylediler L.

⁹³¹ + hâzreti B; °aleyhi's-selâm: – H.

⁹³² didiler: – H; + aleyhi's-selâm L; °aleyhi's-şalâtu ve's-selâm + B.

⁹³³ dünyâ: + idi H.

⁹³⁴ maḥabbet-i dünyâdur: maḥabbet idi H.

⁹³⁵ ise °âkıbetdür: olan °âkıbetdür H.

⁹³⁶ devlet: H.

⁹³⁷ buyurmayup: eylemeyüp L.

⁹³⁸ dü: iki H.

⁹³⁹ cihân L.

⁹⁴⁰ kelâm: – H.

⁹⁴¹ ve ba°dehu yine L.

biri h amr iki  adeh [L27a]  arz olundu⁹⁴⁵ hatt ⁹⁴⁶ leben⁹⁴⁷ sağ c niblerinden⁹⁴⁸ ve h amr⁹⁴⁹  ol c niblerinden  unuldu⁹⁵⁰ ol h adiyyu's-s b l ve sult n 'r-r s l  alla'llahu te al ⁹⁵¹  aleyhi ve sellem h azretleri s di ihtiya r eylediler Cebr 'il  aleyhi's-sel m h azretleri⁹⁵² *Uhdiyet li- ummetike't-tar ku'l-musta im ve h urrimeti'l-h amru*⁹⁵³ ve  al   ummetike diy  buyurdular⁹⁵⁴ ya n   ummet-i  al -himmete t r k-ı m sta im hid yet olunup ve h amr h ar m olundu dimekd r⁹⁵⁵ ba dehu ol h azrete⁹⁵⁶ yine iki c m  unuldu⁹⁵⁷ biri  u ve⁹⁵⁸ biri  asel idi⁹⁵⁹ ikisin bile⁹⁶⁰ alup n ş eylediler Cebr 'il  aleyhi's-sel m⁹⁶¹ h azretleri⁹⁶²  asel t  r z-ı kıy mete varınca bek ²-i  ummet ne sebed r⁹⁶³ ve⁹⁶⁴  u ise  u at-ı  ummet n seyyi' tları  b-ı ned metle⁹⁶⁵ [L27b] p k olmasına i aretd r diy  tevc h-i kel m buyurdular⁹⁶⁶

[B27b] Ba dehu bir m kd r t yy-ı mer hil ve  at -ı men zil olunduğan  onra⁹⁶⁷ Cebr 'il  aleyhi's-sel m⁹⁶⁸ h azretleri⁹⁶⁹ bur kdan n z l buyuru n y  h ab ba'll h⁹⁷⁰ bu ma  amda iki rek at nam z kılı uz ki bu T ybed r⁹⁷¹ size

⁹⁴² a ter-i burc-ı i tfa h b b-i H ud  cen b-ı Mu tafa L, a ter-i burc-ı i tfa h b b-i H ud  [B27a] h azret-i Mu tafa B.

⁹⁴³  aleyhi sel mu'll hi te al  B,  alla'llahu te al   aleyhi ve sellem H.

⁹⁴⁴ cen b-ı sa adet-me ablarına B.

⁹⁴⁵ iki  adeh  arz olundu inc li  rti ile  rtil  biri s d ve biri h amr idi H; ve: – L.

⁹⁴⁶ – H.

⁹⁴⁷ s d H.

⁹⁴⁸ +  unulup L.

⁹⁴⁹ ve: – H; + ise L. || ve h amr ise: L'de der-kenar, tashih notu d ş lm ş.

⁹⁵⁰  unuldu: – B.

⁹⁵¹ te al : – B.

⁹⁵²  aleyhi's-sel m h azretleri:  aleyhi' - al tu ve's-sel m h azreti L.

⁹⁵³ ve *h urrimeti'l-h amru*: L'de der-kenar, tashih notu d ş lm ş.

⁹⁵⁴ diy  buyurdular: didiler L; diy : – H.

⁹⁵⁵ – B, H.

⁹⁵⁶ ve ol h azrete ba dehu L, ve ba dehu ol sult n-ı enbiy ya H.

⁹⁵⁷ iki c m  arz olundu H;  unuldu: – B.

⁹⁵⁸ ve: – L, B.

⁹⁵⁹ idi: – L, B.

⁹⁶⁰ bile: dağı H.

⁹⁶¹ Cebr 'il  aleyhi's-sel m: + eytdi y  h ab ba'll h H.

⁹⁶² – H.

⁹⁶³  asel bek ²-i  ummete sebed r t  r z-ı kıy mete varınca L,  asel bek ²-i  ummete sebeb t  r z-ı kıy mete varınca B.

⁹⁶⁴ – H.

⁹⁶⁵  u at-ı  ummet n seyyi' tları  b-ı ned metle:  ummet-i  aciz nu  a m l-i seyyi'eleri yunup H.

⁹⁶⁶ tevc h-i kel m buyurdular: tevc h-i ma n  eylediler L, tevc h buyurdular H.

⁹⁶⁷ olunduğan  onra: eyled klerinde L, olundu H.

⁹⁶⁸ + [H24b] eytdi y  h ab ba'll h H.

⁹⁶⁹ – H.

⁹⁷⁰ y  h ab ba'll h: – H.

⁹⁷¹ T ybed r: + Medined r L.

maḥall-i hicretgāh olsa gerekdür diyü işāret buyurduklarında⁹⁷² ol menba^c-ı ^culūmü'l-evvelīn ve'l-āḥīrīn ve efḍalü'l-enbiyā³i ve'l-mürselīn⁹⁷³ ^caleyhi şalavātu rabbi'l-^cālemin⁹⁷⁴ ḥazretleri daḥi burāḳdan inüp⁹⁷⁵ iki rek^cat namāz kılup yine⁹⁷⁶ süvār u ^cāzim oldılar ve⁹⁷⁷ Tūr-ı Sīnā ve mevlid-i ^cİsā⁹⁷⁸ ^caleyhi's-selām ḥazretlerine⁹⁷⁹ vardılar⁹⁸⁰ bu iki mevzi^cde de⁹⁸¹ işāret-i Cebrā³īl ^caleyhi's-selām ile⁹⁸² burāḳdan inüp⁹⁸³ ikişer rek^cat namāz kıldılar

Ba^cdehu ol ḥazrete⁹⁸⁴ bir ādem götürildi ki bir yük odunu götürmege bağlamış ḳaldurmağa her ne ḳadar ki ceḥd ider ḳalduramayup varup daḥi odun getirüp⁹⁸⁵ üzerine ḳor Cebrā³īl ^caleyhi[B28a]'s-selāmdan⁹⁸⁶ su³āl buyurduklarında⁹⁸⁷ Cebrā³īl eytdi⁹⁸⁸ yā ḥabība'llāh bu ḥırş u⁹⁸⁹ ṭama^c meşelidür ki kemāl-i ṭama^cından⁹⁹⁰ ādem oğlanı⁹⁹¹ ḥarcından [H25a] ziyāde māl cem^c ider ve yimez ve ṭama^cından⁹⁹² daḥi cemī^c idüp⁹⁹³ üzerine ḳor dimekdür⁹⁹⁴

Ba^cdehu⁹⁹⁵ ol ḥazret-i ^caleyhi's-selāmu ve't-taḥīyyet⁹⁹⁶ yine bir ādem gördiler ki bir ḳuyuya ḳoğa şarḳıdır ancak⁹⁹⁷ boş çıkar ḥazret-i peygamber şalla'llāhu ^caleyhi ve sellem ḥazretleri Cebrā³īl ^caleyhi's-selāma su³āl buyurduklarında⁹⁹⁸ Cebrā³īl ^caleyhi's-selām ḥazretleri⁹⁹⁹ yā resūla'llāh¹⁰⁰⁰ bu¹⁰⁰¹

⁹⁷² buyurduklarında: eyledüklerinde L.

⁹⁷³ ol menba^c-ı ^culūmü'l-enbiyā ve'l-mürselīn ve ḥabīb-i rabbū'l-^cālemin ve raḥmeten li'l-^cālemin B, menba^c-ı ^culūmü'l-evvelīn ve'l-āḥīrīn ve raḥmeten li'l-^cālemin H.

⁹⁷⁴ ^caleyhi's-şalātu ve's-selām B, şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi ve sellem H.

⁹⁷⁵ daḥi burāḳdan inüp: – B; daḥi burāḳdan nüzül idüp H.

⁹⁷⁶ yine: ba^cdehu H.

⁹⁷⁷ ve: – L.

⁹⁷⁸ ^cİsā: ^cİsāya H.

⁹⁷⁹ – H; ^caleyhi's-şalātu ve's-selām ḥazretlerine B.

⁹⁸⁰ vardıklarında L.

⁹⁸¹ bu maḳāmda da L, bu iki maḳāmlarda da B.

⁹⁸² ile: ḥazretleriyle B.

⁹⁸³ burāḳdan inüp: – B, H.

⁹⁸⁴ ḥazrete: + ^caleyhi's-selāmu ve't-taḥīyyete L.

⁹⁸⁵ ḳaldurmağa (...) odun getirüp: ancak ḳuvvet eyler līkin götüremez varup daḥi [L28a] odun getirür ve L, B; odun: oddan B. || ḳor: B^cde unutulmuş, der-kenar olarak eklenmiş.

⁹⁸⁶ Cebrā³īl ^caleyhi's-selāmdan: Cebrā³īl ^caleyhi's-selām ḥazretlerine L, Cebrā³īlden H.

⁹⁸⁷ buyurduklarında: eylediler L, B.

⁹⁸⁸ – L, B.

⁹⁸⁹ ḥırş u: ḥırş ya^cnī H.

⁹⁹⁰ ṭama^cından: ṭama^cdan B.

⁹⁹¹ – H.

⁹⁹² ṭama^cından: ḥırşından H.

⁹⁹³ idüp: ider ve L.

⁹⁹⁴ dimekdür: – B, H.

⁹⁹⁵ ve + H.

⁹⁹⁶ – B, L.

⁹⁹⁷ ancak: lākin L; + ḳoğa L.

⁹⁹⁸ – L, B.

⁹⁹⁹ – B, H.

riyâ vü °ucb ü süm°a ile °amel idenlerüñ mişâlidür ki¹⁰⁰² bu niyyet ile icrâ eylediği °ameller muqâbelesinde rûz-ı cezâda mükâfât ümmîd ider mükâfâtdan maḥrûm ḳalurlar dünyâda hemân çekdiği zaḥmet ḳalur yanına ki zîrâ °amellerinde ḥulûşı yok ve ḥasbî degüldür zîrâ dîvân-ı °aras[âtd]a mükâfât-ı cennât-ı °âliyât ve derecât-ı [L28b] refî°at riyâ vü °ucb ü süm°adan müberrâ maḥzâ rızâ°-i ḥazret-i Ḥudâ celle ve °alâ için şâdıḳâne ve ḥâlişâne °amelledür ve illâ rûz-ı cezâyâ teḥî-dest varılır¹⁰⁰³ diyü tevcîh-i kelâm eylediler¹⁰⁰⁴

Ba°dehu ol şeh-süvâr-ı meydân-ı ictibâ ve ol şehriyâr-ı kâşâne-i¹⁰⁰⁵ ihtidâ şalla'llâhu te°alâ¹⁰⁰⁶ °aleyhi ve sellim teslîmâ ḥazretleri sa°adet-i iḳbâl ve şevket-i iclâl¹⁰⁰⁷ ile şöyle ki yetmiş biñ melek burâḳuñ sağında ve yetmiş biñ melek şolında ellerinde birer¹⁰⁰⁸ şem°-i tâbân [B28b] ve meş°al-i fûrûzân¹⁰⁰⁹ bir rikâb-ı ḥümâyûnında¹⁰¹⁰ Cebrâ°îl ve bir rikâb-ı ḥümâyûnında¹⁰¹¹ İsrâfîl °aleyhimü's-selâm¹⁰¹² ḥazretleri¹⁰¹³ vech-i meşrûḥ üzere¹⁰¹⁴ [H25b] debdebe-i tām ve¹⁰¹⁵ kevkebe-i mâ lâ-kelâm ile Ḳuds-i şerîfde¹⁰¹⁶ Mescid-i Aḳşâya teşrîflerinde¹⁰¹⁷ işâret-i Cebrâ°îl °aleyhi's-selâm¹⁰¹⁸ ile burâḳdan nüzül eylediler *Allâhu ekber eş-şalātu ve's-selâmü °aleyke yâ ḥabîbe rabbi'l-°âlemîn*¹⁰¹⁹ diyü ol [L29a] maḥalde olan¹⁰²⁰ melâ°ike-i kirâm °aleyhimü's-selâm¹⁰²¹ ol ḥabîb-i zü'l-celâli ve'l-ikrâmi¹⁰²² istikḳâl¹⁰²³ eylediler ve¹⁰²⁴ Cebrâ°îl burâḳı fenâ°-i Mescid-i Aḳşâda ḥarîr-i behiştten bir ḥabl ile enbiyâ°-i °izâm ve rûsül-i kirâm °aleyhimü's-şalātu

¹⁰⁰⁰ eytdi + H; resûla'llâh: ḥabîba'llâh H.

¹⁰⁰¹ + ma°nâ L.

¹⁰⁰² ehl-i riyâ °amellerinüñ temşîlidür ki H; vü °ucb u süm°a: – B.

¹⁰⁰³ icrâ eylediği a°mâlde renc ü miḥnet çeker fâriḡ u nâdim olmadan vefât iderse teḥî-dest rûz-ı cezâyâ varur B, miḥnet ü renc çeker °âḳıbetü'l-emr teḥî-dest rûz-ı cezâyâ vâşıl olur H.

¹⁰⁰⁴ – L; tevcîh-i kelâm: tevcîh H.

¹⁰⁰⁵ kâşâne-i: şadr-ı dîvân-ı L.

¹⁰⁰⁶ te°alâ: – B, H.

¹⁰⁰⁷ sa°adet-i iḳbâl - şevket-i iclâl: H'de takdim-tehirli.

¹⁰⁰⁸ birer: – H.

¹⁰⁰⁹ fûrûzân: + ve H.

¹⁰¹⁰ ḥümâyûnında: ḥümâyûnlarında L, ḥümâyûnda H.

¹⁰¹¹ ḥümâyûnında: rikâb-ı sa°adet-maḳrûnlarında L, ḥümâyûnda H.

¹⁰¹² °aleyhimü's-selâm: °aleyhi's-şalātu ve's-selâm B, H.

¹⁰¹³ – B, H.

¹⁰¹⁴ böyle L, – H.

¹⁰¹⁵ ve: – B.

¹⁰¹⁶ Ḳuds-i şerîfde: – B, H.

¹⁰¹⁷ teşrîflerinde: teşrîf eyledüklerinde H.

¹⁰¹⁸ °aleyhi's-selâm: – H.

¹⁰¹⁹ ḥabîbe rabbi'l-°âlemîn: *evvel yâ âḥîr yâ ḥâşîr* L, B.

¹⁰²⁰ ol maḥalde olan: – B, H.

¹⁰²¹ °aleyhimü's-selâm: + ḥazretleri H.

¹⁰²² ve'l-ikrâmi: – B, H.

¹⁰²³ + ü ikrâm L.

¹⁰²⁴ ve: ba°dehu B, – H.

ve's-selâm¹⁰²⁵ hâzretleri Kuds-i şerîfe varduklarında¹⁰²⁶ merkeblerin bağlayageldükleri¹⁰²⁷ halkada bağladı

Ve yine¹⁰²⁸ ol hâzret-i °aleyhi's-selâmu ve't-taḥiyyet¹⁰²⁹ işâret-i Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm¹⁰³⁰ ile¹⁰³¹ Mescid-i Akşânuñ içerüsine girdiler cümleten cünüd-i enbiyâ ve ma°şer-i aşfiyâ °aleyhimü'ş-şalâtu ve's-selâm hâzretleri [B29a] ol¹⁰³² şaff-ârâ-yı rişte-i enbiyâ ve ol muḳtedâ-yı ma°şer-i aşfiyâ °aleyhimü'ş-şalâtu ve's-selâm hâzretlerini¹⁰³³ istiḳbâl eyleyüp¹⁰³⁴ [L29b] şerâyiṭ-i ta°zîm u tekrîmi¹⁰³⁵ yirine getürdiler¹⁰³⁶ cenâb-ı Bârî °azze şânuhu¹⁰³⁷ hâzretleri resül-i muḫterem ve ḫabîb-i mükerremlerinüñ¹⁰³⁸ mübârek ḫâtır-ı ḳudsîleri için cümleten enbiyâ ve âsfiyâ °aleyhimü'ş-şalâtu ve's-selâm hâzretlerini¹⁰³⁹ şeb-i İsrâda¹⁰⁴⁰ Mescid-i Akşâya¹⁰⁴¹ zinde irsâl eylediler ve bir rivâyetde ictimâ°-ı ervâḫ [H26a] olındı diyü muşarraḫdur kelâm-ı evvel mü°eyyeddür¹⁰⁴² ol¹⁰⁴³ ḫabîb-i hâzret-i eḫadiyyet¹⁰⁴⁴ °aleyhi's-selâmu ve't-taḥiyyet¹⁰⁴⁵ hâzretleri¹⁰⁴⁶ bunlar kimlerdür diyü su°âl eyledüklerinde¹⁰⁴⁷ Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm hâzretleri¹⁰⁴⁸ daḫı¹⁰⁴⁹ cünüd-i enbiyâ ve ma°şer-i aşfiyâdur¹⁰⁵⁰ diyü ifâde eylediler ve¹⁰⁵¹ miḫrâba geçüp¹⁰⁵² iki rek°at namâz ḳıluñ¹⁰⁵³ cenâbuñuza¹⁰⁵⁴

¹⁰²⁵ ve's-selâm: + ile L. || ile: L'de üzeri kırmızı mürekkeple çizilmiş ve der-kenar olarak "Bu mahalde ile ziyâdedür" notu yazılmış.

¹⁰²⁶ Kuds-i şerîfe varduklarında: – B, H.

¹⁰²⁷ bağlayageldükleri: bağladuḳları L.

¹⁰²⁸ ba°dehu L.

¹⁰²⁹ – L, H.

¹⁰³⁰ °aleyhi's-selâm: – H.

¹⁰³¹ + ol zât-ı şerîf-i ḫabîb-i Ḥudâ ve ol sulṫân-ı enbiyâ ve imâm-ı aşfiyâ °aleyhimü'ş-şalâtu ve's-selâm hâzretleri L.

¹⁰³² ol: B29a'da sehven tekrar yazılmış.

¹⁰³³ şaff-ârâ-yı (...) hâzretlerini: ol sulṫân-ı enbiyâyı H; ma°şer-i: cünüd-i L.

¹⁰³⁴ eyleyüp: ve B, eylediler ve H.

¹⁰³⁵ ta°zîm u tekrîmi: muḫabbeli H.

¹⁰³⁶ getürdiler: getürüp L, B.

¹⁰³⁷ °azze şânuhu: °azze ismuḫu L, celle şânuhu H.

¹⁰³⁸ resül-i muḫterem ve ḫabîb-i mükerremlerinüñ: ḫabîb-i muḫteremlerinüñ L, ḫabîb-i muḫterem ü mükerremlerinüñ H.

¹⁰³⁹ cümleten enbiyâ (...) hâzretlerini: nebiyyüni ve mürselümü H.

¹⁰⁴⁰ – B, H.

¹⁰⁴¹ – H.

¹⁰⁴² ve bir rivâyetde (...) mü°eyyeddür: – L, B.

¹⁰⁴³ ḫattâ L.

¹⁰⁴⁴ şâḫib-i sa°âdet H.

¹⁰⁴⁵ – L, şalla'llâhu °aleyhi ve sellem H.

¹⁰⁴⁶ – L, B.

¹⁰⁴⁷ eyledüklerinde: eylediler L.

¹⁰⁴⁸ L'de "diyü"den sonra; °aleyhi's-selâm hâzretleri: – H.

¹⁰⁴⁹ – B, H.

¹⁰⁵⁰ ḳarındaşlarıñ enbiyâlardur H.

¹⁰⁵¹ – H; eylediler: – B.

¹⁰⁵² geçüp: geçiñüz L, B.

iktidā eylesünler böyle olmağa¹⁰⁵⁵ °an-cānibi'llāhi te°ālā¹⁰⁵⁶ me°mürsuz yā ḥabība'llāh¹⁰⁵⁷ diyü Cebrā°il¹⁰⁵⁸ teblīg eyledüklerinde ol ser-defter-i maḥlūkāt **[B29b]** ve ḥ°ace-i mevcūdāt¹⁰⁵⁹ °aleyhi efdalü'ş-şalavāt ve ekmelü't-teslīmāt¹⁰⁶⁰ ḥazretleri daḥı miḥrāb-ı Mescid-i **[L30a]** Akşāya geçüp cümleye teḳaddüm ve imām olup¹⁰⁶¹ enbiyā°-i °izām ve rüsül-i kirām ve melā°ike-i zevi'l-iḥtirām °aleyhimü'ş-şalātu ve's-selām¹⁰⁶² ḥazretleri şaf şaf olup¹⁰⁶³ ol ḥabīb-i Ḥudā celle ve °alāya¹⁰⁶⁴ iktidā eylediler

Ba°de edā°i'ş-şalāt¹⁰⁶⁵ ḥavāşş-ı aşfiyādan ba°z-ı mürselīn °aleyhim şalavātu'llāhi ve teslīmātu rabbi'l-°ālemīn¹⁰⁶⁶ senā°-i ḥazret-i Mevlā celle ve °alā ḥazretlerine mübāderet eylediler ez-cümle ḥazret-i İbrāhīm ve ḥazret-i Mūsā ve ḥazret-i Dāvūd **[H26b]** ve ḥazret-i Süleymān ve ḥazret-i °İsā şalavātu'llāhi ve selāmuḥu °aleyhim ecma°in her biri¹⁰⁶⁷ ḥamd ü senā ve cenāb-ı ḥazret-i Ḥudā¹⁰⁶⁸ celle ve °alā kendülere iḥsān-ı bī-nihā buyurdıkları ḥaşâyışları¹⁰⁶⁹ yāda getürdiler ba°dehu ol gül-i rengīn-i gülzār-ı ḥayā **[B30a]** ve ol pīşvā-yı şaff-ı aşfiyā¹⁰⁷⁰ °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām¹⁰⁷¹ ḥazretleri¹⁰⁷² daḥı kendülere¹⁰⁷³ maḥşuş olan ḥavāşş-ı ḳudsiyye°i¹⁰⁷⁴ yāda getürüp ḥamd-i bī-ḥad ve şükr-i lā-yu°ad eylediler ve cümle¹⁰⁷⁵ enbiyā ve aşfiyā °aleyhimü'ş-şalātu ve's-selām ḥazretleri ol bāhiru'l-bürhān ve ḥabību'r-raḥmān şalla'llāhu **[L30b]** te°ālā °aleyhi ve sellem

¹⁰⁵³ ḳılıūn: ḳılıḥuz L.

¹⁰⁵⁴ + birāderlerüñ H; cenābuña H.

¹⁰⁵⁵ böyle olmağa: – L, B.

¹⁰⁵⁶ te°ālā: – H.

¹⁰⁵⁷ ḥabība'llāh: resūla'llāh L.

¹⁰⁵⁸ + °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām[a] L.

¹⁰⁵⁹ mevcūdāt: cümle-i kā°ināt H.

¹⁰⁶⁰ °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām L.

¹⁰⁶¹ imām olup: – B, H.

¹⁰⁶² peygamberān u melā°ike °aleyhim şalavātu'r-raḥmān B, cümle melā°ike ve peygamberān °aleyhim şalavātu'r-raḥmān H.

¹⁰⁶³ olup: – L, B.

¹⁰⁶⁴ ol ḥabīb-i ḥazret-i Zü'l-Celāli ve'l-İkrām ḥazretlerine L, ol ḥabīb-i Ḥudāya H.

¹⁰⁶⁵ ba°de edā°i'ş-şalāt: ba°de'ş-şalāt H.

¹⁰⁶⁶ °aleyhim şalavātu'llāhi ve teslīmātu rabbi'l-°ālemīn: °aleyhim şalavātu rabbi'l-°ālemīn B, – H.

¹⁰⁶⁷ – L; °alā ḥazretlerine: °alāya H; °aleyhim ecma°in: – B.

¹⁰⁶⁸ Ḥudā: Mevlā B.

¹⁰⁶⁹ iḥsān-ı bī-nihā buyurdıkları ḥaşâyışları: eyledükleri ikrām-ı bī-nihāları L; buyurdıkları: eyledükleri B.

¹⁰⁷⁰ gül-i rengīn- (...) aşfiyā: ḥazret-i ḥabību'llāh H; gülzār-ı: bāg-ı B.

¹⁰⁷¹ şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem B, şalla'llāhu °aleyhi ve sellem H.

¹⁰⁷² ḥazretleri: – B, H.

¹⁰⁷³ kendülere: cenāb-ı sa°adet-me°āblarına L.

¹⁰⁷⁴ ḳudsiyye°i: ḳudsiyyeleri L.

¹⁰⁷⁵ ba°dehu cümleten L, ve cümlesi H.

hazretleri¹⁰⁷⁶ cenâbına¹⁰⁷⁷ teveccüh idüp¹⁰⁷⁸ yâ Muhammed cenâb-ı Bārî te'âlâ¹⁰⁷⁹ celle celâluhu hazretleri¹⁰⁸⁰ bu gice seni¹⁰⁸¹ bir nev'ca kerâmet¹⁰⁸² ile mükerrerem¹⁰⁸³ eyledi ki evvelîn ü âhirînden bir ferd bu¹⁰⁸⁴ şeref ile müşerref olmuş degüldür ve olmaz da biz ümmetlerümüz deñedük¹⁰⁸⁵ eger ümmet-i 'âlî-himmete evâmîr ü nevâhî halâl u harâm tâ'ât u 'ibâdât taqdîr buyrılır ise¹⁰⁸⁶ ne kadar kudretüñüz olursa ümmetüñüz için¹⁰⁸⁷ tahfîf-i ibâdet¹⁰⁸⁸ talebinde ihtimâm eyleyesiz¹⁰⁸⁹ diyü vaşyyet eylediler¹⁰⁹⁰

Ba'dehu Cebrâ'îl 'aleyhi's-selâm hazretleri¹⁰⁹¹ ol **[B30b]** zât-ı şerîf-i gehvâre-i nâz ve ol mañdüm-i hânedân-ı i'zâz 'aleyhi's-şalâtu ve's-selâm hazretlerinüñ¹⁰⁹² dest-i qudsîlerine¹⁰⁹³ yapışup şahretu'llâh¹⁰⁹⁴ üzerine getürdi şahretu'llâh¹⁰⁹⁵ ise Kuds-i şerîfde mu'allak¹⁰⁹⁶ bir taşdur mi'râc ıtlâk olınan şey ise ol hâlâ mu'allak turan şahretu'llâh dibinden tâ semâ'-i evvele varınca kudret-i hazret-i Rabbü'l-'izzet ile kurulmuş bir nerdübândur ki¹⁰⁹⁷ hüsn-i cemâlde nazîri yok¹⁰⁹⁸ şöyle ki ol şahre dibinden tâ semâ'-i evvele varınca iki cânibleri var¹⁰⁹⁹ bir cânibi yâkût-ı sürhden¹¹⁰⁰ ve bir cânibi¹¹⁰¹ yeşil zümürüddendür¹¹⁰²

¹⁰⁷⁶ – H; ol: + zât-ı B; bürhân: + ve ol resül-i hatmü'l-enbiyâ B; şalla'llâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellem: 'aleyhi's-şalâtu ve's-selâm B; hazretleri: hazretlerine B.

¹⁰⁷⁷ – B, cenâb-ı sa'âdet-me'âblarına H.

¹⁰⁷⁸ idüp: eyleyüp H.

¹⁰⁷⁹ Bārî te'âlâ: hazret-i Vehhâb L, Bārî B.

¹⁰⁸⁰ hazretleri: – L.

¹⁰⁸¹ seni: cenâbuña L.

¹⁰⁸² kerâmet: tekrîm L.

¹⁰⁸³ mükerrerem: ikrâm L, tekrîm B.

¹⁰⁸⁴ bu: ol H.

¹⁰⁸⁵ – H.

¹⁰⁸⁶ – B, H.

¹⁰⁸⁷ – L; kudretüñüz: kudretüñ H; ümmetüñüz: ümmet H.

¹⁰⁸⁸ ibâdet: – L.

¹⁰⁸⁹ ihtimâm eyleyesiz: olası B, ol yâ habîba'llâh H.

¹⁰⁹⁰ didiler

¹⁰⁹¹ hazretleri: – B.

¹⁰⁹² habîb-i ekremüñ H; zât-ı şerîf-i: 'azîz-i B; 'aleyhi's-şalâtu ve's-selâm: şa'llâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellem B.

¹⁰⁹³ mübârek ellerine H.

¹⁰⁹⁴ şahretu'llâh: şahre H.

¹⁰⁹⁵ bu + L.

¹⁰⁹⁶ mu'allak: hâlâ + turur L.

¹⁰⁹⁷ mi'râc ıtlâk (...) nerdübândur ki: lafz-ı mi'râc ism-i âletdür üzerinden 'urüc olınacak âlet dimekdür ki kudretu'llâh ile ol **[L31a]** gice zâhir oldı ki kurulmuş nerdübân ki L, şahreden âsumânâ **[H27a]** varınca nerdübân kurulmuş H.

¹⁰⁹⁸ yok: yoğdur B.

¹⁰⁹⁹ – B, H.

¹¹⁰⁰ bir tarafı kızıl yâkût H.

¹¹⁰¹ cânibi: tarafı B, H.

¹¹⁰² zümürüddendür: zümürüdden L, + idi H.

pâyelerinüñ¹¹⁰³ biri altundan¹¹⁰⁴ ve biri gümüşdendür¹¹⁰⁵ ki¹¹⁰⁶ mi^crâc ıtlâk olunan ol nerdübândur¹¹⁰⁷ hezâr cevâhir ü zevâhir ile mücevher ü müzevher bir ma^cnâdur ki halk eyleyen hazret-i Hallâk-ı ezel ^cazze şânuhu hazretleri bilür ve bir de¹¹⁰⁸ ol şeb-i firûz ve leyle-i efrûzda¹¹⁰⁹ da^cvet-i hâşş olunup¹¹¹⁰ ol mi^crâcdan ^curûc eyleyen ol resûl-i mükerrerem ve¹¹¹¹ habîb-i muhterem ü mufahham¹¹¹² **[B31a]** şalla'llâhu te^câlâ¹¹¹³ ^caleyhi ve sellem hazreti bilür bu ahvâl-i mi^crâc-ı bâ-ibtihâc ki ol hıızâne-dâr-ı sa^câdet-medâr-ı *Fe-evhâ ile ^cabdihi mâ evhâ* ve ol Hüdâ-bin-i şâhib-i yakîn-i *Ve le kad ra'âhu nezleten uhrâ* şalla'llâhu te^câlâ ^caleyhi ve sellem hazretlerine vâkı^c olmuştur bir nebiyy-i mükerrerem ve bir resûl-i mu^cazzam şalla'llâhu te^câlâ ^caleyhi ve sellem hazretleri eyyâm-ı hayâtlarında böyle bir letâyif-i sübhâniyye ve ^cavâtıf-ı rabbâniyyeye **[H27b]** mazhar olmamışlardır¹¹¹⁴

Hulâsa ol gonca-i gülbün-i cân-perveri ve ol nev-bâve-i ferhunde nahl-i berg-i teri¹¹¹⁵ şalla'llâhu te^câlâ¹¹¹⁶ ^caleyhi ve sellem hazretleri Cebrâ'îl ^caleyhi's-selâm¹¹¹⁷ ile şahreye geldüklerinde¹¹¹⁸ şahre ahvâlinde bu kudret-i hazret-i İzed-i müte^câl-i zü'l-celâli müşâhede eyleyüp¹¹¹⁹ iki taraflı ve kadem kadem pâye pâye âmâde vü hâzır u müheyâ bir ma^cnâ **[L31b]** ol mi^crâcdan ^curûcî murâd eyleyüp yâ Cebrâ'îl bu mi^crâcdan ^curûc eyleyelüm didiler Cebrâ'îl ^caleyhi's-selâm hazretleri dağı siz a^clemsüz diyüp ^curûc-i behcet-vülûcları ol mi^crâcdan oldu burâk-ı pür-iştiyâk ise Cebrâ'îl ^caleyhi's-selâm bağladığı halkada kaldı¹¹²⁰ lâkin ol mağal Cebrâ'îl ^caleyhi's-selâm hazretlerine habîb-i ekrem şalla'llâhu ^caleyhi

¹¹⁰³ ve + L.

¹¹⁰⁴ altundan: altun L.

¹¹⁰⁵ gümüşdendür: gümüşden L, gümüşden idi H.

¹¹⁰⁶ – B, H.

¹¹⁰⁷ ol nerdübâna mi^crâc ıtlâk olunur H; ıtlâk olunan: tesmiye olunan B.

¹¹⁰⁸ halk eyleyen (...) ve bir de: – L; ezel ^cazze şânuhu: zü'l-celâl H.

¹¹⁰⁹ firûz ve leyle-i efrûzda: mükerreremde B, L.

¹¹¹⁰ – L.

¹¹¹¹ ol resûl-i mükerrerem ve: – H.

¹¹¹² ü mufahham: – B, H.

¹¹¹³ te^câlâ: – H.

¹¹¹⁴ bu ahvâl-i mi^crâc-ı bâ-ibtihâc ki (...) mazhar olmamışlardır: – L, B.

¹¹¹⁵ gonca-i gülbün-i (...) berg-i teri: şâhib-i sa^câdet H.

¹¹¹⁶ te^câlâ: – H.

¹¹¹⁷ ^caleyhi's-selâm: + hazretleri H.

¹¹¹⁸ şahreye geldüklerinde: şahretü'llâh üzerine gelüp B, şahre üzerine gelüp H.

¹¹¹⁹ vech-i meşrûh üzere ol mi^crâcî ki gördüklerinde bu kudretü'llâhî müşâhede eyleyüp B, vech-i meşrûh üzere ol mi^crâcî gördüklerinde H.

¹¹²⁰ Cebrâ'îl ^caleyhi's-selâm hazretleri rikâb-ı hümâyünlarında burâka süvâr oldukları hâlde mi^crâcdan ^curûc eylediler H; iki taraflı ve: – B; kadem kadem: + ve B; âmâde vü hâzır u müheyâ: – B; yâ Cebrâ'îl (...) a^clemsüz diyüp: – L; ^curûc-i behcet-vülûcları (...) halkada kaldı: – B; ^curûc-i: ve + L.

ve sellem hazretlerinin mübarek gözlerini yummaları ilhâm olundu Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm bu ma'nevî ifâde eyledüklerinde hattâ yumdılar¹¹²¹ hikmeti ise ancak ma'lûm-ı hazret-i Zü'l-Celâli ve'l-İkrâmdur¹¹²² **[B31b]** gerçi¹¹²³ zâhiren¹¹²⁴ mübarek gözlerini ki¹¹²⁵ yumdılar lâkin¹¹²⁶ *Yenâmu °ayneyye ve lâ yenâmu kalbî* hadîs-i şerîfleri mücibince¹¹²⁷ dîde-i derûn-ı nûr-efzûnları bir mertebe meftûh ki¹¹²⁸ gerek hâtır-ı pür-envârlarına ve gerek dîde-i kudsîlerine bir mertebe kuvvet-i kudsiyye feyz-ı feyyâz-ı mutlak ihsân-ı hümâyûn-ı ilâhî olmuşdur ki ol şeb-i mi'râc-ı bâ-ibtihâcda bir dîde görmedük ve bir **[H28a]** hâtıra huşur eylemedük ve bir kulak istimâ° eylemedük umûr-ı gaybiyye ve hâlât-ı °aliyye müşâhede eylediler ve mübarek hâtır-ı kudsîlerinde zabt idüp der-hâtır eylediler ve sem°-i hümâyûnlarıyla istimâ° eylediler¹¹²⁹

Hulâşa Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm hazretleri koltuklarında şöyle ki altı kerre yüz biñ kanatların açup **[L32a]** ol tāvûs-ı kuds-i ilâhî uçarak ve ol °anķā-yı Kâf-ı nübüvvet ve ol şâh-bâz-ı evc-i risâlet °aleyhi't-teslîmâtu ve't-tahîyyet hazretleri de vech-i meşrûh üzere mezkûr **[B32a]** ol mi'râcdan kudret-i hazret-i Kâdir-i Mutlak ve Feyyâz-ı Muhaqqak celle celâluhu ile tayy-ı merâhil ve kaç°-ı menâzil eyleyerek °urûc-ı behcet-vülûcları olduķda¹¹³⁰ *Allâhu ekber* hemân şahretu'llâh¹¹³¹ °âlem-i °alâya¹¹³² teşrîf mi eyliyorsunuz¹¹³³ *yâ rahmeten li'l-°âlemîn*

¹¹²¹ ve hîn-i °urûcda şâhib-i sa'âdet °aleyhi't-teslîmâtu ve't-tahîyyet hazretleri mübarek gözlerin yummaları Cebrâ'îl °aleyhi's-selâma ilhâm olunup ve ilhâmî i°lâm eyledüklerinde hattâ yumdılar L, Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm hazretleri fermân-ı ilâhî ile yâ habîba'llâh mübarek çeşm-i haķ-bînâñuzı yumuñuz didükde ol hazret dañı yumdılar H.

¹¹²² sırrı ne idügi Hudâ-yı müte°âl celle celâluhu hazretlerine ma'lûmdur H; ise: ne içün idigi B; Zü'l-Celâli ve'l-İkrâmdur: Hudâdur B.

¹¹²³ gerçi: ancak H.

¹¹²⁴ – L, B.

¹¹²⁵ – L.

¹¹²⁶ lâkin: velâkin L.

¹¹²⁷ – L, H.

¹¹²⁸ bir mertebe meftûh ki: güşâde idi H.

¹¹²⁹ gönüllere gelmedik ve gözler görmedik ve kulaklar işitmedik ya°nî ser-â-pâ ol şeb-i İsrâda cümle a°za°i kudsiyyelerine °atâ buyrılan kuvvet-i kudsiyye-i hazret-i Hudâ ile zâhiren ve bâtinen çeşm-i haķ-bînâñlarıyla cümleten müşâhede ve mübarek kulaklarıyla istimâ° ve derûn-ı nûr-efzûnlarında der-hâtır eylediler L, ya°nî gerek hâtır-ı feyz-°atırlarına ve gerek zâhir ü bâtın çeşm-i kudsîlerine bir mertebe kuvvet-i kudsiyye bahş-ı hümâyûn olunmuşdur ki ol şeb-i mu'azzam ve leyle-i mufahhamda bir kulak işitmedük ve bir dîde görmedük ve bir hâtırlara huşur eylemedük hâlât-ı °aliyye ve umûr-ı ğarîbe ki müşâhede eylemişledür kemâ hüve istimâ° u müşâhede idüp ve hâtır-ı feyz-°atır-ı hümâyûnda der-hâtır eylemişlerdür B.

¹¹³⁰ tamâm-ı mi'râcdan burâķ-süvâr °urûc-ı behcet-vülûcları vâķı° olup ba°dehu °âlem-i bâlâya teşrîfleri ki vâķı° olduķda H; kerre: – L; ve: – B; °aleyhi't-teslîmâtu: °aleyhi's-selâmü B; vech-i: ta°rif-i L; ile: B'de unutulmuş, der-kenar olarak eklenmiş; °âlem-i bâlâya: – B; olduķda: vâķı° olup B.

¹¹³¹ – L, B.

¹¹³² °alâya: bâlâya H.

¹¹³³ eyliyorsunuz: ideyorsunuz H.

fırākuña tākāt getüremem diyü zemīne münzamm olan¹¹³⁴ şahretu'llāh kudret-i ilāhiyye ile¹¹³⁵ çayır çayır zeminden¹¹³⁶ ayrılıp °aşq-ı Muḥammedī ve maḥabbet-i Aḥmedī şalla'llāhu te°ālā¹¹³⁷ °aleyhi ve sellem ardınca¹¹³⁸ °ālem-i bālāya toḡru¹¹³⁹ şu°üda başladuḡda¹¹⁴⁰ ḡattā Cebrā°ıl °aleyhi's-selām ḡazretleri tūr yā şaḡre rahmeten li'l-°ālemīn yine zemīne °avdet eder [L32b] feryād eyleme tūr yirüñde¹¹⁴¹ diyü mübārek eliyle işāret eyleyüp ḡālā Ḳuds-i şerīfde şahretu'llāh tesmiye olunan ol taş¹¹⁴² zeminden ḡaylice yuḡaru¹¹⁴³ kudret-i Bārī [H28b] celle ve °alā¹¹⁴⁴ ile mu°allaḡ şöyle tūrıyor¹¹⁴⁵ ve Cebrā°ıl °aleyhi's-selāmuñ [B32b] ḡamīre batmış gibi mübārek elinüñ parmaḡlarınıñ āşārī¹¹⁴⁶ ḡālā ol¹¹⁴⁷ şahretu'llāhda nümāyāndur ve ol giceden beri Ḳuds-i şerīfde ol şaḡrenüñ mu°allaḡ tırması¹¹⁴⁸ ol serv-i zībende-ḡırām¹¹⁴⁹ °aleyhi's-şalātu ve's-selām¹¹⁵⁰ ḡazretlerinüñ leyle-i mi°rācda Mescid-i ¹¹⁵¹Aḡşādan °ālem-i bālāya teşrīf¹¹⁵² ü isrālarına °azīm sened-i ḡavīmdür¹¹⁵³ ḡattā şaḡre¹¹⁵⁴ oldıḡı maḡal¹¹⁵⁵ zeminden ol °arşa¹¹⁵⁶ daḡı fırāḡ-ı resülü'llāh şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem¹¹⁵⁷ ile göz göz olup yaş döküp mi°de-i insāna¹¹⁵⁸ nāfi° tırşusu olur [L33a] kebere ta°bīr olunan şey¹¹⁵⁹ ol giceden berü¹¹⁶⁰ zāhir olmuşdur

Ol Cānāne-i Cān u Cān-ı °Ālem ve Ol Nev-Ḡonca-i Ḡülistān-ı °Ālem Şalla'llāhu Te°ālā °Aleyhi ve Sellem ḡazretlerinüñ Ol Mi°rāc Tesmiye

¹¹³⁴ zemīne münzam olan: – B, H.

¹¹³⁵ kudret-i ilāhiyye ile şaḡre B, H.

¹¹³⁶ zeminden: yirden H.

¹¹³⁷ te°ālā: – B, H.

¹¹³⁸ ardınca: ile B, H.

¹¹³⁹ bālāya L.

¹¹⁴⁰ başladuḡda: başlayup B, H.

¹¹⁴¹ tūr yirüñde: – B, H.

¹¹⁴² tesmiye olunan ol taş: – B, H.

¹¹⁴³ ḡaylice yuḡaru: ḡayli fevḡānī L.

¹¹⁴⁴ ve °alā: celāluhu L.

¹¹⁴⁵ tūrıyor: L' de der-kenar, tashih notu düşülmüş.

¹¹⁴⁶ āşārī: eşeri L.

¹¹⁴⁷ ol: – B, H.

¹¹⁴⁸ ve ol giceden (...) tırması: bu şahretu'llāh B, ve bu şaḡre aḡvāli H.

¹¹⁴⁹ ol şāḡib-i sa°ādet H.

¹¹⁵⁰ şalla'llāhu °aleyhi ve sellem H.

¹¹⁵¹ Mescid-i: Mescidü'l- B, H.

¹¹⁵² teşrīf: °azīmet L.

¹¹⁵³ °azīm sened-i ḡavīmdür: sened-i °uzmādur L.

¹¹⁵⁴ şaḡre: şahretu'llāh L.

¹¹⁵⁵ maḡal: maḡalde L.

¹¹⁵⁶ zeminden B, zemīn H.

¹¹⁵⁷ şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem: °aleyhi's-şalātu ve's-selām L; te°ālā: – H.

¹¹⁵⁸ mi°de-i insāna: mi°deye B, ḡālā mi°deye ḡabī°ate H.

¹¹⁵⁹ şey: – L.

¹¹⁶⁰ giceden beri: gidece L.

**Olunan Nerdübāndan Semā⁹-i Evvele °Urūc-ı Behcet-Vülūcları ve
Müşāhede Eyledükleri Hāletler ve Melekūtda İstimā^c Eyledükleri Tesbīh-i
Şerīflerdür ki Tahrīr Olunur¹¹⁶¹**

Ol mi^crāc-ı bā-ibtihācda¹¹⁶² hāzret-i hābīb-i ekrem şalla'llāhu °aleyhi ve sellem hāzretleri¹¹⁶³ evvelā elli maqām müşāhede eylediler şöyle ki¹¹⁶⁴ bir maqāmdan bir maqāma mesāfe¹¹⁶⁵ yitmişer yıllık yol idi¹¹⁶⁶ **[H29a]** ve her maqāma °an-cānibi'llāhi te°ālā¹¹⁶⁷ birer muqarreb melek¹¹⁶⁸ ta°yīn olunmuş¹¹⁶⁹ ve her bir melegūñ¹¹⁷⁰ de elişer biñ¹¹⁷¹ melek¹¹⁷² ta°yīn-i ilāhī buyırılma¹¹⁷³ etbā^cları var şāhib-i sa°ādet hāzretleri cümle maqāmları ve melekleri¹¹⁷⁴ müşāhede eylediler¹¹⁷⁵ ve hālk olınduklarından beri¹¹⁷⁶ **[L33b]** kırā⁹atine meşgūl oldukları tesbīhleri¹¹⁷⁷ istimā^c ve cümle¹¹⁷⁸ feyz-i hāzret-i Bārī celle şānuhu ile¹¹⁷⁹ derhātır¹¹⁸⁰ eylediler tesbīh-i metbū^c u etbā^c aleyhimü's-selām¹¹⁸¹ *Sübhāne*¹¹⁸² *rabbenā zi'l-°azameti ve'l-kibriyā⁹i ve'l-bekā⁹i sūbhāne'l-°aliyyi'l-°alā sūbhānehu ve te°ālā [°ammā yeqūlūne] °ulūvven kebīrā*

Ve bu maqāmlarda olan melā⁹ike¹¹⁸³ °aleyhimü's-selām hāzretleri¹¹⁸⁴ ol yenbū^c-ı zülāl-i nübūvvet ve ol selsāl-i efdāl-i risālet¹¹⁸⁵ °aleyhi's-şalātu ve's-selām ve't-tahīyyet¹¹⁸⁶ hāzretlerini gördükleri gibi tesbīhlerinden fāriğ olup her

¹¹⁶¹ ibtidā-i °urūc-ı mi^crācdan semā⁹-i evvele dek müşāhede eyledükleri hālātdür B, hāzret-i resūl-i ekrem şalla'llāhu °aleyhi ve sellemūñ ibtidā⁹-i °urūc-ı mi^crācdan āsumān-ı evvele dek müşāhede eyledükleri hālātdür H.

¹¹⁶² mi^crāc-ı bā-ibtihācda: mi^crācda B, mi^crāc-ı zi'l-ibtihācda L.

¹¹⁶³ – L, B.

¹¹⁶⁴ şöyle ki: – B, H.

¹¹⁶⁵ **[B33a]** her maqāmuñ mesāfesi B, H.

¹¹⁶⁶ idi: – L.

¹¹⁶⁷ °an-cānibi'llāhi te°ālā: – L, B.

¹¹⁶⁸ melek: melekler H.

¹¹⁶⁹ olunmuş: buyırılup L, olunup B.

¹¹⁷⁰ bir melege L, meleklerūñ H.

¹¹⁷¹ biñ: – B.

¹¹⁷² melekler H.

¹¹⁷³ – B, H.

¹¹⁷⁴ şāhib-i sa°ādet (...) melekleri: maqāmları da ve melekleri de ve etbā^cları da cümleten L, melekleri de ve maqāmları da cümleten B.

¹¹⁷⁵ eylediler: eyleyüp L.

¹¹⁷⁶ hālk olınduklarından beri: – L.

¹¹⁷⁷ tesbīhleri: – B.

¹¹⁷⁸ cümle: – L, H.

¹¹⁷⁹ – B, H.

¹¹⁸⁰ zabt H.

¹¹⁸¹ tesbīh-i tābi^c u metbū^c aleyhimü's-selām: tesbīhleri budur H; metbū^c u etbā^c: tābi^c u metbū^c B.

¹¹⁸² Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm + L.

¹¹⁸³ ve bu melekler B, H.

¹¹⁸⁴ – B, H.

¹¹⁸⁵ şāhib-i sa°ādet H; nübūvvet: °irfān B; ol selsāl-i efdāl-i risālet: – B.

¹¹⁸⁶ °aleyhi's-selām ve şalavātu'r-Raḥmān B, şalla'llāhu °aleyhi ve sellem H.

biri¹¹⁸⁷ ta^czīm ü tekrīm için kıyāmlar idüp bā^ciş-i hilkat ve ^cālemyān-ı dü cihāna maḥz-ı raḥmet [B33b] budur diyü göstürüp ve kendülere ^cazīm beşāretler ve şalavātlar ve taḥiyyetler idüp¹¹⁸⁸ yine tesbīhlerine meşgūl oldılar ve¹¹⁸⁹ mi^crācda müşāhede eyledikleri ol¹¹⁹⁰ elli maḳāmlar cümle-i melā²ike-i kirām ^caleyhimü's-selām ḥazretlerinüñ¹¹⁹¹ āsumānlardan zemīne ve zemīnden āsumānlara¹¹⁹² kezālik ḳabz-ı ervāḥ için¹¹⁹³ Melekü'l-Mevt ve etbā^c u a^cvānınuñ¹¹⁹⁴ ^caleyhi's-selām ḥazretlerinüñ¹¹⁹⁵ āsumānlardan zemīne ve zemīnden yine¹¹⁹⁶ āsumānlara izn-i ḥālīḳ-ı kevn ü mekān ^cazze şānuhu ḥazretleri ile¹¹⁹⁷ maḳāmlarına¹¹⁹⁸ nüzūl¹¹⁹⁹ ü ^curūc eyleyecek maḥalleridür diyü¹²⁰⁰ aşḥāb-ı kirām rıdvānu'llāhi te^cālā ^caleyhim ecma^cin ḥazretlerine ifāde buyurmuşlardır¹²⁰¹

Ve mi^crācuñ¹²⁰² başında bir mu^cazzam melek¹²⁰³ ^caleyhi's-selām¹²⁰⁴ gördiler¹²⁰⁵ vaşında öyle buyurdılar ki¹²⁰⁶ iki¹²⁰⁷ ellerin¹²⁰⁸ açmış heft āsumān u heft zemīn¹²⁰⁹ ol melegüñ iki ellerinüñ ortasında noḳta gibi turur ol melek cenāb-ı sa^cādet-me²āblarına ḳad-ḥamīde ḳıluḳ selām-ı selāmet-encām ve ta^czīm ü tekrīm ile ^cazīm iḥtirām u ikrāmlar eyledi ve¹²¹⁰ yā ḥabība'llāh¹²¹¹ [L34b] ebu'l-

¹¹⁸⁷ biri: birleri L.

¹¹⁸⁸ ^cāmme-i kā²ināta bā^ciş-i hilkat ve maḥz-ı raḥmet budur diyü kıyāmlar ve ^cazīm iḥtirām ve ikrāmlar eylediler daḥı [L34a] bī-ḥad beşāretler ve şalavāt-ı taḥşinler eyleyüp L; ^cālemyān-ı dü cihāna maḥz-ı raḥmet: maḥz-ı raḥmet-i ^cālemyān-ı dü cihān H; diyü: + birbirlerine H; göstürüp ve kendülere: – H.

¹¹⁸⁹ ve: + bu L.

¹¹⁹⁰ ol: – L.

¹¹⁹¹ cümle-i melā²ike-i (...) ḥazretlerinüñ: cümleten meleklerüñ B, [H29b] ve meleklerüñ H.

¹¹⁹² – L, B.

¹¹⁹³ ḳabz-ı ervāḥ için: – L, B.

¹¹⁹⁴ etbā^c u a^cvānınuñ: cümleten etbā^c meleklerüñ L.

¹¹⁹⁵ ^caleyhimü's-şalātu ve's-selāmuñ L, – H.

¹¹⁹⁶ yine: – B, H.

¹¹⁹⁷ izn-i ḥālīḳ-ı (...) ḥazretleri ile: – B, H.

¹¹⁹⁸ – L, B.

¹¹⁹⁹ hūbūḫ H.

¹²⁰⁰ maḥalleridür diyü: maḥalleri H.

¹²⁰¹ ez-mebde² tābe-maḳta^c aḥvāl-i mi^crācı taḳrīrde Şiddīḳ-ı a^czam raḳıya'llāhu te^cālā ^canh ḥazretlerine öyle haber virdiler B, cümleten müşāhede eylediler H.

¹²⁰² mi^crācuñ: mi^crāc H.

¹²⁰³ mu^cazzam melek: melek-i mu^cazzam H.

¹²⁰⁴ – H.

¹²⁰⁵ + ki L, B.

¹²⁰⁶ öyle buyurdılar ki: – L, B.

¹²⁰⁷ meşelā + L.

¹²⁰⁸ ellerin: L'de der-kenar.

¹²⁰⁹ heft āsumān u heft zemīn: yedi ḳat āsumān ve yedi ḳat zemīn B, yedi ḫabaḳa āsumān ve yedi ḫabaḳa zemīn H.

¹²¹⁰ ol melek cenāb-ı (...) eyledi ve: ol ḥazrete selām [B34a] virüp izḫār-ı beşāset eyledi ve B, kendülere selām virüp ve izḫār-ı beşāset eyledi ve eytdi H.

¹²¹¹ yā ḥabība'llāh: ey seyyid-i ^cālem L.

beşer Âdem şafıyyu'llâh¹²¹² °aleyhi's-şalātu ve's-selâm¹²¹³ hâzretleri halk olunmazdan yigirmi beş biñ sene evvel¹²¹⁴ halk olundum ve¹²¹⁵ bu mi°râcuñ başı baña maķâm¹²¹⁶ ta°yîn olundu halk olduğum vaķ(i)tiden¹²¹⁷ beri¹²¹⁸ maķabbetüñ şamîm-i ķalbde¹²¹⁹ şaķlaram lisānum ile¹²²⁰ dā°imā¹²²¹ cenābuña¹²²² şalavāt u taķıyyāta meşğülem ve mübārek¹²²³ ķudümüñe °aşķ u şevķ ile müştāk ve¹²²⁴ **[H30a]** muntazır idüm¹²²⁵ ve bu şeb-i firūzda °ālem-i bālāya teşrif ve maķdemînden āgāh idüm *fe-li'llāhi'l-ķamdü ve'l-minnetü* ki telāķiñ ile bu gice şeref-yāb oldum didi¹²²⁶ bu melegüñ tesbîhidür¹²²⁷ *Sübħāne'llāhi'l'1228-ebediyyi'l-ebed sübħāna'llāhi'l-ferdi's-şamed sübħāne men lem yelid ve lem yüled*

Ve ol hâzret-i °aleyhi't-teslîmātu ve't-taķıyyet¹²²⁹ bu melekten geçüp¹²³⁰ bir deryāya irişdiler şöyle¹²³¹ ki ol deryānuñ **[L35a]** iki yüz yıllıķ yol derinliķi var şöyle mu°allaķ serā-perde gibi cihānı cümle¹²³² ihāta eylemişdür **[B34b]** zemînde her ne ķadar ki hāyvānāt vardır¹²³³ ol deryāda cümleten¹²³⁴ °aynı mevcüddür ol deryānuñ ismine Ķāşıyye dirler¹²³⁵ ķudret-i Bārī °azze şānuhu¹²³⁶ ile yire bir ķatre¹²³⁷ tamlamaz ve ol deryānuñ¹²³⁸ rengi¹²³⁹ gökdür hattā āsumānuñ¹²⁴⁰ kebūd-

1212 Âdem şafıyyu'llâh: cenāb-ı şafıyyu'llâh Âdem L.

1213 şalavātu'llâh °alā resülinā ve °aleyhi H.

1214 evvel: muķaddem H.

1215 – H.

1216 benüm maķāmum bu mi°râc başında H.

1217 halk olduğum vaķ(i)tiden: ol günden H.

1218 + yā ḥabîba'llâh H.

1219 şamîm-i ķalbde: derünümde L, ķalbümde B.

1220 lisānum ile: – L.

1221 – L, B.

1222 cenāb-ı sa°ādet-me°ābuña L.

1223 mübārek: – L, B.

1224 – B, H.

1225 muntazırım H.

1226 ve bu şeb-i firūzda (...) oldum didi: *fe-li'llāhi'l-ķamd* ki bu gice mülākātuñ ile yā ḥabîba'llâh bu gice şeref-yāb oldum didi B, cenābu Rabbi'l-°ālemîñ hâzretlerine ḥamd [ü] şenā olsun ki bu gice mülākāt ile müstes°ad oldum didi H.

1227 tesbîhi budur H; tesbîhidür: tesbîhi L.

1228 sübħāne'llāhi'l: sübħāne'l- H.

1229 ol hâzret-i °aleyhi't-teslîmātu ve't-taķıyyet: – B, H.

1230 geçüp: ki geçdiler L, geçdiler B.

1231 şöyle: – L.

1232 cümle: – L, B.

1233 vardır: mevcüddür H.

1234 ol deryāda - cümleten: H'de takdim-tehirli; cümleten: – L.

1235 dirler: dinür L, tesmiye olunur B.

1236 °azze şānuhu: te°ālā B.

1237 yire bir ķatre: bir ķatresi zemîne H.

1238 ve ol deryānuñ: – H.

1239 rengi: L'de der-kenar, tashih notu düşülmüş.

1240 āsumānuñ: semānuñ H.

reng göründüğü¹²⁴¹ ol deryādandur ve¹²⁴² Āfitābuñ¹²⁴³ lerzesi ol deryānuñ temevvücindendür

Ve¹²⁴⁴ ol zāt-ı hüceste-şifāt °aleyhi efđalü’ş-şalavāt ve ekmelü’t-taḥiyyāta¹²⁴⁵ rüzgārlar ḥazīnesi¹²⁴⁶ göstürildi rüzgārları¹²⁴⁷ yetmişer¹²⁴⁸ biñ silsileler¹²⁴⁹ ile bağlu gördiler şöyle ki¹²⁵⁰ her bir silsile¹²⁵¹ yetmişer¹²⁵² biñ meleklerüñ¹²⁵³ ellerinde ve her bir meleklerüñ de vücūdlarınñ vaş(ı)fları bir vech takrīr ile mümkün degüldür¹²⁵⁴ göz ile görilmeye muhtācdur ki ma°lüm ola¹²⁵⁵

Ve ol¹²⁵⁶ rüzgārlardan¹²⁵⁷ geçüp **[H30b]** bir felege dađı¹²⁵⁸ irişdiler ol felek ise¹²⁵⁹ bir deryādur ki¹²⁶⁰ āsumān anuñ¹²⁶¹ üzerindedür bu deryānuñ da¹²⁶² **[L35b]** etekleri serā-perde gibi zemīne irişmişdür **[B35a]** ve her bir semānuñ¹²⁶³ da¹²⁶⁴ böyle felekleri ya°nī deryāları¹²⁶⁵ vardur ki kevākib-i seb°a ve ğayrı sābitāt u seyyārāt ol deryālardan cereyān iderler¹²⁶⁶ ki¹²⁶⁷ sūre-i Yā Sīnde¹²⁶⁸ **ve küllün fī felekin yesbeḥün** āyet-i kerīmesi bu ma°nā°i müş°irdür¹²⁶⁹ ol maḥalde fermān-ı ḥazret-i ḥazret-i Bārī °azze šānuhu ile ol felek devrinden ṭurup ve üzerine šāḥib-i sa°adet šalla’llāhu °aleyhi ve sellem ḥazretleri mübārek ḳadem-i muḥteremlerin

¹²⁴¹ göründüğü: oldığı H.

¹²⁴² ve: ḥattā H.

¹²⁴³ Şemsüñ B, Āfitāb-ı °ālem-tābuñ H.

¹²⁴⁴ ba°dehu H.

¹²⁴⁵ ol ḥazret-i °aleyhi’s-selāmu ve’t-taḥiyyete B, – H.

¹²⁴⁶ ḥazīnesi: – L, B.

¹²⁴⁷ rüzgārları: rüzgārı H.

¹²⁴⁸ yetmiş H.

¹²⁴⁹ silsileler: silsile H.

¹²⁵⁰ şöyle ki: ve L, B.

¹²⁵¹ silsile: + de B.

¹²⁵² yetmiş H.

¹²⁵³ meleklerüñ: melek H.

¹²⁵⁴ ve her bir meleklerüñ (...) mümkün degüldür: – H; bir meleklerüñ de vücūdlarınñ: melegüñ L; takrīr: – L.

¹²⁵⁵ – L, H.

¹²⁵⁶ – L; ol: – B.

¹²⁵⁷ rüzgārlardan: rüzgārdan H.

¹²⁵⁸ dağı: – H.

¹²⁵⁹ ise: de L, B.

¹²⁶⁰ ki: – B.

¹²⁶¹ anuñ: ol deryānuñ L, B.

¹²⁶² bu deryānuñ da: – H; bu: ve ol B; da: – B.

¹²⁶³ bir semānuñ: bir semālaruñ L, āsumānuñ H.

¹²⁶⁴ – L, H.

¹²⁶⁵ bir deryāı H.

¹²⁶⁶ kevākib-i seb°a (...) cereyān iderler: yıldızlar ol deryā-yı felekte yüzerler H; ğayrı: – L; seyyārāt: + -ı kevkbler L.

¹²⁶⁷ nitekim H.

¹²⁶⁸ Ḳur°ān-ı °azīmü’ş-şānda H; + ḥattā L; + cenāb-ı Bārī °azze šānuhu ḥazretleri B.

¹²⁶⁹ āyet-i kerīmesi bu ma°nā°i müş°irdür: vārid olmuşdur L, buyurmuşlardur B.

vaż^c idüp devlet-i iķbāl ve sa^câdet-i iclāl ile āsumān-ı evvele vāşıl oldılar¹²⁷⁰ imdi bālāda mezkūr ol Kāşıyye nām deryā ve semā^o-i evvele yakın deryālar ḥabīb-i ḥazret-i Rabbü'l-^cizzet ^caleyhi't-teslīmātu ve't-taḥıyyet ḥazretlerinüñ mürür u ^cubūrları için her biri ikişer şakķ olup ḥattā ol deryālaruñ [B35b] cümle ^cacāyib ü ğarāyib-i maḥlūkātın seyr eyleyerek ve Cebrā^oİL ^caleyhi's-selām ile söyleşerek su^oāl idişerek semā^o-i evvele vāşıl oldılar¹²⁷¹

Ol Sultān-ı Bārgāh-ı Nübüvvet ve Ol Nāzım-ı Kārgāh-ı Risālet [L36a]

^cAleyhi'ş-Şalātu ve't-Teslīmāt ve't-Taḥıyyet Bāb-ı Semā^o-i Evvelden

Keyfiyyet-i Duḥūl ve Bu Semāda Müşāhede Eyledükleri Ḥāletlerdür¹²⁷²

Bāb-ı sa^câdet-me^oāb-ı semā^o-i evvele vuşüllerinde yāķūt-ı sürḥden vaşfi mümkin degül bir mu^cazzam kilīd ile kilīdli bir bāb-ı ^cizzet-me^oāb ki taķrīr ü taḥrīr olınur degüldür ol bāba Bābü'l-Hıfz tesmiye olınmış ve bevībā da İsmā^oİL tesmiye olınmış pes Cebrā^oİL ^caleyhi's-selām ḥazretleri kemāl-i ādāb ile daķķ-ı bāb eylediler¹²⁷³ Cebrā^oİL ^caleyhi's-selāmuñ *iftaḥ* diyü nidāsın istimā^c [H31a] eyledükde¹²⁷⁴ *Meni'llezi yedukķu'l-bāb* diyü¹²⁷⁵ öyle bir mehīb āvāz zāhir oldı ki¹²⁷⁶ ^caķ(ı)llar çāk çāk olur diyü¹²⁷⁷ ol ḥazret-i ^caleyhi's-selāmu ve't-taḥıyyet [B36a] Şıddīķ-ı a^czam rağıya'llāhu ^canh ḥazretlerine ḥaber virmişlerdür¹²⁷⁸ *Meni'llezi yedukķu'l-bāb* demek ise¹²⁷⁹ ya^cnī kimdür ki¹²⁸⁰ bu bāb-ı sa^câdet-

¹²⁷⁰ ol maḥalde (...) vāşıl oldılar: – L; ḥazret-i ḥazret-i Bārī ^cazze şānuhu ile: fermān-ı ilāhī vārid olup H; şāhib-i sa^câdet şalla'llāhu ^caleyhi ve sellem ḥazretleri: – B; muḥteremlerin: mükerrerlerin H; idüp: + geçüp B; devlet-i iķbāl ve sa^câdet-i iclāl ile: – B.

¹²⁷¹ – H; imdi bālāda mezkūr (...) yakın: ḥattā Kāşıyye nām deryā ve semāya bitişik B; ḥabīb-i ḥazret-i (...) ve't-taḥıyyet: ol cānāne-i cān ve cān-ı ^cālem ve ol nev-ğonçe-i gülistān-i ^cālem şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi ve sellem B; cümle ^cacāyib ü ğarāyib-i maḥlūkātın: ^cacāyibāt u ğarāyibāt-ı maḥlūkātın L; ve Cebrā^oİL (...) su^oāl idişerek: – B.

|| H^cde bu kısım ile ilgili bir ḥaşıye bulunmaktadır: *Ḥazret-i Mūsā şalavātu'llāh ve selāmuḥu ^calā resūlinā ve ^caleyhi ḥazretleri mü'minān-ı Benī İsrā'İL ile Fir'avnden firarlarında kudret-i Bārī ^cazze şānuhu ḥazretleri ile mürür u ^cubūrları için Baḥr-ı Kūlüm on iki yol oldı ğibi şāhib-i sa^câdet şalla'llāhu ^caleyhi ve sellem ḥazretlerine daḥi şeb-i mi'rācda āsumānlarda vāşıl oldukları deryālar kudret-i Bārī celle ve ^calā ḥazretleriyle mürür u ^cubūrları için iki yarılıp yol virmişlerdür.*

¹²⁷² ^cAzm ü ^cUrūc-i Āsumān-ı Evvel H; ve't-teslīmāt: ve's-selām B; keyfiyyet-i: Cebrā^oİL ^caleyhi's-selām ḥazretleriyle + L; semāda: semā^o-i evvelde L; ḥāletlerdür: aḥvāldür B.

¹²⁷³ Ba^cdehu Cebrā^oİL ^caleyhi'ş-şalātu ve's-selām ḥazretleri daķķ-ı bāb eyledi ol kaḫu Bābü'l-Hıfz tesmiye olınur ol kaḫu kızıl yāķūt dandır incüden bir kuflı vardır ol kaḫunuñ bevībāna İsmā^oİL tesmiye olınmış H; bāb-ı sa^câdet-me^oāb-ı semā^o-i evvele: bāb-ı semā^o-i evvele varup B; vaşfi mümkin degül: – L; ^cizzet: sa^câdet B; ki: + vaşfi L; da: ise B; tesmiye olınmış (1.): tesmiye B; İsmā^oİL: + ^caleyhi's-selām B; olınmış: olınup B; pes: + bāb-ı semā^o-i evvele varduķlarında L.

¹²⁷⁴ Cebrā^oİL (...) istimā^c eyledükde: – L, B.

¹²⁷⁵ – H.

¹²⁷⁶ öyle bir āvāz ile cevāb virdi ki H.

¹²⁷⁷ herğiz anuñ ğibi āvāz işitmedüm diyü H; çāk çāk: çāk L.

¹²⁷⁸ ba^cdehu ḥaber virmişlerdür mi'rāc aḥvālini ḫuşuşā Ebā Bekr rağıya'llāhu te^cālā ^canh ḥazretlerine cümle şāḫābeden evvel ifāde buyurmuşlardır H.

¹²⁷⁹ – L; demek ise: didi H.

me[°]ābı vurur dimekdür¹²⁸¹ bu āvāze-i mehīb ise bevvāb İsmā[°]īl [°]aleyhi's-selām
 Һazretlerinūndür¹²⁸² ba^cdehu¹²⁸³ Cebrā[°]īl [°]aleyhi's-selām Һazretleri de¹²⁸⁴
 Cebrā[°]īlem didi İsmā[°]īl daҺı yā Cebrā[°]īl¹²⁸⁵ senūn¹²⁸⁶ ile bile olan¹²⁸⁷ kimdür¹²⁸⁸
 didükde¹²⁸⁹ Cebrā[°]īl [°]aleyhi's-selām¹²⁹⁰ daҺı¹²⁹¹ cenāb-ı seyyidü'l-evvelīn ve'l-
 āҺirīn ve Һātēmü'l-enbiyā[°]i ve'l-mürselīn ve Һabīb-i rabbü'l-[°]ālemīn¹²⁹²
 MuҺammedun¹²⁹³ resūlu'llāh¹²⁹⁴ şalla'llāhu te[°]ālā [°]aleyhi ve sellem¹²⁹⁵ Һazreti
 biledür¹²⁹⁶ didi¹²⁹⁷ ba^cdehu verā[°]-i bābdan¹²⁹⁸ yā Cebrā[°]īl MuҺammed [°]aleyhi's-
 şalātu ve's-selām Һazretleri¹²⁹⁹ ba^cş olındı mı¹³⁰⁰ ve anı da^cvet itdiler mi¹³⁰¹
 diyü¹³⁰² su[°]āl eyledi¹³⁰³ **[L37a]** Cebrā[°]īl¹³⁰⁴ [°]aleyhi's-selām¹³⁰⁵ Һazretleri¹³⁰⁶
 daҺı¹³⁰⁷ na^cam diyü cevāb virdi¹³⁰⁸ ba^cdehu İsmā[°]īl [°]aleyhi's-selām daҺı yā
 MuҺammed Һoş geldün diyü Һapuyı açup¹³⁰⁹ sa^cādetle duҺūl eylediler¹³¹⁰ ol bāb-ı
 refī^cu'l-cenābuñ güşādelikden şoñra büyüklüğü bir vech ile beyān olunur

1280 ki: – H.

1281 daĸĸ-ı bāb iden dimekdür B, Һapuyı uran didi H.

1282 – B, H.

1283 – L, H.

1284 Һazretleri de: daҺı H.

1285 İsmā[°]īl daҺı yā Cebrā[°]īl: – L, B.

1286 sizler L.

1287 olan: – L, B.

1288 kimse var mıdır L.

1289 didi L, B.

1290 [°]aleyhi's-selām: – H, + Һazretleri B.

1291 – B.

1292 – B, H.

1293 + didi B.

1294 resūlu'llāh: – L, B.

1295 sellem: sellemdür H.

1296 – B, H.

1297 – B.

1298 – B, H.

1299 [°]aleyhi's-selām ve's-selām Һazretleri: – B, H; + ya L.

1300 olındı mı: olındılar mı L.

1301 – L, B.

1302 didi L.

1303 – L, B.

1304 Cebrā[°]īl: cevāb şādır olduĸda + B.

1305 – H.

1306 – B, H.

1307 – B.

1308 virdi: virdüklerinde L, B.

1309 ni^cme'l-meci[°]ü cā[°]e diyü İsmā[°]īl [°]acāleten Һapuyı açup L, ni^cme'l-meci[°]ü cā[°]e diyü Һapu
 açıldıĸda B.

1310 – L, B. || H'de “Һāşiye” notu ile eklenen kısım şöyledir: “Ma^clūm ola ki ol resūl-i Һureyşī şeh-
 süvār-ı Medenī ve ol bülbül-i Mekke vü Baĸhā ve Süheyli-yemenī şalla'llāhu te[°]ālā ve sellem
 Һazretleri semā[°]-i evvele vuşūlleri [ya]ktinde bāb-ı semā meftūh u müheyyā bulunmaĸ ikrāmda
 bi-Һasebi'z-zāhir eblaĸ mülāҺaza olunurken güşāsı Һazret-i Cibrilūn istiftāҺından şoñra vukū^c
 bulduĸunuñ sırr u Һikmeti o şāh-ı serīr-i ıştıfā ve çāpük-süvār-ı arşagāh-ı İsrā şalla'llāhu
[°]aleyhi ve sellem Һazretleri bāb-ı semā maĸşūşan kendileri için meftūh kılındıĸı ol em(i)rden
 ma^clūm-ı şerīfleri olmaĸ içündür.”

degüldür¹³¹¹ İsmā'īle tābi° on iki biñ melek gördiler ve her bir melege de on [B36b] ikişer biñ melek tābi° idi cümlesi ol bāb-ı sa°adet-me°abuñ muhāfaza ve hıdemātına ta°yīn olunmuşlar¹³¹² *Allāhu ekber* ol bāb-ı rif°at-me°ābda olan melekūta bir debdebe ve bir kevkebe düşdi ki āb-ı rüy-ı enveri hürmetine halk olduğumuz cenāb-ı ḥabīb-i ḥazret-i Vehhāb celle celāluhu diyü cemāl-i Muḥammedīlerin müşāhedeye yığınağ-ı °azīme ki vaşfindan ḥāric-i °ālemiyāna bā°is-i hilkat ve maḥz-ı raḥmet olduğuñ kadar vardur diyü seniyyāt eyleyerek teslīmāt u taḥiyyāta nihāyet yok bir çoltuklarında Cebrā'īl °aleyhi's-selām ve bir çoltuklarında İsmā'īl kapuda olan melekler şaf şaf istikbāllerinde ḥabīb-i Ḥudā ve nāzenīn-i ḥazret-i Mevlā celle ve °alā °aleyhi's-şalātu ve's-selām daḥı yemīn ü yesāra ḥande-rū ile bezl-i selām-ı selāmet-encām eyleyerek ol der-i devlet-medārdan dāḥil-i semā°-i dünyāya [L37b] duḥūl eylediler ammā ol refī°u'l-cenābuñ vaşfı baḥşden ḥāricdür.¹³¹³ İsmā'īl [ü] metbu° u etbā°¹³¹⁴ °aleyhimü's-selām¹³¹⁵ tesbīḥleri¹³¹⁶ *Sübḥāne'l-meliki'l-a°lā sübhāne'l-°aliyyi'l-°azīm* [H31b] *sübḥāne men leyse ke-mişlihi şey°*

Ve bu semā°-i evvel yeşil zebercedden halk olunmuşdur¹³¹⁷ ismi Refī°ādur¹³¹⁸ beş yüz yıllık °umkı vardur¹³¹⁹ halkı öküz şüretindedür ve cümlesi meleklerdür ve bu meleklerün cümlesi nürdan halk olunmuşlardur¹³²⁰ *elā lehu'l-halku ve'l-emru yaḥluḳu'llāhu mā yeşā°ü*¹³²¹ Ḥallāḳ-ı ezel celle celāluhu ḥazreti ki cümle evvelīn ü āḥirīnün ḥālīḳıdır irāde-i ezeliyye ve °ilm-i ezeliyyeleriyle halk eyleyeceklerini halk iderler¹³²² ve bu semā°-i evvelün meleklerün ḥuzū° u ḥuşū° ile şaflar bağlayup cümlesin kıyāmda [B37a] gördiler¹³²³ ve bülend āvāz ile bu

¹³¹¹ – L, H.

¹³¹² ve bu İsmā'īle on ikişer biñ melek °aleyhimü's-selām ta°yīn olunmuş ve her bir melege de on ikişer biñ melekler ta°yīn olunmuş °aleyhimü's-selām cümlesi ol bāb-ı ḥümāyūn-ı cenāb-ı Mālikü'l-Mülki ve'l-Vehhāb celle celāluhu ḥazretlerinün hıdemāt ve muhāfazasına ta°yīn olunmuşlar İsmā'īl-i metbu° ve etbā° °aleyhimü's-selām tesbīḥleri [L36b] *Sübḥāne'l-meliki'l-a°lā sübhāne'l-°aliyyi'l-°azīm sübhāne men leyse ke-mişlihi şey°*) L; bir: – B; de: daḥı H; idi: – B; cümlesi ol (...) ta°yīn olunmuşlar: – H. || L'deki bu varyantın yeri diğere nüshalardan farklı olup 36a (8-15. satırlar) ve 36b'de (1-2. satırlar) bulunmaktadır.

¹³¹³ – B, H.

¹³¹⁴ İsmā'īl ü tābi° u metbu° cümlesinün B, İsmā'īlün ve etbā°ınuñ H.

¹³¹⁵ – H.

¹³¹⁶ + budur H.

¹³¹⁷ āsumān-ı evvelün şekli münce mid olmuş şu rengindedir bir rivāyetde yeşil zümür rütdendür H; olunmuşdur: olunmuş L.

¹³¹⁸ Refī°ādur: Refī°ā L.

¹³¹⁹ – L, B.

¹³²⁰ – H, melekleri nürdan ve öküz şüretinde halk olunmuşlar L.

¹³²¹ – B, H.

¹³²² – L, H.

¹³²³ cümle melā°ikeler ḥuzū° u ḥuşū°-ıla şaflar bağlayup тұrurlar H; ve bu semā°-i evvelün meleklerün: – L; ḥuzū° u: ḥuzū° ile B.

tesbîhi oçurlar¹³²⁴ tesbîh budur¹³²⁵ *Sübbühun küddüsün*¹³²⁶ *rabbü'l-melâ'iketi ve'r-rüh*

Ol râzdâr-ı vaHY-i kerîm¹³²⁷ °aleyhi's-şalâtu ve't-teslîm hazretleri¹³²⁸ Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm hazretlerinden¹³²⁹ bu meleklerin¹³³⁰ °ibâdetleri böyle midür diyü su°âl eylediler Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm dahı gökler halk olındığı günden kıyâmete degin¹³³¹ böyle °ibâdet iderler¹³³² memdühünüz oldı ise¹³³³ cenâb-ı Bârî °azze şânuhu hazretlerinden iltimâs buyuruñ bu nev°a °ibâdeti ümmetünüze de kerem eyleye didiler¹³³⁴ resül-i ekrem şalla'llâhu °aleyhi ve sellem¹³³⁵ iltimâs ve¹³³⁶ niyâz eylediler icâbet vâkı° olup¹³³⁷ şalavât-ı hamsedeki¹³³⁸ kıyâmuñuzdur diyü [L38a] ba°dehu taqrîr-i mi°râcda¹³³⁹ aşhâba haber virdiler¹³⁴⁰

Ve bu semâ°-i¹³⁴¹ evvelde ebu'l-beşer Âdem şafıyyu'llâh¹³⁴² salavâtu'llâhi [H32a] ve selâmuhu °alâ resûlinâ ve °aleyhi¹³⁴³ hazretleri ile görışdiler¹³⁴⁴ [B37b] aş(ı)l şüretleri ve kıyâfetleri¹³⁴⁵ ve kâmetleri ile aq¹³⁴⁶ incüden bir taht üzerine oturur nürdan libâsları¹³⁴⁷ var emr-i Hüdâ¹³⁴⁸ °azze şânuhu¹³⁴⁹ hazretleri¹³⁵⁰ ile kendüye¹³⁵¹ zürriyyetlerinüñ¹³⁵² ervâhı °arz olunur hüsn-i hâtıme ile vefât eyleyenün

1324 – H.

1325 tesbîh L, tesbîhleri budur H.

1326 küddüsün: + rabbenâ H.

1327 – L, hazret-i habîb-i ekrem H.

1328 – L, şalla'llâhu te°âlâ °aleyhi ve sellem H.

1329 – L; °aleyhi's-selâm hazretlerinden: °aleyhi's-selâmdan H.

1330 bu semâ°-i evvel meleklerinün L.

1331 – L; olındığı: olundıkları B; günden: târîhden B; kıyâmete degin: inqırâz-ı °âleme dek B.

1332 böyledür L.

1333 – B, H.

1334 yâ habîba'llâh cenâb-ı Bârî °azze şânuhu hazretlerinden bu °ibâdeti ümmetün için kerem eyleyüp iste didükde H; de: – B.

1335 – L, B.

1336 hattâ B, – H.

1337 icâbet vâkı° olup: icâbet olunup B, hattâ niyâzları icâbet olunup H.

1338 hamsedeki: hamsede L.

1339 – B, H.

1340 haber virdiler: ifâde buyurdılar L.

1341 bu semâ°-i: âsumân-ı H.

1342 Âdem şafıyyu'llâh: Âdem-i şafî B.

1343 °aleyhi's-şalâtu ve's-selâm L, B.

1344 görışdiler: mülâkî oldılar B, H.

1345 ü kıyâfetleri: – L, B.

1346 aq: – L.

1347 libâsları: libâsı B.

1348 cenâb-ı Bârî L.

1349 – H.

1350 – L, H.

1351 kendüye: kendülere H.

1352 zürriyyetün L, zürriyyetinün

rūhın görür¹³⁵³ şād olur rahmet ve mağfiret recā eyler¹³⁵⁴ ve ol rūh ba°dehu¹³⁵⁵ a°lā°-i °illiyyine īşāl olunur °iyāzen bi'llāh¹³⁵⁶ sū°-i hātıme ile vefāt eyleyenün rūhın görür¹³⁵⁷ ğamgīn olur¹³⁵⁸ la°net eyler¹³⁵⁹ ba°dehu ol rūh¹³⁶⁰ siccīne irsāl olunur

Cebrā°'l °aleyhi's-selām hāzretleri¹³⁶¹ yā hābība'llāh¹³⁶² bu¹³⁶³ peder-i buzurgvāruñ¹³⁶⁴ ebu'l-beşer Ādem şafıyyu'llāhdur¹³⁶⁵ huzūrına varuñ¹³⁶⁶ selām virüp¹³⁶⁷ görüşüñüz¹³⁶⁸ [L38b] didüklerinde¹³⁶⁹ ol şadr-ı bedr-i °alem seyyid-i veled-i Ādem şalla'llāhu °aleyhi ve sellem hāzretleri¹³⁷⁰ huzūrlarına¹³⁷¹ varup¹³⁷² selām virdiler hāzret-i¹³⁷³ Ādem °aleyhi's-selām¹³⁷⁴ dahı hāndān olup selāmlarına cevāb virüp *Merhāben li-ibni's-şālihi ve'n-nebiyyi's-şālihi [B38a]/[H32b] el-hamdü li'llāhi'llezī ekrameke ve ce°aleke min neslī* diyü iftiḥār u ḥamd-i bī-şümār eylediler¹³⁷⁵ hāzret-i¹³⁷⁶ Ādem °aleyhi's-şalātu ve's-selāmuñ¹³⁷⁷ tesbīhleri¹³⁷⁸ *Sübḥāne'llāhi'l-celīli'l-a°lā sübhāne'llāhi'l-vāsi°i'l-ġaniyyi sübhāne'llāhi ve bi-ḥamdihī sübhāne'llāhi'l-°azīm ve bi-ḥamdihī estağfiru'llāh*

Hāzret-i sultānū'l-enbiyā şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem¹³⁷⁹ Şafıyyu'llāh °aleyhi's-selām¹³⁸⁰ hāzretlerinün¹³⁸¹ sağ ve şol cāniblerinden birer ḳapu gördiler¹³⁸² sağ cānibinden¹³⁸³ hoş rāyiḥa gelür¹³⁸⁴ ve şol cānibinden¹³⁸⁵ bed

¹³⁵³ hüsni hātıme ile vefāt eyleyenün rūhın görür: mü°minün rūhın gördükçe B, H.

¹³⁵⁴ eyler: ider H.

¹³⁵⁵ ba°dehu ol rūh L.

¹³⁵⁶ °iyāzen bi'llāh: – B, H.

¹³⁵⁷ yā kāfir yā münāfik rūḥların gördükde B, H.

¹³⁵⁸ olur: olup B, H.

¹³⁵⁹ eyler: ider B, H.

¹³⁶⁰ rūh: rūḥlar H.

¹³⁶¹ hāzretleri: – H.

¹³⁶² yā Muḥammed B.

¹³⁶³ – L.

¹³⁶⁴ buzurgvāruñ: buzurgvāruñuz L.

¹³⁶⁵ şafıyyu'llāhdur: şafıyyu'llāh °aleyhi's-selāmdur H.

¹³⁶⁶ varuñ: varup H.

¹³⁶⁷ virüp: virüñ L, H.

¹³⁶⁸ – H.

¹³⁶⁹ – B, didi H.

¹³⁷⁰ ol hāzret-i °aleyhi's-selāmu ve't-taḥıyyet B, hābību'llāh hāzretleri H.

¹³⁷¹ – B.

¹³⁷² dahı + H.

¹³⁷³ hāzret-i: – L.

¹³⁷⁴ °aleyhi's-selām: °aleyhi's-şalātu ve's-selām B, H.

¹³⁷⁵ diyü iftiḥār u ḥamd-i bī-şümār eylediler: didiler H.

¹³⁷⁶ – L, B.

¹³⁷⁷ °aleyhi's-şalātu ve's-selāmuñ: °aleyhi's-selām hāzretlerinün L, °aleyhi's-selāmün B.

¹³⁷⁸ + budur H.

¹³⁷⁹ – L, B.

¹³⁸⁰ ve + L, B; Ādem °aleyhi's-şalātu ve's-selām B, Ādem °aleyhi's-selāmuñ H.

¹³⁸¹ – H, hāzretinün L.

¹³⁸² sağ ḳarafında bir ḳapu ve şol ḳarafında bir ḳapu gördiler H.

rāyiha¹³⁸⁶ gelür ve sağ cānibe nazar ider¹³⁸⁷ hānde ider [L39a] şola¹³⁸⁸ nazār ider¹³⁸⁹ girye ider bu qapular ve koqular nedür ve hāndeye ve giryeye sebeb nedür diyü¹³⁹⁰ Cebrā³⁷il °aleyhi's-selāma¹³⁹¹ su³⁷āl eylediler¹³⁹² Cebrā³⁷il °aleyhi's-selām hāzretleri¹³⁹³ dahı¹³⁹⁴ sağ tarafdaki qapu cennete gider ervāh-ı sü^cedā ol qapudan cennete iṣāl olunur¹³⁹⁵ ve ol¹³⁹⁶ rāyiha-i tayyibe ervāh-ı sü^cedā rāyihāsıdur ve şol tarafdaki¹³⁹⁷ qapu [B38b] düzaḥa gider [H33a] ervāh-ı eşkiyā ol qapudan düzaḥa iṣāl olunur¹³⁹⁸ ol rāyiha-i kerīhe eşkiyā rāyihāsıdur diyü Cebrā³⁷il °aleyhi's-selām¹³⁹⁹ ol server-i kā³⁷ināt °aleyhi efḍalü'ş-şalavāt ve ekmelü't-teslīmāt¹⁴⁰⁰ hāzretlerine ifāde eylediler¹⁴⁰¹

Ve yine bu semā²-i evvelde rüz-ı cezāda °uşāta olunacaq °azāblar ahvālleri göstürildi¹⁴⁰² şöyle ki ta^czībe me²mür ve musallaḥ olacaqlar¹⁴⁰³ mahz-ı āteşden ḥālk olunma ki¹⁴⁰⁴ zerre kadar re²fet ü şefkatleri [L39b] yoq¹⁴⁰⁵ melā²ike-i ḡlāz u şidād şüretleri¹⁴⁰⁶ ve ālāt-ı °azāblarıyla göstürildi¹⁴⁰⁷ cümleten müşāhede eyleyüp derün-ı nür-efzünlarında der-ḥātır eylediler¹⁴⁰⁸ °uşātı ta^czībe¹⁴⁰⁹ me²mür¹⁴¹⁰ melā²ik

1383 cānibinden: tarafdān B, H.

1384 rāyiha: koḥu H; gelür: – B;

1385 cānibinden: tarafdān B, H.

1386 nā-ḥoş koḥu H.

1387 ider: itdükde H.

1388 şola: şol cānibe H.

1389 ider: itdükde H.

1390 diyü: – B.

1391 – B, H.

1392 eylediler: eyledüklerinde H.

1393 hāzretleri: – H.

1394 – B.

1395 iṣāl olunur: gider H.

1396 ol: – L, B.

1397 şol tarafdaki: şoldaki L, B.

1398 iṣāl olunur: gider H.

1399 °aleyhi's-selām: + hāzretleri B.

1400 ol şāḥib-i sa^cādet şalla'llāhu te^cālā °aleyhi ve sellem H.

1401 ifāde eylediler: ḥāber virdiler H.

1402 Ve yine bu semā²-i evvelde a^cmāl-i şāliḥa idenlere iḥsān-ı ilāhī olınacaq mükāfāt-ı cezā²-i kerimeler kezālik a^cmāl-i seyyi²e idenlere rüz-ı cezāda mükāfāt olınacaq °azāblar ahvālleri ol şāḥib-i sa^cādet cümle gösterilüp derün-ı nür-efzünlarına der-ḥātır olındı H.

1403 ve °azāblarına me²mür u musallaḥ şöyle ki H.

1404 ki: – B, H.

1405 re²fet ü şefkatleri yoq: bī-rahm ü bī-şefkat H.

1406 melā²ike-i ḡlāz-ı şidād cümleten şüretleriyle H.

1407 göstürildi: gördiler L.

1408 – L, H.

1409 ta^czīb-i °uşāta H; °uşātı: – B.

1410 mütevekkil B; + olınan H.

°aleyhimü's-selāmuñ tesbîhleri¹⁴¹¹ *Sübhāne 'l-kādiri 'l-muktedir sübhāne 'l-müntakım
°alā a'cādā'ihī sübhāne 'l-meliki 'l-°azīm*

[B39a]/[H33b] Ve yine¹⁴¹² semā°-i evvelde¹⁴¹³ ol şāhib-i sa°adet şalla'llāhu °aleyhi ve sellem hazretlerine bī-hadd ü lā-yu°ad °acāyibāt u ğarāyibāt müşāhede olındı cümleden biri bir baħr-ı °azīme uğradılar ve ol baħrda çok °acīb ü ğarīb gördiler¹⁴¹⁴ bir baħr-ı °azīm ki¹⁴¹⁵ suyu südden aķ ve¹⁴¹⁶ tağlar gibi mevcleri var¹⁴¹⁷ Cebrā°ıl °aleyhi's-selāma baħruñ aħvālinden su°āl buyurdıklarında¹⁴¹⁸ bu deryāya Baħru'l-Hayāt dirler¹⁴¹⁹ °ulvī ve süflī °arşdan ferşe melikden mülke māhdan māhiye dek¹⁴²⁰ cümleye inķirāzdan şoñra emvātuñ yine neşri eyyāmı¹⁴²¹ geldükde bu deryādan zemīne bārān gibi yağdırılır¹⁴²² ba°dehu¹⁴²³ çürümüş ve dökilmiş türāb olmuş vücūdlar bu şudan terkīb olunup ve¹⁴²⁴ cümleye rūhları irdād ü i°ade olınup girü zinde [L40a] olsalar gerekdür diyü Cebrā°ıl °aleyhi's-selām¹⁴²⁵ ol hayru'l-verā °aleyhi's-şalātu ve's-selām¹⁴²⁶ hazretlerine¹⁴²⁷ bi'l-cümle haber virdiler¹⁴²⁸

Semā°-i Şāniyeye °Urūc-i Behcet-Vülūclarıdır¹⁴²⁹

[H34a] Ol şāhib-i sa°adet şalla'llāhu °aleyhi ve sellem hazretleri¹⁴³⁰ Cebrā°ıl °aleyhi's-selām ile ikinci göge °azīmet buyurup duħūllerinde¹⁴³¹ Cebrā°ıl °aleyhi's-selām¹⁴³² daķķ-ı bāb eyledükde bevᵛābınuñ bālāda taħrīr olındığı üzere su°āl ü cevābdan şoñra¹⁴³³ ol bāb-ı sa°adet-me°ābdan duħūl eylediler¹⁴³⁴ şāhib-i

¹⁴¹¹ melā°ike °aleyhimü's-selām tesbîhleri B, °azāb meleklerinin tesbîhleri budur H.

¹⁴¹² yine: – B, H.

¹⁴¹³ semā°-i evvelde: bu semāda L, B.

¹⁴¹⁴ – L, B.

¹⁴¹⁵ – H; baħr-ı: deryā-yı L; °azīm: + gördiler B.

¹⁴¹⁶ ve: – H.

¹⁴¹⁷ mevcleri var: mevci var L, B.

¹⁴¹⁸ şāhib-i sa°adet şalla'llāhu °aleyhi ve sellem hazretleri yā Cebrā°ıl bu baħr nedür diyü su°āl eyledüklerinde Cebrā°ıl eytdi yā ḥabība'llāh H.

¹⁴¹⁹ dirler: tesmiye olunur H.

¹⁴²⁰ °arşdan ferşe (...) māhiye dek: – H.

¹⁴²¹ neşri eyyāmı: neşr ü ḥayātları ve ḥaş(i)rleri L, neşr ü ḥaş(i)rleri B.

¹⁴²² yağdırılır: yağar L.

¹⁴²³ – H.

¹⁴²⁴ ve: – L, B.

¹⁴²⁵ °aleyhi's-selām: – H; + hazretleri L.

¹⁴²⁶ ol hayru'l-verāya B, ol şāhib-i sa°adet H.

¹⁴²⁷ hazretine L, – B.

¹⁴²⁸ bi'l-cümle haber virdiler: inhā eylediler L, B.

¹⁴²⁹ °Azm u °Urūc-i Semā°-i Şāniye H.

¹⁴³⁰ – L, B.

¹⁴³¹ Cebrā°ıl °aleyhi's-şalātu ve's-selām hazretleri ile vuşüllerinde L, – B.

¹⁴³² + hazretleri B.

¹⁴³³ daķķ-ı bāb ve su°āl ü cevāb ve fetḥ-i ḥicābdan şoñra L, daķķ-ı bāb-ı sa°adet-me°āb ve su°āl ü cevāb ve fetḥden şoñra B.

sa^cadet h azretleri ikinci g gi g ayet n r n  g rdiler  oy le ki m t la^casından g zler kama ur h lkati kızılt altundan ve ismi  ayd mdur ve kilidi n rdandır¹⁴³⁵ bevv ba¹⁴³⁶ **[B39b]**  sr f l¹⁴³⁷  aleyhi's-sel m¹⁴³⁸ tesmiye olunmu  iki y z bi  melek t bi^c i var ve her bir melekde iki er y z bi  melek etb ^cları var¹⁴³⁹ metb ^c u t bi^c  aleyhim 's-sel mu ¹⁴⁴⁰ ibtid ^o-i h lkatden intih ya varınca¹⁴⁴¹ tesb hleri¹⁴⁴² *S bh ne'll hi k llem  sebbeha'll he¹⁴⁴³ m sebbihun ve'l-hamd  li'll hi k llem  hamide'll he¹⁴⁴⁴ h midun ve l  il he illa'll hu k llem  hellele'll he m h llil n va'll hu ekber k llem  kebb ra'll he te al  m kebbirun*

Ve bu sem ^o-i  n niye  arı y k tdan halk olunmu dur ismi  ayd mdur melekleri  ank   uretinded rler **[L40b]** ve¹⁴⁴⁵ **[H34b]** bu sem ^o-i  n ni[ye] halkınu ¹⁴⁴⁶  ib detleri¹⁴⁴⁷ zam n-ı h lkatlerinden inkr z-ı  aleme dek¹⁴⁴⁸ hu  ^c u¹⁴⁴⁹ hu  ^c ile r k ^cdadurlar¹⁴⁵⁰ hay ^oen  ani'll hi te al ¹⁴⁵¹ ba ların kaldırap sem ^o-i  al e[ye] ba mamı lardur¹⁴⁵² bu r k ^c  ib deti de¹⁴⁵³ tab^c-ı kudsilerine¹⁴⁵⁴ ho  gel p iltim slarından **[B40a]**  onra¹⁴⁵⁵ ic bet v k ^c olup¹⁴⁵⁶  alav t-ı h msede kıy mdan  onra¹⁴⁵⁷ r k ^cdur ki¹⁴⁵⁸ ihs n olundu diy  buyrıldı¹⁴⁵⁹ tesb hleri¹⁴⁶⁰ *S bh ne'l-v ri i'l-v si^cı s bh ne'llez  y drik 'l-eb  ra ve l  y drikihu'l-eb  ru s bh ne'l-  az mi'l-  al m*

1434 – H; sa^cadet: devlet B.

1435 – L, B.

1436 bevv bına H; fet -i b bdan  onra + H; + n m L.

1437  sm ^c l H.

1438 – H.

1439 ve her bir melekde iki er y z bi  melek etb ^cları var: – B.

1440  sm ^c l n ve t bi^c u etb ^cu   aleyhim ' - al tu ve's-sel m H; metb ^c - t bi^c: B'de takdim-tehirli.

1441 – L, H.

1442 + budur H.

1443 sebbeha'll he: + te al  L.

1444 hamide'll he + te al  L.

1445 – H; olunmu dur: olunmu  L;  uretinded rler:  uretinde L; ve: – B.

1446 – L, B.

1447 – B.

1448 – L, B.

1449 hu  ^c ile B.

1450 r k ^cdadurlar: r k ^cda olup L.

1451 – H.

1452 sem ^o-i  al e[ye] ba mamı lardur:   nc  g gi g rmemi lerd r H.

1453 bu  ib det de H.

1454 ol h zret-i  aleyhi's-sel mu ve't-t hiyyete B, ol h zrete H.

1455 pesend   niy zdan  onra H.

1456 – H.

1457 kıy mdan  onra: – H.

1458 r k ^c H.

1459 diy  buyrıldı: – H; buyrıldı: buyurdılar B.

1460 + budur H.

Ve bu semâda hâzret-i 'İsâ ve¹⁴⁶¹ hâzret-i Yahyâ 'aleyhimü's¹⁴⁶²-şalâtu ve's-selâm hâzretleri¹⁴⁶³ ile mülâkî olup¹⁴⁶⁴ şart-ı taḥiyyâtı¹⁴⁶⁵ icrâdan sonra *Merḥabeni bi'l-aḥi's-şâlihi ve'n-nebiyyi's-şâlih* diyü muşâfaḥa ve bî-nihâyet¹⁴⁶⁶ beşâret ve 'avâṭif-ı mekremet eylediler ber-vech-i ma'iyet¹⁴⁶⁷ tesbîḥ-i 'İsâ vü Yahyâ 'aleyhimü's-selâm ve't-taḥiyyet¹⁴⁶⁸ **[L41a]** *Sübḥâne'l-hannâni'l-mennân sübhâne'l-ebedi'l¹⁴⁶⁹-ebed* **[B40b]** *sübḥâne'l-mübdî'l-mu'îd*

Ve bu semâda erzâk-ı maḥlûkâta müvekkel Kâsım nâm melek 'aleyhi's-selâmı¹⁴⁷⁰ gördiler **[H35a]** ol melegün¹⁴⁷¹ yetmiş biñ başı var her başında yetmiş biñ yüz her yüzinde yetmiş biñ dehân¹⁴⁷² her dehânda¹⁴⁷³ yetmiş biñ lisân her lisânda bir¹⁴⁷⁴ lügat ki¹⁴⁷⁵ lügat-i âḥara beñzemez¹⁴⁷⁶ mâ'ide-i kerem-i ilâhîden her maḥlûkuñ eyyâm-ı ḥayâtında rızkı ol melegün eliyle *bilâ-ziyâdin ve lâ-nokşânin* taḥsîm olunur¹⁴⁷⁷ ve böyle ḥıdmete ta'yîn iken yine tesbîḥ-ı Ḥudâya¹⁴⁷⁸ meşğuldür tesbîḥi¹⁴⁷⁹ *Sübḥâne'l-ḥâlîkî'l-azîm sübhâne'l-azîmi'l-azam sübhâne'llâhi ve bi ḥamdih*¹⁴⁸⁰

Semâ'-i Şâlişeye 'Urûc-i Behcet-Vülûcları¹⁴⁸¹

Ol şâḥib-i sa'âdet şalla'llâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellem hâzretleri Cebrâ'îl 'aleyhi's-selâm ile 'azîmet buyurdıklarında¹⁴⁸² üslûb-ı sâbık üzere su'âl ü cevâb olunduḡdan sonra fetḥ-i bâb olunup¹⁴⁸³ şâḥib-i sa'âdet hâzretleri müşâhede idüp gördiler ki¹⁴⁸⁴ üçüncü âsumân rüşen **[H35b]** ve tâbân aḡ incüden ḥalk olunup¹⁴⁸⁵

¹⁴⁶¹ hâzret-i 'İsâ ve: – L.

¹⁴⁶² 'aleyhimü's-: 'aleyhi's- L.

¹⁴⁶³ hâzretleri: – L, B.

¹⁴⁶⁴ olup: oldılar H.

¹⁴⁶⁵ taḥiyyâtı: taḥiyyât u teslîmâtı B.

¹⁴⁶⁶ bî-nihâyet: çok H.

¹⁴⁶⁷ ber-vech-i ma'iyet: – L, H.

¹⁴⁶⁸ tesbîḥleri budur H; 'İsâ vü: – L; 'aleyhimü's-selâm: 'aleyhi's-selâm L.

¹⁴⁶⁹ ebedi'l-: ebediyyi' L.

¹⁴⁷⁰ Kâsım nâm melek 'aleyhi's-selâmı: olan meleki H.

¹⁴⁷¹ – L, B.

¹⁴⁷² dehân: aḡız H.

¹⁴⁷³ dehânda: aḡzında H.

¹⁴⁷⁴ bir: + dürlü H.

¹⁴⁷⁵ ki: – H.

¹⁴⁷⁶ bir lügate beñzemez H.

¹⁴⁷⁷ H'de bu kısım tesbihattan sonra yer almaktadır. || eyyâm-ı ḥayâtında rızkı: rızk-ı maḥsûmı H; melegün eliyle – *bilâ-ziyâdin ve lâ-nokşânin*: H'de takdim-tehirli.

¹⁴⁷⁸ tesbîḥ-ı Ḥudâya: cenâb-ı Bârîye tesbîḥe H.

¹⁴⁷⁹ tesbîḥi: tesbîḥ L, + budur H.

¹⁴⁸⁰ + ol melegün ismi Kâsım tesmiye olunur mâ'ide-i kerem-i ilâhîden (...) H.

¹⁴⁸¹ Ba'duhu Semâ'-i Şâlişeye 'Azm ü 'Urûc B, 'Azm ü 'Urûc-i Semâ'-i Şâlişey H.

¹⁴⁸² – L, B.

¹⁴⁸³ üslûb-ı sâbık ba'de'l-istiftâḥ fetḥ-i bâbdan sonra L, üslûb-ı sâbık ba'de'l-istiftâḥ fetḥ-i bâb B.

¹⁴⁸⁴ – L, B.

[L41b]/[B41a] nürdan çapusu ve nürdan kilîdi var¹⁴⁸⁶ bevvâbınıñ ismi¹⁴⁸⁷ Şa°dâyîl °aleyhi's-selâm¹⁴⁸⁸ °azamet ile¹⁴⁸⁹ üç yüz biñ melek etbâ°i¹⁴⁹⁰ var ve her bir melegüñ de¹⁴⁹¹ üçer yüz biñ melek¹⁴⁹² etbâ°ları¹⁴⁹³ olup¹⁴⁹⁴ tesbîh-i Hudāya meşğüller¹⁴⁹⁵ tesbîh-i bevvâb u tâbi° u metbū° °aleyhimü's-selâm¹⁴⁹⁶ *Sübḥāne'l-mu°tiyyi'l-vehhāb sübhāne'l-fettāhi'l-°alīm sübhāne'l-mücīb li men de°āhu*

Ve bu semā°-i şālişe kızıl yākūtdan ḥalk olunma ismi Zeylūmdur¹⁴⁹⁷ melekleri kerkes şüretinden ḥalk olunma¹⁴⁹⁸ °ibādetleri¹⁴⁹⁹ şaf şaf olup cenāb-ı Bārī celle celāluhuya secdededürler¹⁵⁰⁰ ol sultānü'r-rüsül ve hādiyyü's-sübül¹⁵⁰¹ şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem¹⁵⁰² ḥazretleri ol meleklerle¹⁵⁰³ selām virüp¹⁵⁰⁴ melekler¹⁵⁰⁵ redd-i selām-ı seygidü'l-enām °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām için¹⁵⁰⁶ secdeden¹⁵⁰⁷ başların kaldırıp **[B41b]** redd-i selām-ı ḥabîb-i ḥazret-i Zü'l-Celāli ve'l-İkrām °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām **[L42a]**dan şöñra¹⁵⁰⁸ yine secdeye vardılar bu secde °ibādeti de¹⁵⁰⁹ ṭab°-ı qudsīlerine cümleden ziyāde hoş gelüp¹⁵¹⁰ şalavāt-ı ḥamsede secdeñüzdür diyü¹⁵¹¹ aşḥāb-ı kirāma ifāde buyurdılar¹⁵¹² tesbîh-i melā°ik-i semā°-i şālişe¹⁵¹³ *Sübḥāne'l-ḥāḥḫı'l-°aẓīm sübhāne'llezī lā meferre ve lā melce°e minhu illā ileyhi sübhāne'l-°aliyyi'l-°alā*

1485 – L, B.

1486 var: H'de kelimenin üzerine “*ismi Zaylūm*” notu düşülmüş.

1487 nām-ı bevvâb L.

1488 Rehrâyîl tesmiye olunur H.

1489 – L, B.

1490 etbâ°ı: tâbi°i H.

1491 melegüñ de: melege H.

1492 melek: – L.

1493 etbâ° H.

1494 var L, H.

1495 – L, H.

1496 tesbîh-i metbū° u tâbi° u etbâ° °aleyhimü's-selām L, tesbîhleri budur H.

1497 – H; olunma: olunup B.

1498 – H; olunma: olunup B.

1499 ve bu semā°-i şāliş meleklerinüñ + H.

1500 dergāh-ı ilāha secdededürler B, şaflar çeküp başların secdeye komışlar H;

1501 ol ḥazret-i °aleyhi't-teslīmātu ve't-taḥiyyet L, ol şāhib-i sa°ādet H.

1502 – L; te°ālā: – H.

1503 ol meleklerle: – L, B.

1504 virüp: virdiler H.

1505 anlar daḥı H.

1506 redd-i selām için H; ve's-selām: + ḥazretleri L.

1507 secdeden: – H.

1508 redd-i selām-ı (...) şöñra: – H.

1509 secde °ibādeti: °ibādet H.

1510 pesend olunup B, H.

1511 secdeñüzdür: secde emr olındı H.

1512 taḫrîr-i mi°rācda taḫrîr buyurdılar L, – H.

1513 tesbîhleri budur H.

Ve bu semâda¹⁵¹⁴ hâzret-i Yûsuf °aleyhi'ş-şalâtu [H36a] ve's-selâm ile görüŖdiler¹⁵¹⁵ mu°anaça idiŖüp bî-had¹⁵¹⁶ kerâmât-ı ilâhî tebŖir eylediler¹⁵¹⁷ ki hattâ¹⁵¹⁸ mesrûr-ı pür-ħubûr oldılar¹⁵¹⁹ tesbîħ-i hâzret-i Yûsuf °aleyhi's-selâm¹⁵²⁰ *Sübħâne'l-kerîmi'l-ekrem sübħâne'l-celîli'l-ecell sübħâne'l-ferdi'l-vitri sübħâne'l-ebedi'l-ebed*

[B42a] Ve yine bu semâda cenâb-ı Dâvûd ħalîfetu'llâh ve ferzend-i erc Mendleri [L42b] hâzret-i Süleymân °aleyhi'ş-şalâtu ve's-selâm ile görüŖüp¹⁵²¹ ba°de't-taħiyyet ve't-teslîm¹⁵²² bu gice¹⁵²³ ümmet-i merħûmeleri hakkında¹⁵²⁴ evâmîr ü nevâhî tã°at u °ibâdât ve ħalâl u ħarâm her ne ki farîza olunur ise ey Ŗem°-i cihân-efrûz-ı nübüvvet v°ey cünûd-i aŖfiyâya Ŗadr-ı risâlet câyiz ki °uhdesinden gelemeyeler taħfîf için¹⁵²⁵ Ŗefâ°atde taĖŖîrât eylemeyesiz¹⁵²⁶ diyü vaŖıyyetler eylediler¹⁵²⁷ tesbîħ-i hâzret-i Dâvûd °aleyhi's-selâm¹⁵²⁸ *Sübħâne ħalîki'n-nûri sübħâne't-tevâbi'l-vehhâbi sübħâne Ŗedîdi'l-°ıķabi tesbîħ-i hâzret-i Süleymân °aleyhi's-selâm¹⁵²⁹ Sübħâne meliki'l-mülûki sübħâne ķâhiri'l-cebâbirati [B42b] sübħâne men ileyhi teŖîru'l-umûru*

Ve bu semâda¹⁵³⁰ °âlem-i dünyâda¹⁵³¹ mütekebbirîn ü cebbârîn için¹⁵³² rûz-ı cezâda düzaħda¹⁵³³ °azâblarına ta°yîn olunan¹⁵³⁴ [L43a] meleklere mülâķî oldılar

¹⁵¹⁴ semâda: semâ°-i ŖaliŖde H.

¹⁵¹⁵ mülâķî ve B, mülâķî olup H.

¹⁵¹⁶ bî-had: ĸoĖ dürlü H.

¹⁵¹⁷ eylediler: eyledi H.

¹⁵¹⁸ – H; hattâ: – B.

¹⁵¹⁹ memnûn olmuŖlardur B, – H.

¹⁵²⁰ tesbîħleri budur H; hâzret-i: L.

¹⁵²¹ Ba°dehu Süleymân ve Dâvûd °aleyhi'ş-şalâtu ve's-selâm hâzretleri ile mülâķî oldılar H; Dâvûd ħalîfetu'llâh: ħalîfetu'llâh Dâvûd B; hâzret-i: + emîn B; ve's-selâm: + hâzretleriyle B.

¹⁵²² – L, B.

¹⁵²³ – L, B.

¹⁵²⁴ ümmet hakkında H; hakkında: – L.

¹⁵²⁵ – H; ħalâl u ħarâm: B°de “*evâmîr ü nevâhî*”den önce; her ne ki: – B; cünûd-i: – L.

¹⁵²⁶ eylemeyesiz: itme H.

¹⁵²⁷ vaŖıyyetler eylediler: vaŖıyyet eylediler H.

¹⁵²⁸ tesbîħ-i Dâvûd °aleyhi'ş-şalâtu ve's-selâm L, hâzret-i Dâvûd °aleyhi's-selâmüñ tesbîħi budur H.

¹⁵²⁹ ve hâzret-i Süleymân °aleyhi's-selâmüñ tesbîħi budur H; hâzret-i: – L.

¹⁵³⁰ semâda: semâ°-i ŖaliŖde H.

¹⁵³¹ – H.

¹⁵³² cebbârîn için: cebbârînüñ H.

|| H°de “hâŖıye” notu ile eklenen kısım Ŗöyledir: “*Aħvâl-i Cebbârîn ü Mütekebbirîn* Hâzret-i resül-i ekrem Ŗalla'llâhu te°âlâ °aleyhi ve sellem buyurdılar ki üçüncü gökde bir melek gördüm ululuğın Allâh te°âlâdan Ėayrı kimse bilmez bir mu°azzam kürsî üzerinde oturmuş Ŗöyle ki yetmiş biñ baŖı var birbirine beñzemez ve yetmiş biñ kanadı var her kanadı maŖruķla mağribi ihâta eylemiş ve bu melegüñ eṡrafında ulu melekler vardur ki ħisâbın Allâh te°âlâ hâzretleri bilür bu meleklerüñ her birinüñ uzunluğı tamâm iki yüz toğsan biñ yıllıķ yoldur her birinüñ ellerinde bir °amûd var ol °amûdlar ile bir tã°ifeye °azâb iderler ol tã°ife ħurd olup tekrâr bütûn olurlar yine ĸarb idüp tekrâr yine bütûn olurlar bu ħâl üzere °azâb olunurlar Cebrâ°il

ki cümle şekl ü taşvîrleriyle gördiler ve¹⁵³⁵ âlât-ı °azâb u °ıķābları nicedür ve ne güne¹⁵³⁶ cezâ iderler¹⁵³⁷ cümle göstürildi ki hattâ küffâr-ı hâksârı inzâra vesîle ola¹⁵³⁸ ve bu °azâbdâr¹⁵³⁹ meleklerin başlarınıñ ismi Şavhâyîl °aleyhi's-selâmdur¹⁵⁴⁰ tesbîhleri ise budur¹⁵⁴¹ *Sübhâne men hüve fevķa'l-cebbârîne sübhâne'l-musallîti fevķa'l-musallîtine sübhâne'l-müntakîmi mimmen °aşâhu*¹⁵⁴²

Semâ-i Râbi°aya °Urüc-i °İzzet-Vülûclarıdur¹⁵⁴³

Ol sultân-ı enbiyâ ve habîb-i Hudâ Muhammed Muştafâ şalla'llâhu °aleyhi ve sellem hazretleri Cebrâ°îl °aleyhi's-selâm ile dördüncü göge °azîmet ü duhûl buyurduklarında¹⁵⁴⁴ müşâhede idüp gördiler ki ham gümüşden halk olunmuş yedi kat yirler ve üç kat gök bu semâ-i râbi°a yanında bir şahrâ°i bi-pâyânda bir yüzük halkası kadardur¹⁵⁴⁵ nürdan kapusu ve nürdan kilîdi var kilîdüñ¹⁵⁴⁶ üzerinde *Lâ ilâhe illa'llâh Muhammedün resûlu'llâh* [B43a] yazılmışdur¹⁵⁴⁷ bevvăbuñ nâmı¹⁵⁴⁸ Müziyâyîl¹⁵⁴⁹ dört yüz biñ melek tâbi°i vardur¹⁵⁵⁰ ve her bir melegüñ de¹⁵⁵¹ dörder yüz biñ melek¹⁵⁵² etbâ°ları¹⁵⁵³ vardur cümleten melâ°ikeler °aleyhimü't-teslîmât ve't-tahîyyât [L43b] tesbîh-i metbû° u etbâ° °aleyhimü's-selâm¹⁵⁵⁴ *Sübhâne hâlîķi'z-zulumâti ve'n-nür sübhâne hâlîķi's-şemsi ve'l-kameri'l-münîr sübhâne'r-refî°i'l-a°lâ*

°aleyhi's-selâma bu tâ°ife ne kişilerdür diyü su°âl eyledüğümde yâ habîba'llâh ümmetüñüñ cebbârîn ü mütekebbirin olanlarıdur kıyâmete degin °azâb olunur diyü cevâb virdi şadaķa resûlu'llâh"

¹⁵³³ – H.

¹⁵³⁴ ta°yîn olunan: müvekkel olan H.

¹⁵³⁵ meleklerle cümle şekl ü taşvîrleriyle mülâķî oldılar ki H; ve: – L.

¹⁵³⁶ – H.

¹⁵³⁷ [H36b] °azâb iderler H.

¹⁵³⁸ – H; küffâr-ı hâksârı: küffârı L.

¹⁵³⁹ °azâbdâr: – B, H.

¹⁵⁴⁰ Şavhâyîl °aleyhi's-selâmdur: Şavhâ°ıldür H.

¹⁵⁴¹ tesbîhleri L, tesbîhi budur H.

¹⁵⁴² + ve bu semâ-i gâlişde hazret-i habîb-i Hudâ şalla'llâhu °aleyhi ve sellem katı çok °acâyibât u garâyibât müşâhede itdiler H.

¹⁵⁴³ °Azm ü °Urüc-i Semâ-i Râbi°a H; °Urüc-i °İzzet-Vülûclarıdur: °Azm-i °Urûclarıdur B.

¹⁵⁴⁴ üslûb-ı sâbîķ ba°de'l-istiftâh feth-i bâb-ı sa°âdet-me°âb L, B.

¹⁵⁴⁵ – L, B.

¹⁵⁴⁶ kilîdüñ: kilîd B, ķuffli H.

¹⁵⁴⁷ yazılmışdur: – L, yazılmış H.

¹⁵⁴⁸ bevvăbinuñ ismi H.

¹⁵⁴⁹ + °aleyhi's-selâm L; Müziyâyîldür B; + tesmiye olunur H.

¹⁵⁵⁰ tâbi° olan [H37a] dört yüz biñ melekdür H; biñ: – L; vardur: var L.

¹⁵⁵¹ de: – L.

¹⁵⁵² melek: – L.

¹⁵⁵³ tâbi°leri H.

¹⁵⁵⁴ tesbîh-i tâbi° u etbâ° °aleyhimü's-selâm B, tesbîhleri budur H.

Ve bu semâ⁹-i râbi^ca aķ gümüŖden halk olınmıŖdur halkı insân Ŗuretindedür °ibâdetleri Ŗaf Ŗaf ka^cdededürler pesend olunup ba^cde'r-recâ icâbet olunup Ŗalavât-ı hamsede ka^cde-i ahîreñüzdür diyü buyrıldı¹⁵⁵⁵

Ve bu semâ⁹-i râbi^cada¹⁵⁵⁶ Ŗâhib-i sa^câdet Ŗalla'llâhu °aleyhi ve sellem hazretleri¹⁵⁵⁷ Mûsâ kelîmu'llâh °aleyhi'Ŗ-Ŗalâtu ve's-selâm hazretleri¹⁵⁵⁸ ile mülâķî oldılar delâlet-i Cebra'îl °aleyhi's-selâm ile selâm virdiler¹⁵⁵⁹ Mûsâ °aleyhi's-selâm daħı¹⁵⁶⁰ redd-i selâm idüp¹⁵⁶¹ kıyâm ve °azîm ihtirâmlar idüp¹⁵⁶² mübârek iki gözleri arasın bûs idüp¹⁵⁶³ bî-nihâye¹⁵⁶⁴ kerâmetler¹⁵⁶⁵ ile tebŖir eylediler¹⁵⁶⁶ ve¹⁵⁶⁷ yâ habîba'llâh¹⁵⁶⁸ saña **[B43b]** bu gice *beyne yedeyi'llâha* yol virilür **[L44a]** bir meclis-i hâŖŖu'l-hâŖŖa¹⁵⁶⁹ vâŖıl olursız ki¹⁵⁷⁰ mâ-beyne¹⁵⁷¹ kimse girmez žü'afâ⁹-i ümmetüñ unutmı¹⁵⁷² cenâb-ı ni^cme'l-me⁹âba¹⁵⁷³ her ne ki baħŖende-i hazret-i Vehhâb celle Ŗānuhu olunur ise¹⁵⁷⁴ ümmetüñüz naŖıblerinde recâ eylesiz¹⁵⁷⁵ ve eger ümmet-i °âlî-himmete de evâmir ü nevâhî tã^cât u °ibâdât farîza buyrılır ise¹⁵⁷⁶ taħfîf niyâzında ihtimâm eylesiz¹⁵⁷⁷ hulâŖâ taħfîf ihtimâmı için Kelîmu'llâh °aleyhi's-selâm hazretleri mübâlağa ile vaŖıyyetler eylediler¹⁵⁷⁸ tesbîh-i Kelîmu'llâh °aleyhi's-selâm¹⁵⁷⁹ *Sübħāne hādī men yeŖā⁹ü sübħāne mużillī men yeŖā⁹ü sübħāne'l-ġafūru'r-raħīm*

¹⁵⁵⁵ – H; gümüŖden; gümüŖ B; ba^cde'r-recâ: ba^cde'l-niyâz B; icâbet olunup: kabûl buyrılıp B; ahîreñüzdür: ahîredür L.

¹⁵⁵⁶ semâ⁹-i râbi^cada: semâda L, B.

¹⁵⁵⁷ – L, B.

¹⁵⁵⁸ hazretleri: – B.

¹⁵⁵⁹ selâm virdiler: varup mülâķî oldılar L.

¹⁵⁶⁰ Kelîmu'llâh °aleyhi'Ŗ-Ŗalâtu ve's-selâm hazretleri daħı L. – B.

¹⁵⁶¹ – L, B.

¹⁵⁶² kıyâm idüp kenâre çeküp B, kaķup H.

¹⁵⁶³ idüp: eyledi ve H.

¹⁵⁶⁴ bî-hadd H.

¹⁵⁶⁵ kerâmet B, H.

¹⁵⁶⁶ eylediler: idüp H.

¹⁵⁶⁷ – B, H.

¹⁵⁶⁸ yâ Muhammed H.

¹⁵⁶⁹ hâŖŖu'l-hâŖŖa: hâŖŖa H.

¹⁵⁷⁰ mazhar olursın ki H.

¹⁵⁷¹ ortaya B, H.

¹⁵⁷² ümmetüñ unutmı: ümmeti unutmayasız L.

¹⁵⁷³ cenâbuña H.

¹⁵⁷⁴ her ne virilürse H; Vehhâb: İlâh B; celle Ŗānuhu: – B.

¹⁵⁷⁵ ümmetüñüz naŖıbin bile isteyesiz B, ümmetüñ naŖıblerin bile iste H.

¹⁵⁷⁶ eger anlara bir ĥıdmet farîza olunursa H; eger: – L; de: – L; evâmir ü nevâhî: – B; buyrılır: olunur B.

¹⁵⁷⁷ taħfîf talebinde olasız B, **[H37b]** a^cmâl-i ümmette taħfîf taleb eyle H.

¹⁵⁷⁸ ne miķdâr olur ise taħfîf için mübâlağa eyle diyü vaŖıyyetler eyledi H; ihtimâmı: talebi B; ile vaŖıyyetler: – L.

¹⁵⁷⁹ tesbîhi budur H; °aleyhi's-selâm: °aleyhi'Ŗ-Ŗalâtu ve's-selâm B.

Ḥazret-i Mūsā °aleyhi's-selām şāhib-i sa°adet şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem ḥazretleri ile mülākāt olduğdan sonra¹⁵⁸⁰ bükā eylediler bā°iṣ-i¹⁵⁸¹ bükā°i melā°ike¹⁵⁸² °aleyhimü's-selām¹⁵⁸³ su°āl eyledüklerinde¹⁵⁸⁴ bu zāt-ı ḥuceste-şıfāt °aleyhi'ş-şalātu ve't-teslīmāt benden sonra ba°s olundılar ümmeti benim ümmetümden **[B44a]** ziyāde **[L44b]** cennete¹⁵⁸⁵ girerler diyü cevāb virdiler¹⁵⁸⁶

¹⁵⁸⁷Ve bu semā°-i rābi°a meleklerin¹⁵⁸⁸ ol şāhib-i sa°adet şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem ḥazretleri¹⁵⁸⁹ dizleri üzere şaf şaf çökmüş gördi¹⁵⁹⁰ қа°dedür ki¹⁵⁹¹ memdūhları olup ba°de'l-iltimās icābet buyrılıp şalavāt-ı ḥamsedeki қа°deleriniüzdür diyü ifāde buyurdılar¹⁵⁹² tesbīhleri *Sübḥāne'r-ra°ūfu'r-raḥīm sübhāne'n-nūri'l-mübīn sübhāne'llezī lā yaḥfā °aleyhi şey°un sübhāne rabbi'l-°ālemīn*

Ve bu semā°-i rābi°ada¹⁵⁹³ māder-i Mūsā kelīmu'llāh ve māder-i °İsā rūḥu'llāh °aleyhimü'ş-şalātu ve's-selām ve Āsiye rağıya'llāhu te°ālā °anhünne ḥazretlerini¹⁵⁹⁴ gördiler şöyle ki¹⁵⁹⁵ yetmiş biñ köşk yeşil zümürüdden¹⁵⁹⁶ māder-i Mūsā °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām ḥazretleri¹⁵⁹⁷ için¹⁵⁹⁸ ve yetmiş biñ köşk beyāz¹⁵⁹⁹ incüden **[H38a]** māder-i °İsā °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām ḥazretleri için¹⁶⁰⁰ ve yetmiş **[L45a]** biñ köşk kıızıl altundan¹⁶⁰¹ Āsiye rağıya'llāhu te°ālā °anhünne **[B44b]** ḥazretleriniñ cennāt-ı °āliyātda cāy u me°vāları olmak üzere

¹⁵⁸⁰ ba°dehu cenāb-ı Kelīmu'llāh °aleyhi's-selām ḥazretleri L, ba°de'l-mülākāt cenāb-ı Kelīmu'llāh °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām ḥazretleri B.

¹⁵⁸¹ bā°iṣ-i: sebeb-i B, H.

¹⁵⁸² melekler B, H.

¹⁵⁸³ – H.

¹⁵⁸⁴ eyledüklerinde: eylediler L, B.

¹⁵⁸⁵ cennete: L'de 44b'nin başında sehven tekrar yazılmış.

¹⁵⁸⁶ Mūsā °aleyhi's-selām eytdi benden sonra bu civān geldi ümmeti benim ümmetümden ziyāde cennete girer diyü cevāb eyledi H; °aleyhi'ş-şalātu: °aleyhi's-selām B; benden sonra ba°s olundılar: geldiler B; virdiler: eylediler B.

¹⁵⁸⁷ H'de bu bölüm, Hz. Musa ve Hz. İsa'nın anneleri ile Āsiye (RA) hakkındaki bölümle; yani tenkitli metinde bir sonraki paragrafla takdim-tehirlidir.

¹⁵⁸⁸ meleklerin: melekleriniñ °ibādetleri L, B; °ibādetleri: B'de unutulmuş, der-kenar olarak eklenmiş.

¹⁵⁸⁹ – H.

¹⁵⁹⁰ şaf şaf olup қа°dedürler L, şaf olup қа°dedürler B.

¹⁵⁹¹ – L, B.

¹⁵⁹² – B, pesend idüp iltimāslarıyla şalavāt-ı ḥamsede olan қа°dedür ki iḥsān olındı H.

¹⁵⁹³ semā°-i rābi°ada: semāda L.

¹⁵⁹⁴ ḥazretlerini: ḥazretlerin H.

¹⁵⁹⁵ şöyle ki: ḥattā + B.

¹⁵⁹⁶ yetmiş biñ köşk - yeşil zümürüdden: H'de takdim-tehirlidir.

¹⁵⁹⁷ ḥazretleri: – H; ḥazretleriniñ vālide-i muḥteremeleri için B.

¹⁵⁹⁸ – H.

¹⁵⁹⁹ beyāz: – L, B.

¹⁶⁰⁰ ḥazretleri için: ḥazretleriniñ B, H.

¹⁶⁰¹ kıızıl altundan: H'de üzerine "bir rivāyetde mercāndan" notu düşülmüş.

görüp¹⁶⁰² aḥvāl-i mi'rācı aṣḥāb-ı kirām rıdvanu'llāhi te'ālā °aleyhim ecma'tin
hazretlerine taḫrīr buyurduklarında beyān u °ayān buyurmuşlardur¹⁶⁰³

Ve bu semā°-i rābi°ada¹⁶⁰⁴ Melekü'l-Mevt¹⁶⁰⁵ °Azrā°ıl °aleyhi'ş-şalātu ve's-
selām hazretleri ile görüşdiler¹⁶⁰⁶ aḥvāl-i kābīzu'l-ervāh¹⁶⁰⁷ itāle olur diyü taḫrīr
olunmadı tafşīli *Me°āricü'n-Nübüvvede ve Delāyil-i Nübüvvet-i Aḥmedī ve*
Şemāyil-i Fütüvvet-i Muḥammedīde mezkūrdur¹⁶⁰⁸

¹⁶⁰² cennāt-ı °āliyātda cāy u me°vāları olmaḡ üzere görüp: olduḡını gördüklerini H; görüp: gördiler L.

¹⁶⁰³ – L; aḥvāl-i mi'rācı:– H; taḫrīr buyurduklarında: – H; beyān u °ayān buyurmuşlardur: haber virdiler H.

¹⁶⁰⁴ bu semā°-i rābi°ada: yine bu semāda L.

¹⁶⁰⁵ – H.

¹⁶⁰⁶ görüşdiler: mülākī oldılar H.

¹⁶⁰⁷ + °aleyhi's-selām L; aḥvāl-i °Azrā°ıl H.

¹⁶⁰⁸ tafşīli (...) mezkūrdur: ne şekl idükleri mufaşşalan ve meşrūhan tevāriḫlerde meşūrdur H; tafşīli: + ile L; *Me°āricü'n-Nübüvvede ve Delāyil-i Nübüvvet-i Aḥmedī ve Şemāyil-i Fütüvvet-i Muḥammedīde: Delāyilü'n-Nübüvvet-i Aḥmedīde ve Me°āricü'n-Nübüvve'de* L; mezkūrdur: muşavver ve + L.

|| H'de “hāşiye” notu ile eklenen kısım şöyledir: “*Beyān-ı Aḥvāl-i °Azrā°ıl °Aleyhi's-Selām Hazret-i resül-i ekrem şa'llāhu te'ālā °aleyhi ve sellem sa'ādetle buyurdılar ki ol vakt ki dördüncü göge duḫūl eyledüğüme nā-gāh bir kürsī üzerinde bir melek-i mu'azzam gördüm uluḡın hazret-i Allāhdan gayrı kimse bilmez şöyle ki ol kürsīnün üzerinde başın aṣāğa idüp ḡamḡin oturur nazar kılup gördüm ki ol kürsīnün cevānib-i erba°asında altundan ve gümüşden yedi yüz pāyesi var ve daḡı eṫrāfında şol deñlü melā°ike vardur ki ne miḡdār olduḡın ancak Allāh te'ālā hazretleri bilür ve bu zıkr olan kürsīnün saḡ tarafında bi-hadd ü bi-kıyās nūrānī melekler dükeli yeşillere müstaḡraḡ ve rāyiḡa-i tayyibeleri ve kelāmları gökçek ve daḡı güzelliğlerinden yüzlerine bakılmaz şöyle ki insān ḡayrān kalur ve şol tarafında daḡı bi-hadd ü bi-kıyās zulmānī melekler var dükeli sıyahlara müstaḡraḡ [H38b] ve şüretleri ve şekilleri sıyah ve rāyiḡaları çirkin ve kelimāt itdüğlerinde aḡızlarından āteşler saçılır her birinün önünde āteşden ḡarbeler ve °amūdlar ve ḡürzler var ki bakmaḡa tākat ḡetürilmez ve bu meleklerün başlarından ayaklarına deḡin gözleri var şöyle kim Zuḡal ve Merriḡ gibi şu'e virür ve kanatları ḡisāba gelmez ve her birinün ellerinde bir şaḡiḡe ve önlerinde bir aḡaç var ol aḡacūñ üzerinde olan yaprakların °adedin ancaḡ Allāh te'ālā hazretleri bilür ve ol yaprakların her birinün üzerinde bir kimsenün ismi yazılmış ve zıkr olan kürsīnün üstünde oturan ulu melegin önünde legen gibi bir nesne var ḡāh saḡ eliyle anuñ içinden bir nesne alup saḡ tarafında olan nūrānī meleklerle teslīm ider ḡāh şol tarafında olan zulmānī meleklerle teslīm ider bu meleklerün aḡvālını Cebrā°ıl °aleyhi's-selāma su'āl eyledüğüme eytdi yā resūla'llāh bu kürsī üzerinde oturan melek-i mu'azzam kābīzu'l-ervāh olan hazret-i °Azrā°ıl °aleyhi's-selāmdur bunu görmeḡe bir kimsenin zehresi yoḡdūr ḡādīmü'l-lezzāt ve müferrikatü'l-cemā' atdür andan Cebrā°ıl °aleyhi's-selām eytdi yā °Azrā°ıl bu yanumda olan vücūd-ı mükerrerem on sekiz biñ °ālemler yüzi şuyına ḡalk olan aḡir zamān peyḡamberi ḡabīb-i hazret-i Raḡmān Muḡammed Muştaḡaf şalla'llāhu te'ālā °aleyhi ve sellem hazretleridür didükde hazret-i °Azrā°ıl °aleyhi's-selām daḡı başın ḡaldırıp tebessüm iderek yirinden ḡalkıp ta'zīm ü tekrīm birle merḡabā ḡoş ḡeldüñ yā ḡabība'llāh ḡaḡ te'ālā hazretleri cümle maḡlūkāt içinde senden eḡḡal senden ekrem bir nesne ḡalk itmedi ve ümmetüñ daḡı ḡaḡ te'ālā hazretleri katında cümle ümmetlerden ekremdür ve ben senün ümmetleriñe babalarından ve analarından ziyāde teraḡhum ve şefkat iderem didi ben eytdüm yā °Azrā°ıl benüm ḡöñlümi ḡoş idüp ḡāḡırımı ḡamdan āzād ḡılduñ lākin ḡalbüm bir nesnede ḡaldı seni ḡamḡin ve ḡalbünü maḡzūn gördüm sebebi nedür didüğüme eytdi yā ḡabība'llāh ḡaḡ te'ālā hazretleri beni bu ḡıdmete ta'yin idelden berü ḡayḡ üzereyüm ki °uhdesinden gelemeyüp cevāba ḡādir olmayam didi ben eytdüm yā °Azrā°ıl bu önünde olan legen şekli nedür eytdi bu tamām-ı dūnyādur maşrıḡdan maḡribe varınca yanumda bu ḡadardur nice istersem taşarruf iderem [H39a] ve bu levḡ nedür didüm eytdi ḡalkuñ ecelidür yā bu şaḡiḡe nedür didüm eytdi rüz-nāmedür yā bu aḡaç nedür eytdi ḡalkuñ sa'īd ü şaḡī isimleri*

Ve yine bu semâ²-i [H38b] rābi^cada¹⁶⁰⁹ Beytü'l-Ma^cmürı gördiler kıızı yâķütđan¹⁶¹⁰ bir beytdür yeşil zümürüdden iki çapusu¹⁶¹¹ vardır ve yâķütđan biñ kandil aşılışdır¹⁶¹² ve kandillerüñ içlerine¹⁶¹³ âfitâb u mâh-tâbdan pür-nür ve pür-ziyâ¹⁶¹⁴ birer gevher ta^clîķ olunmuşdur ve Beytü'l-Ma^cmürüñ çapusunda altundan bir minber vaz^c olunmuşdur¹⁶¹⁵ ve sîm-i hâmdan bir minâresi¹⁶¹⁶ [B45a] vardır irtifâ^ci¹⁶¹⁷ beş¹⁶¹⁸ yüz yıllık yoldur ve bu Beytü'l-Ma^cmür yek-pâre bir la^cldür¹⁶¹⁹

¹⁶²⁰Âdem¹⁶²¹ şafiyu'llâh ^caleyhi's-şalātu ve's-selâm hazretleri ile Havvâ rağıya'llâhu te^câlâ ^canhâ hazretleri¹⁶²² cennetden¹⁶²³ li-hikmetin [L45b] ^câlem-i dünyâya irsâl u inzâl olup Âdem ^caleyhi's-selâm¹⁶²⁴ Hindüstânda küh-ı Serendîbe teşriflerinde¹⁶²⁵ ve¹⁶²⁶ Havvâ rağıya'llâhu ^canhâ da¹⁶²⁷ Ciddeye

bu evrâklarüñ üzerinde yazılmışdır kaçan bir kimse haste olsa yaprak şararur ve ölmeli olduğı vakt bu levhüñ üzerine düşer ismi levhden mahv olur ol vakt elüm uzadup eger maşrıķda dağı olursa rühin kabz iderem eger sa^cid ise sağ tarafumda olan rahmet meleklerine teslim iderem eger şakî ise şol tarafumda olan ^cazâb meleklerine teslim iderem didi ben eytdüm yâ ^cAzrâ³il bu melâ'ikeler ne miķdârdur eytdi yâ habîba'llâh bunlarüñ ne miķdâr oldukların ancak Allâh te^câlâ hazretleri bilür lâkin her kaçan kim bir kişiniñ rühünü kabz iderem altı kerre yüz biñ rahmet melekleri ve altı kerre yüz biñ ^cazâb melekleri hâzır olurlar kangı tâ'îfeye virilür nazar iderler bir kerre gelenlere kıyâmete degin bir dağı nevbet gelmez ben eytdüm ey Melekü'l-Mevt her kişiniñ rühünü sen mi kabz idersin eytdi yâ habîba'llâh halk olınduğundan berü yirümden aşlâ tecävüz itmedüm lâkin yetmiş biñ melek baña hıdmet ider her biriniñ eli altında yetmiş biñ melek dağı vardır kaçan kim bir kimseniñ rühünü kabz itmege emr olınduğunda ol melekler emr iderem varup ol kimseniñ rühin boğazına getirürler ben dağı oturdüğüm yirden elüm uzadup rühin kabz iderem didi andan eytdüm yâ ^cAzrâ³il senden me^cmülüm oldur ki ümmetüm za'îflerdür anları mülâyemet ve rıfķ-ıla çutasın ^cAzrâ³il eytdi yâ habîba'llâh ol ^cAllâhu ^cazîmi's-şân haķkıyçün ki seni hâtemü'l-enbiyâ idüp rahmeten li'l-^câlemin kaldı Haķ te^câlâ hazretleri gicede ve gündüzde kendü ^cazameti ile biñ kerre hıtâb ider ki ümmet-i Muhammedüñ rühlarını sühûlet ile ve âsânlıķ-ıla kabz eyle ve mühimlerin lutf-ıla gör dir imdi yâ habîba'llâh ma^clüm-ı şerifünüñ olsun ki lâ-cerem ümmetüñe analarından babalarından ziyâde merhamet ve şefkat iderem diyü cevâb virdi andan soñra resül-i ekrem şalla'llâhu te^câlâ ^caleyhi ve sellem hazretleri Cebrâ³il ^caleyhi's-selâmla ma^can Beyt-i Ma^cmûra ^cazîmet ve teveccüh buyurdular”

¹⁶⁰⁹ semâ²-i rābi^cada: semâda L, B.

¹⁶¹⁰ kıızı yâķütđan: yâķüt-ı sürhden L, B.

¹⁶¹¹ çapusu: çapuları H.

¹⁶¹² aşılışdır: vardır B, H.

¹⁶¹³ – B, H.

¹⁶¹⁴ pür-nür ve pür-ziyâ: rüşen H.

¹⁶¹⁵ ve Beytü'l-Ma^cmürüñ çapusunda altundan bir minber vaz^c olunmuşdur: – L, B.

¹⁶¹⁶ minâresi: minâre L, B.

¹⁶¹⁷ irtifâ^ci: uzunluğı H.

¹⁶¹⁸ – L, B.

¹⁶¹⁹ bu Beytü'l-Ma^cmür yek-pâre bir la^cldür: – L, H.

¹⁶²⁰ Hz. Âdem ve Hz. Havvâ ile ilgili bu paragraf H nüshasında bulunmamaktadır.

¹⁶²¹ hazret-i + B.

¹⁶²² hazretleri ile Havvâ rağıya'llâhu te^câlâ ^canhâ hazretleri: – B.

¹⁶²³ – L.

¹⁶²⁴ Âdem ^caleyhi's-selâm: – B.

¹⁶²⁵ Serendîbe L.

¹⁶²⁶ ve: hâttâ B.

teşrîflerinde mezkûr Beytü'l-Ma'cûm Cebra'îl 'aleyhi's-selâm ile irsâl olunup¹⁶²⁸ kendülere¹⁶²⁹ kıblegâh¹⁶³⁰ olmak üzere¹⁶³¹ Beytu'llâh ma'kâmında konulup kendülere ve evlâdlarına¹⁶³² kıblegâh oldu¹⁶³³ ve be-her sene mevsim-i hac¹⁶³⁴ geldükde hâliyâ cârî olduğu üzere mâh-ı Zî'l-hiccede hazret-i Âdem 'aleyhi's-selâm¹⁶³⁵ ve hazret-i Havvâ rağıya'llâhu te'âlâ 'anhâ¹⁶³⁶ gelüp hacc olmak üzere¹⁶³⁷ **[B45b]** Beytü'l-Ma'cûmî tavâf ve cebel-i 'Arafâtda va'kfeye tururlar idi hattâ hazret-i Âdem 'aleyhi's-şalâtu ve's-selâm ile hazret-i Havvâ rağıya'llâhu 'anhânuñ eyyâm-ı firâkları *Tevârîh-i Taberî* ve sâyrinde muşarrahdur ki kâmil üç yüz senedür¹⁶³⁸ be-her sene ki 'Arafâta geline Âdem 'aleyhi's-selâm gelüp Havvâ rağıya'llâhu te'âlâ 'anhâ gitmiş yâhud Havvâ rağıya'llâhu te'âlâ gelüp Âdem 'aleyhi's-selâm hazretleri gitmiş bulunur idi¹⁶³⁹ bu ma'nâda¹⁶⁴⁰ hulâşa üç yüz sene gâyetinde Âdem 'aleyhi's-selâm hazretleri¹⁶⁴¹ Serendîbden **[L46a]** ve Havvâ rağıya'llâhu te'âlâ 'anhâ hazreti de¹⁶⁴² Ciddeden gelüp küh-ı¹⁶⁴³ 'Arafâtda rû-be-rû mülâkât müyesser ve¹⁶⁴⁴ firâk vişâle mübeddel ve beynlerinde mu'ârefelik olduğundan küh-ı mezbûra da¹⁶⁴⁵ 'Arafât tesmiye olındı ve mezbûr¹⁶⁴⁶ Beytü'l-Ma'cûm da tûfân-ı Nûh 'aleyhi's-şalâtu ve's-selâma dek Beytu'llâh ma'kâmında turup kıblegâh olup tavâf **[B46a]** olunurdu tûfân-ı Nûh 'aleyhi's-şalâtu ve's-selâmda cenâb-ı Bârî celle celâluhu hazretlerinüñ emr-i celîlül-

¹⁶²⁷ da: – L.

¹⁶²⁸ irsâl olunup: göndürülüp B.

¹⁶²⁹ hazret-i Âdem 'aleyhi's-şalâtu ve's-selâma ve Havvâ rağıya'llâhu te'âlâ 'anhâ hazretlerine B.

¹⁶³⁰ kıblegâh: kıble L.

¹⁶³¹ + Beytü'l-Ma'cûm bi'z-zât B.

¹⁶³² kendülere ve evlâdlarına: hazret-i Âdem ve hazret-i Havvâya ve evlâd-ı Âdeme B.

¹⁶³³ oldu: idi L.

¹⁶³⁴ mevsim-i hacc: hac mevsimi B.

¹⁶³⁵ 'aleyhi's-selâm: – B.

¹⁶³⁶ rağıya'llâhu te'âlâ 'anhâ: –B.

¹⁶³⁷ hacc olmak üzere: – L.

¹⁶³⁸ hattâ hazret-i Âdem (...) üç yüz senedür: 'âlem-i dünyâya nüzüllerinde eyyâm-ı firâk tevârîhlerde muşarrahdur ki tamâm üç yüz senedür L.

¹⁶³⁹ Âdem 'aleyhi's-selâm gelüp (...) gitmiş bulunur idi: yâ evvel Havvâ gelmiş Âdem gitmiş yâ Âdem 'aleyhi's-selâm gelmiş Havvâ gitmiş bulunurdu B.

¹⁶⁴⁰ – L.

¹⁶⁴¹ 'aleyhi's-selâm hazretleri: 'aleyhi's-şalâtu ve's-selâm B.

¹⁶⁴² hazreti de: – B.

¹⁶⁴³ küh-ı: cebel-i L.

¹⁶⁴⁴ ve: olup B.

¹⁶⁴⁵ mezbûra da: mezbûreye B.

¹⁶⁴⁶ mezbûr: – L.

kadrleri ile Cebrā³īl °aleyhi's-selām hazretleri Beytū'l-Ma^cmūri¹⁶⁴⁷ āsumāna ref^c eyleyüp¹⁶⁴⁸ semā³-i rābi^cada konuldu

Hāliyā Beytū'l-Ma^cmūr semā³-i rābi^cadadur¹⁶⁴⁹ şöyle ki¹⁶⁵⁰ her gün yetmiş biñ melek °arş-ı mecīd altında olan¹⁶⁵¹ Baħr-ı¹⁶⁵² Nūra gelüp¹⁶⁵³ talup gusl iderler ve deryādan çıkarlar omuzlarına nūrdan ridā şarkıdurlar ve¹⁶⁵⁴ *Lebbeyk Allāhümme lebbeyk* āvāzeleriyle iħrāma girerler¹⁶⁵⁵ ve Beytū'l-Ma^cmūra gelüp¹⁶⁵⁶ tavāf [L46b] iderler ve yine¹⁶⁵⁷ maķāmlarına giderler rüz-ı rüstaħiz olunca¹⁶⁵⁸ vech-i meşrūħ üzeredür¹⁶⁵⁹ bir def^ca gelene bir daħı¹⁶⁶⁰ nevbet degmez

Cebrā³īl °aleyhi's-selām¹⁶⁶¹ hazretleri ol şem^c-i bezm-i enbiyā ve ser-ħayl-ı cünūd-i aşfiyā şalla'llāhu te°ālā [H39a] °aleyhi ve sellem hazretlerinüñ dest-i ķudsīlerine¹⁶⁶² [B46b] yapışup Beytū'l-Ma^cmūra getürdiler¹⁶⁶³ ve¹⁶⁶⁴ cenāb-ı sa°ādet-me°āblarına¹⁶⁶⁵ ey ħabīb-i Zū'l-Celāl¹⁶⁶⁶ ħük-m-i ħazret-i İzed-i müte°āl celle °ani's-şibhi ve'l-mişāl budur ki bu şeb-i mükerrerrem ve leyle-i muħteremde ki zemīn ü ğabrāda Mescid-i Aķşāda cümleten enbiyā ve aşfiyāya imām ve muķtedā olduĝuñuz gibi¹⁶⁶⁷ bu Beytū'l-Ma^cmūrda da¹⁶⁶⁸ bu heft āsumān mele³-i a°lālarına da¹⁶⁶⁹ imāmet eyleñüz¹⁶⁷⁰ didüklerinde¹⁶⁷¹ ol cenāb-ı seyyidü'l-ülā ve'l-uħrā¹⁶⁷²

¹⁶⁴⁷ cenāb-ı Bārī (...) Beytū'l-Ma^cmūri: Cebrā³īl °aleyhi's-salātu ve's-selām ile cenāb-ı Bārī °azze şānuhu hazretlerinüñ emr-i celīlü'l-ķadrleriyle B.

¹⁶⁴⁸ eyleyüp: olmuş B.

¹⁶⁴⁹ ki + L; – B, Beytū'l-Ma^cmūr ħalk olunduĝı günden tā şūr-ı ba°s-i nefħaya deĝin H.

¹⁶⁵⁰ – H.

¹⁶⁵¹ olan: – H.

¹⁶⁵² deryā-yı B, H.

¹⁶⁵³ gelüp: varup ve L, B.

¹⁶⁵⁴ ve: ħattā L.

¹⁶⁵⁵ iħrāma girerler: iħrām tutarlar H.

¹⁶⁵⁶ Beytū'l-Ma^cmūra gelüp: Beytū'l-Ma^cmūr H.

¹⁶⁵⁷ yine: – H.

¹⁶⁵⁸ rüstaħiz olunca: rüstaħize dek B, H. || H'de bu tamlamanın üzerine "ķiyāmet ĝüni āmennā" notu düşülmüş.

¹⁶⁵⁹ – B, H.

¹⁶⁶⁰ birine bir daħı B, bir daħı birine H.

¹⁶⁶¹ °aleyhi's-selām: °aleyhi's-salātu ve's-selām L, B.

¹⁶⁶² ķudsīlerine: + ki B.

¹⁶⁶³ getürdiler: getürdi B, H.

¹⁶⁶⁴ + didiler ki B, eytdi ki H.

¹⁶⁶⁵ cenāb-ı sa°ādet-me°āblarına: – B, H.

¹⁶⁶⁶ ey ħabīb-i Ĥudā v'ey nāzenin-i Mevlā B, yā ħabība'llāh H.

¹⁶⁶⁷ bu şeb-i mükerrerrem (...) olduĝuñuz gibi: bundan aķdem zemīnde Mescid-i Aķşāda cümleten enbiyā ve aşfiyāya imām olduĝuñuz gibi H.

¹⁶⁶⁸ da: – H.

¹⁶⁶⁹ yedi ķat gökler meleklerine de H; mele³-i a°lālarına da: meleklerine B.

¹⁶⁷⁰ muķtedā oluñuz L, B.

¹⁶⁷¹ ki ħük-m-i ħazret-i Ĥudā böyledür + L; didükde H.

¹⁶⁷² ol şāħib-i sa°ādet H; cenāb-ı: – B.

°aleyhi şalavātu'llāhi te°ālā¹⁶⁷³ hazretleri de¹⁶⁷⁴ Beytü'l-Ma°mürda mihrābda imāmete geçüp cümleten¹⁶⁷⁵ melā°ike-i [L47a] mele°-i a°lā ol hazrete iktidā eylediler ve böyle cem°iyyet-i küberā°i ümmetleri hakkında da ārzū eylemeleriyle cenāb-ı °Ālimü's-sırri ve'l-hafāyāt celle celāluhu hazretleri¹⁶⁷⁶ habīb-i muhteremlerinūñ hātır-ı feyż-°atırlarına ri°āyet buyurup¹⁶⁷⁷ habībüm¹⁶⁷⁸ resūlüm¹⁶⁷⁹ [B47a] ümmetūñ hakkında da böyle cem°iyyeti¹⁶⁸⁰ zühura getüreyim diyü va°d-i kerim¹⁶⁸¹ şadır oldı

Bu ma°nāda izāh budur ki¹⁶⁸² selef¹⁶⁸³ her bir nebiyy-i mükerrem ve resūl-i mu°azzama¹⁶⁸⁴ [H39b] bir¹⁶⁸⁵ gün maşşüş idi¹⁶⁸⁶ ol gevher-i gencine-i esrār-ı nübüvvet ve ol gülbün-i hadīka-i gülzār-ı risālet °aleyhi't-teslīmātu ve't-tahıyyet hazretlerine¹⁶⁸⁷ de¹⁶⁸⁸ efđal-i eyyām olmak üzere¹⁶⁸⁹ rüz-ı cum°a maşşüş oldı¹⁶⁹⁰ ve cum°a namāzı da fermān-ı ilāhī buyrıldı bu ümmet-i merhūmeye rüz-ı cum°a kezālik¹⁶⁹¹ şalāt-ı cum°a da¹⁶⁹² devlet-i °ulyā ve sa°adet-i °uzmādur

Pes¹⁶⁹³ °ālem-i dünyāda ki cum°a günü¹⁶⁹⁴ ola¹⁶⁹⁵ melā°ike-i mele°-i a°lā¹⁶⁹⁶ Beytü'l-Ma°mürda cem° olurlar tamām-ı dünyāda¹⁶⁹⁷ cum°a [L47b] namāzı¹⁶⁹⁸ vaḳtı olduḳda Cebra°il °aleyhi's-selām hazretleri mināre-i Beytü'l-Ma°mürda [B47b] ezān oḳur İsrāfīl °aleyhi's-selām hazretleri minberinde huṭbe oḳur

¹⁶⁷³ şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem B, şalla'llāhu °aleyhi ve sellem H.

¹⁶⁷⁴ de: – H.

¹⁶⁷⁵ cümleten: – L, B.

¹⁶⁷⁶ cenāb-ı °Ālimü's-sırri ve'l-hafāyāt celle celāluhu hazretleri: hazret-i Mevlā celle ve °alā L.

¹⁶⁷⁷ recāların ḳabūl buyurup L.

¹⁶⁷⁸ yā + L.

¹⁶⁷⁹ – L.

¹⁶⁸⁰ böyle cem°iyyeti: böyle cem°iyyet-i küberā°i L, bunuñ gibi cem°iyyeti H.

¹⁶⁸¹ kerim: bā-vefā L.

¹⁶⁸² izāhı bu ki B, şöyle ki H.

¹⁶⁸³ – L, H.

¹⁶⁸⁴ nebiyy-i mükerrem ve resūl-i mu°azzama: resūl-i mükerrem ve nebiyy-i muhtereme B, resūl-i mükerreme H.

¹⁶⁸⁵ birer L.

¹⁶⁸⁶ maşşüş idi: maşşüşdur H.

¹⁶⁸⁷ ol şāhib-i sa°adete H.

¹⁶⁸⁸ – H.

¹⁶⁸⁹ – L.

¹⁶⁹⁰ oldı: – H.

¹⁶⁹¹ kezālik: ve B.

¹⁶⁹² da: – L, B.

¹⁶⁹³ – L, B.

¹⁶⁹⁴ cum°a günü: rüz-ı cum°a H.

¹⁶⁹⁵ olur B, H.

¹⁶⁹⁶ mele°-i a°lā: °ālem-i bālā ve + B, °ālem-i bālā H.

¹⁶⁹⁷ – H; tamām B.

¹⁶⁹⁸ namāzı: L' de sayfa başında sehven tekrar yazılmış.

Mikā'īl °aleyhi's-selām ḥazretleri de¹⁶⁹⁹ mihrābında imāmete geçer heft¹⁷⁰⁰ āsumānuñ melekleri¹⁷⁰¹ şaf şaf¹⁷⁰² cemā'at olup¹⁷⁰³ iktidā iderler

Pes¹⁷⁰⁴ ba°de edā'i'ş-şalāt Cebra'īl °aleyhi's-selām ḥazretleri nidā eydür ki¹⁷⁰⁵ ey ma°şer-i melā'ike¹⁷⁰⁶ şāhid oluñ ki¹⁷⁰⁷ okuduğum ezān muḳābelesinde ihsān-ı hümāyūn olan şevābı¹⁷⁰⁸ ümmet-i Muḥammed °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām ḥazretlerinüñ cum°a namāzında mü°ezzinlik iden mü°ezzinlerine¹⁷⁰⁹ bağışladum dir¹⁷¹⁰ İsrāfīl °aleyhi's-selām ḥazretleri¹⁷¹¹ de¹⁷¹² ḥiṭābet şevābın ḥaṭībleri **[H40a]** Mikā'īl °aleyhi's-selām ḥazretleri¹⁷¹³ de¹⁷¹⁴ imāmet şevābın¹⁷¹⁵ imāmlara bağışladum dirler cümle melekler¹⁷¹⁶ °aleyhimü's-selām ḥazretleri¹⁷¹⁷ biz de bu cum°a namāzında bize ihsān-ı hümāyūn olunan şevābı¹⁷¹⁸ ümmet-i Muḥammed °aleyhi**[L48a]**'ş-şalātu ve's-selām¹⁷¹⁹ ḥazretleri ümmetlerinden cum°a namāzın¹⁷²⁰ kılanlara bağışladuḳ dirler cenāb-ı Vāhibü'l-°Aṭyā celle ve °alā¹⁷²¹ **[B48a]** ḥazretlerinden ḥiṭāb-ı müsteṭāb¹⁷²² şādır¹⁷²³ olur ki ḥazretime seḥā¹⁷²⁴ mı °arż idersiz ḥālīḳ-ı seḥā benem şāhid oluñ mine'l-ezeli ile'l-ebed zülāl-i raḥmetüm ve selsāl-i efdāl-i mekremetüm dü cihānda üzerine fāyız olan ḥabībüm cenāb-ı Muḥammed °aleyhi'ş-şalātu ve's-selāmuñ ümmetini¹⁷²⁵ °azāb-ı āhiretten

¹⁶⁹⁹ ḥazretleri de: – B; de: – L.

¹⁷⁰⁰ heft: yedi H.

¹⁷⁰¹ melekleri: + de H.

¹⁷⁰² – H.

¹⁷⁰³ – B, H.

¹⁷⁰⁴ – L, B.

¹⁷⁰⁵ nidā eydür ki: – L, B.

¹⁷⁰⁶ melā'ike: meleküt L.

¹⁷⁰⁷ ki: – H.

¹⁷⁰⁸ ezān şevābını H.

¹⁷⁰⁹ ümmet-i Muḥammedüñ mü°ezzinlerine H; °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām: şalla'llāhu °aleyhi ve sellem B; ḥazretlerinüñ cum°a namāzında mü°ezzinlik iden: – B; mü°ezzinlerine: mü°ezzinlere L.

¹⁷¹⁰ dir: – H.

¹⁷¹¹ ḥazretleri: – H.

¹⁷¹² daḫı H.

¹⁷¹³ ḥazretleri: – H.

¹⁷¹⁴ daḫı H.

¹⁷¹⁵ – B; şevābın: şevābını H.

¹⁷¹⁶ cümle melekler: + daḫı H.

¹⁷¹⁷ – H; ḥazretleri: – B.

¹⁷¹⁸ biz de bu namāzuñ şevābını H; olunan: + cum°a namāzı L; şevābı: şevābını L.

¹⁷¹⁹ °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām: şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem B, şalla'llāhu °aleyhi ve sellem H.

¹⁷²⁰ namāzın: namāzı L.

¹⁷²¹ cenāb-ı İzed-i müte°āl celle °ani'ş-şibhi ve'l-miṣāl H.

¹⁷²² fermān-ı celilü'ş-şān H.

¹⁷²³ şādır: B'de sehven tekrar yazılmış.

¹⁷²⁴ seḥā: seḥāvet H.

¹⁷²⁵ ümmet-i Muḥammed °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām ḥazretlerini H; ve's-selāmuñ: ve's-selām ḥazretlerinüñ B.

emîn eyledüm¹⁷²⁶ diyü va^cd-i ilâhî şadır olur ki devr-i dâ'im her cum^a böyledür¹⁷²⁷ *El-ḥamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn* ḥamden yuvâfî ni^camehu ve yukâfî³ü mezîdehu¹⁷²⁸ lâkin bu va^cd-i kerîm şer^ca muvâfîk¹⁷²⁹ cum^a¹⁷³⁰ kılanlar ḥaḳkındadır yohsa ḥaḫîb minberde ḥuḫbe okurken¹⁷³¹ ḥuḫbe³i¹⁷³² dinlemeyüp de¹⁷³³ vird okuyanlara¹⁷³⁴ ve dünyevî muşâhabet ü mükâleme¹⁷³⁵ idenlere degüldür¹⁷³⁶ ve câmi^e geççe gelüp de¹⁷³⁷ ḥuḫbe okunurken sünnet-i evveli kılanlar için¹⁷³⁸ degüldür¹⁷³⁹ ve imâmdan [L48b]/[H40b] evvel başın rükû^cdan kaldırılar ve evvel secdeye varılar ve secdeden kaldırılar ta^cdîl-i erkânı gözetmeyenler için degüldür¹⁷⁴⁰ dîvân-ı ^caraşâtta cezâsı muḳarrerdür¹⁷⁴¹ namâzda ta^cdîl-i erkâna ri^câyet edenler ḥaḳkındadır ki ḥattâ va^cd-i kerîme mazhariyyet ola¹⁷⁴²

Ḥulâşa ol şâḫîb-i sa^câdet şalla'llâhu ^caleyhi ve sellem ḥazretleri¹⁷⁴³ Āfitâb-ı ^câlem-tâbı bu semâ²-i râbî^cada gördiler¹⁷⁴⁴ kezâlik Ḳamer ü ^cUḫârid ü Müşteri³ vü Zühre vü Merrîḫ u Zuḫal¹⁷⁴⁵ cümleten semâlarında maşrıḳ u maḡriblerin ve cevelânların ve ḥuddâmların kezâlik şâbitât u seyyârât cümleten kevâkibât u burûcât ve miḳdâr-ı cirmlerin ve ḥavâşş u hünelerinin müşâhede eylediler¹⁷⁴⁶ ḥulâşa dîde-i ḳudsiyyelerine ḳuvvet-i rûḫânî virilüp¹⁷⁴⁷ cümle¹⁷⁴⁸ manzûr u

¹⁷²⁶ âḫiret ^cazâbından emîn eyleyüp cümle günâhların baḡışladım H.

¹⁷²⁷ devr-i dâ'im her cum^a böyledür: – H; ki: – B; her cum^a: – B.

¹⁷²⁸ – L.

¹⁷²⁹ muvâfîk: muḫâbîḳ B.

¹⁷³⁰ cum^a: + namâzı L.

¹⁷³¹ ḥuḫbe okurken: iken B.

¹⁷³² – H.

¹⁷³³ de: – L, H.

¹⁷³⁴ okuyanlara: okuyanlar L.

¹⁷³⁵ dünyevî muşâhabet ü mükâleme: dünyevî gerek ise uhrevî muşâhabet ve mükâleme L, dünyevî şoḫbet idenlere H.

¹⁷³⁶ degüldür: – B, H.

¹⁷³⁷ de: – H.

¹⁷³⁸ ḥaḫîb ḥuḫbe okurken sünneti ḳazâ idenlere B, ḥaḫîb ḥuḫbede iken ḳalḳup sünneti ḳazâ idenlere H.

¹⁷³⁹ L'de der-kenar olarak tashih kaydıyla şu satırlar yazıldı: “Zîrâ istimâ^c-ı ḥuḫbe farzdur ḳılınan ise sünnetdür bir maḫalde farz ^camel var iken vâcib ^camel bile icrâ olmaz degül ki sünnet.”

¹⁷⁴⁰ rükû^cdan kaldırılar (...) için degüldür: rükû^cdan [B48b] ve secdeden başın kaldırılarla ve ḳoyanlara göre degüldür B, rükû^cdan ve secdeden kaldırılarla göre degüldür H.

¹⁷⁴¹ – B, H.

¹⁷⁴² – L, H.

¹⁷⁴³ – L, B.

¹⁷⁴⁴ ve yine bu semâda Āfitâbı gördiler L, bu semâ²-i râbî^cada Āfitâb-ı âlem-tâbı müşâhede idüp H.

¹⁷⁴⁵ – H.

¹⁷⁴⁶ ve ḡayrı cümle kevâkib-i şâbitât u seyyârât matla^cların ve maḡriblerin ve seyrân u cevelânların ve miḳdâr-ı cirmlerin ve ḥuddâmların cümle müşâhede eylediler B, ibtidâ²-i ḫilḳatden şarḳdan ḡarba seyr ü cevelânı ve ne miḳdâr cirmi olduğunu H.

¹⁷⁴⁷ – H.

¹⁷⁴⁸ cümle: cümleten B. || virilüp cümle: L'de unutulmuş, der-kenar olarak eklenmiş.

mażbûṭ-ı hümayûnları olmışdur taḥrîr olınsa taṭvîl iktizâ ider gerek aḥvâl-i Āfitâb gerek mâh-tâb cümleten tevâriḥlerde mufaşşalan ve meşrûhan meşṭurdur¹⁷⁴⁹

Āsumân-ı Penc-i Refî' u'l-Bünyâna °Urûclarıdur¹⁷⁵⁰

Ol şâhib-i sa°âdet şalla'llâhu °aleyhi ve sellem ḥazretleri Cebrâ°îl °aleyhi's-selâm ḥazretleri ile beşinci göge °azîmet ve duḥûl eyledüklerinde bu semâ°-i ḥâmise bir vech-ile °azametdedür ki çâr āsumân ve heft zemîn anuñ yanında beyâbânda konulmuş bir ḥâtem ḥalkası kadar diyü aşḥâb-ı kirâm rıdvânu'llâhi te°âlâ °aleyhim ecmâ°ine [H41a] taḥrîr buyurmışlardur ismi Elbiyânîfkûn (?) tesmiye olunur¹⁷⁵¹ bâb-ı sa°âdet-me°âbında nûrdan bir kürsî üzere bir melek oturur nâmı Saḳṭâyîl tesmiye olunmuş su°âl ü cevâbdan soñra fetḥ-i bâb olunup¹⁷⁵² Fahr-ı Kâ°inât °aleyhi efḍalü's-şal[av]ât ḥazretleri müşâhede eylediler ki¹⁷⁵³ ol melegün¹⁷⁵⁴ beş yüz biñ melek tâbi°i¹⁷⁵⁵ var ve her tâbi°uñ daḥı¹⁷⁵⁶ beşer yüz biñ melek etbâ°ları var melegün ve tâbi°i olan meleklerüñ ve etbâ°larıñ tesbîḥleri¹⁷⁵⁷ *Ḳuddüsün ḳuddüsün ḳuddüsün rabbu'l-erbâb sübhâne rabbine'l-°aliyyi'l-°azîm ḳuddüsün ḳuddüsün ḳuddüsün rabbü'l-melâ°iketi ve'r-rûḥ*

¹⁷⁴⁹ taḥrîr olınsa (...) meşrûhan meşṭurdur: – L, B.

|| H°de “ḥâşîye” notu ile eklenen kısım şöyledir: “*Aḥvâl-i Āfitâb* Ḥazret-i resûl-i ekrem şalla'llâhu te°âlâ °aleyhi ve sellem dördüncü kat göge duḥûl eyledüklerinde Āfitâb-ı °âlem-tâbı müşâhede eylediler büyüklüğü İbn °Abbâs raḍıya'llâhu °anh rivâyeti üzere yetmiş biñ yıllık yoldur ammâ ḥadîs-i şerîfde rivâyet olınan üç yüz altmış bu dünyâ ḳadardur diyü buyurdılar çünki Ḥaḳ sübhânehu ve te°âlâ ḥazretleri Āfitâbı ḥalk eyledi aña altundan bir zevraḳ ḥalk eyledi ve anda kızıl altundan bir taḫt ḳodu ol taḫtuñ üç yüz altmış pâyesi vardur her pâyesini biñ melek tatarlar Āfitâbı ol zevraḳuñ içine ḳomışlardur ve zevraḳı ol taḫtuñ üstine ḳoyup üç yüz altmış biñ melek tatarlar ve dördüncü gögüñ felegi deryâsından her gün maşrıḳdan mağribe iletürler ve her gice mağribden maşrıḳa iletürler andan ol melâ°ikeler °ibâdete meşḡüllerdür ḡayrı gün üç yüz altmış biñ melek gelüp bu ḥıdmeti edâ iderler tâ ḳıyâmete dek bu üslûb üzere °amel iderler bir kerre ḥıdmet iden melege bir daḥı nevbet gelmez ḳâle'llâhu te°âlâ ve's-şemsî tecrî li-müsteḳarrin lehâ ba°z-ı teḫsîrde güneş müsteḳarrı °arş altında her gice güneşi °arş pâyesine iletürler Ḥaḳ te°âlâ ḥazretlerine secde ider tâ ṭulû°-i fecre dek ṭurur andan soñra Ḥaḳ te°âlânuñ izn-i şerîfiyle yine maşrıḳdan ṭulû° ider vaḳta ki ḳıyâmet yakın olduḳda emr-i ilâhî vârid olur ki mağribden ṭulû° eyler bu ḥadîs-i şerîf müstevfî İmâm Şa°lebî raḍıya'llâhu °anh °Arâyişinde mezkûrdur”

¹⁷⁵⁰ °Azm ü °Urûc-i Semâ°-i Ḥâmise H.

¹⁷⁵¹ – L, B.

¹⁷⁵² üslûb-ı sâbık ba°de'l-istiḫtâḫi ve'l-fetḫ bâb-ı sa°âdet-me°âbından duḥûl-i bâb-ı hümayûnında nûrdan bir kürsî üzere oturur bir melek-i mu°azzam gördiler [B49a] nâmı [L49a] Saḳṭâyîl °aleyhi's-selâm L, B; °aleyhi's-selâm: + tesmiye olunmuş B.

¹⁷⁵³ – L, B.

¹⁷⁵⁴ – L, B.

¹⁷⁵⁵ tâbi°i: etbâ°ı B.

¹⁷⁵⁶ tâbi°uñ: melegün de L, B.

¹⁷⁵⁷ melegün ve tâbi°i olan meleklerüñ ve etbâ°larıñ tesbîḥleri: tesbîḥleri L, tesbîḫ-i tâbi° u metbû° °aleyhimü's-selâm B.

¹⁷⁵⁸Bu semâ⁹-i hâmise kızıl yâkûtdan halk olunmuşdur nâmı Retkâdur melekleri hûru'l-^cîn şüretinde halk olunmuşlardur¹⁷⁵⁹ ve bu semâ⁹-i hâmisede melâ⁹ike âbidlerine mülâkî oldılar ki¹⁷⁶⁰ °ibâdetleri¹⁷⁶¹ şaf şaf cümleten kıyâmda¹⁷⁶² ve bu melâ⁹ikelerün¹⁷⁶³ nazarları hużü^c ile huşû^c ile¹⁷⁶⁴ ayakları parmaqlarında olup¹⁷⁶⁵ âvâz-ı bülend¹⁷⁶⁶ ile bu tesbîhe meşgüllerdür¹⁷⁶⁷ *Sübhâne'l-fazli'l-ekberi sübhâne'l-^cadli'lezi lā [B49b] yecûru*

¹⁷⁶⁸Server-i kâ⁹inât °aleyhi efđalü'ş-şalavât ve ekmelü't-tahıyyât hazretleri¹⁷⁶⁹ Cebrâ⁹îl °aleyhi's-selâmdan¹⁷⁷⁰ bu meleklerün [L49b] °ibâdetleri böyle midür diyü su⁹âl eyledüklerinde¹⁷⁷¹ *na^cam yā habîba'llāh* diyü cevâb eyledi¹⁷⁷² dil-pesend olnup niyâz eylediler¹⁷⁷³ kabûl¹⁷⁷⁴ buyrılıp şalât-ı hamsede hużü^c u huşû^cuñuzdur diyü buyurdılar¹⁷⁷⁵

¹⁷⁷⁶Ve bu semâda¹⁷⁷⁷ ol seyyid-i vâlâ-ğaseb ve ol emîn ü Hâşimî-neseb şalla'llāhu te^câlâ °aleyhi ve sellem hazretleri¹⁷⁷⁸ cedd-i buzurgvârları İbrâhîm halîlu'llāh ve ferzend-i ercendleri İsmâ^cîl zebîhu'llāh ve bürâder-i ekremleri İshâk nebiyyu'llāh ve ciger-güşeleri Ya^cküb isrâ⁹îlu'llāh ve °ammi-zâde-i Halîlu'llāh cenâb-ı Lût resûlu'llāh °aleyhimü'ş-şalatü ve's-selâm hazretleri ile mülâkî oldılar şöyle ki bir meclis-i °âlîde otururken gördiler¹⁷⁷⁹ Cebrâ⁹îl

¹⁷⁵⁸ H'de bu paragrafin bulunduğu yer farklıdır. Peygamberlerle ilgili bölümden sonra, 41b'de (7-10. satırlar) bulunmaktadır.

¹⁷⁵⁹ – H; nâmı: ismi B.

¹⁷⁶⁰ – L, B.

¹⁷⁶¹ – H.

¹⁷⁶² kıyâmda: kıyâmdadurlar L.

¹⁷⁶³ bu melâ⁹ikelerün: – L, B.

¹⁷⁶⁴ hużü^c ile huşû^c ile: – H.

¹⁷⁶⁵ olup: – B, H.

¹⁷⁶⁶ bülend âvâz H.

¹⁷⁶⁷ meşgüllerdür: meşgüller tesbîh L, meşgüller tesbîhleri B.

¹⁷⁶⁸ H'de bu paragrafin bulunduğu yer farklıdır. Peygamberlerle ilgili bölümden sonra, 41b'de (11-15. satırlar) bulunmaktadır.

¹⁷⁶⁹ – L, B.

¹⁷⁷⁰ °aleyhi's-selâmdan: °aleyhi's-selâm hazretlerinden L, B.

¹⁷⁷¹ eyledüklerinde: eylediler L, B.

¹⁷⁷² na^cam diyüp L, B.

¹⁷⁷³ niyâz eylediler: ba^cde'n-niyâz L, B.

¹⁷⁷⁴ L'de sehven tekrar yazılmış.

¹⁷⁷⁵ hużü^c u huşû^cuñuzdur diyü buyurdılar: huşû^c emr olındı H.

¹⁷⁷⁶ H'de bu paragrafin bulunduğu yer farklıdır. 41a (11-15. satırlar) ve 41b'de (1-6. satırlar) yer almaktadır.

¹⁷⁷⁷ ve bu semâ⁹-i hâmisede H.

¹⁷⁷⁸ – H; emîn ü Hâşimî-neseb: Hâşimîyy-i Halîlî-neseb B.

¹⁷⁷⁹ hazret-i İbrâhîm ve hazret-i İsmâ^cîl ve hazret-i İshâk ve hazret-i Ya^cküb ve hazret-i Lût °aleyhimü'ş-şalâtu ve's-selâm hazretlerini bir meclis-i °âlîde otururken gördiler H; ve ferzend-i ercendleri: – B; İsmâ^cîl zebîhu'llāh: İsmâ^cîl şıddıku'llāh bir rivâyette zebîhu'llāh ile anılır B; ve bürâder-i ekremleri: – B; ve ciger-güşeleri: – B; °ammi-zâde-i Halîlu'llāh: – B; cenâb-ı: – B.

°aleyhi's-selām ile meclis-i hümāyūnlarına varup selām virdiler¹⁷⁸⁰ redd-i selāmdan şoñra evvelā cedd-i buzurgvārları¹⁷⁸¹ [B50a]/[H41b] İbrāhīm ḥalīlu'llāh¹⁷⁸² ḥazretleri¹⁷⁸³ ile¹⁷⁸⁴ muşāfaḥa eyleyüp cīger-güşem¹⁷⁸⁵ bu gice vaḥīden¹⁷⁸⁶ saña vuḳūf-ı *beyne yedeyi'llāh* müyesser olsa gerekdür °ibādet tekliḫinde [L50a] zinhār ümmetüñ için taḥfīf talebinde olası¹⁷⁸⁷ diyü vaşıyyetler¹⁷⁸⁸ eylediler ve mezkūru'l-esāmī olan enbiyā°-i °izām °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām ḥazretlerinüñ tesbīḫleri¹⁷⁸⁹ *Sübḫāne men lā yeşıfu'l-vāşıfün °azametehu ve müntehāhu sübhāne men ḥaza°at lehu'r-riḳābu ve zellet lehu'ş-şı°ābu*

[H42a] Ve bu semāda¹⁷⁹⁰ müşrikler¹⁷⁹¹ ve şālīs-i selāse iddi°asında olanlarıñ¹⁷⁹² aḥvāllerin müşāhede eylediler keyfiyyetleri taḥrīr olunmayup ta°zīblerine me°mūr olan °azāb melekleri °aleyhimü's-selāmuñ tesbīḫleri¹⁷⁹³ *Sübḫāne'l-vāhidi'l-eḫad sübhāne'l-ferdi'ş-şamed* [B50b] *sübḫāne'llezi lem yelid ve lem yüled ve lem yekun lehu küfüven eḫad sübhāne men leyse bi-vālidin ve lā mevlūd(in)*

Ve yine bu semāda¹⁷⁹⁴ şāḫib-i sa°ādet ḥazretleri¹⁷⁹⁵ şā°ıḳalar ve berḳler deryā ve aḥvāllerin¹⁷⁹⁶ gördiler¹⁷⁹⁷

¹⁷⁸⁰ yanlarına varup selām virdiler H.

¹⁷⁸¹ buzurgvārları: celīlleri B.

¹⁷⁸² ḥalīlu'llāh: ḥalīl B.

¹⁷⁸³ – L, B.

¹⁷⁸⁴ – H.

¹⁷⁸⁵ cīger-güşem: yā Muhammed H.

¹⁷⁸⁶ vaḥīden: – L, B.

¹⁷⁸⁷ taḥfīf talebinde olası: taḥfīf niyāz[ında] ol H.

¹⁷⁸⁸ vaşıyyetler: vaşıyyet H.

¹⁷⁸⁹ ve mezkūru'l-esāmī (...) tesbīḫleri: tesbīḫ-i enbiyā°-i mezkūru'l-esāmī °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām B, tesbīḫleri budur H.

¹⁷⁹⁰ semāda: semā°-i ḥāmisede H.

¹⁷⁹¹ H'de “ḥāşıye” notu ile eklenen kısım şöyledir: “*Aḥvāl-i Müşrikīn* Ḥazret-i resūl-i ekrem şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem buyurdılar ki beşinci ḳat gökde bir melek-i mu°azzam gördüm eger cümle °alemlerüñ ḫalḳı ol melegüñ uluḫıñ beyān itmek dileseler deryādan bir ḳatre beyān idemeyeler ve bu melegüñ etrāfında ḫisāba gelmez melekler gördüm anlarıñ daḫı ululukları şöyle ki başları °arş altında ve ayakları yedi kat yirden aşağı ve her birinüñ ellerinde ateşden ḳaḫtanlar var bir cemā°ate geydirüp ayaklarından aşmışlar ve ellerinde daḫı her birinüñ ateşden °amüdlar var ol °amüdlarla ol cemā°ate urduklarında cümle etleri dökülüüp emr-i Ḥakla tekrār bütüñ olurlar Cebrā°ıl °aleyhi's-selāma bunlar ne kişilerdür diyü su°āl idüm Cebrā°ıl eytdi yā resūla'llāh bu tã°ife Ḥaḳ te°ālā ḥazretlerini ḫāşā ücdür diyen müşriklerdür Ḥaḳ te°ālā ḥazretleri bu melā°ikleri anlarıñ °azābına müvekkel ḳılmışdur bu tarikle ebedü'l-ābād °azāb olunurlar didi el-°iyāzen bi'llāhi te°ālā”

¹⁷⁹² şālīs-i selāse iddi°asında olanlarıñ: şālīs-i selāse diyenlerüñ B, şālīs diyenlerüñ H.

¹⁷⁹³ keyfiyyetleri taḥrīr (...) tesbīḫleri: keyfiyyetleri taḥrīr olınsa itāle iḳtizā ider ancak ol melekler cümlesi bu tesbīḫe meşğüllerdür H; olan: olunan L; °azāb melekleri °aleyhimü's-selāmuñ: °azāb meleklerinüñ B.

¹⁷⁹⁴ ve bu semā°-i ḥāmisede H.

[L50b]

Semâ²-i Sâdise[ye] °Azm ü °Urûclarıdır¹⁷⁹⁸

Hâzret-i habîb-i Hüdâ ve resûl-i müctebâ şalla'llâhu te°alâ °aleyhi ve sellem Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm ile altıncı göge °azîmet ve duhûl eyledüklerinde¹⁷⁹⁹ bâlâda tahrîr olındığı üzere su°âl ve cevâbdan sonra¹⁸⁰⁰ nâm-ı bevvâb-ı bâb-ı sa°âdet-me°âb¹⁸⁰¹ Rev°âbîl °aleyhi's-selâmdur¹⁸⁰² ve bu semâ-i sâdise yanında yedi kat yirler ve altı semâ güyâ ki bir °azîm ulu [H42b] şahrâda bir hâtem halkası kadardur şâhib-i sa°âdeti gördükde¹⁸⁰³ *Bâreka'llâhu*¹⁸⁰⁴ *fî hasenâtike ve zâde fî kerâmetike ve bûrike fîke* diyü Rev°âbîl °aleyhi's-selâm du°â idüp berây-ı icâbet âmîn dinildi¹⁸⁰⁵ ve ol melegüñ¹⁸⁰⁶ altı yüz bîn muñi° u münkâd melâ'ik-i tâbi°i var¹⁸⁰⁷ ve her bir tâbi°uñ dahı¹⁸⁰⁸ altışar yüz biñ melek etbâ°ları var¹⁸⁰⁹ tesbîh-i metbû° u etbâ°¹⁸¹⁰ *Sübhâne'llâhi'l-kerîm*¹⁸¹¹ [B51a] *sübhâne'n-nûri'l-münîr sübhâne men ilâhu men fi's-semâvâti ve ilâhu men fi'l-arzayni sübhâne men rabbünâ ve rabbü'l-°âlemîn*¹⁸¹²

Ve bu semâ²-i sâdisenüñ ismi Refî°adır melekleri insân şüretindedür¹⁸¹³ ve °ibâdetleri yine huñü° u huşü° ile şaf şaf cümleten kıyâmdadurlar¹⁸¹⁴ [L51a] tesbîhleri *Sübhâne men yusebbihu lehu'l-hevâmu fî emkinetihâ sübhâne men yüsebbihu lehu'l-en°amu fî şahârihâ sübhâne men yüsebbihu lehu'l-vuhûşu fî ravâsihâ sübhâne men yüsebbihu lehu'd-dîdânu fî zây°atihâ ve zankihâ*

1795 – L, B.

1796 deryâ ve ahvâllerin: deryâsını ve çok garâyibât H.

1797 gördiler: müşâhede eylediler B, H.

1798 °Azm ü °Urûc-i Semâ²-i Sâdise H.

1799 – L, H.

1800 üslûb-ı sâbık ba°de'l-istiftâh ve'l-feth ve'd-duhûl L, B.

1801 bevvâb-ı bâb-ı sa°âdet-me°âblarınıñ ismi B, bevvâbınıñ ismi H.

1802 Rev°âbîl tesmiye olunur H; Rev°âbîl: Rû°âbîl B (hareke).

1803 – L, H.

1804 bâreka'llâhu: + te°âlâ L.

1805 diyü du°â vü °âmîn dinildi H; Rev°âbîl: Rû°âbîl B (hareke); du°â idüp berây-ı icâbet âmîn: du°â vü âmîn B.

1806 Rev°âbîl °aleyhi's-selâma L, Rû°âbîle B.

1807 altı yüz biñ melek tâbi° L, B.

1808 ve her bir melege de L, B.

1809 etbâ°ları var: tâbi° aleyhimü's-selâm L, B.

1810 tesbîhleri budur H; metbû°: tâbi° B.

1811 – L, B.

1812 *sübhâne men rabbünâ ve rabbü'l-°âlemîn*: – H.

1813 – H.

1814 şâhib-i sa°âdet hâzretleri bu meleklerüñ cümlesin huñü° u huşü°-ıla kıyâmda gördiler H; şaf şaf – cümleten: B'de takdim-tehirli.

Ve bu semâ²-i sâdisede ³ulvî ve süflî cümle-i maḥlûkât u mükevvenât¹⁸¹⁵ arasında düzaḥ için [B51b] sedd ü¹⁸¹⁶ perde olan Bâbu'l-Emânî²i¹⁸¹⁷ [H43a] ve iltimâslarıyla ba²de'l-feth mâ-verâsını ve Mâlik-i düzaḥ ⁴aleyhi's-selâmı¹⁸¹⁸ müşâhede eylediler ki dîde-i¹⁸¹⁹ ḥaḳ-bînâlarına kuvvet-i kudsiyye iḥsân-ı hümâyün¹⁸²⁰ olunup keyfiyyet-i dâru'l-⁵ıḳâbı ve selâsil ü enkâlleri¹⁸²¹ ve ⁶azâba müvekkel olan¹⁸²² zebânîleri ḥuşûşâ Mâlik'i¹⁸²³ cümleten¹⁸²⁴ gördiler ve derün-ı nür-efzûnlarında der-ḥâtır idüp cümleten gördüklerini aşḥâb-ı kirâm rıdvanu'llâhi te⁷âlâ ⁸aleyhim ecma⁷ın ḥazretlerine ⁹ayân u beyân eylediler¹⁸²⁵

¹⁸¹⁵ maḥlûkât u mükevvenât: kâ²inât H; ve mükevvenât: – L.

¹⁸¹⁶ sedd ü: – H.

¹⁸¹⁷ H'de “ḥâşiye” notu ile eklenen kısım şöyledir: “*Aḥvâlü Bâbi'l-Emân* Ḥazret-i resül-i ekrem şalla'llâhu te⁷âlâ ⁴aleyhi ve sellem altıncı gökde kâfûrdan bir kapu gördiler ol kapunuñ iki kanadı var ululığı şöyle ki üzerine yirler ve gökler kadar bir kilid ırlımsı göricek ta⁷accüb eyledüm Cebrâ'îl ⁴aleyhi's-selâm eytdi yâ ḥabîba'llâh bu kapuya Bâbü'l-Emân dirler niçün böyle tesmiye olındı didüm eytdi Ḥaḳ te⁷âlâ cehennemden bir nefes tülû⁷ eyledi ol nefesün şiddetinden yirler ve gökler Ḥaḳ te⁷âlâ ḥazretlerinden emân dilediler ḥazret-i Rabbü'l-⁵âlemîn bu kapuyu cehennem ile cümle kâ²inât mâ-beyninde perde kodı tâ kim yedi kat gökler ve yirler emânda olalar anuñ-çün bu kapuya Bâbü'l-Emân dirler didi andan Cebrâ'îlden taleb eyledüm ki ol kapunuñ ardında ne vardır görem ol çında fermân-ı ilâhî vârid oldı ki ḥabîbüm barmağın işaretiyle bu kapu açılır ben daḥı işâret idicek emr-i Ḥaḳla kapu açılıp cehennem zâhir oldı el-⁶iyâzen bi'llâhi te⁷âlâ”

¹⁸¹⁸ Mâlik-i düzaḥ ⁴aleyhi's-selâmı: Mâlik-i düzaḥ ⁴aleyhi's-selâm ḥazretini B, Mâlik-i düzaḥı H.

¹⁸¹⁹ dîde-i: çeşm-i L.

¹⁸²⁰ iḥsân-ı hümâyün: ⁴aṭâ H.

¹⁸²¹ ve selâsil ü enkâlleri: – H.

¹⁸²² ⁶azâba müvekkel olan: – L, B.

¹⁸²³ – L, B.

|| H'de “ḥâşiye” notu ile eklenen kısım şöyledir: “*Aḥvâl-i Mâlik* ⁴Aleyhi's-Selâm Ḥazret-i resül-i ekrem şalla'llâhu te⁷âlâ ⁴aleyhi ve sellem altıncı göge duḥûl eyledüklerinde bir heybetlü ulu melek gördiler şöyle ki ululığı bir vech-ile ta⁷bîr mümkün degüldür hergiz andan ulu heybetlü melek görmediler demürden bir minber üzere oturmuş başın önüne idüp Ḥaḳ te⁷âlâ ḥazretlerini tesbîḥ ider ve ol minberün ululığı şol mertebedür ki altı kerre yüz biñ ayağı var her ayağınun tülü ve ḳalûnlığı ve mâ-beyni beş yüz yıllık yol idi ve ol melek-i mu⁶azzamuñ ağzından taḡlar gibi âteşler çıkar ve burnından daḥı yalıñlar çıkar ve gözleri cirmi dünyâ kadar olup ḥuşmâk ü ḡazûb âteşler çıkar şol mertebe ḥavf itdüm ki Ḥaḳ te⁷âlâ luṭfi olmasa helâk olurdum ḥazret-i Cebrâ'île su⁷âl eyledüm bu kimdür ki göricek endâmuma lerze düşdi Cebrâ'îl eytdi yâ ḥabîba'llâh bu melek cehennem Mâlikidür Ḥaḳ te⁷âlâ bunu ḥalḳ idelden beri hergiz gülmedi ve beşâretler olmamişdur didi ben daḥı ilerü varup selâm virdüm kemâl-i sefâlınden başın kaldırmadı Cebrâ'îl yanına varup beni bildürdi çünkim nânum işidicek kalkup ta⁷zîm itdi ve eytdi yâ ḥabîba'llâh saña beşâret olsun ki Ḥaḳ te⁷âlâ saña çok kerâmetler iḥsân eyledi ve senden ḥoşnûd oldı ve seniñ mübârek göziñe cehennem âteşi ḥarâmdur ve seniñ berekâtüñle saña tâbî⁶ olanlara daḥı ḥarâmdur ve baña daḥı Ḥaḳ te⁷âlâ ḥazretleri buyurmuşlardur ki seniñ ümmetün ⁶âşîlerine merḥamet eyleyem ve saña îmân getirmeyenlerden intikâm alam diyü cevâb virdi ve seyyid-i âlem şalla'llâhu ⁴aleyhi ve sellem buyurdılar ki Mâlikün elinde bir ⁶amûd var idi biñ başı var şöyle ki görenlerün zehresi çâk olur ancak cehennem ve taḡalarını ve ehlinün ⁶azabları ne vech-ile olduḡın görmege taleb eylemedüm diyü buyurdılar şadaḳa resûlü'llâh aḥvâl-i cehennem mufaşşalan ve meşrûḥan tevâriḥlerde meşrûrdur”

¹⁸²⁴ – B.

¹⁸²⁵ ve derün-ı nür-efzûnlarında (...) ⁹ayân u beyân eylediler: – L, B.

tesbîh-i Mâlik °aleyhi's-selâm¹⁸²⁶ *Sübhâne'llezi lâ yecûru ve hüve mâlikün cebbârun sübhâne'l-müntakîmi min a°dâ°ihi sübhâne'l-mu°izzi li men yeşâ°ü*
[L51b] *sübhâne men leyse ke-mişlihi şey°un*

Ve bu semâ°-i sâdisede¹⁸²⁷ hâzret-i¹⁸²⁸ İdrîs refî°u'llâh¹⁸²⁹ °aleyhi's-selâm¹⁸³⁰ hâzretleri¹⁸³¹ ile ve hâzret-i¹⁸³² Nüh neciyyu'llâh¹⁸³³ °aleyhi's-selâm¹⁸³⁴ hâzreti¹⁸³⁵ ile mülâkî oldılar ol rahmet-i¹⁸³⁶ °amme-i °âlem ve sultân-ı selâtinü'l-°Arab ve'l-°Acem şalla'llâhu te°âlâ °aleyhi ve sellem **[B52a]** hâzretleri selâm virüp anlar da kıyâm u ta°zîm-i mâ lâ kelâm ile **[H43b]** redd-i selâm ve mu°ânağa ve ikrâm eylediler ve °azîm şâdgâm olup¹⁸³⁷ *El-ḥamdü li'llâhi'llezi erânâ vecheke yâ ḥabîbe rabbi'l-enâm* didiler tesbîh-i İdrîs °aleyhi's-şalâtu ve's-selâm¹⁸³⁸ *Sübhâne*¹⁸³⁹ *mücîbü's-sâ°ilîn sübhâne kâbîzu'l-cebâbirati sübhâne'llezi °alâ fe-lâ yebluğu °uluvven eḥad* tesbîh-i Nüh °aleyhi's-şalâtu ve's-selâm¹⁸⁴⁰ *Sübhâne'l-hayyi'l-ḥalîm sübhâne'l-ḥakḫi'l-ferdi'l-ḥakîm sübhâne'l-°azîzi'l-kerîm*

[L52a] Ve bu semâda hâzret-i¹⁸⁴¹ Mîkâ°îl °aleyhi's-şalâtu ve's-selâm **[B52b]** ile görîşdiler¹⁸⁴² keyfiyyet-i Mîkâ°îl¹⁸⁴³ °aleyhi's-selâm¹⁸⁴⁴ ne hîlkatdedür ve ne

¹⁸²⁶ Mâlik °aleyhi's-selâmuñ tesbîhi B, Mâlikün tesbîhi budur H.

¹⁸²⁷ yine bu semâda L, B.

¹⁸²⁸ cenâb-ı L.

¹⁸²⁹ refî°u'llâh: – H.

¹⁸³⁰ °aleyhi's-şalâtu ve's-selâm B.

¹⁸³¹ – B, H.

¹⁸³² ve: – B, H; hâzret-i: cenâb-ı L.

¹⁸³³ neciyyu'llâh: – H.

¹⁸³⁴ °aleyhi's-şalâtu ve's-selâm B.

¹⁸³⁵ – B, H.

¹⁸³⁶ rahmet-i: cenâb-ı + L.

¹⁸³⁷ şâdgâm olup: şâd ve L.

¹⁸³⁸ tesbîh-i İdrîs °aleyhi's-şalâtu ve's-selâm: hâzret-i İdrîs °aleyhi's-şalâtu ve's-selâmuñ tesbîhi budur H.

¹⁸³⁹ Sübhâne: + yâ L, B.

¹⁸⁴⁰ tesbîh-i Nüh °aleyhi's-şalâtu ve's-selâm: hâzret-i Nüh °aleyhi's-şalâtu ve's-selâmuñ tesbîhi budur H.

¹⁸⁴¹ hâzret-i: – L.

¹⁸⁴² ve's-selâm ile görîşdiler: ve's-selâmı gördiler H; ve's-selâm: + hâzretleri L.

¹⁸⁴³ H'de “ḥâşiye” notu ile eklenen kısım şöyledir: “*Aḥvâl-i Mîkâ°îl °Aleyhi's-Selâm* Hâzret-i resül-i ekrem şalla'llâhu °aleyhi ve sellem sa°âdetle altıncı göge duḫûl eyledüklerinde bir °azîm kürsî üzerinde bir ulu melek gördiler Cebrâ°îl °aleyhi's-selâma su°âl eyledüklerinde eytdi yâ ḥabîba'llâh bu ulu melek keyl-i erzâka ve mizâna müvekkel olan Mîkâ°îl °aleyhi's-selâmdur didi ben daḫı nâzar kılup gördüm ki önünde bir ulu terâzû var ve iki kefesi var her kefesinüñ ululüğü söyle ki yedi kat gökler ve yirleri °arşı ve kürsî bir kefesinüñ içine ḫosalar ḫolmaya ve daḫı hâzret-i Mîkâ°îlün önünde bî°had fümârlar var ki ḫisâba gelmez ilerü varup selâm virdüm yirinden ḫalkup ta°zîm ü ikrâm birle selâmum alup beni yanına çekdi zâde'llâhu kerâmeten ve sürüren diyüp du°â itdi andan baña beşâret itdi ki yâ ḥabîba'llâh saña Ḥak te°âlânüñ ihsân eylediği ḫayr u kerâmet ḫiçbir peygâbere virilmemişdür ve ümmetüñe daḫı ihsân olan ḫayr u kerâmet ḫiçbir ümmete virilmedi ve senüñ ümmetüñ merâtibleri mizânda sâ°ir ümmetüñ merâtiblerinden ağırdur didi sa°âdet ol kimseye ki saña tâbi° olup maḫabbet eyleye vây ol kimseye ki saña tâbi° olmayup °işyân u buğz-ı °adâvet eyleye ve hâzret-i Mîkâ°île tâbi° olup

işlere me^omür u¹⁸⁴⁵ meşğüldür hazeren ^oani'l-i-tâle yazılmadı¹⁸⁴⁶ tevārîhlerde mufaşşalan ve meşrûhan¹⁸⁴⁷ meştürdur¹⁸⁴⁸ tesbîh-i Mîkâ^oîl ma^o'l-etbâ^c ^oaleyhi's-selâm¹⁸⁴⁹ *Sübḥāne rabbi mü'minin ve kāfirin sübhāne men teza^cu min heybetihi mā fî buṭūnihe 'l-ḥavāmilü*

[H44a] Ve rüy-i zemīnde cümle ḥaḍrevātuñ¹⁸⁵⁰ aşlı andan olan yeşil¹⁸⁵¹ nūrānī Baḥr-ı Aḥḍarı bu semā^o-i sādisede gördiler melekleri bî-ḥadd ü bî-pāyān¹⁸⁵² ol meleklerüñ ^oaleyhi's-selâm tesbîḥleri¹⁸⁵³ *Sübḥāne 'l-kādiri 'l-muktediri 'l-kerîmi 'l-ekrem sübhāna 'llāhi 'l-celîli 'l-a^czam* [B53a] ba^cdehu yine¹⁸⁵⁴ bu semāda¹⁸⁵⁵ bir deryā-yı ^oaẓîm daḥı gördiler ki¹⁸⁵⁶ ol deryāda¹⁸⁵⁷ ^oadedleri¹⁸⁵⁸ nā-ma^olüm¹⁸⁵⁹ melā^oike¹⁸⁶⁰ var ki [L52b] ḥadd ü ^oadedlerin¹⁸⁶¹ ancak ḥalk eyleyen ḥallāk-ı cihān ^oazze şānuhu ḥazretleri¹⁸⁶² bilür tesbîḥleri¹⁸⁶³ *Sübḥāne men 'alā fe-ḳahera sübhāne 'l-muṭṭali^cu 'alā men ḥāfet ve cehera sübhāne men te^cālā 'uluvven kebîrā¹⁸⁶⁴ şāhib-i sa^oādet şalla'llāhu te^cālā ^oaleyhi ve sellem ḥazretleri¹⁸⁶⁵ Cebrā^oîl ^oaleyhi's-selāmdan su^oāl buyurduklarında¹⁸⁶⁶*

ḥıdmet iden melā^oikenüñ ḥadd ü ğāyeti yokdur ba^cz-ı rivāyetde yedi yüz biñ melekdür her bir melegüñ elinde bir ^oalem her bir ^oalemüñ dibinde yedi yüz biñ melek var ve bir şaflar çekmişlerdür bu zıkr olunan meleklerüñ cümlesi Mîkâ^oîlün emrine muntazırlardur baña eytdiler yā ḥabîba'llāh cümlemüz senüñ emriñe fermānberlerüz ve saña şalāt-ı selāmla mülāzımlaruz Ādem ^oaleyhi's-selām ḥalk olınmazdan yigirmi beş biñ yıl muḳaddem yağmur ve ḳar ve nebātāt ḥıdmetinde olup her ḳatre yağmur ve her zerre ḳar ve yirden biten nebātāt bir melegüñ terbiyesinde olur tamām kemālin bulup maḥalline varınca andan şoıra her melek mekânuna gıderler ḳıyāmete dek birine daḥı nevbet gelmez diyü cevāb virdiler''

¹⁸⁴⁴ ^oaleyhi's-selām: – H.

¹⁸⁴⁵ me^omür u: – L.

¹⁸⁴⁶ yazılmadı: taḥrîr olunmadı H.

¹⁸⁴⁷ mufaşşalan ve meşrûhan: ^oaynıyla L, – B.

¹⁸⁴⁸ mezkürdur L, B.

¹⁸⁴⁹ Mîkâ^oîl ve etbâ^cı ^oaleyhi's-selāmuñ tesbîḥleri B, Mîkâ^oîl ^oaleyhi's-selāmuñ ve etbâ^cı meleklerüñ tesbîḥleri budur H.

¹⁸⁵⁰ cümleten sebzenüñ: cümleten sebzenüñ L, cümleten sebzevātün B.

¹⁸⁵¹ ol yeşil deryādan olan L, ol deryādan olan yeşil B.

¹⁸⁵² bî-ḥadd ü bî-pāyān: bî-ḥadd L, bî-pāyān B.

¹⁸⁵³ tesbîḥleri budur H.

¹⁸⁵⁴ yine: – H.

¹⁸⁵⁵ – B, H.

¹⁸⁵⁶ – H.

¹⁸⁵⁷ – L, B.

¹⁸⁵⁸ ^oadedi H.

¹⁸⁵⁹ B'de unutulmuş, der-kenar olarak eklenmiş.

¹⁸⁶⁰ meleküt L, melekler H.

¹⁸⁶¹ ḥadd ü ^oadedlerin: ne miḳdār idüklerin H.

¹⁸⁶² ḥallāk-ı cihān ^oazze şānuhu ḥazretleri: ḥallāk-ı ^oale'l-iṭlāk B, Ḥallāk H.

¹⁸⁶³ tesbîḥleri: + budur H.

¹⁸⁶⁴ sübhāne men te^cālā 'uluvven kebîrā: – H.

¹⁸⁶⁵ – L, B.

¹⁸⁶⁶ Cebrā^oîl ^oaleyhi's-selām ḥazretinden su^oāl eylediler L, Cebrā^oîl ḥazretinden su^oāl eylediler ^oaleyhi's-selām B.

hallağ-ı °ālem hāzretlerinden¹⁸⁶⁷ ğayrınıñ ma°lümü degüldür diyü cevāb virdiler¹⁸⁶⁸

Āsumān-ı¹⁸⁶⁹ Sābi°-i Refī°u'l-Mekāna °Azm u °Urūclarıdur¹⁸⁷⁰

Hāzret-i Fahr-ı Kā°ināt °aleyhi ef°alü'ş-şalavāt ve ekmelü't-tahıyyāt Cebra°'l °aleyhi's-selām ile yedinci āsumāna °azīmet ve duħūl eyledüklerinde¹⁸⁷¹ üslub-ı sābık üzere [H44b] su°āl ü cevābdan sonra¹⁸⁷² bu āsumān-ı refī°u'l-mekānuñ¹⁸⁷³ bevṵab-ı sa°ādet-me°ābına [B53b] Rūḫābīl °aleyhi's-selām tesmiye olunur¹⁸⁷⁴ ḫīn-i mülākātda qabūl-i ḫasenāt ve ref°-i derecāt ve rızā°-i hāzret-i¹⁸⁷⁵ Qāḏıyu'l-Ḥācāt u Müyessirü'l-Murādāt ile beşāret ve bī-nihāyet kerāmetler va°de eyledi¹⁸⁷⁶ ve bu melegüñ¹⁸⁷⁷ [L53a] fermānında yedi yüz biñ melek °aleyhimü's-selām¹⁸⁷⁸ var ve her bir melegüñ de¹⁸⁷⁹ yedişer yüz biñ melek¹⁸⁸⁰ °aleyhimü's-selām¹⁸⁸¹ etbā°ları var tesbīḫleri¹⁸⁸² *Sübḫāne men besaṵa's-semāvāti fe-rafe°ahā sübhāne'llezi° besaṵa'l-arzayni fe-ferāşehā sübhāne'llezi°*¹⁸⁸³ *aṭla°a'l-kevākibe ve ezherahā sübhānellezī erse°l-cibāle ve heyye°ehā*

Ve bu semā nūrdan ḫalk olunup¹⁸⁸⁴ ismi Ğarībādur melekleri benī Ādem şüretindedür¹⁸⁸⁵ °ibādātları¹⁸⁸⁶ şaf şaf ādāb ile kıyāmdadurlar¹⁸⁸⁷ şavt-ı bülend ile¹⁸⁸⁸ yek nefes bu tesbīḫe¹⁸⁸⁹ meşğüllerdür tesbīḫleri¹⁸⁹⁰ *Sübḫāne°l-°aliyyi°l-*

¹⁸⁶⁷ Ḥudā-yı müte°āl-i zü'l-celāl L, Ḥudā-yı müte°āl celle celālūhuda B.

¹⁸⁶⁸ diyü cevāb virdiler: didiler H.

¹⁸⁶⁹ ba°dehu + B.

¹⁸⁷⁰ °Azm ü °Urūc-i Āsumān-i Sābi°a H; °Azm u °Urūclarıdur: °Urūc-i Behcet-Vülüclarıdur B.

¹⁸⁷¹ – L, B.

¹⁸⁷² üslub-ı sābık ba°de°l-istiftāhi ve°l-fetḫi ve°d-duħūl L, B.

¹⁸⁷³ – L, B.

¹⁸⁷⁴ nām-ı bevṵab-ı sa°ādet-me°āb Rū°ābīl °aleyhi's-selām L, bevṵabınıñ ismine Rūḫābīl tesmiye olunur H.

¹⁸⁷⁵ hāzret-i: cenāb-ı L.

¹⁸⁷⁶ ile beşāret ve bī-nihāyet kerāmetler va°de eyledi: ve bī-nihāyet kerāmetler beşāretler eyledi L; bī-nihāyet: bī-nihāye H.

¹⁸⁷⁷ – L, B.

¹⁸⁷⁸ melek °aleyhimü's-selām: melā°ikeler B, melekler H.

¹⁸⁷⁹ melegüñ de: meleklerüñ de B, meleklerüñ daḫı H.

¹⁸⁸⁰ melek: melā°ike B.

¹⁸⁸¹ – B, H.

¹⁸⁸² tesbīḫleri: + budur H.

¹⁸⁸³ sübhāne'llezi°: L'de sehven tekrar yazılmış.

¹⁸⁸⁴ – B, H.

¹⁸⁸⁵ – H, ve bu semānuñ melekleri yine ādem şüretindedür [B54a] ismi Ğarībādur B.

¹⁸⁸⁶ – H.

¹⁸⁸⁷ bu āsumānuñ melā°ikeleri cümleten kıyāmda H.

¹⁸⁸⁸ bülend āvāz ile H.

¹⁸⁸⁹ cümleten işbu tesbīḫ-i şerīfe H.

¹⁸⁹⁰ tesbīḫleri: tesbīḫ B, budur H.

°azīm sübhāne'l-celīli'l-kerīmi'l-ḥalīm [L53b] sübhāne men lā yeşifu'l-vāşifūn künhi şıfatihī °ālimü'l-ğaybi¹⁸⁹¹ fe-lā yuzhiru °alā ğaybihī eḥadā

[H45a] Ve bu semāda bir melek gördiler ki¹⁸⁹² şöyle °azametde¹⁸⁹³ ki başı °arşa ve ayakları tā¹⁸⁹⁴ zemīne ulaşmış¹⁸⁹⁵ eger emr olsa¹⁸⁹⁶ heft zemīn ü heft āsumānı¹⁸⁹⁷ kemāl-i °azamet ve ululuğundan¹⁸⁹⁸ bir loğma ide idi¹⁸⁹⁹ ve bu melek-i mu°azzamuñ tesbīhi budur¹⁹⁰⁰ *Sübhāne'l-muḥteciḅ bi-nūri celālihi sübhān[B54b]e'l-muşavviri fi'l-erḥāmi mā yeşā³* ve enhār-ı behiştten¹⁹⁰¹ Nehrü'n-Nūr nām bir nehre¹⁹⁰² her gün gelüp yedi yüz biñ kerre talup ve çıkar ve perr ü bālını açar her қаtre ki tamlar kudret-i ḥazret-i Qādir celle şānuhu ile birer melek ḥalk olunur¹⁹⁰³ tā ki °ulvī ve süflī¹⁹⁰⁴ inḳırāz-ı °āleme dek¹⁹⁰⁵ bu minvāl üzeredür ve¹⁹⁰⁶ ol melegüñ ḥilḳati şöyle ki¹⁹⁰⁷ yetmiş biñ başı var ve¹⁹⁰⁸ [L54a] her başında yetmiş biñ yüz her yüzinde¹⁹⁰⁹ yetmiş biñ dehān¹⁹¹⁰ her dehānda¹⁹¹¹ yetmiş biñ lisān¹⁹¹² her lisānda¹⁹¹³ yetmiş biñ lügat¹⁹¹⁴ ki¹⁹¹⁵ lügat-i āhara beñzemez¹⁹¹⁶ ve bu melek-i mu°azzam Nehr-i Nūra talup ve çıkup ve perr ü bālını açup silkindüğince her қаtresinden ḥāşıl olan melekler bu tesbīhe

1891 °ālimü'l-ğaybi: – L, B.

1892 ki: – H.

1893 °azametde: °azametdedür H.

1894 tā: – H.

1895 ulaşmış: irmiş L.

1896 olsa: olunsa L.

1897 yedi kat gökleri ve yedi kat yirleri H.

1898 – H.

1899 ide idi: ideydi B, eyleye idi H.

1900 tesbīḥ L, tesbīhi B.

1901 behiştten: cennetden B.

1902 Nehr-i Nūra L, B.

1903 kudret-i ḥazret-i Qādir celle şānuhu ile birer melek ḥalk olunur: Ḥaḳ celle ve °alā ḥazretleri bir melek ḥalk ider H.

1904 – H.

1905 tā rüz-ı kıyāmete dek H.

1906 – H.

1907 ḥilḳati şöyle ki: – H.

1908 ve: – L, B.

1909 yüzinde: yüzde B.

1910 dehān: ağız H.

1911 dehān: ağızında H.

1912 lisān: zebān H.

1913 lisānda: zebānı H.

1914 + tekellüm ider H.

1915 – B.

1916 – H.

meşgüllerdür tesbîhleri budur¹⁹¹⁷ [B55a]/[H45b] *Sübhâneke mā a'zama şâneke sübhâne seyyidî mā a'lā mekâneke sübhâneke seyyidî mā erhame bi-halkıke*¹⁹¹⁸

Ve bir melek dağı gördiler ki bir kürsî üzerinde¹⁹¹⁹ oturur biri âdem biri seb° biri murğ yüzi gibi kudret-i hazret-i Kâdir-i Muṭlaḳ °azze şānuhu ile yüzleri var şöyle ki her yüzinde olan münāsibî lisān ile tesbîh-i Hüdāya meşgûl¹⁹²⁰ tesbîh-i rûy-ı âdem *Sübhâne men yezuku keyfe yeşā'ü sübhâne men yerā ve lā* [L54b] *zurā ve hüve bi'l-manzari'l-a'lā tesbîh-i rûy-ı seb°*¹⁹²¹ *Sübhâne men yüsebbihu lehu'l-halāyıku ecma'în sübhâne men yezuku men yeşā'u sübhâne men yezuku's-sibā'u yā mufazzılu* [B55b] tesbîh-i rûy-ı murğ *Sübhâne'l-cevādi'l-mufazzalı sübhâne men yüsebbihu lehu't-tayru fî evkārihā sübhâne rāzıķı't-tuyürü yā rahīm*

Vaşf-ı İsrāfîl °Aleyhi's-Selām¹⁹²²

[H46a] Bu semā°-i sābi°ada şāhib-i sa°adet şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem hazretleri şūra müvekkel olan hazret-i İsrāfîl °aleyhi's-şalātu ve's-selāmı gördiler¹⁹²³ bir kürsî üzerinde oturur¹⁹²⁴ başı °arş-ı mecîd altında ayakları zîr-i

¹⁹¹⁷ bu hisāb üzere tesbîh-i Hüdāya meşgûldür gerek kendinün ve gerek kaṭresinden halk olunan melekût °aleyhimü's-selāmuñ tesbîhleri L, tesbîh-i Hallāķ-ı °ālem celle celāluhu hazretlerine meşgûldür ve ol melegün kaṭresinden halk olunan meleklerün tesbîhleri B.

¹⁹¹⁸ erhame bi-halkıke: L°de der-kenar, tashih edilmiş.

¹⁹¹⁹ üzerinde: üzere H.

¹⁹²⁰ biri âdem biri seb° (...) tesbîh-i Hüdāya meşgûl: biri seb° biri murğ biri âdem yüzi gibi kudret-i hazret-i Kâdir-i Muṭlaḳ °azze şānuhu ile yüzleri olup ve her yüzindeki lisān ile münāsibî tesbîh-i Hüdāya meşgûl L, kudret-i Bārî hazretleri ile ol melegün üç yüzi var biri âdem biri arslan biri murğ yüzi gibi yüzleri var her yüzinde münāsibî lisān ile Haḳ sübhānehu ve te°ālā hazretlerine tesbih ider H.

¹⁹²¹ seb°: arslan H.

¹⁹²² – H.

¹⁹²³ – L, B.

¹⁹²⁴ bir kürsîde cālis L, B.

|| H°de “hāşiye” notu ile eklenen kısım şöyledir: “*Vaşf-ı Hazret-i İsrāfîl °Aleyhi's-Şalātu ve's-Selām* Ol sultān-ı enbiyā şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem hazretlerinden rivāyet böyledür ki İsrāfîl °aleyhi's-selām hazretleriniñ kırķ kerre yüz biñ kanatları vardır cümle beyninde bir küçük kanadınıñ altında rub°-ı meskūn berr ü baḫr Kāf ber-Kāf maḫv olur ve bundan mā°adā yüz şuhuf-i mükerrrem ve Tevrît u Zebūr İncil ü Furkān bu dört kitab-ı °azimü's-şānlaruñ her bir harfi kūh-ı Kāf kadar olmak üzere iki kaşınıñ mā°beyninde bir şatırdur diyü rivāyet-i şāhīha ile rivāyet olunmuşdur āmennā ve şaddaknā inne'llāhe °alā külli şey'in kadīr ilāhu'l-°ālemīn celle celāluhu ve °amme nevāluhu hazretleriniñ kemāl-i kudret-i ulūhiyyelerinde küçüklük ve büyüklük kudret-i Hüdā ve şun°-ı Mevlāya bir şey hā'il olmaz ve bu İsrāfîl ki şāhib-i şurdur bu İsrāfîl °aleyhi's-selāmdan ğayrı Rūh tesmiye olunur bir melek vardır Haḳ sübhānehu ve te°ālā Furkān-ı keriminde süre-i Kadre tenezzelü'l-melā'ıketi ve'r-rūh āyet-i kerimesinde zıkr itmişdür cümle melā'ik beynlerinde bu Rūhdan büyük melek yokdur meleklerde cümleden büyük melek bu Rūh °aleyhi's-selāmdur ve nev°-i beşerde °Üc bin °Unukdur ki tıfān-ı Nūh °aleyhi's-selāmda kūh-ı Kāfdan sonra Serendib tağından büyük tağ yokdur °ālem cümleten maşrıkdan mağribe varınca altı ay cihān deryā olup Serendib bile kırķ arşun [dirāz] kalmış iken öyle deryā °Ücuñ topuğna çıkmışdur ve °ulvî ve süflî maḫlūķāt-ı bî-rūhda °arş-ı °azimden büyük bir şey dağı yokdur bu üç aḫvāl böyle olduğı ma'lūm olunmaḳ lazımdur hattā divān-ı °arasātda evvelīn ü āḫirīn °arşa-i maşşerde cem° olduḳda cümle

zemīnde vücūd-ı şerīflerinūñ¹⁹²⁵ iki kanatları var açduķda biri maşrıķa biri mağrıbe dek irişür zīr-i destinde yedi yüz biñ¹⁹²⁶ ķayıdı var ve¹⁹²⁷ her bir ķayıdūñ daħı¹⁹²⁸ yedişer yüz biñ melek¹⁹²⁹ leşker çeker¹⁹³⁰ Faħr-ı Kā'ināt şalla'llāhu °aleyhi ve sellem Cebrā'īl °aleyhi's-selāmdan su'āl buyurduķlarında¹⁹³¹ şāħib-i şūr İsrāfīl °aleyhi's-selāmdur¹⁹³² diyü Cebrā'īl °aleyhi's-şalātu ve's-selām ifāde eylediler¹⁹³³ server-i kā'ināt °aleyhi efđalü's-şalavāt ve eblağ[B56a]u't-teslīmāt¹⁹³⁴ ģazretleri de selām virdiler¹⁹³⁵ İsrāfīl °aleyhi's-selām daħı hezār şad hezār¹⁹³⁶ taħıyyāt-ı bisyār ve tekrīmāt u tebşīrāt-ı¹⁹³⁷ bī-şümār¹⁹³⁸ ĩsar u nişār eylediler tesbīħ-i İsrāfīl ve ķayıdūñ¹⁹³⁹ °aleyhi's-selām¹⁹⁴⁰ [H46b] *Sübħāne's-semī'ı'l-°alīm sübħāne'l-muħteci min ģalkħi sübħāne rabbınā ve te°ālā*

Ve bu semā°-i sābi°ada¹⁹⁴¹ ol ģabīb-i ģazret-i Ĥudā-yı celīl şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem ģazretleri¹⁹⁴² cedd-i buzurgvārları olan¹⁹⁴³ İbrāħīm ģalīlu'llāh şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem ģazretleri¹⁹⁴⁴ ile mülākāt vāķı° olup¹⁹⁴⁵ teslīmāt-ı şāfiyāt ve taħıyyāt-ı vāfiyātdan¹⁹⁴⁶ soñra *Merħaben bi-ibni [L55b] 's-şāliħi [B56b] ve'n-nebiyyi's-şāliħ*¹⁹⁴⁷ didiler ve¹⁹⁴⁸ cīger-ğüşem ümmet-i merħūmeñize¹⁹⁴⁹ ifāde eylesiz ki zemīn-i behişt pākdür her dürlü zirā°ate

melā°ike üç şaf olmak üzere ehl-i maşşeri ihāta ideler bu Rūħ nām melek kolların açup iki kollarınıñ arasında cümleyi ihāta eyleyüp cümleten ehl-i maşşer derc olsa gerekdür diyü buyurdılar”

¹⁹²⁵ vücūd-ı şerīflerinūñ: vücūdnuñ L, B.

¹⁹²⁶ – H.

¹⁹²⁷ – L, B.

¹⁹²⁸ her bir ķayıd de B, her ķayıd H.

¹⁹²⁹ melek: + °aleyhimü's-selām L, – B.

¹⁹³⁰ leşkeri var L.

¹⁹³¹ – L, B.

¹⁹³² şāħib-i şūr °aleyhi's-şalātu ve's-selām [L55a] İsrāfīl ģazretleridür L, şāħib-i şūr İsrāfīl °aleyhi's-şalātu ve's-selām ģazretleridür B.

¹⁹³³ diyü ģaber virdüklerinde H; ve's-selām: + ģazretleri B; ifāde eylediler: bildürdükde B.

¹⁹³⁴ şāħib-i sa°ādet şalla'llāhu °aleyhi ve sellem H.

¹⁹³⁵ virdiler: virüp H.

¹⁹³⁶ şad hezār: L'de der-kenar, tashih edilmiş.

¹⁹³⁷ tebşīrāt-ı: teslīmāt-ı L.

¹⁹³⁸ bī-şümārlar L.

¹⁹³⁹ tesbīħ-i İsrāfīl ve ķayıdūñ: + budur H.

¹⁹⁴⁰ – H; °aleyhi's-şalātu ve's-selām L.

¹⁹⁴¹ semā°-i sābi°ada: semāda L, B.

¹⁹⁴² ģazretleri: – H.

¹⁹⁴³ olan: – L, B.

¹⁹⁴⁴ ģazret-i İbrāħīm ģalīlu'llāh şalavātu'llāhi °alā resūlinā ve nebiyyinā ve °aleyh H.

¹⁹⁴⁵ ile mülākī olduklarında H.

¹⁹⁴⁶ teslīmāt u şāfiyāt ve redd-i taħıyyāt ve āfiyātdan H; vāfiyātdan: vāfiyāt olnduķdan B.

¹⁹⁴⁷ ve'n-nebiyyi's-şāliħ: – L.

¹⁹⁴⁸ – L, B.

¹⁹⁴⁹ merħūmeñize: °ālī-himmetūñize B; + teblīğ-i risāletde L.

şâyestedür¹⁹⁵⁰ fırsat ellerinde iken ümmetüñüz tazyi^c-i evkât eylesünler cennât-ı °aliyâtda fidan diksünler diyü buyurdılar¹⁹⁵¹ cenâb-ı risâlet-me°âb °aleyhi şalavātu'l-meliki'l-vehhâb hazretleri dağı yâ Halîla'llâh¹⁹⁵² hayât-ı dünyâda iken ümmete¹⁹⁵³ behişt-i °anber-siriştdede¹⁹⁵⁴ ğars-i nihâl nice mümkündür¹⁹⁵⁵ diyü su°âl buyurdılar¹⁹⁵⁶ hazret-i İbrâhîm °aleyhi's-selâm¹⁹⁵⁷ dağı gözüm nûrı ümmetüñüze va°z u naşîhatüñüzde buyuruñuz ki¹⁹⁵⁸ zikru'llâh[a] meşğûl olsunlar huşûşâ¹⁹⁵⁹ *Sübḥāne'llāhi ve'l-ḥamdü li'llāhi ve lā ilāhe illa'llāhu va'llāhu ekber ve lā ḥavle ve lā kuvvete illā bi'llāhi'l-°aliyyi'l-°azîm[i]* vird-i zebân eylesünler¹⁹⁶⁰ tehî turmasunlar¹⁹⁶¹ cenâb-ı Bârî °azze şānuhu hazretleri kemâl-i kerem-i °aliyyelerinden kulunuñ °amelin zāyi° eylemez şöyle ki bu tesbîhdeki¹⁹⁶² her bir kelime muķābelesinde [B57a] va°d-i [L56a] ilāhî buyrılan¹⁹⁶³ maķāmı¹⁹⁶⁴ ķanğı cennetde ise maķāmlarında¹⁹⁶⁵ birer nihâl ğars olunur fazl-ı Hudâ¹⁹⁶⁶ ile rûz-ı cezâda duḥûl-i¹⁹⁶⁷ cennet¹⁹⁶⁸ ile behr-yâb¹⁹⁶⁹ olduĝında bu tesbîhüñ¹⁹⁷⁰ her bir kelimesi¹⁹⁷¹ muķābilinde¹⁹⁷² gerek mîve gerek şüküfeye¹⁹⁷³ müte°allık kerem-i ilāhiyye ile¹⁹⁷⁴ cennetde maķāmında¹⁹⁷⁵ ğars olunan nihâl-i nev-resleri¹⁹⁷⁶ hāzır u āmāde¹⁹⁷⁷ bulurlar diyü vaşıyyetler eylediler¹⁹⁷⁸

¹⁹⁵⁰ şâyestedür: şālihdür H.

¹⁹⁵¹ çok ağaç dikmesiyle vaşıyyet eylediler H; iken: B'de unutulmuş, der-kenar olarak eklenmiş.

¹⁹⁵² yâ Halîla'llâh: – H.

¹⁹⁵³ – H.

¹⁹⁵⁴ cennetde L, B.

¹⁹⁵⁵ mümkündür: olur H.

¹⁹⁵⁶ didüklerinde H.

¹⁹⁵⁷ Halîlu'llâh L, hazret-i Halîlu'llâh B.

¹⁹⁵⁸ – H.

¹⁹⁵⁹ – H, tehî turmasunlar B.

¹⁹⁶⁰ vird-i zebân eylesünler: [H47a] ümmetüñ çok çok oķusunlar H.

¹⁹⁶¹ – L, B.

¹⁹⁶² – H; şöyle ki: – B; tesbîhdeki: tesbîh-i şerîfde L.

¹⁹⁶³ va°d-i ilāhî buyrılan: – H.

¹⁹⁶⁴ maķāmları H.

¹⁹⁶⁵ – L, cennetde B.

¹⁹⁶⁶ fazl-ı Hudâ: fazl-ı hazret-i Bârî celle ve °alâ H.

¹⁹⁶⁷ duḥûl-i: – L.

¹⁹⁶⁸ behişt H.

¹⁹⁶⁹ behr-yâb: şeref-yâb L.

¹⁹⁷⁰ tesbîhüñ: tesbîh-i şerîfdeki H.

¹⁹⁷¹ kelimesi: kelime H.

¹⁹⁷² muķābilinde: muķābelesinde L, H.

¹⁹⁷³ şüküfeye: şüküfe L, B.

¹⁹⁷⁴ – L, B.

¹⁹⁷⁵ – H.

¹⁹⁷⁶ ol fidanları L, B.

¹⁹⁷⁷ hāzır L, B.

¹⁹⁷⁸ + diyü ba°dehu aḥvâl-i mi°râcı taķrîr buyurdıklarında vech-i meşrûḥ üzere ḥaber virdiler B.

Ve yine bu semâ⁹-i sâbi^cada¹⁹⁷⁹ semâda perr ü bâl açmışlar °âlem-i bâlâya
 ıayerân iderler bir bölük melâ²ike-i bî-pâyân gördiler şâhib-i sa^câdet şalla'llâhu
 te°âlâ °aleyhi ve sellem ıazretleri Cebrâ²îl °aleyhi's-selâmdan su°âl
 buyurdıklarında¹⁹⁸⁰ Cebrâ²îl °aleyhi's-selâm ıazretleri¹⁹⁸¹ yâ ıabîba'llâh her
 bâr¹⁹⁸² sidreden¹⁹⁸³ fermân-ı ıazret-i ıudâ ile¹⁹⁸⁴ zemîne ve¹⁹⁸⁵ zeminden sidreye
 °urüc u nüzülümde¹⁹⁸⁶ bu melekleri böyle ıayerân iderler görürem¹⁹⁸⁷ lâkin¹⁹⁸⁸ ne
 güne [B57b] meleklerdür maıâmıları ıanğı semâdadur¹⁹⁸⁹ [H47b] ben daıı
 bilmem¹⁹⁹⁰ diyü cevâb eyledükde¹⁹⁹¹ ol gül-i gülzâr-ı âyîn ve ol °andelîb-i ezhâr-ı
 dîn¹⁹⁹² şalla'llâhu te°âlâ °aleyhi ve sellem¹⁹⁹³ ıazretleri daıı ma°lûmum
 olması¹⁹⁹⁴ [L56b] murâdumdur¹⁹⁹⁵ didüklerinde Cebrâ²îl °aleyhi's-selâm daıı
 ilerü varup ey ma°şer-i melâ²ik¹⁹⁹⁶ cenâb-ı seyyidü'l-evvelîn ve'l-âhirîn °aleyhi
 şalavâtu rabbi'l-°âlemîn¹⁹⁹⁷ ıazretlerinüñ su°âl-i hümâyûnları vardur biriñüzi
 ta°yîn idüp göndürüñ diyü şayıa eyledüklerinde¹⁹⁹⁸ beynlerinden birin ta°yîn
 idüp ol melek-i mu°ayyen daıı gelüp Cebrâ²îl °aleyhi's-selâmuñ dest-i şerîfîn bûs
 idüp¹⁹⁹⁹ ol ıâtemü'l-enbiyâ²i ve'l-mürselîn ıazretlerinüñ²⁰⁰⁰ daıı²⁰⁰¹ ıuzûr-ı
 hümâyûnlarına gelüp dest-i ıudsilerin bûs ve şalât u selâm u taııyyât²⁰⁰² idüp²⁰⁰³
 el baıılayup ıuzûr-ı müstevcibü's-sürûrlarında ıurdılar²⁰⁰⁴ cenâb-ı risâlet-
 [B58a]me°âb şalla'llâhu te°âlâ °aleyhi ve sellem ıazretleri sizler²⁰⁰⁵ ne güne

1979 semâ²-i sâbi^cada: semâda L, B.

1980 şâhib-i (...) su°âl buyurdıklarında: ba^cde's-su°âl L, B.

1981 – H.

1982 bâr: zamân H.

1983 sidre-i muntehâdan B.

1984 – L, H.

1985 ve: – L.

1986 °urüc u nüzülümde: °urüc u nüzül ve nüzül ü °urücümde L, hübü² u şu°üd iderem H.

1987 bunları böyle görürem L, H.

1988 ancak H.

1989 maıâmıları ıanğı semâdadur: – H.

1990 – L, B.

1991 cevâb eyledükde: Cebrâ²îl °aleyhi's-selâm ıazretleri ifâde eylediginde L, H.

1992 Fâhr-ı Kâ'inât H.

1993 °aleyhi şalavâtu rabbi'l-°âlemîn B, °aleyhi efđalü'ş-şalavât ve ekmelü't-taııyyât H.

1994 ma°lûmum olması: ma°lûm olınması B, H.

1995 murâd-ı hümâyûnumdur H.

1996 melâ²ik: melâ²ike H.

1997 °aleyhi şalavâtu rabbi'l-°âlemîn: şalla'llâhu te°âlâ °aleyhi ve sellem B, – H.

1998 eyledüklerinde: eylediginde L, eyledükde H.

1999 ol melek-i mu°ayyen (...) bûs idüp: – L, B.

2000 ol ıazretüñ L, B.

2001 – L, B.

2002 şalât u selâm u taııyyât: şalât u taııyyât L, şalât u selâm H.

2003 virüp B.

2004 el baıılayup (...) ıurdılar: ıuzûr-ı hümâyûnlarında el baıılayup kıyâm eylediler H; ıurdılar: ıurdı
 L.

2005 sizler: siz L, B.

meleklersiz ve kağı̇ ašumān²⁰⁰⁶ halkısız ne gūne iş ile [H48a] me'mürsüz ve²⁰⁰⁷ maḳāmuñuz ne aradadır²⁰⁰⁸ daḳı t̄ā'āt u °ibādātuñuz ne nev°adur²⁰⁰⁹ diyü su'āl buyurdıklarında ol melek daḳı yā ḫabība'llāh²⁰¹⁰ *ve mā ya'lemu cünūde rabbike illā hu* mücibince biz de bir gürūh ma'şer-i melā'ike-iz bir semānuñ²⁰¹¹ halkı degül-iz ve bir iş ile daḳı²⁰¹² me'mür degülüz t̄ā'āt u °ibādāt ile²⁰¹³ me'mür degül-iz maḳām-ı ma'lūmumuz²⁰¹⁴ yokdur ve bir gūne °ibādāt u t̄ā'āt ile me'mür degülüz²⁰¹⁵ [L57a] ancak °ālem-i °ademden fezā°-i vücūda geleli kendümüzi böyle²⁰¹⁶ uçar görürüz ne ne aradan ḳalkduğumuzı bilürüz ve ne ḳanda varacağumuzı bilürüz²⁰¹⁷ maḳlūbumuz²⁰¹⁸ müšāhede-i dīdār-ı ḫazret-i²⁰¹⁹ Ḥudā ve ümīzümüz²⁰²⁰ maḫhariyyet-i²⁰²¹ rızā°-i ḫazret-i²⁰²² Mevlādur²⁰²³ diyü cevāb virdiginde²⁰²⁴ cenāb-ı risālet-me'āb [B58b] şalla'llāhu te°ālā²⁰²⁵ °aleyhi ve sellem ḫazretleri daḳı²⁰²⁶ ne ḳadar müddetdür ki kendünizi böyle perr ü bāl açup²⁰²⁷ uçar²⁰²⁸ görürsüz diyü su'āl buyurdılar²⁰²⁹ ol²⁰³⁰ melek daḳı ey mīve-i bāğ-ı emānī v'ey tūtī-i belāğ-ı seb°u'l-mešānī olan ḫabīb-i ḫazret-i Sübhānī²⁰³¹ ve ḳarīb-i ḫazret-i Raḫmānī²⁰³² [H48b] şalla'llāhu °aleyhi ve sellem²⁰³³ ḫāliyə²⁰³⁴ üzerinde olduğunuz semā°-i sābi°a kevākibi²⁰³⁵ pādīšāhu kevkeb-i Zuḫal

²⁰⁰⁶ āsumān: semānuñ H.

²⁰⁰⁷ ve: – H.

²⁰⁰⁸ ne aradadır: ḳadadır L, B.

²⁰⁰⁹ ve ne gūne °ibādāt u t̄ā'āt ile me'mürsüz H; daḳı: ve B.

²⁰¹⁰ yā ḫabība'llāh: – L.

²⁰¹¹ semānuñ: āsumānuñ H.

²⁰¹² bir iş ile daḳı: bir t̄ā'āt u °ibādāt ile L, bir iş ile ve t̄ā'āt u °ibādāt ile B.

²⁰¹³ t̄ā'āt u °ibādāt ile: – H.

²⁰¹⁴ maḳām-ı ma'lūmumuz: ma'lūm maḳāmumuz yokdur H.

²⁰¹⁵ ve bir gūne °ibādāt u t̄ā'āt ile me'mür degülüz: – L.

²⁰¹⁶ böyle: – L, B.

²⁰¹⁷ ne ne aradan (...) bilürüz: – H; ne (1.): – B; bilürüz (1.): bilmezüz B; ne (2.): – B; bilürüz (2.): bilmezüz B.

²⁰¹⁸ arzümüz L.

²⁰¹⁹ ḫazret-i: – L; cenāb-ı + H.

²⁰²⁰ ümīzümüz: maḳşūdumuz B, H.

²⁰²¹ – B, H.

²⁰²² ḫazret-i: – L.

²⁰²³ Mevlādur: Mevlā H.

²⁰²⁴ virdiginde: virdi H.

²⁰²⁵ te°ālā: – H.

²⁰²⁶ daḳı: – L, B.

²⁰²⁷ perr ü bāl açup: – L.

²⁰²⁸ uçar: ḫayerān ider L, B.

²⁰²⁹ buyurdılar: eylediler L, buyurdıklarında H.

²⁰³⁰ ol: – L.

²⁰³¹ olan ḫabīb-i ḫazret-i Sübhānī: – L.

²⁰³² – L; v'ey muḳarreb-i Raḫmānī B.

²⁰³³ °aleyke'ş-şalavātu ve't-teslīmāt L, °aleyke'ş-şalātu ve's-selām B.

²⁰³⁴ ḫālā H.

²⁰³⁵ kevākibi: nücümü B.

berāyirinde °ālem-i dünyā hisābı ki²⁰³⁶ sene vü mäh ve şeb ü rüz hesābı üzere²⁰³⁷ dört yüz biñ yılda²⁰³⁸ bir kerre bir necm-i gīsūdār tūlū° eyler²⁰³⁹ ol dört yüz biñ yılda²⁰⁴⁰ bir kerre tūlū° eyleyen²⁰⁴¹ necm-i gīsūdāruñ²⁰⁴² kāmil dört yüz biñ²⁰⁴³ def°a²⁰⁴⁴ tūlū° eylemişdür ki vech-i meşrūh üzere ol necmün²⁰⁴⁵ Zuhal berāyirinde²⁰⁴⁶ tūlū° eyledügin [L57b] görmüşüzdür²⁰⁴⁷ ki kendümüzü böyle uçar görürüz ne²⁰⁴⁸ ne aradan²⁰⁴⁹ kılkdüğümüzü [B59a] bilürüz ve ne²⁰⁵⁰ ne maħalle varacağümüzü bilürüz diyü cevāb virdi²⁰⁵¹ *inne'llāhe °alā külli şey'in kadīr*²⁰⁵² imdi bu maħalde çeşm-i im°ān ile²⁰⁵³ nazar-ı haqqānī bundadır ki maħlūqāt-ı Hūdādan bir gürūh meleklerūñ eyyām-ı hilkatleri bu s[īn]īn ü a°vām üzere ola da Qur°ān-ı °azīm ve Furqān-ı kerimde *Hüve'l-evvelü ve'l-āhiru ve'z-zāhiru ve'l-bāḫnu ve hüve bi-küllü şey'in °alīm*²⁰⁵⁴ mūcibince²⁰⁵⁵ ol evvelūñ bilā-ibtidā°i ve āhirun bilā-intihā°i olan²⁰⁵⁶ cenāb-ı Hallāk-ı cihān °azze şānuhu²⁰⁵⁷ ḫazretlerinūñ ne mertebe ulūhiyyet ve rubūbiyyet ile²⁰⁵⁸ evvelūñ bilā-ibtidā°i ve āhirun bilā-intihā°i idüklerinde²⁰⁵⁹ hülūşāne ve şādıqāne i°tikādun bi'l-cenān ve ikrārūn bi'l-lisāni ehemm ü elzemdür²⁰⁶⁰ aña göre kıyās olına²⁰⁶¹

²⁰³⁶ hisābı ki: hisābıyla L.

²⁰³⁷ – L; şeb ü rüz: şeb-rüz H (hareke).

²⁰³⁸ yılda: senede L.

²⁰³⁹ eyler: ider H.

²⁰⁴⁰ yılda: senede L.

²⁰⁴¹ eyleyen: iden L.

²⁰⁴² gīsūdār: gīsūdāruñ L.

²⁰⁴³ biñ: – L.

²⁰⁴⁴ def°a: kerre L.

²⁰⁴⁵ – L; necmün: kevkebūñ H.

²⁰⁴⁶ – L, H.

²⁰⁴⁷ tūlū°in görmüşüzdür L, tūlū°in gördük B. || görmüşüzdür: L'de sayfa başında sehven tekrar yazılmış.

²⁰⁴⁸ ne: – H.

²⁰⁴⁹ aradan: maħalden B.

²⁰⁵⁰ ne: – L, H.

²⁰⁵¹ diyü cevāb virdi: – L.

²⁰⁵² – L, B.

²⁰⁵³ çeşm-i im°ān ile: – L.

²⁰⁵⁴ – L; maħlūqāt-ı Hūdādan: maħlūqātadan B; meleklerūñ: melā°ikelerūñ H.

²⁰⁵⁵ – L, H. || H48b'de çoban olarak bu kelime gösterilmiş, ancak sonraki yaprak (49) bu kelime ile devam etmiyor. Dolayısıyla nüshada bundan sonra gelen birkaç yapraklık kısım eksiktir.

²⁰⁵⁶ – L.

²⁰⁵⁷ cenāb-ı Rabbü'l-°ālemin celle celāluhu L.

²⁰⁵⁸ ulūhiyyet ve rubūbiyyet ile: – L.

²⁰⁵⁹ idüklerinde: idüklerin L.

²⁰⁶⁰ – L.

²⁰⁶¹ mülāḫaza eyleyelüm L.

**Ol Cenāb-ı Seyyidü'l-Ebrār °Aleyhi Şalavātu'l-Meliki'l-Ğaffār
Hāzretlerinin²⁰⁶² Semā°-i Sābi°adan [B59b] Sidre-i Müntehāya °Urūc-i
Behcet-Vülūclarıdır**

Sidre °Arabīde ağaç dimekdür ve yine de bir ağaçdur²⁰⁶³ bu semā°-i sābi°a ile²⁰⁶⁴ gayrı hicābların²⁰⁶⁵ arasında bir mu°allağ²⁰⁶⁶ ağaçdur²⁰⁶⁷ müntehā²⁰⁶⁸ ism-i mef°üldür nihāyet bulmuş dimekdür²⁰⁶⁹ ya°nī esfelden a°lāya²⁰⁷⁰ yedi kat zemīn²⁰⁷¹ ve yedi kat āsumān²⁰⁷² eh(i)llerinūn °il(i)mleri ve °ağ(ı)lları bu sidrede nihāyet bulur mā-verāsına²⁰⁷³ **[L58a]** bir ferdūn °ilm ü °ağlı²⁰⁷⁴ irişmez kezālik °arş u kürsī levḥ u kalem ve cümle hicāblar eh(i)llerinūn de °il(i)mleri ve °ağ(ı)lları yine bu sidrede nihāyet bulur mā-verāsına²⁰⁷⁵ °ilm ü °ağlı²⁰⁷⁶ irişmez

İmdi bu sidre ki ağaçdur²⁰⁷⁷ sākıını ḥallāğ-ı ezel °azze şānuhu ḥāzretleri kızıl altundan ḥalk eylemişler²⁰⁷⁸ her ağaca budak lāzımdur bu sidrenūn de budakları vardır cenāb-ı Bārī ḥāzretleri kemāl-i kudretleriyle²⁰⁷⁹ budakların²⁰⁸⁰ **[B60a]** incü ve zümürüd-i sebz ü yāḳūt-ı sürḥdendür aşıından şāhına ya°nī kökünden tepesine varınca elli biñ yıllık yoldur ve sidrenūn²⁰⁸¹ evrākı fīl ḳulağı gibidür ve bu sidre-i müntehā²⁰⁸² meleklerinūn²⁰⁸³ ta°dādi²⁰⁸⁴ ancak ma°lūm-ı ḥāzret-i Bārīdür²⁰⁸⁵ evrāk-ı sidre°i bürünmişlerdür *İz yeğışi's-sidretü mā yağşā* āyet-i kerimesi ḥattā²⁰⁸⁶ bu ma°nā°i müş°irdür her²⁰⁸⁷ yaprağın üzerinde olan meleklerin keşreti kevākib-i āsumān ve rimāl-i beyābān °adedindedür

²⁰⁶² Ol Ḥāzretün °Aleyhi's-Selām ve't-Taḥiyyetün B.

²⁰⁶³ ve yine de bir ağaçdur: – L.

²⁰⁶⁴ yedinci kat gök B.

²⁰⁶⁵ hicāb-ı evvelūn L.

²⁰⁶⁶ mu°allağ: – B.

²⁰⁶⁷ dirāhtdur L.

²⁰⁶⁸ + kelimesi L.

²⁰⁶⁹ dimekdür: degüldür B.

²⁰⁷⁰ esfelden a°lāya: – L.

²⁰⁷¹ zemīn: yirler B.

²⁰⁷² āsumān: gökler B.

²⁰⁷³ mā-verāsına: mā-verālarına B.

²⁰⁷⁴ °ilm ü °ağlı: °ağlı u ilimleri B.

²⁰⁷⁵ mā-verāsına: + bir ferdūn L.

²⁰⁷⁶ °ilm ü °ağlı: °ilm ü °ağlı L.

²⁰⁷⁷ ağaçdur: ağaç tesmiye olındı B.

²⁰⁷⁸ sākı kızıl altundan ḥalk olınup L.

²⁰⁷⁹ – L.

²⁰⁸⁰ ve budakları daḥı L.

²⁰⁸¹ ve sidrenūn: – B.

²⁰⁸² sidre-i müntehā: sidrenūn B.

²⁰⁸³ melekleri B.

²⁰⁸⁴ – B.

²⁰⁸⁵ Bārīdür: ḥallāğ-ı °ālem celle celāluhudur B.

²⁰⁸⁶ ḥattā: – L.

Ve bu melekler ol sultān-ı bārgāh-ı *denā* ve ol maḥbūb-ı ḥalvet-serāy-i *fedellā* [L58b] şalla'llāhu te'ālā °aleyni ve sellem ḥazretlerinūñ cemāl-i Muḥammedīleri seyrine gelüp şaf şaf ṭurup²⁰⁸⁸ cümleten ol muḳtedā-yı berere-i enām ve ol ḥabīb-i ḥazret-i °azīzi'l-°Allām²⁰⁸⁹ cenābına °arz-ı taḥiyyet ve beşāret-i raḥmet-i [B60b] ḥazret-i²⁰⁹⁰ eḥadiyyet eylediler ve °ibādet ü ṭā°atleri²⁰⁹¹ şevābın ol ḥazrete nişār ve ümmet-i merḥūmelerine ṭişār eylediler ve sidre-i müntehānuñ şāḥlarında zümürüd-i sebzden bir şāḥ gördiler ki ḥattā yüceligi yüz biñ yıllık yüksek ve şāḥuñ üzerinde bir yaprak gördiler ki ṭül u °arzi ve °umḳı āsumān u zemīn ḳadrince ve ol yapraḡuñ üstünde nūrdan bir bisāṭ var ol bisāṭuñ üstünde yāḳūt-ı sūrhden bir miḥrāb ki irtifā°ı yetmiş biñ yıllık yol ki miḥrāb-ı Cebrā°ıl °aleyhi'ş-şalātu ve's-selāmdur ve miḥrāb-ı Cebrā°ıl °aleyhi's-selām [L59a] ḥazretlerinūñ²⁰⁹² önünde bir bī-miḡl ü bī-°adīl bir kürsī-i celīl ki ol vāsīta-i āferīniş-i arz u semā ve ol °unvān-ı ahd-nāme-i vefā şalla'llāhu te'ālā °aleyhi ve sellem ḥazretlerinūñ nām-ı sāmīleri için ḥalḳ u āmāde olunmuş ki²⁰⁹³ ol vaḳte dek kimse üzerine²⁰⁹⁴ [B61a] oturmuş²⁰⁹⁵ degül işāret-i Cebrā°ıl °aleyhi's-selām ile ol kürsī üzerine²⁰⁹⁶ cülūs eylediler ve ol kürsīnūñ eṭrāfında bī-ḥadd ü lā-yu°ad kürsīler gördiler evvelā aḳ incüden bir kürsī gördiler ki üzerinde Tevrīt-i şerīf yazılmış şöyle ki ḥaṭṭ-ı ḳudret-i ilāhī ile her bir ḥarfī kūh-ı Ḳāf büyükligince ve eṭrāfında yine incüden on biñ kürsīler ki üzerlerinde kırık biñ melek-i ḥāfızları °aleyhimü's-selām Süryānī lisānında Tevrāt-i şerīf oḡurlar muḳābelesinde iḥsān-ı ḥümāyūn²⁰⁹⁷ olınan ecri Benī İsrā°ıl ehl-i īmānları ervāḡına ihdā iderler [L59b] bir cānibde daḡı zümürüd-i sebzden bir kürsī gördiler ki mānend-i sābıḳ İncīl-i şerīf yazılmış ve eṭrāfında yine zümürüd-i sebzden on biñ kürsīler ki kırık biñ melek-i ḥāfızları °aleyhimü[B61b]'s-selām²⁰⁹⁸ lisānında İncīl-i şerīf oḡurlar ec(i)rlerin Rūm ehl-i īmānları ervāḡına ihdā iderler bir cānibde daḡı yeşil zebercedden bir kürsī gördiler ki yine mānend-i sābıḳ Zebūr-ı şerīf yazılmış ve eṭrāfında yine yeşil zebercedden ol biñ kürsīler ki yine kırık biñ melek-i ḥāfızları

²⁰⁸⁷ her: ve + B.

²⁰⁸⁸ şaf şaf ṭurup: – B.

²⁰⁸⁹ ve ol ḥabīb-i ḥazret-i °azīzü'l-°allām: – B.

²⁰⁹⁰ ḥazret-i: cenāb-ı + B.

²⁰⁹¹ ṭā°atleri: ṭā°atleri B.

²⁰⁹² ḥazretlerinūñ: ḥazretinūñ L.

²⁰⁹³ ki: – L.

²⁰⁹⁴ üzerine: üzerinde B.

²⁰⁹⁵ oturmuş: B'de sehven tekrar yazılmış.

²⁰⁹⁶ üzerine: üzerinde B.

²⁰⁹⁷ iḥsān-ı ḥümāyūn: iḥsān L.

²⁰⁹⁸ Her iki nüshada da boş bırakılmış.

°aleyhimü's-selām²⁰⁹⁹ lisânında Zebür-ı şerîf²¹⁰⁰ okurlar ec(i)rlerin Naşârâ ehl-i îmânları ervâhına ihdâ iderler bir cânibde dahı yâkût-ı sürhden bir kürsî gördiler ki yine mânend-i sâbık Qur'ân-ı °azîmü'ş-şân yazılmış ve eṭrâfında yine yâkût-ı sürhden on biñ kürsiler ki yine kırk biñ melek-i ḥâfızları °aleyhimü's-selām °Arabî lisânında Qur'ân-ı °azîmü'ş-şân tilâvetine **[L60a]** meşğüllerdür²¹⁰¹ ve ec(i)rlerin ümmet-i Muḥammed °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām ḥazretleri ümmetinden ehl-i îmân ervâhlarına ihdâ iderler devr-i dâ'im böyledür inḳırâz-ı °âleme dek **[B62a]** böyle carî olsa gerek²¹⁰²

Ba°dehu ol cenâb-ı seyyidü's-sādât °aleyhi efḍalü'ş-şalavât ve ekmelü't-taḥiyyât ḥazretlerine Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm²¹⁰³ yâ ḥabîb-i rabbü'l-celîl bu mihrâb benüm maḳâm-ı ma°lûmumdur yümn-i ḳudümüñuz ile berekât-ı °âliyât kesb iderem²¹⁰⁴ ḥazretüñden me°mül ü mes°üldür ki²¹⁰⁵ mihrâbumda da iki rek°at namâz ḳılıñuz diyü °arz-ı merâm²¹⁰⁶ eyledüklerinde²¹⁰⁷ Beytü'l-Maḳdisde cümleten enbiyâ vü aşfiyâ °aleyhimü'ş-şalātu ve's-selâm ḥazretleri iḳtidâ eylemek üzere iki rek°at namâz ḳıldıkları mihrâb-ı Cebrâ'îl °aleyhi's-selâmda da²¹⁰⁸ ḥabîb-i ekrem şalla'llâhu te°âlâ °aleyhi ve sellem ḥazretleri dahı²¹⁰⁹ cümleten sidre-i müntehâ melekleri cenâb-ı sa°âdet-me°âblarına²¹¹⁰ iḳtidâ eylemek üzere²¹¹¹ iki rek°at namâz ḳıldılar ve bu sidre-i müntehâ dibinde ikisi zâhire ve ikisi bâṭına carî dört ırmaḳ gördiler ba°de's-su°âl bâṭına carîler behiştler²¹¹² ve zâhire carîlerüñ biri Nîl ve biri Furâtdur diyü Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm²¹¹³ **[L60b]** ifâde eylediler²¹¹⁴

Ve yine bu sidre-i müntehâ civârında olan fezâda şöyle ki eṭrâfında lü°lü vü yâkût ü zümürüd ü mercân ü²¹¹⁵ la°lden bârgâhlar ḳurulu²¹¹⁶ bir nehr-i °azîm²¹¹⁷

²⁰⁹⁹ Her iki nüshada da boş bırakılmış.

²¹⁰⁰ şerîf: L'de sehven tekrar yazılmış.

²¹⁰¹ meşğüllerdür: meşğüller B.

²¹⁰² devr-i dâ'im böyledür inḳırâz-ı °âleme dek böyle carî olsa gerek: – L.

²¹⁰³ °aleyhi's-selâm: – L.

²¹⁰⁴ iderem: ideyim B.

²¹⁰⁵ şöyle ki B.

²¹⁰⁶ °arz-ı merâm: °arz ü recâ B.

²¹⁰⁷ eylediler L.

²¹⁰⁸ – L.

²¹⁰⁹ – B.

²¹¹⁰ cenâb-ı sa°âdet-me°âblarına: – B.

²¹¹¹ + ol vaḳ(i)tde mihrâb-ı Cebrâ'îl °aleyhi'ş-şalātu ve's-selâmda L.

²¹¹² behiştler: behište B.

²¹¹³ diyü Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm: – B.

²¹¹⁴ **[B62b]** didiler B.

²¹¹⁵ lü°lü vü yâkût ü zümürüd ü mercân ü: lü°ludan yâkûtudan zümürüd ü mercândan B.

²¹¹⁶ ḳurulu: + gördiler ve L.

gördiler ki hattâ²¹¹⁸ etrâfında perr ü bāl açmışlar terennüm ü tenagğum iderler bî-hadd ü bî-pâyân murğân ki irili ve ufaıklı tüyleri yeşil yeşil kuşlar gördiler²¹¹⁹ Cebra²¹²⁰’il °aleyhi’s-selâm hazretlerinden²¹²⁰ bu nehri²¹²¹ su²¹²¹’al eylediler havz-ı Kevşerdür cenâbuña maşşûşdur diyü haber virdiler ki Qur²¹²¹’ân-ı °azîmü’s-şânda **İnnâ a’çaynâke’l-Kevşer** sûre-i kerîmesi havz-ı Kevşer va²¹²²’d-i kerîmini²¹²² müş²¹²³’irdür²¹²³ hattâ havzlaruñ dibinde olur çakıl taşı ki °Arabîce radrâd ta²¹²³’bîr olunur bu havz-ı Kevşerde çakıl taşı yirine la²¹²⁴’l yâkût zümürriid mercân cümle-i cevâhirden dibinde bî-hadd ü bî-pâyân havz-ı Kevşere bir mertebe ziyet ü şevket **[B63a]** ve hâlet virmiş ki²¹²⁴ taqrîr ü ta²¹²⁴’bîr olunur degüldür diyü ba²¹²⁴’de’l-mi²¹²⁴°râc Şiddîk-ı ekber radîya’llâhu °anh hazretine haber virmişlerdür²¹²⁵ ve ol âb-ı Kevşerden nüş eylediler vaşında südden aq °aselden şîrîn ve müşg-i²¹²⁶ ezferden hoş-bü diyü ifâde²¹²⁷ buyurdılar ve bu sidre-i müntehânuñ yetmiş beş biñ yıllık yola²¹²⁸ sâyesi düşmişdür diyü haber virdiler²¹²⁹

Ve yine bu sidre-i müntehânuñ altından cârî bir çeşme gördiler Cebra²¹³⁰’il °aleyhi’s-selâmdan²¹³⁰ su²¹³⁰’al buyurdıklarında yâ habîba’llâh Selsebîldür diyü cevâb virdiler ki yine²¹³¹ Qur²¹³¹’ân-ı °azîmü’s-şânda²¹³² °*Aynen fîhâ tesemmâ selsebîlâ* vârid olmuşdur ve bu Selsebîlden iki çeşme münşe²¹³³’ıb ki²¹³³ biri yine²¹³⁴ havz-ı Kevşere cârî ve biri Nehrû’r-Raḥmedür diyü cevâb²¹³⁵ virdiler ve etrâfında²¹³⁶ bir cemâ²¹³⁶’at gördiler ki²¹³⁷ yüzleri aq ve²¹³⁸ bir cemâ²¹³⁸’at daḥı gördiler

²¹¹⁷ nehr-i °azîm: °azîm nehr B.

²¹¹⁸ hattâ: – B.

²¹¹⁹ gördiler: – L.

²¹²⁰ Cebra²¹²⁰’ılden °aleyhi’s-selâm B.

²¹²¹ – L.

²¹²² havz-ı Kevşer va²¹²²’d-i kerîmini: bu aḥvâli B.

²¹²³ müş²¹²³’ir ü muḥbirdür B.

²¹²⁴ hattâ havzlaruñ dibinde (...) hâlet virmiş ki: hattâ dünyâ havzları diblerinde olan çakıl taşı ıtlâk olunur havzlar da vardır lâkin havz-ı Kevşerüñ çakıl taşı yirine cevâhir olsa gerekdür ki havz-ı Kevşere ziyâdesiyle zîb ü zîver ve fer virmişdür ki hattâ havz-ı Kevşerüñ çakıl taşı yirine olan cevâhire **[L61a]** radrâd ta²¹²⁴’bîr olunur L.

²¹²⁵ – L.

²¹²⁶ müşg-i: misk-i B.

²¹²⁷ ifâde: ta²¹²⁷’bîr B.

²¹²⁸ yola: maḥalle B.

²¹²⁹ diyü haber virdiler: ifâde buyurdılar L.

²¹³⁰ °aleyhi’s-selâmdan: °aleyhi’s-selâm hazretine B.

²¹³¹ yine: – B.

²¹³² nazm-ı kerîimde B

²¹³³ ki: – B.

²¹³⁴ yine: – B.

²¹³⁵ cevâb: haber L

²¹³⁶ sidre-i müntehâ + L.

²¹³⁷ ki: – B.

²¹³⁸ ve: – B.

ki yüzleri **[B63b]** müteğayyir ol müteğayyir-rûlar ol Nehr-i Raḥmete girerler ḡsul iderler yüzleri ol beyāz-rûlar gibi²¹³⁹ olurlar ḥazret-i seyyidü'l-evvelīn ve'l-āḫirīn şalla'llāhu °aleyhi ve sellem²¹⁴⁰ Cebrā'īl °aleyhi's-selām **[L61b]** ḥazretlerinden²¹⁴¹ su'āl eylediler yā resūla'llāh²¹⁴² ümmetden a°māl-i seyyi'āt şadır olup da²¹⁴³ bir vaḡ(i)tde tevfiḡ-i Bārī °azze ve celle ile²¹⁴⁴ tevbeye muvaffaḡ olup maḡbūlü't-tevbe dīvān-ı °araşāta varacaḡlaruñ meşelidür diyü ifāde eylediler²¹⁴⁵

Ve yine bu sidrede ol nāzım-ı kārḡāh-ı umūr-ı nübüvvet ve ol ṭab°-ı siḫr-āferīn-i mu°ciz-beyān-ı esrār-ı risālet °aleyhi't-teslīmātu²¹⁴⁶ ve't-taḫiyyet cenābına üç zarf şunuldu biri süd biri °asel biri ḥamr südü iḡtiyār eylediler İslāmı iḡtiyār eylediñüz ümmetüñüzün İslām üzerine şābitlerine ma°nen²¹⁴⁷ işāretdür dinildi

Ve yine sidrede māh-ı Ramazān-ı raḥmet-rīzān²¹⁴⁸ ḥürmetine sâ'imīnūñ °afv u ḡufrānlarını müş°ir **[B64a]** berātlaruñ şanduklarını²¹⁴⁹ ve muḡāfazasına ta°yīn olunan melek²¹⁵⁰ °aleyhi's-selāmı gördiler ve yine bu sidrede²¹⁵¹ **[L62a]** nürdan bir °amūd üzere ḡonulmuş yāḡūtdan bir ḡubbe üzerinde aḡ ḥurūs şüretinde şalāt-ı ḥamsenūñ evḡātını iḡbār ider melegi gördiler şöyle ki °ālem-i dünyāda²¹⁵² bir namāzuñ vaḡti geldikde ol melek ḡanatlarını birbirine vurur ḥoş naḡmeler zāhir olur şadāsı behište vāşıl olur aḡsān u²¹⁵³ evrāḡ-ı eşcār-ı behišt ḥarekete gelür ba°dehu ḥavrā-yı °īn ol naḡme vü nevādan āḡāh olurlar²¹⁵⁴ fi'l-ḥāl cennāt-ı °āliyāt-ı şerīfelerine gelürler ki küngüreleri yāḡūt u la°ldendür ol ḥūrīler ü vildān u ḡilmānlar²¹⁵⁵ biribirlerine beşāret iderler ki dünyāda ümmet-i Muḡammed °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām ḥazretlerinüñ namāzları²¹⁵⁶ ve dergāh-ı ḥazret-i ilāha

²¹³⁹ gibi: + beyāz L.

²¹⁴⁰ ḥazret-i seyyidü'l-evvelīn ve'l-āḫirīn şalla'llāhu °aleyhi ve sellem: – L.

²¹⁴¹ °aleyhi's-selām ḥazretlerinden: °aleyhi's-selāmdan B.

²¹⁴² yā resūla'llāh: – L.

²¹⁴³ şadır olup da: idenlerdür ki B.

²¹⁴⁴ tevfiḡ-i Bārī °azze ve celle ile: – L.

²¹⁴⁵ tevbe iderler maḡbūlü't-tevbeler meşelidür diyü ḥaber virdiler B.

²¹⁴⁶ °aleyhi't-teslīmātu: °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām B.

²¹⁴⁷ ma°nen: – B.

²¹⁴⁸ Ramazān-ı raḥmet-rīzān: Ramazān B.

²¹⁴⁹ şanduklarını: şandukları L.

²¹⁵⁰ melek: melegi B.

²¹⁵¹ sidrede: sidre-i müntehāda B.

²¹⁵² °ālem-i dünyāda: – B.

²¹⁵³ aḡsān u: – L.

²¹⁵⁴ olurlar: olur B.

²¹⁵⁵ ü vildān u ḡilmānlar: – L.

²¹⁵⁶ namāzları: şalātları B.

kıyām u rükū^c u sücüdleri²¹⁵⁷ vaq(i)tleri geldi dirler bir namāzuñ ki vaqt-i evveli gele **[B64b]** ol melek²¹⁵⁸ hareket idince ol °amūd ve kubbe hareket ider²¹⁵⁹ hattā °arş-ı mecīd ıztırāb ider neye hareket ü ıztırāb idersñ diyü °arş-ı °azīme hitāb-ı müstetāb vārid **[L62b]** olur °arş-ı a°zam dahı ey cenāb-ı °alīm ü dānā olan Perverdīgārum ümmet-i Muḥammed °aleyhi’ş-şalātu ve’s-selām ḥazretlerinin namāzlarının vaqt-i evvelleri geldi ki kalkarlar āb-dest alurlar dergāh-ı ḥazrete kıyām u rükū^c u sücūd iderler dir letāyif-i rubūbiyye ve °avātıf-ı ulūhiyyeden²¹⁶⁰ hitāb-ı sübhānī ve nidā-yı rabbānī²¹⁶¹ vārid ü şadır²¹⁶² olur ki ey melekler şāhid oluñ ki ḥabībüm °aleyhi’ş-şalātu ve’s-selām ümmetinden zükūr ü ināş-ı ehl-i imāndan şalāt-ı ḥamseye²¹⁶³ müdāvet idenlere nazār-ı rahmet eyledüm ve dūzahdan °afv itdüm diyü²¹⁶⁴ va°d-i rahmet ü mağfired vārid olur ve ol muvaqqıt-ı şalāt melegüñ her bālinde kalem-i kudret-i **[B65a]** ilāhiyye ile *Bismi’llāhi’r-rahmāni’r-rahīm lā ilāhe illa’llāh Muḥammedün resūlu’llāh küllü şey’in ḥālikün*²¹⁶⁵ *illa’llāhu’l°azīm-vāḥidü’l-ḳahhār* yazılıdır **[L63a]** ve °ālem-i dünyāda ise bir²¹⁶⁷ namāzuñ vaqti geldikde iḥbār-ı vaqt için ol melek şayḥa eylediginde²¹⁶⁸ *bismi’llāhi’l°azīm ve bi-ḥamdih* diyü terennüm ü tenağgum ider şöyle ki melekūt-ı āsumān-ı heft ve melekūt-ı °arş u kürsī ve levḥ u kalem ve cümle-i ḥicābāt²¹⁶⁹ ve cennāt-ı °āliyāt istimā° iderler hattā zemīnde de ibtidā ḥayāl kadar siyāḥı yok süd beyāz ḥurūs işidüp öter şoñra cümle ḥurūsler işidüp öterler diyü Şiddīk-ı a°zam radıya’llāhu °anh ḥazretine ḥaber virilmişdür²¹⁷⁰

Pes ba°dehu²¹⁷¹ **[B65b]** Cebrā°īl °aleyhi’s-selām²¹⁷² ḥazretleri ol cenāb-ı seyyid-i enām °aleyhi’ş-şalātu ve’s-selām ḥazretlerinin mübārek elinden tutup kendi miḥrāblarından a°lā-yı sidreye dek °izzetle²¹⁷³ götürüp ḡayrı vedā° eyledi bu kerre ol °āzim-i ila’llāh ve maḥrem-i esrār-ı *lī ma°a’llāh* şalla’llāhu te°ālā

²¹⁵⁷ – L.

²¹⁵⁸ ol melek: B’de sayfa başında mükerrer.

²¹⁵⁹ ider: iderler B.

²¹⁶⁰ rubūbiyye – ulūhiyye: B’de takdim-tehirli.

²¹⁶¹ ve nidā-yı rabbānī: – L.

²¹⁶² ü şadır: – L.

²¹⁶³ ḥamseye: – L.

²¹⁶⁴ diyü: – B.

²¹⁶⁵ ḥālikün: L’de unutulmuş, der-kenar olarak eklenmiş.

²¹⁶⁶ illa’llāhu te°ālā L.

²¹⁶⁷ bir: – B.

²¹⁶⁸ ol melek şayḥa eylediginde: şayḥa eylediginde ol melek B.

²¹⁶⁹ cümle-i ḥicābāt: cümle ḥicāblar B.

²¹⁷⁰ şoñra cümle (...) ḥaber virilmişdür: – L.

²¹⁷¹ ve bu aḥvālden şoñra B.

²¹⁷² °aleyhi’s-selām: °aleyhi’ş-şalātu ve’s-selām L.

²¹⁷³ °izzetle: – L.

°aleyhi ve sellem hazretleri beni tenhâ mı korsuñ yâ Cebrâ'îl didiler Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm dañı yâ habîba'llâh haqq-ı rehberiyetüm tamâm oldı maķâmumdan ilerü geçmege [L63b] iktidârum²¹⁷⁴ yokdur didi sultân-ı enbiyâ ve ser-ħayl-i aşfiyâ şalla'llâhu te°âlâ²¹⁷⁵ °aleyhi ve sellem hazretleri dañı²¹⁷⁶ buyurdılar ki²¹⁷⁷ yâ Cebrâ'îl yâ sen dimedüñ mi ki seni iletürem eger iletici iseñ ne içüñ kalduñ eger sen kalur iseñ²¹⁷⁸ ben seni alup²¹⁷⁹ giderem diyüp kabza-i risâlet-penâhları ile bāzū-yı Cebrâ'îli tıtuup bir qadem alup gıtdiler rub°-ı meşkūn berr ü baħr Kāf ber-Kāf bir qanadı altında nā-būd olan [B66a] Cebrâ'îl °aleyhi's-selâmuñ²¹⁸⁰ vücūd-ı bihbūdları²¹⁸¹ ne meretebe °azametde iken serçe qadar qalup²¹⁸² heybet ü °azamet-i ilāhiden lerze ve ıztırāba gelüp gözlerinden yaş dökerek zāriler eyleyüp²¹⁸³ yâ habîba'llâh beni maķāmuma göndür *Yâ Muħammed ħallinī lev denevü enmiletē le'ħteraqtü* ya°nī yâ Muħammed şalıvir beni²¹⁸⁴ eger parmaq qadar dañı ilerü [L64a] gidersem celāl ü °azamet-i ilāhiyyeden yanup maħv-i vücūd iderem diyü ızħār-ı °acız eylediler²¹⁸⁵ ol habîb-i Ĥudā ve nāzenin-i ħazret-i Mevlā şalla'llâhu te°âlâ °aleyhi ve sellem dañı²¹⁸⁶ yâ Cebrâ'îl ben dañı bir qadem ki girü qalursam °azamet-i ulūhiyyeti haqqıyçün²¹⁸⁷ vişāli şevkıyla ben de yanup²¹⁸⁸ maħv-i vücūd iderem²¹⁸⁹ diyü buyurdılar resūl-i ekrem²¹⁹⁰ şalla'llâhu te°âlâ²¹⁹¹ °aleyhi ve sellem hazretleri gördiler ki vākı°an Cebrâ'îl eridi²¹⁹² qorqıldılar ki²¹⁹³ nā-būd ola dest-i²¹⁹⁴ qudsileri ile Cebrâ'île işâret eylediler °ālem-i dünyā ħisābiyla beş yüz yıllık yol ki bir demde tayy u kať²¹⁹⁵

²¹⁷⁴ iktidârum: kudretüm B.

²¹⁷⁵ te°âlâ: – B.

²¹⁷⁶ dañı: – B.

²¹⁷⁷ – L.

²¹⁷⁸ kalur iseñ: kalduñ ise B.

²¹⁷⁹ alup: alur B.

²¹⁸⁰ Cebrâ'îl °aleyhi's-selâmuñ: Cebrâ'îlün °aleyhi's-selâm B.

²¹⁸¹ bihbūdları: mes°udları B.

²¹⁸² qalup: olup B.

²¹⁸³ eyleyüp: idüp B.

²¹⁸⁴ *yâ Muħammed ħallinī* (...) şalıvir beni: – B.

²¹⁸⁵ eger bir qadem belki engüşt miqdârı ilerü gidersem celāl ü °azameti beni yaķar didi B.

²¹⁸⁶ ol habîb-i (...) sellem dañı: ol şāhib-i sa°adet şalla'llâhu °aleyhi ve sellem hazretleri de buyurdılar ki B.

²¹⁸⁷ yâ Cebrâ'îl °izzet ü celāl ü ulūhiyyeti haqqıyçün ben de bir qadem girü qalursam B.

²¹⁸⁸ yanup: – L.

²¹⁸⁹ iderem: eylerim L.

²¹⁹⁰ resūl-i ekrem: ol şāhib-i sa°adet B.

²¹⁹¹ te°âlâ: – B.

²¹⁹² vākı°an Cebrâ'îl eridi: Cebrâ'îl eridi vākı°an B.

²¹⁹³ + Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm B.

²¹⁹⁴ dest-i: yed-i B.

²¹⁹⁵ u kať°: – B.

[B66b] eylemişler²¹⁹⁶ idi işâret-i habîb-i rabbü'l-^cizzet cellet ^cazametuhu ile Cebrâ³îl ^caleyhi's-selâm hazretleri²¹⁹⁷ yine²¹⁹⁸ bir demde sidre-i müntehâda maķâm u mihrâblarına²¹⁹⁹ vâşıl oldılar ve²²⁰⁰ vücûd-i bihbûd-ı Cebrâ³îl ^caleyhi's-selâm hazretleri²²⁰¹ ^cinâyet-i hazret-i Vedûd celle celâluhu²²⁰² ile yine²²⁰³ evvelki hılkî şıfâtlarıyla **[L64b]** mes^cûd-ı pür-sûd²²⁰⁴ oldılar

Ol şâhib-i sa^câdet ^caleyhi's-şalâtu ve't-taḥiyyet hazretlerinün²²⁰⁵ bu ma^cnâda sırr-ı kudsîlerine ilhâm olundu ki yâ Muhammed ümmet-i merḥûme ḥaḳḳında rûz-ı cezânun elli biñ yıllık müddetini²²⁰⁶ ve şırâṭ köprüsünün bārîk ü târîk otuz biñ yıllık mürûr u ^cubûr ḥisâbını niçe²²⁰⁷ bir tefekkür eyleyüp²²⁰⁸ müte³ellim ü ğamnâk olursun bu maḥalde mübarek elin işâretiyle beş yüz yıllık yolu Cebrâ³île bir demde kaṭ^c itdiresiz de ferdâ rûz-ı cezâda ^cuşâta şefâ^cat ile me³zûn olup da şefâ^cate ağız açup dergâh-ı ^cizzete recâ vü şefâ^cat eyledüğünüzde²²⁰⁹ **[B67a]** ne mümkindür ki ümmetün elli biñ yıllık ^caraşât rāhını²²¹⁰ bir demde kaṭ^c eylemeyeler

Ve bu maḥalde daḥı ĩzâḥ budur ki ol şadr-ı dīvân-ı enbiyâ ve ol ma^cşer-i pîşvâ-yı aşfiyâ şalla'llāhu te^câlâ ^caleyhi ve sellem²²¹¹ hazretleri Cebrâ³îl ^caleyhi's-selâma²²¹² **[L65a]** yâ Cebrâ³îl revâ mıdur ki maķâmumdan ilerü geçemem diyü beni bu maḥalde tenhâ koyasuñ da benden ayrılusuñ ḳor mıyım seni yürü ḥaḳḳ-ı rehberiyeti tekmiñ eyle diyü Cebrâ³île ibrām eyledüklerinde²²¹³ Cebrâ³îl daḥı yâ resûla'llāh²²¹⁴ bārî siz önce gidiñüz didiler şâhib-i sa^câdet ^caleyhi's-selâmu ve't-taḥiyyet hazretleri²²¹⁵ daḥı²²¹⁶ ne ma^cnâya²²¹⁷ yâ Cebrâ³îl

²¹⁹⁶ eylemişler: eylediler B.

²¹⁹⁷ işâret-i habîb-i (...) hazretleri: – L.

²¹⁹⁸ – B.

²¹⁹⁹ maķâm u mihrâblarına: mihrâb-ı sa^câdet-me³âblarına B; + Cebrâ³îl ^caleyhi's-selâm hazretleri L.

²²⁰⁰ oldılar ve: olup B.

²²⁰¹ ^caleyhi's-selâm hazretleri: – B.

²²⁰² celle celâluhu: – B.

²²⁰³ yine: – B.

²²⁰⁴ -ı pür-sûd: – B.

²²⁰⁵ ol hazretün B.

²²⁰⁶ müddetini: dūr u dirâz rāhını B.

²²⁰⁷ niçe: nice B.

²²⁰⁸ eyleyüp: idüp B.

²²⁰⁹ ^cuşâta şefâ^cat (...) eyledüğünüzde: – L.

²²¹⁰ rāhını: dūr u dirâzını L.

²²¹¹ şalla'llāhu te^câlâ ^caleyhi ve sellem: ^caleyhi's-şalâtu ve's-selâm B.

²²¹² Cebrâ³îl ^caleyhi's-selâma: Cebrâ³île L.

²²¹³ ibrām eyledüklerinde: ilḥâḥ eyledükde B.

²²¹⁴ yâ resûla'llāh: – B.

²²¹⁵ sa^câdet ^caleyhi's-selâmu ve't-taḥiyyet hazretleri: – B.

²²¹⁶ daḥı: de B.

²²¹⁷ ne için B.

önce sen gitseñe didiler²²¹⁸ Cebrâ'îl 'aleyhi's-selâm hazretleri²²¹⁹ dağı *Teḳaddem fe-inneke ekramü 'ale'llāhi te'ālā minnī* didiler ya'nī yā Muḥammed şalla'llāhu te'ālā²²²⁰ 'aleyhi ve sellem cenāb-ı Bārī 'azze şānuhu hazretlerinüñ²²²¹ ḥuzūr-ı 'izzetlerinde siz²²²² bendeñizden²²²³ ekremsiz her yirde teḳaddüme sizler evlāsiz didiler

[B67b] Pes ol muḳtedā°-i berere-i enām 'aleyhi's-selâm²²²⁴ hazretleri [L65b] dağı²²²⁵ ol maḥalde emīn-i vaḥy-i Ḥudā²²²⁶ Cebrâ'îl-i peyk-i sultān-ı Kibriyā celle ve 'alā hazretine pīşvā olup Cebrâ'îl 'aleyhi's-selâm²²²⁷ dağı devlet-i iḳbāl gibi ḳafādār-ı ḥabīb-i hazret-i Zü'l-Celāl celle celāluhu olarak revān olup zer-beftden bir ḥicāba vāşıl oldılar Cebrâ'îl 'aleyhi's-selâm hazretleri ādāb ile²²²⁸ ḥicābı depretdiler verā-yı ḥicābdan²²²⁹ kimdür diyü bir vehmnāk şadā zāhir oldu Cebrâ'îl 'aleyhi's-selâm hazretleri²²³⁰ benem ve cenāb-ı²²³¹ seyyidü'l-evvelīn ve'l-āḥirīn ve²²³² ḥabīb-i rabbü'l-'ālemīn şalla'llāhu te'ālā 'aleyhi ve sellem²²³³ hazretleri benüm ile biledür didi verā°-i ḥicābdan ol melek *Allāhu ekber Allāhu ekber* didi nā-gāh bir nidā²²³⁴ şadır oldu ki *Şadaḳa 'abdī*²²³⁵ *ene ekberu ene ekberu* diyü²²³⁶ melek eytdi *Eşhedü en lā ilāhe illa'llāh* nidā şadır [B68a] oldu ki [L66a] *Şadaḳa 'abdī ene'llāhu lā ilāhe illā ene* melek eytdi *Eşhedü enne Muḥammeden resūlū'llāh* nidā şadır oldu ki *Şadaḳa 'abdī ene erseltu Muḥammeden* melek eytdi *Ḥayye 'ale'ş-şalāh ḥayye 'ale'l-felāh* nidā şadır oldu ki *Şadaḳa 'abdī de'ā ileyye 'ibādī ene de'avtühüm ilā bābī eflāhi men ecābe* melek eytdi *Allāhu ekber Allāhu ekber* nidā şadır oldu ki *Şadaḳa 'abdī ene ekberu ene ekberu* melek eytdi *Lā ilāhe illa'llāh* nidā şadır oldu ki *Şadaḳa 'abdī lā ilāhe*

²²¹⁸ önce sen gitseñ e didiler: sen git didüklerinde B. || gitseñe: L'de tashih notu ile der-kenar.

²²¹⁹ hazretleri: -B.

²²²⁰ te'ālā: - B.

²²²¹ hazretlerinüñ: hazretleri L.

²²²² siz: sizler L.

²²²³ benden B.

²²²⁴ 'aleyhi's-selām: 'aleyhi'ş-şalātu ve's-selām B.

²²²⁵ dağı: - B.

²²²⁶ emīn-i vaḥy-i Ḥudā: emīnü'l-vaḥy olan B.

²²²⁷ 'aleyhi's-selām: - L.

²²²⁸ hazretleri ādāb ile: - B.

²²²⁹ verā-yı ḥicābdan: - B.

²²³⁰ hazretleri: - B; + eytdi B.

²²³¹ cenāb-ı: - B.

²²³² ve: - B.

²²³³ şalla'llāhu te'ālā 'aleyhi ve sellem: 'aleyhi'ş-şalātu ve's-selām B.

²²³⁴ nidā: şadā L.

²²³⁵ şadaḳa 'abdī: L'de tashih notu ile der-kenar.

²²³⁶ diyü: - B.

illā ene ba°dehu bir nidā şadır oldu ki Yā Muhammed kümmele'llāhu te°ālā leke'ş-şerafe °ale'l-evvelīne ve'l-āhirīn

Ol şāhib-i sa°adet °aleyhi't-teslīmāti ve't-taḥiyyet²²³⁷ [L66b] Cebrā°īl²²³⁸ °aleyhi's-selāmdan ezān kelimātın nidā eyleyen [B68b] melegi su°āl eylediler Cebrā°īl °aleyhi's-selām daḥi²²³⁹ yā resūla'llāh²²⁴⁰ Hudā haqqıyçün aşlā²²⁴¹ ol melegi görmüş degülem ve bu maḥalli bile görmüş degülem²²⁴² ancak bu anda ki cenābuña refīk oldum²²⁴³ ve bu maḥalle cenābuñ şerefine geldüm²²⁴⁴ didi²²⁴⁵

Ba°dehu peyk-i ḥazret-i Celīl olan²²⁴⁶ Cebrā°īl °aleyhi's-selām ḥazretleri ol maḥalde ḳalup verā-yı ḥicābdan bir melek-i mükerrerem şikāf-ı ebrden pānçe-i Ḥurşīd gibi dest-bīrūn ḳılıp ol ḡonca-i nāz-perveri el üzere tıtip elden ele ḡözler ḡörmedik ḳulaḳlar işitmedik ḥāḫırlara²²⁴⁷ gelmedik bī-ḥadd ü lā-yu°ad ḥicāblardan ḫayy-ı merāḫil ve²²⁴⁸ ḳaḫ°-ı menāzil eyleyerek²²⁴⁹ ḡülşen-serāy-i ḥāşşu'l-ḥāşş-ı ḳıdeme işāl eylediler

Ba°dehu ol nāzenīn-i sāye-perver-i °izzet ve ol muḳarreb ü maḥbūb-ı ḥazret-i eḫadiyyet °aleyhi't-teslīmātu²²⁵⁰ ve't-taḥiyyet ḥazretlerinüñ ḥużūr-ı pūr-nūrlarına Refref nām [B69a] bir müzeyyen evreng-i sebz-reng-i tīz-āheng [L67a] ḫāzır²²⁵¹ oldu ki nūr-ı °arş-efrūzı ḫaḫf-i ebsār-ı melā°ik²²⁵² eyler²²⁵³ ol şeh-süvār-ı lā-mekān ḥümā mesned-ārāy-ı süvār-ı Refref olup menāzil-neverd-i melekūt olarak şöyle ki sīm ü zer ü incü vü²²⁵⁴ zümür-rūd-i sebz [ü] yāḳūt-ı sürḫ²²⁵⁵ u la°l ve nūr u zulmet ve [H49a] āb u nār u bāddan²²⁵⁶ bī-mişl ü bī-°adīl ḡörülmedik ve işidilmedik ve ḡöñüllere gelmedik²²⁵⁷ yetmiş biñ ḥicāblar ḡeçdiler şöyle ki²²⁵⁸ her

²²³⁷ ol şāhib-i (...) ve't-taḥiyyet: ol ḥazret-i °aleyhi'ş-şalātu ve't-taḥiyyet B.

²²³⁸ ḥazret-i + L.

²²³⁹ daḥi: eytdi B.

²²⁴⁰ yā ḥabība'llāh B.

²²⁴¹ aşlā: – L.

²²⁴² ve bu maḥalli bile görmüş degülem: – B.

²²⁴³ oldum: olup

²²⁴⁴ cenābuñ şerefine geldüm: irişdüm B.

²²⁴⁵ didiler B.

²²⁴⁶ peyk-i ḥazret-i Celīl olan: – L.

²²⁴⁷ ḥāḫırlara: ḡöñüllere L.

²²⁴⁸ ve: – B.

²²⁴⁹ eyleyerek: iderek B.

²²⁵⁰ °aleyhi't-teslīmātu: °aleyhi'ş-şalātu B.

²²⁵¹ ḫāzır: nümāyān B.

²²⁵² melā°ik: melekūt L.

²²⁵³ ḳılıp B.

²²⁵⁴ zer ü incü vü: zer incü B.

²²⁵⁵ yāḳūt-ı sürḫ: yāḳūt L.

²²⁵⁶ bāddan: bād L, H.

²²⁵⁷ – H.

bir hicābuñ²²⁵⁹ tül u °arż u °umkı²²⁶⁰ ve mā-beynleri °ālem-i dünyā hisābıyla²²⁶¹ biñer yıllık yol²²⁶² ol ḥabīb-i rabbü'l-°ālemin²²⁶³ süvār-ı Refref-i °illiyin²²⁶⁴ bu²²⁶⁵ hicāblardan mürür eyleyüp²²⁶⁶ °arş-ı mecīd perdedārlarına vāşıl oldılar²²⁶⁷ şöyle ki²²⁶⁸ yetmiş biñ perdelerden geçdiler²²⁶⁹ her perdede²²⁷⁰ yetmişer biñ silsile her silsile²²⁷¹ yetmişer biñ meleklerüñ boyunlarında ve her bir melegüñ ululuğı²²⁷² bir omuzundan ol²²⁷³ bir omuzına²²⁷⁴ yetmiş²²⁷⁵ biñ yıllık yol²²⁷⁶ ve her bir perdeye²²⁷⁷ bir melek mülāzım²²⁷⁸ ve mülāzım meleklerüñ **[B69b]** her birlerine de²²⁷⁹ yetmişer²²⁸⁰ biñ melek mülāzım bu perdelerden Refref-süvār geçdiler²²⁸¹ kendüler ile °arş-ı mecīd²²⁸² beyninde bir perde qalınca Refref de nā-būd²²⁸³ oldu

Ba°dehu ol şāh-ı serā-perde-i iqbāl²²⁸⁴ °aleyhi şalavātu'llāhi'l-meliki'l-müte°āl²²⁸⁵ ḥazretlerinüñ ḥuzūr-ı müstevcibi's-sürürlarına²²⁸⁶ rahş şüretinde incüden bir aq ve zī-rūḥ heykel²²⁸⁷ **[H49b]** zāhir oldu²²⁸⁸ şöyle ki²²⁸⁹ tesbīḥ ider ağzından nūr dökilür ol rahşā süvār olup bākī ol²²⁹⁰ perde'i de²²⁹¹ geçüp sāk-ı

2258 – L, B.

2259 hicābuñ: hicāblaruñ L.

2260 tül u °arżı B; °umkı: ğılzeti H. || H'de "ğılzet" kelimesinin altına "kalñlığı" notu düşülmüş.

2261 – B, H. || hisābıyla: L'de tashih notu ile der-kenar.

2262 + olmak üzere L.

2263 – H.

2264 Refref ile H.

2265 bu: ol L.

2266 mürür eyleyüp: mürür eylediler ba°dehu H.

2267 oldılar: olup B.

2268 – H.

2269 perdelerden geçdiler: perde gördiler H.

2270 ki her perdelerde L, B.

2271 her silsile: her bir silsilede L, her silsilede B.

2272 ululuğı: ululukları B.

2273 ol: – L, H.

2274 omuzına: omuza L, B.

2275 yetmiş: yetmişer L, B.

2276 + bu perdelerüñ her birlerüñ bir dīde görmedük ve bir kulaq işitmedük ve bir ḥātırā gelmedük cevherlerden H.

2277 perde: L.

2278 bir melegüñ mülāzemetiyle boynunda L.

2279 ve her bir mülāzım melege de L; meleklerüñ: + de B; de: – B.

2280 **[L67b]** yetmiş L.

2281 bu perdelerden Refref-süvār geçdiler: – L, B.

2282 °arş-ı mecīd: °arş H.

2283 de nā-būd: daḥı nā-bedīd H.

2284 maḥbüb-ı cenāb-ı Ḥallāk-ı °ālem H.

2285 – H.

2286 müstevcibi's-sürürlarına: pür-nürarına H.

2287 bir aq ve zī-rūḥ heykel: berrāk bir nesne H.

2288 ḥāzır oldu L, B.

2289 – H.

2290 bākī ol: ol bākī bir B, ol bākī qalan H.

°arşa vāşıl olup hicāb-ı kibriyāya irişdiler ol rahş da nā-būd oldı²²⁹² dāmān-ı °arş-ı rahmān misās-i rikāb-ı sa°ıdleriyle müste°idd olduĝda ihāta-i niṭāk-ı nuṭĝdan bīrūn leṭāyif-i ilāhiyye ve °avāṭıf-ı nā-mütenāhiyyeye fā°iz oldılar²²⁹³

Hulāşa ĝayrı ol yeke-süväre-i āteş-°inān-ı °arş-ı berīn ve ol mükerrerem-i mihmān-ı bālā-hāne-i a°lā-yı °illiyīn²²⁹⁴ [B70a] ĝayrı süvärsuz ğaldılar²²⁹⁵ nā-ĝāh ol [L68a] şāh-bāz-ı bālā-pervāz-ı °ālem-i lāhūt ve ol med°uvv-i hāşşu'l-hāşş-ı bezmgāh-ı kişver-i nāsūt şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem ħazretlerinūn²²⁹⁶ mübārek²²⁹⁷ sem°-i hümāyūnlarına ey²²⁹⁸ ħabībüm gel geç diyü bir ħiṭāb-ı müsteṭāb vāşıl oldı bu ħiṭāb ki ol ħazretün mesmū°-ı hümāyūnları olunca ol hicāb-ı kibriyāyı da²²⁹⁹ geçdiler *minhu bedā ve ileyhi ye°üdü* sırrı zāhir olup²³⁰⁰ hulāşa Cebrā°ıl ve İsrāfīl ve ĝayrı °aleyhimü's-selām bir ferd mā-beynlerinde olmazsuz²³⁰¹ bi'z-zāt cenāb-ı Bārī celle celāluhu²³⁰² °amme nevāluhu²³⁰³ ħazretlerinden bilā-vāsıta²³⁰⁴ ħabīb-i muḥterem ü mükerreremlerine²³⁰⁵ biñ def'a *Üdnü minnī yā*²³⁰⁶ *ħabībī* nidāsı zāhir ü sem°-i hümāyūnlarına vāşıl oldı²³⁰⁷ ya°nī ħabībüm baña yaĝın ol dimekdür bu maḥaller ĝāyet-i ilkāya mülāhaza ve te°emmül ü tefekkür maḥalleridür bu maḥallerde gönüllere °iyāzen bi'llāhi te°ālā mekān u zamān efkārı gelmemege muḥtācdur²³⁰⁸ her bārī ki [B70b] bu *üdnü minnī* ħiṭābıyla ki muḥāṭab [H50a] olurlardı²³⁰⁹ ol zāt-ı kerrüb-şifāt °aleyhi't-teslīmātu ve't-taḥiyyāt²³¹⁰ ħazretleri bir ħadem ki atarlar idi²³¹¹ her bir ħademde zemīnden tā ol maḥalle dek maḥal ṭayy iderler idi hulāşa *üdnü minnī* ħiṭābıyla

²²⁹¹ de: daḥı H.

²²⁹² nā-būd oldı: nā-bedīd oldı H.

²²⁹³ – H; olduĝda: oldılar L

²²⁹⁴ ol ħazret H; °inān-ı: °anān-ı L (hareke). || mihmān-ı: L'de unutulmuş, der-kenar olarak eklenmiş.

²²⁹⁵ ğaldılar: ğaldı H.

²²⁹⁶ – H; bālā: *pālā* L (hareke); bezmgāh-ı: – L.

²²⁹⁷ – L, H.

²²⁹⁸ ey: – L, B.

²²⁹⁹ da: daḥı H.

²³⁰⁰ – H; *ye°üdü*: °āde B.

²³⁰¹ – L, B.

²³⁰² celle celāluhu: °azze şānuhu B.

²³⁰³ – L, B.

²³⁰⁴ + ĝayrı B, H.

²³⁰⁵ cenāb-ı sa°ādet-me°āblarına L, ħabīb-i muḥteremlerine B.

²³⁰⁶ yā: – L, B.

²³⁰⁷ zāhir ü sem°-i hümāyūnlarına vāşıl oldı: şadır oldı L, zāhir oldı B.

²³⁰⁸ bu maḥaller (...) gelmemege muḥtācdur: – H; gönüllere: ħāṭırlara B; efkārı: fik(i)rleri B.

²³⁰⁹ bu *üdnü minnī* ħiṭābıyla ki muḥāṭab olurlardı: cenāb-ı sa°ādetlerine *üdnü minnī* ħiṭābı vārid [L68b] olurdu L; bu: – B; ki: – B.

²³¹⁰ şāḥib-i sa°ādet °aleyhi's-selāmu ve't-taḥiyyet B, şāḥib-i sa°ādet şalla'llāhu °aleyhi ve sellem H.

²³¹¹ atarlar idi: ref° u vaż° iderler idi L.

muḥāṭab olarak tā²³¹² mertebe-i *denā* ile²³¹³ şeref-yāb olup²³¹⁴ ba^cdehu derece-i *fe-tedellāya* terakḳī ile behr-yāb oldılar²³¹⁵ ba^cdehu ḥalvet-²³¹⁶ḥāne-i *Fe-kāne ḳābe ḳavseyni ev ednāya*²³¹⁷ irişüp maḥrem-i esrār-²³¹⁸ *Fe-evḥā ilā 'abdihi mā evḥā* ile sürür-ı pür-ḥubūr²³¹⁹ oldılar ḡayrı heybet-i celāl ü cemālu'llāh²³²⁰ zāhir olup ol ṭāyir-i ṭārem-i nüh-tāk-ı semā ve ol maḥrem ü 'ārif-i mes³ele-i *mā evḥā* 'aleyhi'ş-şalātu ve's-selām²³²¹ ḥazretleri²³²² bisāt-ı inbisāt-ı ḳurb-ı ilāhīye²³²³ bī-perde ḳadem-i ḳudsīlerin²³²⁴ ki važ^c eyledüklerinde 'ināyet ü²³²⁵ mekremet-i rubūbiyyetden kelām-ı ulūhiyyeti istimā^c [L69a] eyleyüp *Es-selāmü 'aleyke eyyühe'n-nebiyyü ve raḥmetu'llāhi* [B71a] ve *berekātuhu* selām-ı ḥazret-i Melik-i müte^cāl-i zü'l-celāl ile 'ažīm ḥazz-ı vāfire taḥşil ve ziyādesiyle ḥoş-ḥāl oldılar²³²⁶ bu kerre²³²⁷ ol menba^c-ı 'ulūmü'l-evvelīn ve'l-āḥirīn [H50b] ve ḥabīb-i rabbü'l-'ālemīn şalla'llāhu te^cālā 'aleyhi ve sellem²³²⁸ ḥazretleri²³²⁹ cenāb-ı ulūhiyyet ve ḥazret-i eḥadiyyete²³³⁰ 'arz-ı 'ubūdiyyet ü taḥiyyet²³³¹ mülāḥaza ve endīşesinde²³³² iken nā-gāh sem^c-i hümāyūnlarına²³³³ *İşbir yā Muḥammed fe-inne rabbeke yüsebbih*²³³⁴ nidāsı²³³⁵ vāşıl²³³⁶ oldı ya^cnī şabr it yā Muḥammed rabbūn tesbīḥ ider²³³⁷ dimekdür bu ma^cnāda izāḥ budur ki²³³⁸ Cebra'ıl²³³⁹ 'aleyhi's-selām

²³¹² tā: – L, B.

²³¹³ ile: L'de sehven tekrar yazılmış.

²³¹⁴ olup: – L, oldılar H.

²³¹⁵ oldılar: – L.

²³¹⁶ ḥalvet-: devlet- L.

²³¹⁷ H'de ḥaşiye olarak eklenen kısım şöyledir: “*Bu maḥaller ḡāyet-i ilḳāya mülāḥaza ve tefekkür maḥalleridür ne'üzü bi'llāhi te'ālā bu maḥallerde ḥāṭıra zamān ve mekān fikirleri gelmemege muḥtācdur*” Bunun akabinde 14a'da der-kenar olan tayy-i zaman konulu ḥaşiye tekrar yazılmıştır.

²³¹⁸ maḥrem-i esrār-ı: – L.

²³¹⁹ sürür-ı pür-ḥubūr: kām-yāb L.

²³²⁰ celāl ü cemālu'llāh: cemāl ü celālu'llāh L.

²³²¹ ol ṭāyir-i ṭārem-i (...) ve's-selām: ol ḥabīb-i mükerrer şalla'llāhu 'aleyhi ve sellem H; maḥrem ü: – B.

²³²² – H.

²³²³ ḳurb-ı ilāhīye: ḳurba B, ḳarībe H.

²³²⁴ ḳudsīlerin: ḳudsī L, B.

²³²⁵ 'ināyet ü: 'ināyet-i L, B.

²³²⁶ selām-ı ḥazret-i (...) ḥoş-ḥāl oldılar: ḥiṭāb-ı dil-nüvāziyla i^czāz u mümtāz u ser-firāz oldılar L, ḥiṭābıyla i^czāz u mümtāz u ser-firāz oldılar B.

²³²⁷ – L.

²³²⁸ şalla'llāhu te^cālā 'aleyhi ve sellem: 'aleyhi'ş-şalātu ve's-selām L; te^cālā: – H.

²³²⁹ + de L.

²³³⁰ cenāb-ı ḥazret-i eḥadiyyete L, cenāb-ı ḥazret-i Vehhāba B.

²³³¹ 'ubūdiyyet ve 'arz-ı taḥiyyet B, 'arz-ı maḥabbet H.

²³³² mülāḥazalarında L, mülāḥazasında B.

²³³³ nā-gāh sem^c-i hümāyūnlarına: sem^c-i pāk-i hümāyūnlarına nā-gāh H.

²³³⁴ *yüsebbih*: *yuşallī* H.

²³³⁵ nidāsı: şadāsı H.

²³³⁶ şadır B, zāhir ü + H.

²³³⁷ tesbīḥ ider: namāz ḳılayor H.

hazretleri gerçi sidre-i müntehâda mihrâb ve maḳâmlarında²³⁴⁰ ḳaldılar²³⁴¹ idi²³⁴² lâkin mükâşefe vâḳı^c olup²³⁴³ gönül °alemiyle ol hazrete²³⁴⁴ ḥaḳḳ-ı rehberiyyeti her ḥuşûşda²³⁴⁵ icrâ eylemek üzere idiler ol hazretün cenâb-ı Bārī celle ve °alâ hazretlerine²³⁴⁶ ne gûne senâ ve taḥiyyet²³⁴⁷ eylesem diyü²³⁴⁸ endîşe ve mülâhazaları²³⁴⁹ ilhâm-ı hazret-i Zü'l-Celâli ve'l-İkrâm ile Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm hazretine²³⁵⁰ inhâ ve ifhâm olunmağ-ıla gûyâ tesbîḥe²³⁵¹ meşğûl olana²³⁵² tekellüm olunmaz siyâḳında²³⁵³ zikr olunan²³⁵⁴ *Işbir yâ Muḥammed fe-inne rabbeke yüsebbih*²³⁵⁵ kelâmını ol hazrete ifâde eylemek ile ilhâm olındı²³⁵⁶ ki Cebrâ'île mükâşefe **[H51a]** vâḳı^c olup ol hazrete bu ḥuşûş ile de²³⁵⁷ ḥaḳḳ-ı rehberiyyeti icrâ eylediler

Ol hazret-i °aleyhi's-selâmu ve't-taḥiyyet²³⁵⁸ daḥı bu maḳâle Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm²³⁵⁹ hazretlerinündür Cebrâ'îl ise²³⁶⁰ °abeş yire bir kelâm tekellüm eylemez²³⁶¹ âyâ cenâb-ı Bārī °azze şānuhu²³⁶² hazretlerinün tesbîḥleri²³⁶³ ne gûne ola dirken bi'z-zât cenâb-ı Bārī celle ve °alâ hazretlerinden bilâ-vāsıta²³⁶⁴ ḥiṭâb-ı ilâhî²³⁶⁵ vârid oldı ki Cebrâ'îl²³⁶⁶ °abeş yire söylemez²³⁶⁷ ne ḳıyâs idersin²³⁶⁸

²³³⁸ bu ma'âna îzâḥ budur ki: – H.

²³³⁹ ve + H.

²³⁴⁰ mihrâb - maḳâm: H'de takdim-tehirli.

²³⁴¹ gerçi + L.

²³⁴² – H.

²³⁴³ mükâşefe vâḳı^c olup: – H.

²³⁴⁴ hazrete: hazret-i °aleyhi's-selâmu ve't-taḥiyyete L.

²³⁴⁵ her ḥuşûşda: – L.

²³⁴⁶ cenâb-ı Bārī celle ve °alâ hazretlerine: cenâb-ı **[L69b]** eḥadiyyete L; hazretlerine: hazretine B.

²³⁴⁷ senâ ve: – B; senâ - taḥiyyet: H'de takdim-tehirli.

²³⁴⁸ diyü: – L, B.

²³⁴⁹ endîşe ve: – L; tefekkürleri B.

²³⁵⁰ hazretine: hazretlerine H.

²³⁵¹ tesbîḥe: şalâta H.

²³⁵² **[B71b]** meşğûle L, B.

²³⁵³ siyâḳında: siyâḳına L.

²³⁵⁴ mezkûr L.

²³⁵⁵ *yüsebbih*: *yüşallî* H.

²³⁵⁶ olındı: olındılar H.

²³⁵⁷ ki Cebrâ'îl °aleyhi's-selâm hazretleri vech-i meşrûḥ üzere de L, B.

²³⁵⁸ cenâb-ı Resûl'llâh şalla'llâhu °aleyhi ve sellem H.

²³⁵⁹ °aleyhi's-selâm: °aleyhi's-şalâtu ve's-selâm H.

²³⁶⁰ Cebrâ'îl ise: – L.

²³⁶¹ bîhüde yire söylemez L, B.

²³⁶² °azze şānuhu: celle celāluhu L.

²³⁶³ tesbîḥleri: şalâtları H.

²³⁶⁴ bi'z-zât (...) bilâ-vāsıta: – L, B.

²³⁶⁵ ḥiṭâb-ı müsteṭâb L, B.

²³⁶⁶ Cebrâ'îl: + °aleyhi's-selâm L.

²³⁶⁷ söylemez: tekellüm eylemez L, B.

²³⁶⁸ – L.

ḥabībüm ben de müsebbihem²³⁶⁹ ya^cnî zāt-ı vācibü'l-vücūdumı tesbîḥ u taḳdīs iderem²³⁷⁰ ve benüm tesbîḥüm ḥabībüm budur dimekdür²³⁷¹ *Sübbūḥun ḳuddüsün Sebeḳat rahmeti*²³⁷² *‘alā gāzabî*²³⁷³ *sübbūḥun*²³⁷⁴ ya^cnî zāt-ı vācibü'l-vücūdum²³⁷⁵ şıfāt-ı vācibe ve şıfāt-ı sübütiyye ve şıfāt-ı cā'izelerüm ile²³⁷⁶ mine'l-ezeli ile'l-ebed mevşūfam²³⁷⁷ *ḳuddüsün* [B72a] ya^cnî daḥî²³⁷⁸ [H51b] benüm zāt-ı vācibü'l-vücūdum²³⁷⁹ şıfāt-ı muḥāl ve şıfāt-ı selbiyyelerden mine'l-ezeli ile'l-ebed²³⁸⁰ münezzeh ve muḳaddesdür²³⁸¹ dimekdür *sebeḳat rahmeti* *‘alā gāzabî* ya^cnî *‘amme-i ‘ālemiyān* üzere rahmetüm gāzabum üzere sâbıḳdür²³⁸² dimekdür ancak²³⁸³ bu tesbîḥ-i Bārî *‘azze şānuhu aḥvālinde şaded*²³⁸⁴ budur ki²³⁸⁵ cenāb-ı Bārî *‘azze şānuhu*²³⁸⁶ ḥazretlerinden²³⁸⁷ ehl-i imāna ma^cnā yüzinden kemāl üzere²³⁸⁸ irşāddur ki ya^cnî²³⁸⁹ ey benüm mü'min ḳullarum ben ilāh-ı *‘ālem* iken teḥî ṭurmayam kendi kendimi²³⁹⁰ tesbîḥ²³⁹¹ idem de siz²³⁹² ne vech ile teḥî ṭurup²³⁹³ gāfil gezersiz²³⁹⁴ āyet-i kerīmede²³⁹⁵ *Yā eyyühe'llezīne āmenü'zḳuru'llāhe zıḳran keşirā ve sebbihūhu bükraten ve eşilā*²³⁹⁶ vārid

²³⁶⁹ müsebbihem: muşalliyem H. || muşalliyem: + ancak bu maḥalde yuşallı kelimesi yüsebbih ma^cnāsınadır H.

²³⁷⁰ ya^cnî ben de teḥî ṭuram kendi kendimi tesbîḥ u taḳdīs iderem H; iderem: + dimekdür B.

²³⁷¹ – L, benüm tesbîḥüm H.

²³⁷² rahmeti: rahmetehu B.

²³⁷³ gāzabî: gāzabihî B; + -dür H.

|| L'de ḥaşiye olarak eklenen kısım şöyledir: *Şuḥuf-ı Tevrît ü Zebür u Kur'ân-ı ‘azimü'ş-şānlar ile ḥadîş-i ḳudsîde fark budur ki kitāb ve Ḳur'ân Cebrā'îl ‘aleyhi's-selām ile enbiyāya nāzil ola ḥadîş-i ḳudsî odur ki cenāb-ı Bārî celle celāluhu ḥazretleri peygābere ḥıṭāb eyleye bilā-vāşıtada şoñra ol peygāber ümmetine rabbüm baña söyle buyurdu diyü teblîğ eyleye ḥadîş-i ḳudsî ütlāk olunur.*

²³⁷⁴ [L70a] ḥabībüm + L.

²³⁷⁵ vācibü'l-vücūdum: ulūhiyyet-i eḥadiyyet-i vācibü'l-vücūdum L, vaḥdāniyyetem B.

²³⁷⁶ – L, B.

²³⁷⁷ mevşūfum: şıfāt-ı kirām ile L, B.

²³⁷⁸ daḥî: – B, H.

²³⁷⁹ – L, zāt-ı ulūhiyyet ü samedāniyyetüm B.

²³⁸⁰ mine'l-ezeli ile'l-ebed şıfāt-ı neḳāyişden L, B.

²³⁸¹ muḳaddesdür: muḳaddesem L.

²³⁸² sâbıḳdür: gālîbdür B, sebkāt eylemişdür H.

²³⁸³ ya^cnî L, lākin B.

²³⁸⁴ bu tesbîḥ-i Bārî te'ālāda ḥulāşa L, bu tesbîḥ aḥvālinde şaded budur ki H.

²³⁸⁵ + ya^cnî L, yā H.

²³⁸⁶ *‘azze şānuhu*: celle celāluhu ve *‘amme nevāluhu* L, celle celāluhu B.

²³⁸⁷ ḥazretinden L.

²³⁸⁸ kemāl üzere: – L, B.

²³⁸⁹ ya^cnî: – L, B.

²³⁹⁰ teḥî ṭurmayam kendi kendimi: – L, B.

²³⁹¹ + u taḳdīs L.

²³⁹² siz: sizler L.

²³⁹³ teḥî ṭurup: teḥî ṭurursız L, teḥî ṭurur B.

²³⁹⁴ – L.

²³⁹⁵ kerīmede: kerīme L, B.

²³⁹⁶ ve sebbihūhu bükraten ve eşilā: – L.

olmuşdur²³⁹⁷ imdi ehl-i ĩmāna ehemm ü elzem olan tehī tırmayup tesbīh-i ĥazret-i Vācibū'l-Vücūda²³⁹⁸ iştigāl lāzımdur ki ĥattā [B72b] rüz-ı cezāda²³⁹⁹ va^cd buyrılan²⁴⁰⁰ cennāt-ı ʿāliyāt ve derecāt-ı refīʿāt ile [H52a] behr-yāb u şeref-yāb olmaqlık²⁴⁰¹ müyesser ola²⁴⁰²

Hulāşa²⁴⁰³ ol meh-i çārdeh-i *sümme denā* ve ol ĥurşid-i ufķ-ı *ev ednā*²⁴⁰⁴ şalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem ĥazretlerinün²⁴⁰⁵ tesbīh-i ĥudsīleri²⁴⁰⁶ esrār-ı ʿaliyyeleri²⁴⁰⁷ de ol maĥalde²⁴⁰⁸ ma^clūm-ı hümāyūnları olduķda ĥuzūr-ı rubūbiyyet ve cenāb-ı ulūhiyyete²⁴⁰⁹ ʿarz-ı taĥiyyet maĥallinde²⁴¹⁰ ol mest-i medhūş-ı mey-i nāz-ı cemāl ve ol şem^c-i fānūs-ı şebistān-ı vişāl²⁴¹¹ şalla'llāhu te^cālā²⁴¹² ʿaleyhi ve sellem ĥazretlerinün²⁴¹³ lisān-ı ĥudsīlerinden *Et-taĥiyyātu li'llāhi ve's-şalavātu ve't-tayyibāt* şādir²⁴¹⁴ oldu taĥiyyātdan murād ʿibādet-i lisāniyyedür kelime-i²⁴¹⁵ tevĥid ü zikru'llāh²⁴¹⁶ u tesbīh u taĥdīs ü kırā^o-at-i Ķur^oān-ı ʿazīmü'ş-şān ve taleb-i²⁴¹⁷ ʿilm-i ĥāl ü müzākere-i menāķib-i²⁴¹⁸ enbiyā vü evliyā²⁴¹⁹ ʿaleyhimü'ş-şalātu ve's-selām gibi cümleten²⁴²⁰ yā rabbenā [B73a] rızā^o-i hümāyūnuñ [L71a] içündür dimekdür şalavātdan murād ise ʿibādet-i bedeniyedür namāz kılmaķ²⁴²¹ oruç tıtmak gibi²⁴²² ve kişı cümle a^czālarını²⁴²³

²³⁹⁷ – L, B.

²³⁹⁸ tesbīh-i ĥazret-i Vācibū'l-Vücūda: zikru'llāh[a] L, tesbīh-i cenāb-ı Vācibū'l-Vücūd ĥazretlerine B.

²³⁹⁹ ĥattā rüz-ı cezāda: dūnyāda ve āĥiretde H.

²⁴⁰⁰ – L, va^cd-i kerīm buyrılan H.

²⁴⁰¹ zākirūn [L70b] ĥaĥķında ĥattā *hüve'lleżī yuşallī ʿaleyküm* zümresinden olmaqlık L; olmaqlık: olmaķ B.

²⁴⁰² muķadder ve + L.

²⁴⁰³ geleşim şadede B, H.

²⁴⁰⁴ ol şāhib-i sa^cādet H; ĥurşid-i: āfitāb-ı B.

²⁴⁰⁵ ĥazretlerinün: ĥazretleri L.

²⁴⁰⁶ bu tesbīh-i Bārī L, bu tesbīh-i ĥudsī B.

²⁴⁰⁷ ʿaliyyeleri: ʿaliyyesi L, B.

²⁴⁰⁸ – L, B.

²⁴⁰⁹ ĥuzūr-ı rubūbiyyet ve cenāb-ı ulūhiyyete: ĥuzūr-ı eĥadiyyet ve cenāb-ı vaĥdāniyyete B, dergāh-ı eĥadiyyet ve bārgāh-ı vaĥdāniyyete H.

²⁴¹⁰ ʿarz-ı taĥiyyetde L.

²⁴¹¹ ol nebiyy-i mükerrrem ve resūl-i mu^cazzam ve ĥabīb-i mufahĥam u muĥterem H.

²⁴¹² te^cālā: – B.

²⁴¹³ ĥazretlerinün: ĥazretinün L.

²⁴¹⁴ şādir: cārī L.

²⁴¹⁵ kelime-i: – L, B.

²⁴¹⁶ zikru'llāh: – L, B.

²⁴¹⁷ taleb-i: te^callūm-i L.

²⁴¹⁸ menāķib-i: – L.

²⁴¹⁹ enbiyā - evliyā: L'de takdim-tehirli; evliyā: aşfiyā H.

²⁴²⁰ gibi cümleten: cümlesi H.

²⁴²¹ kılmaķ: kılup L.

²⁴²² gibi: – B.

²⁴²³ a^czālarını: a^czāların L.

rızâ⁹-i Hudâ-yı mücibü'l-ef'âl [H52b] ü a°mâl ü aqvâlde icrâ eylemek yine²⁴²⁴ yâ rabbenâ rızâ⁹-i hümayünuñ içündür dimekdür tayyibâtıdan murâd ise °ibâdet-i mâliyyedür zekât ve şadaķât virmek ve hacc u ğazâya ğitmek²⁴²⁵ gibi²⁴²⁶ daħı²⁴²⁷ kişi mâlik oldığı mâlını maħlûķ-ı Hudâya nâfi° vüçüñ-ı ğayrâta şarf eylemeklik yine rabbenâ rızâ⁹-i hümayünuñ içündür dimekdür

Vaķtâ ki²⁴²⁸ ol nedîm-i rabbânî ve ol kelîm-i ğazret-i²⁴²⁹ Sübhânî olan²⁴³⁰ ğabîb-i raħmânî²⁴³¹ cenâb-ı Muħammed °aleyhi şalavâtu'l-eğad ve teslîmâtü's-şamed²⁴³² ğazretleri ğuzûr-ı ulühiyyetde²⁴³³ zikr olunan taħiyyât u şalavât u tayyibâtı²⁴³⁴ °arz eylediklerinde cenâb-ı Bârî °azze şânuhu ğazretlerinden de bi'z-zât bilâ-vâsîta²⁴³⁵ *Es-selâmü °aleyke eyyühe'n-nebiyyü ve raħmetu'llâhi ve bereķâtuhu*²⁴³⁶ ğitâb-ı müstetâbiyla²⁴³⁷ behr-yâb u şeref-yâb olundılar²⁴³⁸ ya°nî

²⁴²⁴ yine: daħı H.

²⁴²⁵ ve hacc u ğazâya ğitmek: – L, B.

²⁴²⁶ – H.

²⁴²⁷ ve: B, H.

²⁴²⁸ – L, B.

²⁴²⁹ ğazret-i: – L, B.

²⁴³⁰ olan: – L.

²⁴³¹ – L, H.

²⁴³² şalla'llâhu °aleyhi ve sellem L, şalla'llâhu te°âlâ °aleyhi ve sellem B.

²⁴³³ ğuzûr-ı ulühiyyetde: – L, B.

²⁴³⁴ taħiyyât u şalavât u tayyibâtı: üç nev°a taħiyyât u seniyyâtı H.

²⁴³⁵ cenâb-ı Bârî °azze şânuhu ğazretlerinden de bi'z-zât bilâ-vâsîta: bi'z-zât cenâb-ı Bârî celle ve °alâ ğazretleri daħı H; bi'z-zât bilâ-vâsîta: – B.

²⁴³⁶ H'de kalem ve selam konusuyla ilgili olarak yazıldığı düşünölen iki ğaşiye vardır: “**Ağvâl-i Ķalem** Rivâyet olunur ki Ħaķ sübhânehu te°âlâ ğazretleri ğalemi ğalk idicek yaz diyü emr itdi ğalem daħı ne yazayım yâ rabbe'l-°alemîn didi Ħaķ te°âlâ ğazretleri lâ ilâhe illa'llâh yaz didi ğalem daħı dört biñ yıl baři üzere devr idüp yazdı tamâm itdükde andan soñra daħı ne yazayım yâ rabbe'l-°alemîn didi Ħaķ te°âlâ ğazretleri Muħammedün resülu'llâh yaz didi kalem daħı dört biñ yıl ser-ğerdân olup Muħammedün resülu'llâh yazdı andan soñra tazarru° idüp yâ rabbe'l-°alemîn kimdür ol ki ismini ism-i şerîfüñe muķârin itdün Ħaķ te°âlâ ğazretleri kemâl-i ğudret-i °azametiyile buyurdi ki yâ kalem eger ol kimse olmasa maħlûķâtıdan ğiçbir nesne ğalk olunmazdı cümle °âlemler ve cemî°-i maħlûķât ol kimsenüñ ğürmetine ğalk olındı bu Muħammed-i °Arabî ve nebiyy-i ağirü'z-zamândur didi kalem daħı bunı işidicek es-selâmü °aleyke eyyühe'n-nebiyyü ve raħmetu'llâhi ve bereķâtuhu didi Ħaķ te°âlâ ğazretleri peyğamber °aleyhi's-selâm ğalbından es-selâmü °aleynâ ve °alâ °ibâdi'llâhi's-şâlihîn buyurdi ol selâm cevâb-ı vedî°a oldı tâ kim bu ağvâl-i mi°râc vâķi° olduķda ğalemün selâmını ve cevâbını ğabîbinün lisâından icrâ itdi bu sebebden selâm sünnet ve cevâb farz oldı bu bâbda işâret budur ki Ħaķ te°âlâ ğazretleri ğalemün selâmını zâyî° itmedi biz °âşiler daħı şalavât [u] selâmunuzı bugün ol ğazret-i server-i kâ°inâtuñ rûğ-ı şerîfine irsâl iderüz ümmidüm budur ki ol erğamu'r-raħîmin olan Mevlâ zâyî° itmeyüp sebeb-i mağfîret ü bâ°is-i ref°-i derecât eyleye âmîn bi-ğurmeti seydidü'l-mürselîn va'llâhu zü'l-fazlî'l-°azîm

Naķ-i Diger Bir rivâyetde daħı naķl olunur ki ğalemün ululığı şol mertebedür ki yedi yüz boğumdur ğaşiye boğumuñ mâ-beyni yedi yüz yıllıķ yoldur ve ğaħnîlği daħı yedi yüz yıllıķ yoldur ol vaķt ki Ħaķ te°âlâ ğazretleri ğalemi ğalk eyledi yaz didi ğalem daħı yâ rabbe'l-°alemîn ne yazayım didi Ħaķ te°âlâ ğazretleri daħı Bismi'llâhi'r-raħmâni'r-raħîm yaz didi ğalem daħı yazmağa başlayüp yedi yüz [H53a] yılda tamâm eyledi Ħaķ te°âlâ ğazretleri buyurdi ki sıdķ [u] iğlâş-ıla bir kerre Bismi'llâhi'r-raħmâni'r-raħîm diyen ğuluma yedi yüz yıllıķ şevâb virüp mağfîret iderüm diyü buyurdi şadaķa'llâhü'l-°azîm”

²⁴³⁷ ğitâb olınan selâm ü raħmet ü bereķât tekrîmâtıyla B.

benüm selām-ı [B73b] selāmet-encām u raḥmet-i hāşş u °āmm u berekāt berdevāmum ey benüm nebiyy-i mükerrem ü resül-i mu°azzamum²⁴³⁹ ḥil°at-i raḥmet ve tāt-ı maḥbūbiyyet ile mümtāz u ser-firāz [H53a] olan²⁴⁴⁰ zāt-ı ḳudsiyyü's-simāt u melekiyyü's-şifātuñ²⁴⁴¹ üzerine ānen fe-ānen fāyız u cārī olsun dimekdür ne re°fet-i nebeviyye ve şefkat-i Muştafaviyyedür ki ol maḥalde mübārek ḥātır-ı [feyz-]°atırlarına getürüp kendülere şadır olan ol selām u raḥmet ü berekātta gerek ḥāzır u gerek ğā°ib ümmet-i merḥümelerin²⁴⁴² şerik eyleyüp²⁴⁴³ *Es-selāmü °aleynā ve °alā °ibādi'llāhi's-şāliḥin*²⁴⁴⁴ diyü tevcīh-i cevāb eylediler²⁴⁴⁵ ya°nī ey benüm Perverdigārum cenāb-ı ulūhiyyet ve eḥadiyyetden fāyız olan selām-ı selāmet-encām u raḥmet ber-devām u berekāt-ı hāşş u °āmmuñ ḳuluñ Muḥammed üzerine ānen fe-ānen cārī olsun daḥı şāliḥ ḳullaruñ üzerine olsun dimekdür²⁴⁴⁶

Pes °ibād-ı şāliḥinden murād şol zāt-ı beşerdür ki cenāb-ı Bārī °azze şānuhu ḥazretlerinüñ kemāl-i kerem-i °aliyye ve eltāf-ı celiyyelerinden in°ām u iḥsān olan fehm ü iz°ān u °aḳl cevheri ile maḥlūḳāt arasında kendüzin [H53b] eşref-i maḥlūḳāt insān ḥalḳ olunup efḍal-i ümmet ü dīn-i İslām u ehl-i sünnet ve'l-cemā°atden olup bu ni°am-i celiyyenüñ evvelā ḳadrin bilüp ḥamd ü şükürinde ola ḳadr bilmek öyle olur ki gerek şerāyiḥ-i İslām ve gerek erkān-ı imānda ve sā°ir °ibādāt u mu°amelātta talebiyle şer°a me°mür olduğı °ilm-i ḥālini ma°lüm idinüp zāhiren ve bātınen ḳavlen ve fi°len ve °amelen aḥvālini şer°a taḫḫik eyleye ve ehl-i sünnet ve'l-cemā°at

²⁴³⁸ olundılar: eylediler H.

²⁴³⁹ benüm selām-ı (...) resül-i mu°azzamum: ey benüm nebiyy-i mükerrem ü resül-i mu°azzam u ḥabīb-i muḥteremüm [L71b] selām-ı selāmet-encām u raḥmet-i hāşş u °āmm u berekāt berdevāmum L; ey benüm: ey B; nebiyy-i: resül-i B; resül-i mu°azzamum: ḥabīb-i muḥteremüm B.

²⁴⁴⁰ ḥil°at-i maḥz-ı raḥmet ile mümtāz ve tāt-ı maḥbūbiyyet ile ser-firāz H.

²⁴⁴¹ zāt-ı ḳudsiyyü's-şifātuñ B, H.

²⁴⁴² H'de "Ümmet-i ḥāzırdan murād aştāb-ı kirām ve ğā°ibden murād nihāyet-i °āleme dek olan ehl-i imāndur" notu der-kenardır.

²⁴⁴³ ol maḥalde (...) şerik eyleyüp: gerek ḥāzır u gerek ğāyib ümmet-i merḥümelerin de ol maḥalde derün-ı nūr-efrūzlarına getürüp L, gerek ḥāzır u gerek ğāyib ümmet-i merḥümelerin de şerik eyleyüp B.

²⁴⁴⁴ H'de ḥaşiye olarak eklenen kısım şöyledir: "Ḥazret-i resül-i ekrem şalla'llāhu te°alā °aleyhi ve sellam es-selāmü °aleynā buyurduḳda serine nidā iriştı ki ḥabībüm bunda senden ğayrı kimse yokdur °aleynā niçündür cevāb buyurdılar ki yā rabbenā egerçi cesed benümle degüllerdür lākin rūḥlar benümledür lā-cerem nazar-ı °ināyetüm ve kemāl-i himmetüm anlardan dūr degüldür selām ile beni cümle mekr-i vehāmetden dūr itdün böyle °aḫıy ol faḳır-i dermendlerden ki fitne-i āḥir zamānda giriştār u mübtelā olmuşlardur böyle °azim kerāmetden bir vech-ile mahrüm olmaların münāsib görmedüm ve böyle ni°metden anları naşıbsüz ḳılma diyü buyurdular"

²⁴⁴⁵ didiler L, H.

²⁴⁴⁶ ya°nī Ḥudāvendüm selām-ı selāmet-encāmuñ ḳuluñ Muḥammed °aleyhi's-şālātu ve's-selām üzerine olsun daḥı şāliḥ ḳullar üzerlerine olsun dimekdür L, – B.

aḥvâlinde firaḡ-ı dâllelikden kendüyi ḥalâş ba°dehu elini ḡandan ve lisânını elfâz-ı küfrden ihtirâz eyleyüp ḡâdir oldığı ḡadar bi-ḡasebi°ş-şer° evâmire imtişâl ve nevâhîden ictinâbda ola ḡuşûşâ şalavât-ı ḡamseye mülâzemetde ola ki ḡattâ cenâb-ı Resûlu'llâh şalla'llâhu °aleyhi ve sellem ḡazretlerinüñ bu maḡalde şerik eyledügi selâm u rahmet ü berekâtıda ol °ibâd-ı şâlihînden olmaḡlık ola ki ḡattâ [H54a] ḡâlet-i nez° âḡir nefesde sü°-i ḡâtımeden ḡalâş olup ve ḡüsn-i ḡâtımeye maḡzar ola bu taḡrîr üzere ba°dehu ḡab(i)rde su°âl ü cevâbı da luḡf-ı Bârî ile âsân olup ve rüz-ı cezâda da va°d-i kerîm buyrılan şefâ°at-i °uzmâ ve maḡfıret-i Kibriyâda nâ°iliyyet müyesser olur daḡı ilerüsi ehl-i îmâna va°d olınan devlet-serây-ı behişt-i °anber-sirişte duḡûl ve maḡlab-ı a°lâ vü maḡşad-ı aḡşâ olan müşâhede-i cemâl-i ḡudâ-yı zü'l-°azameti ve'l-kibriyâya vuşûl müyesser olur öyle degüldür ki *Lâ ilâhe illa'llâh Muḡammedün resûlu'llâh* diye de namâzıñ yanına uğramaya ve elini ḡandan ve lisânını elfâz-ı küf(ü)rden ve ḡıybetden ve bühtândan şaḡınmaya böyle aḡvâle giriftâr olanlarıñ dünyâda ve âḡiretde aḡvâlleri ve cezâ-yı a°mâlleri beyân u °ayân olınmışdur ḡaḡ celle ve °alâ ḡazretleri tevḡîkin refîḡ eyleyüp °aḡıbet-i ḡayrlığı müyesser eyleye âmîn²⁴⁴⁷

Gelelüm şadede²⁴⁴⁸ bu taḡıyyât aḡvâli [H54b] bu maḡalle dek böyle carî oldukda²⁴⁴⁹ melâ°ike-i mele°-i a°lâ²⁴⁵⁰ °aleyhimü's-selâm daḡı °aşḡ-ı ilâhî ve şevḡ-i nâ-mütenâhî ile yek-nesfesden²⁴⁵¹ *Eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh ve eşhedü enne Muḡammeden °abduhu ve resûluhu*²⁴⁵² diyü ulühiyyet-i ḡudâ ve °ubüdiyyet ü risâlet-i Muştaḡâ şalla'llâhu °aleyhi ve sellem ḡazretlerini lisân-ı pâklerinden icrâ eylediler imdi bu taḡıyyât ziyâdesiyle °azîm münâcâtdur ki ḡattâ salavât-ı ḡamsede iki def°ada ḡa°delerde namâz bu taḡıyyât ile tekmîl olur bi'z-zât ḡur°ân-ı °azîmü°ş-şân gibi kelâm-ı Bârî °azze şânuhu ile kelimât-ı resûlu'llâh şalla'llâhu te°âlâ °aleyhi ve sellem ḡazretlerinden ve nihâyeti şehâdet-i melâ°ike-i

²⁴⁴⁷ Pes °ibâd-ı şâlihînden murâd şol zât-ı beşerdür ki (...) °aḡıbet-i ḡay(ı)rlığı müyesser eyleye âmîn: – L, B.

²⁴⁴⁸ – L, B.

²⁴⁴⁹ bu kerre L, B.

²⁴⁵⁰ melâ°ike-i kirâm

²⁴⁵¹ daḡı °aşḡ-ı ilâhî ve şevḡ-i nâ-mütenâhî ile yek-nesfesden: yek nefes a°lâ şavt ile L, B.

²⁴⁵² + ma°nâ°-i teşehhüdeyn ma°lûmdur L.

|| H°de ḡaşıye olarak eklenen kısım şöyledir: “*ḡaḡ sübhânehu ve te°âlâ ḡazretleri °azametiyle buyurdi ki yâ Muḡammed ḡünkim ümmetüñi bizüm selâmumuzdan behrmend itdün ben daḡı anlara bir gıce naşib itdüm ki ol Leyletü'l-ḡadri ḡayrun min elfi şehrin her sene ḡayâtilarında ve intikâllerinden soñra kıyâmete dek bu gıce anlara muḡarrer ola ol gıce anlarıñ fâtırlarınıñ rızâsın idüp efrâd-ı ümmetüñe selâm virile ḡavlulu te°âlâ **Hiye ḡattâ maḡla°ı'l-fecr***”

kirām °aleyhimü'ş-şalātu ve's-selām ḥazretlerinden mürekkeb böyle bir münacāt-ı °azîmedür²⁴⁵³

[L72a] ²⁴⁵⁴Bu maḥalde²⁴⁵⁵ ol ḥabīb-i cenāb-ı eḥadiyyet °aleyhi't-teslīmātu ve't-taḥiyyet ḥazretlerine²⁴⁵⁶ cenāb-ı Bārī °azze şānuhu ḥazretleri buyurdılar ki²⁴⁵⁷ yā Muḥammed²⁴⁵⁸ her kimse ki bir²⁴⁵⁹ seferden ḥānesine geldükde²⁴⁶⁰ aḳribā ve aḥbābına [B74a] hediye getürür bu sefer-i mi'racdan ümmetüñe ne hediye iletürsin²⁴⁶¹ diyü iltifāt-ı sübhānī olundı²⁴⁶² ol şāhib-i sa'adet °aleyhi's-selāmu ve't-taḥiyyet²⁴⁶³ daḥı²⁴⁶⁴ redd-i kelām eylediler ki²⁴⁶⁵ Ḥudāyā Perverdigārā Kerīmā²⁴⁶⁶ her ne ki sezā ve °aṭā buyurursız²⁴⁶⁷ anı götürüp teblīğ iderem²⁴⁶⁸ didiler²⁴⁶⁹ ḥiṭāb-ı raḥmānī vārid oldı ki²⁴⁷⁰ yā Muḥammed²⁴⁷¹ ol kelāmı²⁴⁷² ki sen söyledüñ ve ol kelāmı ki²⁴⁷³ ben didüm ve melekler²⁴⁷⁴ söylediler [H55b] ümmetüñe²⁴⁷⁵ anı hediye ilet²⁴⁷⁶ tā ümmetün²⁴⁷⁷ her namāz ḳa°delerinde²⁴⁷⁸ okıyalar devlet-i ebedī ve sa'adet-i sermediye ireler²⁴⁷⁹ diyü buyrıldı²⁴⁸⁰ maḳşūd²⁴⁸¹ bu taḥiyyātdur²⁴⁸²

²⁴⁵³ diyü ulūhiyyet-i Ḥudā (...) bir münacāt-ı °azîmedür: – L, B.

²⁴⁵⁴ H'de bu paragraf, sonraki paragrafla takdim-tehirlidir. 55a (8-15. satırlar) ve 55b'de (1-3. satırlar) bulunmaktadır.

²⁴⁵⁵ bu maḥalde: – B, imdi H.

²⁴⁵⁶ ol ḥazret-i °aleyhi't-teslīmātu ve't-taḥiyyete B, ol resūl-i muḥterem şalla'llāhu °aleyhi ve sellem ḥazretlerine H.

²⁴⁵⁷ °azze şānuhu ḥazretleri buyurdılar ki: celle celāluhu ḥazretlerinden meveddeten ve maḥabbeten L.

²⁴⁵⁸ ḥabībüm L.

²⁴⁵⁹ bir: – L, B.

²⁴⁶⁰ geldükde: gide L, B.

²⁴⁶¹ iletürsin: götürürsüñ L.

²⁴⁶² diyü iltifāt-ı sübhānī olundı: – B, H.

²⁴⁶³ ol ḥazret B, H.

²⁴⁶⁴ – B, H.

²⁴⁶⁵ – L.

²⁴⁶⁶ Perverdigārā Kerīmā: – B, H.

²⁴⁶⁷ ki sezā ve °aṭā buyurursız: °aṭā iderseñiz B, °aṭā ki idersiñ H.

²⁴⁶⁸ anı iletürem B, H.

²⁴⁶⁹ – B, H.

²⁴⁷⁰ ḥiṭāb-ı müsteṭāb geldi ki B, ḥiṭāb geldi ki H.

²⁴⁷¹ – L, B.

²⁴⁷² kelāmı: nesneyi H.

²⁴⁷³ ol kelāmı ki: – L, ol ki H.

²⁴⁷⁴ melekler: melā'ike H.

²⁴⁷⁵ ümmetüñe: ümmete L.

²⁴⁷⁶ ilet: götür L.

²⁴⁷⁷ tā ümmet-i °ālī-himmet L.

²⁴⁷⁸ her namāzda ḳa°delerinde B, namāzlarda her ḳa°delerde H.

²⁴⁷⁹ ireler: vāşıl olalar H.

²⁴⁸⁰ – B, H.

²⁴⁸¹ + ise L.

²⁴⁸² H'de ḥaşiye olarak eklenen kısım şöyledir: “*Ḥavāşş-ı Taḥiyyāt Rivāyet olunur ki çünkim bir ḳul namāzda et-taḥiyyātu li'llāhi diye Ḥaḳ te'ālā ḥazretleri buyurdı ki ḳulum baña senā itdi ben*

²⁴⁸³Bu taḥiyyât²⁴⁸⁴ böyle bir münacât iken²⁴⁸⁵ ba^cz-ı cān sefihâne oturdukları meclislerde elüñ zemm ü ğıybetin ve mesāvîsin eylediginden ğayrı²⁴⁸⁶ lisānından şadır olan elfāz-ı küfri bilmeyüp²⁴⁸⁷ **[H55a]** fülān kişi²⁴⁸⁸ şu kadar mâlı yiyüp içüp²⁴⁸⁹ çürütüdi de şimdi²⁴⁹⁰ taḥiyyāta²⁴⁹¹ oturdu dir mülâhaza ile tefekkür olına²⁴⁹² mü^omin-i kāmîl lisānından icrā eylemek şer^cî midür ve lâyiğ midür²⁴⁹³ °iyāzen bi'llāhi te^cālā elfāz-ı küf(ü)rdür²⁴⁹⁴ tecdīd-i îmān ve var ise tecdīd-i nikāh iktizā ider²⁴⁹⁵ *Risāle-i Birgilde* elfāz-ı küfrün yüz elli kadarı beyān olunmuş Cüneyd-i Bağdādî ḳuddise sırruhunuñ *Risāle-i Küfriyyesinde* üç yüz yetmiş kadar elfāz beyān buyrılmış mes^oele-i mezkūr risāle-i mezbūrda °aynıyla mestürdür²⁴⁹⁶ zîrā bu taḥiyyât²⁴⁹⁷ bir münacātdur ki içinde hem kelām-ı Bārî vardır **[B74b]** ve hem kelām-ı resül-i rabbü'l-enām °aleyhi's-şalātu ve's-selām vardır²⁴⁹⁸ āhiri ise tevḥīd-i ḫazret-i Zü'l-Celāli ve'l-İkrāmdur mülâhaza ve ihtirāz maḫallidir²⁴⁹⁹ türrehāt u luğaviyyāt arasında қа^cde-i taḥiyyātı yād eylemek şer^cî midür bu

daḫi kıyāmetde senā iderem çünkim ve's-salavātu diye Haḫ te^cālā buyurdu ben daḫi saña şalavāt iderem çünkim ve't-ṭayyibāt diye Haḫ te^cālā buyurur ben daḫi seni pāk iderem çünkim es-selāmü °aleyke diye Haḫ te^cālā buyurur ben daḫi saña selām iderem çünkim eyyühe'n-nebiyyü diye Haḫ te^cālā buyurur habībümü seniñ ḫaḫḫuñda nevmiz eylemezem ya^cnî şefā^cat itdürürem çünkim ve rahmetu'llāhi ve berekātuhu diye Haḫ te^cālā buyurur ben daḫi saña rahmet ve berekāt virem çünki es-selāmü °aleynā ve °alā °ibādi'llāhi's-şālīḫin diye Haḫ te^cālā buyurur deŕteriñe yazılsun göklerde olan melā^cike şağışınca ve her mevcüd ne deñlü var ise ve şālīḫ kullarum °adedince onar ḫasene yazılsun çünkim eşhedü en lā ilāhe illa'llāh diye Haḫ te^cālā buyurur zāmin oldum ki seni kendi civārında sākın idem çünki ve eşhedü enne Muḫammeden °abduhu ve resūluhu diye Haḫ te^cālā buyurur zāmin oldum ki saña resulüm şefī^c ola buyurur şadaka'llāhu'l-°azīm ḫāzā min faḫli rabbī^c"

²⁴⁸³ H'de bu paragraf, önceki paragrafla takdim-tehirlidir. 54b (13-15. satırlar) ve 55a'da (1-8. satırlar) bulunmaktadır.

²⁴⁸⁴ – H; + ise L.

²⁴⁸⁵ böyle iken H.

²⁴⁸⁶ tekellüm eşnāsında **[L72b]** hezār mā-lā-ya^cnilerden mā^cadā L, ba^czılar ise tekellüm eşnāsında ğıybetden mā^cadā B.

²⁴⁸⁷ – L, B.

²⁴⁸⁸ kişi: – L, ādem B.

²⁴⁸⁹ yiyüp içüp: telef eyledi L, – B.

²⁴⁹⁰ şimdi: – L, B.

²⁴⁹¹ taḥiyyātda L, B.

²⁴⁹² mülâhaza ile tefekkür olına: mülâhaza olunsa L, – B.

²⁴⁹³ °azīm ḫaḫādur muşırran olursa L, – B.

²⁴⁹⁴ elfāz-ı küf(ü)rdür: – L.

²⁴⁹⁵ tecdīdi mücibdür L, tecdīdini îcāb ider B.

²⁴⁹⁶ – B, H.

²⁴⁹⁷ bu taḥiyyāt: – B, bu H.

²⁴⁹⁸ içinde hem kelām-ı (...) ve's-selām vardır: kelām-ı Bārî °azze şānuhu ile kelimāt-ı risālet-penāh °aleyhi's-şalātu ve's-selām ḫazretinden mürekkebdür L, hem kelām-ı Bārî °azze şānuhu ḫazretleridür ve hem kelām-ı resülü'llāh °aleyhi's-selām ḫazretleridür B.

²⁴⁹⁹ – L, ve āhiri kelimeteyn-i şēḫādeteynden ziyādesiyle ihtirāz lâzımdur H.

maḥalle gelince Cüneyd ḳuddise sırruhunuñ kelām-ı dūrer-bārlarıdır buña mu^cādil birkaç şey daḥı vardır ki maḥalliyle beyān [L73a] olunur²⁵⁰⁰

Ve²⁵⁰¹ bu taḥiyyāt aḥvālinde²⁵⁰² ol şāḥib-i sa^cādet ^caleyhi't-teslīmātu ve't-taḥiyyet²⁵⁰³ cenāb-ı ḥazret-i eḫadiyyet cellet ^cazametuhu ḥazretlerine²⁵⁰⁴ taḥiyyāt u şalavāt u ṭayyibāt cevherlerin ^carz eyledüklerinde cenāb-ı Vāhibü'l-^cAṭāyā celle ve ^calā ḥazretlerinden²⁵⁰⁵ dört²⁵⁰⁶ kerāmet²⁵⁰⁷ ^caṭā²⁵⁰⁸ buyrıldı ki nübüvvet raḥmet berekāt selāmetdür²⁵⁰⁹ selāmet nübüvvet raḥmet²⁵¹⁰ şīḡa-i müfred ile şādır olup²⁵¹¹ berekāt ise şīḡa-i cem^c ile cārī oldı²⁵¹²

İmdi²⁵¹³ iṣāret-i ^caliyye budur ki²⁵¹⁴ ümmet-i ^cālī-himmete²⁵¹⁵ berekāt²⁵¹⁶ ebedü'l-ābād teraḳḳī ve izdiyādda ola vāḳı^can ol ḥazretüñ vüçüd-ı mes^cüdları²⁵¹⁷ zuhūrından beri ol sulṭān-ı ins ü cānn ^caleyhi şalavātu'r-raḥmān ḥazretlerinin nūr-ı imān u ^cirfānları²⁵¹⁸ her ān tezāyüd [B75a] ü firāvān üzere²⁵¹⁹ olup ümmet-i ^cālī-himmatlerinin²⁵²⁰ kūs-ı devlet-i Muḥammedī [H56a] ve nübüvvet-i Aḥmedīleri şarkdan ğarba dek²⁵²¹ dögilüp [L73b] Şirvān-ı maşrıḡdan Kırvān-ı maḡribe dek āfitāb-ı şerī^catleri tābān u dirāḡşān²⁵²² üzeredür *ḥamden lehū te^cālā*²⁵²³

2500 – B, H.

2501 – L.

2502 aḥvālinde: ^cāleminde H.

2503 ḥazret-i ^caleyhi's-selāmu ve't-taḥiyyet B, ol ḥabīb-i ekren şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi ve sellem ḥazretleri H.

2504 cenāb-ı ḥazret-i eḫadiyyete B, ḥazret-i cenāb-ı eḫadiyyet ^cazze şānuhuya H.

2505 cenāb-ı Vāhibü'l-^cAṭāyā celle ve ^calā ḥazretlerinden: cenāb-ı Vāhibü'l-Mevāhib ^cazze şānuhu ḥazretinden B, cenāb-ı Ḳuddūs-i ilāhīden H.

2506 de + L.

2507 naḳd-i kerāmet H.

2508 ^caṭāyā L.

2509 nübüvvet raḥmet berekāt selāmetdür: selāmet ü nübüvvet ü raḥmet ü bereketdür; selāmetdür: selāmet L.

2510 meşelā nübüvvet raḥmet selāmet L, selāmet ü nübüvvet ü raḥmet H.

2511 müfred kelimesiyle L, müfred şīḡasıyla şādır olup B.

2512 berekāt cem^c şīḡasıyla cārī oldı B, H.

2513 – L, B.

2514 ^caliyye budur ki: ^caliyyedür ki H.

2515 ^cālī-himmete: merḥūmelerine B, H.

2516 berekāt: bereketler B, H.

2517 mes^cüdları: bihbüdları L, mes^cüd-ı Muḥammedīleri B.

2518 ^cirfānları: ^cirfānı H.

2519 firāvān üzere: firāvānda B, H.

2520 ümmet-i ^cālī-himmatlerinin: – L.

2521 dek: – L, B.

2522 dirāḡşān: + olmaḡ L.

2523 L'de “*teraḳḳī ve izdiyādda ola vāḳı^can*”dan sonra, – B.

İmdi²⁵²⁴ tamām-ı cenāb-ı²⁵²⁵ Rabbü'l-enām Zü'l-Celāli²⁵²⁶ ve'l-İkrām ile cenāb-ı ḥabību'llāh²⁵²⁷ °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām²⁵²⁸ ḥazretleri beynlerinde bilā-vāsīta²⁵²⁹ bu taḥiyyāt-ı nāz u niyāz ve²⁵³⁰ keşf-i rāzından şoñra Ḥudā-yı müte°āl-i zü'l-celāl²⁵³¹ ḥazretleri ḥabīb-i ḥamidü'l-ḥiṣāl²⁵³² °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām²⁵³³ cenābına²⁵³⁴ meveddet-i ilāhiyye²⁵³⁵ ve maḥabbet-i nā-mütenāhiyyelerin²⁵³⁶ izhār maḥallinde ey benüm resül-i mu°azzam u ḥabīb-i mufahḥam u muḥterem ü mükerremüm²⁵³⁷ bir dost dostunuñ da°vetine icābet eyledükde²⁵³⁸ teşrīfinde beher-hāl teḥi-dest gelmez zemīn ü ḡabrādan bārgāh-ı kibriyāmuza²⁵³⁹ ne hediye getürdüñ hediye talebiyle²⁵⁴⁰ iltifāt-ı °aliyye²⁵⁴¹ **[B75b]** eyledüklerinde şeb-i mi°rācda olan²⁵⁴² ol māh-ı şeb-çerāḡ-ı ḥarem-i bezm-i ilāh²⁵⁴³ şalla'llāhu te°ālā²⁵⁴⁴ °aleyhi ve sellem ḥazretleri²⁵⁴⁵ daḡı Ḥudāvendüm **[L74a]** iki nesne getürdüm diyü mübārek ellerin **[H56b]** yumup ḡabza ḡabza²⁵⁴⁶ eylediler Ḥudāyā²⁵⁴⁷ bir ḡabzada taḡşir-i tā°at-i ümmet²⁵⁴⁸ ve²⁵⁴⁹ bir ḡabzada²⁵⁵⁰ seyyi°āt-ı ümmetdür²⁵⁵¹ didiler

Bu ma°nāda ḡitāb-ı ilāhī vārid oldı ki ḥabībüm²⁵⁵² ümmetüñün taḡşir-i tā°atlerini kendi²⁵⁵³ raḡmetüm ile °afv itdüm ve seyyi°atların²⁵⁵⁴ senüñ şefā°atüñ

2524 – L, B.

2525 cenāb-ı: ḥazret-i B, + ḥazret-i H.

2526 Zü'l-Celāli: Zī'l-Celāli L.

2527 cenāb-ı ḥabību'llāh: resül-i mükerrem ve ḥabīb-i muḥteremleri L.

2528 şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem H.

2529 bilā-vāsīta: – L.

2530 niyāz ve: niyāzı L.

2531 Ḥudā-yı müte°āl-i zü'l-celāl: cenāb-ı Bārī celle celāluhu H.

2532 ḥabīb-i ḥamidü'l-ḥiṣāl: ḥabīb-i muḥterem ü mükerrem B, ḥabīb-i mükerrem ü muḥterem H.

2533 şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem B, şalla'llāhu °aleyhi ve sellem H.

2534 ḥazretlerine B, H.

2535 ilāhiyye: ulūhiyye H.

2536 nā-mütenāhiyyelerin: rubūbiyyelerin H.

2537 ey benüm (...) muḥterem ü mükerremüm: ḥabībüm L.

2538 eyledükde: eyleyüp B, H.

2539 bārgāh-ı kibriyāmuza: ḥazretümüze L, B.

2540 hediye talebiyle: taleb-i hediye ile H.

2541 °aliyye: celiyye H.

2542 şeb-i mi°rācda olan: ol + B, – H.

2543 ol ḥabīb-i mükerrem H; māh-ı: māh ol L.

2544 te°ālā: – B, H.

2545 ḥazretleri: – H.

2546 ḡabza ḡabza: ḡabza H.

2547 Ḥudāyā: – H.

2548 tā°at-i ümmet: tā°at H.

2549 – L.

2550 bir ḡabzada: B'de sehven tekrar yazılmıştır.

2551 seyyi°āt-ı ümmetdür: cefā vü ma°şiyetdür H.

2552 ḥabībüm: yā Muḥammed H.

2553 raḡmetüm: – L, B.

2554 seyyi°atların: ma°şiyetlerini cümle B, cefā ve ma°şiyetlerini H.

ile bağışladum diyü va^cd-i kerīm şadır oldı²⁵⁵⁵ ki dīvān-ı ^caraşātda ^cuşāt-ı ümmet haqqında bu va^cd-i kerīm zuhūr eylese gerekdür²⁵⁵⁶ hūlāşa ol şeb-i mu^cazzam u mükerrerde ol habīb-i mufahham ve muhterem şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi ve sellem hazretlerinūñ nāz u niyāzı ve sūz [u] güdāzları cümleten dūzaħa müsteħaqq ^cuşāt-ı ümmetūñ ^cafv u mağfiretleri haqqında oldı²⁵⁵⁷

²⁵⁵⁸Evvelā havātīm-i sūre-i Baķara ki²⁵⁵⁹ iki āyet²⁵⁶⁰ Āmene'r-Resūl āyetleridür āħirine varınca²⁵⁶¹ bu²⁵⁶² āyet-i kerīmelerde olan leṭāyif-i celiyye ve ^cavāṭıf-ı ^caliyyeler ki²⁵⁶³ evvelā nefsiñ [L78a] vūs^cinde olmayan²⁵⁶⁴ tekliḫlerūñ²⁵⁶⁵ ref^c u ^cafvı gibi²⁵⁶⁶ huşūşā nisyān ile [H57a] ve kaşdı olmayup²⁵⁶⁷ haṭā ile şadır olan seyyi²⁵⁶⁸āt ile rüz-ı cezāda mu²⁵⁶⁹āħaze olunmayacağı²⁵⁶⁹ va^cd-i kerīmi gibi²⁵⁷⁰ ki ol şeb-i ^czamda ol habīb-i ekrem şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi ve sellem hazretlerinūñ ümmet-i muhteremeleri haqqında niyāz u şefā^catleri dergāh-ı müyessiru'l-murādāt u kādıyu'l-ħacātda icābet olunmuşdur ki cümleten āşarı rüz-ı cezāda zuhūra gelecekdür²⁵⁷¹

Ve daħı²⁵⁷² *ve lā tahmil ^caleynā ışran* āyet-i kerīmesinde²⁵⁷³ ışrıñ ref^c u ^cafvı²⁵⁷⁴ gibi ışr ki²⁵⁷⁵ ümem-i sālifelere emr-i ilāhī ile cārī olan²⁵⁷⁶ nefse

²⁵⁵⁵ oldı: olmışdur H.

²⁵⁵⁶ – L, B.

|| H'de haşiye olarak eklenen kısım şöyledir: “*Haq sübhānehu ve te^cālā hazretleri ^cazamet-i kudretiyle buyurdi ki yā Muhammed bu gice nice kim bilā-vāsıta saña selām virdüm ve kelimāt eyledüm kıyāmet günü za^cıf ümmetüñi huzūrıma getirüp selām virüp selāmün kavlen min rabbın rahīm bil ki ber-selām u ber-devāmdur lākin ümmetüñ āb u ħāk-i kūdretinden selāmum istemezler ve kıyāmet günü ol kaşāvet ümmetüñden kałķar ve kūdretten pāk olurlar selāmuma irişüp işidürler Allāhümme yessir lenā*”

²⁵⁵⁷ – L, B.

²⁵⁵⁸ Eserin bu kısmında L-B nüshaları ile H nüshasındaki anlatımlar sıralama bakımından farklılık göstermektedir. Dolayısıyla üç nüsha birlik gösterinceye kadar H nüshasındaki sıralama esas alınmıştır.

²⁵⁵⁹ ki: – L.

²⁵⁶⁰ iki āyetler L.

²⁵⁶¹ ki āħir-i sūreye varınca Āmene'r-Resūlü āyet-i kerīmeleridür L; āyetleridür: āyetleri H.

²⁵⁶² + iki L.

²⁵⁶³ celiyye - ^caliyye: H'de takdim-tehirli.

²⁵⁶⁴ vūs^cinde olmayan: vūs^catde olmayıcağ H.

²⁵⁶⁵ tekāliḫlerūñ L.

²⁵⁶⁶ ^cafvı B, H.

²⁵⁶⁷ ve kaşdı olmayup: ikrāhen ve L, – B.

²⁵⁶⁸ seyyi²⁵⁶⁸āt: ^cişyān L, B.

²⁵⁶⁹ olunmayacağı: olunmamağ L, olunulmayacağı B.

²⁵⁷⁰ kerīmi gibi: kerīmleri gibi L.

²⁵⁷¹ – B, H.

²⁵⁷² + āyet-i kerīme H.

²⁵⁷³ āyet-i kerīmesinde: -da H.

²⁵⁷⁴ ref^c - ^cafv: B'de takdim-tehirli; ref^c u: – H.

²⁵⁷⁵ ışr ki: ışr ise L, ışra ki H.

²⁵⁷⁶ emr-i ilāhī hazretleri ile ümem-i sālifede L, [B79b] emr-i ilāhī ile ümem-i sālifelere B.

ziyâdesiyle güç gelir tākāt getirilmez²⁵⁷⁷ tekālīf-i şākḳaya itlāk olunur²⁵⁷⁸ cümleden biri²⁵⁷⁹ ümem-i²⁵⁸⁰ sālifede ehl-i imān küffār-ı hāksārān²⁵⁸¹ ile muhārebeden şoñra küffāruñ māl-ı ğanāyimleri ehl-i imāna²⁵⁸² hālāl degül idi ve cāmi^c-i şerīflerinden²⁵⁸³ ğayrı hānelerinde ve²⁵⁸⁴ ğayrı [L78b] maḥallerde namāz kılmak²⁵⁸⁵ cā^ziz degül idi ve bir esvāblarına murdārılık bulaşsa²⁵⁸⁶ meşelā āb-ı verd ile bile yusalar²⁵⁸⁷ pāk olup namāz kılmazlar idi²⁵⁸⁸ ve zükūr u ināş ve merdüm ü °abd ve ğanī vü faḳīr²⁵⁸⁹ birinden bir seyyi^{°e}²⁵⁹⁰ şādır olsa²⁵⁹¹ yā ḳapularında yā alınlarında²⁵⁹² şöyle ğünāh²⁵⁹³ işlemişdür diyü ğaybdan²⁵⁹⁴ bir ḥaṭ zāhir oldurdı ki bir vech ile ol ḥaṭ zā^{°il} olmazdı²⁵⁹⁵ ve tevbeleri ise sūk-ı sulṭānīde²⁵⁹⁶ °araḳ-ı cebīn ile ḳazanılmış hālāl aḳça²⁵⁹⁷ ile bir²⁵⁹⁸ ḳılıç alup maḥkemeye gelüp²⁵⁹⁹ ḳılıcı hākimü'ş-şer^c [H57b] öñinde ḳorlar idi²⁶⁰⁰ maḥkemelerde hāzır cellādlar var idi²⁶⁰¹ boyunları vurılır²⁶⁰² ve fülān ādem²⁶⁰³ °aḳıbet fenādan beḳāya tevbe ile göçdi diyü yād olunup rūḥına ḥayr du^cālar olunur idi²⁶⁰⁴

Hamden lehu te^cālā ki²⁶⁰⁵ bu ümmet-i merḥūmede bir ādem²⁶⁰⁶ vesvese-i şeyṭāniyye ve²⁶⁰⁷ hevā-yı²⁶⁰⁸ nefsāniyye ile niçe zamān bī-ḥadd ü bī-pāyān²⁶⁰⁹

²⁵⁷⁷ ziyâdesiyle taḥammül olunmaz ve tākāt getirilmez H; ziyâdesiyle: – B.

²⁵⁷⁸ tekālīf-i şākḳa dimekdür B, teklīfler H.

²⁵⁷⁹ evvelā B, ki evvelā H.

²⁵⁸⁰ – B.

²⁵⁸¹ hāksārān: – H.

²⁵⁸² ehl-i imāna: – B, H.

²⁵⁸³ cāmi^c-i şerīflerinden: cāmi^clerinden H.

²⁵⁸⁴ – L, B.

²⁵⁸⁵ kılmak: – H.

²⁵⁸⁶ murdārılık bulaşsa: necāset bulaşan maḥal H.

²⁵⁸⁷ – H; meşelā: – B.

²⁵⁸⁸ pāk olmaz idi L, H.

²⁵⁸⁹ ve merdüm ü °abd ve ğanī vü faḳīr: – B, H.

²⁵⁹⁰ seyyi^{°e}: °işyān H.

²⁵⁹¹ olsa: oldukda L.

²⁵⁹² ḳapularında - alınlarında: L'de takdim-tehirli.

²⁵⁹³ ğünāh: seyyi^{°e} L.

²⁵⁹⁴ ğaybdan: – B, H.

²⁵⁹⁵ bir vech ile ol ḥaṭ zā^{°il} olmazdı: – B, H.

²⁵⁹⁶ sūk-ı sulṭānīde: – L, B.

²⁵⁹⁷ hālāl aḳça: māl-i hālāl H.

²⁵⁹⁸ bir: – H.

²⁵⁹⁹ gelüp: gelir L.

²⁶⁰⁰ idi: ve L, – B.

²⁶⁰¹ ol maḥall-i maḥkemede L, maḥkemede B.

²⁶⁰² + idi L, boyunların urup H.

²⁶⁰³ ādem: kişi H.

²⁶⁰⁴ tevbe ile öldi dinür idi B, H.

²⁶⁰⁵ ki: – H.

²⁶⁰⁶ bir ādem: bir cān L, – H.

²⁶⁰⁷ – B, H.

‘iṣyān [L79a] ider ider de [B80a] bir vaq(i)tde tevfiḳ-i Ḥudā celle ve ‘alā²⁶¹⁰ ḥazretleri²⁶¹¹ ile külliyyet ile nedāmet gelür ve²⁶¹² derūnī tevbe ve istiḡfār²⁶¹³ idüp²⁶¹⁴ *En-nedemü tevbetün* mefhūmınca bir daḥı ol ‘iṣyānı işlemez²⁶¹⁵ *Et-tā’ibü mine’z-zenbi ke-men lā zenbe leh* sırrına mazḥar olur

Ve bir daḥı māllarınūñ zekātları²⁶¹⁶ dört bölükde bir bölüğü²⁶¹⁷ zekāt olmak üzere üzerlerine farz idi²⁶¹⁸ bu zıkr olunanlarūñ birine taḥammül olunmaz ol ũeb-i a‘zamda ol raḥmet-i ālem ü ḥabīb-i muḥterem ũalla’llāhu te‘ālā ‘aleyhi ve sellem ḥazretlerininūñ ũefā‘atleri ile ref‘ u ‘afv olundı²⁶¹⁹ daḥı *va’fu ‘annā vaḡfir lenā verḥamnā ente Mevlānā fenũurnā* niyāzlarında²⁶²⁰ yine²⁶²¹ ol celilü’ũ-ũān ḥabībü’r-raḥmān ũalla’llāhu te‘ālā ‘aleyhi ve sellem ḥazreti²⁶²² ũefā‘at ü niyāzlarıyla²⁶²³ müstecāb u ser-firāz olundılar ki bu elṭāf-ı ‘aliyye ḥāliyā²⁶²⁴ dūnyāda da müũāhede olunıyor ve dīvān-ı ‘araũātda da cümleten müũāhede olunsa gerekdür²⁶²⁵ *fe-li’llāhi’l-ḥamdü ve’l-minne*²⁶²⁶

Ve evvelā²⁶²⁷ ve’n-Necm süresinde olan²⁶²⁸ [B80b] *Fe-evḥā ilā ‘abdihi mā evḥā* āyet-i kerīmesi Ḳur’ān-ı ‘azīmü’ũ-ũān āyetlerinden²⁶²⁹ bir mübhem ü mücmel āyet-i kerīmedür²⁶³⁰ *mā evḥāda mā yūḥādan* murād nedür²⁶³¹ ḡayrı āyet-

²⁶⁰⁸ ũehevāt-ı L.

²⁶⁰⁹ ni‘e zamān bī-ḥadd ü bī-pāyān: bī-pāyān B, bu kadar H.

²⁶¹⁰ tevfiḳ-i Ḥudā celle ve ‘alā: tevfiḳ-i Bārī ‘azze ũānuhu B, H.

²⁶¹¹ ḥazreti B, – H.

²⁶¹² ve: – L, B.

²⁶¹³ ve istiḡfār: – L, B.

²⁶¹⁴ eyler de L, ider B.

²⁶¹⁵ *en-nedemü tevbetün* dir L, bir daḥı ol seyyi’atı işlemez *en-nedemü tevbetün* dir B.

²⁶¹⁶ māllarınūñ zekātları: zekātları māllarınūñ B.

²⁶¹⁷ bölüğü: bölük L, bölükde B,

²⁶¹⁸ mālından be-her sene üzerlerine farz idi L, üzerlerine farz olmak üzere zekāt idi H.

²⁶¹⁹ ol ũeb-i a‘zamda (...) ref‘ u ‘afv olundı: ol raḥmet-i ‘ālem ve ḥabīb-i muḥterem ũalla’llāhu te‘ālā ‘aleyhi ve sellem ũefā‘atleriyle bu leyle-i mi‘rāc-ı bāhiru’l-ibtihācda ‘afv u ref‘ olındı B; ol ũeb-i a‘zamda: leyle-i mi‘rācda H; te‘ālā: – L; ḥazretlerininūñ ũefā‘atleri ile: ḥürmetine H; ref‘ u: – H.

²⁶²⁰ niyāzlarında: niyāzlarına L.

²⁶²¹ – L, H.

²⁶²² – L, ol resül-i mükerrem ve ḥabīb-i muḥterem H.

²⁶²³ icābet ile L, icābetleriyle H.

²⁶²⁴ bu elṭāf-ı ‘aliyye ḥāliyā: dūnyāda [H58a] ve āḥiretde luṭfları H; ḥāliyā: ḥālā B.

²⁶²⁵ dīvān-ı ‘araũātda da cümleten müũāhede olunsa gerekdür: ‘uḳbāda da [L79b] ola L, ve rüz-ı cezāda daḥı müũāhede olınacaḡdur H.

²⁶²⁶ – L, B.

²⁶²⁷ – L; ve: – B.

²⁶²⁸ ve’n-Necmi izā hevā süre-i kerīmesinde B.

²⁶²⁹ Ḳur’ān-ı ‘azīmü’ũ-ũān āyetlerinden: – L; āyetlerinden: āyet-i kerīmelerinde B.

²⁶³⁰ bir āyet-i mübhemdür L.

²⁶³¹ – B, H.

i kerîme ile²⁶³² tafsîl olunmamışdır imdi bu âyet-i kerîmenüñ tahte'l-lafz ma'ânâ²⁶³³-i kerîmesi cenâb-ı Bârî celle celâluhu hazretleri şeb-i mi'râc-ı bâ-ibtihâcda 'abd-i mükerrrem ve habîb-i mufahham u muhteremlerine bilâ-vâsiṭa vahy eyledigini vahy eyledi dimekdür²⁶³³ ammâ haḳîḳat-i *mā yūḫā* nedür izhâr olunmamışdır ancak cenâb-ı risâlet-me'âb şalla'llâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellem hazretlerine i'lâm olınmışdır *mā yūḫā*dan maḳşūd-ı hazret-i Vâcibü'l-Vücūd ne idigi ol zât-ı mes'ūd ve habîb-i hazret-i Raḫmân u Vedūd 'aleyhi's-şalâtu ve's-selâm hazretlerinüñ ma'lûmıdır²⁶³⁴ ki hattâ haḳîḳat-i *mā yūḫā* ne idigini selef ü halef-i 'ulemâ²⁶³⁵-i 'izâm bî-ḥadd ü lâ-yu'ad te'vîlât ile taḳrîr ü ta'bîr eylemişlerdür ki cümlesi cihân cihân erbâb-ı 'işyânüñ **[B81a]** düzaḫ u nîrândan 'afv u necâtlarına müte'allıḳ va'd-i kerîmlerdür²⁶³⁵ ki rûz-ı cezâda müşâhede olınsa gerekdür²⁶³⁶ hattâ²⁶³⁷ **[H58b]** haḳîḳat-i *mā yūḫā* nedür²⁶³⁸ beyân²⁶³⁹ buyuruñ yâ resûla'llâh²⁶⁴⁰ diyü aşḫâb-ı güzîn²⁶⁴¹ huşûşâ ki²⁶⁴² hulefâ²⁶⁴³-i râşidîn rıdvânü'llâhi te'âlâ²⁶⁴³ 'aleyhim ecma'in²⁶⁴⁴ hazretleri bile su'âl eyledüklerinde²⁶⁴⁵ yine her birine rûz-ı cezâda zuḫûr eyleyecek cânlar deger te'vîller ile beyân u 'ayân buyururlar idi²⁶⁴⁶

Ol habîb-i ekrem şalla'llâhu 'aleyhi ve sellem ise bu âyet-i kerîmede haḳîḳat-i *mā yūḫā* râzını cîger-güşeleri olan duḫter-i pâkîze-aḫterleri Fâtıma-i Zehrâ raḳıya'llâhu te'âlâ 'anhâ hazretlerine keşf ü ibrâz eylemişlerdür inşâ-a'llâhu

²⁶³² âyet-i âḫarla L.

²⁶³³ imdi bu âyet-i kerîmenüñ (...) vahy eyledi dimekdür: – L; imdi: – B; ma'ânâ²⁶³³-i kerîmesi: ma'nâsı H; celle celâluhu: 'azze şânuhu H; şeb-i mi'râc-ı bâ-ibtihâcda: şeb-i mi'râcda B; mükerrrem: mümtâz H; mufahham u muhteremlerine: ve ḫabîb-i ser-firâz olan cenâb-ı Muḫammed şalla'llâhu 'aleyhi ve sellem hazretine H; bilâ-vâsiṭa: – H.

²⁶³⁴ lâkin şâḫib-i sa'âdet 'aleyhi't-teslîmâtu ve't-taḫıyyât hazretlerinüñ ma'lûm-ı ḳudsîleridür L, lâkin haḳîḳat-i *mā yūḫā* cenâb-ı Resûlu'llâh şalla'llâhu 'aleyhi ve sellem hazretlerinüñ ma'lûm-ı ḳudsîleridür H.

²⁶³⁵ ki hattâ *mā yūḫā* hakkında selef ü halef-i 'ulemâ²⁶³⁵-i 'izâm bî-ḥadd ü lâ-yu'ad ta'bîr ve taḳrîrler ile ta'bîr-i merâm eylemişlerdür L, bu âyet-i kerîmede rûz-ı cezâda cihân cihân düzaḫ u nîrâna müsteḫaḳḳ 'uşât-ı ümmet-i merḫûmelerinüñ 'afv u ḡufrânlarına dâyir te'vîlât-ı bî-pâyân vardur hattâ müdaḳḳıḳîn ve muḫaḳḳıḳînden kırk te'vîl 'ayân u beyân olınmışdır H.

²⁶³⁶ – L, H.

²⁶³⁷ hattâ: ve B.

²⁶³⁸ *mā yūḫā*dan murâd nedür L, bu âyet-i kerîmeden murâdu'llâh nedür B.

²⁶³⁹ ifâde H.

²⁶⁴⁰ yâ resûla'llâh: – H.

²⁶⁴¹ aşḫâb-ı güzîn: – L, B.

²⁶⁴² – L; ki: – H.

²⁶⁴³ te'âlâ: – L.

²⁶⁴⁴ ecma'in: – L.

²⁶⁴⁵ bile su'âl eyledüklerinde: cenâb-ı sa'âdetlerine su'âl eylediler L, ol seyyidü'l-ibrâr 'aleyhi şalavâtu'l-ḡaffâr hazretlerinden istiḫbâr eyledüklerinde H.

²⁶⁴⁶ na'am 'uşâtuñ 'afv-ı seyyi'âtlarına dâyir tevcîḫ buyururlar idi L, yine 'afv u ḡufrâna dâyir ḡaynı siyâḳda ta'bîr ü taḳrîr iderler idi B.

te^cālā maḥallinde taḥrīr olunur ve bu āyet-i kerīme kırk te^vīl ile beyān u ^cayān olınmış diyü taḥrīr olınmış idi²⁶⁴⁷

Daḥı ey benüm ḥabībüm *Sel tu^cti işfa^c tuşeffe^c ya^cnī* ol şeb-i a^czam ve leyle-i ekremde cenāb-ı sa^cādet-me^vāblarına ḥiṭāb-ı ^cizzet vārid oldı ya^cnī gerek kendü aḥvālünde gerek ümmetün aḥvālinde her ne ki ṭab^c-ı laṭīf ü ḥātır-ı şerīfünden ḥuṭūr ider ise cenābından dirīḡ şey yokdur baḥş [B76a] olunur taleb eyle yā Muḥammed diyü yedi yüz biñ kerre ḥiṭāb ile behr-yāb u şeref-yāb olundılar [L74b] *ve ene rabbün mücībün* ya^cnī ḳabz u başt ve feyz u te^vşīr ve men^c u ^caṭā cenābumuza maḥşūşdur bu ān her ne ki mes^vul ü me^vmülündür ḥazretümze ^carz eyle rabb-i mücīb biziz recālarıña icābet olunur her ne ki şefa^cat eylerseñ maḳbülü^vş-şefa^casiñ diyü zıkr olındığı üzere yedi yüz biñ kerre ikrām olındılar²⁶⁴⁸ ol meclis-ārāy-ı fezā-yı lāhūt ve ol kār-fermāy-ı diyār-ı melekūt olan resūl-i mükerrrem ve ol ḥabīb-i muḥterem şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi ve sellem ḥazretleri²⁶⁴⁹ daḥı Ḥudāvendā murād u maḳşūdum²⁶⁵⁰ ma^clūm-ı şerīfündür²⁶⁵¹ didükde²⁶⁵² ol erḥamu'r-rāḥimīn na^t-i cemāli ve ekramu'l-ekramīn vaşf-ı kemāli olan Kerīm ü Raḥmān²⁶⁵³ ^cazze şānuhu ḥazretleri daḥı yā Muḥammed şayed taḳşīrāt-ı ümmetden maḥzūnsīñ gibi didüklerinde²⁶⁵⁴ ol resūl-i muṭlaḳ ve ol ḥabīb-i [B76b] feyyāz-ı muḥaḳḳaḳ²⁶⁵⁵ [L75a] şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi ve sellem²⁶⁵⁶ ḥazretleri²⁶⁵⁷ daḥı²⁶⁵⁸ *na^cam*²⁶⁵⁹ didiler²⁶⁶⁰ cenāb-ı Bārī celle celāluhu

²⁶⁴⁷ – L, B.

²⁶⁴⁸ biri daḥı budur ki şeb-i mi^crācdā ol ḥazret-i cenāb-ı eḫadiyyetden ḥiṭāb-ı ^cizzet şadır oldı ki yā Muḥammed taleb eyle vireyim *sel tu^cti işfa^c tuşeffe^c ene rabbün mücībün* diyü ḥiṭāb-ı ^cizzet şadır oldı [H59a] ya^cnī ḥabībüm resūlüm senden dirīḡ olunur şeyümüz yokdur cenāb-ı ḥazretümüzden bu gice ne dilerseñ dile rabb-i mücīb bizüz neye ki şefa^cat iderseñ maḳbülü^vş-şefa^casiñ dimekdür bu ḥiṭāb-ı müsteṭāb ile şeref-yāb olınduklarında H; ya^cnī: diyü B; ol şeb-i a^czam ve leyle-i ekremde: – B; cenāb-ı sa^cādet-me^vāblarına: ol ḥazret-i ^caleyhi's-selāmu ve't-taḥiyyete B; ḥiṭāb-ı ^cizzet vārid oldı ya^cnī: – L; aḥvālünde: aḥvālün ve L; yā Muḥammed: ḥabībüm B; yedi yüz biñ kerre ḥiṭāb ile behr-yāb u şeref-yāb: ikrām olındılar B; ḳabz u başt u (...) kerre ikrām olındılar: ḥazretümüzden bu gice ne şey ki dilerseñ dile şefa^cat ile maḳbülü^vş-şefa^casiñ rabb-i mücīb bizüz ya^cnī cenābuña icābet olunur ḳabz u başt ve feyz u te^vşīr ve men^c u ^caṭā ancaḳ cenābumuza maḥşūşdur ḥabībüm her ne ki murād-ı şerīfün olup ve ḥātır-ı laṭīfünden güzer ider ise benden bu gice cenābumuza ^carz eyle diyü ikrām olındukda B.

²⁶⁴⁹ ol ḥazret H; ve ol: – B; olan resūl-i mükerrrem ve ol ḥabīb-i muḥterem: – L; te^cālā: – B.

²⁶⁵⁰ murād - maḳşūd: B'de takdim-tehirli.

²⁶⁵¹ ma^clūmuñdur L, B.

²⁶⁵² didiler L, B.

²⁶⁵³ cenāb-ı Bārī H; na^t-i cemāli: + olup L.

²⁶⁵⁴ didüklerinde: diyü buyurdılar L, B.

²⁶⁵⁵ ol resūl-i muḥterem H.

²⁶⁵⁶ ^caleyhi't-teslīmātu ve't-taḥiyyāt L; te^cālā: – H.

²⁶⁵⁷ – H.

²⁶⁵⁸ – B.

²⁶⁵⁹ *belī yā rabbenā* H.

²⁶⁶⁰ didi H.

ve °amme nevāluhu²⁶⁶¹ hāzretleri daḥı *Ente kün şeyfī° ahüm fīmā yukaşşırüne fī ferāyizi tā° āti*²⁶⁶² ve *ene eküne şeyfī° ahüm fīmā yukaşşırüne fī sünenike*²⁶⁶³ ḥiṭāb-ı müsteṭābıyla²⁶⁶⁴ sürür-ı pür-ḥubūr oldılar²⁶⁶⁵ ya° nī ḥabībüm °uşāt-ı ümmetüñ farzlarımız icrāsında²⁶⁶⁶ taqşırātlarını²⁶⁶⁷ rüz-ı cezāda²⁶⁶⁸ sen benden şeyfā° at eyle ve²⁶⁶⁹ senüñ²⁶⁷⁰ sünnetlerüñdeki²⁶⁷¹ taqşırātlarını²⁶⁷² ben senden şeyfā° at ideyim²⁶⁷³ dimekdür

[H59b] Bir daḥı yine ol ḥabīb-i cenāb-ı Vehhāb şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem hāzretleri²⁶⁷⁴ bu ḥiṭāb²⁶⁷⁵ ile²⁶⁷⁶ muḥāṭab²⁶⁷⁷ olındılar ki yā Muḥammed²⁶⁷⁸ dīvān-ı °araşātda²⁶⁷⁹ ümmetüñ iki şeyden ḥālī degüllerdür yā muṭī° olalar yāhud °āşī²⁶⁸⁰ tā° atleri benüm²⁶⁸¹ rızām iledür²⁶⁸² ḳabül iderem ki²⁶⁸³ kerīmem ve²⁶⁸⁴ °işyānları ise benüm²⁶⁸⁵ ḳazām iledür²⁶⁸⁶ **[L75b]** °afv iderem ki²⁶⁸⁷ raḥīmem²⁶⁸⁸ diyü ol ḥāzret-i °aleyhi's-selāmu ve't-taḥiyyet **[B77a]** °uşāt-ı ümmet ḥaḳḳında ḥuşūşā böyle bir va°d-i kerīm-i cenāb-ı Rabb-i raḥīmden bir mertebe mesrür-ı pür-ḥubūr olmışlardur ki ol zevḳ-i nübüvvet ve ol şevḳ-i risālet kendi ma°lüm-ı °ilm-i şerif-i °ālem-ārālarıdır²⁶⁸⁹

²⁶⁶¹ celle celāluhu ve °amme nevāluhu: °azze şānuhu H; ve °amme nevāluhu: – B.

²⁶⁶² tā° āti: – L, B.

²⁶⁶³ sünenike: sünnetike H.

²⁶⁶⁴ ḥiṭābıyla L, H.

²⁶⁶⁵ şeref-yāb olındılar B, behr-yāb olındılar H.

²⁶⁶⁶ farzlarımız icrāsında: benüm farzlarumda H.

²⁶⁶⁷ ḳuşūrlarını L.

²⁶⁶⁸ H'de “ya° nī ḥabībüm”den sonra.

²⁶⁶⁹ ve: – L.

²⁶⁷⁰ – L, B.

²⁶⁷¹ sünnetlerüñde L, sünnetlerüñ H.

²⁶⁷² ḳuşūrlarını L.

²⁶⁷³ ideyim: eyleyem H.

²⁶⁷⁴ yine ol (...) hāzretleri: – B, H.

²⁶⁷⁵ ḥiṭāb: ḥiṭāb-ı müsteṭāb L.

²⁶⁷⁶ + de L.

²⁶⁷⁷ behr-yāb u şeref-yāb L.

²⁶⁷⁸ yā Muḥammed: ḥabībüm H.

²⁶⁷⁹ rüz-ı cezāda H.

²⁶⁸⁰ °āşī: + olalar H.

²⁶⁸¹ benüm: – L, B.

²⁶⁸² iledür: + ki L, B.

²⁶⁸³ ki: – L, B.

²⁶⁸⁴ ve: – H.

²⁶⁸⁵ benüm: – L, B.

²⁶⁸⁶ iledür: + ki L.

²⁶⁸⁷ ki: – L.

²⁶⁸⁸ kerīmem L.

²⁶⁸⁹ – L; diyü: – B; ol ḥāzret-i °aleyhi's-selāmu ve't-taḥiyyet: – H; ḥuşūşā böyle: bu nev°a B; bir va°d-i kerīm-i cenāb-ı Rabb-i raḥīmden: va°d-i mekremetden B.

Ve yine ol şadr-nişin-i sa^cadet-i nâz ve ol muqarreb-i ser-firâza²⁶⁹⁰ ikrâmen ve i^czâzen²⁶⁹¹ ayağın altına nazar eyle habîbüm hîṭābiyla mümtâz oldılar²⁶⁹² ol hazret daḥî²⁶⁹³ nazar eyledüklerinde²⁶⁹⁴ bir qabza²⁶⁹⁵ hâk gördiler āyā bu ma^cnâdan irâde-i Ḥudâ ne ola diyü mülâhazada iken²⁶⁹⁶ hîṭāb-ı müsteṭâb vârid oldu ki²⁶⁹⁷ her nesne ki vücüddadır habîbüm qademüñ altındadır bir dost ki dostunuñ cāy u me^ovāsına gele qadem yolını ḡubār-ālūd ider bunda maqşūd²⁶⁹⁸ budur ki habîbüm [H60a] resülüm dünyâda ve âhiretde ^câlem-i ḡayb u şehâdet qademüñ ḡubârıdır

Bu ma^cnâda hūlâşa budur ki²⁶⁹⁹ iki²⁷⁰⁰ cihânda cümle-i ^câlem senüñ maḥabbetüñe halk olunmuşdur mine'l-ezeli ile'l-ebed [B77b] evvelin ü âhirin²⁷⁰¹ benüm rızâm isterler ben senüñ rızân isterem ve mine'l-ezeli ile'l-ebed maqşūd-ı kâ^oinât²⁷⁰² bir benem ve bir sensiñ benüm de²⁷⁰³ maqşūdum [L76a] habîbüm²⁷⁰⁴ sensiñ diyü vech-i meşrûh üzere²⁷⁰⁵ bu güne hîṭāb-ı müsteṭâblar²⁷⁰⁶ ile tekrîm ve²⁷⁰⁷ bu nev^ca iltifât-ı ^caliyyeler ile²⁷⁰⁸ tefhîm ü ta^czîm²⁷⁰⁹ olundılar ki ne bir nebiyy-i mükerrrem ve ne bir resül-i mu^cazzam olmuşlardur²⁷¹⁰ ve olmazlar da²⁷¹¹

Ol şâhib-i sa^cadet ^caleyhi efḡalü's-şalavât ve ekmelü't-taḥiyyet hazretleri ol şeb-i mu^cazzamda²⁷¹² bu kadar semâvât ve hicâbâtndan kaç^c-ı merâhil ve tayy-ı

²⁶⁹⁰ ol hazrete H; yine: – B; nâz: nâza B.

²⁶⁹¹ öyle ikrâm u i^czâz olup B, – H.

²⁶⁹² hîṭāb-ı ^cizzet geldi ki habîbüm gözün aç ayağın altına nazar eyle H; habîbüm: – B.

²⁶⁹³ – L, B.

²⁶⁹⁴ eyledüklerinde: idüp H.

²⁶⁹⁵ qabza: avuç H.

²⁶⁹⁶ āyā (...) mülâhazada iken: – H.

²⁶⁹⁷ yine hîṭāb-ı ^cizzet geldi ki H.

²⁶⁹⁸ bunda maqşūd: bu ma^cnâda izâh L, bu ma^cnâda maqşūd B.

²⁶⁹⁹ – L, B.

²⁷⁰⁰ dü L.

²⁷⁰¹ evvelin ü âhirin: – L.

²⁷⁰² mine'l-ezeli ile'l-ebed - maqşūd-ı kâ^oinât: L'de takdim-tehirli.

²⁷⁰³ de: daḥî H.

²⁷⁰⁴ habîbüm: – H.

²⁷⁰⁵ vech-i meşrûh üzere: – L.

²⁷⁰⁶ müsteṭâblar: müsteṭâb L.

²⁷⁰⁷ tekrîm ve: – L, B.

²⁷⁰⁸ – L; nev^ca: güne H.

²⁷⁰⁹ muḥāṭāb L.

²⁷¹⁰ olmuşlardur: ta^czîm ü tekrîm olmamışlardur L, olmamışdur B.

²⁷¹¹ ve olmaz da B, ve cümle-i maḥlûqâtta olunmaq da muḥâldür L.

²⁷¹² Ol hūlâşa-i kâf u nūn u kevneyn ve ol şadr-nişin-i *qābe qavseyn* ^caleyhi's-şalātu ve's-selām fi'l-^câlemin hazretleri L, şalla'llāhu ^caleyhi ve sellem leyle-i mi'râc-ı bâhiru'l-ibtihâcda ol hūlâşa-i kâf u nūn u kevneyn ve ol şadr-nişin-i *qābe qavseyn* ^caleyhi's-şalātu ve's-selām fi'l-^câlemin hazretleri B.

menâzil ki eylediler²⁷¹³ ol hâzretüñ²⁷¹⁴ sem^c-i²⁷¹⁵ hümâyünlarına âvâze-i tesbîh u taqđis ğayrı²⁷¹⁶ vâşıl olmaz oldu huzûr-ı ehadıyyetde²⁷¹⁷ İlahî ve Seyyidî ve Mevlâ^oı²⁷¹⁸ aşhâb-ı tâ^cât ve erbâb-ı hâcâtuñ²⁷¹⁹ [B78a] tesbîh u taqđislerin cümle²⁷²⁰ istimâ^c eylerdüm hiç âvâze-i tesbîh [H60b] u taqđis²⁷²¹ kulağuma gelmez²⁷²² oldu didiler cenâb-ı Bârî celle celâluhu ve ^camme nevâluhu²⁷²³ hâzretlerinden²⁷²⁴ hiṭâb-ı müsteṭâb [L76b] öyle şadır oldu ki²⁷²⁵ *Emâ ^calimte yâ Muḥammed inne ṭā^cati'l-mahlūkine ve zikra'z-zākirin mütelâşin fî cenbi ^cazametî* hadîs-i kudsîdür bilâ-vâsıta cenâb-ı sa^câdet-me^oâblarına hiṭâb olunmuşdur²⁷²⁶ ya^cni²⁷²⁷ yâ Muḥammed bilmez misiñ ki taḥkîkan ^culvî ve süflî²⁷²⁸ ^camme-i mahlūkâtuñ ṭā^cât u ^cibādâtları²⁷²⁹ ve zākirlerüñ zik(i)rleri celâl-i ulûhiyyet ve ^cazamet-i rubûbiyyetümüz²⁷³⁰ ^cinde muḫmaḥıldır ya^cni öyle zi'l-^cazameti ve'l-kibriyâ-ız²⁷³¹ ki ṭā^cât u ^cibādât u a^cmâl-i şâlihât-ı mahlūkât²⁷³² ve zikr ü tesbîh u taqđis-i maşnū^cât u mevcûdâtuñ²⁷³³ hâzretümüzde²⁷³⁴ aşlâ i^ctibârı yoḫdur bu ma^cnâda bir nükte-i latîfe vardır ki²⁷³⁵ ṭā^cât u ^cibādât u a^cmâl-i şâlihâtuñ²⁷³⁶ dergâh-ı hâzret-i Hudâ celle ve ^calâda²⁷³⁷ i^ctibârı²⁷³⁸ olmayıcak

²⁷¹³ kaṭ^c-ı merâhil ve ṭayy-ı menâzil ki eylediler: güzâr eylediler H; menâzil: menâziller B; eylediler: eyledüklerinde B.

²⁷¹⁴ – L, B.

²⁷¹⁵ + pāk-i H.

²⁷¹⁶ ğayrı: –H.

²⁷¹⁷ huzûr-ı ehadıyyetde: – L, B.

²⁷¹⁸ ve Seyyidî ve Mevlâ^oı: – L, H.

²⁷¹⁹ aşhâb-ı ṭā^catuñ H.

²⁷²⁰ cümle tesbîhlerin H.

²⁷²¹ tesbîh u taqđis: ezkâr L.

²⁷²² gelmez: vâşıl olmaz L.

²⁷²³ celle celâluhu ve ^camme nevâluhu: celle ve ^calâ H.

²⁷²⁴ hâzretlerinden: hâzretleri H.

²⁷²⁵ buyurdılar ki H; müsteṭâb: hâzret-i Vehhâb ^cazze şānuhu L; şadır: vârid B. || öyle: L'de sayfa başında sehven tekrar yazılmış.

²⁷²⁶ – B, H.

²⁷²⁷ + ḥabîbüm L.

²⁷²⁸ ^culvî ve süflî: – B, H.

²⁷²⁹ ^cibādâtları: ^cibâdetleri L.

²⁷³⁰ ulûhiyyet - rubûbiyyet: L'de takdim-tehirli.

²⁷³¹ kibriyâ-ız: kibriyâyuz H.

²⁷³² a^cmâl-i şâlihât u ṭā^cât u ^cibādât-ı mahlūkât H; ṭā^cât u ^cibādât u: – L.

²⁷³³ ve zikr u tesbîh-i mükevvenât u mevcûdâtuñ L; tesbîh-i: tesbîh u B; mükevvenât: maşnū^cât B.

²⁷³⁴ cenâb-ı + L.

²⁷³⁵ bu ma^cnâda bir nükte-i latîfe vardır ki: bu ma^cnâ böyle olduğu ne devlet-i ^cuzmâdur ki nükte-i ^culyâ budur ki L, imdi bunda nükte budur ki H.

²⁷³⁶ ezkâr u ṭā^cât H; şâlihâtuñ: şâlihât B.

²⁷³⁷ dergâh-ı ulûhiyyetde B, dergâh-ı ehadıyyetde H.

²⁷³⁸ mu^cteber şey B, H.

°uşātuñ °işyānları²⁷³⁹ daḥı rahmeti [L77a]/[B78b] °indinde²⁷⁴⁰ bī-i°tibār olsa²⁷⁴¹ ba°id degüldür²⁷⁴² *hamden lehu sübhānehu ve te°ālā*²⁷⁴³

Nefsü'l-emrde °ämme-i °ālemiyān ehl-i īmān u °irfān olsalar kezālik °işyān üzere olsalar ḥuzūr-ı eḥadiyyetde çendān şey degüldür lehu ve °aleyhi [H61a] aḥvāli herkesüñ kendüyedür ancak kemāl-i kerem-i ulūhiyye ve eltāf-ı °aliyyelerinden şakāleyn ki ins-ile cindür kemāl-i ḡudret ü kuvvetlerin izhār için ketm-i °ademden fezā-yı vücūda getürdi ve nizām-ı °ālem için şerī°atler ve kitāb-ı kerīmler ile enbiyā°-i °izām ve rūsül-i kirām °aleyhimü°ş-şalātu ve°s-selām gönderdiler ve ḥaḡḡ ile bātılı bilmek ve añlamak için herkese fehm ü iz°ān iḥsān eylediler ne devlet-i °uzmā ve sa°ādet-i °ulyādur ki kişi bu ḥayāt-ı dünyāda iken kendinüñ eşref-i maḥlūḡātdan ḥalḡ olundıḡın ve tevīḡ-ı rabbānī ile ehl-i īmāndan olup ve kemāl-i mekremet-i sübhānī ile efḡal-i ümmetden olduḡın bile de bu ni°am-ı celīlelere ḥamd ü şükr idüp izāle-i cehle sa°y ve °ameliyle me°mūrı olduḡı °ilm-i ḡālī taḡşīline sa°y ü teḡayyüdde ola ve mücibiyle °amelinde olup beyne°l-ḡavfi ve°r-recāda ola ve sū°-i ḡātime ḡavfından [H61b] ve ḡüsni ḡātime niyāzında ola ki ḡattā ol server-i kā°ināt °aleyhi efḡalü°ş-şalavāt ḡazretlerinüñ şeb-i mi°rācda °afv u ḡufrānları ile mev°ūd olduḡı ümmet-i merḡūmeden olup dīvān-ı °araşātda ḡavz-ı Kevşerden nüş ve livā°ü°l-ḡamd altında ḡaşr u cem° olan ümmet ile ma°an ḡaşriyyet ü cem°iyyet müyesser ola²⁷⁴⁴

Ve yine ol zāt-ı ḡudsiyyü°ş-şifāt °aleyhi°t-teslīmātu ve°t-taḡiyyāt cenābına²⁷⁴⁵ ḡabībüm mübārek ayaḡun ḡaldur diyü ḡiḡāb-ı °izzet vārid oldu²⁷⁴⁶ ḡattā ḡaldurdılar cenāb-ı semāḡat-me°āblarına²⁷⁴⁷ öyle bir ḡālet oldu ki ḡüyā bir nesne mübārek ayaḡlarına doḡunup girü gitdi İlāḡi ayaḡıma doḡunan ne şeydür²⁷⁴⁸ ve neye gitdi diyü su°āl eyledüklerinde²⁷⁴⁹ ḡiḡāb-ı ilāḡi²⁷⁵⁰ vārid oldu ki ḡabībüm °arş-ı mecīddür ki mübārek ayaḡına ḡubār itdüm ve şeref-i būs-ı²⁷⁵¹ ḡademüñ ile

2739 °işyānları: °işyānı H.

2740 °indinde: yanında B, H.

2741 şey olmasa B, H.

2742 °aceb degüldür H.

2743 – L, H.

2744 – L, B.

2745 ve yine ol zāt-ı ḡudsiyyü°ş-şifāta B, ve yine ol ḡazrete H.

2746 ḡiḡāb-ı °izzet vārid oldu ki ḡabībüm ayaḡun ḡaldır H; oldu: olup B.

2747 cenāb-ı semāḡat-me°āblarına: ol ḡazrete B, H.

2748 ne şeydür: nedür H.

2749 eyledüklerinde: eylediler L, B.

2750 ilāḡi: °izzet L.

2751 būs-ı: büse-i L.

°arş-ı mecîd şeref-yâb ve bu sa°âdet ile behr-yâb oldı²⁷⁵² habîbüm²⁷⁵³ resûlüm²⁷⁵⁴ °arş-ı mecîd °azametde on bu kadar ise de °arşdan [H62a] sen baña °azîz-ter²⁷⁵⁵ ve maḥbûb-terînsiñ²⁷⁵⁶ diyü i°zâz u mümtâz u ser-firâz oldılar²⁷⁵⁷

Hulâşa ol sultân-ı enbiyâ şalla'llâhu °aleyhi ve sellem ḥazretlerine²⁷⁵⁸ şeb-i mi°râcda²⁷⁵⁹ dile benden ne dilerseñ ḥabîbüm diyü yedi yüz biñ def°a ḥiṭâb-ı ilâhî vârid oldı²⁷⁶⁰ bir devletlûden bir kişi yâ kendi yâ evlâdı için şey ricâ ider ol şâhib-i sa°âdet şalla'llâhu te°âlâ °aleyhi ve sellem ḥazretlerinüñ zât-ı ḡudsıyyü'ş-şıfatları °âmmе-i °âlemiyâna maḥz-ı rahmet iken kendüleri için ṭursun cîger-güşeleri ḥazret-i Fâtıma-i Zehrâ raḡıya'llâhu te°âlâ °anhâ için dünyevî ṭursun uḡrevî bile bir şey recâsında olmadılar da²⁷⁶¹ [B79a] yedi yüz biñ kerresinde de²⁷⁶² cihân cihân düzaḡ u nîrâna müsteḡaḡḡ²⁷⁶³ erbâb-ı²⁷⁶⁴ °işyânuñ °afv u ḡufrânları için niyâz u imtinânlar eylediler²⁷⁶⁵ ki²⁷⁶⁶ ḡattâ meşreb-i şerîf ü ḡâṭır-ı laṭıfleri üzere²⁷⁶⁷ va°d-i ḡazret-i Raḡmân °azze şânuhu²⁷⁶⁸ ile²⁷⁶⁹ şâdân u ḡandân oldılar ki²⁷⁷⁰ [H62b] dîvân-ı °araşâtıda cümle²⁷⁷¹ âşârı²⁷⁷² zuhûr u nümâyân olsa²⁷⁷³ gerekdür

Ol ḡazret gördiler ki cenâb-ı ḡazret-i Vehḡâbdan dirîḡ şey yok cenâb-ı ḡazret-i eḡadiyyetden rûz-ı cezâda vezn-i a°mâl kendülere tefvîz ü sipariş olupub ümmet-i merḡûmelerinüñ muḡâsebelerin kendüler görmekligin cenâb-ı ḡazret-i ulûhiyyetlerine °arz eylediler bu iltimâsıdan °arzuñ nedür ḡabîbüm diyü ḡiṭâb-ı

²⁷⁵² şeref-yâb - behr-yâb: L'de takdim-tehirli.

²⁷⁵³ ḡabîbüm: - H.

²⁷⁵⁴ - L, H.

²⁷⁵⁵ °azîz-ter: °azîz-terîñ L, B.

²⁷⁵⁶ maḡbûb-terînsiñ: ḡûb u + L.

²⁷⁵⁷ diyü ikrâm olındılar B, H.

²⁷⁵⁸ ol sultân-ı enbiyâ şalla'llâhu °aleyhi ve sellem ḡazretlerine: öyle dil-nüvâz olındılar ki L, ol ḡazret-i °aleyhi't-teslîmâtu ve't-taḡıyyete B. || öyle: L'de sehven tekrar yazılmış.

²⁷⁵⁹ [L77b] bundan aḡdem cenâb-ı sa°âdetlerine L.

²⁷⁶⁰ yedi yüz biñ def°a dile benden ne dilerseñ ḡabîbüm diyü vârid olan ḡiṭâb-ı °izzetüñ L; ilâhî: müsteḡâb B.

²⁷⁶¹ - L, B.

²⁷⁶² + ol rahmet-i °âmmе-i °âlemiyân olan ḡabîb-i ḡazret-i sübhân °aleyhi şalavâtu'r-Raḡmân ḡazretleri L; - H; kerresinde de: def°ada da B.

²⁷⁶³ + olan L.

²⁷⁶⁴ aşḡâb-ı H.

²⁷⁶⁵ niyâz u imtinânlar eylediler: recâda oldılar H.

²⁷⁶⁶ - B, H.

²⁷⁶⁷ meşreb-i şerîf ü ḡâṭır-ı laṭıfleri üzere: ol ḡazretüñ + H.

²⁷⁶⁸ °azze şânuhu: - H.

²⁷⁶⁹ üzere L, B.

²⁷⁷⁰ oldılar ki: olunmuşlardur ki H.

²⁷⁷¹ - L, B.

²⁷⁷² âşârları L.

²⁷⁷³ olsa: olınsa H.

ilāhī vārid olduḡda Ḥudāvendüm günehkārān-ı ümmet-i dermendānuñ °ālem-i dūnyāda kendülerden şadır olan ef°āl-i şenī°a ve a°māl-i faẓīhalarından ötüri ḥin-i muḥāsebede meleklerden ve ġayrıdan ḥayā vü ḥicāb çekmeyeler diyü °arzum budur didiler ol cenāb-ı Erḥamü’r-Rāḥimīn ve Ekramu’l-Ekramīn celle celāluhu ve °amme nevāluhu ḥazretleri kemāl-i re°fet-i ulūhiyye ve şefkat-i rubūbiyyelerinden raḥmeti ġazabı üzere sebkat eyledügin izḥār buyurup ḥabībüm resülüm yā Muḥammed dīvān-ı **[H63a]** °araşātda rüz-ı cezāda °uşāt-ı ümmetüñ ḥisābların bir vech-ile ben aluram ki a°māl-i ḳabīhalarına sen bile muḡtali° olmayasın senden bile ḥayā vü ḥicāb çekmeyeler ḥabībüm resülüm sen böyle resülleri iken ümmetüññ feẓāhatlerin senden mestür ideyim de bīġānelerden be-ḡarīki’l-ülā mestür olup Settāru’l-°Uyüb sırrına maẓhar olurlar imdi yā Muḥammed sen °uşāt-ı ümmete risālet ile re°fet ü şefkat idersiñ ben anlara ulūhiyyet ve rubūbiyyet ile merḥamet eylerem sen anlaruñ nebiyy-i mükerrerem ü resül-i mu°azzam ve nezīr ü beşīr ve hādī-i ekremleri iseñ ben de Ḥālīḳ u Mevlā ve ma°būdlarıyım sen anları şulb-i peder ü raḥm-i māderūnden tevellüd ü cilveger olduġundan beri görürsüñ ben ezelden ebeye varınca bilürüm ki ḥālīḳları benem ve nazar-ı °ināyet ü raḥmetüm anlar ile biledür diyü buyırıldı **[H63b]** ḥattā ol Faḥr-ı Kā°ināt °aleyhi ef°alü’ş-şalavāt ve ekmelü’t-taḥiyyāt ḥazretleri şeb-i mi°rācda °uşāt-ı ümmet ḥaḳḳında birkaç ma°nā ile tesellī bulmuşlardur ziyādesiyle tesellī bulduklarınıñ biri de budur āyet-i kerīme *Fe-evḥā ilā °abdihi mā evḥāda* ḥaḳīḳat-i *mā yūḥā*dan murādu’llāh ne idügi ol ḥazretüñ ol gice ma°lüm-ı ḳudsīleri olup sā°irden ihtifā ve ḥazret-i Zehrā raḳıya’llāhu te°ālā °anhā ḥazretine ifşā vü inhā olunup inşā-a’llāhü te°ālā maḥallinde taḳrīr olunur diyü bālāda taḥrir olunmuş idi şöyle oldu ki ba°de’l-mi°rāc nāzil olan āyāt-ı kirāmuñ biri de bu *fe-evḥā* āyet-i kerīmesidür ki *mā yūḥā*dan maḳşūd nedür diyü ol ḥazretten su°āl idenlere ġayrı tevcīhler iderler idi²⁷⁷⁴

²⁷⁷⁵Ancak ḥaḳīḳat-i *mā yūḥā*da murādu’llāh ne olduġın²⁷⁷⁶ ciger-güşeleri Zehrā raḳıya’llāhu te°ālā °anhā ḥazretlerine ifāde eylediler şöyle oldu ki²⁷⁷⁷ ḥattā Zehrā raḳıya’llāhu °anhā ḥazretleri de resülü’llāh şalla’llāhu °aleyhi ve sellem ḥazretlerinüñ sa°adet-ḥānelerine teşrīflerine **[H64a]** muntazırlar idi²⁷⁷⁸ vāḳı°ā²⁷⁷⁹

²⁷⁷⁴ – L, B.

²⁷⁷⁵ L, B ve H nüshalarındaki anlatım bu paragraf ile normal sıralamasına dönmektedir.

²⁷⁷⁶ ancak ḥaḳīḳat-i *mā yūḥā*da murādu’llāh ne olduġım: lākin ḥaḳīḳat-i *mā yūḥā* ne idigin L, – H.

²⁷⁷⁷ – L, H.

²⁷⁷⁸ – L, B.

²⁷⁷⁹ – L, B.

bir rüz-ı firüz u sâ'at-efrüzda²⁷⁸⁰ cîger-güşelerine devlet-i ikbâl ve sa'adet-i iclâl ile teşrif eyledüklerinde²⁷⁸¹ hazret-i Zehrâ rağıya'llâhu te'âlâ 'anhâ da istikbâl ü ri'âyet-i ta'zîm ü iclâli edâ eyledüklerinden şoñra yâ resûla'llâh şalla'llâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellem sezâ-yı nebeviyye ve şâyeste-i Muştafavıyye midür ki âyet-i kerîme[-i] *Fe-evhâ ilâ 'abdihi mâ evhâ* ki mübhem ve mücmeldür tafşîli ki ma'lûm-ı sa'adetüñüzdür recâ vü niyâz iderem ki beyân buyuruñ diyü 'arz u iltimâs eyledüklerinde²⁷⁸² cenâb-ı Resûlu'llâh şalla'llâhu 'aleyhi ve sellem hazretleri dahı²⁷⁸³ cîger-güşem rabbüm baña²⁷⁸⁴ dîvân-ı 'arâşâtda dūzaħa müsteħaĸĸ 'uşât-ı ümmetüm ĸaĸĸında *Naẓartü ilâ zünûbi ümmetike fe-lem era'l-veche ille'l-afve* buyurdu diyü bu âyet-i kerîmede *mâ yühâ*dan maĸşûd bu beşâret-i mev'üddur diyü hazret-i Zehrâ rağıya'llâhu te'âlâ 'anhâ hazretlerine [H64b] ifâde buyurdılar²⁷⁸⁵ ma'nâda îzâħ bu ki²⁷⁸⁶ ya'nî yâ Fâţıma rabbüm baña buyurdılar ki²⁷⁸⁷ ĸabîbüm ümmetüñ 'aşîlerinüñ²⁷⁸⁸ zünübına nazâr eyledüm ümmetüñ hezârân u şad hezârân [L80b] günâhları ise bî-hadd ü bî-pâyân lâkin ĸabîbüm senüñ maħabbetiñe re'fet-i rubübiyye ve şefĸat-i ulühiyyemüzden şân-ı 'aliyyemüze seyyi'atlarını 'afvdan ĸayı ma'ĸül ü vecîħ şey görmedüm diyü buyurdıklarını Zehrâ rağıya'llâhu te'âlâ 'anhâ hazretlerine ifâde eylediler ki âyet-i kerîmede *mâ evhâ*dan murâd-ı rabbü'l-'ibâd zıkr olınan ĸudsîdür²⁷⁸⁹

2780 – L.

2781 – L, B.

2782 cîger-güşeleri Zehrâ [L80a] rağıya'llâhu te'âlâ 'anhâ hazretleri de yâ ĸabîba'llâh cenâb-ı sa'âdet-me'âbuñuza vahy olunan âyet-i kerîme *Fe-evhâ ilâ 'abdihi mâ evhâ* esrâr-ı ĸudsıyyesinden kerîmeñizi mesrûr-ı pür-ħubûr buyurmañızı niyâz eylerim didüklerinde L, Zehrâ rağıya'llâhu te'âlâ 'anhâ hazretlerine aħvâl-i mi'râcı taĸrîr buyurdıklarında Zehrâ rağıya'llâhu te'âlâ 'anhâ hazretleri de yâ resûla'llâh cenâb-ı risâlet-me'âbuñuza ĸıtab olınan *Fe-evhâ ilâ 'abdihi mâ evhâ* âyet-i kerîmesinde [B81b] *mâ yühâ*dan maĸşûd-ı ĸudâ nedür beyân buyuruñ yâ resûla'llâh diyü niyâz eyledüklerinde B.

2783 cenâb-ı seyyidü'l-ibrâr 'aleyhi şalavâtu'llâhi'l-meliki'l-gaffâr ĸazreti de L, – B.

2784 rabbüm baña: – L.

2785 'uşât-ı ümmetüñ ĸaĸĸında rüz-ı cezâda 'afv u maĸfiretleri için netice-şadır olan esrâr-ı ĸudsıyye-i *mâ evhâ Naẓartü ilâ zünûbi ümmetike fe-lem era'l-veche ille'l-afve* ĸıtab-ı müsteħablarıdır diyü ĸazret-i Zehrâ rağıya'llâhu te'âlâ 'anhâya ifâde buyurmuşlardır L, ĸaĸĸat-i *mâ yühâ* ĸaĸĸında yâ Muħammed *Naẓartü ilâ zünûbi ümmetike fe-lem era'l-veche ille'l-afve* diyü buyurdılar didiler B.

2786 ma'nâda îzâħ bu ki: – B, ma'nâ'-ı şerîf budur ki H.

2787 – H.

2788 'aşîlerinüñ: – L, B.

2789 ümmetüñ hezârân u şad (...) ĸadış-ı ĸudsîdür: ümmetüñ bî-hadd ü bî-pâyân ve günâhları da ziyâdesiyle firâvân lâkin senüñ maħabbetiñe ĸabîbüm re'fet-i ulühiyye ve şefĸat-i rubübiyyemüzden şân-ı 'aliyye 'afvdan ĸayı ma'ĸül şey lâyıĸ görmedüm diyü buyurdılar didiler hattâ bu va'd-i kerîmden ziyâdesiyle mesrûr-ı pür-ħubûr olmuşlardır B, mübârek ĸâtır-ı feyz-âtırıñ için 'işyanları muĸâbili mu'âheze eylemeyüp aħvâllerini 'afv eylemeden ĸayı şân-ı ulüh[iyyet]ümüze bir vecîħ şey görmedüm dimekdür H.

Ma°lumdur ki dībāce-i risāledeki mi°rācdan birkaç gün evvel Cebrā°īl °aleyhi's-selām hazretleri ol şāhib-i sa°ādet şalla'llāhu °aleyhi ve sellem hazretlerine gelüp kūh-ı °Arafāta qarīb Baḥḥā°-i Mekkeye ol hazreti alup götürüp nā-gāh bir zemzeme zāhir olup Cebrā°īle nedür bu diyü su°allerinden şoñra cenābuña maḥşuş ümmet ervāhlarıdır diyü Cebrā°īl ifādeden şoñra nā-gāh bir nūrānī aḥvāl daḥı zāhir olup su°ālden şoñra ümmetden zuhūr eyleyecek ḥasenedür diyü Cebrā°īl ifādeden şoñra yine bir zulmānī aḥvāl daḥı zuhūr idüp su°ālden şoñra yine ümmetden zuhūr eyleyecek **[H65a]** zünüb u seyyi°ātlarıdır diyü Cebrā°īl °aleyhi's-selām ifāde eyledüğinden şoñra ol şāhib-i sa°ādet şalla'llāhu °aleyhi ve sellem hazretleri bī-ḥadd ü bī-pāyān keşret-i °işyān u bu°d-i ḥizlān müşāhede eylemişler idi diyü taḥrīr olunmuş idi vāқи°ā rüz-ı cezāda fezā°-i maḥşergāh-ı Ḥudā yüz yigirmi şaf olup kırk şaffi ümem-i sābıka ve seksen şaf bu ümmet-i ḥayru'l-ḥalef olsa gerek ki her bir şaffuñ °aded ü ḥisābı ancak ma°lüm-ı hazret-i Vehhāb celle celāluhu ve °amme nevāluhudur bu ma°nāda inhā olunacak budur ki fezā°-i °araşātuñ lā-büd şarḫ ü ğarbı ḥisābı olmalıdır bu ümmet-i resül-i hazret-i Rabbü'l-°izzet cellet °azametuhu ile şahrā°-i °araşātuñ iki bölük yiri māl-ā-māl olunca ne ḳadar firāvān olsa gerekdür ve böyle firāvān olan ümmetüñ ḥasenātları da cihān cihān olsa gerekdür ammā °işyān ise bī-ḥadd ü bī-**[H65b]** pāyān ki bālāda taḥrīr olunmuş idi ḳable'l-mi°rāc Baḥḥā°-i Mekke'de °aynıyla müşāhede eylediler idi imdi netīce-i ḥulāşa vü me°āl budur ki rüz-ı °araşatda ḥall ü °aḳd-i umūr-ı kā°ināt ol şāhib-i sa°ādet şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem hazretlerine tefvīz olınsa gerekdür °arşdan ferşe melikden mülke māhdan māhiye dek bā°iş-i ḥilḳat u maḥz-ı rahmet-i °amme-i °ālemiyān °aleyhi şalavātu'r-rahmān hazretlerinüñ cenāb-ı °ālī-cenāblarına şeb-i mi°rācda °afv u ğufrāna dāyir erbāb-ı °işyān ḥaḳḳında ḥuşuşā ki hazret-i Zehrā raḳıya'llāhu te°ālā °anhāya keşf buyurduḳları ol ḥadīs-i ḳudsī *Naḳartü ilā zünübı ümmetike fe-lem ere'l-veche ille'l-°afve* va°d-i kerīmi ve °ahd-i °azīmidür ki ol nebiyyü's-şakāleyn şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem hazretlerinüñ cümleden ziyāde °uşāt-ı ümmet ḥaḳḳında tesellī bulduḳları va°d-i kerīm budur **[H66a]** ḥamden li'llāhi te°ālā faẓl u kerem-i cenāb-ı hazret-i Bārī °azze şānuhu ile °uşāt-ı ümmet-i bī-pāyāna ne mertebe °afv u ğufrānlar zuhūr u nümāyān olınsa gerekdür ve ḥadīs-i şerīfde daḥı ol sultān-ı enbiyā şalla'llāhu °aleyhi ve sellem *Şefā°atī li-ehli'l-kebāyiri min ümmetī* buyurmuşlardır lā-büd gerek āyet-i kerīme ve gerek ḥadīs-i ḳudsī ve gerek ḥadīs-i şerīf müciblerince °uşāt-ı ümmete şefā°atler ve °afv [u] maġfretler cümleten müşāhede olunur hemān ol cenāb-ı Kerīm ü Rahmān celle şānuhu hazretleri

cemî°an erbâb-ı îmân u aşhâb-ı °irfâna sũ°-i hâtimededen emân ve hũsn-i hâtıme ve °âkıbet-i hamıde ile teslîm-i rũh-ı revân ihsânıyla şadân u handân olanlardan eyleye hemân ne°üzũ bi'llâhi te°âlâ rũz-ı cezâya üç hâl ile varılmağa biri bi-ğayr-ı haqqın katl-i insân ile ve biri dağı elfâz-ı küfr söyleyüp tecdîd-i îmâna muvaffak olmadın [H66b] mevt irişüp ol hâl üzere fevt olanlara ve biri dağı ehl-i sünnet ve'l-cemâ°at muhâlifı yetmiş iki millet ki fırağ-ı dâlledür ol gürũh-ı mekrũhdan olmağ üzere haşr olmağa ya°nî ne °afv u mağfıret vardur ve ne şefâ°at vardur ammâ mü°min-i mürtekib-i kebıre ki defter-i a°mâlinde bu zıkr olınan üç hâlet bulunmaya yâ fazl-ı cenâb-ı Bârî °azze şānuhu hāzretleri ile ancak °itāb yā °afv u mağfıret yāhũd izn-i cenāb-ı hāzret-i ehadıyyet ile bir şāhib-i şefā°atũñ şefā°atiyle duhũl-i cennet yāhũd °adl-i hāzret-i Bārî °azze şānuhu ile dũzağa idhāl ve miqdār-ı seyyi°āt ta°zīb bi'n-nār ba°dehu yine fazl u kerem-i °aliyye ile hũsn-i hātımeye muvaffak olup ve defter-i a°mâlinde zıkr olınan ahvāl-i mũhlike bulunmadığı sebebi ile dũzağdan necāt ve ebedıyyet üzere duhũl-i cennet ü devlet-serāy-ı behişt-i °anber-sirişte [H67a] vuşũl *Allāhũmme yessir lenā min cemî°i'l-ũmmeti Muḥammedin °aleyhi's-selām*²⁷⁹⁰

Ba°dehu²⁷⁹¹ ol hulāşa-i kâf [u] nũn-ı kevneyn ve ol sultān-ı serîr-i **kābe kavseyn**²⁷⁹² şalla'llāhu te°ālā²⁷⁹³ °aleyhi ve sellem hāzretleri şeb-i mi°rācda cenāb-ı Bārî celle celāluhu ve °amme nevāluhu hāzretlerini fazl-ı °aliyye kerem-i celiyyeleriyle müşāhede eyledükleri hakkında buyurdıkları hadîş-i şerîf ki²⁷⁹⁴ **ķāle resũlũ'llāh şalla'llāhu °aleyhi ve sellem**²⁷⁹⁵ **Rā°eytũ rabbî fî ahşeni şuretĩn fe-ķāle yā Muḥammed fĩme yahtaşımu'l-mele°ü'l-a°lā** ya°nî ol tũtĩ-i ķand-hāy-i ve mā yenŕķu °ani'l-hevā ve ol °andelîb-i hoş-elhān-ı **in hüve illā vahyũn yũhā** [B82b] °aleyhi's-şalātu ve's-selām²⁷⁹⁶ hāzretleri buyurdılar ki leyle-i mi°rācda²⁷⁹⁷ ol **leyse ke-mişlihi şey°un fi'l-arzı ve lā fi's-semā°** dağı ol **lā tũdrikũhũ'l-ebşāru ve hüve yũdrikũ'l-ebşāra**²⁷⁹⁸ simāt-ı rubũbiyye ve şıfāt-ı ulũhiyye ile²⁷⁹⁹ mine'l-ezeli ile'l-ebed²⁸⁰⁰ mevşũf olan²⁸⁰¹ Perverdigārum hāzret-i Hũdā celle ve °alā²⁸⁰²

²⁷⁹⁰ – L, B.

²⁷⁹¹ ba°dehu: – L, imdi H.

²⁷⁹² ol sultānũ'r-rũsũl ve hādiyyũ's-sũbũl L, ol hādiyyũ's-sũbũl B.

²⁷⁹³ te°ālā: – B.

²⁷⁹⁴ şeb-i mi°rācda (...) hadîş-i şerîf ki: dağı bu hadîş-i şerîfi buyurdılar L, bu hadîş-i şerîfi böyle buyurdılar B.

²⁷⁹⁵ – B, H.

²⁷⁹⁶ °aleyhi's-şalātu ve's-selām: şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem H.

²⁷⁹⁷ leyle-i mi°rācda: şeb-i İsrāda L, leyle-i mi°rāc-ı bā-ibtihācda H.

²⁷⁹⁸ dağı ol **lā tũdrikũhũ'l-ebşāru ve hüve yũdrikũ'l-ebşāra**: – L.

²⁷⁹⁹ şıfāt-ı rubũbiyye ve simāt-ı ulũhiyyeleriyle H.

²⁸⁰⁰ – B, H.

hazretlerini kemāl-i meveddet ü mekremet ve maḥz-ı [L81b] maḥabbet ü °ināyetlerinden²⁸⁰³ müşāhede eyledüm şöyle ki bilā-keyfin ve lā-kemmin²⁸⁰⁴ ḥüb-terin vech üzere dimekdür

°Ālem-i dünyāda iken evvelin ü āhirin cümle-i maḥlūkāt-ı bī-nihānuñ maṭlab-ı a°lā ve maḥşad-ı aḫşāsı ḥuşūşā ki ez-Ādem şafīyyu'llāh tābe-ḥātım ḥabību'llāh şalla'llāhu °aleyhi ve sellem ve cümleten enbiyā ve aşfiyā °aleyhimü'ş-şalātu ve's-selām hazretlerinün ḥuşūşā ki İbrāhīm ḥalīlu'llāh şalavātu'llāhi ve selāmuhu °alā resūlinā ve °aleyh hazretleri ki °aşq-ı ilāhī ve şevḫ-i nā-mütenāhī ile sinn-i şerīfleri daḫı on sekiz yaş iken müşāhede-i dīdār-ı hazret-i cenāb-ı Ḥudā ārzūsıyla melekūtdan ḥuşūşā Cebrā'īl °aleyhi's-selāmdan bile necāt için aşlā bir istimdād ilticāsında olmadılar da öyle mehīb nār-ı Nemrūda atılmağı cānına minnet-i °uzmā ve devlet ü sa°adet-i °ulyā bildiler daḫı ḥuşūşā ki cenāb-ı Mūsā kelīmu'llāh °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām [H68a] hazretleri Tūr-ı Sīnāda vādī-i Eymen-i mübarekede bilā-vāşıta cenāb-ı eḫadiyyet cellet °azametuhu ile tekellümde iken °aḫıbet cür°et eyleyüp *rabbi erini enzur ileyke* āyet-i kerīmesi üzere ārzū-yı müşāhede de olup naẓar-ı cemāl-i hazret-i Zū'l-Celāli dergāh-ı eḫadiyyete °arż eyledüklerinde *len terānī* ile mücāb olındılar pes ol maḥalde ḫiṭāb-ı ilāhī vārid oldı ki yā Mūsā girü dur māl-i yetīme ṭama° eyleme ḫayāt-ı dünyāda iken cenāb-ı hazretümüzü müşāhede eylemek bir dürr-i yetīmüñdür ki maḥşūd²⁸⁰⁵ ol celīs-i bezmgāh-ı *denā* ve ol vaḫdet-serāy-ı *fe tedellā* olan hazret-i Muḫammed-i²⁸⁰⁶ Muştafā şalla'llāhu te°alā °aleyhi ve sellemüñdür²⁸⁰⁷ ki °aḫıbet ol şāḫib-i sa°adet hazretleri²⁸⁰⁸ ol²⁸⁰⁹ devlet-i rü°yet ile mümtāz ve ol ḫasret-i °ämme-i °ālemīn²⁸¹⁰ ḥuşūşā enbiyā° ü mürselīn²⁸¹¹ olan müşāhede-i cenāb-ı hazret-i ulūhiyyet²⁸¹² ile ser-firāz oldılar ki²⁸¹³ bu devlet-i

²⁸⁰¹ olan: – H.

²⁸⁰² hazret-i Ḥudā celle ve °alā hazretlerini: celle celāluhu ve °ämme nevāluhu H.

²⁸⁰³ kemāl-i meveddet (...) °ināyetlerinden: kemāl-i mekremet ve maḥz-ı [H67b] °ināyetlerinden H; maḥabbet: °ayn-ı + L.

²⁸⁰⁴ keyfīn - kemmin: L'de takdim-tehirli.

²⁸⁰⁵ – L, B.

²⁸⁰⁶ Muḫammed-i: Muḫammed ü L, B.

²⁸⁰⁷ ve sellemüñdür: ve sellem hazretleri L, B.

²⁸⁰⁸ – L, B.

²⁸⁰⁹ bu L, B.

²⁸¹⁰ ol ḫasret-i °ämme-i °ālemīn: ol ḫasretü'l-°ālemiyān H.

²⁸¹¹ ü enbiyā° ü mürselīn B, – H.

²⁸¹² ulūhiyyet: eḫadiyyet L.

²⁸¹³ ki: – H.

°uzmā [B83a] ve bu sa°ādet-i °ulyāya²⁸¹⁴ ne bir nebiyy-i mükerrer [H68b] ve bir resül-i mu°azzam²⁸¹⁵ mazhar²⁸¹⁶ olmamışdır ve olmaz da

İmdi ol sirāc-ı vehhāc olan resülü zi'l-ibtihāc şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem²⁸¹⁷ hāzretleri leyle-i mi°rācda²⁸¹⁸ cenāb-ı Bārī te°ālā celle ve °alā²⁸¹⁹ hāzretlerini²⁸²⁰ ser-i sa°ādet-efserlerinde olan dīde-i enverleriyle müşāhede [L82a] eylediler diyü hülüşāne²⁸²¹ i°tikād ve ikrāra muhtācdur ki hattā hayāl meretebe²⁸²² endiše ve şekde²⁸²³ olan rüz-ı cezāda nedāmet-i °azīme ve °itāb u °ıķāb-ı elīme²⁸²⁴ giriftār olur huşuşā ki ol şāhib-i sa°ādet şalla'llāhu °aleyhi ve sellem hāzretleri hadīs-i şerīflerinde *ra°eytü rabbī* buyurmışlardır bir şey°ün hāķķında enbiyā°-i °izām ve rüsül-i kirām °aleyhimü's-şalātu ve's-selām hāzretlerinden hadīs-i şerīf vārid ola ümmete ğayrı şihhātine i°tikād u ikrār u °amel lāzımdır²⁸²⁵

²⁸²⁶Ve yine²⁸²⁷ cenāb-ı Rabbü'l-°ālemīn celle celāluhu ve °amme nevāluhu²⁸²⁸ hāzretleri hābīb-i muhterem ü mükerrer²⁸²⁹ şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem hāzretlerine²⁸³⁰ hābībüm resülüm melā°ike-i mele°-i a°lā

²⁸¹⁴ bu devlet-i iķbāl ve sa°ādet-i iclāl H; °ulyāya: °uzmāya B.

²⁸¹⁵ mu°azzam: mufahhām L, mu°azzama H.

²⁸¹⁶ müyesser H.

²⁸¹⁷ imdi ol seyidiü's-sādāt ve ol ekrem-i mevcūdāt °aleyhi efdālü's-şalavāt ve eblağu't-teslīmāt L; te°ālā: – H.

²⁸¹⁸ leyle-i mi°rācda: – L, B.

²⁸¹⁹ te°ālā celle ve °alā: celle celāluhu

²⁸²⁰ + vücūd-ı Muħammedīlerinde olan H.

²⁸²¹ hülüşāne: – B, H.

²⁸²² meretebe: ķadar H.

²⁸²³ şekk ü şubhede H.

²⁸²⁴ °itāb u °ıķāb-ı elīme: – H.

²⁸²⁵ huşuşā ki (...) °amel lāzımdır: – L, B.

|| H'de haşiye olarak eklenen kısım şöyledir: “Resül-i ekrem şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem hāzretleriniñ mi°rācı uyanıķlık hālde mübārek cesed-i şerīfleri ile ve baş göziyle gördiği muşarrahdur cümle °ulemā°-i °izām ve meşāyih-ı kirām rahimehu'llāh °aleyhim ecma°in ve cümle ümmet-i Muħammed bunuñ üzerine ittifāķ itmişlerdür süre-i Necmüñ tefsirinde dünyāda Allāh te°ālā hāzretlerini baş göziyle hāzret-i Peyğamberden ğayrı bir kimse daĥı gördiğini i°tikād iderse ol kimse Müselmān degüldür diyü havāşide naķl olındı lākin āhiredde cennetden mü°minler baş göziyle görseler gerekdür lākin önlerinde yā üstlerinde olmak ile degüldür niteliksüz görürler ya°nī keyfiyyetsüz görürler dünyāda bir şey° görmeniñ şartı öninde veyā üstinde olup gözüñ nürü ol nesneye ulaşıp arada māni° ve hā°il olmayup ne ğāyet vraq ve ne ğāyet yakın olmaķdur āhiredde böyle olmaz Allāh te°ālā hāzretleri gözde bir kuvvet hāķ ider anuñla bu şart olmaķsızın Allāh te°ālānuñ zāt-ı şerīfin görmege ķādir olurlar keyfiyyetsüz pes imdi mü°mine böylece i°tikād itmek lāzımdır”

²⁸²⁶ L ve B'de bu kısmın bulunduğu yer farklıdır. L'de 80b (8-15. satırlar) ve 81a'da (1-2. satırlar), B'de ise 81b (14-15. satırlar) ve 82a'da (1-9. satırlar) bulunmaktadır.

²⁸²⁷ gelelüm şadede ba°dehu H.

²⁸²⁸ – B, cenāb-ı Bārī °azze şānuhu H.

²⁸²⁹ hābīb-i muhterem ü mükerrer: ol sulṭānü'r-rüsül B, – H.

²⁸³⁰ – H; te°ālā: – B.

beynlerinde ki Cebrā'īl ü İsrā'īl ü Mīkā'īl [H69a] ü °Azrā'īl °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām hazretleridür bu zıkr olınan melā'īke-i °izām beynlerinde²⁸³¹ haķıķatine vāşıl olamayup da dört yüz biñ yıldan beri²⁸³² mübhem ü mücmel kalan su'aller ve cevāblar nedür²⁸³³ diyü²⁸³⁴ su'āl buyurdıklarında ol ziver-i küngüre-i қаşr-ı celāl ve ol şem°-i fūrüzān-ı eyvān-serāy-ı müte°āl²⁸³⁵ [L81a] şalla'llāhu te°ālā²⁸³⁶ °aleyhi ve sellem hazretleri dahı ey Hūdāvendüm sen °ālim ü dānāsıñ diyü cevāb eylediler²⁸³⁷

Ba°dehu ol yenābī°u'l-°ulūmi ve'l-ħikem²⁸³⁸ şalla'llāhu te°ālā²⁸³⁹ °aleyhi ve sellem hazretleri²⁸⁴⁰ *Fe-veẓa°a keffehu ketifihi fe-vecedtü berdehā beyne sedyeyye*²⁸⁴¹ diyü buyurdılar²⁸⁴² ya°nī rabbüm²⁸⁴³ kef-i kifāyetlerini iki çiginim²⁸⁴⁴ ya°nī iki omuzlarım²⁸⁴⁵ arasına қодılar ve hoşlık ve rāhatlık²⁸⁴⁶ eşerlerin iki memem arasında buldum²⁸⁴⁷ [B83b] hattā²⁸⁴⁸ şöyle ki ol hāletden şöñra āsumān u zemīnlerde muğayyebātdan her²⁸⁴⁹ ne var ise nazarıma mekşüf oldu diyü buyurdılar

Ba°dehu ol ħabīb-i rabbü'l-°izzet²⁸⁵⁰ °aleyhi't-teslīmātu ve't-taħiyyet²⁸⁵¹ hazretlerine²⁸⁵² *Yā Muhammed fīme yaħtaşımu'l-mele°i'l-a°lā*²⁸⁵³ ya°nī ħabībüm²⁸⁵⁴ hīç²⁸⁵⁵ bilür misiñ ki²⁸⁵⁶ melā'īke-i mele°-i a°lā²⁸⁵⁷ [L82b] ne

²⁸³¹ ħabībüm Cebrā'īl ü Mīkā'īl ü [B82a] İsrā'īl ü °Azrā'īl °aleyhimü'ş-şalātu ve's-selām hazretleri beynlerinde L, B.

²⁸³² dört yüz biñ yıldan beri: bunca rüzgārdur H.

²⁸³³ ki her birinüñ su'āl ü cevābları nedür H; cevāblar nedür: + cevāb vir L.

²⁸³⁴ + cenāb-ı İzed-i müte°āl celle °ani'ş-şibehi ve'l-mişāl hazretleri B, + azametiyle ol sulţānü'r-rüşül ve hādiyyü's-sübül şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem hazretlerinden H.

²⁸³⁵ ol ziver-i (...) müte°āl: ol zāt-ı mükerrem ve ħabīb-i muħterem H.

²⁸³⁶ te°ālā: – B, H.

²⁸³⁷ ey Hūdāvendüm sen °ālim ü dānāsın diyü cevāb eylediler: sen °ālim ü dānāsıñ *yā rabbenā* didiler L, B.

²⁸³⁸ yenābī°u'l-°ulūmi ve'l-ħikem: şāħib-i sa°ādet H.

²⁸³⁹ te°ālā: – B, H.

²⁸⁴⁰ hazretleri: – H.

²⁸⁴¹ sedyeyye: L'de “*Sedyeyye beyāndur meme dimekdür*” not der-kenardır..

²⁸⁴² – B, buyurdılar H.

²⁸⁴³ rabbüm: cenāb-ı Bārī °azze şānuhu hazretleri L.

²⁸⁴⁴ çiginim: omuzlarım H.

²⁸⁴⁵ – H.

²⁸⁴⁶ ve hoşlık ve rāhatlık: hattā rāhatlık ve hoşlık L, B.

²⁸⁴⁷ buldum: + didiler L.

²⁸⁴⁸ – L.

²⁸⁴⁹ her: – L, B.

²⁸⁵⁰ ħabīb-i rabbü'l-°izzet: – B, şāħib-i sa°ādet H.

²⁸⁵¹ hazret-i °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām B, şalla'llāhu te°ālā °aleyhi [H69b] ve sellem H.

²⁸⁵² cenābıma L, B.

²⁸⁵³ *fīme yaħtaşımu'l-mele°i'l-a°lā*: – L.

²⁸⁵⁴ – L, B.

²⁸⁵⁵ – L.

ma^cnāda²⁸⁵⁸ muhāşama²⁸⁵⁹ idişürler²⁸⁶⁰ dimekdür²⁸⁶¹ ol şāhib-i sa^cādet²⁸⁶² ^caleyhi't-teslīmātu ve't-taḥiyyet²⁸⁶³ ḥazretleri²⁸⁶⁴ daḥi²⁸⁶⁵ bilürem²⁸⁶⁶ yā rabbi²⁸⁶⁷ keffārāt²⁸⁶⁸ söyleşürler²⁸⁶⁹ ya^cnī şol ^cibādet ki günāhlarıñ keffāretine sebep olur anı söyleşürler diyü bu ma^cnāyı beyān buyurdıklarında²⁸⁷⁰ melā³ikeye²⁸⁷¹ ḥiṭāb-ı müsteṭāb²⁸⁷² vārid²⁸⁷³ oldı ki ey melā³ike ḥallāl-i müşkilātuñuzı buldıñuz her ne²⁸⁷⁴ müşkilüñüz ki vardur ḥuzūrına gelüp²⁸⁷⁵ müşkilüñuzı su³āl idüñ diyü buyrıldı

Bu kerre²⁸⁷⁶ cümleden evvel İsrāfīl ^caleyhi's-selām²⁸⁷⁷ ḥazretleri²⁸⁷⁸ **[B84a]** ol şāhib-i sa^cādet şalla'llāhu ^caleyhi ve sellem ḥazretlerinüñ²⁸⁷⁹ ḥuzūr-ı müstevcibü's-sürūrlarına gelüp yā seyyide'l-evvelīn²⁸⁸⁰ *Me'l-keffārāt* diyü su³āl buyurdılar²⁸⁸¹ ya^cnī rüz-ı cezāda ^cuşātuñ zünübına keffārāt nedür beyān buyruñ yā ḥabibe'r-raḥmān didiler²⁸⁸² ol maḥal²⁸⁸³ bilā-te³ḥīr ve lā-tefekür²⁸⁸⁴ ol dürr-i dürc-i²⁸⁸⁵ Baḥḥā ve ol aḥteri burc-ı Tā Hā **[H70a]** şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi ve sellem ḥazretleri²⁸⁸⁶ daḥi²⁸⁸⁷ *İsbāgu'l-vuzū'i* **[L83a]** *fi's-seberāti ve'l-meşyi bi'l-*

2856 ki: – B, H.

2857 melekler B, H.

2858 ma^cnāda: için H.

2859 + münāza^ca L.

2860 + diyü su³āl olındı L.

2861 – H.

2862 şāhib-i sa^cādet: – L.

2863 ḥazret-i + L, – H.

2864 – L, H.

2865 – L, H.

2866 cenābına vech-i meşrūḥ üzere der-su³āl olıñda + L.

2867 – L, B.

2868 keffārāt derecāt münciyāt mühlikāt ḥaḳḳında L, B.

2869 + diyü buyurdılar L, B.

2870 – L, B.

2871 ba^cdehu + L, B.

2872 müsteṭāb: ilāhī H.

2873 şādır H.

2874 ne: – L, B.

2875 gelüp: geliñ ve L, B.

2876 pes L.

2877 ^caleyhi's-selām: ^caleyhi's-şalātu ve's-selām L, B.

2878 ḥazreti L.

2879 – L, B.

2880 yā seyyide'l-evvelīn: – L, B.

2881 diyü su³āl buyurdılar: –B, didi H.

2882 ya^cnī erbāb-ı ^cişyānuñ seyyi³ātlarına keffāret nedür dimekdür H.

2883 – B, ḥazret-i İsrāfīl ^caleyhi's-selām bu su³ālī eyledüklerinde H.

2884 – B, H.

2885 dürc-i: derc-i B, H (hareke).

2886 ^caleyhi's-şalātu ve's-selām B.

2887 – L, de B.

aḳdāmi ile'l-cemā'āti ve'ntizāru's-şalāti ba' de's-şalāti diyü cevāb virdiler²⁸⁸⁸ ma' nā'-i laṭīfī²⁸⁸⁹ *isbāgu'l-vuzū'i fi's-seberāti* dimek²⁸⁹⁰ ya' nī sermāda ve şedāyidde sermā ki gāyet kış eyyāmı soğuk günlerde şedāyid ise zaḫmetli günlere dirler fi'l-vāḳı' ekşeriyā gemilerde ve yollarda ḫulāşa şol maḫaller ki namāza da müdāvemmet var ammā āb-dest alınması güç ancak ölüp dirilüp āb-dest almaḳ ḡsl lāzım ise ḡsl eylemek ve şu kıt olan yirlerde cevānib-i erbā'a birer mīl kadar şuyı aramaḳ gibi ve üsti doñmış ve buz bağlamış şular olduḳda ol doñı ve buzı izāle idüp āb-dest almaḳ ve ısıcaḳ şu ile alur gibi a'zā'-i vuzū'i tamām yumaḳ şöyle ki a'zā'-i vuzūda ašlā igne ucu miḳdārı qurı yir ḳalmaya dimekdür²⁸⁹¹ *ve'l-meşyü bi'l-aḳdāmi ile'l-cemā'āti*²⁸⁹² dimek²⁸⁹³ ya' nī 'özü-i şer'ī yok ve her aḫvāldede müsā'ade-i felek var binmege at var ḫıdmetkār var yayanca yalınızca cāmi'-i şerīfe cemā'ate gidüp pāy-püşın **[B84b]** kendi ḳaldurmaḳ cemā'ate böyle mülāzemet eylemek dimekdür²⁸⁹⁴ *ve'ntizāru's-şalāti ba' de's-şalāti*²⁸⁹⁵ dimek²⁸⁹⁶ ya' nī bir vaḳt²⁸⁹⁷ namāzı edādan şoñra derūnī şevḳ-ile ḫālīşen yine öbür namāza²⁸⁹⁸ intizār çekmek dimekdür²⁸⁹⁹ kimde ki²⁹⁰⁰ bu üç 'amele²⁹⁰¹ ḫulūş u şevḳ-ıla²⁹⁰² mülāzemet ola²⁹⁰³ dünyāda ve 'uḳbāda keffāret-i zünūba sebebdür²⁹⁰⁴ dimekdür²⁹⁰⁵

Ba' dehu Mīkā'ıl 'aleyhi's-selām²⁹⁰⁶ **[L83b]** ḫāzretleri ḫuzūr-ı pür-nürlarına²⁹⁰⁷ gelüp *Me'd-derecāt* yā resül-i rabbe'l-'ālemin²⁹⁰⁸ diyü su'āl

²⁸⁸⁸ virdiler: eylediler H.

²⁸⁸⁹ ma' nā'-i laṭīfī: – L, B.

²⁸⁹⁰ dimek: – H.

²⁸⁹¹ sermāda ve şedāyidde (...) ḳalmaya dimekdür: kış eyyāmında gāyet şedīd soğuk günlerde soğuk şu ile āb-dest alur yāḫud ki ḡsl eylerken a'zāları tamām tamām yuyup quru maḫal ḳomamaḳ dimekdür L, kış günleri gāyet soğuk günlerde āb-dest alurken yāḫud ki ḡsl iderken a'zāları tamām tamām yuyup ašlā qurı yir ḳomamaḳ dimekdür B.

²⁸⁹² **[H70b]** ve sebab-i maḡfiretden ikincisi ki + H; ve'l-: el- H; ile'l-cemā'ati: ile'l-cemā'atdır H.

²⁸⁹³ – H.

²⁸⁹⁴ 'özü-i şer'ī yok (...) dimekdür: şalāt-ı ḫamsede cemā'ate yayanca varup gelüp pāy-püşın kendi ḳaldurmaḳ cemā'ate böyle mülāzemet eylemek dimekdür L, namāz için piyāde cāmi'-i şerīfe edā'-i namāza yayanca varmaḳdır dimekdür H.

²⁸⁹⁵ üçüncü + H; ve'ntizāru's-: intizāru's- H.

²⁸⁹⁶ – H.

²⁸⁹⁷ vaḳt: – L.

²⁸⁹⁸ derūnī şevḳ-ile ḫālīşen yine öbür namāza: gelecek namāza ḫulūşāne L, bir vaḳt namāza daḫı H.

²⁸⁹⁹ muntazır olmaḳdır H.

²⁹⁰⁰ her kimse ki H.

²⁹⁰¹ 'amele: 'amelde H.

²⁹⁰² – B, H.

²⁹⁰³ müdāvemmet ola B, kıyām eyleye H.

²⁹⁰⁴ bu dünyādan eyü nām-ıla gider günāhları 'afv olunur anadan toḡmış gibi olur H; 'uḳbāda: āḫiretde B.

²⁹⁰⁵ – L, diyü beyān buyurdılar B.

²⁹⁰⁶ 'aleyhi's-selām: 'aleyhi's-şalātu ve's-selām L, B.

²⁹⁰⁷ ḫuzūr-ı pür-nürlarına: ḫuzūr-ı ḳudsīlerine B, ilerü H.

eylediler²⁹⁰⁹ ya[°]nî rûz-ı cezâda mü[°]minûñ cennât-ı [°]âliyât ve derecât-ı refî[°]âta nâ[°]il olmasına sebep olur [°]ameller nedür²⁹¹⁰ beyân buyuruñ yâ resûla'llâh nedür didüklerinde²⁹¹¹ ol hañb-i minber-i sa[°]âdet ve ol nañb-i leşker-i siyâdet²⁹¹² [°]aleyhi efđalü's-şalavât ve ekmelü't-taħiyyet²⁹¹³ hâzretleri daħı²⁹¹⁴ **İ[°]âmu't-ta[°]âm ve if[°]â'u's-selâm ve's-şalâtu bi'l-leyli ve'n-nâsu niyâm** diyü cevâb virdiler²⁹¹⁵ *if[°]âmu't-ta[°]âm* demek ya[°]nî **[B85a]** havâyic-i aşlıyyeden fâzıl mâl ile muhtâcine ta[°]âm yidirmek dimekdür *if[°]â'ü's-selâm* demek aħbâba ve bîgâneye mülâkât olunduğça selâmı bezl eylemek dimekdür²⁹¹⁶

Kâfire selâm aħvâlinde şer[°]î cevâb budur ki mâ-beynde mu[°]ârefe olana ve bir de derzî gibi ve ğayrı anuñ eliyle meşâlihuñ tekmiñ olacağlara selâm virmek ve almağ câ[°]izdür diyâr-ı âhârda âşinâ bir zimmîye mektûb göndermek **[L84a]** iktizâ eyledükde şadr-ı kelâm tahrîr olunacağ mektûbda *Es-selâmü [°]alâ meni'ttebe[°]a'l-hüdâ* diyü yazılmalıdır bir zimmî selâm virürse dostlık olup kelimât-ı selâmı şıñhâti üzere söylerse vâv ile *ve [°]aleyke* diyü redd-i selâm olmalıdır âşinâlık olmayan zimmî selâm virürse vâvsız *aleyk* diyü redd olunmağ muhtâcdur ehl-i imândan yollarda ve ğayrı maħallerde selâm virmeyenden **[B85b]** ve selâm almayandan ihtirâz lâzımdur zîrâ selâmda [°]alâmet-i maħabbet u muħâlaşat ümîz olunur kezâlık vâv ile ve [°]aleykden de maħabbet ile kabûliyyet ümîz olunur bir dosta göndürilen mektûbda bir âşinâ zimmîye selâm yazmağ aħvâlinde İslâm [°]arz olunup hâñrı su[°]âl olunur diyü yazılır ziyâret-i mevtâda mezâra varılduğda selâm aħvâlinde şer[°]î [cevâb budur ki] ve *aleykümü's-selâm yâ ehle'l-kuḃür ve innâ ileyküm yevmen râci[°]ün* dinmege muhtâcdur zîrâ selâm virmek sünnet reddi ise farzdur **[L84b]** mevtâ ise tekellümden memnû[°]lardur *es-selâmü aleyküm* dinildükde vâkı[°]â redd-i selâm

²⁹⁰⁸ yâ resül-i rabbe'l-[°]âlemîn: – L, B.

²⁹⁰⁹ diyü B, didi H.

²⁹¹⁰ şol [°]ameller ki ğul derecât-ı refî[°]âta ol [°]ameller sebebiyle nâ[°]il olur kaçdur ve nedür H; cennât-ı [°]âliyât ve: – B.

²⁹¹¹ *yâ rahmeten li'l-[°]âlemîn* beyân buyuruñ diyü su[°]âl eyledüklerinde H; didüklerinde: didiler L.

²⁹¹² ol şadr-ı bedr-i [°]âlem seyyid-i veled-i Âdem L, B.

²⁹¹³ şalla'llâhu te[°]âlâ [°]aleyhi ve sellem L, B.

²⁹¹⁴ + su[°]âle cevâb L.

²⁹¹⁵ diyü cevâb virdiler: didiler L, diyü buyurdılar H.

²⁹¹⁶ *if[°]âmu't-ta[°]âm* demek (...) bezl eylemek dimekdür: ya[°]nî dîvân-ı [°]araşâtda derecât-ı **[H71a]** refî[°]âta nâ[°]il olmağ sebeb fuğarâya ta[°]âm baħş eylemekdür ve ğalğa selâmı bezl eylemekdür H.

kim itmelüdür bu mes'ele vech-i meşrûh üzere Ebu'l-Leys *Muḳaddime*'si Şerḫi *Tavzîh-i Ḳaramānî* nām kitābda meşṫurdur²⁹¹⁷

*Ve'ş-şalātu bi'l-leyli ve'n-nāsu niyām*²⁹¹⁸ dimek yaⁿⁱ²⁹¹⁹ ḫalk uyurken²⁹²⁰ ḫ'āb-ı rāḫatı terk idüp ḳalḳup namāz²⁹²¹ ḳılmaḳ dimekdür²⁹²² lâkin gerek gice gerek gündüz²⁹²³ seferî ve ḫazarî bir vaḳt²⁹²⁴ ḳazāya ḳalmıḫ iki rek^cat namāzuñ ḳazāsi²⁹²⁵ biñ rek^cat nāfileden efdaldür zîrā ki nāfile sünnetdür farz ^camel ṫururken vācib ^camele bile mesāg yokdur²⁹²⁶ imdi ol ḫaṫîb-i minber-i sa^câdet ve ol naḳîb-i ma^cşer-i siyâdet²⁹²⁷ ^caleyhi'ş-şalātu ve't-taḫiyyet ḫazretleri²⁹²⁸ bu üç ^camel duḫûl-i cennāt ve derecāt-ı refi^câti mûcibdür **[B86a]** diyü beyān buyurduḳlarında²⁹²⁹ bi'z-zāt cenāb-ı Rabbü'l-^cālemîn celle celāluhu ve ^camme nevāluhu ḫazretlerinden²⁹³⁰ *Şaddakte yā Muḫammed* diyü nidā-yı ilāhî²⁹³¹ şadır oldı

Ba^cdehu Cebrā'îl ^caleyhi'ş-şalātu ve's-selām ḫazretleri ḫużûr-ı server-i pür-ḫubûrlarına²⁹³² gelüp *Me'l-münciyāt yā Muḫammed*²⁹³³ diyü su^{âl} eylediler²⁹³⁴ ol şîrîn-mezāḳ-ı şehd-i nübüvvet ve ol nev-bāve-çin-i riyāz-ı risālet²⁹³⁵ **[L85a]**

²⁹¹⁷ – H; aḫvālinde: aḫvāli B; cevāb: – B; mā-beynde: – B; derzî gibi ve ğayrı: – L; olacaḳlara: olurlara L; ve almaḳ: – B; diyār-ı āḫarda āşinā: – L; eyledükde: iderse B; şadr-ı kelām taḫrîr olunacaḳ mektûbda: – B; söyleirse: dirse B; vāv ile: – B; olmaludur: olur L; āşinālık olmayan (...) olunmaḳa muḫtācdur: biġāne daḫı selām virürse bilā-vāv ^caleyke diyü redd-i cevāb olunur L; selām almayandan: almayandan L; zîrā selāmda (...) ümîz olunur: – B; bir dosta göndürilen mektûbda: dostuñ mektûbında B; zimmiye: kāfire ve Yehûdiye B; aḫvālinde: olursa B; İslām ^carz olunup ḫāṫır-ı su^{âl} olunur: ḫāṫır-ı su^{âl} ü İslām ^carz olunur B; yazılır: yazılmaludur B; ziyâret-i mevtāda mezāra (...) Karamānî nām kitābda meşṫurdur: – B. || rāci^cün: L' de der-kenār olarak "*lāḫikûn da dînür*" notu düşölmüş.

²⁹¹⁸ – H.

²⁹¹⁹ – H.

²⁹²⁰ ve gicelerde ḫalk uyḫuda iken H.

²⁹²¹ teheccüd namāzi H.

²⁹²² ḳılmaḳdur H.

²⁹²³ gerek gice gerek gündüz: – H.

²⁹²⁴ bir vaḳt: – L.

²⁹²⁵ iki rek^cat namāzuñ ḳazāsi: namāz ḳılmaḳ B, H.

²⁹²⁶ zîrā ki (...) mesāg yokdur: zîrā rûz-ı cezāda nāfile su^{âl} olunmaz ammā farz olan namāz su^{âl} olunur B, – H.

²⁹²⁷ – L, ol ḫazret-i sultān-ı kevneyn H.

²⁹²⁸ – L, şalla'llāhu ^caleyhi ve sellemden H.

²⁹²⁹ bu cevāblar tevciḫ olınduḳda H; duḫûl-i cennāt ve derecāt-ı refi^câti mûcibdür: rûz-ı cezāda refi^câti derecāta sebebdür B.

²⁹³⁰ – L, cenāb-ı Bārî ^cazze şānuhu ḫazretlerinden B.

²⁹³¹ diyü nidā-yı ilāhî: – H.

²⁹³² ḫużûr-ı server-i pür-ḫubûrlarına: ḫużûr-ı pür-nûrlarına B, – H.

²⁹³³ yā Muḫammed: – L, B.

²⁹³⁴ eylediler: eyledi H; + yaⁿⁱ dünyāda ve āḫiretde ^cazāb-ı ilāhîden bendeye necāt ne ile olur dimekdür H.

²⁹³⁵ ol ḫaṫîb-i minber-i sa^câdet ve ol naḳîb-i ma^cşer-i siyâdet L, ol ḫ'āce-i ^cālem H.

°aleyhi't-teslīmātu ve't-taḥiyyet²⁹³⁶ ḥazretleri daḥı *Ḥaṣyetu'llāhi te'ālā fi's-sirri ve'l-°alāniyeti ve'l-kaṣḍü fi'l-fakri ve'l-ḡinā ve'l-°adli fi'l-ḡazabi ve'r-rizā'* diyü buyurdılar ya°nī²⁹³⁷ [H71b] *ḥaṣyetu'llāhi te'ālā fi's-sirri ve'l-°alāniyeti* demek ya°nī²⁹³⁸ gizlü ve²⁹³⁹ āşikāre cenāb-ı Bārī te'ālā²⁹⁴⁰ ḥazretlerinden ḥavf u ḥaṣyet üzere olmak dimekdür cenāb-ı Bārī te'ālā ḥazretinden ḥavf u ḥaṣyeti olanda ḥayā vü ḥicāb da olur ḥayā vü ḥicāb olan ādemde evāmire imtiṣāl ve nevāhīden ictināb da olur²⁹⁴¹ *ve'l-kaṣḍu fi'l-fakri ve'l-ḡinā* demek *kaṣḍ* bu maḥalde vasaṭ-ı ḥāl orta ḥāl dimekdür²⁹⁴² [B86b] ḥulāṣa ma°nā zügürtlükde ve zenginlikde orta ḥāl ḥareket eylemek dimekdür²⁹⁴³ yoḥsa degüldür ki²⁹⁴⁴ teng-destlikde namāza mülāzemet ve her vech-ile taḳvā ve ma°āṣīden nefretde ḥīn-i vüs°atde terk eyle namāzı ve ḥavf u ḥaṣyeti bu ma°nāya göre yine ḥulāṣa ma°lūmdür²⁹⁴⁵ [L85b] *ve'l-°adli fi'l-ḡazabi ve'r-rizā'* ise ya°nī insānuñ taḥavvuru ile süküni maḥalli berāber olmağa muḥtācdur bil ki ṣāyeste ve sezāvār olan ḥilm taḥavvura ḡālib gerekdür²⁹⁴⁶ ya°nī²⁹⁴⁷ bir ādemde ki bu üç ḥaṣlet ola dünyāda ve °uḳbāda °itāb u °ıḳābdan fevz ü necāt ile behr-yāb u şeref-yāb olmağa bā°iṣḍür²⁹⁴⁸ [H72a] dimekdür bu maḥalde de yine *Yā Muḥammed ṣaddaḳte* nidāsi ṣādır oldı²⁹⁴⁹

Ba°dehu ḳābīzu'l-ervāḥ²⁹⁵⁰ melekü'l-mevt °Azrā'īl °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām ḥazretleri Faḥr-ı Kā'ināt °aleyhi efḍalü'ş-şalavāt ve ekmelü't-taḥiyyāt ḥazretlerinüñ²⁹⁵¹ ḥuzūr-ı müstevcibü's-sürürlarina²⁹⁵² gelüp *Me'l-mühlikātu yā*

²⁹³⁶ ṣalla'llāhu °aleyhi ve sellem H.

²⁹³⁷ ya°nī: – L, H.

²⁹³⁸ – H.

²⁹³⁹ nihān u H.

²⁹⁴⁰ te'ālā: celle celāluhu L.

²⁹⁴¹ cenāb-ı Bārī te'ālā ḥazretinden (...) ictināb da olur: – B, H.

²⁹⁴² *ḥayru'l-umūri evsaḩuhā* feḩvāsı üzere vüs°at-i dest ve teng-destlikde miyāne-revlik H.

²⁹⁴³ ya°nī zügürtlükde ve zenginlikde berāberlik ile ḥareket eylemek H; de: – B.

²⁹⁴⁴ – H.

²⁹⁴⁵ zügürtlükde tevāzu° idesiñ de vaḳt-i ḥoṣḩında yine maḡrūrāne ḥareket oluna B, ba°z-ı ādem zarüreti °āleminde mütevāzi°āne ḥareketde olur cüz'ī vaḳt ḥoṣḩında maḡrūrāne ḥareket eylemege başlar ammā şer°ī ve lāyık degüldür şer°ī aḩvāl faḳr u ḡināda ḥüb-ḩiṣāl üzere ḥareket gerekdür H.

²⁹⁴⁶ ya°nī insānuñ (...) ḡālib gerekdür: ya°nī kiṣi ḡazabsuz maḥalli nice ise taḥavvuru maḥallinde de öyle olmak gerekdür B, mü°mine şer°ī lāyık olan oldur ki insānlık ḥāl kiṣi bir ḡazab maḥallinde teḩevvürinüñ ḥükmin virmeye yine luṭf-ıla mu°āmelede ola H.

²⁹⁴⁷ – L, H.

²⁹⁴⁸ ki dünyāda luṭf-ı Hudā ile mükāfāt-ıla behr-yāb olup āḩiretde ebedü'l-ābād °itāb u °ıḳābdan fevz ü necāt ile şeref-yāb olur dimekdür H; ādemde: kimsede B; ve °uḳbāda: āḩiretde B.

²⁹⁴⁹ *ṣaddaḳte yā Muḥammed* diyü yine ḩitāb-ı müsteṭāb vārid oldı H; nidāsi: diyü nidā L.

²⁹⁵⁰ ḳābīzu'l-ervāḥ: – L, B.

²⁹⁵¹ Faḥr-ı Kā'ināt (...) ḥazretlerinüñ: – L, B.

²⁹⁵² ḥuzūr-ı mevfüru'l-ḩubūrlarina L B.

*ḥabība'llāh*²⁹⁵³ didiler²⁹⁵⁴ ya^cnī dünyāda ve āhıretde²⁹⁵⁵ bir [B87a] ādemūñ²⁹⁵⁶ helākine sebep olur²⁹⁵⁷ a^cmāl-i seyyi^oe²⁹⁵⁸ nedür diyü su^oāl eylediler²⁹⁵⁹ ol ḥurşid-i āsumān-ı belāgat ve ol ḡavvāş-ı²⁹⁶⁰ deryā-yı feşāḥat ^caleyhi't-teslīmātu ve't-taḥıyyet²⁹⁶¹ ḥazretleri de²⁹⁶² **Şuḥḥun muṭā^oun ve heven müttebe^cun ve i^ccābu'l-mer^oi bi-nefsihi** diyü cevāb virdiler²⁹⁶³ [L86a] *şuḥḥ* şīn-ı mu^ccemenūñ ḡammıyāla ve ḥā^o-i mühmele ile buḥl dimekdür²⁹⁶⁴ *muṭā^c* mīmūñ ḡammıyāla ve ṭā^o-i mühmele iledür²⁹⁶⁵ *şuḥḥun muṭā^cun* dimek ya^cnī itā^cat olunmuş buḥl dimekdür²⁹⁶⁶ ya^cnī bir mertebe buḥl ki ^cıyāzen bi'llāhi te^cālā göñle ne ki sevḡ eyler ise anı işleyesiñ²⁹⁶⁷ dimekdür *heven müttebe^cun* dimek ya^cnī dā^oimā nefş ārzū eyledigini ol sā^cat icrā eyleyesiñ dimekdür²⁹⁶⁸ *i^ccābu'l-mer^oi bi-nefsihi* dimek ya^cnī kişi²⁹⁶⁹ kendi ḡakkında²⁹⁷⁰ [H72b] eyülik²⁹⁷¹ i^ctiḡādında olup²⁹⁷² ḥilāf-ı şer^ce ef^cāllerin mülāḡaza eylemeyüp tevbe itmemek²⁹⁷³ dimekdür [B87b] bu def^cada da²⁹⁷⁴ yine bi'z-zāt cenāb-ı Bārī ^cazze şānuhu ḡazretlerinden²⁹⁷⁵ *Şaddaḡte yā Muḡammed* diyü nidā-yı ilāhī²⁹⁷⁶ şādır oldı

İmdi zıkr olınan bu dört mes^oelede²⁹⁷⁷ mezkūru'l-esāmī melekler²⁹⁷⁸ ^caleyhimü's-selām²⁹⁷⁹ ki²⁹⁸⁰ bu su^oāller ve cevāblarda²⁹⁸¹ dört yüz biñ seneden

²⁹⁵³ ḥabība'llāh: Muḡammed H.

²⁹⁵⁴ didiler: didi H.

²⁹⁵⁵ āhıretde: ^cuḡbāda L.

²⁹⁵⁶ bendenūñ H. || B'de sehven tekrar yazılmış.

²⁹⁵⁷ sebep olur: sebep B, bā'ış olıcı H.

²⁹⁵⁸ – H.

²⁹⁵⁹ diyü su^oāl eylediler: beyān buyuruñ yā ḥabība'llāh + B, dimekdür pes H; eylediler: eylediginde B.

²⁹⁶⁰ ḡavvāş-ı: mellāḡ-ı H.

²⁹⁶¹ ^caleyhi't-teslīmātu ve't-taḥıyyet: ^caleyhi's-selām B, ^caleyhi efḡalū'ş-salavāt ve't-taḥıyyet H.

²⁹⁶² de: daḡı H.

²⁹⁶³ virdiler: eylediler H.

²⁹⁶⁴ *şuḥḥ* (...) buḥl dimekdür: – H.

²⁹⁶⁵ – B, H.

²⁹⁶⁶ – B, *şuḥḥun muṭā^c* buḥl ma^cnāsınadır ya^cnī baḡlīkkdür ki sen aña muṭī^c olasıñ H.

²⁹⁶⁷ bir mertebe buḥl ki neyi ki sevḡ ider ise anı işlemek B, buḡlūñ emr itdüğünü işleyesiñ H.

²⁹⁶⁸ ya^cnī dā^oimā (...) dimekdür: hevāya tābi^c olmaḡ dimekdür ya^cnī Allāhu te^cālā ḡazretleri em(i)rlerini ḡoyup nefş dilediği üzere ^camel eylemek H; dā^oimā - nefş: L'de takdim-tehirli; eyleyesiñ: işlemek B.

²⁹⁶⁹ kişi: insān L.

²⁹⁷⁰ kendüye H.

²⁹⁷¹ eylik (عَلِك) L, B.

²⁹⁷² i^ctiḡād idüp H.

²⁹⁷³ kendinūñ yaramazlığını bilememek H; mülāḡaza eylemeyüp: aḡnamamak B; tevbe: istiḡfār L.

²⁹⁷⁴ bu def^cada da: bu def^cada L, bu def^ca H.

²⁹⁷⁵ bi'z-zāt cenāb-ı Bārī ^cazze şānuhu ḡazretlerinden: – L, B.

²⁹⁷⁶ nidā-yı ilāhī: nidā L, B.

²⁹⁷⁷ – L, B

²⁹⁷⁸ + İsrāfīl Mikā'il Cebrā'il ^cAzrā'il H.

²⁹⁷⁹ – B, ^caleyhimü'ş-şalātu ve's-selām ḡazretlerinūñ resülleridir H.

²⁹⁸⁰ – H.

beri mübâhâşe idişüp netîce ma^cnâya vâsıl olamamışlar idi²⁹⁸² tâ²⁹⁸³ ol gice ol habîb-i Hüdâ ve kâmil-i dâna^c aleyhi şalavâtu'llâhi te^câlâ hazretinden [L86b] müşkilleri hâll oldı²⁹⁸⁴ ki mi^crâca²⁹⁸⁵ bir sebep de²⁹⁸⁶ budur²⁹⁸⁷

**Ol Şîrîn-Mezâk-ı Şehd-i Nübüvvet ve Ol Nev-Bâve-Çîn-i Riyâz-ı Risâlet
°Aleyhi't-Teslîmâtu ve't-Taḥiyyet Ḥazretlerinüñ²⁹⁸⁸ Leyle-i Mi^crâc-ı
Bâhiru'l-İbtihâclarında²⁹⁸⁹ °Aşk-ı İlähî ve Şevk-i Nâ-Mütenâhî ile Mânend-i
Ṭâvûs-ı Kudsi²⁹⁹⁰ Âşiyâne-i Minhu Bedâ ve İleyhi Ye^cûd °Älemine²⁹⁹¹ Cihât-ı
Sitte [H73a] Kaṭ^câ Nazar ve İltifât İtmezsiz²⁹⁹² Teveccüh ve
°Azîmetlerinde²⁹⁹³ Müşâhede Eyledükleri Ḥâletlerdür²⁹⁹⁴**

[B88a] Ol şâh-bâz-ı âşiyâne-i evc-i nübüvvet ve ol °anķâ-yı Kâf-ı risâlet °aleyhi't-teslîmâtu ve't-taḥiyyet ḥazretlerinüñ bu mi^crâc-ı sa^câdet-ibtihâc ile mümtâz u ser-firâz olmalarına bir sebep de budur ki [L87a] °âlem-i ezelde zemîn ile âsumân mübâhâşeleşdiler meşelâ âsumân ben refi^cam didi zemîn ben de basîtam didi âsumân bende °arş-ı °azîm vardur²⁹⁹⁵ zemîn bende de Beyt-i kerîm vardur didi âsumân bende kürsî vardur didi²⁹⁹⁶ zemîn bende de Mescid-i Aķşâ vardur didi hûlâşa âsumân²⁹⁹⁷ zemîne ey zemîn benden saña tâ ki bârân-ı rahmet nâzil olmaya sende ne bir varaķ-ı şecer biter ve bir sâķ-ı giyâh zuhûr ider didükde zemîne ğalebe idüp tâ vilâdet-i habîb-i ḥazret-i Rabbü'l-°izzet²⁹⁹⁸ °aleyhi't-teslîmâtu ve't-taḥiyyet²⁹⁹⁹ ḥazretine dek zemîn mağlûb-ı âsumân kalmış idi ol vaķ(i)t ki dü cihân [B88b] âb-ı rûy-ı enveri hürmetine ḥalk olunan ol seyyid-i ins ü cân ve maķşud-ı °amme-i °âlemiyân °aleyhi şalavâtu'r-raḥmân ḥazretine şulb-i peder ü rahm-i mâderden tevellüd ü cilveger [L87b] olduğı sa^cat

2981 bu dört mes^celelerde B, bu dört meleklerüñ su^câllerinüñ ma^cnaları için H.

2982 dört yüz biñ yıl bahş eylediler ve cevâblarını bilemediler idi H.

2983 – L, B.

2984 ḥazretten ta^clîm idüp müşkilleri hâll ve ḥaķîkatine muṭṭali^c oldılar H.

2985 ol ḥazretüñ mi^crâcına H.

2986 de: daḥı H.

2987 + diyü tevârîḥde mezkûrdur H.

2988 ol cenâb-ı seyyidü'l-istiğfâr °aleyhi şalavâtu'llâhi'l-ğaffâr ḥazretinüñ B, pes ol ḥazret-i şalla'llâhu °aleyhi ve sellem H.

2989 bâhiru'l-ibtihâclarında: bâ-ibtihâclarında H.

2990 + yine L, B.

2991 ye^cûd °âlemine: ye^cûda H.

2992 L ve B'de "leyle-i mi^crâc-ı bâhiru'l-ibtihâclarında"dan sonra.

2993 ğiderken H; °azîmetlerinde: °azîmetde B.

2994 vâķı^c olan ḥâlâtdur ki beyân u °ayân olunur H.

2995 vardur: var L.

2996 didi: – L.

2997 âsumân: semâ L.

2998 habîb-i ḥazret-i Rabbü'l-°izzet: rahmeten li'l-°âlemîn B.

2999 şalla'llâhu te^câlâ °aleyhi ve sellem B.

zemīn-i ğamġīn gūyā h'āb-ı hacāletden bīdārsı³⁰⁰⁰ baş kaldırup āsumān cānibine nazar eyleyüp ey āsumān bende fūlān fūlān var diyü ne idi °unvān u °azamet ü şānuñ hālā gerek sende ve gerek bende olan zī-rūh u bī-rūh °āmmē-i °ālemiyānuñ sebeb-i hīlkat ve bā'ış-i rahmet ü emn ü emānı³⁰⁰¹ olan ḥabīb-i ḥazret-i Raḥmān °aleyhi şalavātu'llāhi'l-Mennān ḥazretleri³⁰⁰² ḥāliyā bendedür diyü āsumāna bu nev°a ḥiṭāb idince āsumān daḥı başladı rūzān u şebān bize de destūr iḥsān eyle yā Raḥmān varalum şeref-i ḥāk-i **[B89a]** pāy-ı qudsīleri ile biz de müşerref olup vücūd-ı bihbūdların görelüm pāy-i mükerrerlerine yüzler sürelüm diyü niçe zamān bī-ḥadd ü bī-pāyān tazarru° u fiġānlar eyleyüp °ākıbet āsumānuñ daḥı niyāzı dergāh-ı³⁰⁰³ çāre-sāzda icābet ile ser-firāz **[L88a]** olup re°fet-i ilāhiyye ve şefkat-i nā-mütenāhiyyeden ey āsumān ol ḥabīb-i zī-şānuñ eyyām-ı ḥayāt u risāletinde bir şeb-i a°zam ve leyle-i ekremi vardur ki ol gice °ālem-i zemīnden eflāk-i berīne °urūc-ı behcet-vülūcı olsa gerekdür ki³⁰⁰⁴ müşāhede-i cemāl-i Aḥmedī ve vişāl-ı³⁰⁰⁵ Muḥammedīleri ile şeref-yāb u behr-yāb olasız diyü va°d-i °azīm şādır olup ol °ahd-i kerīmūñ ifāsi için āsumān ve sükkān-ı leyāl ü nehār³⁰⁰⁶ zār u nāle ve intizārda ḳalmışlar³⁰⁰⁷ idi dībāce-i mi°rāciyyede ise fermūd-resen-i rabbū'l-°ālemīn **[B89b]** Cibri'l-i emīn °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām ḥazretleri ile ol tūṭī-i nāzūk-edā-yı būsṭān-ı nübūvvet ve ol °andelīb-i naġme-serāy-ı gülistān-ı risālet °aleyhi'ş-şalavātu ve't-taḥiyyet ḥazretlerinin ol şeb-i mev°udları olan leyle-i İsrālarında³⁰⁰⁸ ise cümleten zī-rūh u bī-rūh °ālem-i bālāda mele°-ı³⁰⁰⁹ a°lāya **[L88b]** ĩmā ve inhā olunmuş idi³⁰¹⁰

³⁰⁰⁰ bīdārsı: bīdār olup B.

³⁰⁰¹ rahmet ü emn ü emānı: rahmeti L.

³⁰⁰² ḥazretleri: ḥazreti B.

³⁰⁰³ dergāh-ı: + ḥazret-i L.

³⁰⁰⁴ ki: + izn-i hümāyūn B.

³⁰⁰⁵ vişāl-i: kemāl-i B.

³⁰⁰⁶ āsumān ve sükkān-ı leyāl ü nehār: – B.

³⁰⁰⁷ ḳalmışlar: ḳalınmış B.

³⁰⁰⁸ İsrālarında: İsrāları B.

³⁰⁰⁹ mele°-ı: melā°ike-i L.

³⁰¹⁰ Ol şāh-bāz-ı āşiyāne-i evc-i nübūvvet ve ol °anḳā-yı kāf-ı risālet (...) cümleten zī-rūh u bī-rūh °ālem-i bālāda mele°-ı a°lāya ĩmā ve inhā olunmuş idi: H'de bu paragrafın varyantı bütünüyle bulunmamaktadır. Bu nüshada olup da L-B nüshalarında olmayan şu paragraf, söz konusu kısmın varyantı olarak düşünülebilir:

“Ol şeb-i ḳurb-ı kerāmetde ki dest-i felek cilbāb-ı zulmeti çehre-i āfāka koyup debīr-i taḳdīr mānend-i ḳīr bir ḥaṭṭ-ı siyāhī levh-i lāciverdī peyker-i āsumāna taḥrīr itmiş idi şöyle ki °ālem-i bālāda °arşdan ferşe melikden mülke māhdan māhiye dek maḥzā gerek °arş-ı a°zam gerek ḳürsī-i ekrem gerek levh ve gerek kalem seyyārāt u şābitāt gerek kevākib-i seb°a ol şāhib-i sa°adet şalla'llāhu °aleyhi ve sellem ḥazretlerinin ḥuzūr-ı pūr-nūrlarına gelüp ke-ennehu kendülere i°tibār eyleye diyü kendülerde olan ḥavāşşı birer birer taḳrīr iderler idi”

Şöyle ki °arş-ı a°zam ve kürsiyy-i ekrem levh u kalem sâbitât u seyyârât nücüm u kevâkibât ve cümleten melâ'ik-i rûhâniyân u kerrübiyân huşûşâ ki cennât-ı °âliyât u derecât-ı refî'ât ve vildân u hûru'l-°în u ğılmân³⁰¹¹ cümleye zeyn ü âyîn virilmiş maqdem-i hümâyünlarına muntazır me'mûl ü mes'ûlleri bu ki vefk-ı dil-h'âhları üzere [B90a] ol resûl-i Kureşî şeh-süvâr-ı Medenî ve ol bülbül-i Mekke vü Baḥḥâ ve süheyl-i Yemenî °aleyhi'ş-şalâtu ve's-selâm ḥazretlerini birer birer seyr eyleyeler ol yeke-süvâr-ı ufk-ı a°lâ peyk-i sultân-ı Kibriyâ Cibrîl-i emîn-i vaḥy-i ḥazret-i Ḥudâ ile âsüde-i zıll-ı zalîl-i sidre-i müntehâ olunca cümleten memerr ü ma°berlerine gelüp şâyed ki manzûr-ı nazâr-ı ḳabûlleri vâkı° ola diyü erkân-ı mükevvenâtuñ her birleri ol serverüñ nazâr-ı ferḥunde-eşerlerinde cilveler ve °arz-ı hüneler eylediler³⁰¹²

Ammâ³⁰¹³ ol [L89a] hümâ-yı °âlî-cenâb-ı evc-i istignâ ve ol pâdişâh-ı ma°şer-i aşfiyâ °aleyhi'ş-şalâtu ve's-selâm ḥazretleri³⁰¹⁴ ise envâr-ı teceliyât-ı zât u şıfâtı müstağrak oldukları hâlde bunlara nazâr eylemeyüp ve maḥzâ³⁰¹⁵ câniblerine bile gûşe-i çeşm ile iltifât eylemediler ki ḥattâ [B90b] **Mâ zâğ'a'l-başaru ve mâ tağâ** sırrı zâhir oldı³⁰¹⁶ bu kerre yâ seyyide'l-evvelîn ve'l-âhîrîn ve yâ rahmeten li'l-°âlemîn³⁰¹⁷ yâ neye nazâr eylersiz diyü su°âl³⁰¹⁸ eyledüklerinde ol şâh-ı Mekke vü Yeşrib ve ol³⁰¹⁹ sultân-ı maşriḳ u mağrib [H74a] şalla'llâhu te°âlâ³⁰²⁰ °aleyhi ve sellem ḥazretleri daḥı ol ḳabız u bâsıt u feyyâz u mü°essir u mâni° u mu°tî vü dârr u nâfi° ve münevvirü'z-zulme ve hâdiyyü'd-ḳalâle

³⁰¹¹ H73b'de bulunan ḥaşiye şöyledir: “*Hürî oldur ki şâfi dişi ve vildân ise başundan göbegine dek erkek göbekden aşağı dişi ğılmân ise bir ile yedi yaş arasında fevt olan etfâl-i müşriḳine tıllâk olmur.*”

³⁰¹² Huşûşâ cümleden kaç°-ı nazâr cennât-ı °âliyât ki enhârları cârî ve daḥı mîveleri ki kemâllerin bulmuş eşcâr ve kezâlik şüküfeleri yine kemâl üzere gülzâr huşûşâ hûru'l-°în ü vildân u ğılmânlar ki [H73b] her birinüñ melâḥatde ve tarâvetde ve letâfetde miş(i)lleri yok bî-hadd ü bî-şümâr kemâl-i ḳudret-i ḥazret-i Settâr ile A°dedtü li-°ibâdiye'ş-şâlihîn mâ lâ-°aynun ra°et ve lâ-üzünün semî'at ve lâ-ḥaçara °alâ ḳalbi beşer şıfâtıyla mevşûf devlet-serây-ı behişt-i °anber-sirişletler her bir cennete zeyn ü âyîn virilmiş hulâşa erkân-ı mükevvenâtdan °ulvî ve süflî her birisi ol serverüñ nazâr-ı ferḥunde-eşerlerinde cilveler eylediler şâyed ki manzûr-ı nazâr-ı ḳabûlleri vâkı° ola H; ve: – B; nücüm: – B; cümleten melâ'ik-i rûhâniyân (...) ğılmân: ve kerrübiyân u rûhâniyyün meleküt u ceberût ve vildân u hûru'l-°în ü ğılmân cennât-ı °âliyât u derecât-ı refî'ât B; cümleye: cümleten B; muntazır: muntazır B; vefk-ı dil-h'âhları üzere: – B; birer birer: – L; ḥazret-i: – B; olunca: olduklarında B; cümleten: cümle L; ma°berlerine: ma°bere B.

³⁰¹³ fe-emmâ ki L.

³⁰¹⁴ ol ḥazret-i ḥabîb-i rabbü'l-°izzet cellet °azametuhu H.

³⁰¹⁵ maḥzâ: – L, B.

³⁰¹⁶ oldı: olmuşdur H.

³⁰¹⁷ yâ seyyide'l-evvelîn ve'l-âhîrîn ve yâ rahmeten li'l-°âlemîn: yâ ḥabîba'llâh L; rahmeten li'l-°âlemîn: ḥabîbe ve rahmete rabbi'l-°âlemîn B.

³⁰¹⁸ su°âl: cevâb H.

³⁰¹⁹ ol: – B.

³⁰²⁰ te°âlâ: – L.

h zretlerin n kem l-i³⁰²¹ Őun na n zıram ki anuŐn³⁰²² el f-i³⁰²³ rub biyye ve kerem-i ul hiyyelerinden nu fe id m eŐer-i terbiyeti³⁰²⁴ ile tu fe oldum  ala a id m h da a oldum c neyn id m h seyin oldum vel d id m h m d [L89b] oldum yetim id m  azim oldum  arib id m habib oldum³⁰²⁵ fakir id m emir oldum muhtac id m Şahib-i³⁰²⁶ mi rac oldum³⁰²⁷ [B91a]  mmi-i n -h vanid id m  arif   d n  oldum ibni  Abdi'llahi'bni  Abdi'l-Mu talib id m³⁰²⁸ Mu ammed n res lu'llah oldum derviŐ-i bi-din r u direm id m sult n 'l- Arabi ve'l- Acem Şalla'llahu te ala³⁰²⁹  aleyhi ve sellem oldum didiler³⁰³⁰

Pes s kk n-ı  alem-i b l  cen b-ı ris let-me ablarına didiler ki y  res la'llah bu  alem-i fen  ve cih n-ı  an da bu de nli fazl u in am ve el f [u] ikr m ki h zret ne erz ni buyrıldı ferd  r z-ı cez  ki  alem-i be aya [H74b] iriŐesiz ma am-ı ma m d u havz-ı mevr d u ma zar-ı Őuh d u r yet Őefa at   ilm-i hidayet cen b-ı sa adet-me abu na virile va de-i b -vefa ve  a a-i b -rec  *Ve le sevfe yu i ke rabb ke fe-terd * ile m stes ad olasız ki her kimse ki d g-ı m t ba ati kendi dil   c nına ura zıll-ı re fet ve s ye-i sa adet nde hoş- al  zere ol ma sad-ı a Őa ve ma lab-ı a l  olan civ r-ı h zret-i H d  celle ve  al da m Őahede-i did r-ı cen b-ı h zret-i Mevl ya vuşul m yesser ola imdi bu a v lde h l Őa-i me al budur ki  arŐdan ferşe melikden m lke m hdan m hiye dek melek   beşer   ecinne vuŐuŐ u tu y r berr  v  ba r  evvelin   ahirin gerek zi-r h ve gerek bi-r h c mle-i ma l k tuŐ ma l mları oldu ki genc-i  ademden fez -i v c da gelmege c mleye b iŐ-i h lk t ol sult n 'l-enbiy 'i ve'l-m rselin ve habib-i rabb 'l- alem n cen b-ı Mu ammed ra meten li'l- alem n³⁰³¹[d r]

İmdi bu a v lde³⁰³² me al budur ki  mmet-i  ali-himmete ma ni y zinden irŐad u naŐihatd r ki meŐel ³⁰³³ kişi  ayrıda olan ziynet   ma rifet    zzet  

³⁰²¹ kem l-i: cem l-i H.

³⁰²² anuŐn: – L, B.

³⁰²³ lu f-ı B, kem l-i lu f-ı H.

³⁰²⁴ terbiyeti: terbiyetleri L.

³⁰²⁵ oldum: L'de sehven tekrar yazılmış.

³⁰²⁶ Şahib-i: med uvv-i L, B.

³⁰²⁷ – L.

³⁰²⁸ ibni  Abdi'llahi'bni  Abdi'l-Mu talib: p ser-i  Abdu'llah H;  Abdi'llahi'bni:  Abdi'llah bin B.

³⁰²⁹ te al : – B.

³⁰³⁰ didiler: – H.

³⁰³¹ – L, B. || H'de 74b'de  oban olarak  Őalli  kelimesi g sterilmiŐ, ancak sonraki yaprak (75) bu kelime ile devam etmemektedir. Dolayısıyla n shada bundan sonraki kısımda eksiklik bulunmaktadır.

³⁰³² bu ma n da L.

³⁰³³ meŐel : – L.

sa^câdete³⁰³⁴ kaç^câ nazar u rağbet eylemeye belki cenâb-ı hâzret-i ehadıyyetden³⁰³⁵ kendüye ihsân u in^câm³⁰³⁶ olınan le'tâyif-i ^caliyye ve ^cavârif-ı celiyyeye çeşm-i im^cân ile nazar eyleye ve³⁰³⁷ kendi zâtında mevcûd olan ma^cârif-i sübhânî ve ^cavârif-i rahmânî ile berây-ı tahdîs-i ni^cam-i Yezdânî³⁰³⁸ iftihâr u şükr-i şad hezâr u hamd-i bî-şümârında ola

[L90a]/[B91b] Vaktâ ki ol ğavvâs-ı bahr-ı ^caşk-ı Hudâ habîb-i hâzret-i³⁰³⁹ Mevlâ ^caleyhi's-şalâtu ve's-selâm³⁰⁴⁰ hâzretlerinüñ ma'tlab-ı a^clâ ve ma'şad-ı a'şşaları ol da^cvet-i hâşşu'l-hâşşa³⁰⁴¹ ^câcilen ve sâri^can icâbetdür³⁰⁴² şöyle ki³⁰⁴³ gerek cinân ve gerek vildân u hûru'l-^cîn u ğılmân memerr ü ma^cberde turup ümîz ü ârzûları bu ki ol vücûd-ı bihbûd-ı mes^cûd ve ol Muştâfâ vü Muhammed ü Maḥmûd şalla'llâhu te^câlâ³⁰⁴⁴ ^caleyhi ve sellem hâzretlerini vefk-ı dil-h^vâhları üzere görelər³⁰⁴⁵ ve seyr eyleyeler

Ol zât-ı mükerrrem ve habîb-i muhterem şalla'llâhu te^câlâ³⁰⁴⁶ ^caleyhi ve sellem hâzretleri ise ^caşk-ı maḥabbet-i ilâhî ve şevk-i³⁰⁴⁷ nâ-mütenâhî ile çendân nazar u iltifât-ı kudsıyân eylememişler idi ol maḥal idi ki ol ^câzim-i serâ-perde-i ehadıyyet ve ol mücîb-i da^cvet-i hâş-ı³⁰⁴⁸ şamedıyyet [L90b]/[B92a] ^caleyhi't-teslîmâtu³⁰⁴⁹ ve't-tahıyyet hâzretlerinüñ³⁰⁵⁰ sem^c-i hümâyünlarına cimcime şadâsı vâşıl oldu bu ma^cnâda îzâh budur ki Bilâl-i Habeşî raḍıya'llâhu ^canh hâzretleri her gice teheccüd namâzı kılarlar idi hattâ kılmışlar ve ayaklarına giymek içün cimcimelerin yire korken zâhir olan şadâyı şabâ rûzgârı ol zât-ı kerrüb-şifât ^caleyhi't-teslîmâtu ve't-tahıyyât³⁰⁵¹ hâzretlerinüñ³⁰⁵² sem^c-i hümâyünlarına îşâl eylemişler idi ki ol şâhib-i sa^câdet ^caleyhi't-teslîmâtu³⁰⁵³ ve't-tahıyyet hâzretleri

³⁰³⁴ ziyet ü ma^crifet ü ^cizzet ü sa^câdete: ma^crifet ü ziyet ü sa^câdete L.

³⁰³⁵ cenâb-ı hâzret-i ehadıyyetden: hâzret-i Zü'l-Celâli ve'l-İkrâmdan B.

³⁰³⁶ u in^câm: – L.

³⁰³⁷ eyleye ve: eyleyüp de B.

³⁰³⁸ berây-ı tahdîs-i ni^cam-i Yezdânî: – B.

³⁰³⁹ hâzret-i: cenâb-ı + L.

³⁰⁴⁰ ^caleyhi's-şalâtu ve's-selâm: ^caleyhi selâmu'llâhi te^câlâ B.

³⁰⁴¹ hâşşa: hâşş-ı ihtîşâma B.

³⁰⁴² icâbetdür: da^cvete + B.

³⁰⁴³ + maḥzâ B.

³⁰⁴⁴ te^câlâ: – L.

³⁰⁴⁵ görelər: görüp L.

³⁰⁴⁶ te^câlâ: – B.

³⁰⁴⁷ şevk-i: + ikbâl-i B.

³⁰⁴⁸ hâş-ı: – B.

³⁰⁴⁹ ^caleyhi't-teslîmâtu: ^caleyhi's-şalâtu

³⁰⁵⁰ hâzretlerinüñ: hâzretinüñ B.

³⁰⁵¹ ^caleyhi't-teslîmâtu ve't-tahıyyât: ^caleyhi's-şalâtu ve't-teslîmât B.

³⁰⁵² hâzretlerinüñ: hâzretinüñ B.

³⁰⁵³ ^caleyhi't-teslîmâtu: ^caleyhi's-şalâtu B.

de niçe bir zer ü ziverüñüzi baña °arz idersiz ki³⁰⁵⁴ sizi³⁰⁵⁵ Biläle bağışladum didiler³⁰⁵⁶ ya°nī cennetlere ol kadarca iltifāt eylediler cennāt-ı °āliyāt daħı yā seyyide°l-evvelīn ve°l-āħirīn kendüsine Mekke hātūnları çendān i°tibār eylemez bir siyāh-çerdeye mi bizi lāyık gördüñ diyü cennāt-ı **[B92b]** °āliyāt ol zāt-ı kudsıyyü°ş-şifāt °aleyhi°t-teslīmātu ve°t-taħıyyātuñ³⁰⁵⁷ ardınca tazallüm u münācātda kaldılar lākin cenāb-ı erħamu°r-rāħimīn ve ekremü°l-ekramīn hāzretlerinüñ re°fet-i °aliyye ve şefkat-i **[L91a]** celiyyelerinden³⁰⁵⁸ cümleten³⁰⁵⁹ cinān³⁰⁶⁰ ve vildān u ħūru°l-°īn u ğilmānlar da maħrūm kalmasunlar ma°nāsına ba°dehu³⁰⁶¹ cenāb-ı ħabīb-i hāzret-i Vehhāb³⁰⁶² °aleyhi°ş-şalātu ve°s-selām hāzretleri cinān³⁰⁶³ seyr ü temāşāsına³⁰⁶⁴ irsāl olunsalar gerekdür ki maħallinde tahrīr ü taħrīr³⁰⁶⁵ olmur

Bu ešnāda³⁰⁶⁶ ol nebiyyü°l-kevneyn ve resülü°s-şakāleyn şalla°llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem hāzretlerinüñ ümmet-i °ālī-himmetleri dü cihānda rızā-yı a°lālarına³⁰⁶⁷ mazhar olmaları için berāy-ı vesīle-i duħūl-i devlet-serāy-ı behišt-i °anber-sirišt gerek cenāb-ı sa°ādet-me°āblarına³⁰⁶⁸ ve gerek ümmet-i °ālī-cenāblarına³⁰⁶⁹ **[B93a]** be-her senede altışar ay şavm daħı³⁰⁷⁰ ikişer rek°at olmak üzere be-her şeb ü rüzda³⁰⁷¹ ellişer rek°at³⁰⁷² namāz da farz u taħdīr buyrıldı

Bu ma°nāda īzāħ budur ki şeb-i mi°rāc-ı bāhiru°l-ibtihācda serā-perde-i eħadiyyet ve bezmgāh-ı şamedıyyetde cenāb-ı Rabbü°l-°izzet cellet °azametuhu ile ol sulţān-ı serīr-i *ķābe ķavseyn* olan hātümü°r-risālet °aleyhi°s-selāmu ve°t-taħıyyet beynlerinde bilā-vāsıta her ħuşuşda bī-ħadd ü lā-yu°ad nāz u niyāzlar sūz u güdāzlar cārī olduğdan şonra ümmet-i °ālī-himmet ħaķķında vesīle-i şefā°at ve

³⁰⁵⁴ ki: – L.

³⁰⁵⁵ size B.

³⁰⁵⁶ didiler: didi B.

³⁰⁵⁷ ve°t-taħıyyātuñ: ve°t-taħıyyāt L.

³⁰⁵⁸ celiyyelerinden: celiyyeden L.

³⁰⁵⁹ – B.

³⁰⁶⁰ cennāt-ı °āliyātlar B.

³⁰⁶¹ ba°dehu: şonra B.

³⁰⁶² ħabīb-i hāzret-i Vehhāb: ħabību°llāh B.

³⁰⁶³ cinān: cennāt-ı °āliyāt B.

³⁰⁶⁴ temāşāsına: temāşālarına L.

³⁰⁶⁵ tahrīr ü taħrīr: zıkr L.

³⁰⁶⁶ ba°dehu B.

³⁰⁶⁷ a°lālarına: hümāyūnlarında L.

³⁰⁶⁸ sa°ādet-me°āblarına: sa°ādetlerine L.

³⁰⁶⁹ ümmet-i °ālī-cenāblarına: ümmetlerine L.

³⁰⁷⁰ şavm daħı: şavm u B.

³⁰⁷¹ be-her şeb ü rüzda: gicede ve gündüzde B.

³⁰⁷² rek°at: vaķt B.

sebeb-i mağfîret ve bâ'is-i rahmet olmak ma'nāsına be-her sāl-i ferhunde içinde altışar ay şavm u be-her rüz-ı fırüz u şeb-efrüzda ikişer rek'at olmak üzere ellişer vakt namāz farz-ı mefrüz taqdîr buyrıldı³⁰⁷³ **[B93b]** ancak³⁰⁷⁴ yine ol gicede ki ibtidā Beytü'l-izzetden³⁰⁷⁵ burāk-süvār³⁰⁷⁶ Kuds-i şerîfe³⁰⁷⁷ gelüp Mescid-i Akşāya girüp emr-i hāzret-i Bārī celle celāluhu ve işāret-i Cebrā'îl 'aleyhi's-selām hāzretleri ile³⁰⁷⁸ cümleten enbiyā'-i 'izām ve aşfiyā'-i³⁰⁷⁹ kirām 'aleyhimü's-şalātu ve's-selām hāzretlerine iki rek'at namāzda imām olup ba'de's-şalāt³⁰⁸⁰ cümleten enbiyā ve aşfiyā ey ḥabīb-i Hudā eger bu leyle-i İsrāda³⁰⁸¹ ümmet-i merhūmeñize³⁰⁸² tã'āt ve 'ibādāta dāyir şey farz-ı taqdîr-i ilāhî³⁰⁸³ buyrılır ise kādir olduğunuz meritebe taḥfîf niyāz u³⁰⁸⁴ ihtimāmında olasız cāyiz ki ümmet 'uhdesinden gelemeyeler zîrā biz ümmetlerümüz deñedik³⁰⁸⁵ diyü taḥfîf-i³⁰⁸⁶ 'ibādet vaşyyetlerinde ihtimām eylemeleriyle ol mükerrrem ü mufahḥam³⁰⁸⁷ ve mümtāz u ser-firāz ve ol şadr-nişin-i 'izzet-i nāz³⁰⁸⁸ **[L92a]** şalla'llāhu te'ālā 'aleyhi ve sellem hāzretleri de³⁰⁸⁹ altı ay şavm ile elli rek'at namāzuñ taḥfîfi için cenāb-ı Bārī 'azze şānuhu hāzretlerinden³⁰⁹⁰ şefā'atler **[B94a]** eyleyüp recā vü şefā'atleriyle hattā beşer beşer namāz ve birer ay birer ay oruç ref' u³⁰⁹¹ taḥfîf buyrılıp senede üç ay şavm ve gicede gündüzde yigirmi beş vakt namāzda qarār virildi hattā ḥabībüm ḳabül eyledüñ mi³⁰⁹² diyü su'āl vārid oldı³⁰⁹³ şerm ü ḥayālarından söylemeyüp³⁰⁹⁴ ḥāmüş oldılar bir daḥı yine³⁰⁹⁵ ḳabül eylediñ³⁰⁹⁶ mi diyü su'āl vārid olup *Belā yā rabbenā* didiler

³⁰⁷³ şeb-i mi'rāc-ı bāhiru'l-ibtihācda (...) farz-ı mefrüz taqdîr buyrıldı: **[L91b]** lākin şavm ile şalāt gerçi vech-i meşrūḥ üzere taqdîr buyrıldı L.

³⁰⁷⁴ ancak: lākin B.

³⁰⁷⁵ Beytü'l-izzetden: Beyt-i 'uzmādan L.

³⁰⁷⁶ – L.

³⁰⁷⁷ şerîfe: ikrime L.

³⁰⁷⁸ emr-i hāzret-i Bārī (...) hāzretleri ile: – B.

³⁰⁷⁹ aşfiyā'-i: rüsül-i M.

³⁰⁸⁰ ba'de's-şalāt: namāzdan soñra B.

³⁰⁸¹ leyle-i İsrāda: gice B.

³⁰⁸² ümmete L.

³⁰⁸³ evāmîr ü nevāhî tã'āt u 'ibādāt ta'yiñ B.

³⁰⁸⁴ niyāz u: – L.

³⁰⁸⁵ cāyiz ki ümmet (...) deñedik: biz ümmetlerümüz imtiḥān eyledük cāyiz ki ümmet 'uhdesinden gelemeyeler L.

³⁰⁸⁶ taḥfîf: B'de der-kenar, düzeltilmiş.

³⁰⁸⁷ mufahḥam: muḥterem L.

³⁰⁸⁸ ol şadr-nişin-i 'izzet-i nāz: – B.

³⁰⁸⁹ de: daḥı B.

³⁰⁹⁰ cenāb-ı Bārī 'azze şānuhu hāzretlerinden: ḥuzūr-ı eḫādiyyetde B.

³⁰⁹¹ ref' u: – L.

³⁰⁹² eyledüñ mi: ider misiñ B.

³⁰⁹³ oldı: olup B.

³⁰⁹⁴ söylemeyüp: – L.

³⁰⁹⁵ bir daḥı yine: tekrāren L.

ba^cdehu ḥabībüm her kim benüm ulūhiyyet³⁰⁹⁷ ü eḥadiyyetime ve senüñ nübüvvet ü risāletine mu^ctekid ü muḳırr olup³⁰⁹⁸ baña şirk getürmeye cennet anuñ içündür ve her kim baña münkir ola şirk³⁰⁹⁹ getüre ve saña münkir ola cennet öylelere ḥarām ve düzaḥ rüz-ı cezāda me^cvā vü³¹⁰⁰ maḳāmdur [L92b] diyü bu pāye-i ^caẓīm ve bu ḥiṭāb-ı kerīm ile de behr-yāb u şeref-yāb olundılar³¹⁰¹ daḥı ḥabībüm sen benüm ḥuzūrumda dü cihānda mine^cl-ezeli ile^cl-ebed cemī^can maḥlūḳātumuñ kerīmisin [B94b] rüz-ı cezāda ḥabībüm seni bir kerāmet ile mükerrrem-i ahālī-i ^caraşāt [idem ki] ḥattā ta^caccüb eyleyeler diyü va^cd olınmışdur³¹⁰²

Ol Ḥazretüñ Şalla'llāhu Te^cālā ^cAleyhi ve Sellem Cenāb-ı Bārī Celle Celāluhu Ḥazretlerinüñ İzn-i Hümayūnları ile Behişt ile Düzaḥı Varup Seyr Eyledükleridür³¹⁰³

Ol sultān-ı serīr-i *ḳābe ḳavseyn* olan ḥatimü'r-risālet ^caleyhi's-selāmu ve't-taḥiyyet ḥazretleri ile cenāb-ı Rabbü'l-^cizzet cellet ^caẓametuhu ḥazretlerinüñ beynlerinde bilā-vāsıta her ḥuşuşda bī-ḥadd u lā-yu^cad nāz u niyāzlar ve sūz [u] güdāzlar cereyānından soñra³¹⁰⁴ ḥabībüm ister misiñ ki cenābuñ için daḥı³¹⁰⁵ ümmetüñ için gözler görmedik ḳulaḳlar işitmedik gönüllere gelmedik cennāt-ı ^cāliyātda ne mertebe derecāt-ı refī^catlar ḥalḳ eyledüm ki ḥāliyā āmāde ve müheyyādur³¹⁰⁶ müşāhede eylesesiñ *Na^cam yā rabbī* didiler İsrāfīl ^caleyhi's-selām ḥazretine ḥiṭāb-ı müstetāb vārid³¹⁰⁷ oldu ki Yā İsrāfīl [B95a] ḳulum ve resülüm ve ḥabībüm Muḥammed ^caleyhi's-şalātu ve's-selāmı [L93a] al emīn-i vaḥyim Cebrā'īl ^caleyhi's-selāma götür ki ḥāzin-i cinān³¹⁰⁸ Rıdvan ^caleyhi's-selāma götüre³¹⁰⁹ ki devlet-serāy-ı behişt-i ^canber-siriştde kendü için ve ümmetleri³¹¹⁰ için āmāde vü müheyyā olan sa^cādet-i ^culyā ve devlet-i ^cuzmāları

³⁰⁹⁶ eylediñ: itdiñ B.

³⁰⁹⁷ ulūhiyyet: ulūhiyyetime B.

³⁰⁹⁸ olup: – B.

³⁰⁹⁹ münkir ola şirk: münkir ü şerīk B.

³¹⁰⁰ me^cvā vü: – B.

³¹⁰¹ diyü bu pāye-i ^caẓīm (...) şeref-yāb olundılar: – B.

³¹⁰² – L.

³¹⁰³ – L.

³¹⁰⁴ Ol erḥamü'r-rāḥimīn na^ct-i cemāli olup ve ekrāmü'l-ekramīn vaşf-ı kemāli olan Ḥālık-ı ḥalḳ ve Feyyāz-ı Muṭlaḳ ḥazretleri nebiyy-i mükerrrem ü resül-i mu^caẓzam u ḥabīb-i muḥteremleri cenāb-ı Muḥammed şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi ve sellem ḥazretlerine B.

³¹⁰⁵ daḥı: ve B.

³¹⁰⁶ ḥāliyā āmāde ve müheyyādur: – B.

³¹⁰⁷ vārid: şadır B.

³¹⁰⁸ cinān: cinānum B.

³¹⁰⁹ götüre: götüresiñ B.

³¹¹⁰ ümmetleri: ümmet B.

görüþ³¹¹¹ mübârek hâırları³¹¹² ğamdan açıla diyü ol habîb-i Hüdâ ve nâzenîni
 hâzret-i Mevlâ İsrâfîl 'aleyhi's-selâma teslim olunduĝda³¹¹³ İsrâfîl 'aleyhi's-
 selâm³¹¹⁴ daıı ol cenâb-ı 'âlî-cenâb³¹¹⁵ habîb-i hâzret-i Vehhâb 'aleyhi şalavâtu
 rabbi'l-erbâbı alup sidre-i muntehâda³¹¹⁶ Cebrâ'îl 'aleyhi's-selâma götürüp yâ³¹¹⁷
 Cebrâ'îl hükmi-hâzret-i İzed-i³¹¹⁸ müte'âl-i celîldür ki bu zât-ı cemîli hâzin-i
 cinân Rıdvân 'aleyhi's-selâma götüresin ki bihişt-i 'adîmü'l-'adîli³¹¹⁹ göstüresiz
 ki kendüler için ve ümmet-i 'âlî-himmetleri için³¹²⁰ [B95b] âmâde-i rabbânî ve
 müheyvâ-i sübhânî olan devlet-serây-ı behişt-i 'anber-sirişti seyr itdiresiz³¹²¹
 diyü İsrâfîl 'aleyhi's-selâm daıı³¹²² fermân-ı hâzret-i Raĥmân³¹²³ Cebrâ'îl
 'aleyhi's-selâma tebliĝ eyledüklerinde Cebrâ'îl [L93b] 'aleyhi's-selâm
 hâzretleri³¹²⁴ daıı ol sultân-ı taĥt-ı celâlet olan³¹²⁵ ol şadr-nişin-i 'azîz-i risâlet³¹²⁶
 'aleyhi't-teslîmâtu ve't-taĥiyyet hâzretlerinüñ mübârek elinden³¹²⁷ tıutup bâb-ı
 sa'âdet-me'âb-ı devlet-serây-ı³¹²⁸ behişt-i 'anber-sirişte getirüp hükmi-hâzret-i
 Raĥmân 'azze şânuhu³¹²⁹ Rıdvân 'aleyhi's-selâma tebliĝ eyledükde bir
 câniblerinde³¹³⁰ Cebrâ'îl-i emîn-i vaĥy-i Raĥmân³¹³¹ ve bir câniblerinde³¹³²
 hâzin-i cinân³¹³³ Rıdvân 'aleyhimü's-selâm ol habîb-i hâzret-i Rabbü'l-'izzet
 cellet 'azametuhu hâzretlerine *mâ lâ-'aynun ra'et ve lâ-üzünün semî'at ve lâ-
 ĥaçara 'alâ ĥalb-i beşerin*³¹³⁴ şıfatlarıyla mevşüf³¹³⁵ cennât-ı 'âliyât ve derecât-ı

³¹¹¹ âmâde vü (...) devlet-i 'uzmaları görüp: gözler görmedik kulaĥlar işıtmedik gönüllere gelmedik
 neler ĥalk eylediklerimi habîbüme göstürsünler ki ĥattâ B.

³¹¹² hâırları: gönülleri L.

³¹¹³ diyü ol habîb-i Hüdâ (...) teslim olunduĝda: – B.

³¹¹⁴ 'aleyhi's-selâm: + hâzreti B.

³¹¹⁵ cenâb-ı 'âlî-cenâb: – L.

³¹¹⁶ sidre-i muntehâda: – B.

³¹¹⁷ yâ: ey B.

³¹¹⁸ İzed-i: İzed ve L.

³¹¹⁹ 'adîmi'l-'adîli: 'adîmi'l-mişli ve'l-'adîli B.

³¹²⁰ kendüler için ve ümmet-i 'âlî-himmetleri için: – L.

³¹²¹ devlet-serây-ı behişt-i 'anber-sirişti seyr itdiresiz: na'im-i cinâmı görelere L.

³¹²² İsrâfîl 'aleyhi's-selâm daıı: – L.

³¹²³ fermân-ı rabbü'l-enâmı B.

³¹²⁴ hâzretleri: – B.

³¹²⁵ olan: ve L.

³¹²⁶ şadr-nişin-i 'azîz-i risâlet: habîb-i rabbü'l-'izzet B.

³¹²⁷ elinden: elin B.

³¹²⁸ devlet-serây-ı: – B.

³¹²⁹ hâzret-i Raĥmân 'azze şânuhu³¹²⁹: hükmi-ilâhî³¹²⁹ B.

³¹³⁰ câniblerinde: taraflarında B.

³¹³¹ Cebrâ'îl-i emîn-i vaĥy-i Raĥmân: Cebrâ'îl L.

³¹³² câniblerinde: taraflarında B.

³¹³³ – L.

³¹³⁴ görülmelik işidilmelik gönüllere gelmedik B.

³¹³⁵ – B.

refī^cātlar³¹³⁶ ki maḥlūkāt-ı māzıyye ve ümem-i sālīfe siyyemā³¹³⁷ [B96a] bu ümmet-i merḥūmeye faẓl-ı ulūhiyye³¹³⁸ ve kerem-i rubūbiyyeden³¹³⁹ âmāde-i rabbānī ve müheyyā²-i sübhāniyyeleri³¹⁴⁰ segir³¹⁴¹ itdirüp [L94a] cümleten manzūr-ı çeşm-i³¹⁴² ḥaḫ-bīnāları oldı

Ol Ḥazretüñ Şalla'llāhu Te^cālā³¹⁴³ ^cAleyhi ve Sellemüñ³¹⁴⁴ Cennāt-ı ^cĀliyātda³¹⁴⁵ Müşāhede Eyledükleri Deryā-yı Raḫmetdür

Ol cennāt-ı ^cāliyāt ki her bir cennet Dāru's-Selām Dāru'l-Ḳarār Dāru'l-Celāl Cennetü'l-Ḥuld Cennetü'l-Me^ovā ^cAdn Cennetü'n-Na^cim Firdevs pür-mīve eşcārlar ḥuşūşā ki Ṭübā ağacı dünyāda meşeli Āfitāb-ı ^cālem-tāb ki berr ü baḫra ziyāsı pertev şalmış ednā ve a^clā herkes ḥişşemend oldığı gibi Ṭübā ağacı da ehl-i cennetüñ dā³iresinde dürlü mīveler ile şāḫları muttaşıl ve Selsebīl ü Raḫīḫ u Tesnīm u Şerāb-ı Ṭahūr u Zencebīl enhārlar cārī ve kimi uçar ve kimi Ṭübā ve sāyir eşcārlar üzerlerinde ḳonmuş dürlü dürlü murḡān ki her birleri şavtlarıyla terennümde ve tağannümlerde [L94b] şöyle ki kemāl-i melāḫat u leṭāfetinden vecd ü şevḳe gelinür ve gāḫī laṭīf mu^ctedil rüzḡārlar esdikçe evrāk-ı eşcāruñ her birlerinden dürlü dürlü nağamāt şadır olup ḥavṛā-yı ^cin vecde gelüp raḫşa ḳalkarlar ve her bir ḥūrī vü vildān u ḡilmān ḥüs(ü)nlerinüñ leṭāfet ü melāḫat ü ṭarāvetleri ^caḳ(ı)lları çāk çāk ider ve dürlü dürlü burāḳlar ki vaş(ı)fları mümkin degül ḫulāşa cennāt-ı ^cāliyāta zeyn ü āyīn virilmiş bir vech ile *kemā hüve ḫaḳḳuhu* vaş(ı)fları ve taḳrīr ü taḫrīrleri ḫadd-i imkāndan ḫāric³¹⁴⁶

Ḥulāşa her cennetüñ ḳaşr ber-ḳaşr derece ber-derece eṭṛāf u eknāfların seyr ü temāşā eyleyerek gezerken Cennetü'l-^cAdnde³¹⁴⁷ vaşfdan ḫāric bedīḫī nā-gāḫ bir dīvār zāhir oldı bu dīvāruñ ṭul u ^carzın ve irtifā^cm seyr eyleyerek [L95a] giderken bu dīvārda³¹⁴⁸ bir ḳapu zāhir oldı ki ḳanatları ḳapanıḳ iken³¹⁴⁹ vaşfı mümkin degül nürdan bir kilīdi var Rıḏvāndan miftāḫın ve ḡüşādeligin iltimās eylediler

³¹³⁶ refī^cātlar: refī^cāt B.

³¹³⁷ siyyemā: ḥuşūşā B.

³¹³⁸ ulūhiyye: ilāḫī L.

³¹³⁹ rubūbiyyeden: nā-mütenāhiyyeden L.

³¹⁴⁰ sübhāniyyeleri: sübhāniyye²i B.

³¹⁴¹ seyr B.

³¹⁴² çeşm-i: – B.

³¹⁴³ – B.

³¹⁴⁴ ve Sellemüñ: ve Sellem Ḥazretlerinin L.

³¹⁴⁵ – L.

³¹⁴⁶ – B.

³¹⁴⁷ Bu aḫvāl şöyle oldı ki Firdevs cennetinde bir cāniblerinde Cibrīl-i emīn ve bir cāniblerinde ḫazret-i Rıḏvān ^caleyhimü'ş-şalātu ve's-selām eṭṛāf u eknāfi seyr iderek gezüp yürürken B.

³¹⁴⁸ bu dīvārda: – B.

³¹⁴⁹ ḳanatları ḳapanıḳ iken: – B.

Rıdvan dağı ey habîb-i Hudâ v'ey maḥbûb-ı ḥazret-i Mevlâ³¹⁵⁰ [B96b] bu kilîdiñ miftâhı bende³¹⁵¹ yoḡdur ve bendeñ ki ḥâzin-i cinânım bu dîvârı bile cenâbuñ şerefine gördüm ve bu dîvârıñ mâ-verâsı nedür ma'lûmum degüldür didi Cebra'îl³¹⁵² °aleyhi's-selâmdan su'âl eylediler Rıdvanıñ ma'lûmı olmayan ma'cânâ benüm hiç degüldür didi³¹⁵³ ol maḥal³¹⁵⁴ ḥabîbüm kilîdüñ miftâhı ve mâ-verâsı maḡşüdüñ³¹⁵⁵ ise³¹⁵⁶ sağ elüñüñ³¹⁵⁷ şehâdet parmağıyla kilîde bir kerre *Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm* diyüp işâret eyle kilîd işâret ile³¹⁵⁸ güşâd olur diyü ḥitâb-ı ilâhî³¹⁵⁹ vârid olup şâhib-i sa'âdet³¹⁶⁰ °aleyhi's-selâmu ve't-taḥiyyet dağı vech-i meşrûḥ üzere kilîde işâret³¹⁶¹ eyledüklerinde güşâd olup [L95b] fetḥ-i bâb oldu ba'°de'l-fetḥ ol ḡapunuñ³¹⁶² büyüklüğüñ vaşfı bir vech ile taḡrîr olunur degüldür

Devlet-i iḡbâl ve sa'âdet-i iclâl ile ol bâb-ı sa'âdet-me'âbdan³¹⁶³ iḡerüye duḡul [B97a] eyledüklerinde °âlem-i³¹⁶⁴ dünyâ zemîni menendi türâbısı³¹⁶⁵ bir miḡdâr³¹⁶⁶ yir ḥabîb-i ḥazret-i Mevlâ³¹⁶⁷ emîn-i vaḡy-i Hudâ³¹⁶⁸ ḥâzin-i cinân-ı °alâ³¹⁶⁹ üç şâhib-i sa'âdet °aleyhimü't-teslîmât ve't-taḥiyyet bir ḡaç adım yir³¹⁷⁰ gitdüklerinde nâ-gâḥ bir baḡr-ı bî-pâyân nümâyân oldu *Allâhu ekber* bu deryânuñ büyüklüğü taḡlar gibi mevc ü fevci şöyle ki³¹⁷¹ yanında muḡîḡ u °ummânlar³¹⁷² ḡatre-i vâḡid bu deryânuñ kenârında ta'°accüb-künân³¹⁷³ çeşm-i im'ân-ıla seyr eylediler³¹⁷⁴ ki gözler ḡîrelenür ve diller kelâl olur ve göñüller vâlih ü ḡayrân olur

³¹⁵⁰ ey ḥabîb-i Hudâ v'ey maḥbûb-ı ḥazret-i Mevlâ: yâ seyyide'l-evvelîn ve'l-âḡirîn B.

³¹⁵¹ bende: bendeñde L.

³¹⁵² Cebra'îl: Cibrîl-i emîn B.

³¹⁵³ didi: didiler B.

³¹⁵⁴ bu kerre B.

³¹⁵⁵ miftâḡ u fetḥ-i bâb u mâ-verâ maḡşüd L.

³¹⁵⁶ – B.

³¹⁵⁷ elüñüñ: eliñle L.

³¹⁵⁸ kilîd işâret ile: – L.

³¹⁵⁹ ilâhî: müstetâb B.

³¹⁶⁰ şâhib-i sa'âdet: ol ḥazret-i B.

³¹⁶¹ kilîde işâret: – L.

³¹⁶² ba'°de'l-fetḥ ol ḡapunuñ: şöyle ki ol bâb-ı sa'âdet-me'âb güşâde olduḡda B.

³¹⁶³ bâb-ı sa'âdet-me'âbdan: ḡapudan B.

³¹⁶⁴ °âlem-i: – L.

³¹⁶⁵ türâbısı: türâbımsı L.

³¹⁶⁶ miḡdâr: – B.

³¹⁶⁷ ḥazret-i Mevlâ: Hudâ B.

³¹⁶⁸ Hudâ: Mevlâ B.

³¹⁶⁹ °alâ: + °aleyhim şalavâtu'llâhi te'âlâ B.

³¹⁷⁰ yir: – B.

³¹⁷¹ şöyle ki: – L.

³¹⁷² °ummânlar: °ummân deryâları L.

³¹⁷³ ta'°accüb-künân: + bir baḡr-ı bî-pâyân B.

³¹⁷⁴ eylediler: iderken L.

bu deryâyı bu nev^a müşâhede ider iken³¹⁷⁵ nâ-gâh kenâre yakın³¹⁷⁶ bir ața zâhir oldu ve ațanuñ üzerinde bir dirañt-i müntehâ ve dirañtuñ tâ firâzında cüssede serçe kadar bir kuş zâhir oldu ve ol deryânuñ cihât-ı sittinden³¹⁷⁷ tağlar gibi mevc ü [B97b] fevci³¹⁷⁸ gelüp bu ața^ı bürüyüp bu ața ve bu ağaç ol³¹⁷⁹ mevcüñ içinde [L96a] nâ-büd oluyor kuş da ayağıma hâzır şu geldi diyü deryâya minķârın şokup şu içiyor bu kerre cenâb-ı risâlet-penâh³¹⁸⁰ °aleyhi’ş-şalâtu ve’s-selâm³¹⁸¹ hâzretleri Cebrâ^ı ile ve Rıdvâna bu deryâ nedür bu ața ve ağaç ve kuş³¹⁸² nedür ve câ-be-câ kuşuñ deryâdan³¹⁸³ şu içmesi nedür diyü su^{al} eyledüklerinde Rıdvân °aleyhi’s-selâm dağı yâ habîba’llâh ol Allâh-ı °azîmü’ş-şân hâzretlerinüñ ulûhiyyet ve³¹⁸⁴ eħadiyyeti³¹⁸⁵ haķķıyçün bu vaķte gelince³¹⁸⁶ ne bu³¹⁸⁷ deryâyı gördüm ve ne bu ața ve ağaç ve kuşı gördüm ancak³¹⁸⁸ cenâb-ı sa°âdet-me°abuñ şerefine bu esrâr-ı hafıyyeye hâlen vâķıf³¹⁸⁹ oluyorum didi

Ba°dehu cenâb-ı Vâhibü’l-°Ațâyâ celle ve °alâ hâzretinden [B98a] hițâb-ı müstețâb vârid oldu ki habîbüm seni mi°râca da°vetden evvel Cebrâ^ı ile seni küh-ı °Arafâta ķarîb Bațhâ°-i Mekke ta°bîr olunur fezâya göndürüp ümmetüñi ve hasenât u seyyi°atlarını saña gösterdügümüzde³¹⁹¹ ümmetüñi ki³¹⁹² bî-ħad görüp ve hasenelerinden seyyi°atlarını³¹⁹³ lâ-yu°ad gördügünde müte°ellim ü maħzûn olduñ şeb-i mi°râcda saña deryâ-yı rahmetümüzi [L96b] göstürmege va°d-i kerîmümüz olmış idi imdi habîbüm çeşm-i im°ân ile nazar eyle ki bu deryâ bizüm deryâ-yı rahmetümüzdür ve bu ața bu dirañta³¹⁹⁴ menzilgâhdur ki ağaç ķarada biter³¹⁹⁵ ve bu ağaç dünyâ meselidür ve bu kuş ki dirañtuñ firâzındadır

3175 – L.

3176 kenâre yakın: – B.

3177 cihât-ı sittinden: – L.

3178 fevci: fevc B.

3179 bu ața ve bu ağaç ol: ața ve dirañt L.

3180 cenâb-ı risâlet-penâh: seyyid-i °âlem B.

3181 şalla’llâhu °aleyhi ve sellem B.

3182 kuş: bu + B.

3183 kuşuñ deryâdan: – L.

3184 ve: – L.

3185 eħadiyyeti: vâħidiyyetleri L.

3186 gelince: gelinceye L.

3187 bu: – B.

3188 ancak: + yâ habîba’llâh B.

3189 vâķıf: muțtali° B.

3190 Cebrâ^ı: + °aleyhi’s-selâm L.

3191 gösterdügümüzde: °arz eyledügümüzde B.

3192 ümmeti B.

3193 seyyi°atlarını: seyyi°elerini B.

3194 dirañta: ağaca B.

3195 ki ağaç ķarada biter: – B.

senüñ³¹⁹⁶ ümmetüñ meşelidür ve³¹⁹⁷ bu maħalde bu kuşa hikmet ma^cnî yüzinden saña tesliyettür ki ya^cnî habîbüm Baḥḥāda saña ümmet **[B98b]** ^carzında bî-ḥadd ü bî-pāyān **[H75a]** gördüğüñ ümmet baña³¹⁹⁸ göre ol³¹⁹⁹ kuş ḳadardur ki yā ol bî-ḥadd [ü] bî-pāyān ümmeti ḥalk eylemişüz yā bu kuşu ki kemāl-i ḳudret-i ilāhiyye ve ḳuvvet-i nā-mütenāhiyyemüzde bize ^cac yokdur ki ḥallāk-ı ^cālem-i dü cihān bizüz³²⁰⁰ ve ol bî-pāyān gördüğüñ ümmetden firāvān gördüğüñ ^cişyān cenāb-ı ḥazretümüzde böyle deryā-yı bî-pāyāndan ol murġ-ı naḥīfūñ aġzına giren **[L97a]** ḳatre ḳadardur ya^cnî habîbüm dīde-i baṣiret ile naẓar eyle ki deryāya bir noḳşāniyyet gelür mi³²⁰¹

Bu ma^cnāda ḥulāşa īzāḥ³²⁰² budur ki³²⁰³ *Ve inneke le^calā ḥuluḳın ^caẓīmīn* sıfatıyla mevşūf olan ol³²⁰⁴ nebiyy-i kerīm ve resūl-i raḥīm ^caleyhi'ş-şalātu ve't-teslīm³²⁰⁵ ḥazretlerinin³²⁰⁶ ^cuṣāt-ı ümmetleri ḥaḳḳında maḳşad-ı aḳşā ve maḥlab-ı a^claları budur ki³²⁰⁷ cümle-i³²⁰⁸ erbāb-ı cerāyimūñ cürmleri ^cafv-ı ilāhī ve maġfīret-i **[B99a]** nā-mütenāhiyyelerine maẓhar olalar³²⁰⁹ fe-emmā ol³²¹⁰ erḥāmu'r-raḥīmīn ve ekramü'l-ekramīn olan cenāb-ı Rabbü'l-^cālemīn³²¹¹ ḥazretleri³²¹² kemāl-i re^cfet-i ulūhiyye³²¹³ ve şefḳat-i rubūbiyyelerinden³²¹⁴ ḥiṭāb-ı ^cināyet şādır oldı ki³²¹⁵ ey benüm nebiyy-i mükerrerem ü resūl-i mu^cazzam u

³¹⁹⁶ senüñ: – L.

³¹⁹⁷ ve: – B.

³¹⁹⁸ baña: bize L, B.

³¹⁹⁹ ol: bu L.

³²⁰⁰ yā ol bî-ḥadd (...) dü cihān bizüz: yā ol ümmeti ḥalk eylemişüz yā bu kuşu kemāl-i ḳudret-i ulūhiyye ve ḳuvvet-i rubūbiyyemüz ile ḥallāk-ı ^cālem-i dü cihān bizüz B, anlarıñ zırā ḥālıkları benem kemāl-i ḳudret ü ḳuvvetümüzde yā ol ümmeti ḥalk eylemişüz yā ol kuşu ḥalk eylemişüz H.

³²⁰¹ ve ol bî-pāyān gördüğüñ deryānuñ keşret-i mevc ü fevcinden ki ol aṭa ve ol ağaç deryānuñ içinde görünmez olur ve kuş daḥı gelen şuya minḳarın ḥaldırıp aġzına şu almada saña tesellī budur ki ya^cnî habîbüm o ḳadarca kuşuñ aġzına öyle bî-pāyān deryādan alınan şudan deryāya bir noḳşāniyyet ḥarī olur mu H; ^cişyān: seyyi'āt B; cenāb-ı ḥazretümüzde: bizüm ^cindümüzde B; deryā-yı: baḥr-ı B; ḳatre: şu B.

³²⁰² ḥulāşa īzāḥ: īzāḥ L, ḥaḳīḳat-i ḥulāşa H.

³²⁰³ ki: + ol L, B.

³²⁰⁴ ol: – L, B.

³²⁰⁵ ^caleyhi'ş-şalātu ve't-teslīm: şalla'llāhu ^caleyhi ve sellem H.

³²⁰⁶ ḥazretinin L.

³²⁰⁷ budur ki: bu ki L, – H.

³²⁰⁸ – L, B.

³²⁰⁹ maġfīret-i nā-mütenāhiyyelerine maẓhar olalar: maġfīret-i nā-mütenāhī buyrıla B, merḥamet-i nā-mütenāhī buyrıla H.

³²¹⁰ – B, H.

³²¹¹ ^cālimü's-sırri ve'l-ḥafıyyāt B, H.

³²¹² + ise B.

³²¹³ kemāl-i re^cfet-i ^caliyye L, kemāl-i kerem-i ulūhiyye H.

³²¹⁴ şefḳat-i rubūbiyyelerinden: şefḳat-i celiyyelerinden L, **[H75b]** ve re^cfet ü şefḳat-i rubūbiyyelerinden H.

³²¹⁵ ḥiṭāb-ı ilāhiyye buyurdılar ki L, ḥiṭāb-ı ^cināyet buyurdılar ki B.

habīb-i mufahhām u muhteremüm³²¹⁶ °uşāt-ı ümmetüñ °afv u mağfiretleri için³²¹⁷ niçe bir mağbün u maḥzün olursuñ³²¹⁸ mesrūr ve memnün ol bu deryā benüm deryā-yı raḥmetümdür şöyle murğ-ı naḥīfün ağzına aldığı şudan böyle bī-hadd ü bī-pāyān olan deryā³²¹⁹ ki bir mevc ü fevci mişāl-i muḥīṭ ü °ummāndur³²²⁰ noḫşāniyyet gelür mi³²²¹ cümle-i °uşāti bu gice °afv u mağfiretümüze mazhar iderdük lākin³²²² [L97b] esmā°-i³²²³ ḥüsñāda bir nāmumuz³²²⁴ Ğafūr ve bir nāmumuz³²²⁵ Ğaffār u Raḥmān u Raḥīm u Ra°uf u Ḥalīm ü Kerīm ü Settārdur imdi bu esmā°-i °izāmumuzuñ her bir ismümüzüñ niçe niçe ḥavāşş-ı °aliyyeleri vardır ki °uşāt ḥaḫkında zuhūrlarını va°d-i kerīm buyurmışuzdur ki va°d-i ilāhiyyemüz *lā yuḥlifu°l-mi°āddur*³²²⁶ ve senüñ de³²²⁷ ḥazretümüzde ne mertebe şān-ı °azīmün³²²⁸ ve maḥbūbiyyet ü ḳurbıyyet-i °amīmün vardır bu gice cümle °uşātuñ °afvı vāḳı° olsa³²²⁹ [B99b]/[H76a] zıkr olunan ma°nā mübhem³²³⁰ olmaḫ iḳtiżā eyler³²³¹ ḥabībüm³²³² °āmmeye mağfiret-i kübrā ve şefā°at-i °uzmā°ı dīvān-ı °uḫbāya va°d eyledigümüzüñ ḥikmeti budur ki³²³³ rüz-ı cezāda evvelīn ü āḫirīn

|| H°de ḥaşiye olarak yazılan kısım şöyledir: “*Ḥaḫ sübhānehu ve te°ālā ḥazretlerinden ḥiṭāb-ı müsteṭāb vārid oldı ki ḥabībüm sen şefā°atüñ kirişini benüm raḥmetüm ḳavsine bend eyle ve benüm raḥmetüm kirişini şefā°atüñ ḳavsine bend eyle sehm-i °ināyeti ümmetüñüñ kebā°ire °askerine per-tāb eyle ben daḫı tür-i kerāmeti şağā°ir leşkerine atam senüñ şefā°atüñ ile kebā°ir maḥv ola ve benüm raḥmetüm ile şağā°ir maḥv ola **ḥāzā min faẓli rabbī***”

³²¹⁶ ey benüm (...) muhteremüm: benüm ḥabībüm L.

³²¹⁷ °uşāt-ı ümmet için B, °uşāt-ı ümmet ḥaḫkında H.

³²¹⁸ mağbün u maḥzün olma H; maḥzün olursuñ: maḥzünsuñ L.

³²¹⁹ bu deryā benüm (...) pāyān olan deryā: – L; deryā: deryāya B.

³²²⁰ – L, B.

³²²¹ – L, H.

³²²² lākin: + ḥabībüm

³²²³ esmā°-i: L°de sayfa başında sehven tekrar yazılmış.

³²²⁴ benüm daḫı bir nāmum H.

³²²⁵ bir nāmumuz: – L, bir nāmum H.

³²²⁶ imdi bu esmā°-i (...) *lā yuḥlifu°l-mi°āddur*: – L, B.

³²²⁷ de: – H.

³²²⁸ °azīmün: °azīm L, B.

³²²⁹ cümle °uşātuñ °afvı vāḳı° olsa: °uşāt °afv olunsa L, B.

³²³⁰ mübhem: + ü mücmel ü ihfā

³²³¹ eyler: – H.

³²³² ḥabībüm: – L, B.

³²³³ °afv ü mağfiret dīvān-ı °araşāta te°ḥir eyledigümüzüñ ma°nāsı budur ki H; °uḫbāya: °araşāta B.

|| H°de ḥaşiye olarak eklenen kısım şöyledir: “*Ḥazret-i Fātma-i Zehrā radıya°llāhu te°ālā °anhādan rivāyet olunur ki faḫr-ı °ālem ve güzīde-i benī Adem şalla°llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem ḥazretleri sa°ādetle buyurdılar ki Ḥaḫ te°ālā ḥazretlerinden ümmetüñ cümlesin diledüm Ḥaḫ te°ālā ḥazretleri buyurdu ki ümmetüñüñ üç böliginden bir böligin bu gice saña bağışladum didi rāvī eydür yedi yüz kerre ḥiṭāb-ı °izzet geldi ki ḥabībüm ne istersin ümmetüm isterem didüm fermān-ı ilāhī vārid oldı ki ḥabībüm ümmetüñden ḡayrı istediğün yok mıdur eytdüm ey Ḥudāvendā diledüğüm viren sensin cümle ümmeti bağışla didüm Ḥaḫ te°ālā ḥazretleri °azametiyle buyurdu ki benüm raḥmetüm ve senüñ °izzetüñ zāhir olmazdı bir böligini saña bağışladum iki böligini te°ḥir itdüm tā ḳıyāmet günü dileyesin ben daḫı bağışlayam tā kim benüm raḥmetüm ve senüñ °izzetüñ zāhir olsun didi **ḥāzā min faẓli rabbī***”

cem^ciyetinde maḳām-ı şefā^catde ^cuşāt için³²³⁴ iznümüz ile³²³⁵ cenāb-ı ḫazretümüzde şefā^cate ki³²³⁶ āgāz eyledigün^cde şefā^cat ile nāz u niyāz ve sūz u güdāzuñ ḫazretümüzde³²³⁷ bir mertebe ḳabūle ḳarīn olmağ-ıla³²³⁸ ḫabībüm³²³⁹ cenābuñı öyle mümtāz eyleyelüm ki ya^cnī cerāyid-i a^cmāl-i ^cuşāta şol³²⁴⁰ ḳadar ḳalem-i ^cafv u mağfıret³²⁴¹ çekelüm ki ḫattā *Ve le sevfey yu^cḫike rabbūke fe-terdū* esrār-ı ^caliyyesiyle cenāb-ı sa^cādet-me^cābuñı³²⁴² ser-fırāz-ı ^cālem eyleyelüm tā şol ḳadar ki ḫabībüm küffār-ı ḫāksār u eṣrār-ı düzah-ḳarārılar bile **[B100a]** cenābuñdan ötüri şu zāt-ı ḳudsıyyü's-simāt ve melekiyyü's-şıfāt ^caleyhi't-teslīmātu ve't-taḫıyyet ḫātır-ı feyz-^catırları ḫürmetine biz bile necāt-ı nār ile aḫvālümüz gülzār olur ümīziyle intizār-ı ^cafv u kerem-i **[H76b]** ḫazret-i Raḫīm ü Raḫmān u Ğafūr u Ğaffārda kalalar³²⁴³

Çün³²⁴⁴ ol ḫabīb-i muḫterem ve resūl-i mu^cazzam³²⁴⁵ şalla'llāhu te^cālā³²⁴⁶ ^caleyhi ve sellem ḫazretleri ^cAdn-i³²⁴⁷ berinde bu³²⁴⁸ deryā-yı raḫmet olan leṭāyif-i celiyye-i sübhānī ve ^cavāṭıf-ı ^caliyye-i rabbānī³²⁴⁹ ve çemen-serāy-ı cinān u bāğ-ı Rıd̄vānı ez-mebde^c tābe-maḳṭa^c³²⁵⁰ dīde-i ḫaḳ-bīnālarıyla teferrüc eyleyüp³²⁵¹ ^caẓīm şād u ḫurrem oldılar³²⁵² ve cümleten derūn-ı nūr**[B100b]**-efzūnlarında evşāfını zabt u rabṭ u maḫzūn eylediler ki ^caynıyla Şıddīḳ-ı a^czam raḫıya'llāhu te^cālā ^canh ḫazretlerine ḫaber virmişlerdür³²⁵³

Ol nāzenīn-i Ḥudā ve ol ḫabīb-i ḫazret-i Mevlā şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi [ve sellem] ḫazretleri³²⁵⁴ girü³²⁵⁵ cenāb-ı ḫazret-i ḳuds-i ilāhıye gelüp *beyne*

³²³⁴ maḳām-ı şefā^catde ^cuşāt için: ^cuşāt ḫaḳḳında maḳām-ı recā vü şefā^catde L.

³²³⁵ – L, H.

³²³⁶ ki: – B.

³²³⁷ ḫazretümüzde: – L.

³²³⁸ olmağ-ıla: olmaḳlığ ile H.

³²³⁹ – H.

³²⁴⁰ şol: ol L, B.

³²⁴¹ u mağfıret: – L, B.

³²⁴² cenāb-ı sa^cādet-me^cābuñı: cenābuñı ḫabībüm L.

³²⁴³ tā şol ḳadar (...) Ğaffārda kalalar: ki ḫattā rāzī **[L98a]** olasıñ ve ne mertebe raḫmet-i ^cālemiyān oldıgūñ daḫı evvelīn ü āḫırīn cümleñün ma^clūmları ola L; ^caleyhi't-teslīmātu: ^caleyhi's-şalātu H; ^cafv u: – H; Ğafūr u: – B.

³²⁴⁴ vaḳtā ki L.

³²⁴⁵ ve resūl-i mu^cazzam: ü mükerrerem L, B.

³²⁴⁶ te^cālā: – H.

³²⁴⁷ ^cAdn-i: Firdevs-i B.

³²⁴⁸ bu: – L.

³²⁴⁹ rabbānī: raḫmānī B.

³²⁵⁰ ez-mebde^c tābe-maḳṭa^c: ser-ā-pā L.

³²⁵¹ eyleyüp: eylediler L.

³²⁵² ḫurrem: + ^camīm ü memnūn B.

³²⁵³ – L, ve ḫātır-ı pür-nūrlarında cümle zabt u rabṭ eylediler H.

³²⁵⁴ – L, H.

*yedeyi'llāh*da vuḳūf ile³²⁵⁶ mesrūr olduklarında³²⁵⁷ cenāb-ı Bārī celle celāluhu ḫāzretleri³²⁵⁸ ḫabībüm rüz-ı cezāda³²⁵⁹ ümmetüñ menzillerin³²⁶⁰ müşāhede idüp³²⁶¹ ve benüm miḫmān-serāyumu kemā yenbaḡı³²⁶² görüp³²⁶³ benden ḫoşnūd mısıñ diyü buyurduklarında³²⁶⁴ ol³²⁶⁵ cenāb-ı risālet-me'āb °aleyhi's-şalātu ve's-selām ḫāzretleri³²⁶⁶ daḡı Ḥudāyā³²⁶⁷ ben bendeyem bende ḫudāsından³²⁶⁸ ḫoşnūd olmaz mı didükde³²⁶⁹ cenāb-ı Bārī celle celāluhu³²⁷⁰ ḫāzretleri de³²⁷¹ **[L98b]** ḫabībüm³²⁷² celāl-i °izzet **[B101a]** ve kibriyā°-i³²⁷³ °azametüm ḫaḡḡıyçün bu devlet ü ni°met-i beḫiştı a°dāya ḫarām ve aḫbāb u³²⁷⁴ tābi°ine maḡām eyledüm³²⁷⁵ diyü buyırıldı ki ḫattā³²⁷⁶ ba°de'l-mi°rāc ḫulefā°-i rāşidīn Ebī Bekr ü °Ömer ü °Oşmān u °Alī³²⁷⁷ ve °Aşere-i Mübeşşere vü Ehl-i Beyte ve ezvāc-ı t̄āhirāt u kibār-ı şāḫābe vü tābi°in ü tebe°u't-tābi°in ü e°imme-i müctehidīn ve ḫālişen³²⁷⁸ muḫlişen ehl-i sünnet ve'l-cemā°at cümleten mü°mināt u mü°minīn rıdvānu'llāhi te°ālā °aleyhim ecmā°in ḫāzretlerine cennāt-ı °āliyātda herkese rütbe ve ḫaddine göre ne mertebe derecāt-ı refī°atlar āmāde vü müheyyā ve va°d-i kerīm-i ḫāzret-i Mevlā buyırılmışdur cümlesini baḡup gördükleri üzere³²⁷⁹ ḫaber³²⁸⁰ virmişlerdür

Hattā cenāb-ı °Ömer bin el-Ḥaṭṭāb raḡıya'llāhu te°ālā °anh ḫāzretlerin[e] de yā °Ömer cennāt-ı °āliyātda senüñ de cennetüñ şöyle cümlesine baḡdum ammā

³²⁵⁵ ba°dehu yine L, pes girü H.

³²⁵⁶ *beyne yedeyi'llāh*da vuḳūf ile: vuḳūf-ı *beyne yedeyi'llāh* ile L.

³²⁵⁷ mesrūr oldılar ba°dehu L.

³²⁵⁸ – L.

³²⁵⁹ rüz-ı cezāda: – H.

³²⁶⁰ menzillerin: menzilgāhını B, H.

³²⁶¹ idüp: itdüñ H.

³²⁶² – L.

³²⁶³ görüp: gördüñ mi ve L.

³²⁶⁴ buyurduklarında: buyırıldı L, B.

³²⁶⁵ – L.

³²⁶⁶ ḫāzret-i °aleyhi't-teslīmātu ve't-taḫıyyet B, ḫāzret-i °aleyhi's-selāmu ve't-taḫıyyet H.

³²⁶⁷ Ḥudāyā: ey yār Ḥudā H.

³²⁶⁸ ḫudāsından: L'de sehven tekrar yazılmış.

³²⁶⁹ didükde: diyü buyurdılar L, buyurdılar B.

³²⁷⁰ celāluhu: ve °alā B.

³²⁷¹ ḫāzretleri buyurdılar ki H.

³²⁷² – B, H.

³²⁷³ ve kibriyā°-i: H'de 76b'de çoban olarak bu kelime gösterilmiş, ancak sonraki yaprak (77) bu kelime ile devam etmiyor. Dolayısıyla nüshada bundan sonra gelen birkaç yapraklık kısım eksiktir.

³²⁷⁴ aḫbāb u: dostlara ve B.

³²⁷⁵ eyledüm: itdüm B.

³²⁷⁶ ḫattā: – B.

³²⁷⁷ Ebī Bekr ü °Ömer ü °Oşmān u °Alī: – L.

³²⁷⁸ ḫālişen: + ve L.

³²⁷⁹ baḡup gördükleri üzere: °aynı °aynı ile B.

³²⁸⁰ ol ḫāzret-i °aleyhi't-teslīmātu ve't-taḫıyyet ḫāzretleri + B.

hürileriñe bakmadum didükde hazret-i Ömer rađıya'llāhu °anh hazretleri de peder ü māderem size fedā olsun niçün öyle buyurursız yā resūla'llāh didiler **[L99a]** hattā şahib-i sa°adet °aleyhi't-teslīmātu ve't-taḥiyyet hazretleri de bilürem yā °Ömer sen kıskanc-meşreb birisiñ diyü cenāb-ı °Ömerü'l-Fārūka maḥabbeten ve iltifāten mizāḥ eylediler³²⁸¹

Tesbīḥ-i ḥāzin-i cinān Rıdvan °aleyhi selāmu'r-raḥmān **[B101b]** *Sübḥāne'l-ḥallākı'l-°alīm sübhāne'l-ekrami'l-kerīm sübhāne'l-müşibi men eṭā°ahu cennāti'n-na°im* terennüm ve tağannüm-i vildān u ḥūru'l-°in u ğilmān rıdvanu'llāhi te°alā °aleyhim ecmā°in *Naḥnü'n-nā°imāti felā nebüsü ebedā naḥnü'ş-şāhidāti felā nemüllü ebedā naḥnü'l-kāsiyāti felā na°rī ebedā naḥnü'ş-şābbāti felā nehramü ebedā naḥnü'r-rāziyāti felā neshuṭu ebedā naḥnu* **[L99b]** 'l-ḥālidāti felā nemütü ebedā ṭübā li men kāne lenā ve künnā lehu

[B102a] İmdi ḥabībüm şimdi vaḫtidür ki °adularıñuñ daḫı menzilgāhların göresiñ a°dā ve °uşāt için daḫı³²⁸² āmāde ve müheyyā eyledigümüz °azāb u °ıķābları da müşāhede idüp inzārda başiret üzere olasın yā İsrāfīl al ḥabībümü götür Cebrā°ile götürsün Mālike ki tā dāru'l-°azābi ve'l-°ıķābı da ḥabīb-i muḫterem ü mükerrēmüm göre

Ol hazret-i °aleyhi's-selāmu ve't-taḥiyyet buyurdılar ki Na°im cennetini tamāmen gördüm ḥātırıma ḫuṭur eyledi idi ki düzaḫ³²⁸³ ve şedāyidin de görem °Allāmu'l-Ğuyüb °azze şānuhu hazretleri luṭf u keremlerinden bu ma°nā ile de bendelerin mesrūr buyurup Cebrā°il °aleyhi's-selām ile irsāl eylediler **[B102b]** İsrāfīl °aleyhi's-selām ile sidre-i müntehāda Cebrā°ile geldüklerinde yā Cebrā°il ḫükm-i hazret-i Ḥudā-yı celīldür ki **[L100a]** bu zāt-ı cemīli Mālik-i düzaḫa götüresiz ki hattā düzaḫı göreler diyü Cebrā°il °aleyhi's-selām hazretine³²⁸⁴ gelüp vāşıl olduklarında Cebrā°il °aleyhi's-selām³²⁸⁵ daḫı³²⁸⁶ mübarek ellerinden³²⁸⁷ tutup ṭarfetü'l-°ayn içre Mālik °aleyhi's-selāma irişdiler Cebrā°il Mālike yā Mālik ḫükm-i hazret-i Rabbü'l-memālik budur³²⁸⁸ ki cenāb-ı ḥabīb-i hazret-i Ḳuddūs ü Vehhāb °aleyhi şalavātu rabbi'l-erbāb hazretine³²⁸⁹ dāru'l-mehāliki göstüresiz

³²⁸¹ – B.

³²⁸² daḫı: – L.

³²⁸³ düzaḫ: cehennem B.

³²⁸⁴ Cebrā°il °aleyhi's-selām hazretine: Cebrā°ile B.

³²⁸⁵ °aleyhi's-selām: + hazretleri B.

³²⁸⁶ – B.

³²⁸⁷ ellerinden: ellerinde L.

³²⁸⁸ memālik budur: memālikdür B.

³²⁸⁹ rabbi'l-erbāb hazretine: rabbi'l-erbāba B.

didi çün Cebrâ'îl 'aleyhi's-selâm Mâlikden ol cenâb-ı habîb-i rabbü'l-memâlik içün teferrüc-i dârü'l-memâliki istid'â eyledüklerinde Mâlik 'aleyhi's-selâm dahı³²⁹⁰ yâ Muhammed mübârek qademün altına nazâr eyleyesiz didiler hattâ nazâr³²⁹¹ eylediler gördiler ki heft âsumân şakq [B103a] olup zemîn zâhir oldı hattâ Beytü'l-Makdis³²⁹² mekşûf oldı ol habîb-i cenâb-ı hazret-i ilâh Muhammedün resülü'llâh 'aleyhi's-şalâtu ve's-selâm³²⁹³ [L100b] hazretleri buyurdılar ki bir ferîşteh gördüm ki be-gâyet mehîb qaddinûn uzunlîğı arz ile semâ³²⁹⁴ mâ-beyni³²⁹⁵ kadar âteş-i şu'leleri burnu deliklerinden taşra çıkar Mâlik 'aleyhi's-selâm ol ferîştehe yâ Şavhâ'îl diyü nidâ eyledi hattâ Şavhâ'îl de *lebbeyk* didi ol nesne ki eliñdedür cenâb-ı Muhammed 'aleyhi's-şalâtu ve's-selâm hazretlerine³²⁹⁶ göstür didi Cebrâ'îl 'aleyhi's-selâm Mâlike didiler ki yâ Mâlik Şavhâ'île söyle³²⁹⁷ ki cehennem qapusın açsun ve³²⁹⁸ püşidesin³²⁹⁹ kaldırsun Mâlik eytdi yâ rahmeten li'l-'âlemin³³⁰⁰ nazâr eyleñüz³³⁰¹ bakup gördiler ki zemîn-i evvel şakq olmış³³⁰² hulâşa düzağ ki³³⁰³ yedi tabakadur³³⁰⁴ her tabakaya rûz-ı cezâda ne nev'a ma'âşiyile gidilür [B103b] gerek ümem-i sâlifeden ve bu ümmetden cümleten müşâhede eylediler ve³³⁰⁵ her tabakanuñ eh(i)lleri ve âlât-ı 'azâb u mühimmât-ı 'ıqâbları nedür cümleten göstürilüp³³⁰⁶ [L101a] manzûr-ı hümâyûnları oldı³³⁰⁷

Hulâşa çün ol maħrem-i esrâr-ı ilâhî ve mükerrerem-i elţâf-ı nâ-mütenâhî şalla'llâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellem hazretlerinüñ³³⁰⁸ gerek Dâru'n-Na'îm ve gerek Dâru'l-Caħîm cümleten³³⁰⁹ ma'lûm u manzûr-ı³³¹⁰ hümâyûnları³³¹¹ oldı³³¹²

³²⁹⁰ dahı: + imdi B.

³²⁹¹ nazâr: - B.

³²⁹² Makdis: Muqaddes L (hareke).

³²⁹³ ol habîb-i (...) ve's-selâm: şâhib-i sa'âdet 'aleyhi's-selâmu ve't-tahîyyet B.

³²⁹⁴ arz - semâ: B'de takdim-tehirli.

³²⁹⁵ beyni L.

³²⁹⁶ hazretlerine: hazretine L.

³²⁹⁷ söyle: di B.

³²⁹⁸ ve: - B.

³²⁹⁹ tabakı B.

³³⁰⁰ rahmeten li'l-'âlemin: Muhammed B.

³³⁰¹ eyleñüz: eyle B.

³³⁰² olmuş: oldı B.

³³⁰³ düzağ ki: cehennem B.

³³⁰⁴ tabakadur: + ki B.

³³⁰⁵ ve: dahı + L.

³³⁰⁶ göstürilüp: + müşâhede eylediler L.

³³⁰⁷ oldı: - B.

³³⁰⁸ hazretlerinüñ: hazretleri L.

³³⁰⁹ cümleten: cümle B.

³³¹⁰ ma'lûm - manzûr: B'de takdim-tehirli.

³³¹¹ hümâyûnları: - B.

ba^cdehu Cebrā^oīle Yā Cebrā^oīl ete^ozen lī en erca^ca ila'llāhi te^cālā didiler ete^ozen kelimesinde elif istifhām içündür ya^cnī³³¹³ yā Cebrā^oīl benüm için yine³³¹⁴ maḳām-ı ḳurb-ı ilāhiye yine rü^ca³³¹⁵ ızın ister misin dimekdür³³¹⁶ ya^cnī tekrār ḳurb-ı **[B104a]** Hudāya³³¹⁷ yine rü^cü^cıma ızın taleb eyle ki ḥattā yine mürāca^cat idem dimekdür ḥattā³³¹⁸ Cebrā^oīl ^caleyhi's-selām ḥazretleri³³¹⁹ istizān eylediler ve me^ozūn olup yine ḥuzūr-ı *beyne yedeyi'llāh* sa^cādetiyle girü müşerref ü müstes^cad³³²⁰ oldılar ki bir def^ca³³²¹ ibtidā bir de cennet seyrinden şoñra **[L101b]** ve bir def^ca da³³²² düzaḥ seyrinden şoñra ki ya^cnī³³²³ üç def^ca ḥuzūr-ı eḥadiyyete mürāca^cat sa^cādetiñe bilā-vāsiṭa tekellümden mā^cadā müşāhede-i cenāb-ı ḥazret-i Hudā celle ve ^calā devleti ki ^culvī ve süflī³³²⁴ bir ferde³³²⁵ bu sa^cādet olmamişdur ve olmaz da

Bu sa^cādetden şoñra da yigirmi beş vaḳt namāz beşde ḳarār ve üç ay şavm bir aya tenzīl olunca Mūsā kelīmu'llāh şalavātu'llāhi ^calā resūlinā ve ^caleyh ḥazretleri sevḳiyle de **[B104b]** dört def^ca daḥı rü^cü^c ile'llāh sa^cādetiyle müstes^cad olsa gerekdür ki maḥallinde taḳrīr ü taḥrīr olınur ne ^cizzet ve ne devlet ü sa^cādetdür ve ol devlet-i ^cuzmā ve sa^cādet-i ^culyānuñ zevḳ u şevḳi ^cancaḳ ol şāhib-i sa^cādet ^caleyhi't-teslīmātu ve't-taḥiyyet ḥazretinüñ ma^clūm-ı ḳudsīleridür³³²⁶

Pes düzaḥ seyrinden³³²⁷ şoñra rü^cü^c ile'llāh şerefiyle müşerref³³²⁸ olduklarında ḥitāb-ı ^cizzet vārid oldı ki ḥabībüm devlet-i Na^cīmi ve şiddet-i Caḥīmi nice³³²⁹ gördüñ cenāb-ı risālet-me^oāb ^caleyhi's-şalātu ve's-selām ḥazretleri³³³⁰ de³³³¹ buyurdılar ki Hudāvendā cennetüñ ni^cmetlerin şöyle ki

3312 – L.

3313 ya^cnī: demek olur ki + B.

3314 benüm için yine: – L.

3315 yine rü^ca: mürāca^cate B.

3316 dimekdür: – B.

3317 Hudā: Hudāy ^cazze şānuhu ḥazretlerine B.

3318 ḥattā: ya^cnī L.

3319 ḥazretleri: + ḥattā yine L.

3320 ü müstes^cad: – B.

3321 def^ca: – B.

3322 bir def^ca da: + bu kerre B.

3323 ki ya^cnī: – B.

3324 ^culvī ve süflī: – B.

3325 ferde: kese B.

3326 – L.

3327 ḥulāşa şadedümüzde B.

3328 müşerref: şeref-yāb L.

3329 nice: niçe L.

3330 cenāb-ı risālet-me^oāb ^caleyhi's-şalātu ve's-selām ḥazretleri: ol ḥazret-i ^caleyhi's-selāmu ve't-taḥiyyet B.

gördüm ki şümār u ta^cdādı ancak cenāb-ı hazretüñe ma^clūmdur ve şedāyid-i nāruñ daḡı bir vech ile vaşfi mümkin³³³² olur degüldür yine ancak hazretüñe ma^clūmdur didiler yine ḡıḡāb-ı ^cizzet³³³³ **[B105a]** vārid oldı ki ḡabībūm ümmetüñ fermānberdārı şedāyid-i nārdan benüm ḡimāye ve emn ü emānumda olurlar diyü ḡıḡāb olundı³³³⁴ imdi ḡabībūm **[L102a]** benüm cānībūmden sen dü cihānda ^camme-i ^cālemiyāna³³³⁵ nebiyy-i mükerrerem ü resūl-i mu^cazzam ve düzaḡ ile nezīr-i mufalḡham ve cennet ile beşīr-i muḡteremsiñ ba^cde'l-ān ins ile cān-ı³³³⁶ şakāleyni īmān u ^cirfān³³³⁷ ve na^cīm-i cināna da^cvet eyle³³³⁸ gördüğüñ üzere düzaḡ ile behiḡti ümmetüñe va^cz u naşīḡatüñde vaşf eyle teblīḡ-i risāletde bī-bāk ü bī-pervā ol mine'l-ezeli ile'l-ebed dünyāda ^cuḡbāda³³³⁹ ḡāmī vü ḡāfızuñ mu^cīn ü nāşıruñ benem ^cibādımı behiḡte terḡīb eyle ve düzaḡ u şedāyidinden taḡvīf ü terḡīb eyle

Ve yine³³⁴⁰ ol ḡabīb-i ḡazret-i Rabbü'l-^cizzete³³⁴¹ cenāb-ı ḡazret-i eḡadiyyetden ^cazīm tesliyet ü naşīḡatler olındı **[B105b]** evvelā ḡāşşaten³³⁴² müdāvem-et-i şalāt-ı ḡamse ile³³⁴³ sipāriş-i ḡümāyūn olındı ve icrā^c-i emr-i ma^crūf ve ictināb-ı nehy-i³³⁴⁴ münker ve³³⁴⁵ ḡubbü li'llāhi ve³³⁴⁶ buḡzu fi'llāh ve şefḡat-i ḡalḡu'llāh ḡāşşaten ḡāşşaten sipāriş³³⁴⁷ olındı³³⁴⁸ **[L102b]** ve her aḡvāle maḡlūḡātđan³³⁴⁹ ḡaḡ^c-i ümīz ve her ḡuḡuşda tevekküllük³³⁵⁰ ve cenāb-ı ḡazretlerine teveccühlük sipāriş olındı³³⁵¹

Ve³³⁵² evvelā ol ḡabīb-i ḡazret-i fāḡıru's-semāvāta³³⁵³ rüz-ı cezāda³³⁵⁴ maḡşergāh-ı ilāhda³³⁵⁵ dīvān-ı ^carşa-i ^caraşāt ne siyāk ve ḡālāt üzere³³⁵⁶ olsa

3331 – B.

3332 ile vaşfi mümkin: – L.

3333 ^cizzet: müsteḡāb B.

3334 olundı: olundılar L.

3335 dü cihānda - ^camme-i ^cālemiyāna: B'de takdim-tehirli.

3336 cān-ı: cinn-i B.

3337 īmān u ^cirfān: īmāna B.

3338 eyle: – L.

3339 dünyāda ^cuḡbāda: dü cihānda B.

3340 yine: – B.

3341 ol ḡazrete ^caleyhi's-selāmu ve't-taḡıyyete B.

3342 ḡāşşaten: – B.

3343 ile: + maḡşuşan B.

3344 nehy-i: – B.

3345 ve: ve'l- B.

3346 ve: ve'l- B.

3347 sipāriş: sipārişler L.

3348 buyrıldı B.

3349 maḡlūḡātđan: maḡlūḡđan B.

3350 tevekküllük: tevekkül B.

3351 olındı: buyrıldı B.

3352 ve: – B.

gerek gösterildi³³⁵⁷ meşelâ rûz-ı cezâda evvelîn ü âhîrîn nev hayât bulup ba^cs olunduklarında³³⁵⁸ cümleñün aḥvâlleri ne güne olur³³⁵⁹ şöyle ki³³⁶⁰ meşelâ ^carş-ı mecîdîñ sağ cānibinde³³⁶¹ cennât-ı ^cāliyāt ve rahmet melekleri ^caleyhimü't-teslîmât ḥuşûşâ zılâl-i ^carş ki ol ^carşada ḡayrı³³⁶² sâye yok [B106a] ve³³⁶³ ^carş-ı a^czamuñ³³⁶⁴ sağ cānibinde sâyede görülmelik işidilmelik göñüllere gelmedik münevver mücevher³³⁶⁵ minberlerde cümleten enbiyâ vü aşfiyâ vü³³⁶⁶ ^culemâ^o-i ^cāmilîn³³⁶⁷ ümerâ^o-i ^cādilîn³³⁶⁸ şühedâ vü zühhâd-ı³³⁶⁹ ehl-i taḡvâ vü şulehâ şöyle ki ḥulle-i behîst ile ser-â-pâ mülebbesler³³⁷⁰ kezâlik ḥîñ-i iḡtizâda³³⁷¹ süvâr olmaları için cehâvir ü zevâhir bisât³³⁷² ile yine³³⁷³ pür-zeyn³³⁷⁴ olmuş burâḡ-ı berḡ-âsâları³³⁷⁵ ḥâzır u müheyyâ [L103a] ve ^carşuñ şol cānibinde de dūzaḡ ve melâ^oike-i ḡılâz-ı şidâd zebāñileri³³⁷⁶ gördiler şöyle ki³³⁷⁷ ^carş-ı a^czam u kürsiyy-i ekrem donanmış³³⁷⁸ cinân ve ḥürîler ve vildân u ḡilmânlar zeyn ü āyînleri ile³³⁷⁹ eh(i)llerine muntazırlar kezâlik dūzaḡlarda³³⁸⁰ âlât-ı ^cazâb ve mühimmât-ı ^ciḡâblarıyla müheyyâ³³⁸¹ eh(i)llerine muntazırlar³³⁸² cümleten gördiler³³⁸³ ve tetâyur-ı kütüb ki ya^cnî zükûr u inâş herkesüñ hayât-ı dünyâda iken ḥadd-i bülûḡa irdiginden âhîr-i ^cömr ḥâlet-i nez^ca dek Kirâmen Kâtibîn ile yazılmış ḥasenât ü

3353 fâḡıru's-semāvâta: eḡadiyyet ^caleyhi't-teslîmātu ve't-taḡiyyet ḥazretlerine B.

3354 – L.

3355 ilâhda: – L.

3356 ḥâlât üzere: ḥâlâtıda B.

3357 gösterildi: – B.

3358 olunduklarında: olunduḡda B.

3359 – L.

3360 – B.

3361 sağ cānibinde: sağında B.

3362 ol ^carşada - ḡayrı: B'de takdim-tehirlî.

3363 ve: + bu B.

3364 a^czamuñ: a^clānuñ B.

3365 münevver mücevher: – B.

3366 vü: – L.

3367 ^culemâ L.

3368 ümerâ L.

3369 vü zühhâd-ı: – L.

3370 ser-â-pâ - mülebbesler: L'de takdim-tehirlî.

3371 ḥîñ-i iḡtizâda: – L.

3372 cehâvir ü zevâhir bisât: – B.

3373 yine: – L.

3374 zeyn L.

3375 -âsâları: -âsâlar L.

3376 zebāñileri: zebāñiyân B.

3377 – B.

3378 – L.

3379 ve cennetlere zeyn ü āyîn virilmiş B.

3380 dūzaḡlarda: dūzaḡda L.

3381 müheyyâ: – L.

3382 + ve B.

3383 – B.

seyyi²ât defterler[i]³³⁸⁴ °âlem-i bālâdan³³⁸⁵ uçarak ehl-i maḥşer üzerlerine yağup³³⁸⁶ erbâbına³³⁸⁷ göre şağdan ve³³⁸⁸ şoldan [B106b] virilse gerek cümleten³³⁸⁹ göstürildi kezâlik herkesün³³⁹⁰ ḥasenât u seyyi²âtları³³⁹¹ vezn olunacak mizân daḥi³³⁹² göstürildi ḥuşûş ki kılıçdan keskin kıldan ince uçlarında bağ yok on biñ yıl esfelden bālâya on biñ yıl düz on biñ yıl bālâdan esfele inişli mürür u °ubürü [L103b] °âlem-i dünyâ ḥisâbıyla otuz biñ senede kaç^c olunur bir rāh ki bārīk ü tārīk düzah^c üzerine çekilmiş bir cisr ki mā-verāsı gayrı cennât-ı °āliyât³³⁹³ ḥulâşa³³⁹⁴ cisr-i şırâṭ³³⁹⁵ ve mürür u °ubürü ne siyāk olacak cümleten³³⁹⁶ göstürildi ḥulâşa āşikâre vü nihân ḥakâyık u daḳâyık cümleten ol ḥabīb-i ḥazret-i Ḥudâ celle ve °alâ ḥazretine göstürildi³³⁹⁷

³³⁹⁸Ol rāzdâr-ı serâ-perde-i gayb resül-i kerīm °aleyhi’ş-salavātu ve’t-taḥiyyât ve’t-teslīm ḥazretleri fermân-ı ḥazret-i Raḥmân-ı Raḥīm °azze şānuhu ile devlet-serây-ı behişt-i °anber-sirişt olan Dāru’n-Na°im ve Dāru’l-°İḳâb ve’l-Caḥîmi cümleten seyr ü müşâhede idüp ve kuvvet-i ḳudsiyye ile der-ḥâtır eyledüklerinden şoñra³³⁹⁹ dīvân-ı °araşâtta ḥall ü °aḳd-i umür-i kâ’inât Ḥudāvend-i kerīmü’l-esmâ² ü °azîmü’ş-şıfât ḥazretlerinden cenâb-ı sa°âdet-me²âblarına tefvîz olunması ḥaşebiyle³⁴⁰⁰ rüz-ı cezānuñ kemâl-i saṭvet ü dehşetinden gayrılar ṫursun cümleten enbiyâ ve rüsül-i aşfiyâ °aleyhim selāmu’llāhi te°alâ ḥazretleri bile *nefsî nefsi* diyü nâle vü feryād eyleseler gerek³⁴⁰¹ şöyle ki cenâb-ı İbrāhîm ḥalîlu’llāh °aleyhi’ş-şalātu ve’s-selām ḥazretine gözleri nūrî İsmâ°il ve İşhak °aleyhimü’ş-şalātu ve’s-selām ḥazretleri mühimleri olmasa gerek ve daḥi ileri bu ki nâr-ı firâḳ-ıla sūzân [B107a] olarak

³³⁸⁴ zükür u ināş herkesün (...) ve seyyi²ât defterler[i]: – B.

³³⁸⁵ + derünlerinde ḥasenâtlar ve seyyi²âtlar yazılmış defterler ki B.

³³⁸⁶ yağup: inse gerek B.

³³⁸⁷ erbâblarına B.

³³⁸⁸ ve: – B.

³³⁸⁹ cümleten: – B.

³³⁹⁰ kezâlik herkesün: – B.

³³⁹¹ seyyi²âtları: seyyi²ât B.

³³⁹² daḥi: – B.

³³⁹³ kılıçdan keskin kıldan (...) gayrı cennât-ı °āliyât: – B.

³³⁹⁴ – B.

³³⁹⁵ şırâṭ köprüsi B.

³³⁹⁶ cümleten: – B.

³³⁹⁷ – L.

³³⁹⁸ H’de bu kısım 83a’dan (*Mâ ḥazā illâ siḥrun mübîn* ayetinden sonra) devam etmektedir.

³³⁹⁹ – L, B.

³⁴⁰⁰ bā°is budur ki umür-ı °arşa-i °araşât ol seyyid-i kâ’inât °aleyhi’t-teslîmātu ve’t-taḥiyyât ḥazretine tefvîz olunsu gerek L; bā°is: bā°is-i netice B; tefvîz: ta°vîz B.

³⁴⁰¹ rüz-ı cezâda sâ°ir-i enbiyâ°-i °izâm ve rüsül-i kirām °aleyhimü’ş-şalātu ve’s-selām ḥazretleri kemâl-i dehşet ve saṭvet-i rüz-ı ḳiyâmetden cümlesi *nefsî nefsi* diyüp H; bile: – B; diyü: – B.

yetmiş beş sene eyyâm-ı [L104a] firâk içinde ağlayı ağlayı nâ-bînâ olan cenâb-ı Ya'küb isrâ'îlülâh 'aleyhi's-şalâtu ve's-selâm hazretine cîger-güşeleri Yūsuf şiddîku'llâh 'aleyhi's-şalâtu ve's-selâm hazretleri mühimm olmaya³⁴⁰² ya'nî rüz-ı cezânüñ kemâl-i şalâbet-i satvet ü havf u haşyetinden baba oğuldan ana kızdan bürâder bürâderden dost dostdan firâr eyleye³⁴⁰³ hulâşa bu ki kemâl-i hayretten 'ämme-i 'âlem *nefsî âh nefsi* diye ol vaqt ancak ol rahmet-i 'ämme-i 'âlem resül-i ekrem ü habîb-i muhterem cenâb-ı Muhammed 'aleyhi's-şalâtu ve sellem hazretleri *ümme'tî âh ümme'tî* diye³⁴⁰⁴

Mâdde şöyle ki rüz-ı mahşerde dīvân-ı kazâ ki cennât-ı 'âliyât ve rahmet melekleri 'aleyhimü't-teslîmât 'arşuñ sağında ve zebânîler ile düzah 'arşuñ şolunda ve evvelîn ü âhîrîn cümle-i mañlûkât ise kat kat [L104b] herkes ra'şegîr-i havf u haşyet ile tûrurken bî-hadd ü bî-pâyân zebânîyan elinden nîrân silkinüp boşanup ehl-i mahşer üzerlerine hevm ü hücum eyleye ki kemâl-i haşyet-i hazret-i Rabbü'l-'izzetden cünüd-ı enbiyâ ve ma'şer-i aşfiyâ 'aleyhimü's-şalâtu ve's-selâm hazretleri bile *âh nefsi* diye ancak habîb-i hazret-i Hudâ Muhammed ü Muştafâ 'aleyhi's-şalâtu ve's-selâm hazretleri ol vaqtda ümme't-i muhtâc-ı rahmet ü şefâ'atlerin yâd eyleyerek düzaha karşı varup girü git yiriñe var yâ cehennem diye hattâ muhâlefet semtinde ola ol habîbüm emrine itâ'at ile râm ol diyü cehenneme hitâb-ı müste'tâb vârid ola ba'dehu ol habîb-i rabbü'l-'izzet 'aleyhi's-selâmu ve't-tahiyyet emrine râm olmağ üzere zebânîler düzahuñ zencirlerine yapışup yesâr-ı 'arşda mağâmında varup tûra ol vaqt [L105a] cenâb-ı habîb-i muhterem şalla'llâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellem hazretinüñ ne mertebe habîb-i muhtarreb-i mükerrerrem oldığı 'ämme-i 'âlemüñ ol dem ma'lûmî ola³⁴⁰⁵

Bu ma'nâda izâh ve imâ budur ki şeb-i İsrâda ol Muştafâ ve habîb-i Hudâ 'aleyhi selâmu'llâhi te'âlâ hazretine ahvâl-i rüz-ı cezâ göstürildi ki bu mâ-cerâyı

³⁴⁰² şöyle ki meşelâ hazret-i Ya'küb 'aleyhi's-şalâtu ve's-selâm cîger-güşeleri hazret-i Yūsuf 'aleyhi's-selâm İbrâhîm 'aleyhi's-şalâtu ve's-selâma gözleri nûrları [H83b] hazret-i İshâk ve İsmâ'îl 'aleyhimü's-şalâtu ve's-selâm mühimleri olmaduğı mağal H; şöyle ki: meşelâ şöyle B; İbrâhîm - halîlülâh: B'de takdim-tehirli; 'aleyhimü's-şalâtu ve's-selâm: 'aleyhimü's-selâm B; olmasa gerek: olmaya B; ve dağı ileri bu ki: 'ale'l-huşuş L.

³⁴⁰³ - H; satvet ü: - B.

³⁴⁰⁴ ol nâzenîn-i sâye-perver-i 'izzet ve ol muhtarreb-i mañbûb-ı cenâb-ı hazret-i ehadîyyet şalla'llâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellem hazretleri sâ'irler gibi *nefsî nefsi* dimeyüp de leyle-i mir'âc-ı bâ-ibtihâcda ahvâl-i 'arâşâtı görüp ma'lûm-ı şerifleri olduğına binâ'en *âh ümme'tî âh ümme'tî* dese gereklerdür H; hulâşa bu ki: hulâşa-i kelâm B; kemâl-i: - B; 'ämme-i: - B; nefsi (1.): - L; ol vaqt ancak: ancak ol gün B; rahmet-i 'ämme-i 'âlem: - B; cenâb-ı Muhammed: - B; 'aleyhi's-şalâtu ve sellem: şalla'llâhu 'aleyhi ve sellem B; hazretleri: hazreti B; ümme'tî (1.): - L.

³⁴⁰⁵ - B, H.

muḳaddemā görmiş ve bilmiş ola da sâ'irler gibi nâle vü nevâda ḳalmaya ḫattâ ümmet-i bî-nevâlarına izn-i Ḥudâ ile meded-res ü 'ahde vefâda ola **[B107b]** ve eger ol şâhib-i sa'âdet 'aleyhi's-selâmu ve't-taḫiyyet 'âlem-i 'uḳbâda bu debdebe-i 'ulyâ ve bu kevkebe-i 'uzmâ'i muḳaddemâ görmeseler idi sâyir enbiyâ ve aşfiyâ gibi *vâ-nefsâ* demek iḳtizâ eyleye idi³⁴⁰⁶

Bu ma'nânun naẓîri bu ki³⁴⁰⁷ vâdî-i Eymende cenâb-ı kelîmu'llâh Mûsâ³⁴⁰⁸ 'aleyhi'ş-şalâtu ve's-selâm³⁴⁰⁹ ḫazretine³⁴¹⁰ nübüvvet ve risâlet baḫş olundığı³⁴¹¹ maḫal³⁴¹² dest-i şerîflerindeki³⁴¹³ 'aşânun yire³⁴¹⁴ ilḳâsıyla³⁴¹⁵ me'mûr oldılar³⁴¹⁶ ki ejder oldığın muḳaddem³⁴¹⁷ **[L105b]** görmiş ola ve³⁴¹⁸ gözi alıḫup³⁴¹⁹ maḫallinde nefret eylemeye³⁴²⁰ zîrâ muḳaddemâ ejder oldığın ve eline alduḳda üslûb-ı sâbîḳ üzere 'aşâ olacaḫın Kelîmu'llâh görmese³⁴²¹ ibtâl-i sihr-i seḫara içün³⁴²² dîvân-ı Fir'avnde³⁴²³ ilḳâ'i 'aşâ eyledükde³⁴²⁴ yedi başlu³⁴²⁵ ejder olup³⁴²⁶ **[H84a]** gerek Fir'avn³⁴²⁷ ve gerek Fir'avnîler³⁴²⁸ ḫavf u ḫaşyet ü nefret³⁴²⁹ eyledükleri maḫal³⁴³⁰ cenâb-ı³⁴³¹ Kelîmu'llâh 'aleyhi's-sellâm³⁴³² ḫazretleri³⁴³³ daḫı³⁴³⁴ ḫavf u nefret eyleyüp³⁴³⁵ umûr-ı mu'cize³⁴³⁶ muḫtell olmak

³⁴⁰⁶ – H; bu ma'nâda: meşelâ + B; ve imâ: – B; ol Muştafâ ve: – L; bu mâ-cerâyı muḳaddemâ: muḳaddemâ ol mâ-cerâ'i B; Ḥudâ: ḫazret-i Bârî te'âlâ B; ve eger ol şâhib-i sa'âdet 'aleyhi's-selâmu ve't-taḫiyyet: – L; 'âlem-i 'uḳbâda: şeb-i İsrâda B; 'uzmâ'i: + ya'ni B; idi: – B; gibi: + meşelâ B.

³⁴⁰⁷ meşelâ bu aḫvâlün meşîl ü 'adîli H.

³⁴⁰⁸ cenâb-ı kelîmu'llâh Mûsâ: ḫazret-i Mûsâ kelîmu'llâh B.

³⁴⁰⁹ şalavâtu'llâh ve selâmuḫu ve 'aleyh H.

³⁴¹⁰ cenâbına H.

³⁴¹¹ baḫş olundığı: baḫşendeliḫi H.

³⁴¹² vaḫt B.

³⁴¹³ dest-i Kelîmde olan H.

³⁴¹⁴ yire: – H.

³⁴¹⁵ biraḫılmasıyla B.

³⁴¹⁶ emr olındı H.

³⁴¹⁷ muḳaddem: ḫattâ H.

³⁴¹⁸ görüp B, göre de H.

³⁴¹⁹ gözi alıḫa B, H.

³⁴²⁰ – H.

³⁴²¹ – L, B.

³⁴²² görmese muḳaddemâ fi'l-vâḳı' + B, – H.

³⁴²³ – L, B.

³⁴²⁴ eyledükde: idüp L.

³⁴²⁵ – L, B.

³⁴²⁶ 'aşâ + B.

³⁴²⁷ Fir'avn: – B.

³⁴²⁸ Fir'avnîler: ol mecma'-ı gürûh H.

³⁴²⁹ ü nefret: – H.

³⁴³⁰ maḫal: vaḫt B, gibi H.

³⁴³¹ – B, H.

³⁴³² 'aleyhi's-sellâm: 'aleyhi'ş-şalâtu ve's-sellâm L, – H.

³⁴³³ ḫazreti L, B.

³⁴³⁴ de L, B.

iḳtizā eylerdi³⁴³⁷ ki cenāb-ı risālet-me^oāblar vādī-i Eymende nübüvvet ve risālet ve ḥattā recā eylemeleriyle aḥ-ı e^oazz u ekremleri Hārūn ^oaleyhi'ş-şalātu ve^os-selām ḥazretine nübüvvet bahş olunup ve ilkā^o-i ^oaşā ile emr olunup ḥattā ^oaşā^oi zemīne ilkā eyledükleri ^oaḳabinde mehābetlü şalābetlü ejder olup ḥarekete başlayınca Kelīmu'llāh ḥazretleri ḥavf idüp nefret eylediler ḥattā tütmasıyla me^omūr olduklarında ḥāl-i beşeriyet ejderi yeñleriyle tüttdılar der-^oaḳab sīret-i ülāsına i^oāde olunup yed-i Kelīm ^oaleyhi't-teslīmde yine ^oaşā oldı³⁴³⁸

[L106a] Ve ol³⁴³⁹ naḥl-i çemen-efrüz-ı temkīn-i risālet³⁴⁴⁰ ^oaleyhi teslīmātu rabbi'l-^oālemin ve't-taḥiyyet³⁴⁴¹ ḥazretleri ol rüz-i fīrüz u sā^oat-efrüzda³⁴⁴² ḥālāt-ı dīvān-ı ^oaraşātu çeşm-i im^oān-ıla seyr iderek giderken³⁴⁴³ [B108a] ^oarş-ı berīnün şolında rāh-ı düzaḥda³⁴⁴⁴ ta^obīr ü takrīri vaş(1)fdan ḥāric bir minber-i şerīf ve maḳām-ı laṭīf gördiler ki³⁴⁴⁵ ḥattā pesend idüp ^oaẓīm memdūḥ-ı hümāyūnları³⁴⁴⁶ olup ḥazret-i Cebra^oīle³⁴⁴⁷ yā Cebra^oīl bu maḳām-ı celīlü'ş-şān ḳaḅı muḳarreb-i zī-şāna cāy-ı muḳırr olsa gerekdür³⁴⁴⁸ diyü su^oāl eyledüklerinde³⁴⁴⁹ Cebra^oīl ^oaleyhi's-selām daḥı yā ḥabība'llāh³⁴⁵⁰ cenāb-ı sa^oādet-me^oābuñuza maḥşuş olmaḳ vardur didüklerinde³⁴⁵¹ ^oarşuñ şolluḅu³⁴⁵² ve düzaḥ yolluḅu³⁴⁵³ olması ḥasebiyle ḥāl-i beşeriyet³⁴⁵⁴ ol nāzenīn-i Mevlā ve ḥabīb-i [H84b] ḥazret-i Ḥudā celle celāluhu ḥazretlerinün derūn-ı nūr-efzūnlarında³⁴⁵⁵ [L106b] nev^oan-mā³⁴⁵⁶ bir maḥzūnlıḳ³⁴⁵⁷ ^oārız olduḳda³⁴⁵⁸ ḥiṭāb-ı müsteṭāb³⁴⁵⁹ vārid oldı³⁴⁶⁰ ki

³⁴³⁵ ḥavf eyleyüp B, ḥavf idüp H.

³⁴³⁶ + ḥattā B.

³⁴³⁷ eylerdi: eyleye idi L, iderdi H.

³⁴³⁸ – B, H.

³⁴³⁹ ol B, ve ḥattā ol H.

³⁴⁴⁰ çāre-cūy-ı ^ouşāt-ı ümmet-i derdmendān H; risālet: – B.

³⁴⁴¹ ^oaleyhi't-teslīmātu ve taḥiyyātu'r-raḥmān H; teslīmātu: selāmu B; ve't-taḥiyyet: – B.

³⁴⁴² ol rüz-i fīrüz u sā^oat-efrüzda: ol şeb-i mu^oazzam ve leyle-i mükerrerme H; sā^oat: vaḳt L.

³⁴⁴³ – B, H.

³⁴⁴⁴ rāh-ı düzaḥda: düzaḥ yolında H.

³⁴⁴⁵ ki: – H.

³⁴⁴⁶ ^oaẓīm memdūḥ-ı hümāyūnları: memdūḥ u maḳbülleri H.

³⁴⁴⁷ ḥazret-i Cebra^oīle: – L, B.

³⁴⁴⁸ cāy-ı muḳırr olsa gerekdür: cāy u mekāndur L, B.

³⁴⁴⁹ eyledüklerinde: buyurduklarında H.

³⁴⁵⁰ yā ḥabība'llāh: – L, B.

³⁴⁵¹ didüklerinde: didükde H; + beşeriyet-ḥāl L, + beşeriyet B.

³⁴⁵² ^oarşın cānib-i yesārı L, ^oarş-ı Raḥmānuñ şol tarafı H.

³⁴⁵³ ve rāh-ı düzaḥ L, ve düzaḥ yolu H.

³⁴⁵⁴ ḥāl-i beşeriyet: – L, B.

³⁴⁵⁵ ol şāḥib-i sa^oādet ^oaleyhi't-teslīmātu ve't-taḥiyyet ḥazretlerine L, ol şāḥib-i sa^oādet ^oaleyhi's-selāmu ve't-taḥiyyete B.

³⁴⁵⁶ nev^oā H.

³⁴⁵⁷ bir maḥzūnlıḳ L, B.

³⁴⁵⁸ ^oārız oldı L, B.

³⁴⁵⁹ müsteṭāb: ilāḥī L.

ḥabībüm³⁴⁶¹ bu ḥālet de³⁴⁶² saña³⁴⁶³ kemāl-i maḥabbetendür ki °uṣāt-ı ümmet ḥaqqında sürür u ḥubürüñ bu ma°nādatur şöyle ki rüz-ı cezāda cümleten cünūd-i³⁴⁶⁴ enbiyā ve ma°şer-i³⁴⁶⁵ aṣfiyā maḳām-ı³⁴⁶⁶ dil-güşālarında ṣadr-niṣīn-i feraḥ-ḳarīn olduklarında ḥabībüm cenābuñ daḥı³⁴⁶⁷ bu maḳām-ı ḥasretü'l-enāmda [B108b] ol vaqt cülüs-ı hümāyünüñ ola ve³⁴⁶⁸ ümmetden³⁴⁶⁹ °uṣāt-ı müsteḥaqq-ı °uḳubāt-ı zebāniyān-ı bī-şefekāt ile düzaḥa irsāl olunup götürülür iken ḥuzūr-ı merḥamet³⁴⁷⁰-mevfürdan geğerler iken³⁴⁷¹ amān³⁴⁷² yā şefi°a'l-müznibīn ve³⁴⁷³ yā ḥabībe'r-raḥmān³⁴⁷⁴ diyü feryād u fiğān³⁴⁷⁵ eyledüklerinde³⁴⁷⁶ ḥabībüm sen³⁴⁷⁷ daḥı ol vaq(i)tde³⁴⁷⁸ feryādlarına³⁴⁷⁹ meded-res olup cenāb-ı³⁴⁸⁰ ḥazretümüzden şefā°at ve imtinān³⁴⁸¹ eyleyesin ki ḥabībüm bu maḥalde böyle minberünüz olmasa °uṣāt-ı ümmete ḥazretümüzden şefā°at ile kimler [H85a] meded-res olup şefā°at eyleye³⁴⁸² diyü bu maḥalde de ehl-i °iṣyān için re°fet-i ilāhiyye ve şefḳat-i nā-mütenāhiyyeden va°d-i °afv u gufrān³⁴⁸³ şadır oldı

[L107a] Ḥulāşa³⁴⁸⁴ cenāb-ı ḥazret-i Muṣṭafā °aleyhi selāmu'llāhi te°ālāya³⁴⁸⁵ bu °acībe-i ḥāriḳa-i leyle-i İsrā ve bu³⁴⁸⁶ ğarībe-i °uruc-i °ālem-i bālā mu°cizāt-ı

3460 vardur B.

3461 ḥabībüm: – B, H.

3462 bu ma°nā da L; de: – B.

3463 cenābuña L.

3464 cünūd-i: – H.

3465 ma°şer-i: – H.

3466 maḳām-ı: minber-i H.

3467 cenābuña L; daḥı: da B.

3468 ol vaqt cülüs-ı hümāyünüñ ola ve: cülüs-ı hümāyünüñ olduĝda H.

3469 – H.

3470 merḥamet: re°fet H.

3471 geğerler iken: geğerken L, B.

3472 + el-amān H.

3473 ve: – L, B.

3474 yā ḥabībe rabbi'l-°ālemiñ H.

3475 u fiğān: ü zār u efiğān H.

3476 eyleyeler de B.

3477 cenābuñ H.

3478 ol vaq(i)tde: – B, H.

3479 °uṣāta L.

3480 cenāb-ı: – H.

3481 ve imtinān: – L, H.

3482 ki ḥabībüm (...) şefā°at eyleye: – L; ki: – H; maḥalde: yolda H; böyle: – H; °uṣāt-ı ümmete: °uṣāta B; ḥazretümüzden şefā°at ile: – B;

3483 diyü bu maḥalde ehl-i °iṣyān için va°d-i gufrān B, mağfiret-i °uṣāt-ı ümmet ḥaqqında bu maḥalde böyle va°d-i kerim H.

3484 H°de “Ḥulāşa-i Ḥātıme” başlıĝı var.

3485 – B, H.

3486 bu: – H.

küberâ³-i sultānu'l-aşfiyâ °aleyhi şalavātu'llāhi te°ālādan³⁴⁸⁷ bir³⁴⁸⁸ şemāme-i °anber-şemīme-i leṭāyif-i ilāhiyye ve bir rūḥ-efzâ²-i °avāṭıf-ı nā-mütenāhiyyedür³⁴⁸⁹ ki³⁴⁹⁰ ol nebiyy-i³⁴⁹¹ şādıku'l-va°di'l-emīn ve ol resül-i³⁴⁹² Ḥudāvend-i cihān-āferīn °aleyhi şalavātu rabbi'l-°ālemīn³⁴⁹³ ḥazretlerine³⁴⁹⁴ bu mi°râc-ı bāhiru'l-ibtihācı ümmet-i merḥūme-i³⁴⁹⁵ °ālī-himmet be-ḡāyetü'l-ḡāyet³⁴⁹⁶ °azīm ni°met ü °amīm devlet ü sa°adet bilmege muhtācdur ki³⁴⁹⁷ ol şeb-i zer-keş-i tutuḡ-ı *sübḫāne'leḡī esrā*da ki³⁴⁹⁸ maḡzā rüz-ı bāzār-ı ḥvāce-i her³⁴⁹⁹ dü serādur şol³⁵⁰⁰ nāvek-i du°ālar³⁵⁰¹ ki şaşt-ı kemāndur nübüvvetden ḫalāş buldı hedef-i icābete irdi³⁵⁰² [L107b] ve her şāh-bāz[H85b]-ı murād³⁵⁰³ ki ḡuşe-i sūrādıḡ-ı risāletden ser-āḡāz-ı³⁵⁰⁴ pervāz kıldı evc-i hevā-yı ḡurb-ı ilāhīde³⁵⁰⁵ şayd-ı tezerv-i ḡabūliyyete irdi³⁵⁰⁶ nice ḡabül ki henüz ḡonçe-dehān³⁵⁰⁷ olan³⁵⁰⁸

³⁴⁸⁷ mu°cizāt-ı küberâ²-i (...) te°ālādan: mu°cizāt-ı küberâ²-i cenāb-ı Muḫammed Muştafā [B109a] sultānu'l-aşfiyā ve burḫānū'l-etḡiyādur B, mu°cizāt-ı kübrâ²-i cenāb-ı ḥazret-i Muḫammed Muştafā²-i sultānū'l-aşfiyādur H.

³⁴⁸⁸ maḡzā + H.

³⁴⁸⁹ ve bir rūḥ-efzâ²-i °avāṭıf-ı nā-mütenāhiyyedür: ve °avāṭıf-ı nā-mütenāhiyye-i rūḥ-efzādur H.

³⁴⁹⁰ – B, H.

³⁴⁹¹ ol resül-i L.

³⁴⁹² resül-i: ḫabīb-i L.

³⁴⁹³ °aleyhi şalavātu rabbi'l-°ālemīn: şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem H.

³⁴⁹⁴ cenābına L, ḥazretine B.

³⁴⁹⁵ merḥūme-i: – L, B.

³⁴⁹⁶ be-ḡāyetü'l-ḡāyet: – L, B.

³⁴⁹⁷ H'de ḫaşiye olarak eklenen kısım şöyledir: “*Şerḫ Ol nāzenīn-i sāye-i perver-i °izzet ve ol muḡarreb ü maḡbüb-i cenāb-ı ḥazret-i eḫadiyyet şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem ḥazretleri ki şaḡāyir ü kebāyir-i çirkāb-ı a°māl-i seyyi°āt-ıla ālūde olan ins ü cinn-i şakaleyn den ümmetlerinüñ dīvān-ı araşātda iki nev°a leṭāyif-i ilāhiyye ve °avāṭıf-ı rubūbiyyeye maşhar olmaları aḫvālinde evvelā biri ki maḡzā dūzaḫa fażl u kerem-i °aliyyeleri ile ḡirmemeleriyle fevz ü necāt ve biri daḫı yine °adl-i ulūhiyyeleriyle °uşātdan dūzaḫa ḡirüp de yine çıkmaları için ol Zühre-i māh-tāb-likā ve ol Süheyl-i Āfitāb-semā şalla'llāhu °aleyhi ve sellem ḥazretlerinüñ her tūr-i tazarruf u niyāzları ki ol leyle-i mu°azzam ve ol şeb-i mükerremde kemān-ı nübüvvet-i şaştından ḡuşād buyrıldıḡda der-°akāb hedef-i nişāne²-i icābet-i ḥazret-i eḫadiyyete vāsil oldu ve yine ol pādīşāh-ı enbiyā ve şehinşāh-ı aşfiyā °aleyhi şalavātuḫı ve selāmu'llāhi te°ālā ol şaydgāh-ı leyle-i ḡurb-ı vişālde bāzū-yı nübüvvet ve dest-i risāletden derdmendān-ı ümmetüñ yine °uşātları ḫaḡḡında fevz ü necāta dā°ir her şāh-bāz-ı recā vü niyāzı mecma°-ı şayd u şikār-ı ḡabüle pervāz eyledi evc-i hevā-yı ḡurb-ı ilāhīde şikār-ı ni°met-i nā-mütenāhī ile muşaffır ve manşūr u mesrūr-ı pūr-ḫubūr olmuşlardur şöyle ki levḫ-i ḫātır-ı feyz-°atırlarında dergāh-ı eḫadiyyete her °arza kıldıḡları aḫvāl-i merām u me°ālleri ḫaḡḡında āyā icābet için zerre ḡadar ḫayāl-i tab°-ı kerīmlerine ḫuṫūr itmedin veyāḫud mübārek lisān-ı ḡudsīlerinden ḫarf-i vāhid zuhūr itmedin kudret-i ḥazret-i Perverdigār ile ber-yed-i peyk-ı şabā-kirdār ile ḫaber-i cevāb-ı icābet-müjdelerini rāyiḫa-i tayyibesi meşām-m-ı ḡudsīlerinde istişmām olmur idi”*

³⁴⁹⁸ ki: – L.

³⁴⁹⁹ her: – H.

³⁵⁰⁰ şol: her B, H.

³⁵⁰¹ du°ālar: du°ā H.

³⁵⁰² irdi: yitdi H.

³⁵⁰³ murād: niyāz L.

³⁵⁰⁴ ser: – L.

³⁵⁰⁵ ḡurb-ı ilāhīde: ḡurbda H.

³⁵⁰⁶ ḡabūliyyete irdi: ḡabül itdi H.

la^cl-pāre zebānları [B109b] nesīm-i irādet-i maḫşūdeden müteḫarrik olmadın³⁵⁰⁹ berīd-i nüvīd-i ḳudret peyām-ı icābet irişdürür idi³⁵¹⁰ belki ressam-ı kār-ḫāne-i ṭabī^catleri levḫa-i ḫāṭırda³⁵¹¹ taşavvur-ı eşkāl-i merām itmedin³⁵¹² beşir-i sa^cādet müjde-i ḳabūliyyet³⁵¹³ yitişdirir idi³⁵¹⁴ eşnā^o-i ḳabūl-i ḫācātda ol nāzenīn-i çār-bāliş mihteri ve dest-perverde-i dāye-i sa^cādet serveri şalla'llāhu te^cālā^c aleyhi ve sellem³⁵¹⁵ ḫazretleri böyle³⁵¹⁶ taḫrīk-i silsile-i münācāt-ı cenāb-ı³⁵¹⁷ Ḳāḫıyu'l-Ḫācāt eylediler³⁵¹⁸ ki ey Ḫudāvend-i kerīm v'ey pādīşāh-ı raḫmān u³⁵¹⁹ raḫīm ḫaṭā-pūşā Ḫudāvendā İllāḫā^c aṭā-pūşā kerīmā pādīşāhā³⁵²⁰ ol dem pesīn-na^crehā-yı İsrāfīl^c aleyhi's-selām ḫazreti ki³⁵²¹ tenbīh-i ḳıyām-ı maḫşer eyleye³⁵²² ve³⁵²³ zemzeme-i nāḫūr-ı Zū'l-Celāl [L108a] ḳubbe-i kā^oināta³⁵²⁴ ḡulgule-i dehşet şala ve muḫāsibān-ı defter-i a^cmāl cem^o u tefrīḳ-i ef^cāl [B110a] ve şarrāfān-ı dīvān-ı *yevme tüble's-serā^oir* [u] teşḫīş-i nuḳūd-i zamāyir erbāb-ı şaḡāyir ü kebāyir eyledükde me^omül ü mes^oül³⁵²⁵ midür ki muḫāsebe-i a^cmāl-i ümmet ḳuluñ Muḫammede tefvīz olına ve fezleke-i aḫvāl-i pür-melālleri redd ü ḳabūlüm ile^c unvān bula irtikāb-ı girān-bār-ı cerāyim iden ümmetlerüm ki iltizām-ı mā lā-yelzem eylemişlerdür ḳavāyim-i irsāliyye-i^c amellerine nazar-ı^c aṭıfet şalam ve āfāt-ı şeyṭānī ile ḫāşıl olan meksūrāt-ı ümmetüñ şaḫāyif-i³⁵²⁶ seyyi^oatlarına bermücbib-i rızā^o-i ḡaffārī rādde-i fūrū-nihāde çeküp mecbürül-ḫāṭır ḳılam tā ki fezāyih-ı a^cmāl-i ümmetimi benden ḡayrı kimse bilmeye ve ḳabāyihlarına kimse muṭṭali^c olmaya diyü^c aẓīm tazallüm ü niyāzlar ve sūz u güdāzlar eyledüklerinde ḫiṭāb-ı müsteṭāb-ı ḫazret-i celāl-i eḫadiyyet celle celāluhu³⁵²⁷ öyle vārid oldı ki

3507 gönçe-dehān: gönçe-dehānı H.

3508 – L.

3509 olmadın: olmadan L.

3510 irişdürür idi: irişdire idi L, yitürdi H.

3511 ḫāṭırda: dilde L.

3512 itmedin: itmeden L.

3513 ḳabūliyyet: kelām B, ḳabūl H.

3514 getürdi H.

3515 şalla'llāhu te^cālā^c aleyhi ve sellem ḫazretleri: ^caleyhi's-şalātu ve's-selām B.

3516 böyle: şöyle L.

3517 cenāb-ı: + ḫazret-i H.

3518 eylediler: itdiler H.

3519 raḫmān u: – H.

3520 ḫaṭā-pūşā Ḫudāvendā İllāḫā^c aṭā-pūşā kerīmā pādīşāhā: – L, B.

3521 ^caleyhi's-selām ḫazreti ki: – H.

3522 eyleye: kıla H.

3523 – L.

3524 H nüshası burada sona ermektedir. Ancak aralarda henüz okunmayan kısımlar bulunmaktadır. Dolayısıyla buradan H77a'nın başladığı yere kadar olan kısım H nüshasında eksiktir.

3525 me^omül - mes^oül: B'de takdim-tehirli.

3526 şaḫāyif-i: şaḫīfe-i B.

3527 ḫiṭāb-ı müsteṭāb-ı ḫazret-i celāl-i eḫadiyyet celle celāluhu: ḫiṭāb-ı müsteṭāb L.

ḥabībüm sen isterseñ ki [L108b]/[B110b] gūşe-i³⁵²⁸ dāmen-i luṭfuñla sūtre-i ma[°]āyib eyleyesin fe-emmā ben ki Ḥudāvend-i kerīmem isterem ki ḳabāyih [u] fezāyih-i³⁵²⁹ ümmete nebiyy-i mükerrrem ve resūl-i mu[°]azzamları iken³⁵³⁰ sen bile vāḳıf olmayasın ḥabībüm sebep-i perīṣānī-i ümmet ki isā[°]et ve zilletdür imdi nüvişte-i³⁵³¹ amel-nāmeleri oldığım bile bilmeyesin ḥabībüm [°]uşāt-ı ümmete sen nübüvvet ve risālet ile re[°]fet ideyim dirseñ ben ise rubūbiyyet ve ulūhiyyet ile şefḳat eylerim³⁵³² ḥabībüm pes perdedārī-i şıfat-ı settārī iḳtiżā ider ki [°]uyüb-ı ümmetānı kimseye göstürmeyem ve sāyebān-ı ḥimāyet-i ḡaffārī icāb eylemez ki penāh-ı errende-i kitf-i raḥmetüm olan mücrimān-ı ehl-i imānı düzaḥda zebāniyān-ı bī-emāniyāna teslīm itmeyüp³⁵³³ senün maḥabbetüne ve benüm [°]ināyet ü mekremetime³⁵³⁴ emn ü emānumda olalar diyü va[°]d buyrıldı³⁵³⁵ *hāzā fazlu'llāhi'l-[°]azīm bi-ḥurmeti ḥabībīhi'l-kerīm ve'l-ḥamdü li'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm*³⁵³⁶

[B111a] Ol ḥayru'l-verā ve ḥabībü rabbi'l-[°]ulā [L109a] [°]aleyhi şalavātu'llāhi te[°]ālā ḥazretleri İlāhī ve Seyyidī ve Mevlā[°]³⁵³⁷ bu şeb-i a[°]zam³⁵³⁸ ve leyle-i ekremde³⁵³⁹ maḥzar olduğum devlet-i iḳbāl ve sa[°]adet-i iclālleri şanādīd-i Ḳureyşe izhār ideyim mi ve³⁵⁴⁰ taşdıḳ iderler mi³⁵⁴¹ diyü su[°]āl eylediler mine'l-evveli ile'l-āḥir³⁵⁴² ḥaber vir ḥabībüm ve seni [°]abd-i şādıḳım³⁵⁴³ Ebū Bekr raḍıya'llāhu³⁵⁴⁴ [°]anḥ³⁵⁴⁵ taşdıḳ ider diyü ḥitāb-ı ḥazret-i Vehhāb³⁵⁴⁶ vārid oldı³⁵⁴⁷

Ol med[°]uvv-i şeb-i İsrā maḥbüb-ı cenāb-ı ḥazret-i eḥadiyyet ve ol mu[°]azzeḥ ü mükerrrem *ḳābe ḳavseyn* [°]aleyhi şalavātu rabbi'l-[°]izzet ḥazretlerinün leyle-i

³⁵²⁸ gūşe-i: – B.

³⁵²⁹ fezāyih-i: seyyi[°]e-kārān-ı B.

³⁵³⁰ nebiyy-i mükerrrem ve resūl-i mu[°]azzamları iken: – B.

³⁵³¹ nüvişte: nivişte L (hareke).

³⁵³² ḥabībüm [°]uşāt-ı ümmete (...) ulūhiyyet ile şefḳat eylerim: – B.

³⁵³³ itmeyüp: + ḥabībüm L.

³⁵³⁴ – B.

³⁵³⁵ diyü va[°]d buyrıldı: – B.

³⁵³⁶ – L.

³⁵³⁷ ve Mevlā[°]: – L.

³⁵³⁸ a[°]zam: mu[°]azzam B.

³⁵³⁹ ekremde: mükerrremde B.

³⁵⁴⁰ ve: + bu aḥvālī kim L.

³⁵⁴¹ iderler mi: – L.

³⁵⁴² mine'l-evveli ile'l-āḥir: ez-ibtidā bā-nihāye B.

³⁵⁴³ [°]abd-i şādıḳım: – B.

³⁵⁴⁴ te[°]ālā L.

³⁵⁴⁵ + ḥazretleri L.

³⁵⁴⁶ ḥazret-i Vehhāb: müsteṭāb B.

³⁵⁴⁷ olundı B.

°uruc-ı behcet-vülûclarınıñ °avdet ü ric°atleri keyfiyyeti öyle oldı ki³⁵⁴⁸ ol³⁵⁴⁹ habīb-i hażret-i Rabbü'l-enām °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām hażretleri cenāb-ı Bārī-i zi'l-celāli ve'l-ikrām hażretlerinden deryādan kıta ve Hürşiddeden zerresi ta°rīf ü tavşīfi³⁵⁵⁰ beyān u °ayāndan **[L109b]** berī mazhar oldukları i°zāz u ihtirāmlar ile şādġām ve muhaşşılı'ı³⁵⁵¹merām olup hum-hāne-i vaħdetden çendīn hezār³⁵⁵² cur°a-i ser-pūşīde cām-ı meveddet ve şahbā-yı maħabbetler nūş eyledükde³⁵⁵³ **[B111b]** bu mu°āmele-i leṭāyif-i °aliyye³⁵⁵⁴ ve °avāṭıf-ı celiyye³⁵⁵⁵ hitāmında ol reh-³⁵⁵⁶rev-i merħale-i esrār bu ġurfe-i zeberced-gün-ı mu°allādan sāhire-i başıṭ-i ġabrāya āyet-i raħmet-i Raħmān gibi nüzül yāhud ki bu sebz-āşiyāne-i şahsār-ı melekūtdan haṭīre-i haḍrā-yı nāsūta hümā-yı hümāyūn-bāl-i iķbāl gibi sünūh u vuşul ġöstürdiler³⁵⁵⁷ ki ol tezerv-i³⁵⁵⁸ tīz-rev-i °illiyyīn lemħatü'l-başarda ṭayy-i mesāfe-i āsumān idüp vāşıl-ı dāmġāh-ı beşeriyet olup cāme-hüvāb-ı kıudsīlerine duħūlde ḥattā germiyet-i ḥarāret müşāhede eylediler

°Avdet ve ric°atde³⁵⁵⁹ şıḥḥati üzere rivāyet şöyledür³⁵⁶⁰ ki **[L110a]** İsrāfīl hażretleri ta°yīn buyrılıp ṭarfetü'l-°ayn içre °arş-ı mecīde irişüp ba°dehu sidre-i muntehāya **[B112a]** vuşüllerinde Cebrā°ıl °aleyhi's-selām hażretleri istikbāl u °azīm-i iclāl³⁵⁶¹ eylediler lākin ol şehriyār-ı iķlīm-i³⁵⁶² nübüvvet ve ol tācdār-ı kişver-i³⁵⁶³ risālet °aleyhi's-selāmu ve't-taḥiyyet hażretleri Cebrā°ıl °aleyhi's-selām hażretlerini³⁵⁶⁴ muntazırsı ġördiler³⁵⁶⁵ buyurdılar ki yā Cebrā°ıl niçe kez ben senūñ intizāruñ çekerdüm bu vaķt sen de baña muntazırsıñ gibi diyü buyurdılar Cebrā°ıl °aleyhi's-selām daḥı yā ḥabība'llāh³⁵⁶⁶ baña³⁵⁶⁷ ḥaber virüñ

3548 – B.

3549 ba°dehu + B.

3550 ta°rīf ü tavşīfi: taḥrīr ü taķrīri B.

3551 muhaşşılı'ı: muhaşşalı'ı L (hareke).

3552 çendīn hezār: + şād hezār L.

3553 nūş eyledüklerinde L. || B'de der-kenar, düzeltilmiş.

3554 leṭāyif-i °aliyye: luṭf-āmiz B.

3555 – B.

3556 reh-: tīz- B.

3557 ġöstürdiler: ġöstürildi L.

3558 tezerv-i: tezevr-i L.

3559 Ol hażret-i °aleyhi't-teslīmātu ve't-taḥiyyete keyfiyyet-i °avdet ve ric°at B; ric°at: ruc°at L (hareke).

3560 şöyle rivāyet olunmuşdur B.

3561 u °azīm-i iclāl: – B.

3562 iķlīm-i: kişver-i B.

3563 kişver-i: iķlīm-i B.

3564 °aleyhi's-selām hażretlerini: °aleyhi's-selāmi B; + meşelā L.

3565 ġördiler: müşāhede eylediler L.

3566 daḥı yā ḥabība'llāh: buyurdılar B.

3567 – L.

ne vâkı^c oldu³⁵⁶⁸ ol hâzret-i 'aleyhi's-selâmu ve't-tahîyyet dağı³⁵⁶⁹ bir vech-ile kâdir degülem yâ Cebrâ'îl didiler³⁵⁷⁰ Cebrâ'îl 'aleyhi's-selâm dağı³⁵⁷¹ bu kadar vahy-i ilâhî ve esrâr-ı nâ-mütenâhîler ki³⁵⁷² ben [L110b] cenâbuña³⁵⁷³ teblîğ eylerdüm cenâbuñ³⁵⁷⁴ bir haberi bile baña i'läm eylemezsün³⁵⁷⁵ didiler habîb-i ekrem şalla'llâhu te'âlâ³⁵⁷⁶ 'aleyhi ve sellem hâzretleri³⁵⁷⁷ de yâ Cebrâ'îl senüñ baña teblîğ eyledigün³⁵⁷⁸ haberler cümleten fi'l-vâkı^c³⁵⁷⁹ sem'ıyyât idi benüm haberlerüm³⁵⁸⁰ ise cümleten müşâhedâtdur ve bilâ-vâsıta hitâbâtdur³⁵⁸¹ [B112b] ki ibtidâ 'ağ(ı)ldan 'azl olundum ba'dehu nübüvvet sem'üme perde-i ğaybdan râz açıldı ba'dehu nefsum mağhûr oldu ve ğayr-ı mâ-beynden dür oldu hulâşa yâ Cebrâ'îl bu râz açılmaz ve evâmirden haber mümkün degüldür yâ Cebrâ'îl cenâbuña keşf-i râz ancak şu kadar³⁵⁸² ki *nûrun fî nûrin ve sūrurun fî sūrurin ve huzûrun fî huzûrin* diyü hatm-i kelâm eylediler

Ba'dehu sidre-i müntehâdan cenâb-ı habîb-i hâzret-i Rabbü'l-'izzet cellet 'azametuhu hâzretleri Cebrâ'îl 'aleyhi's-şalâtu ve's-selâm [L111a] hâzretleri ile ferah-ı ikbâl ve şevk u neşât-ı iclâl ile eṭbâk-ı semâvât ve mâ-fihâ ve mâ-beynehumâda olan zî-rûh u bî-rûh maḥlûkât u maşnû'âtı³⁵⁸³ çeşm-i im'ân ile müşâhede³⁵⁸⁴ ve seyr eyleyerek semâ'ı-râbi'ada cenâb-ı Kelîmu'llâh hâzret-i Mûsâ 'aleyhi's-şalâtu ve's-selâmuñ³⁵⁸⁵ mağâm-ı şerîflerine³⁵⁸⁶ teşrîf eylediler Kelîmu'llâh dağı [B113a] kıyâm ve ihtirâm u ikrâmıda ihtimâmdan şoñra ey seyyidü'l-evvelîn ve'l-âhirîn v'ey habîb-i rabbü'l-'âlemîn cenâb-ı Rabbü'l-'izzet cellet 'azametuhu hâzretlerinden ümmet-i 'âlî-himmete tâ'ât u 'ibâdât ve emr-i ma'rûf u nevhâî-i münkerâtdan ne fermân-ı celîlü's-şân cereyân eyledi diyü su'âl eylediler şâhib-i sa'âdet 'aleyhi't-teslîmâtu ve't-tahîyyet hâzretleri dağı yâ

³⁵⁶⁸ oldu: – B.

³⁵⁶⁹ dağı: – B.

³⁵⁷⁰ yâ Cebrâ'îl didiler: diyü buyurdılar B.

³⁵⁷¹ dağı: buyurdılar ki B.

³⁵⁷² vahy-i ilâhî ve esrâr-ı nâ-mütenâhîler ki: haberleri B.

³⁵⁷³ cenâbuña: + ki B.

³⁵⁷⁴ cenâbuñ: hâzretün B.

³⁵⁷⁵ benden ketm eylersün L.

³⁵⁷⁶ te'âlâ: – B.

³⁵⁷⁷ hâzretleri: hâzreti L.

³⁵⁷⁸ baña teblîğ eyledigün: îşâl eyledigün B.

³⁵⁷⁹ fi'l-vâkı^c: ber-cümleten B.

³⁵⁸⁰ haberlerüm: haberüm benüm ahvâlüm B.

³⁵⁸¹ müşâhedâtdur ve bilâ-vâsıta hitâbâtdur: müşâhedât B.

³⁵⁸² yâ Cebrâ'îl cenâbuña keşf-i râz ancak şu kadar: ancak yâ Cebrâ'îl şu kadar keşf-i râz B.

³⁵⁸³ olan zî-rûh u bî-rûh maḥlûkât u maşnû'âtı: olanları B.

³⁵⁸⁴ müşâhede: nazar B.

³⁵⁸⁵ ve's-selâmuñ: ve's-selâm L.

³⁵⁸⁶ mağâm-ı şerîflerine: mağâmlarına B.

Kelīma'llāh³⁵⁸⁷ ibtidā be-her şeb ü rüzda ellişer vaqt namāz ve be-³⁵⁸⁸her senede altışar ay şavm farīza ta^yin buyrıldı idi lākiñ zemīnde³⁵⁸⁹ Mescid-i Aqşāda [L111b] gerek cenābuñ³⁵⁹⁰ ve gerek enbiyā²-i 'izām ve rūsül-i kirām 'aleyhimü'ş-şalātu ve's-selām hazretleri eger ümmetüñüze³⁵⁹¹ emr-i ma^crūf ve nehy-i münker³⁵⁹² tā^cāt u 'ibādāt ta^yin-i ilāhī³⁵⁹³ buyrılır ise biz ümmetlerümüz imtiḥān eyledük şāyed ki 'uhdesinden gelemeyeler³⁵⁹⁴ taḥfīf talebinde olası diyü sipārişüñüze binā²en taleb-i ḥıffetde olup ve ḥattā icābet de³⁵⁹⁵ vāqı^c oldı³⁵⁹⁶ [B113b] ki elli vaqt namāz³⁵⁹⁷ yigirmi beş vaqt namāza ve altı ay şavm üç ay şavma³⁵⁹⁸ tenzīl ü taḥfīf³⁵⁹⁹ ile 'ināyet buyrılıp daḥı ziyāde³⁶⁰⁰ taḥfīf talebinde cenāb-ı Vāhibü'l-^cAṭyāyā celle ve 'alā hazretinden yā Kelīma'llāh ḥayā eyledüm didiler lākin Kelīmu'llāh³⁶⁰¹ 'aleyhi'ş-şalātu ve's-selām hazretleri³⁶⁰² ümmetüñüze re^cfet³⁶⁰³ ve şefkat eyleñüz mürāca^cat eyleñüz³⁶⁰⁴ tenzīl için ihtimām eyleñüz ümmetüñüz 'uhdesinden gelemeyeler şoñra rüz-ı cezāda ümmet 'itāb u 'azāb u 'ıķāba³⁶⁰⁵ giriftār olalar³⁶⁰⁶ ben Benī İsrā²īli deñedim³⁶⁰⁷ [L112a] ümmet za^cıfdür şāyed taḥammül idemeyeler bu yükü çekemeyeler didiler³⁶⁰⁸

Hulāşa sevķ-i Kelīmu'llāh 'aleyhi'ş-şalātu ve's-selām ile³⁶⁰⁹ yine ḥuzūr-ı cenāb-ı eḥadiyyete mürāca^cat ve taleb-i ḥıffeti niyāz eyleyüp³⁶¹⁰ kıbel-i rabbü'l-^cizzet cellet 'azametuhu hazretlerinden yine mürāca^cate müsā^cade ve ruḥşat-ı mekremet ü 'ināyet olunup³⁶¹¹ yigirmi beş vaqt namāz da her şeb ü rüzda ancak

³⁵⁸⁷ yā Kelīma'llāh: – B.

³⁵⁸⁸ be-: – L.

³⁵⁸⁹ zemīnde: bundan evvel B.

³⁵⁹⁰ cenābuñ: cenābuñuz B.

³⁵⁹¹ ümmetüñüze: ümmete L.

³⁵⁹² emr-i ma^crūfāt ve nevāhī-i münkerātdan B.

³⁵⁹³ ta^yin-i ilāhī: ta^yin B.

³⁵⁹⁴ biz ümmetlerümüz imtiḥān eyledük şāyed ki 'uhdesinden gelemeyeler: – L.

³⁵⁹⁵ taleb-i ḥıffetde olup ve ḥattā icābet de: taḥfīf niyāzumuzda icābet B.

³⁵⁹⁶ oldı: olup B.

³⁵⁹⁷ namāz: namāzdan B.

³⁵⁹⁸ üç ay şavma: – B.

³⁵⁹⁹ taḥfīf: taḥfīfī B.

³⁶⁰⁰ ziyāde: – B.

³⁶⁰¹ Kelīmu'llāh: hazret-i + B.

³⁶⁰² hazretleri: hazreti L.

³⁶⁰³ re^cfet: rü^cfet L (hareke).

³⁶⁰⁴ eyleñüz: idiñiz B.

³⁶⁰⁵ 'ıķāba: 'ıķābete L.

³⁶⁰⁶ maḥzar olurlar B.

³⁶⁰⁷ deñedim: deñe B.

³⁶⁰⁸ didiler: didüklerinde B.

³⁶⁰⁹ sevķ-i Kelīmu'llāh 'aleyhi'ş-şalātu ve's-selām ile: – B.

³⁶¹⁰ niyāz eyleyüp: sevķ eylemeleriyle B.

³⁶¹¹ olunup: + muḥaşşal sevķ-i cenāb-ı Kelīmu'llāh [B114a] celle celāluhu hazretleriyle B.

beş vakt namāza³⁶¹² ve üç ay şavm da³⁶¹³ bir senede şehri ümmet mäh-ı Ramazân-ı rahmet-rizân bir ay şavm farîza olmak üzere hıffet şefâ°atlerine icâbet buyrılup meserret ü ferahıyyet ile °avdet eylediler hattâ Kelîmu'llâh yâ rahmeten li'l-°âlemîn şâyed ki ümmet taḥammül idemeyeler diyü yine müraca°at ve şefâ°at-i³⁶¹⁴ hıffete sevḳ u delâlet³⁶¹⁵ eylediler lâkin ol şâhib-i sa°adet °aleyhi't-teslîmātu ve't-taḥıyyet ḥazretleri yâ Kelîma'llâh ğayrı şerm ü ḥayâ iderem diyü **[L112b]** beş vakt namāza ve bir ay şavma râzî olup tekrâr³⁶¹⁶ müraca°at eylediler

İmdi bu ma°nâda ğarâbet ve leḫâfet bundadır ki îmândan sonra efḫal-i a°mâl namâzdur ol şeb-i a°zam ve leyle-i ekremde ibtidâ elli vakt namâz taḫdîrinde³⁶¹⁷ efḫal-i a°mâl namâz ve sâniyen şavm iken kırk beş vakt namâz ve beş ay şavmuñ ref° u °afvında ol ḥabîb-i rabbü'l-°izzet³⁶¹⁸ **[B114b]** °aleyhi't-teslîmātu³⁶¹⁹ ve't-taḥıyyet ḥazretlerinin recâ ve³⁶²⁰ şefâ°atleri ḥuzûr-ı eḫadiyyetde icâbet buyrıla bu luḫf-ı ilâhî ve kerem-i nâ-mütenâhî ne °izzet ve ne sa°adettür imdi³⁶²¹ dîvân-ı °araşâtda °uşātuñ düzaḫdan °afv u necâtları ḥaḫḫında be-ḫarîkı'l-evlâdur ki şefâ°atleri ḥayyiz-i icâbetde vâkı° ola

[L113a]

Ol Sefîr-i Memâlik-i Melekût ve Ol Debîr-i Mesâlik-i Ceberût³⁶²²

Ḥazretlerinin³⁶²³ Ğayrı Zemîn ü Ğabrâya Keyfiyyet-i °Avdet ü

Ric°atleridür³⁶²⁴

Cenâb-ı Kelîmu'llâh ḥazret-i Mûsâ şalla'llâhu te°âlâ °aleyhi ve sellem sevkiyle ümmet-i merḫûmelerinin her şeb ü rûzda şalâtları beş vakt ve şavmları daḫı bir ay taḫdîri ḥaḫḫında recâ ve şefâ°atleri ḫabul buyrıldığı devlet-i °ulyâ ve bu ma°nâ için yine tekrâr dergâh-ı °izzet ve bârgâh-ı eḫadiyyete müraca°at sa°adet-i °uzmâ sürür u ḫubûriyla mesrûr-ı pür-ḫubûr olmak üzere cenâb-ı

³⁶¹² da her şeb ü rûzda ancak beş vakt namāza: – B.

³⁶¹³ da: – B.

³⁶¹⁴ şefâ°at-i: niyâz-ı B.

³⁶¹⁵ u delâlet: – L.

³⁶¹⁶ tekrâr: ğayrı B.

³⁶¹⁷ ibtidâ elli vakt namâz taḫdîrinde: taḫdîr-i ferâyizde ibtidâ elli vakt namâz teklîfînde B.

³⁶¹⁸ ḥabîb-i rabbü'l-°izzet: °âlemlere rahmet B.

³⁶¹⁹ °aleyhi'ş-şalâtu B.

³⁶²⁰ recâ ve: – B.

³⁶²¹ imdi: – B.

³⁶²² melekût – ceberût: L' de takdim-tehirli; + şalla'llâhu te°âlâ °aleyhi ve sellem L.

³⁶²³ ḥazretleri L.

³⁶²⁴ – L.

Kelīmu'llāh 'aleyhi'ş-şalātu ve's-selām hazretlerine vedā^c eyleyüp³⁶²⁵ şöyle ki sidre-i müntehādan Cebrā'īl 'aleyhi'ş-şalātu ve's-selām hazretinüñ mihrāb-ı sa'ādet-me'āblarından zemīne nüzül ü 'avdetlerinüñ keyfiyeti aḥvālinde³⁶²⁶ cümle-i tevārīḥde³⁶²⁷ eşaḥḥ-ı aḳvāl ve ercaḥ-ı maḳāl³⁶²⁸ cenāḥ-ı peyk-i hazret-i Ḥudā-yı celīl [B115a] Cebrā'īl 'aleyhi şalavātu'llāhi Zü'l-Celāl³⁶²⁹ hazretine süvār olmak üzere³⁶³⁰ bu³⁶³¹ sefer-i³⁶³² mi'rāc-ı bāhiru'l-ibtihācda [L113b] cenāb-ı sa'ādet-me'āblarına baḥşende-i ilāhiyye³⁶³³ olan³⁶³⁴ leṭāyif-i celiyye ve 'avāṭıf-ı 'aliyyelere³⁶³⁵ ḥamd-i firāvān ve şükr-i bī-pāyān³⁶³⁶ eyleyerek kezālik cenāb-ı Cibrīl 'aleyhi's-selām³⁶³⁷ hazretleri de bu leyle-i a'zam ve şeb-i ekremde cümle-i melā'ik-i kirām 'aleyhi's-selām ol māḥ-tāb-ı evc-i nübüvvet ve ol āfitāb-ı āsumān-ı³⁶³⁸ risālet 'aleyhi't-teslīmātu ve't-taḥiyyet hazretlerinüñ rikāb-ı hümāyün-ı sa'ādetlerinde ḥıdmet-i rehberiyetlerine³⁶³⁹ ben ta'cīn olundum diyü ḥāmiden ve şākiren³⁶⁴⁰ izḥār-ı beşāset-i bī-şümār³⁶⁴¹ ve iftiḥār-ı hezār [u] şad hezār³⁶⁴² eyleyerek ve yine³⁶⁴³ āsumānların ebvāb-ı sa'ādet-me'āblarından zehāb u iyābda³⁶⁴⁴ zevḳ u şevḳ-i iḳbāl ve neşāṭ u sürür-ı iclāl ile metbū^c u tābi^{c3645} bevḳālar ile³⁶⁴⁶ selāmlaşarak ve vedā^{c3647} idişerek [B115b] ve yine ol ḥabīb-i ekrem³⁶⁴⁸ [L114a] şalla'llāhu 'aleyhi ve sellem hazretleri³⁶⁴⁹ zehābda³⁶⁵⁰ fi'n-

3625 – B.

3626 – L.

3627 – B.

3628 maḳāl: me'āl B.

3629 'aleyhi şalavātu'llāhi Zü'l-Celāl: 'aleyhi'ş-şalātu ve's-selām L.

3630 olmak üzere: olup B.

3631 ol ḥabīb-i hazret-i eḥadiyyet 'aleyhi't-teslīmātu ve't-taḥiyyet cenāb-ı Rabbü'l-'izzet cellet 'azametuhu hazretlerinden + B.

3632 'izzet-i L.

3633 baḥşende-i ilāhiyye: – B.

3634 olunan B.

3635 leṭāyif-i celiyye - 'avāṭıf-ı 'aliyye: B'de takdim-tehirli.

3636 pāyān: pāyānlar L.

3637 'aleyhi's-selām: 'aleyhi'ş-şalātu ve's-selām L.

3638 āsumān: āsimān L (hareke).

3639 rikāb-ı hümāyün-ı sa'ādetlerinde ḥıdmet-i rehberiyetlerine: da'vet-i hazret-i Raḥmān 'azze şānuhuya icābetde 'azīmetlerine melekūt beynlerinde B.

3640 ḥāmiden ve şākiren: – L.

3641 bī-şümār: bisyār B.

3642 hezār [u] şad hezār: bī-şümār B.

3643 ve yine: – L.

3644 ebvāb-ı sa'ādet-me'āblarından zehāb u iyābda: iyābda girdükleri ebvāb-ı sa'ādet-me'āblarından çıkarak B.

3645 – B.

3646 ve bevḳālarıyla B.

3647 vedā^c: el-vedā^c B.

3648 ḥabīb-i ekrem: cenāb-ı ḥabīb-i hazret-i Ḥudā-yı müte'āl-i zü'l-celāl B.

3649 'aleyhi'ş-şalātu ve's-selām B.

3650 – B.

nehâri ve'l-leyâl³⁶⁵¹ °aşq-ı ilâhî ve şevk-i nâ-mütenâhî ile semâvâtda³⁶⁵² müşâhede idemedikleri ve ma'lûmları olmadık³⁶⁵³ °acâyibât u ğarâyibât³⁶⁵⁴ zî-rûh u bî-rûh³⁶⁵⁵ maşnû°atı³⁶⁵⁶ °avdetde nazar u seyr³⁶⁵⁷ eyleyerek ve maḥzâ ḥasretü'l-enbiyâ ve'l-aşfiyâ olan bu kadar³⁶⁵⁸ i°zâz-ı bî-ḥad ve ikrâm-ı lâ-yu°adlara³⁶⁵⁹ şükr ü ḥamd eyleyerek ve³⁶⁶⁰ Cibrîl-i emîn °aleyhi'ş-şalâtu ve's-selâm ḥazretleri ise altı kerre yüz biñ kanatlarının her bir tüyü envâ°-ı cevâhir ü zevâhir ile mücevher ü müzevher olmak üzere perr ü bâl açup uçarak ḥabîb-i ḥazret-i Ḥudâ °aleyhi'ş-şalâtu ve's-selâm ile bu sefer-i mi°râc-ı bâhiru'l-ibtihâc devlet-i °uzmâ ve sa°âdet-i °ulyâsının müzâkeret ve muşâhabetin idişerek yine üslûb-ı sâbık bir ucu bâb-ı semâ°-i dünyâ bir ucu zemîn ü ğabrâda şahretü'llâha muttaşıl [L114b] ibtidâ giderken °urûc eyledükleri ol mi°râcdan yine ol maḳâmlara uğrayarak ve ol maḳâmlarda olan melekler ile görüşerek ve selâmlaşup vedâ°laşarak zemîne nüzûl ü hübüṭ eyleyüp³⁶⁶¹ [B118a] ³⁶⁶²Cebrâ°îl °aleyhi's-selâm ḥazretleriyle yine Beytü'l-Maḳdise gelüp³⁶⁶³ Cebrâ°îl °aleyhi's-selâm burâkı yine muḳaddemâ bağladıkları ḥalkada gördiler ol şâhib-i sa°âdet °aleyhi't-teslîmâtu ve't-taḥiyyet ḥazretleri³⁶⁶⁴ işâret-i Cebrâ°îl °aleyhi's-selâm ile yine Mescid-i Akşâya girüp şükrâne iki rek°at namâz kıilup³⁶⁶⁵ bu ni°met-i bâhireye³⁶⁶⁶ °azîm ḥamd ü şenâ ve şükr-i bî-nihâye³⁶⁶⁷ eylediler³⁶⁶⁸ ba°dehu Cebrâ°îl °aleyhi's-selâm ḥazretleri ol

³⁶⁵¹ – L.

³⁶⁵² semâvâtda: – B.

³⁶⁵³ baḳamadıkları ve göremedikleri B.

³⁶⁵⁴ + u B.

³⁶⁵⁵ zî-rûh u bî-rûh: – B

³⁶⁵⁶ + semâvâtlarda B.

³⁶⁵⁷ nazar - seyr: B'de takdim-tehirli.

³⁶⁵⁸ bu kadar: – L.

³⁶⁵⁹ yu°adlara: yu°ade B.

³⁶⁶⁰ ve: – L.

³⁶⁶¹ Cibrîl-i emîn °aleyhi'ş-şalâtu ve's-selâm ḥazretleri ise (...) zemîne nüzûl ü hübüṭ eyleyüp: Cibrîl-i emîn-i vahy-i ḥazret-i Ḥudâ celle ve °alâ ile bu devlet-i °uzmâ ve bu sa°âdet-i °ulyânın muşâhabet ü müzâkeretin idişerek şöyle ki ḥabîb-i ekrem şalla'llâhu °aleyhi ve sellem ḥazretleri cenâh-ı Cebrâ°îl °aleyhi selâmu'llâhi'l-cemîlî'l-celîl ḥazretine süvâr ve Cebrâ°îl °aleyhi's-selâm ḥazretleri de maḥzâ altı yüz biñ kanatlarının her bir tüyü envâ° dürlü cevâhir ü zevâhir ile mücevher ü müzevher olmak üzere meşelâ üslûb-ı sâbık yine bir ucu bâb-ı semâ°-i dünyâda ve bir ucu zemîn ü ğabrâda şahretü'llâh[a] muttaşıl [B116a] şöyle ki bâlâda vech-i meşrûh-ıla mezkûr yine ol mi°râcdan nüzûl ü hübüṭ eyleyüp B.

³⁶⁶² Buradan paragraf sonuna kadar olan kısım, B nüshasında farklı bir yerde, 117b'de (14-15. satırlar) ve 118a'da (1-14. satırlar) bulunmaktadır. Sonraki dört paragrafta da aynı durum söz konusudur. Bu bölümlerde L nüshasının anlatım sırası esas alınmıştır.

³⁶⁶³ Cebrâ°îl (...) Beytü'l-Maḳdise gelüp: ve yine ol ḥazret-i °aleyhi't-teslîmâtu ve't-taḥiyyet ile + B.

³⁶⁶⁴ ol şâhib-i sa°âdet °aleyhi't-teslîmâtu ve't-taḥiyyet ḥazretleri: – B.

³⁶⁶⁵ kıilup: kııldılar ve B.

³⁶⁶⁶ bâhireye: mi°râca B.

³⁶⁶⁷ şenâ ve şükr-i bî-nihâye: şükrler B.

³⁶⁶⁸ âġâz + L.

h zrete³⁶⁶⁹ enbiy -i  iz m ve r s l-i kir m  aleyhim ' - al tu ve's-sel m h zretlerin n ta v rlerini g st rdi hatt ³⁶⁷⁰  aġda Eb  Bekr-i  iddik³⁶⁷¹ ve³⁶⁷²  olda  Omer-i F r k³⁶⁷³ rağiya'll hu te al ³⁶⁷⁴  anhum  h zretlerini olmak  zere kendi ta v rlerinde bile³⁶⁷⁵ g rdiler ba dehu [L115a] Mescid-i Ak  adan ta ra  ıkdılar Cebr 'il  aleyhi's-sel m h zretleri varup bur k³⁶⁷⁶ halkadan  oz p get r p s v r olduuz y  hab ba'll h didiler ve s v r oldılar

³⁶⁷⁷Cebr 'il  aleyhi's-sel m h zretleri  sl b-ı s bık rik b-ı h m y nlarında kudret-i k hire-i il hiyye ve kuvvet-i b hire-i n -m ten hiyyeleri hab b m m  ahede eyleyeler ma'n sına ferm n-ı h zret-i Raġm n  azze  anuhu ile Cebr 'il  aleyhi's-sel m h zretleri hab b-i h zret-i Rabb 'l-en m  aleyhi's- al tu ve's-sel m h zretlerini³⁶⁷⁸ biri ma rıkda ve biri maġribde iki  az m  eh(i)rlere g t rdiler ki her bir  ehr n iki er bi  derv zeleri var ki bir derv zeden bir derv zeye bir fersaġ menzil ol  ehr ki ma rıkdadur lis n-ı S ry n ce ismi Ber is dur  ibr n  lis nında ise C b lk dur  ehrin n halkı  Ad kavmi m 'minlerin n neslinden olup cen b-ı  al ih  aleyhi's- al tu ve's-sel m h zretine  im n get rmi lerd r ve ol  ehr ki maġribded r S ry n  lis nınca ismi Berc s dur  ibr n  lis nında ismi C b ls dur bu  ehr n her bir derv zesinde on iki bi  adem sil hiyla bir derb nlik [B116b] iderler ay tam mında bir aġir cem 'at gel r h l  a bir def'a bekleyene bir daġı nevbet degmez  ah b-i sa adet  aleyhi't-tesl m tu ve't-taġiyyet h zretleri bu  eh(i)rlere eh(i)llerin d ne da vet eylediler tev k -i B r   azze  anuhu h zretleri ile kab l eylediler ve ta r k-ı  ib deti ta lim buyurup kab l eylediler c mleten  sl ma geldiler  arında larımızdur ey leri biz m ey ler m z ve kemleri biz m kemler m z ile olurlar diy  haber virdiler³⁶⁷⁹

³⁶⁶⁹ ol h zrete: hab b-i ekrem  alla'll hu  aleyhi ve sellem[e] B.

³⁶⁷⁰ hatt : – B.

³⁶⁷¹ Eb  Bekr-i  iddik: Eb  Bekr L.

³⁶⁷² – B.

³⁶⁷³  Omer-i F r k:  Omer L.

³⁶⁷⁴ te al : – B.

³⁶⁷⁵ olmak  zere kendi ta v rlerinde bile: g rdiler ki bile olmak  zere kendi ta v rlerinde L.

³⁶⁷⁶ varup - bur k: B'de takdim-tehirli.

³⁶⁷⁷ Bu kısım B'de 116a'da (2-15. satırlar) ve 116b'de (1-7. satırlar) bulunmaktadır.

³⁶⁷⁸ Ol hab b-i h zret-i Hud -yı cel li Cebr 'il  aleyhi's- al tu ve's-sel m h zretleri ferm n-ı h zret-i Raġm n celle  anuhu ile B.

³⁶⁷⁹ biri ma rıkda lis n-ı S ry n  ile ismi Ber is  ve  ibr n  lis nında C b lk   ehrine ve biri maġribde lis n-ı S ry n  ile ismi Berc s   ibr n  lis nında ismi C b ls   ehrine get rdi Cebr 'il  aleyhi's-sel m ta rif   tav fi ile hab b-i ekrem  alla'll hu te al   aleyhi ve sellem h zretleri bu  eh(i)rleri [L115b] halklarını ve m  ahede eyley p de  ibret alınacak aġv lleri c mleten g r p mefh m u ma l m-ı k dsileri oldu L.

³⁶⁸⁰Ve yine Cebrâ'îl 'aleyhi's-selâm hazretleri ol küffâra dūzaḥ ile nezîr ve ehl-i îmân ebrâra behîşt ile beşîr şalla'llâhu 'aleyhi ve sellem hazretlerini [B117a] üç fırkaya uğrattılar ki anlar hâşâ cenâb-ı Rabbü'l-âlemîn 'azze şānuhu hazretlerinden gayrı'î 'adū bilmezler bir fırkaya Müttesik ve bir fırkaya Te'vîl ve bir fırkaya Pârs dirler bunları dîne da'vet eylediler kabûl eylemediler anlar küffâr ile dūzaḥda bile olurlar diyü buyrıldı ve yine ol ḥabîb-i ḥazret-i Raḥmân 'azze şānuhu hazretleri Qur'ân-ı 'azîmü's-şānda ḥaḳlarında *Ve min kavmi Mūsā ümmetün yehdūne bi'l-ḥaḳḳı ve bihi ya'dilūn* vaşfiyla mevşûf olan ümmet-i cenâb-ı Kelîmu'llāh 'aleyhi's-şalātu ve's-selâm hazretine götürüp Cebrâ'îl 'aleyhi's-selâm ol ḥazret-i 'aleyhi't-teslîmātu ve't-taḥiyyeti anlara ta'rîf eyleyüp şāhib-i sa'âdet 'aleyhi's-selāmu ve't-taḥiyyet kendülere selām virdiler selāmın aldılar ve ol ḥazreti bildiler ve nübüvvet ü risāletlerine îmân getürdiler bu ümmetün aḥvâlleri ziyadesiyle uzundur tevâriḥlerde mestûr u mezkûrdur [B117b] taṭvîl lâzım gelür diyü taḥrîr olunmadı ancak vilāyetleri Şînden ötedür ḥattâ şāhib-i sa'âdet 'aleyhi's-selāmu ve't-taḥiyyet hazretlerine iki şey recâ eylediler biri be-her sene ḥuccâc ile ḥac eylemeleri için ṭayy-ı zemāyin olunmasın ve bir de kimse kendülerin görmemesin recâ eylediler devletlü kabûl buyurup ḥattâ du'â eylediler ki her sene vaḳtiyle hem ḥacca gelürler ve hem kimse kendülerin görmezler³⁶⁸¹

³⁶⁸²Ve yine ol hādî-i 'âlem şalla'llâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellem hazretlerini Cebrâ'îl 'aleyhi's-selâm hazretleri Ye'cûc ve Me'cûc tâ'ifelerine götürdiler cümlesin dîne da'vet eylediler itâ'at eylemediler İslâmı kabûl eylemediler ḥaḳlarında dūzaḥilerdür diyü buyrıldı ³⁶⁸³ve yine ol ḥazret-i 'aleyhi's-selāmu ve't-taḥiyyet hazretleri Cebrâ'îl 'aleyhi's-selâm hazretleriyle cinnilerden çok ṭayyife rāşt geldiler selām virdiler selāmın aldılar ve kendülerden kelimeteyn-i şehâdeteyni istimâc

³⁶⁸⁰ Bu kısım B'de 116b'de (13-15. satırlar), 117a'da (tamamı) ve 117b'de (1-8. satırlar) bulunmaktadır.

³⁶⁸¹ ve Cebrâ'îl 'aleyhi's-selâm ol şāhib-i sa'âdet 'aleyhi's-selāmu ve't-taḥiyyet hazretlerini üç fırka maḥlûka uğrattı ve kezâlik Qur'ân-ı 'azîmü's-şānda *Ve min kavmi Mūsā ümmetün yehdūne bi'l-ḥaḳḳı ve bihi ya'dilūn* şıfâtıyla mevşûf olan ümmet-i Kelîmu'llāh 'aleyhi's-şalātu ve's-selâm hazretlerine uğrattı bu ümmetün aḥvâl-i şānları ziyadesiyle ḡarîb 'ibret-âmîz ma'nâ tevâriḥlerde 'aynıyla muşarraḥ ve mestûr u mezkûr taṭvîl-i kelām iḳtizâ eyler diyü taḥrîr olunmadı L.

³⁶⁸² Bu kısım B'de 116b'de (8-12. satırlar) bulunmaktadır.

³⁶⁸³ Bu kısım B'de 117b'de (8-14. satırlar) bulunmaktadır.

eylediler dīni bize de ta^clīm ü ^carz eyle didiler ecinniye teblīg-i risālete daḥı ol vaqt me^omūr olmamaları ḥasebiyle me^omūr degülem diyü buyurdılar³⁶⁸⁴

³⁶⁸⁵Ba^cdehu ^cinān-ı ^cazīmeti ğayrı sa^cadet-ḥāneye tevcīh buyurup burāk-süvār³⁶⁸⁶ Cebrā^oīl ^caleyhi's-selām³⁶⁸⁷ rikāb-ı hümāyūnda³⁶⁸⁸ **[B118b]** mevlid-i pākleri olan³⁶⁸⁹ Mekke-i mükerreremeye gelürken Mekkeye³⁶⁹⁰ qarīb Zī-Ṭuvā nām şahrāda giderken yā Cebrā^oīl bu aḥvāl-i mi^crācda beni kim taşdıķ eyler didiler³⁶⁹¹ Cebrā^oīl ^caleyhi's-selām daḥı Ebū Bekr raḍıya'llāhu te^cālā³⁶⁹² ^canh ḥazreti taşdıķ eyler³⁶⁹³ ol Şiddīķdur ğayrılar taşdıķ eylemezse ğam degüldür didiler ve Mekke-i mükerreremeye gelince ešnā^o-i rāhda ba^czı kāfilelere rāst geldiler

³⁶⁹⁴Hulāşa rikāb-ı hümāyūnlarında Cebrā^oīl ^caleyhi's-selām ḥazretleri tā ḥücre-i hümāyūn-ı **[L116b]** Ümmü Hānī raḍıya'llāhu te^cālā³⁶⁹⁵ ^canhā ḥazretine gelince burāk-süvār teşrīf eylediler ba^cdehu ḥücre-i hümāyūna teşrīf eyledüklerinde³⁶⁹⁶ Cebrā^oīl ^caleyhi's-selām ḥazretleri rikāb-ı hümāyūnların būs idüp burākdan nüzül eylediler³⁶⁹⁷ Cebrā^oīl ^caleyhi's-selām burāķı bāb-ı ḥücrede bağlayup ḥücreye³⁶⁹⁸ duḥül eylediler ^calem ağyardan ḥālī Ümmü Hānī raḍıya'llāhu ^canhā³⁶⁹⁹ ḥvāb-ı rāḥatında³⁷⁰⁰ şāḥib-i sa^cadet ^caleyhi's-selāmu ve't-taḥıyyet **[B119a]** ḥazretleri yine ḥulle vü kemer ü ^cimāme vü na^cleyni çıkarup Cebrā^oīle teslīm ve Cebrā^oīl de alup kezālik burāķı da alup burāķuñ³⁷⁰¹ ise gözlerinden yaş yirine kan aķar³⁷⁰² güyā ḥasret kıyāmete ḳaldı yine müştākāne³⁷⁰³ firāķ el virdi diyü³⁷⁰⁴ gerek Cebrā^oīl ^caleyhi's-selām ḥazretleri³⁷⁰⁵

³⁶⁸⁴ Kezālik Ye^ccüc ve Me^ccüc tā^oifelerine uğratdı ve ecinne tā^oifelerine uğratdılar ol maḥalde ecinneye teblīg-i risālet ve aḥvāl-i şerī^cat ile me^omūr **[L116a]** degüller idiler ancaķ ol maḥal ecinneye kelimeteyn-i şehādeteyni teblīg eylediler bu mezkūrular māddele ma^cnālardur ezmebde^o tābe-maḳta^c taḥrīr olunsa risālenüñ taḥammüli yoķdur diyü taḥrīr olunmamışdur L.

³⁶⁸⁵ Bu kısım B'de 118a'da (15. satır) ve 118b'de (1-7. satırlar) bulunmaktadır.

³⁶⁸⁶ – B.

³⁶⁸⁷ + ḥazreti B.

³⁶⁸⁸ hümāyūnda: hümāyūnlarında B.

³⁶⁸⁹ – L.

³⁶⁹⁰ Mekkeye: Mekke-i mükerreremeye B.

³⁶⁹¹ didiler: yā Cebrā^oīl + B.

³⁶⁹² te^cālā: – B.

³⁶⁹³ eyler: ider B.

³⁶⁹⁴ Bu kısım B'de 118b'den (7. satırdan itibaren) devam etmektedir.

³⁶⁹⁵ te^cālā: – B.

³⁶⁹⁶ ḥücre-i hümāyūna teşrīf eyledüklerinde: – L.

³⁶⁹⁷ eylediler: ve B.

³⁶⁹⁸ ḥücreye: ḥücrede B.

³⁶⁹⁹ raḍıya'llāhu ^canhā: – B.

³⁷⁰⁰ rāḥatında: rāḥatlarında B.

³⁷⁰¹ burāķuñ: burāķ L.

³⁷⁰² aķar: aķıyor B.

³⁷⁰³ müştākāne: – L.

gerek³⁷⁰⁶ burāk-ı pür-firāk ḥazīn ḥazīn āh eyleyerek³⁷⁰⁷ burāk-ı müştāk-ı pür-firāk ol ḥabīb-i ḥazret-i Ḥallāka³⁷⁰⁸ el-vedā^c yā ḥabība'llāh umūr-ı³⁷⁰⁹ rüz-ı cezāya fayşal virilince ben müştāka süvār olmağa va^d-i kerīmīnizi ferāmüş buyurmayasız **[L117a]** diyü burāk gözlerinden yaş-ı ḥasret dökerek Cebrā'ıl[°] aleyhi's-selām ḥazretleri burākı alup cennāt-ı[°] āliyāta vardılar burākı ve sāyir getürdiklerini³⁷¹⁰ Cebrā'ıl[°] aleyhi's-selām **[H77a]** ḥāzin-i cinān³⁷¹¹ Rıḍvān[°] aleyhi's-selāma³⁷¹² teslīm idüp Cebrā'ıl[°] aleyhi's-selām ḥazretleri³⁷¹³ sidre-i münthāda³⁷¹⁴ yine mihrāb-ı **[B119b]** sa[°]ādet-me[°]āblarına³⁷¹⁵ varup³⁷¹⁶ ḥabīb-i rabbū'l-^cizzet cellet[°] aẓametuhu ḥazretlerine bu şeb-i mi[°]rāc-ı zī'l-ibtihācda ḥıdmet-i rehberiyete melekūt beynlerinde kendüsi me[°]mūr oldığı ni[°]met-i[°] uzmānuñ dergāh-ı ulūhiyyete ḥamd ü şükürinde oldılar³⁷¹⁷ ba[°]dehu şāḥib-i sa[°]ādet şalla'llāhu te[°]ālā[°] aleyhi ve sellem ḥazretleri daḥı cāme-ḥ^vāb-ı rāḥat-me[°]āblarına girüp³⁷¹⁸ ḥattā cāme-ḥ^vāblarını daḥı ḥarāret-ile buldılar³⁷¹⁹ zīrā müddet-i sefer-i mi[°]rāc³⁷²⁰ [°]ālem-i dünyā ḥisābiyla³⁷²¹ yalīñız³⁷²² üç sā[°]atde vākı^c oldığı³⁷²³ müttefeḩun[°] aleyhdür *āmennā ve şaddaḩnā inne'llāhe*³⁷²⁴ *alā külli şey'in ḩadīr*

Vaḩtā ki³⁷²⁵ şabāḩ olduḩda ol³⁷²⁶ cenāb-ı seyyid-i kā'ināt **[B120a]** [°]aleyhi efdālü's-salavāt ve ekmelü't-teslīmāt³⁷²⁷ ḥazretleri **[L117b]** Ümmü Hānī

³⁷⁰⁴ diyü: ma^cnāsına L.

³⁷⁰⁵ ḥazretleri: ḥazreti L.

³⁷⁰⁶ ḩuşūşā ki B.

³⁷⁰⁷ eyleyerek: iderek B.

³⁷⁰⁸ ol ḥazrete burāk B.

³⁷⁰⁹ umūr-ı: aḩvāl-i L.

³⁷¹⁰ ve sāyir getürdiklerini: ve sāyiri L.

³⁷¹¹ ḥāzin-i cinān: – L.

³⁷¹² [°]aleyhi's-selāma: [°]aleyhi selāmu'r-Raḩmān ḥazretine B.

³⁷¹³ ḥazretleri: – L, B.

³⁷¹⁴ sidrede H.

³⁷¹⁵ -me[°]āblarına: -me[°]āblarında L.

³⁷¹⁶ – L.

³⁷¹⁷ bu rehberiyet ni[°]met-i[°] uzmānuñ ḥamd ü şükürinde ḩaldılar H; ḥabīb-i rabbū'l-^cizzet cellet[°] aẓametuhu ḥazretlerine - bu şeb-i mi[°]rāc-ı zī'l-ibtihācda: B'de takdim-tehirli; kendüsi: – L; dergāh-ı ulūhiyyete: – L.

³⁷¹⁸ – L, ḩattā vāşıl-ı dāmgāh-ı beşeriyet olduḩlarında B.

³⁷¹⁹ – L, cāme-ḥ^vāb-ı rāḩatlarında germiyyet-i ḩarāret müşāhedet eylemişlerdür B.

³⁷²⁰ ve bu leyle-i İsrāda müddet-i sefer-i[°] urūc-i mi[°]rāc-ı behcet-vülūc L, ve iyāb u zehāb-ı müddet-i sefer-i mi[°]rāc-ı bāhiru'l-ibtihāc B.

³⁷²¹ ḥisābiyla: ḩasebiyle B.

³⁷²² ancaḩ L.

³⁷²³ üç sā[°]at idigi L, üç sā[°]atde oldığı B.

³⁷²⁴ *inne'llāhe*: + *te^cālā* L, B.

³⁷²⁵ ḩulāşa L, B.

³⁷²⁶ ol: – L.

³⁷²⁷ şāḥib-i sa[°]ādet şalla'llāhu te[°]ālā[°] aleyhi ve sellem H; cenāb-ı: – B; ekmelü't-: eblaḩu't- B.

rağıya'llāhu te^cālā ^canhā ḥazretlerine³⁷²⁸ aḥvāl-i mi^crācı taḫrīr buyurduklarında³⁷²⁹ Ümmü Hānī rağıya'llāhu ^canhā³⁷³⁰ daḥı *Şaddakte yā resūla'llāh*³⁷³¹ peder ü māderem size³⁷³² fedā olsun bu aḥvālī [H77b] münkirīn yanlarında³⁷³³ söylemeñüz ki cenāb-ı sa^cādet-me^cābuñızı³⁷³⁴ ḥāşā³⁷³⁵ kızbe nisbet iderler didi cenāb-ı risālet-me^cāb ^caleyhi şalavātu'l-meliki'l-vehhāb ḥazretleri³⁷³⁶ ise ḳasem idüp yā Ümme Hānī³⁷³⁷ kimseden şaḳlamazam diyü buyurdılar ḥattā şabāḥ olduḳda ^cAbdu'llāh bin ^cAbbās rağıya'llāhu te^cālā ^canhumā ḥazretleri³⁷³⁸ buyurdılar ki³⁷³⁹ ol nebiyyü'l-kevneyn ve resūlü'ş-şaḳaleyn ^caleyhi'ş-şalātu ve's-selām ḥazretleri³⁷⁴⁰ Mescid-i Ḥarāma gelüp ḥücrede melül ü maḥzūn oturdılar şöyle ki şanādīd-i³⁷⁴¹ Ḳureşüñ tekzīb ü istihzāsın³⁷⁴² mülāḥaza buyururlardı nā-gāḥ Ebü Cehl-i la^cin-i bed-ḥ^vāḥ³⁷⁴³ istihzā ṭarīḳiyle ol ḥazretüñ ḥuzūr-ı sa^cādetlerine gelüp³⁷⁴⁴ gice aḥvāl-i ^cacībe ve ma^cānī-i ḡarībe zuḥūr eyledi mi [L118a] diyü su^cāl eylediginde mütevekkilen ^cale'llāhi'l-^caẓīm³⁷⁴⁵ ol seyyid-i sādāt-ı beşer³⁷⁴⁶ [B120b] ve ol şefī^c-i rüz-i³⁷⁴⁷ maḥşer ^caleyhi'ş-şalātu ve's-selām³⁷⁴⁸ ḥazretleri [H78a] daḥı³⁷⁴⁹ *na^cam*³⁷⁵⁰ bu gice bir sefer eyledüm ki bir ferd eylemiş degül³⁷⁵¹ ve bir ḥaber getürdüm ki ol nev^c ḥaberi kimse getürmiş degül³⁷⁵² beni Beytü'l-Maḳdise ilettiler ve³⁷⁵³ āsumāna çıkardılar didüklerinde Ebü Cehl-i la^cin daḥı³⁷⁵⁴ bir gicede ya^cni³⁷⁵⁵ varduñ ve geldüñ mi didükde³⁷⁵⁶ ol

³⁷²⁸ ḥazretlerine: ḥazretine L.

³⁷²⁹ buyurduklarında: eylediler L, buyurdılar B.

³⁷³⁰ rağıya'llāhu ^canhā: – B, H.

³⁷³¹ resūla'llāh: ḥabība'llāh L.

³⁷³² size: ḥazretüñe L.

³⁷³³ yanlarında: beynlerinde L.

³⁷³⁴ cenāb-ı sa^cādet-me^cābuñızı: cenābuñı L, sizi B.

³⁷³⁵ – L, B.

³⁷³⁶ ol ḥazret B, ol ḥazret-i ḥabīb-i Ḥudā şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi ve sellem H.

³⁷³⁷ yā Ümme Hānī: – L, B.

³⁷³⁸ ḥazretleri: – B, ḥazretlerine H.

³⁷³⁹ ki: – H.

³⁷⁴⁰ ol şāḥib-i sa^cādet ^caleyhi't-teslīmātu ve't-taḥıyyet ḥazreti B, ol şāḥib-i sa^cādet şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi ve sellem ḥazretleri H.

³⁷⁴¹ şanādīd-i: – B, H.

³⁷⁴² istihzāsın: istihzāların L.

³⁷⁴³ -i bed-ḥ^vāḥ: – B, H.

³⁷⁴⁴ – L; ol ḥazretüñ: – B; sa^cādetlerine: risāletlerine B.

³⁷⁴⁵ mütevekkilen ^cale'llāhi'l-^caẓīm: – B, H.

³⁷⁴⁶ ol seyyid-i sādāt-ı beşer: B'de sehven tekrar yazılmış.

³⁷⁴⁷ rüz-i: ^cuşāt-ı B, ^cuşāt-ı ^carşa-i H.

³⁷⁴⁸ ^caleyhi'ş-şalātu ve's-selām ḥazretleri: şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi ve sellem H.

³⁷⁴⁹ ḥazreti de B.

³⁷⁵⁰ – L, belī H.

³⁷⁵¹ degül: degüldür H.

³⁷⁵² degül: degüldür H.

³⁷⁵³ ilettiler: götürdiler ve L, iletüp H.

³⁷⁵⁴ daḥı: – L, B.

hâzret daḥr³⁷⁵⁷ na^cam diyü buyurdılar Ebü Cehl-i la^cin eytdi³⁷⁵⁸ bu sözi kavmüñ yanında daḥr³⁷⁵⁹ söyler misiñ na^cam söylerem diyü buyurdıklarında³⁷⁶⁰ ol la^cin-i bî-dîn³⁷⁶¹ feryād idüp ey benü Ka^cbe³⁷⁶² cümleñüz gelün³⁷⁶³ didükde³⁷⁶⁴ eṭrāf u cevānibden ḥalk̄ gelüp³⁷⁶⁵ cem^c oldılar pes ol la^cin-i bî-dîn eytdi³⁷⁶⁶ yā Muḥammed³⁷⁶⁷ muḳaddem benüm yanumda didüğüñ sözleri yine söyle didükde³⁷⁶⁸ ol nebiyy-i ekrem ve resül-i erḥam³⁷⁶⁹ şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi ve sellem hâzretleri daḥr³⁷⁷⁰ vech-i meşrūḥ üzere³⁷⁷¹ bu gice bir sefer eyledüm ki bir ferd eylemiş degül³⁷⁷² ve bir ḥaber [L118b] getürdüm ki ol nev^c ḥaberi kimse getürmiş degül³⁷⁷³ [H78b] diyü buyurdıklarında³⁷⁷⁴ ol³⁷⁷⁵ meclisde ḥāzırūn olanlar müte^caccib oldılar ba^czılar ellerin bir[B121a]birlerine vurdılar ve³⁷⁷⁶ ba^czılar inkārda ḡulüvv eylediler zīrā bu ḥālet³⁷⁷⁷ ^cuḳūl-i ḳāşıra ḳatında³⁷⁷⁸ cümle-i muḥālāt dandır istib^cād³⁷⁷⁹ eylediler za^cifü'l-īmān olan³⁷⁸⁰ Müselmānlardan ba^czıları³⁷⁸¹ mürtedd olup³⁷⁸² dīnlerinden³⁷⁸³ döndiler ne^cüzü bi'llāhi te^cālā³⁷⁸⁴ pes³⁷⁸⁵ Ebü Cehl-i la^cin kendüye tābi^c³⁷⁸⁶ melā^cin³⁷⁸⁷ ile Ebü

³⁷⁵⁵ ya^cnî: – B, H.

³⁷⁵⁶ didükde: didi L, B.

³⁷⁵⁷ – L, B.

³⁷⁵⁸ Ebü Cehl-i la^cin eytdi: – L, B.

³⁷⁵⁹ daḥr: da L B.

³⁷⁶⁰ buyurdıklarında: buyurdılar L, B. || buyurdılar: L'de der-kenar olarak tashih edilmiş.

³⁷⁶¹ ol la^cin-i bî-dîn: Ebü Cehl L, B.

³⁷⁶² Ka^cbe: Ka^cb B, H.

³⁷⁶³ gelün: geliñüz L, B.

³⁷⁶⁴ didi L, B.

³⁷⁶⁵ gelüp: – L, B.

³⁷⁶⁶ pes ol la^cin-i bî-dîn eytdi: Ebü Cehl-i mel^cün L, B.

³⁷⁶⁷ – L, B.

³⁷⁶⁸ didüğüñ sözleri yine söyle didükde: söylediğini söyle didi L, B.

³⁷⁶⁹ ol seyiydü'l-evvelin ve'l-āḥirin ve ḥabīb-i rabbü'l-^cālemīn H; ekrem - erḥam: B'de takdim-tehirli.

³⁷⁷⁰ daḥr: de B, – H.

³⁷⁷¹ – L, B.

³⁷⁷² degül: degüldür H.

³⁷⁷³ getürmiş degül: getürmemişdür H.

³⁷⁷⁴ buyurdıklarında: buyurdılar L, B.

³⁷⁷⁵ ol: – L, B.

³⁷⁷⁶ ve: – L, B.

³⁷⁷⁷ ḥālet: ḥāl B, H.

³⁷⁷⁸ ^cuḳūl-i ḳāşıralar yanlarında L, B.

³⁷⁷⁹ istib^cād: isti^cād L.

³⁷⁸⁰ olan: – B.

³⁷⁸¹ ba^czıları: ba^czısı H.

³⁷⁸² olup: oldılar L, B.

³⁷⁸³ dīnlerinden: dīnden L, B.

³⁷⁸⁴ ne^cüzü bi'llāhi te^cālā: – L, B.

³⁷⁸⁵ – L, B.

³⁷⁸⁶ + olan H.

³⁷⁸⁷ birḳaç + L.

Bekr³⁷⁸⁸ rağıya'llāhu te^cālā ^canh hāzretlerine³⁷⁸⁹ varup³⁷⁹⁰ muşāhibüñe³⁷⁹¹ varmaz mısıñ ki neler söyler diñleseñ didi³⁷⁹² Şiddīk-i³⁷⁹³ a^czam rağıya'llāhu te^cālā³⁷⁹⁴ ^canh hāzretleri³⁷⁹⁵ ne söylerler diyü su^oāl eylediler³⁷⁹⁶ Ebū Cehl de bu gice beni Beytül-Mağdise götürdiler diyü söyler didi³⁷⁹⁷ ma^ca hāzā³⁷⁹⁸ gice kavmi içinde idi didükde³⁷⁹⁹ Şiddīk-ı a^czam³⁸⁰⁰ rağıya'llāhu te^cālā³⁸⁰¹ ^canh hāzretleri buyurdılar ki **[H79a]** bu sözi³⁸⁰² didiler ise elbetde şādīkdur **[L119a]** didiler Ebū Cehl elbetde söyler didi³⁸⁰³ Ebū Bekr rağıya'llāhu te^cālā³⁸⁰⁴ ^canh hāzretleri³⁸⁰⁵ buyurdılar ki bu ta^caccüb yiri degüldür ben ol şāhib-i sa^cadet ^caleyhi't-teslīmātu ve't-tahıyyet hāzretlerini³⁸⁰⁶ āsumān cāniblerinden³⁸⁰⁷ virdükleri **[B121b]** haberlerde cümle³⁸⁰⁸ taşdıķ iderem³⁸⁰⁹ eger ki³⁸¹⁰ yedi kıat gökleri³⁸¹¹ geçdüm girü³⁸¹² geldüm dirler ise de³⁸¹³ ben i^ctimād eyledüm³⁸¹⁴ şādīkdur didi³⁸¹⁵ pes³⁸¹⁶ Ebū Cehl-i la^cin³⁸¹⁷ muşāhibini taşdıķ eyler³⁸¹⁸ senüñ gibi bir kimse görmedüm didi

³⁷⁸⁸ Ebū Bekr: hāzret-i Ebū Bekri'ş-Şiddīk H.

³⁷⁸⁹ hāzretlerine: hāzretine B.

³⁷⁹⁰ varup: gelüp eytdi H.

³⁷⁹¹ muşāhibüñe: muşāhibüñ Muḥammede H.

³⁷⁹² diñleseñ didi: – H.

³⁷⁹³ hāzret-i + H.

³⁷⁹⁴ te^cālā: – B.

³⁷⁹⁵ – H.

³⁷⁹⁶ su^oāl eylediler ki şāhib-i sa^cadet şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi ve sellem hāzretleri ne buyu[r]dılar H.

³⁷⁹⁷ Ebū Cehl-i la^cin dađı cevāb virdi ki Muḥammed söyler ki beni bu gice Beytül-Mağdise iletdiler dir H; götürdiler: iletdiler B.

³⁷⁹⁸ hālā ki H.

³⁷⁹⁹ didükde: – L, B.

³⁸⁰⁰ Ebū Bekr-i Şiddīk H.

³⁸⁰¹ te^cālā: – L.

³⁸⁰² + Muḥammed şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi ve sellem H.

³⁸⁰³ Ebū Cehl elbetde söyler didi: Ebū Cehl-i la^cin eytdi elbetde söyler H.

³⁸⁰⁴ te^cālā: – B.

³⁸⁰⁵ hāzretleri: – H.

³⁸⁰⁶ şāhib-i sa^cadet ^caleyhi't-teslīmātu ve't-tahıyyet hāzretlerini: hāzreti H.

³⁸⁰⁷ cāniblerinden: ıarafından L, cānibinden B.

³⁸⁰⁸ cümle: – B, H.

³⁸⁰⁹ iderem: eylerim L.

³⁸¹⁰ eger dirse ki H.

³⁸¹¹ gökleri: āsumāni H.

³⁸¹² ba^cdehu yine + H.

³⁸¹³ dirler ise de: – H.

³⁸¹⁴ ben i^ctimād eylerim B, ben inanuram H.

³⁸¹⁵ şādīqlardur didiler L, B.

³⁸¹⁶ – L, B.

³⁸¹⁷ + eytdi H.

³⁸¹⁸ eyler: ider H.

Şiddîk-i a^czam³⁸¹⁹ rađıya'llāhu te^cālā³⁸²⁰ ^canh hāzretleri def^c-i meclis eyleyüp³⁸²¹ ol sultān-ı selātinü'l-^cālem³⁸²² şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi ve sellem hāzretlerinüñ³⁸²³ huzūr-ı³⁸²⁴ müstevcibü's-sürürlarına gelüp³⁸²⁵ yā resūla'llāh³⁸²⁶ cenāb-ı sa^cādet-me^cābuñuzdan baña beni Beytü'l-Makdise ve āsumānlara³⁸²⁷ götürdiler³⁸²⁸ didügünüzi³⁸²⁹ haber virdiler vākı^c mıdur didükde³⁸³⁰ ol hābīb-i ekrem şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi ve sellem hāzretleri de³⁸³¹ *Na^cam yā Ebā Bekr*³⁸³² diyü buyurdılar ba^cdehu³⁸³³ Ebū Bekr [H79b] rađıya'llāhu [L119b] te^cālā ^canh hāzretleri de³⁸³⁴ *Şaddakte yā resūla'llāh* didiler³⁸³⁵ ve ne güne vākı^c oldı beyān buyuruñ didiler³⁸³⁶ şāhib-i sa^cādet ^caleyhi's-selāmu ve't-taḥıyyet³⁸³⁷ hāzretleri daḥı³⁸³⁸ Şiddîk-i a^czam³⁸³⁹ rađıya'llāhu te^cālā ^canh hāzretlerini³⁸⁴⁰ muḥātaban ol [B122a] maḥal aḥvāl-i mi^crācı mufaşşalan ve meşrūhan vākı^c oldığı üzere bi'l-cümle³⁸⁴¹ Ebū Bekr rađıya'llāhu te^cālā ^canh hāzretlerine³⁸⁴² haber virüp³⁸⁴³ taḥrīr buyurdılar her faşl ki³⁸⁴⁴ ol hābīb-i ekrem³⁸⁴⁵ şalla'llāhu te^cālā³⁸⁴⁶ ^caleyhi ve sellem hāzretleri zıkr iderler idi ^caḫablarınca³⁸⁴⁷ Ebū Bekr³⁸⁴⁸ rađıya'llāhu ^canh hāzretleri *Şaddakte yā resūla'llāh*³⁸⁴⁹ dirler idi ol şāhib-i sa^cādet şalla'llāhu te^cālā

3819 a^czam: ekrem L.

3820 te^cālā: – L.

3821 eyleyüp: idüp H.

3822 ol şāhib-i sa^cādet H.

3823 hāzretlerinüñ: hāzretleri L.

3824 huzūrında L.

3825 + eytdiler ki H.

3826 yā hābība'llāh L.

3827 Beytü'l-Makdise ve āsumānlara: āsumāna H.

3828 iletdiler B, H.

3829 didüklerünüzi B.

3830 didükde: didiler L, B.

3831 – L; ekrem: Hudā H; de: – H.

3832 yā Ebā Bekr: – L, B.

3833 ba^cdehu: pes H.

3834 de: – H.

3835 resūla'llāh didiler: hābība'llāh didiler L, B.

3836 ba^cdehu Şiddîk-i a^czam rađıya'llāhu te^cālā ^canh hāzretleri yā resūla'llāh aḥvāl ne güne oldı diyü su^cāl eyledükde H.

3837 şalla'llāhu te^cālā ^caleyhi ve sellem H.

3838 hāzreti de L, B.

3839 a^czam: ekrem L, B.

3840 hāzretlerini: hāzretine L, B.

3841 mufaşşalan ve meşrūhan vākı^c oldığı üzere bi'l-cümle: evvelden āḫire varınca L, B.

3842 – H; te^cālā: – B; hāzretlerine: hāzretine L.

3843 – H.

3844 L'de “ve sellem hāzretleri”den sonra. || her faşıl ki: L'de der-kenar olarak tashih edilmiş.

3845 ol şāhib-i sa^cādet H; ol: – L.

3846 te^cālā: – L, B.

3847 ^caḫablarınca: der-^caḫab L.

3848 Şiddîk-i ekrem B.

3849 yā resūla'llāh: – L, B.

°aleyhi ve sellem hazretleri Ebū Bekr rađıya'llāhu te°ālā °anh hazretlerine³⁸⁵⁰ bu ma°nāda³⁸⁵¹ benüm ile bile degül idüñ beni sen³⁸⁵² ne vech ile taşdıķ idersin buyurdılar³⁸⁵³ Ebū Bekr³⁸⁵⁴ rađıya'llāhu [H80a] te°ālā³⁸⁵⁵ °anh hazreti de eytdi yā resūla'llāh seni³⁸⁵⁶ nice taşdıķ itmeyem ki cenāb-ı Bārī °azze şānuhu hazretleri³⁸⁵⁷ ki Cebrā'īl³⁸⁵⁸ °aleyhi's-selām hazretini³⁸⁵⁹ āsumāndan bir anda³⁸⁶⁰ zemīne nüzül itdirir sizler ki yā resūla'llāh³⁸⁶¹ maḥz-ı nūr-ı Ḥudāsız cenāb-ı sa°ādet-me°ābuñuzı zemīnden āsumāna iletse ne vardur³⁸⁶² ki kuvvet ü kudret-i hazret-i Rabbü'l-°izzet cellet °azametuhu hazretlerine ednā [L120a] ve a°lā bir şey ḥā'il olmaz³⁸⁶³ irādetu'llāh neye ki ta°alluķ eyleye tarfetü'l-°ayn içre vücūda gelür³⁸⁶⁴

İmdi bu ma°nāda ḥulāşa-i kelām budur ki³⁸⁶⁵ şeb-i mi°rācuñ irtesi ḥarem-i muḥterem Beyt-i ekremde³⁸⁶⁶ Ebū Cehl ü °Utbe vü Şeybe [B122b] vü Nađr bini'l-Hārīs ü Ebū Leheb ve ğayrı küffār-ı ḥāksār u eşrār-ı düzaḥ-ķarār³⁸⁶⁷ ki³⁸⁶⁸ bu mi°rāc-ı bāhiru'l-ibtihāc aḥvālinde resūl-i ekrem ve ḥabīb-i muḥterem şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem hazretini tekzīb idenler ki cümleden evvel bu melā°inlerdür³⁸⁶⁹ ḥattā ḥaķlarında *Fe-men eżlemü mimmen kezebe °ale'llāhi ve kezzebe bi's-şıdķi iz cā'ehu eleyse fī cehenneme meşven li'l-kāfirin* āyet-i kerīmesi nāzil olmuşdur ve cümleden evvel taşdıķ eyleyenler de Şıddıķ-i a°zam Ebū Bekr rađıya'llāhu te°ālā

³⁸⁵⁰ ol şāhib-i sa°ādet (...) °anh hazretlerine: – L; şāhib-i sa°ādet şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem hazretleri: hazret-i °aleyhi's-selāmu ve't-taḥıyyet B; hazretlerine: hazretine B; + buyurdılar ki H.

³⁸⁵¹ ḥattā yā Ebā Bekr bu rāhda L.

³⁸⁵² sen: – L, B.

³⁸⁵³ buyurdılar: – H.

³⁸⁵⁴ Şıddıķ-i ekrem L, B.

³⁸⁵⁵ te°ālā: – B.

³⁸⁵⁶ eytdi yā resūla'llāh seni: – L, B.

³⁸⁵⁷ °azze şānuhu hazretleri: te°ālā hazreti L.

³⁸⁵⁸ Cebrā'īli B, H.

³⁸⁵⁹ – B, H.

³⁸⁶⁰ bir anda: biñ def°a H.

³⁸⁶¹ resūla'llāh: ḥabība'llāh L, B.

³⁸⁶² ne vardur: ķatında bir şey güçlük degüldür H.

³⁸⁶³ – H; kuvvet - kudret: B'de takdim-tehirli; rabbü'l-°izzet: raḥmān B; cellet °azametuhu: °azze şānuhu B; hazretlerine: hazretine L; ednā ve a°lā bir şey ḥā'il olmaz: ne ḥā'il olur B.

³⁸⁶⁴ – B, H.

³⁸⁶⁵ ba°dehu L, B.

³⁸⁶⁶ ḥarem-i muḥterem Beyt-i ekremde: Ḥarem-i Şerīfde H.

³⁸⁶⁷ küffār-ı ḥāksār u eşrār-ı düzaḥ-ķarār: eşrār H.

³⁸⁶⁸ – L.

³⁸⁶⁹ ol şāhib-i sa°ādet °aleyhi't-telīmātu ve't-taḥıyyet hazretlerinin bu mi°rāc-ı bāhiru'l-ibtihāc aḥvālinde cümleden evvel tekzīb idenler bu melā°inlerdür L; bāhiru'l-: zi'l- B; resūl-i ekrem ve ḥabīb-i muḥterem: ol şāhib-i sa°ādet H; şalla'llāhu te°ālā °aleyhi ve sellem: °aleyhi efđalü's-şalavāt ve ekmelü't-taḥıyyāt H; tekzīb idenler ki cümleden evvel bu melā°inlerdür: tekzīb eyleyen Ebū Cehl ve bu melā°ındür la°netu'llāhi °aleyhim ecma°in H.

°anh hazretleridir *Ve'lezi cā'e* [L120b] *bi's-şıdki ve şaddaqa bihi ülā'ike hümü'l-müttekün* ayet-i kerimesi nāzil olmuştur³⁸⁷⁰

İmām-ı A'zam rağıya'llāhu te°ālā °anh hazretlerinün³⁸⁷¹ *Fıkh-ı Ekber* nām °ilm-i kelāmda bir risālelerinün³⁸⁷² şerhlerinden³⁸⁷³ *Ebu'l-Müntehā* nām şerhde³⁸⁷⁴ öyle taħrīr olunmuş³⁸⁷⁵ ki bir kimse aħvāl-i mi°rācda³⁸⁷⁶ ħarem-i muħterem Ka°be-i mükerrermeden³⁸⁷⁷ [B123a] burāk-süvār Mescid-i Aķşāya dek³⁸⁷⁸ cidd olmak üzere teşriflerini³⁸⁷⁹ inkār eylese³⁸⁸⁰ el-°iyāzen bi'llāhi te°ālā kāfir olur³⁸⁸¹ bi-ħasebi's-şer³⁸⁸² tecdīd-i imān ve eger³⁸⁸³ var ise tecdīd-i nikāh şer°an elzemdür³⁸⁸⁴ zirā Qur°ān-ı °azīmü's-şānda³⁸⁸⁵ *Sübħāne'lezi esrā bi-'abdihi leylen mine'l-Mescidi'l-Ĥarāmi ile'l-Mescidi'l-Aķşa'lezi bāreknā ħavlehu li-nuriyehu min āyātina innehu hüve's-semī'u'l-başīr* ayet-i kerimesi bu ma°nāya delīl ü bürhāndur³⁸⁸⁶ Mescid-i [H81a] Aķşādan³⁸⁸⁷ semāvāt-ı a°lāyā °urūc-ı behcet-vülūcların [L121a] °avdetde tā cāme-h°āb-ı rāħat-me°āblarına dek ħālāt-ı mi°rācda bir mādde°i cidd olmak üzere şekk ü şübhe eyleyen yāħud kaç°i inkār eyleyen şer°an dāl ü muğıldür diyü °aynıyla muşarraħ u meşūrdur³⁸⁸⁸

³⁸⁷⁰ ve ibtidā taşdıķ eyleyen de Ebü Bekr rağıya'llāhu te°ālā °anh hazretleridir ħattā Ebü Bekri's-Şıddīk rağıya'llāhu te°ālā °anh ħaķķında [H80b] *Ve'lezi cā'e bi's-şıdki ve şaddaqa bihi ülā'ike hümü'l-müttekün* ayet-i kerimesi nāzil oldu ve Ebü Cehl °aleyhi mā yestehıķķ ħaķķında daħı *Fe-men ezlemü mimmen kezebe °ale'llāhi ve kezzebe bi's-şıdki iz cā'ehu eleyse fı cehenneme meşven li'l-kāfirin* ayet-i kerimesi nāzil oldu B, H > Ebü Bekri's-Şıddīk: Şıddīk-ı ekrem B; te°ālā: – B; daħı: da B.

³⁸⁷¹ rağıya'llāhu te°ālā °anh hazretlerinün: raħmetü'llāhi °aleyhün H; te°ālā: – B.

³⁸⁷² °ilm-i kelāmlarında *Fıkh-ı Ekber* nāmında bir risālelerinün L.

³⁸⁷³ şerhlerinde H.

³⁸⁷⁴ şerhde: şerhinde L, B.

³⁸⁷⁵ – B, meşūrdur H.

³⁸⁷⁶ aħvāl-i mi°rācda: bu aħvāl-i mi°rāc-ı zi'l-ibtihācda H.

³⁸⁷⁷ mükerrermeden: mükerrermede B.

³⁸⁷⁸ dek: gelince H.

³⁸⁷⁹ aħvāl-i mi°rāc-ı cidd olmak üzere H.

³⁸⁸⁰ inkār eyleyen B, H.

³⁸⁸¹ kāfir olur: kāfirdür H.

³⁸⁸² – B, H.

³⁸⁸³ eger: – B, H.

³⁸⁸⁴ şer°an elzemdür: da lāzımdur L, lāzımdur H.

³⁸⁸⁵ + bu ayet-i kerīme delīl ü bürhāndur B.

³⁸⁸⁶ bu ma°nāya delīl ü bürhāndur: bu aħvāle delīldür B, vardır H.

³⁸⁸⁷ ve ba°dehu + L.

³⁸⁸⁸ nihāyet-i āħirine varınca bu aħvāl-i mi°rāc-ı zi'l-ibtihāc-ı cidd olmak üzere inkār veyāħud zerre kadar şekk eyleyen dāl ü muđıldür H; -vülūcların: -vülūcları B; °avdetde: mebdē°inden L; rāħat: devlet B; ħālāt-ı: umūr-ı B; bir mādde°i -cidd olmak üzere: L'de takdim-tehirli; şekk ü şübhe eyleyen yāħud kaç°i inkār eyleyen: inkār eyleyen yāħud şübhe ü şekk eyleyen B; şer°an: – L; meşūrdur: meşūr u mezķürdür B.

Ve dīvān-ı °arāṣātda iki sancaḡ daḡı³⁸⁸⁹ dikilür ve³⁸⁹⁰ °an-cānibi'llāhi te°ālā³⁸⁹¹ melā°ikeden³⁸⁹² münādī³⁸⁹³ ez-mebde° tā-be-maḡta° aḡvāl-i³⁸⁹⁴ mi°rācı ḡālīṣen ve ṣādīḡan³⁸⁹⁵ **[B123b]** taṣdīḡ idenler³⁸⁹⁶ Ebū Bekr-i³⁸⁹⁷ Ṣiddīḡ raḡıya'llāhu te°ālā °anh ḡāzretleri ḡūzūrında muṣaddīḡīn³⁸⁹⁸ sancaḡı altında³⁸⁹⁹ cem° olasız diyü nidā eyler³⁹⁰⁰ ve cem°iyyet olunsa gerekdür³⁹⁰¹ kezālik umūr-ı mi°rācda ṣūbhe vü ū ṣekk ü inkār u tekzīb³⁹⁰² idenler de³⁹⁰³ Ebū Cehl-i la°īn³⁹⁰⁴ öñünde mükezzībīn³⁹⁰⁵ ü münkirīn³⁹⁰⁶ sancaḡı altında³⁹⁰⁷ cem° olasız diyü °aynıyla vech-i meṣrūḡ üzere³⁹⁰⁸ nidā olunup³⁹⁰⁹ iki farīḡ cem° olunup **[L121b]** muṣaddīḡīn ü münkirīn iki fırḡaya da va°d ü va°īd cezālara mazḡariyyet cümleten olsa gerekdür³⁹¹⁰

Çün³⁹¹¹ bu ḡaber-i mi°rāc³⁹¹² Mekke-i mükerrerede fāṣ oldu bir bölük ḡalḡ ki³⁹¹³ zemīn-i dillerinde ū ṣecere-i īmān ve mīvehā-yı yaḡīn ü °irfān muḡkem olmiṣ degül idi³⁹¹⁴ °ıyāzen bi'llāhi te°ālā bu ḡālāt ne mümkindür tā bu ḡadar nice olur diyü³⁹¹⁵ mürtedd oldılar **[H81b]** ol nihād-ı bī-bünyādı yirinden ḡoparup mi°rācı inkār eylediler³⁹¹⁶ ve ol³⁹¹⁷ ḡürūh-ı münkirūn ıṣrār idüp³⁹¹⁸ ḡücreye ḡelüp³⁹¹⁹ ol

3889 daḡı: – H.

3890 ve: – L.

3891 te°ālā: – L, B.

3892 – L, B.

3893 + nidā eyler ki meṣelā B.

3894 aḡvāl-i: umūr-ı L.

3895 ḡālīṣen ve ṣādīḡan: ṣādīḡan ve ḡālīṣen L, – H.

3896 āmennā ve ṣaddaḡnā diyü taṣdīḡ ve muḡırr u mu°terif olanlar L.

3897 Ebu Bekri'ş- L.

3898 mi°rācı + H.

3899 altında: altına H.

3900 diyü nidā eyler: – B, diyü nidā olunur H.

3901 – B, H.

3902 ve inkār u tekzīb ü ū ṣubeh ü ū ṣekk B, kezālik mi°rācı inkār veyāḡud ṣekk [ü] ū ṣubhe H.

3903 de: daḡı H.

3904 Ebū Cehl B, + ḡāzelehu'llāh H.

3905 mi°rācı + H.

3906 – B, H.

3907 altında: altına H.

3908 °aynıyla vech-i meṣrūḡ üzere: – L, H.

3909 nidālar olunup L, nidā olunur H; + el-°ıyāzen bi'llāhi te°ālā H.

3910 – H; farīḡ: – B; olunup: olunsa B; muṣaddīḡīn ü münkirīn (...) cümleten olsa: – B. || L'de derkenar olarak bu cümlede ḡeçen va°d ve va°īd kelimeleri hakkında “*Va°d raḡmetde ve va°īd °azābda iṡlāk olunur.*” notu düṣülmüş.

3911 çünki H.

3912 mi°rāc: mi°rāc-ı bā-ibtihāc H.

3913 ḡalḡ ki: eṣrār ki L.

3914 ū ṣecere-i īmān bātınlarında zemīn-i dile netice-i yaḡīn ile muḡkem olmiṣ H; mīvehā-yı: netice-i B; ü °irfān: – B, muḡkem: müstaḡkem L.

3915 bu ḡālāt ne (...) diyü: – B, H.

3916 ol nihād-ı (...) inkār eylediler: – L; ḡoparup: ḡopardılar ve H.

3917 ol: – B, H.

şâhib-i sa^câdet³⁹²⁰ °aleyhi't-teslîmâtu ve't-taḥiyyet³⁹²¹ ḥâzretlerine yâ Muḥammed³⁹²² biz âsumân ḥaberin bilmezüz anı qoyalum bu ḥâzîrûn³⁹²³ Qudse varup³⁹²⁴ [B124a] Mescid-i Aḳşâ'i görmişlerdür biz³⁹²⁵ bunı³⁹²⁶ daḥî bilürüz ki sen³⁹²⁷ Mescid-i Aḳşâ'i görmedüñ eger râst söylerseñ mescidüñ³⁹²⁸ beşâretlerin eyle didiler ol seyyid-i kâ'inât °aleyhi efḍalü's-şalavât ve ekmelü't-taḥiyyet ḥâzretlerinden³⁹²⁹ mervîdür buyurdılar ki ol ḥâlde benden envâ^c-ı melâl zâhir oldu ki zirâ varmaḳda gelmekde °aşḳ-ı ilâhî ve şevḳ-i nâ-mütenâhî ile eṭrâf u cevânibi ḥuşûşâ gicede olması ḥasebiyle teferrüce mecâl olmadı ki Beytül-Maḳdisüñ âyât u °alâmâtını ḥâṭırumda tutmadum idi³⁹³⁰ ammâ °ale'l-fevr³⁹³¹ peyk-i ḥâzret-i İzed-i müte°âl³⁹³² Cibrîl-i emîn °aleyhi's-selâm³⁹³³ ḥâzretleri fermân-ı cenâb-ı Raḥîmü'r-Raḥmân °azze şānuhu ḥâzretleri ile ḥıṭṭa-i Quds-i şerîfi³⁹³⁴ dâ'iren mâ-dâr³⁹³⁵ ḳanadınıñ üstine almış getürdi³⁹³⁶ ḥâne-i Uḳaylîñ ḳurbında nazarıma irişdürüp gördüm³⁹³⁷ [H82a] her nesne'i ki benden³⁹³⁸ su°âl iderler idi der-°aḳab³⁹³⁹ ol maḥalle baḳup görüp °aynıyla cevâb virürdüm³⁹⁴⁰ mescid vaşfında ḳuşūr yokdur didiler³⁹⁴¹ ancak ḳabâyîlden niçe ḳâfileler ol arada idiler yâ

³⁹¹⁸ ısrâr idüp: mekr ü hevñ ḥaber-i mi°râcî inkâr ve inkârda ısrâr üzere olarak L.

³⁹¹⁹ ḥücre-i resûlu'llāha geldiler H.

³⁹²⁰ ol ḥabîb-i Ḥudâ H.

³⁹²¹ °aleyhi's-selâmu ve't-taḥiyyet L, şalla'llāhu te°alâ °aleyhi ve sellem H.

³⁹²² eytdiler ki + B, + °aleyhi't-teslîmâtu ve't-taḥiyyet L.

³⁹²³ ḥâzîrûn:+ olanlar H.

³⁹²⁴ – B, H.

³⁹²⁵ biz: – L.

³⁹²⁶ anı L.

³⁹²⁷ sen: cenâbuñ L, B.

³⁹²⁸ mescidüñ: Mescid-i Aḳşānuñ L.

³⁹²⁹ ol şâhib-i sa°âdet °aleyhi't-teslîmâtu ve't-taḥiyyet ḥâzretine L, ḥâzret-i °aleyhi's-selâmu ve't-taḥiyyetden B.

³⁹³⁰ ol ḥâletde [L122a] envâ^c-ı melâletler zâhir olmuş idi ki varmaḳda ve gelmekde gice olması ḥasebiyle ḥuşûşâ ki °aşḳ-ı ilâhî ve şevḳ-i nâ-mütenâhî ile eṭrâf u cevânibi teferrüce ve der-ḥâṭıra mecâl olmamış idi L; buyurdılar: – B; ki: – H; °aşḳ-ı ilâhî ve şevḳ-i nâ-mütenâhî ile: – H; ḥuşûşâ gicede olması ḥasebiyle: – H; ki: – H.

³⁹³¹ °ale'l-fevr: fi'l-fevr L, B.

³⁹³² – B, H.

³⁹³³ Cebra°âl °aleyhi's-şalâtu ve's-selâm L, B.

³⁹³⁴ fermân-ı cenâb-ı (...) şerîfi: Mescid-i Aḳşâ'i fermân-ı ḥâzret-i Ḥudâ celle ve °alâ ile B, Mescid-i Aḳşâ'i H.

³⁹³⁵ – B, H.

³⁹³⁶ getürdi: getürüp L.

³⁹³⁷ nazarıma irişdürüp gördüm: nazar-ı ḳudsîlerine getürdi ve mükâşefe vâḳı° olup L, nazarıma getürdi gördüm B.

³⁹³⁸ benden: – L.

³⁹³⁹ su°âl eyledüklerinde B.

³⁹⁴⁰ Cebra°âl °aleyhi's-selâm bildirüp ve gösterüp ve baḳup bilâ-te°ḥîr °aynıyla cevâb virürler idi L; ol maḥalle: – H; görüp:+ ve H; °aynıyla: – H.

³⁹⁴¹ mescid vaşfında ḳuşūr yokdur didiler: eytdiler mescid vaşfında ḥiç ḳuşūr ḳalmadı H; yokdur: ḳalmadı B.

Muhammed³⁹⁴² [B124b] hiç³⁹⁴³ anlardan haber³⁹⁴⁴ var mıdır³⁹⁴⁵ didiler ol şāhib-i sa'ādet °aleyhi't-teslīmātu ve't-taḥiyyet ḥazretleri³⁹⁴⁶ üç [L122b] kāfile gördüm biri Rūḥāda ḥattā develerin gāyib eylemişler bulmağa meşgüller idi³⁹⁴⁷ ve³⁹⁴⁸ ben anlardan bir kadeḥ şu daḥı alup içdüm³⁹⁴⁹ geldüklerinde kendülerden³⁹⁵⁰ su'āl idüñ³⁹⁵¹ biri daḥı³⁹⁵² Zī-Merve³⁹⁵³ ol kāfilede iki nefer kimesne³⁹⁵⁴ bir deveye binmişler idi³⁹⁵⁵ ve³⁹⁵⁶ develeri³⁹⁵⁷ ḥattā³⁹⁵⁸ benden ürkdü ve biri düşüp³⁹⁵⁹ ḥattā³⁹⁶⁰ eli şikest oldı³⁹⁶¹ üçüncü sizüñ kāfile-i ḥāşşaŋuza Ten'īm nām şahrāda³⁹⁶² rāst gelüp³⁹⁶³ yanlarından geçdüm³⁹⁶⁴ fülān ve fülān ḥākisterī renkli bir deve ile iki gırāre yükleri³⁹⁶⁵ var idi ḥattā³⁹⁶⁶ kāfilenüñ öñince giderler idi gün toḡdıḡı vaḡt ḳonsalar [H82b] gerek³⁹⁶⁷ diyü haber virdiler³⁹⁶⁸ pes Ḳureyş ŗeniyye cānibine gitdiler³⁹⁶⁹ ol ümiz ile³⁹⁷⁰ ki şāyed bu ḥaberler rāst olmaya da³⁹⁷¹ ol şāhib-i sa'ādet °aleyhi't-teslīmātu [L123a] ve't-taḥiyyet ḥazretlerini³⁹⁷² tekzīb eyleyeler fe-emmā ki³⁹⁷³ [B125a] ḥikmet ol vaḡ(i)tde nā-gāh³⁹⁷⁴ kārban zāhir oldı ol iki nefer kimesne³⁹⁷⁵ ol renkli deve ile iki gırāre yüklenmişler öñce geldiler

³⁹⁴² yā Muhammed: – L, B.

³⁹⁴³ – L.

³⁹⁴⁴ ḥaberüñ: ḥaber L, B.

³⁹⁴⁵ var mı L.

³⁹⁴⁶ şāhib-i sa'ādet (...) ḥazretleri: ḥazret-i °aleyhi't-teslīmātu ve't-taḥiyyet B, şāhib-i sa'ādet şalla'llāhu te'ālā °aleyhi ve sellem ḥazretleri H.

³⁹⁴⁷ ḥattā develerin (...) meşgüller idi: develerin ḥattā yitürmişler aña meşgüller idi L; idi: idiler H.

³⁹⁴⁸ – H.

³⁹⁴⁹ alup içdüm: aldım ve içdim L, B.

³⁹⁵⁰ kendülerden: anlardan B, – H.

³⁹⁵¹ idüñ: eyleñ didiler L.

³⁹⁵² ve bir kāfileye de L, + da B.

³⁹⁵³ Zī-Merve nām maḥalde rāst geldim ki L.

³⁹⁵⁴ iki nefer ādemler L.

³⁹⁵⁵ idi: – L.

³⁹⁵⁶ – B, H.

³⁹⁵⁷ merkebleri L, B.

³⁹⁵⁸ – L.

³⁹⁵⁹ düşüp: düşdi B.

³⁹⁶⁰ – B.

³⁹⁶¹ + geldüklerinde su'āl eyleñ didiler L.

³⁹⁶² Ten'īm nām şahrāda: Ten'īm nām maḥalde L, Ten'imde B.

³⁹⁶³ gelüp: geldüm L, H.

³⁹⁶⁴ – H.

³⁹⁶⁵ yükleri: yüki H.

³⁹⁶⁶ ḥattā: – L, B.

³⁹⁶⁷ ḳonsalar gerek: ḳonsa gerek idi B, gerek idi H.

³⁹⁶⁸ ḥaber virdiler: buyurdılar H.

³⁹⁶⁹ pes Ḳureyş ŗeniyye cānibine gitdiler: – L; ŗeniyye: ŗeniyye H.

³⁹⁷⁰ ümiz ile: ümize B.

³⁹⁷¹ da: ve B, H.

³⁹⁷² ol ḥazreti B, H.

³⁹⁷³ – H; ki: – B.

³⁹⁷⁴ nā-gāh ol vaḡ(i)tde H.

³⁹⁷⁵ kimesne: – L, B.

kārbāndan nişān virdükleri haberleri su'āl eylediler³⁹⁷⁶ taḥkīkan bildiler ki şāhib-i sa'ādet şalla'llāhu te'ālā °aleyhi ve sellem ḥazretlerinün³⁹⁷⁷ virdükleri haberler vāqı'a muṭābıḳ³⁹⁷⁸ ḥattā³⁹⁷⁹ anlar ki develeri ürkmiş³⁹⁸⁰ ḥattā biri ki³⁹⁸¹ düşüp eli şınmış³⁹⁸² idi bunlar didiler ki³⁹⁸³ cenāb-ı Muḥammed şalla'llāhu te'ālā °aleyhi ve sellem³⁹⁸⁴ ḥazretleri rāst söyler ki³⁹⁸⁵ şahrāda berḳ-ı ḥātıf gibi yanımızdan geçdi ḥattā³⁹⁸⁶ birümüzün ḳolından kemānı³⁹⁸⁷ düşdi³⁹⁸⁸ yirden³⁹⁸⁹ ḳaldırıp kemānı bize virdiler didiler el-ḳıṣṣa³⁹⁹⁰ bu ḳadar şevāhid-i ḳāṭı'a³⁹⁹¹ var iken ol münkirin³⁹⁹² ḥālāt-ı mi'rācı³⁹⁹³ inkārda ısrār üzere olup ḥāşā şümme ḥāşā³⁹⁹⁴ [H83a] *mā ḥāzā illā siḥrun mübīn* diyü inkārda ḳaldılar³⁹⁹⁵

³⁹⁷⁶ eylediler: – H.

³⁹⁷⁷ şāhib-i sa'ādet (...) ḥazretlerinün: ol şāhib-i sa'ādet °aleyhi's-selāmu ve't-taḥıyyet ḥazretleri L, ḥazret-i °aleyhi't-teslīmātu ve't-taḥıyyet B.

³⁹⁷⁸ vāqı'a muṭābıḳ: vāqı' dur B, şaḥīḥdür H.

³⁹⁷⁹ tā B, H.

³⁹⁸⁰ ürkmiş: ürküp L.

³⁹⁸¹ ve biri ki L; ki: – H.

³⁹⁸² şınmış: şikest olmuş L.

³⁹⁸³ bunlar didiler ki: – L.

³⁹⁸⁴ şalla'llāhu te'ālā °aleyhi ve sellem: °aleyhi'ş-şalātu ve's-selām B.

³⁹⁸⁵ ki: – B, H.

³⁹⁸⁶ ḥattā: – L, B'de "birümüzün"den sonra.

³⁹⁸⁷ kemānı: kemān L.

³⁹⁸⁸ + idi L.

³⁹⁸⁹ – B, H.

³⁹⁹⁰ el-ḳıṣṣa: ḥulāşa L.

³⁹⁹¹ ḳāṭı'a: ḳāṭı'alar ki L.

³⁹⁹² münkirin: münkirler H.

³⁹⁹³ umūr-ı mi'rācı B, – H.

³⁹⁹⁴ ḥāşā şümme ḥāşā: – L, B.

³⁹⁹⁵ diyü inkārda ḳaldılar: didiler H.

SONUÇ

Mi'râcü'n-Nebî'nin tenkitli metninin kurulmasını ve incelenmesini konu edinen bu çalışma neticesinde şu tespit ve değerlendirmelerde bulunulabilir:

- Eserin yazma nüshaları bugüne kadar yapılan farklı akademik çalışmalarda tanıtılmış olmasına rağmen bunların aynı esere ait olduğuna değinilmemiştir. Nüshaların incelenmesi ile eksik-fazla kısımlar, benzerlikler-farklılıklar bakımından önemli ayrımlar bulunmasına rağmen bunların *Mi'râcü'n-Nebî*'ye ait oldukları ortaya konmuştur.

- Tenkitli metin, üç nüshanın karşılaştırılması ile kurulmuştur. Nüshalardan birinde müellif hattı olduğunu belirten bir kayıt bulunmasına rağmen, karşılaştırma sonucunda diğer nüshaların metin yönünden önemli farklılıklar ve ilave kısımlar içerdiğinin anlaşılması söz konusu kayıtlara temkinli yaklaşılması gerektiğini göstermiştir.

- Metinde ve nüshaların ikisinde herhangi bir bilgi veya kayıt bulunmamasına rağmen L nüshasının zahriyesindeki kayda dayanarak eserin müellifinin “Bodiç” lakaplı Abdullah Efendi olduğu tespit edilmiştir. Eser ismi ve yazılma tarihi noktasında da belirsizlik söz konusu olduğu için yine nüshalardaki kayıtlara dayanılarak *Mi'râcü'n-Nebî* adı benimsenmiş; yazım tarihi olarak da istinsah tarihlerinden hareketle 1720 yılı veya daha öncesi olması gerektiği; dolayısıyla eserin bir XVIII. yüzyıl metni olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- *Mi'râcü'n-Nebî*, mensur bir eser olup manzum kısım içermemektedir. Dil özellikleri bakımından Klasik Osmanlıca olarak adlandırılan devrenin özelliklerini taşır. Seciler eserde önemli bir yer tutar. Arapça ve Farsça tamlamalar da çok kullanılmıştır. Özellikle tasvire yer verilen kısımlarda ve saygı bildiren ibarelerde dilinin ağırlaşması söz konusudur. Ancak olay anlatımlarında nispeten daha sade bir dil kullanıldığı, dolayısıyla bu kısımlarda anlatımın daha akıcı ve anlaşılır olduğu söylenilebilir. Netice olarak eserin, nesir üslubu bakımından “orta nesir” kategorisine dâhil edilmesi daha uygun görünmektedir.

- Dil bakımından eserin dikkat çekici bazı özellikleri bulunmaktadır. Örneğin eserde “*çın [an, sıra], sucağız, yedek, züğürtlük*” gibi *Tarama Sözlüğü*'nde bulunmayan veya tanığı çok az olan kelimelere rastlanır. Sadece iki örnekle sınırlı

olmak üzere “-mazsuz, -mezsiz” eklerinin “-maksızın/-meksizin, -madan/-meden” anlamlarıyla zarf-fiil yerine kullanıldığına tesadüf edilir. Yerel söyleyiş olarak değerlendirilebilecek “*bidârsı, muntazırsı, türâbı, çayır çayır [çatır çatır]*” gibi kullanımlar görülür. Ayrıca “*solluk [sol taraf], yolluk [yolunda, yol üzerinde]*” şeklinde kelime türetme biçimleriyle de karşılaşılır.

▪ Dil yönünden dikkate değer bir husus da hem eserde hem de nüshalarda kelime anlamlarıyla ilgili yapılan açıklamalardır. Metinde “*mi’râc, gâşiyedâr, sermâ, şedid, sidre*” gibi kelimeler, nüshalarda ise der-kenar olarak “*tutuk, ezhâr, esmâr, sedyeyye, va’d, va’id*” gibi kelimelerin anlamları verilmiştir. Bu husus, hem bir anlatım özelliği hem de metnin anlaşılması için gösterilen bir çaba olarak yorumlanabilir.

▪ Eserin nüshalarında olay akışının yer yer birbirinden farklılık göstermesi, bir nüshada olup da diğerlerinde olmayan kısımlar metin kurmayı oldukça zorlaştırmıştır. Bu yüzden tenkitli metinde az da olsa tekrarlar, bölümler arası geçişlerde bağlantı zayıflıkları oluşmuştur. Ancak eserde nüsha farkından kaynaklanmayan tekrarların ve geriye dönük anlatımların bulunduğunu da belirtmekte fayda vardır. Metin noktasında birbirinden ciddi farklılıkları bulunan nüshaların karşılaştırılması sonucunda buna benzer durumların yaşanması olağan karşılanmalıdır.

▪ Eser, temelde bir mi’râc anlatısı olmasına rağmen müellifin yer yer konu dışına çıkarak bazı açıklamalarda bulunduğu ve okuyucuya nasihat verme yoluna gittiği görülmektedir. Özellikle günahların bağışlanması konusunun, esas konunun gerisinde ısrarla işlenmesi, dinî muhtevalı edebî ürünlerde sıklıkla rastlanan eser yazmayı bir mağfîret vesilesi olarak görme eğilimiyle açıklanabilir. Dolayısıyla mi’râc-nâme türü de böyle bir gaye için vesile kılınmış olmaktadır.

▪ *Mi’râcü’n-Nebî*’nin kaynakları arasında Kur’ân-ı Kerîm, hadis ve siyer kitapları ile İslam tarihleri başta gelmektedir. Ayrıca eser içerisinde başka bazı kitapların isimleri de zikredilmiştir. Müellif, kendi döneminde muteber sayılan kaynakların taranması yoluyla eserini oluştururken bugün için ulaşılamayan bazı bilgi ve anlatılara yer vererek toplayıcı bir karakter görüntüsü çizmiştir. Mi’râc-nâmelerde genellikle işlenen göğün katlarının ve bu katların bekçisi olan meleklerin isimleri ve özellikleri, Hz. Peygamber’in mi’râc esnasında görüştüğü belirtilen peygamberlerin ve meleklerin dualarını aktarması eserin muhtevalarını değerli kılan yönleridir. Dolayısıyla müellifin kaynaklara vukufiyeti, bugün için kolayca ulaşılamayacak tesbihatları, hadisleri ve anlatımları bulup çıkarması takdire şayandır.

▪ Mi'râc-nâme ve mi'râciye yazımında manzum tarzın daha çok rağbet gördüğü, bu formdaki eserlerin sayıca çoğunluğu oluşturduğu; mensur tarzın daha az ilgi gördüğü ve bu biçimdeki örneklerin sayıca fazla olmadığı bir gerçektir. Bu durum, akademik çalışmalarda da kendini göstermiş; manzum mi'râc-nâmeler üzerine yapılan çalışmalar daha fazla iken mensur mi'râc-nâmeler genellikle ikinci planda kalmıştır. Ancak nesir dilinin, vezin zarureti olmaması sebebiyle olay eksenli anlatılar için kolaylık sağladığı da âşikârdır. Bu yüzden mensur mi'râc-nâmelerin anlatımlarının daha ayrıntılı olduğu söylenilebilir.

▪ Abdullah Efendi'nin *Mi'râcü'n-Nebi'si* mi'râc-nâme ve mi'râciye türü eserler arasında motiflerinin zenginliği, diğer eserlerde bulunmayan birtakım motiflere yer vermesi, kaynaklarda kolayca rastlanamayacak türden duaları, hadisleri ve anlatıları içermesinin yanı sıra neşri yapılan mi'râc-nâmelerden daha hacimli olmasından ötürü de dikkate değer bir eserdir.

KAYNAKÇA

- Abdullâh Efendi. (1132). *Kitâbü'l-Mi'râc*. Süleymaniye Kütüphanesi (Laleli 00667/001).
- Akar, M. (1980). *Türk edebiyatında manzum mi'râcnâmeler* (Doktora). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Akar, M. (1987). *Türk edebiyatında manzum mi'râc-nâmeler*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Arslan, M. (2019). *Manzum mi'râc-nâme ve mi'râciyyeler* (C. 1). Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.
- Ateş, S. (1993). Cüneyd-i Bağdâdî. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (C. 8, ss. 119-121). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Ayverdi, İ. (2011a). *Misalli büyük Türkçe sözlük* (C. 2). İstanbul: Kubbealtı Yayınları.
- Ayverdi, İ. (2011b). *Misalli büyük Türkçe sözlük* (C. 1). İstanbul: Kubbealtı Yayınları.
- Celâleddin es-Suyûtî. (2015a). *El-Câmi'us-sağîr min ahâdîsi'l-beşîri'n-nezîr* (H. Yıldız, H. Yıldız & Z. Yıldız, Çev.) (C. 3). İstanbul: Ocak Yayıncılık.
- Celâleddin es-Suyûtî. (2015b). *El-Câmi'us-sağîr min ahâdîsi'l-beşîri'n-nezîr* (H. Yıldız, H. Yıldız & Z. Yıldız, Çev.) (C. 5). İstanbul: Ocak Yayıncılık.
- Coşkun, A. O. (1997). *Simkeşzade Feyzi'nin mesnevileri (İnceleme-metin-sözlük)*. Samsun: Otak Form-Ofset.
- Demir, H. (2017). Birgivi'nin 'Risale-i Birgivi' adlı eseri üzerine incelemeler. *Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 3(2), 197-259.
- Ekinci, R. (2013). Erzurumlu Osman Sirâceddin'in Hayâl-i Bâl adlı mi'râciyesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(26), 656-687.
- Emecen, F. (1989). Ahmed Paşa, Şehlâ. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (C. 2, s. 114). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Erkan, M. (1994). Dürretü't-Tâc. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (C. 10, ss. 33-34). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Fayda, M. (2011). Târîhu'l-Ümem ve'l-Mülük. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (C. 40, ss. 92-94). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

- Gerek, M. (2017). *Salâhî Abdullah-ı Uşşâkî'nin Manzûme-i Mevlid ve Mirâc-ı Nebî adlı eserlerinin tenkitli metinleri* (Yüksek lisans). Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.
- Gölcük, Ş., & Bebek, A. (1995). El-Fıkhü'l-Ekber. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (C. 12, ss. 544-547). Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Gündüz, E. (2022). *Lebib Efendi'nin Miraciye'si (İnceleme-metin)*. Erzurum: Fenomen Yayıncılık.
- Hayır, K. (2022). *Türk edebiyatında mensur mi'râc-nâmeler ve Musa b. Ahmed Antakî'nin mensur Mi'râc-nâmesi (İnceleme-metin)*. İstanbul: Kriter Yayınevi.
- İbrahimoğlu, A. (2022). Muhammed Parsa'nın baş yapıtı: Faslü'l-Hitâb. *Şarkiyat*, 14(3), 1116-1143.
- İz, F. (1996). *Eski Türk edebiyatında nesir*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kapıcıoğlu, M. (2017). *Mustafa Fevzî bin Numan'ın Mi'râc-nâme'si* (Yüksek lisans). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Karaismailoğlu, A. (1989). Altıparmak Mehmed Efendi. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (C. 2, s. 542). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Keleş, R. (2018). *Divan şiirinde mi'râciyye kasideleri*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Kerslake, C. (1993). Celâlzâde Mustafa Çelebi. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (C. 7, ss. 260-262). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Kılavuz, A. S. (1995). Elfâz-ı küfür. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (C. 11, ss. 26-27). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Kut, G., & Bayraktar, N. (2021). *Yazma eserlerde vakıf mühürleri*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Mert, A. (2023). *Uygur harfli mi'râc-nâme*. Konya: Palet Yayınları.
- Mi'râcü'n-Nebî*. (t.y.). Beyazıt Kütüphanesi (Beyazıt B5293).
- Mütercim Âsım Efendi. (2013). *El-Okyânûsu'l-Basît fi Tercemeti'l-Kâmûsi'l-Muhît / Kâmûsu'l-Muhît Tercümesi* (C. 1). İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Öz, M. (2010). Şevâhidü'n-Nübüvve. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (C. 39, ss. 19-20). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Öztürk, E. C. (2015). *Lâmi'î Çelebi'nin Şevâhidü'n-nübüvve tercümesi (İnceleme-tenkitli metin-dizin)*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Pakalın, M. Z. (2004). *Osmanlı tarih deyimleri ve terimleri sözlüğü* (C. 2). İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

- Pala, İ. (1986). Miraciye (Miraçnâme). İçinde *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler* (C. 6, ss. 372-374). İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Redhouse, S. J. W. (2006). *A Turkish and English lexicon*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Risâle-i Mi'râcü'n-Nebî. (t.y.). Süleymaniye Kütüphanesi (Hacı Mahmud Efendi 01818).
- Sır, A. N. (2013). Eski Türkiye Türkçesi devresine ait mensur bir eser: Risâle-i Mi'râciyye. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(1), 2257-2349.
- Sofuoğlu, M. (Çev.). (2014a). *Sahîh-i Muslim ve tercemesi cilt 2*. İstanbul: İrfan Yayınevi.
- Sofuoğlu, M. (Çev.). (2014b). *Sahîh-i Muslim ve tercemesi cilt 8*. İstanbul: İrfan Yayınevi.
- Şenel, A. (2020). Muîn el-Miskîn. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (C. 31, ss. 88-89). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Taşkent, A. (2021). İslam kaynaklarında isrâ ve miraç. İçinde *Osmanlı Kültür Ortamında Miraç ve Yolculuk Durakları: Edebiyatta, Müzikte ve Resimli El Yazmalarında Miraç ve İslamın Üç Kutsal Şehri (A. Taşkent & N. Kaňçal-Ferrari, Ed.)* (C. 1, ss. 47-61). İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Tümer, G. (1991). Arâisü'l-Mecâlis. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (C. 3, ss. 265-266). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Türk Dil Kurumu. (2009a). *Derleme Sözlüğü* (C. 1). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türk Dil Kurumu. (2009b). *Tarama Sözlüğü* (C. 1). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türkan, M. (2021). *Müellifi bilinmeyen mensur bir mi'râciye (Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi no: 150)* (Yüksek lisans). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Uçar, A. (2023). Nûr-nâme-i Muhammed adlı miraç-nâme. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (30), 300-328.
- Uluscu, G. (2013). *Eski Anadolu Türkçesiyle yazılmış miraçname (Metin-gramer-dizin)* (Yüksek lisans). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Uzun, M. İ. (2020). Mi'râciyye. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (C. 30, ss. 135-140). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

- Uzun, M. İ. (2021). Hak katına yükselişin şiiri: Türk-İslam edebiyatında mi'râciyye ve mirâcnâme. İçinde *Osmanlı Kültür Ortamında Miraç ve Yolculuk Durakları: Edebiyatta, Müzikte ve Resimli El Yazmalarında Miraç ve İslamın Üç Kutsal Şehri (A. Taşkent & N. Kançal-Ferrari, Ed.)* (C. 1, ss. 63-117). İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Yavuz, S. S. (2020). Mi'rac. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (C. 30, ss. 132-135). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Yavuz, Y. Ş. (2003). Meâricü'n-nübüvve. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (C. 28, ss. 209-210). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Yazıcı, İ. İ. (2009). Semerkandî, Ebü'l-Leys. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (C. 36, ss. 473-475). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Yekbaş, H. (2011). Sarıhatipzâdelerden Numan Sâbit Efendi ve bilinmeyen mi'râciyesi. İçinde *Kültür Tarihimize Sivaslı Bir Aile Sarıhatipzâdeler (A. Yıldız, Ed.)* (ss. 233-271). Sivas: Buruciye Yayınları.
- Yılmaz, M. (2013). *Kültürümüzde ayet ve hadisler*. İstanbul: Kesit Yayınları.

EKLER

1. L NÜSHASINDAKİ FEVÂYİD KAYDI³⁹⁹⁶

[123b] Cenâb-ı risâlet-me'âb şalla'llâhu te'âlâ °aleyhi ve sellem hazretleri hil°at-i nübüvvet ve tâc-ı risâlet ile behr-yâb u şeref-yâb olup şanâdîd-i Kureyşî İslâm ve hidâyete da°vete âgâz eyledüklerinde şanâdîd-i Kureyş ol şâhib-i sa°âdet °aleyhi't-teslîmâtu ve't-taḥiyyet hazretlerin tekzîb için Şâmdan ve eṭrâf u cevânibden Rûm ve Naşârâ ve Yehûd kütüb-i semâviyye °âlimlerin cem° idüp muḳaddemâdan nâzil olan şuhuf-i enbiyâ ve Tevrât u Zebûr u İncîl kütüb-i aşfiyâdan ol °âlimlerüñ de kırk kadar muḡlaḡ muḡlaḡ mes°eleler istihrâc eyleyüp ol şâhib-i sa°âdete olunan su°âl ve virdükleri cevâb-ı bâ-şavâblardan bir su°âlde yedi kat göklerüñ isimleri ve göklerüñ bâb-ı sa°âdet-me'âblarınüñ isimleri ve âsumânlarüñ her biri ne gûne şeyden ḡalḡ olundukları şihḡatleri üzere bir şaḡih nüshada muşâdif düşülmek-ile maḡalle münâsib [124a] diyü bulunsun ma°nâsına işbu maḡalle °alâ vuḡû°ihi ve şihḡati üzere taḡrîr olındı ki *Dürr-i Mekkûn* nâm kitâbda da vâriddir *Tevârîḡ-i Ṭaberîden* taḡrîr olunmuşdur

Semâ°-i evvel buḡârdan ism Berḡıyâ nâm-ı bevvâb İsmâ°îl °aleyhi's-selâmdur

Semâ°-i şânî ḡâm sîmdendir ism Eftüst nâm-ı bevvâb Erḡâ°îl °aleyhi's-selâmdur

Semâ°-i sâliḡ kızıl yâḡüt dandır ism Ḳaydüm nâm-ı bevvâb Kâ°îl °aleyhi's-selâmdur

Semâ°-i râbi° incü nâm Mâ°üst ism-i bevvâb Işfâ°îl °aleyhi's-selâmdur

Semâ°-i ḡâmîs kızıl altun nâm Delv nâm-ı bevvâb Ḳâ°îl °aleyhi's-selâmdur

Semâ°-i sâdis şarı yâḡüt ism Daḡyâst nâm-ı bevvâb Rû°âbîl °aleyhi [124b]°-selâmdur

Semâ°-i sâbi° nûrdan nâm °Arnâst nâm-ı bevvâb Vâ°îl °aleyhi's-selâm hazretleridür

³⁹⁹⁶ Bu kayıtlar nüshalarda eserin bitiminde bulunmaktadır. Bu kısımların eserin metnine dâhil olmadığı düşünöldüğü için burada yer verilmiştir.

2. B NÜSHASINDAKİ FEVÂYİD KAYDI

[125b] Semâ°-i evvel buhârdan ism Berkıyâ nâm-ı bevvâb İsmâ°İldür

Semâ°-i şânî hām gümüş ism Eftüst nâm-ı bevvâb Erķā°İldür vücūd ra°d nişf
ķar ve nişf nâr ism Hâ°İldür

Semâ°-i şâliş kızıl yâķūt ism Ķaydüm nâm-ı bevvâb Kâ°İldür

Semâ°-i râbi° incü ism Mâ°üst nâm-ı bevvâb Kâ°İldür

Semâ°-i hāmîs kızıl altun ism Delv nâm-ı bevvâb İşfâ°İldür

Semâ°-i sâdis şarî yâķūt ism Dakyâst nâm-ı bevvân Rû°âbİldür

Semâ°-i sâbi° nürdan ism °Arnâst nâm-ı bevvâb Vâ°İldür

METİNDE GEÇEN AYET VE HADİSLER

AYET-İ KERİMELER³⁹⁹⁷

‘Aynen fīhā tesemmā selsebīlā: “(Bu şarap) orada bir pınardandır ki adına Selsebīl denir.” (76-İnsân: 18)

Bejne yedeyi’llāh: “Ey iman edenler! Allah’ın ve resûlünün önüne geçmeyin.” (49-Hucurât: 1)

Elā lehu’l-halku ve’l-emru: “Bilesiniz ki, yaratmak da emretmek de O’na mahsustur.” (7-A’râf: 54)

El-ḥamdü li’llāhi rabbi’l-‘ālemīn: “Hamd (övme ve övülme), âlemlerin Rabb’i Allah’a mahsustur. (1-Fâtiha: 2)

Fa’lem ennehu lā ilāhe illa’llāh: “Bil ki, Allah’tan başka ilâh yoktur.” (47-Muhammed: 19)

Fe-men ezlemü mimmen kezebe ‘ale’llāhi ve kezebe bi’ş-şidki iz cā’ehu eleyse fī cehennem meşven li’l-kāfirīn * ve’llezī cā’e bi’ş-şidki ve şaddaḳa bihi ülā’ike hümü’l-mütteḳūn: “Allah’a karşı yalan uyduran, kendisine gelen gerçeği (Kur’an’ı) yalan sayandan daha zalim kimdir? Kâfirlerin yeri cehennemde değil mi? Doğruyu getiren ve onu tasdik edenler var ya, işte kötülükten sakınanlar onlardır.” (39-Zümer: 32-33)

Hāzā min faẓli rabbī: “Rabbimin (gösterdiği) lütfundandır.” (27-Neml: 40)

Hiye ḥattā maḥla’ı’l-fecr: “O gece, esenlik doludur. Ta fecrin doğuşuna kadar.” (97-Kadr: 5)

Hüve’l-evvelü ve’l-âhiru ve’z-zâhiru ve’l-bâṭnu ve hüve bi-küllü şey’in ‘alīm: “O ilktir, sondur, zâhirdir, bâttır. O, her şeyi bilendir.” (57-Hadîd: 3)

İlla’llāhu’l-vāhidü’l-ḳahhār: “Tek ve kahhâr olan Allah’tan başka bir tanrı yoktur.” (38-Sâd: 65)

İn³⁹⁹⁸ hāzā illā siḥrun mübīn: “Bu, apaçık bir büyüden başka bir şey değildir, dediler.” (34-Sebe’: 43)

³⁹⁹⁷ İlgili ayet-i kerimenin sadece bir kısmı iktibas edilmişse, ayetin tamamının/belli bir bölümünün meali verilmiş; ancak alıntılanan o kısmın meali koyu olarak belirtilmiştir. Mealler verilirken Diyanet İşleri Başkanlığının hazırlamış olduğu “Kur’ân-ı Kerim” adlı programda yüklü bulunan Diyanet Vakfı mealinden yararlanılmıştır.

³⁹⁹⁸ Metinde *mā* lafzı ile geçmektedir.

İnnā a‘ṭaynāke’l-Kevser: “(Resûlüm!) Kuşkusuz biz sana Kevser'i verdik.” (108-Kevser: 1)

İnne’llāhe ‘alā külli şey’in ḳadīr: “Şüphesiz Allah her şeye kadirdir.” (2-Bakara: 148)

İz yeğışı’s-sidretü mā yağşā: “Sidre’yi kaplayan kaplamıştı.” (53-Necm: 16)

Ḳul hüve’llāhü eḫad * Allāhu’ş-Şamed * lem yelid ve lem yüled * ve lem yekun lehu küfüven eḫad: “De ki: O, Allah birdir. Allah sameddir. O, doğurmamış ve doğmamıştır. Onun hiçbir dengi yoktur.” (112-İhlâs: 1-4)

Ḳul metā’u’d-dünyā ḳalīlun ve’l-āḫīratu ḫayrun li-meni’t-teḳā: “Onlara de ki: *‘Dünya menfaati önemsizdir, Allah’tan korkanlar için ahiret daha hayırlıdır.’*” (4-Nisâ: 77)

Küllü şey’in hālikün: “O’nun zâtından başka her şey yok olacaktır.” (28-Kasas: 88)

Lā tüdrikühü’l-ebşāru ve hüve yüdrikü’l-ebşāra:³⁹⁹⁹ “Gözler O’nu göremez; halbuki O, gözleri görür.” (6-En‘âm: 103)

Lā yuḫlifu’l-mī‘ād: “Allah asla sözünden dönmez.” (3-Âl-i İmrân: 9)

Leyletü’l-ḳadri ḫayrun min elfi şehrin: “Kadir gecesi, bin aydan hayırlıdır.” (97-Kadr: 3)

Leyse ke-mişlihi şey’: “O’nun benzeri hiçbir şey yoktur.” (42- Şûrâ: 11)

Mā zāğa’l-başaru ve mā ṭağā: “Gözü kaymadı ve sınırı aşmadı.” (53-Necm: 17)

Ra’eytü İbrāhīme leylete üsriye bi feḳāle yā Muḫammed eḳra’ ümmeteke’s-selāme v’ahbirhum enne’l-cennete ṭayyibetü’t-türbeti ‘azbetü’l-mā’i ve ennehā ḳī‘ānun ve ğrāsühā sübhāne’llāhi ve’l-ḫamdü li’llāhi ve lā ilāhe illa’llāhu va’llāhu ekber ve lā ḫavle ve lā ḳuvvete illā billāh: “İsrâ gecesi Hz. İbrahim’i gördüm. Bana: ‘Ey Muhammed! Ümmetine selâm söyle ve cennetin toprağının temiz, suyunun tatlı olduğunu, burasının düz ve boş olduğunu, buraya atılacak tohumun da Sübhânallah, Velhamdülillah ve Lâ ilâhe illallah, Vallahu ekber ve Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah sözü olduğunu haber ver.’ dedi.”⁴⁰⁰⁰ (Celâleddin es-Suyûtî, 2015a, s. 323)

³⁹⁹⁹ Metinde lafzı *yüdrikü’l-ebşāru ve lā yüdrikihu’l-ebşāru* şeklinde de geçmektedir.

⁴⁰⁰⁰ Bu hadis-i şerif metinde lafzen bulunmamakta olup mealen Hz. İbrahim’le ilgili bir anlatımın içinde (L55a-b aralığında) geçmektedir.

Rabbi erinî enzur ileyke kâle len terânî: “ (...) ‘Rabb’im! Bana (kendini) göster; seni göreyim!’ dedi. (Rabbi:) ‘Sen beni asla göremezsin.’ buyurdu” (7-A‘râf: 143)

Selâmün kavlen min rabbın raḥîm: “Onlara merhametli Rabb’in söylediği selam vardır.” (36-Yâsîn: 58)

Sübḥâne’llezî esrâ bi-‘abdihi leylen mine’l-Mescidi’l-Ḥarâmi ile’l-Mescidi’l-Akṣa’llezî bâreknâ ḥavlehu li-nuriyehu min âyâtinâ innehu hüve’s-semî‘u’l-baṣîr: “Bir gece, kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye (Muhammed) kulunu Mescid-i Harâm’dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ’ya götüren Allah noksan sıfatlardan münezzehtir; O, gerçekten iştendir, görendir.” (17-İsrâ: 1)

Sübḥânehu ve te‘âlâ [‘ammâ yeḳülüne] ‘ulüvven kebîrâ: “Allah, onların söyledikleri şeylerden münezzehtir; son derece yücedir ve uludur.” (17-İsrâ: 43)

Şümme denâ fe-tedellâ * fe-kâne kâbe kavseyni ev ednâ * fe-evḥâ ilâ ‘abdihi mâ evḥâ: “Sonra (Muhammed’e) yaklaştı, derken daha da yaklaştı. O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu. Bunun üzerine Allah, kuluna vahyini bildirdi.” (53-Necm: 8-10)

Ṭâ Hâ * mâ enzelnâ ‘aleyke’l-Ḳur‘âne li-teṣṣâ * illâ tezkiraten li-men yaḥşâ: “Tâ. Hâ. Biz, Kur’an’ı sana, güçlük çekesin diye değil, ancak Allah’tan korkanlara bir öğüt olsun diye indirdik.” (20-Tâhâ: 1-3)

Tenezzelü’l-melâ’iketi ve’r-rûḥ: “O gecede, Rab’lerinin izniyle melekler ve Ruh (Cebrail), her iş için iner dururlar.” (97-Kadr: 4)

Va‘fu ‘annâ vaḡfir lenâ verḥamnâ ente Mevlânâ fenşurnâ: “Bizi affet! Bizi bağışla! Bize acı! Sen bizim mevlâmızsın. Kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et!” (2-Bakara: 286)

Ve inneke le-‘alâ ḥuluḳın ‘aẓîm: “Ve sen elbette yüce bir ahlâk üzeresin.” (68-Kalem: 4)

Ve kefâ bi’llâhi şehîden * Muḥammedün resülü’llâh: “Şahit olarak Allah yeter. Muhammed Allah’ın elçisidir.” (48-Feth: 28-29)

Ve küllün fî felekin yesbeḥün: “Her biri bir yörüngede yüzerler.” (36-Yâsîn: 40)

Ve lâ taḥmil ‘aleynâ işran: “Ey Rabb’imiz! Bizden öncekilere yüklediğin gibi bize de ağır bir yük yükleme.” (2-Bakara: 286)

Ve le ḳad ra‘āhu nezleten uḥrâ: “And olsun onu, önceden bir defa daha görmüştü.” (53-Necm: 13-14).

Ve le sevfe yu'fīke rabbūke fe-terdā: “Pek yakında Rabb’in sana verecek de hoşnut olacaksın.” (93-Duhâ: 5)

Ve le'l-âhîratu hayrun leke mine'l-ülâ: “Gerçekten senin için ahiret dünyadan daha hayırlıdır.” (93-Duhâ: 4).

Ve mâ ya'lemu cünûde rabbike illâ hu: “Rabb’inin ordularını, kendisinden başkası bilmez.” (74-Müddessir: 31)

Ve mâ yenfıku 'ani'l-hevâ * in hüve illâ vahyun yūhâ: “O, arzusuna göre de konuşmaz. O (bildirdikleri) vahyedilenden başkası değildir.” (53-Necm: 3-4)

Ve min kavmi Mūsâ ümmetün yehdüne bi'l-ḥaqqı ve bihi ya'dilün: “Musa’nın kavminden hak ile doğru yolu bulan ve onun sayesinde âdil davranan bir topluluk vardır.” (7-A'râf: 159)

Ve mine'l-leyli fe-tehecced bihi nâfileten leke 'asâ en yeb'aseke rabbuke maḳâmen maḥmūdâ: “Gecenin bir kısmında uyanarak, sana mahsus bir nafile olmak üzere namaz kıl. (Böylece) Rabb’inin, seni, övgüye değer bir makama göndereceği umulur.” (17-İsrâ: 79)

Ve'd-ḍuhâ: “Kuşluk vaktine yemin ederim ki” (93-Duhâ: 1)

Ve's-şemsi tecrî li-müsteḳarrin lehâ: “Güneş, kendisi için belirlenen yerde akar (döner).” (36-Yâsîn: 38)

Yâ eyyühe'llezîne âmenü'z-kuru'llâhe zikran keşîrâ * ve sebbihūhu bükraten ve eşîlâ: “Ey inananlar! Allah’ı çokça zikredin. Ve O’nu sabah-akşam tesbih edin.” (33-Ahzâb: 41-42)

Yahluḳu'llâhu mâ yeşâ'ü: “Allah dilediğini yaratır.” (24-Nûr: 45)

Yevme naḥşuru'l-muttaḳîne ile'r-raḥmâni vefdâ: “Takvâ sahiplerini heyet hâlinde çok merhametli olan Allah’ın huzurunda topladığımız gün (...)” (19-Meryem: 85)

Yevme tüble's-serâ'ir: “Gizlenenlerin ortaya döküldüğü günde insan için ne bir güç ne de bir yardımcı vardır.” (86-Târik: 9-10)

HADİS-İ ŞERİFLER

A'dedtü li-'ibâdiye's-şâliḥîn mâ lâ-'aynun ra'et ve lâ-üzünün semî'at ve lâ-ḥaḫara 'alâ ḳalbi beşerin: “Ben iyi kullarım için hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir beşer kalbine gelmedik şeyler hazırladım.” (Sofuoğlu, 2014b, s. 352) [Kudsî hadis]

El-faḫru faḫrî ve bihi eftaḫıru: “Yoksulluk övüncümdür, ben onunla övünürüm.” (Yılmaz, 2013, s. 153)

En-nedemü tevbetün: “Pişmanlık tevbedir.” (Yılmaz, 2013, s. 568)

Et-tâ'ibü mine'z-zenbi ke-men lâ-zenbe leh: “Günahtan tevbe eden, sanki hiç günah işlememiş gibidir.” (Yılmaz, 2013, s. 630)

Lev denevtü enmiletan le-aḥraḳtū:⁴⁰⁰¹ “Bir parmak (tırnak) ucu kadar daha yaklaşıyordum (öteye geçseydim) mutlaka yanardım.” (Yılmaz, 2013, s. 454)

Lī ma'a'llāh[i vaḳtün lā-yese'unī fīhi melekün muḳarrebün ve lā-nebiyyün mürselün]: “**Benim, Allah ile** öyle anlarım olur ki ne bir mukarreb melek ne de mürsel bir nebi öyle bir yakınlığı elde edebilir.” (Yılmaz, 2013, s. 469)

Sebeḳat rahmetī 'alā ḡazabī: “Rahmetim gazabımı geçti.” (Yılmaz, 2013, s. 602) [Kudsî hadis]

Şelāşün mühlükātun ve şelāşün münciyātun ve şelāşün keffārātun ve şelāşün derecātun fe-emme'l-mühlükātu fe-şuḥḥun muṭā'un ve heven müttebe'un ve i'cābu'l-mer'i bi-nefsihi ve emme'l-münciyātu fe'l-ādli fi'l-ḡazabi ve'r-rızā ve'l-ḳaşdu fi'l-faḳri ve'l-ḡinā ve ḥaşyetu'llāhi te'ālā fi's-sırri ve'l-ālāniyeti ve emme'l-keffārātu fe'nteḳıru'ş-şalāti ba'de'ş-şalāti ve isbāḡu'l-vuzū'i fi's-seberāti ve naḳlü'l-aḳdāmi ile'l-cemā'ati ve emme'd-derecātu fe-iṭ'āmu't-ṭa'āmi ve ifşā'ü's-selāmi ve'ş-şalātu bi'l-leyli ve'n-nāsu niyāmun: “Kişiyi üç şey helak eder, üç şey (azaptan) kurtarır, üç şey günahlarına kefarete olur, üç şey de âhirette derecesini yükseltir. Kişiyi helak eden üç şey; cimrilik, hevâya uyma ve kendini beğenmişliktir. Kişiyi (azaptan) kurtaran üç şey rıza ve öfke anında adaletli olmak, fakirken de, zenginken de iktisatlı olmak ve yalnızken de, herkesin içindeyken de Allah'tan korkmaktır. Kişinin günahlarına kefarete olan üç şey; namaz sonrası bir diğer vaktin namazını (mescitte) beklemek, soğuk havalarda abdesti güzelce almak ve namazları cemaatle kılmaktır. Kişinin âhirette derecesini yükselten üç şey de yemek ikramında bulunmak, selamı yaymak ve herkes uykudayken gece namazına kalkmaktır.” (Celâleddin es-Suyûtî, 2015b, ss. 221-222)

Sübbüḥun ḳuddüsün rabbü'l-melā'iketi ve'r-rūḥ: “Münezzehsin, mukaddessin, meleklerin ve rûhun Rabbısın!” (Sofuoğlu, 2014a, s. 118)

Şefā'atī li-ehli'l-kebāyiri min ümmetī: “Şefaetim, ümmetimin büyük günahlılarınıdır.” (Yılmaz, 2013, s. 620)

Yenāmu 'aynāye⁴⁰⁰² **ve lā yenāmu ḳalbī:** “Gözlerim uyur, ama kalbim (kalp gözüm) uyumaz.” (Yılmaz, 2013, s. 722)

⁴⁰⁰¹ Metinde *le'ḥteraḳtū* lafzıyla geçmektedir.

⁴⁰⁰² Metinde *'ayneyye* lafzı ile geçmektedir.

Kütüb-i sitte, muteber hadis kaynakları ve diğer kaynaklarda tespit edemediğimiz; fakat müellif tarafından hadis olarak zikredilen sözler ise şunlardır:

‘Azzimū dahāyākūm fe-innehā ‘ale’ş-şırāṭi meṭāyākūm: “Kurbanlarınızı semirtin, şüphesiz sırat köprüsünde binitleriniz olacaktır.”

Emā ‘alimte yā Muhammed inne ṭā‘ati’l-mahlūḳine ve zikra’z-zākirin mütelāşin fī cenbi ‘azametī: “Ya Muhammed sana yaratılmışların ibadetinin, zikredenlerin zikrinin azamet(im) katında yok olduğunu bildirmedik mi?” [Kudsî hadis]

Fe-veza‘a keffehu ketifihi fe-vecedtü berdehā beyne şedyeyye: “(Mübarek) kabzalarını iki omuzum arasına koydular, bundan ötürü göğsümde bir rahatlık hissettim.”

Naẓartü ilā zünubi ümmetike fe-lem era’l-veche ille’l-‘afv: “Ümmetinin günahlarına baktım, aftan başka uygun bir şey görmedim.” [Kudsî hadis]

Rā’eytü rabbī fī aḥseni şuretini fe-ḳāle yā Muhammed fīme yaḥtaşimu’l-mele’ü’l-a‘lā: “Rabb’imi en güzel surette gördüm, ‘Ya Muhammed mele-i a‘lā [mukarreb melekler] ne için didişirler?’ buyurdu.”

ÖZEL ADLAR DİZİNİ

°Abdi Menāf.....	55	Benī İsrā'īl.....	103, 140, 216
°Abdi'llāh.....	76	Benī Kināne.....	62
°Abdi'llāhi'bni °Abdi'l-Muṭṭalib	188	Benī Sa'ad.....	74
°Abdu'llāh.....	55	Bercisā.....	220
°Abdu'llāh bin °Abbās.....	224	Berkisā.....	220
°Abdu'l-Muṭṭalib.....	55, 62	Beyt.....	74, 185, 191, 228
°Acem.....	129, 188	Beyt-i Ma'cūr.....	118
°Ād.....	220	Beytu'llāh.....	119
Ādem61, 75, 78, 88, 101, 106, 107,		Beytü'l-Makdis85, 86, 87, 141, 202,	
118, 119, 130, 131, 176, 181, 198		219, 224, 226, 227, 231	
°Adn.....	194, 199	Beytü'l-Ma'cūr . 118, 119, 120, 121	
°Adnān.....	55, 67	Bilāl.....	190
Āfitāb62, 68, 102, 123, 124, 194,		Bilāl-i Ḥabeşī.....	189
211		Cābülkā.....	220
Aḥmed.....	69, 78, 98, 160, 186	Cābülsā.....	220
Aḥmediyye.....	80	Caḥim.....	203
°Alī.....	200	Cebrā'īl55, 56, 57, 60, 61, 62, 63,	
°Aliyyü'l-Murtezā.....	60	64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 73,	
Āmene'r-Resül.....	162	74, 75, 76, 77, 78, 80, 81, 84, 87,	
°Arab.....	59, 129, 188	88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96,	
°Arabī.....	77, 139, 141, 142	97, 98, 103, 104, 105, 106, 107,	
°Arafāt.....	55, 119, 174, 196	108, 109, 111, 113, 114, 115,	
°Arāyis.....	124	117, 118, 119, 120, 121, 122,	
Āsiye.....	116	124, 125, 126, 127, 128, 129,	
°Aşere-i Mübeşşere.....	200	130, 131, 134, 136, 140, 141,	
Aṭlas.....	61	142, 143, 144, 145, 146, 147,	
°Azrā'īl.....	117, 118, 178, 183, 184	148, 150, 151, 152, 153, 174,	
Bābi'l-Emān.....	128	176, 178, 182, 184, 191, 192,	
Bābu'l-Emānī.....	128	193, 195, 196, 201, 202, 203,	
Bābü'l-Emān.....	128	209, 214, 215, 218, 219, 220,	
Bābü'l-Ḥıfz.....	103	221, 222, 223, 228, 231	
Baḥr-ı Aḥḍar.....	130	Cennetü'l-°Adn.....	194
Baḥr-ı Kūlzüm.....	103	Cennetü'l-Ḥuld.....	194
Baḥr-ı Nūr.....	120	Cennetü'l-Me'vā.....	194
Baḥru'l-Ḥayāt.....	109	Cennetü'n-Na'ım.....	194
Baḳara.....	162	Cevzā.....	77
Baḥḥā.....	87, 104, 179, 187, 197	Cibrīl55, 64, 65, 66, 69, 74, 80, 104,	
Baḥḥā°-i Mekke.....	55, 57, 59, 174	186, 187, 194, 195, 218, 219, 231	
Bedr.....	73, 76	Cidde.....	118, 119
Behrām.....	62, 77	Cüneyd.....	159, 160
Benī Hāşim.....	62	Cüneyd-i Bağdādī.....	159

Dāru'l-Caḥīm	202	Hindistān.....	70
Dāru'l-Celāl	194	Hindūstān.....	118
Dāru'l-°Iḳāb ve'l-Caḥīm.....	206	Ḥuneyn.....	73, 76
Dāru'l-Ḳarār.....	194	Ḥurşid	77, 148, 214
Dāru'n-Na°im.....	202, 206	Ḥuzeyme.....	55
Dāru's-Selām	194	Ḥüseyn.....	73, 76
Dāvūd.....	61, 94, 113	Ḥvāce Muḥammed Pārsā	70
Delāyil-i Nübüvvet-i Aḥmedī ve Şemāyil-i Fütüvvet-i Muḥammedī	55, 74, 117	İbn °Abbās	124
Dicle.....	70	İbrāhīm61, 94, 125, 126, 134, 135, 176, 206, 207	
Ebā Bekr	227	°İbrānī	220
Ebī Bekr	200	İdris.....	129
Ebṭaḥıyy	76	İlyās	55
Ebū Bekr213, 220, 222, 226, 227, 228, 229, 230		İmām Şa°lebī.....	124
Ebū Cehl224, 225, 226, 228, 229, 230		İmām-ı A°zam.....	229
Ebū Leheb	228	İncil.....	133, 140
Ebu'd-Derdā.....	83	°İsā	61, 91, 94, 111, 116
Ebu'l-Leys.....	182	İşhak	206
Ebu'l-Müntehā	229	İşhāk	125
Ehl-i Beyt.....	200	İslām	59, 143, 156, 181, 182, 221
Elbiyānıfķün.....	124	İsmā°il103, 104, 105, 110, 125, 206, 207	
Eymen.....	176, 208, 209	İsrā74, 93, 104, 186, 191, 207, 210, 213	
Faḥr-ı Ka°ināt124, 131, 134, 172, 183		İsrāñil60, 75, 84, 85, 86, 92, 110, 121, 122, 133, 134, 150, 178, 179, 184, 192, 193, 201, 212, 214	
Faşlu'l-Ḥiṭāb	70	Ka°b	55
Fāṭıma	165, 171, 173, 198	Ka°be	65, 74, 225, 229
Fāṭıma-i Zehrā.....	165, 171, 198	Ḳadr	133, 157
Fıḳh-ı Ekber	229	Ḳāf.....	97, 133, 140, 145, 185
Fıḥr.....	55	Ḳaḥṭān.....	61
Fir°avn.....	103, 208	Ḳamer	77, 123
Fir°avniler	208	Ḳāsim.....	111
Firdevs	194, 199	Ḳāşıyye	101, 103
Furāt.....	141	Ḳaydüm	110
Furḳān.....	133, 138	Kelīm	209
Ġālib	55	Kelīma'llāh	216, 217
Ġaribā	131	Kelīmu'llāh115, 116, 208, 209, 215, 216, 217, 218, 221	
Ḥalīla'llāh	135	Kevser.....	75, 77, 142, 170
Ḥalīlu'llāh	125	Keyvān.....	62, 77
Ḥalīme Ḥātūn	74	Ḳımār	61
Hārūn	209	Ḳırvān	71, 160
Ḥasen	73, 76	Kilāb	55
Hāşim.....	55	Kināne.....	55, 62
Hāşimī.....	125	Kirāmen Kātibin.....	205
Ḥaṭīm	74	Ḳuds.....	92, 93, 95, 98, 191, 231
Ḥavvā.....	118, 119		
Ḥırā	61		

- Kur[°]ân58, 71, 76, 102, 138, 141,
 142, 153, 154, 157, 164, 221, 229
 Kureşî..... 187
 Kureyş..... 62, 213, 224, 232
 Kureyşî..... 76, 104
 Kuşıyy..... 55
 Lu[[°]a]y..... 55
 Lût..... 125
 Ma[°]ad..... 55
 Mâlik..... 55, 60, 128, 129, 201, 202
 Me[°]âricü'n-Nübüvve 54, 55, 74, 117
 Medenî..... 104, 187
 Medîne..... 60
 Mekke55, 59, 73, 85, 86, 104, 187,
 190, 196, 222, 230
 Melekü'l-Mevt..... 60, 100, 117, 118
 Merrîh..... 117, 123
 Mescid-i Akşâ92, 93, 94, 98, 120,
 185, 191, 216, 219, 220, 229, 231
 Mescid-i Harâm..... 224
 Mescidi'l-Akşa..... 229
 Mescidi'l-Harâm..... 229
 Mescidü'l-Akşâ..... 86
 Miftâhu'l-Cenne..... 75
 Mîkâ[°]îl60, 75, 122, 129, 130, 178,
 180, 184
 Muḍar..... 55, 62
 Muhammed54, 55, 59, 62, 63, 69,
 73, 76, 77, 78, 79, 80, 87, 88, 89,
 95, 98, 104, 105, 107, 114, 115,
 117, 118, 122, 126, 140, 141,
 143, 144, 145, 146, 147, 148,
 151, 155, 156, 157, 158, 159,
 160, 161, 162, 165, 166, 167,
 169, 172, 173, 175, 176, 177,
 178, 182, 183, 184, 186, 188,
 189, 192, 202, 207, 211, 212,
 225, 226, 231, 232, 233
 Muhammed-i [°]Arabî..... 155
 Muḳaddime..... 182
 Mūsâ61, 94, 103, 115, 116, 176,
 203, 208, 215, 217, 221
 Muştafâ54, 55, 59, 79, 90, 114, 117,
 157, 176, 189, 207, 208, 210, 211
 Muştafavıyye..... 83, 156, 173
 Müziyâyîl..... 114
 Müdrike..... 55
 Mürre..... 55
 Müselmân..... 177, 225
 Müşterî..... 62, 123
 Müttesik..... 221
 Naḍr bini'l-Hâriş..... 228
 Na[°]im..... 201, 203
 Naşârâ..... 88, 141
 Naşr..... 55
 Necm..... 164, 177
 Nehr-i Nür..... 132
 Nehr-i Raḫmet..... 143
 Nehrû'n-Nür..... 132
 Nehrû'r-Raḫme..... 142
 Nemrûd..... 176
 Nîl..... 141
 Nizâr..... 55
 Nüh..... 61, 119, 129, 133
[°]Oşmân..... 200
[°]Ömer..... 200, 201, 220
[°]Ömer bin el-Ḥattâb..... 200
[°]Ömerü'l-Fârûḳ..... 201
 Pârs..... 221
 Raḫîḳ..... 194
 Ramazân..... 70, 143, 217
 Receb..... 60
 Refi[°]â..... 105, 127
 Refref..... 148, 149
 Resûlu'llâh..... 152, 157, 165, 173
 Retḳâ..... 125
 Rev[°]âbîl..... 127
 Rıḍvân60, 63, 69, 70, 71, 192, 193,
 194, 195, 196, 199, 201, 223
 Risâle-i Birgili..... 159
 Risâle-i Küfriyye..... 159
 Rûh..... 133, 134
 Rûhâ..... 232
 Rûhâbîl..... 131
 Rûm..... 140
 Şa[°]ḍâyîl..... 112
 Şafıyyu'llâh..... 107
 Saḳṭâyîl..... 124
 Şâliḫ..... 220
 Şavḫâ[°]îl..... 202
 Şavḫâyîl..... 114
 Selsebîl..... 142, 194
 Serendîb..... 118, 119, 133
 Şıddîḳ100, 103, 142, 144, 199, 220,
 222, 226, 227, 228, 229, 230
 Şin..... 221
 Sultân Maḫmûd-ı Ğaznevî..... 70
 Süheyl..... 68, 77, 104, 211

Süleymān	94, 113	°Üc bin °Unuḳ	133
Şüreyyā	77	°Uḳayl	231
Süryānī	140, 220	°Uḫārid	62, 77, 123
Süryānice	220	°Utbe	228
Şām	61	Ümme Hānī	224
Şerāb-ı Ṭahūr	194	Ümmü Hānī 60, 64, 69, 222, 223, 224	
Şevāhidü'n-Nübüvve	54, 55	Veysī	55
Şeybe	228	Yā Sīn	102
Şeyḫ Cüneyd	70	Yaḫyā	111
Şeyḫ Rükneddīn	70	Ya°ḳüb	125, 207
Şeyḫ Sa°dī	89	Ye°cüc ve Me°cüc	221
Şirvān	71, 160	Yehūd	88
Ṭā Hā	58, 179	Yemenī	104, 187
Ṭavzīḫ-i Ḳaramānī	182	Yeşrib	61, 73, 187
Ṭaybe	90	Yūsuf	113, 207
Ten°im	232	Zebūr	133, 140, 141, 153
Tersā	88	Zehrā	62, 172, 173, 174
Tesnim	69, 194	Zencebīl	194
Tevārīḫ-i Ṭaberī	119	Zeylüm	112
Te°vīl	221	Zi°l-ḫicce	82, 119
Tevrāt	140	Zī-Merve	232
Tevrīt	133, 140, 153	Zī-Ṭuvā	222
Ṭübā	194	Zuḫal	117, 123, 137, 138
Ṭūr-ı Sīnā	91, 176	Zühre	62, 68, 77, 123, 211
Tühāmiyy	76		
°Üc	133		